Prof. Dr. M. Es'ad COŞAN

HAZİNEDEN PIRILTILAR 4

CUMA SOHBETLERİ

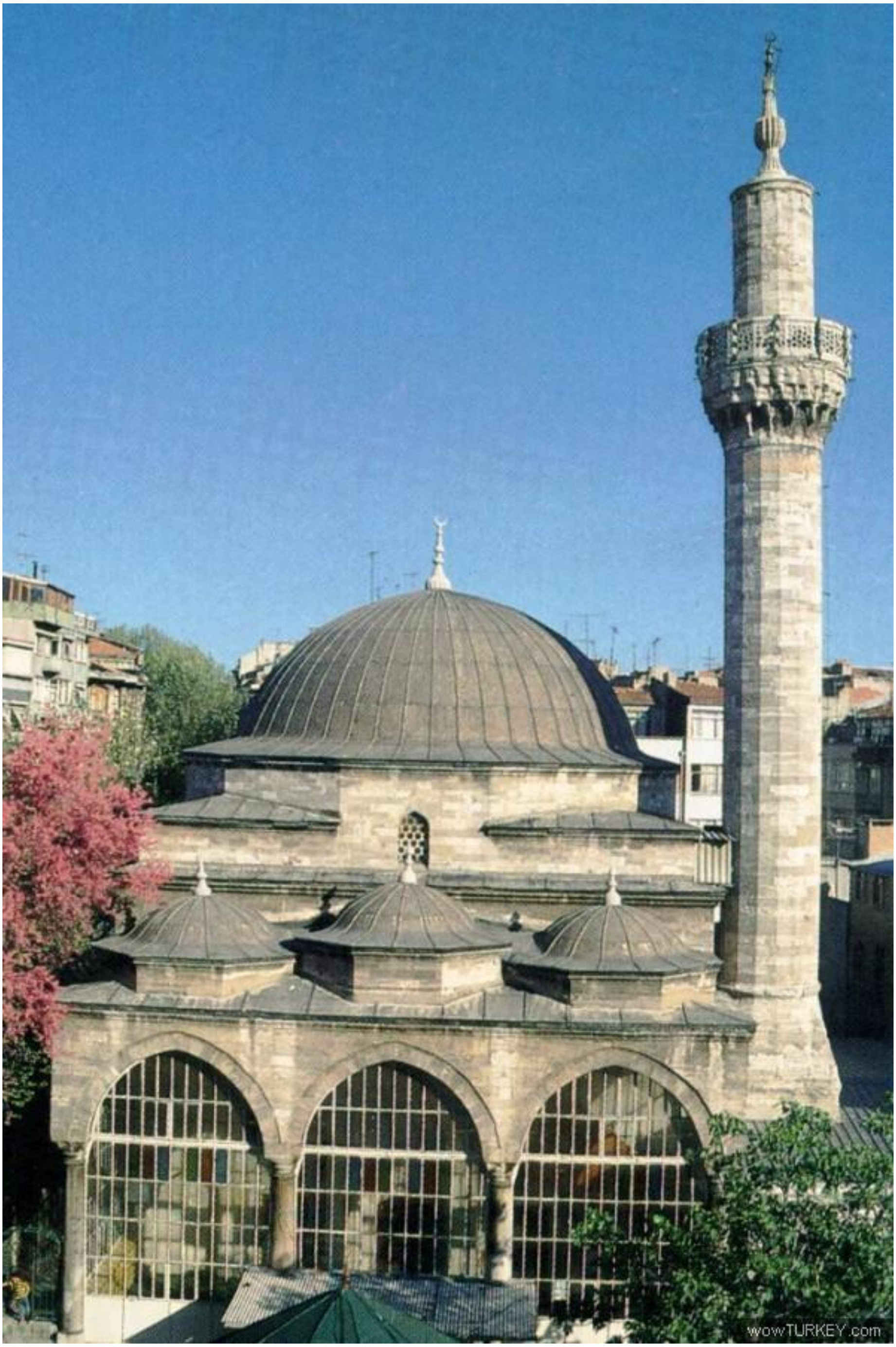
27. 12. 1996 - 15. 08. 1997

Hazırlayan:

Dr. Metin ERKAYA

بسم الله الرحمن الرحيم

İÇİNDEKİLER

wowTURKEY.com

ÖNSÖZ

"Dînî eğitimimiz biraz mektepte, biraz camide, biraz evde yapılıyor; ama tahsil çağı dışında olan veya bazı sebeplerle camiye gelemeyen ve evinde de kendisine dinini öğretecek kimsesi bulunmayanlar ne yapacak?.. İşte bu gibiler için radyo mükemmel bir araç... Bu emsalsiz fırsat kaçırılmamalı, çok iyi, çok verimli değerlendirilmeli!..

Radyo konuşmaları teybe alınabilir, böylece zaman zaman, gereken yerlerde, gereken kişilere tekrar tekrar dinlettirilebilir. Ama daha iyi istifade edilmeleri için basılmaları, kitap haline getirilmeleri münasiptir. Tabii, hem bant, hem kitap halinde olursa aliyyü'l-a'lâ olacaktır." (M.E.C.)

İşte elinizdeki kitap, bu yoldaki bir çalışmanın ürünü... Merhum Prof. Dr. Mahmud Es'ad Coşan Hocaefendimiz'in, Ak-Radyo'da cuma günleri yapmış oldukları sohbetlerin yazıya geçirilmesiyle oluştu. 31 Mart 1993'te başlayıp, vefatından önceki son cuma günü olan, 2 Şubat 2001'e kadar devam eden bu sohbetlerde, Hocaefendimiz çok zaman *Râmûzü'l-Ehàdis*'ten, bazen de *Muhtârü'l-Ehàdis*'ten veya *Riyâzu's-Sàlihîn*'den bir miktar hadis-i şerif okuyup, izah ediyorlar. İçinde bulunulan zamanın, ayın, günlerin ihyâ edilmesiyle ilgili bilgiler veriyorlar ve hatırlatmalarda bulunuyorlar. Ayrıca ülkemizi ve insanımızı ilgilendiren güncel konulara temas ediyorlar. Genellikle yurtdışında seyahatte oldukları için, bulundukları yerlerden de bahsediyorlar. Bu da konuşmayı ayrıca ilginç kılıyor.

Merhum Prof. Dr. Mahmud Es'ad Coşan Hocaefendimiz'in teşvikleri ve manevî ilgileriyle tamamladığımız bu çalışma, 9 ciltten oluşuyor. Elinizdeki 4. cilt, 27 Aralık 1996'dan 15 Ağustos 1997'ye kadar yapılan 34 sohbetten oluşuyor.

Konuşma dilini muhafaza ederek hazırladığımız bu çalışmamızın, okuyucuya pek çok şeyler kazandıracağını; Rasûlüllah Efendimiz'in sünnetini öğrenip, Allah'ın sevdiği ve razı olduğu kul olma yolunda ışık tutacağını ümid ediyoruz.

Kaset çözümünde yardım eden M. Zahid Erkaya'ya ve M. Es'ad Erkaya'ya; fotoğraflarda ve teknik konularda yardımcı olan H. Ali Erkaya'ya ve Abdüllatif Erkaya'ya teşekkür ediyoruz.

Dr. Metin ERKAYA
Sincan, Eylül 2003

KISALTMALAR

SAS	: *Salla'llàhu aleyhi ve sellem.*
AS	: *Aleyhi's-selâm.*
RA	: *Radıya'llàhu anh/ anhâ/anhümâ.*
Rh.A	: *Rahmetu'llàhi aleyh.*
KS	: *Kaddesa'llàhu sirrahû.*
RE.	: *Râmûzü'l-Ehàdîs*
ME.	: *Muhtâru'l-Ehàdîs*
RS.	: *Riyàzu's-Sàlihîn*
a.g.e.	: Adı geçen eser.
v.	: Vefatı.
vs.	: ve sâire
s.	: sayfa
(خ)	: Buhàrî, *Sahîh*
(م)	: Müslim, *Sahîh*
(د)	: Ebû Dâvud, *Sünen*
(ت)	: Tirmizî, *Sünen*
(ن)	: Neseî, *Sünen*
(ه)	: İbn-i Mâce, *Sünen*
(حم)	: Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*
(عب)	: Abdü'r-Rezzâk, *Musannef*
(ط)	: Tayâlisî, *Müsned*
(ش)	: İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*
(ع)	: Ebû Ya'lâ, *Müsned*
(طب)	: Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*
(طس)	: Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*
(قط)	: Dâra Kutnî, *Sünen*
(حل)	: Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*

(ق)	: Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*
(هب)	: Beyhakî, *Şuabü'l-İman*
(عق)	: Ukaylî, *Duafâ*
(عد)	: İbn-i Adiyy, *Kâmil fi'd-Duafâ*
(خط)	: Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*
(كر)	: İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*
(حب)	: İbn-i Hibbân, *Sahîh*
(ك)	: Hâkim, *Müstedrek*
(ض)	: Ziyâ el-Makdisî, *el-Ehâdîsü'l-Muhtare*
(در)	: Dârimî, *Sünen*
(خز)	: İbn-i Huzeyme, *Sahîh*
(بر)	: İbn-i Abdi'l-Ber, *el-İstiâb*
(غ)	: Begavî, *Şerhü's-Sünneh*
(طح)	: Tahâvî, *Şerhü Maâni'l-Âsâr*

PROF. DR. MAHMUD ES'AD COŞAN

(14 Nisan 1938 - 4 Şubat 2001)

14 Nisan 1938 (13 Safer 1357) tarihinde, Çanakkale'nin Ayvacık ilçesinin Ahmetçe köyünde doğdu. Babası Halil Necâti Efendi, annesi Şâdiye Hanım'dır. Anne ve baba tarafından soyu, Buhàra'dan Çanakkale'ye göç etmiş seyyidlere dayanır.

Küçük yaşta iken ailesi İstanbul'a taşındı. 1950'de İstanbul Vezneciler İlkokulu'nu, 1956'da Vefa Lisesi'ni bitirdi. Aynı yıl İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Arap-Fars Filolojisi Bölümü'ne girdi. Arap Dili ve Edebiyatı, İran Dili ve Edebiyatı, Ortaçağ Tarihi ile Türk-İslâm Sanatı sertifikalarını alarak, 1960 yılında Edebiyat Fakültesi'nden mezun oldu.

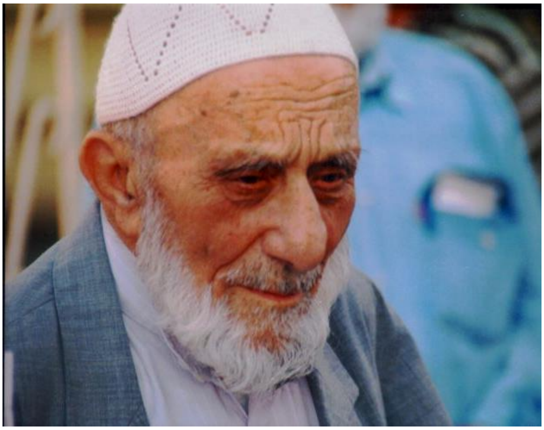
Aynı yıl, Ankara Üniversitesi İlâhiyat Fakültesi'nde açılan asistanlık imtihanını kazanarak, Klasik-Dinî Türkçe Metinler Kürsüsü'ne asistan olarak girdi. Fakülte yayın komisyonunda iki yıl sekreterlik yaptı. 1965 yılında, XV. Yüzyıl şairlerinden olan Hatiboğlu Muhammed ve Eserleri konusunda doktora tezi vererek ilâhiyat doktoru ünvanını aldı. 1967-1968 yıllarında Ankara Yükseliş Mühendislik ve Mimarlık Özel Yüksek Okulu'nda Türkçe ve Hümaniter Bilgiler derslerini verdi.

Askerlik görevine Tuzla Piyade Okulunda başladı (15 Ekim 1971). Ağrı Patnos'ta yedeksubay olarak tamamladı (31 Aralık 1972).

1973 yılında, Hacı Bektâş-ı Velî, Makàlât adlı doçentlik tezi ile doçent ünvanını aldı ve Ankara Üniversitesi İlâhiyat Fakültesi Türk-İslâm Edebiyatı Kürsüsü'ne öğretim üyesi olarak tayin edildi. 1977-1980 yıllarında Sakarya Devlet Mimarlık ve Mühendislik Akademisi'nde Türk Dili ve Edebiyatı dersleri verdi.

Yurtdışında çeşitli üniversitelerde misafir öğretim üyeliklerinde bulundu.

1982 yılında, "İbrâhim-i Müteferrika ve Risâle-i İslâmiyye" isimli takdim teziyle ilâhiyat profesörü oldu. Sosyal ve kültürel faaliyetlere daha fazla zaman ayırabilmek düşüncesiyle, 1987 yılında emekliliğini isteyerek üniversiteden ayrıldı.

İlk dînî eğitimini ailesinde gördü. Dedesi Molla Mehmed Efendi, İstanbul'da medreselerde ilim tahsil etmiş ve Gümüşhaneli Ahmed Ziyâüddin Hazretleri'ne intisab etmiş bir kimseydi. Çanakkale Savaşında şehid olmuştur.

Babası Halil Necâti Efendi, küçük yaşta köyünde hafızlığını tamamladı. Gençliğinde Gümüşhaneli dergâhına mensub Çırpılarlı Hacı Ali Efendi'nin medresesine devam etti. İlk tasavvuf dersini de ondan aldı. Medreseler kapandıktan sonra tekrar köyüne döndü. Şadiye Hanım'la evlendi (1928). Şâdiye Hanım da aynı sülâleden zikir ehli, bilgili bir hanımdı. Bu evlilikten beşi erkek, ikisi kız, yedi çocukları oldu. Prof. Dr. M. Es'ad Coşan Hocaefendi, ailenin dördüncü çocuğudur.

Halil Necâti Efendi, çocuklarını okutmak amacıyla 1942 yılında İstanbul'a taşındı. Bir süre ticaretle meşgul oldu. O sırada, Şehzâdebaşı Damat İbrahim Paşa Camii'nde Serezli Hasîb Efendi'nin sohbetlerine devam etti. Onun vefatından sonra, Kazanlı Abdül'aziz Efendi'ye intisab etti. Onun Ümmügülsüm Camii'ndeki sohbetlerine katıldı. Abdül'aziz Efendi'nin tavsiyesi ile girdiği müezzinlik imtihanını kazanarak, Fatih Müftülüğü'nde göreve başladı. Abdül'aziz Efendi'nin vefatından sonra (1952), irşad görevini sürdüren Mehmed Zâhid Kotku Hazretleri'nin sohbetlerine devam etti. Onun yakın dostlarından oldu.

Bu münasebetle, Prof. Dr. M. Es'ad Coşan Hocaefendi, küçük yaşta hocaefendilerin meclislerinde bulundu, onların maddî ve manevî ilgilerine mazhar oldu.

Edebiyat Fakültesi'nden mezun olduktan sonra, 1960 yazında Mehmed Zâhid Kotku Hazretleri'nin kızı Muhterem Hanım'la evlendi. Aynı yılın sonbaharında, Ankara İlâhiyat Fakültesi'ndeki asistanlık görevi dolayısıyla Ankara'ya taşındılar.

İlâhiyat Fakültesi'ndeki öğretim üyeliği yıllarında, Hocaefendi'nin kapısı herkese açıktı. Öğrencilerin çok sevdiği ve saygı gösterdiği bir kimseydi. Talebe gelir, kapıyı çalar, derdini anlatır, cevabını alır, müsterih bir çehre ile ayrılırdı. Olaylı ve kavgalı zamanlarda öğrencilerin arasına girer, onları akl-ı selime davet eder, kavgaları önlemeye çalışırdı.

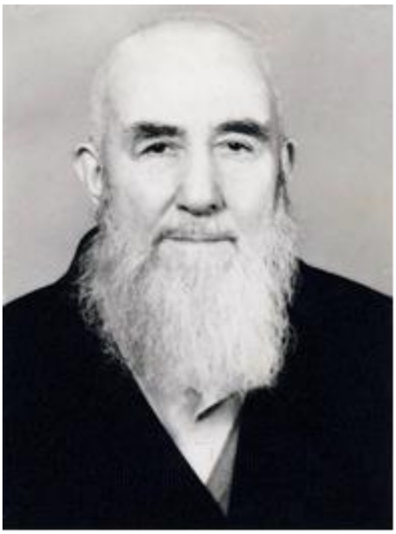
1960'lı yıllarda fakültede resmî ders olarak Kur'an-ı Kerim dersi yoktu. Öğrenciler kendi gayretleriyle, Arapçadan, Farsçadan faydalanarak Kur'an-ı Kerim öğrenmeğe çalışıyordu. Bunu gören Hocaefendi, müsait zamanlarında hasbî olarak, isteyenlere Kur'an-ı Kerim ve Osmanlıca dersleri veriyordu. Öğrencilerini bilimsel araştırmalara, master ve doktora yapmaya teşvik ederdi.

Öğretim üyeleri arasında saygınlığı vardı. Sahasında söz sahibi idi. Özellikle Türk-İslâm edebiyatında, ilk müracaat edilen kimseydi. Kendisinden önce profesör olmuş hocalar bile, ağır bir parça, çetin bir şiir oldu mu, "Es'ad Bey, şuna beraber bakabilir miyiz?" diye kendisine gelirlerdi. Herkese yardımcı olmaya çalışırdı.

İlk yıllar Kurtuluş'ta oturuyorlardı. Daha sonra Kalaba'ya taşındılar (1963). Evlerinin yakınında cami yoktu. Bir mescid açılması için önderlik etti. Daha sonra onun gayretleriyle bir dernek kurulup, cami yeri alındı. Üstte Kur'an Kur'an Kursu,

altta cami olmak üzere cami inşaatının yapılmasına gayret etti. Buralarda zaman zaman hadis ve tefsir sohbetleri yaptı.

Komşuluk ilişkileri çok mükemmeldi. Bütün yorgunluklarına ve yoğunluklarına rağmen, komşularına da vakit ayırırdı. Karşılıklı ziyaretleşmeler olurdu. Ziyaretlerde tebessümü eksik etmezdi. Ziyaret sırasında, kütüphaneden uygun bir kitap alır, orada bulunanlardan birisine bir yer açtırırdı. Sonra oradan bir miktar okuyarak sohbet ederdi.

Mehmed Zâhid Kotku Hazretleri, hemen her yıl Ankara'ya gelir, evlerinde bir süre misafir kalırdı. Ankara'nın çeşitli semtlerinde, çevre ilçelerde sohbetler, ziyaretler olurdu. Bazen de M. Es'ad Hocaefendi'yi de yanına alır, Anadolu'nun muhtelif şehirlerine beraber seyahat ederlerdi.

1977 Yılında, Mehmed Zâhid Kotku Efendi'nin bizzat elinden tutarak kürsüye oturtması ile İskenderpaşa Camii'nde *Râmûzü'l-Ehàdîs* derslerine başladı. Hafta sonlarında İstanbul'a gidiyor, pazar günü hadis dersini yapıp Ankara'ya dönüyordu.

Mehmed Zâhid Efendi'nin hastalığında, ameliyatında hep yakın hizmetinde bulundu. Son demlerinde de yanıbaşındaydı. Onun arzusu üzerine, 13 Kasım 1980 (5 Muharrem 1401) günü vefatından sonra, cemaatin eğitimiyle ve her türlü meselesiyle ilgilenme, tebliğ ve irşad görevini üstlendi.

Tasavvufî nisbeti; hocası Mehmed Zâhid Efendi vasıtasıyla Nakşibendî Tarikatı'nın, Hàlidiyye kolunun, Gümüşhâneviyye şubesidir. Ayrıca Kàdiriyye, Sühreverdiyye, Kübreviyye, Çeştiyye, Mevleviyye, Halvetiyye ve Bayrâmiyye tarikatlarından da irşada me'zundur.

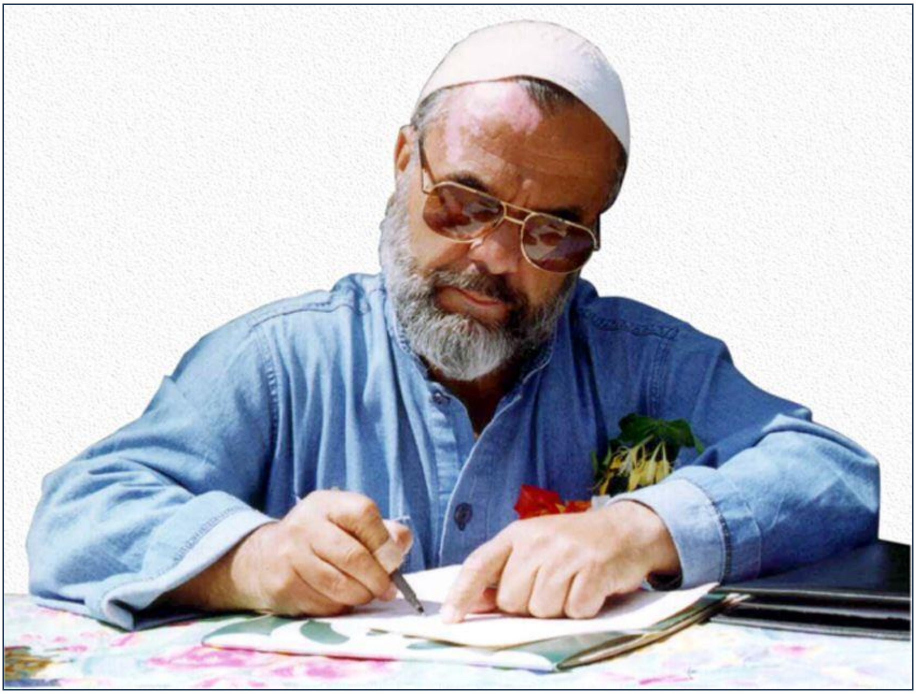
Onun döneminde hadis derslerine ilgi daha da arttı. Cemaat yer bulamadığı için camiye ilâveler yapıldı, ders dinlenilecek yerler beş-altı kat genişletildi. Caminin yanındaki eski binalar alınarak camiye katıldı. Ayrıca Ankara, İzmir, Bursa, Sapanca, İzmit ve Eskişehir'de mutad hadis dersleri başlatıldı.

Mehmed Zahid Kotku Efendi'nin emri üzerine kurduğu "Hakyol Vakfı"nın çalışmalarıyla bizzat ilgilendi, muhtelif yerlerde şubeler açtırdı. Eğitim ve yardımlaşma faaliyetini yaygınlaştırmak için çalışmalar yaptı. Sanat ve kültürle ilgili çalışmalar yapmak üzere "İlim, Kültür ve Sanat Vakfı"nı, sağlık hizmetleri için "Sağlık Vakfı"nı kurdurdu. Hanımların eğitimiyle ilgili olarak "Hanım Dernekleri"nin; çevre ile ilgili çalışmalar yapmak üzere "İlim, Ahlâk, Kültür ve Çevre Dernekleri"nin kurulmasını ve yaygınlaştırılmasını teşvik etti. Bu çalışmalarla toplumun güzel amaçlar için bir araya gelmesini, organize olmasını sağlamaya çalıştı.

Vakıflara ait, harabe haline gelmiş birtakım ecdad yadigârı eserlerin tamir ve tecdidiyle ilgilendi. Onların gayesine uygun olarak tekrar faaliyete geçmesini temin etti. (Ahmed Kâmil Tekkesi, Selâmi Mustafa Efendi Tekkesi, Şeyh Murad Efendi Dergâhı, Şadiye Hatun Şifâ Külliyesi...)

Eğitimin yaygınlaştırılması için basın ve yayın çalışmalarıyla ilgilendi. 1983 Eylülünde İslâm dergisi, 1985 Nisanında Kadın ve Aile ve İlim ve Sanat dergisi yayınlanmaya başladı. Daha sonra, Gülçocuk dergisi çıkartıldı. Sağlık ve bilimle ilgili konularda isePanzehir dergisi yayınlandı. Vefa Yayıncılık adına yayınlanan bu dergilerle yakından ilgilendi ve makaleler yazdı.

Bu dergiler ilgilendikleri sahalarda kamuoyuna önderlik ettiler. Yayınladıkları yazılarla, araştırma dosyalarıyla ve İslâm dünyasından haberlerle halkımızın bilgilenmesine ve bilinçlenmesine katkıda bulundular. İyimser, ümit verici, yol gösterici yazılarla pek çok hayırlı gelişmelere sebep oldular. Haklarında sempozyumlar, doktora tezleri yapıldı. Bir ara İslâm dergisinin tirajı yüz bini aştı. *İslâm* ve *Kadın ve Aile* dergileri, 1998 Haziranına kadar aksamadan yayınlarını sürdürdüler.

Kitap yayıncılığı için Sehâ Neşriyat'ı kurdu; çeşitli dinî, edebî, tarihî, kültürel eserler neşredildi. Yayıncılığın geliştirilmesi, haftalık ve günlük yayınlara geçilebilmesi için çalışmalar başlattı. Onun gayretleriyle bir matbaa tesis edildi (Ahsen), dizgi tesisleri kuruldu (Dehâ).

Sesli ve görüntülü yayıncılık alanında hizmet etmek, millî ve mânevî değerlerimize uygun yayınlar yapmak üzere, *Ak-Radyo* (AKRA) adı altında bir müessesenin kurulmasına öncülük etti (1992). Halen İstanbul'dan radyo yayınları yapılmakta; bu yayınlar uydu vasıtasıyla Türkiye'nin her yerinden, Orta Asya'dan ve Avrupa'dan dinlenebilmektedir.

Onun teşviki ile Ak-Televizyon adı altında Marmara Bölgesine yönelik bölgesel televizyon yayını başlatıldı (1997). Basın-yayın alanında *Sağduyu* isimli günlük bir gazete yayınlandı (3 Mayıs 1998 - 11 Temmuz 1999).

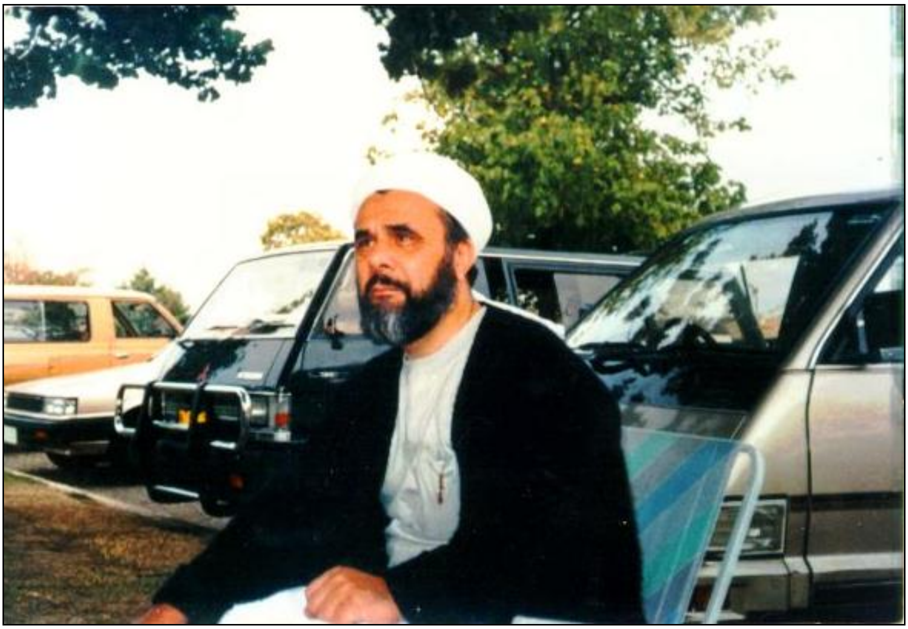
Kaliteli bir eğitimi temin etmek amacıyla, özel eğitim kurumlarının kurulmasını teşvik etti. Çeşitli illerde ilkokul

öncesi, ilkokul ve orta öğrenime yönelik eğitim tesisleri, okullar ve dersaneler kurdurdu. (Asfa)

Halka güvenilir bir sağlık hizmeti verilmesi için poliklinikler ve hastaneler açılmasını teşvik etti. Başta İstanbul olmak üzere bir çok ilde sağlık kuruluşları hizmete açıldı. (Hayrunnisâ Hastanesi, Esmâ Hatun Hastanesi, Afiyet Hastanesi…)

Yurtdışındaki müslümanlarla diyaloğu sağlamak, ziyaretleri kolaylaştırmak amacıyla İskenderpaşa Turizm (İSPA) adı altında bir seyahat acentası kurulmasına öncülük etti. Bu şirket vasıtasıyla hac ve umre programları, çeşitli yurt içi ve yurt dışı geziler; aile ve eğitim toplantıları düzenlendi.

İlmî seviyesi yüksek hocalar yetiştirmek amacıyla İstanbul'da, Ankara'da, Konya'da ve Bursa'da hadis ve fıkıh enstitüleri açtırdı. Buralarda ilâhiyat fakültelerinde okuyan veya mezun olan kimselere, özel hocalardan Arapça, hadis, tefsir ve fıkıh dersleri verdirilmesini temin etti.

Sohbet ve vaazlarına yurt içinde ve yurt dışında büyük ilgi gösterilmesi ve çeşitli yerlere davet edilmesi, onun çok seyahat etmesine neden oldu. Avrupa'da, Kuzey Amerika'da, Afrika'da, Orta Asya'da ve Avustralya'da pek çok ziyaretler, vaazlar, sohbetler yaptı; eğitim programlarına katıldı.

Her yıl hac ve umre dolayısıyla değişik ülkelerden gelen müslümanlarla görüştü, diyalog kurdu. Hakkı ve hayrı, iyiyi ve güzeli tebliğ etme yönünde şumüllü ve verimli çalışmalar yapmaktan bir an bile geri kalmadı. Çevresini de daima bu tür çalışmalara teşvik etti.

1997 Mayıs'ından itibaren hizmetlerini yurtdışında sürdürdü. 1998 yılında Avustralya'nın Brisbane şehrine yerleşti. Tebliğ ve irşad çalışmalarını Avustralya'nın her tarafına yaygınlaştırdı. Pek çok yerde camiler, kültür merkezleri açıldı. Brisban'daki camide, her gün sabah ve yatsı namazlarından sonra, hadis sohbeti yapıyordu.

Radyo sohbetleri yine devam etti. Cuma günleri Ak-Radyo'da yapmakta olduğu hadis sohbetlerine ilâve olarak, salı günleri tefsir sohbetleri yapmaya başladı (29 Eylül 1998). Fâtiha Sûresi'nden başladı. Her sohbette birkaç ayet-i kerime okuyup, izah ediyordu. Vefat etmeden önce yaptıkları son tefsir sohbetinde, Bakara Sûresi 224. ayetine kadar gelmişlerdi.

4 Şubat 2001 (10 Zilkade 1421) Pazar günü, bir cami açılışı yapmak için Grifit şehrine giderlerken, Avustralya yerel saatiyle 12'de (Türkiye saatiyle 04'te) Sydney civarında, Dubbo kasabası yakınlarında geçirdikleri elim bir trafik kazası sonucu, yanında bulunan damadı Prof. Dr. Ali Yücel Uyarel'le birlikte ahirete irtihal eylediler. Ani ölümleri ailesi, yakınları, sevenleri ve bütün müslümanlar tarafından derin bir üzüntüyle karşılandı.

Mübarek naaşları, Sydney'de Auburn Gelibolu Camii'nde kılınan cenaze namazından sonra Türkiye'ye getirildi (8 Şubat Perşembe). 9 Şubat Cuma günü, Fatih Camii'nde yüzbinlerin iştirak ettiği muhteşem bir cenaze namazından sonra, tekbirlerle, salevatlarla, dualarla, gözyaşlarıyla, Ebû Eyyûb el-Ensârî Hazretleri'nin kabri civarında, Eyüp Mezarlığında toprağa verildi.

Prof. Dr. Mahmud Es'ad Coşan Rh.A, doğu dillerinden Arapça ve Farsça'yı, batı dillerinden Almanca ve İngilizce'yi bilmekteydi. Yurt içinde ve yurt dışında çok yönlü sosyal faaliyetlerini, tebliğ ve irşad çalışmalarını vefat edinceye kadar devam ettirdi.

Rûhu şâd, mekânı cennetî a'lâ olsun...

Yayınlanmış Eserleri:

01. Matbaacı İbrâhîm-i Müteferrika ve Risâle-i İslâmiye (1982)
02. Hacı Bektâş-ı Velî, Makàlât
03. Gayemiz (1987)
04. İslâm Çağrısı (1990)
05. Yeni Ufuklar (1992)
06. Çocuklarla Başbaşa
07. Başarının Prensipleri
08. Türk Dili ve Kültürü
09. İslâm'da Nefis Terbiyesi ve Tasavvufa Giriş (1992)
10. Avustralya Sohbetleri-1 (1992)
11. Avustralya Sohbetleri-2 (1994)
12. Avustralya Sohbetleri-3 (1995)
13. Avustralya Sohbetleri-4 (1996)
14. Yeni Dönemde Yeni Görevler (1993)
15. Haccın Fazîletleri ve İncelikleri (1994)
16. Zaferin Yolu ve Şartları (1994)
17. İslâm, Sevgi ve Tasavvuf (1994)
18. Sosyal Çalışmalarda Organizasyon ve Başarı (1994)
19. Güncel Meseleler-1 (1994)
20. Güncel Meseleler-2 (1995)
21. Hazret-i Ali Efendimiz'den Vecîzeler (1995)
22. Hacı Bektâş-ı Velî (1995)
23. Yunus Emre ve Tasavvuf (1995)
24. Başarı Yolunda Sevginin Gücü (1995)
25. İslâmî Çalışma ve Hizmetlerde Metod (1995)
26. Sosyal Hizmetlerde Hanımlar (1995)
27. Ramazan ve Takvâ Eğitimi (1996)
28. Tebliğ ve İrşad Çalışmaları (1996)
29. İslâm, Tasavvuf ve Hayat (1996)
30. Haydi Hizmete!.. (1997)

31. İslâm'da Eğitimin İncelikleri (1997)
32. Tasavvuf Yolu Nedir? (1997)
33. İmanın ve İslâm'ın Korunması-1 (1997)
34. İmanın ve İslâm'ın Korunması-2 (1998)
35. Allah'ın Gazabı ve Rızası (1997)
36. Mi'rac Gecesi (1998)
37. Doğru İnanç ve Güzel Kulluk (1998)
38. Ramazan ve Güzel Ameller (1998)

1. ORUÇ VE NEFİS TERBİYESİ

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llàhi ve berekâtühû!..
Aziz ve sevgili ve değerli Akra dinleyicileri!
Size Avustralya'dan bu konuşmamı yapıyorum, canlı yayındayız.

a. Avustralya'dan İzlenimler

Avustralya'nın doğusunda sahilleri çok güzel olan, çok meşhur olan bir yer var; (*Surfer's Paradise*) "Denizde sörf yapanların cenneti" veya "*Goldcoast*" "Altın Sahiller" filan diyorlar. Çok güzel yerler… Orada Brisbane diye bir şehir var. O şehirden yüz otuz kilometre kadar batıdayız, yâni dağlardayız, yayladayız.

Denizden bu tarafa doğru, batıya doğru gelince yeşil ormanlar var, okaliptüs ağaçları ve diğer ağaçlar var, ama hakim ağaç okaliptüs ağacı... Dağlar yükseliyor. Bunlar bütün Avustralya'nın doğusunu kuzeyden güneye kadar dört bin, beş bin kilometre böyle uzanan, kat eden, devam eden dağlar. Büyük bir silsile bu... Bu dağların yaylası olan bir yerdeyiz. Toowoomba isminde bir kasabada bulunuyoruz.

Biz cumayı kıldık sevgili Akra dinleyicileri! Buraya yakın Gatton isminde bir kasabada Türklerin bir cemiyeti varmış, bir de küçük ev şeklinde mescidleri varmış diye duyduk. Cumayı orada kıldık. Kendimiz burada aile eğitim çalışmaları yapmak için on bir günlüğüne bu Toowoomba şehrindeyiz, yayla şehrinde. Çok güzel bir şehir... Biraz ondan da bahsetmek istiyorum size, ibret olsun diye.

Cumayı kılmak için, otuz kırk kilometre Brisbane tarafında olan, Brisban'la aramızda olan o kasabaya [Gatton'a] gittik. Oradaki Türklerin camisini bulduk, derneklerini bulduk. Onların odalarının hepsini doldurduk, bahçeye taştık. Şöyle yüz elli iki yüz kişi, kalabalık. O kasabadaki herkes böyle hayret ettiler, dikkatlerini çektik yâni hepsinin... Orada güzel, feyizli, tatlı bir cuma namazı oldu. Vaaz ve hutbe oldu. Biz namazı kıldık.

İkindiyi de buraya Toowoomba'ya döndük. Toowoomba'da üniversitenin bahçesi çok geniş, her taraf yemyeşil, çayırlık. Çok koyu gölgeli ağaçların altında, çayırda ikindi namazını kılalım dedik, ezan okuduk, kàmet getirdik. Kadınlar, erkekler iki yüz kişiyiz biz burada. İkindi namazımızı kıldık, ikindi namazından sonra konuşma yaparken, sizinle canlı yayın bağlantımız hakkında haber geldi, şimdi sohbet yapıyoruz. Yâni siz daha cumayı kılacaksınız bir iki saat sonra. Biz cumayı kıldık, cuma gününün ikindisini bile kıldık.

Buraları çok geniş, güzel yerler. Bu şehir Toowoomba şehri. Bütün Avustralya'nın şehirleri güzel ama, burasının havası çok güzel diyorlar. Avustralya'nın havası en güzel olan, yayla havası olan güzel şehirlerinden birisi. Hakikaten böyle buzlu limonata gibi yaz gününde tatlı tatlı, püfür püfür esen güzel bir havası var, sağlam bir havası var. Zenginler Brisban'dan buralara gelip köşkler tutuyorlarmış.

Çok güzel parkları var. Bu parklar dolayısıyla belediyede çalışan kardeşlerime sevgiyle, selâmla bir şeyi işaret etmek, hatırlatmak istiyorum: Yâni bizim şehirlerimizde, kasabalarımızda, köylerimizde yeşilliğe az yer ayırmışız, halkın istifadesi

için parklara çok az yerler ayırmışız; ama bunlar öyle yapmıyorlar. Meselâ, bu Toowoomba şehri, parklar şehri diye tanınmış bir şehir. Böyle bir parkına uğradık. Tam tepenin üzerinde, bütün Brisbane tarafına doğru ova ayaklar altında. Şahane bir manzara, çok güzel böyle manzaralı yerler... Halka tahsis etmişler. Geniş çayırlık, çimenlik, ağaçlık yerleri halkın istifadesine sunmuşlar.

Bizim de artık belediyelerimiz böyle yapmalı! Yâni evleri böyle birbirine sıkışık yapmamalı! Halkın istifade etmesi için, rahat nefes alması, dinlenmesi, çoluk çocuğuyla gidip oralarda biraz şöyle gözünün, gönlünün ferahlaması, açılması için parklara önem vermeliyiz. Bu şehrimiz, bizim aile eğitim çalışmaları için üniversitenin yanındaki öğrenci evlerini tuttuğumuz şehir, parklarıyla tanınmış bir şehir. Çok güzel bakıyorlar.

Size Avustralya'nın bir şeyini daha hatırlatmak istiyorum: Avustralya'da ağaç ve çiçek çeşitleri çok fazla. Çiçekli ağaçlar fazla. Yâni kocaman ağaç tepeden tırnağa kıpkırmızı, veyahut sapsarı, veyahut pembe renkli... Böyle her tarafa bakıyorsunuz, mest oluyorsunuz, Yâni gözünüzün gördüğü her yerde son derece

değişik ağaçlar. Servilerin renkleri, çamların, diğer ağaçların renkleri, çiçekli ağaçların çiçekleri, kokuları... Çok önem vermişler temiz havaya, yeşilliğe, çiçeğe, intizama... Sokaklar çok geniş. Yâni ara sokaklar bizim caddelerimiz kadar geniş.

Ben de üzülüyorum bizim şehirlerimiz şöyle biraz geniş, ferah olmalı, şöyle ibadet ve taat yapmak için insanın gönlü şen olmalı diye düşünüyorum.

İşte böyle bir yerden, size bu cuma konuşmasını yapıyoruz. Allah vazifeli kardeşlerimize, belediyelerde çalışan kardeşlerimize güzel hizmetler yapmayı nasib eylesin... Halkımız için böyle güzel, dinlence yerleri, kır sefası yapma imkânları sağlasınlar diye bunları bu arada söyledim.

Kandil günü geçti, Berat kandili geçti. Çok önemli bir kandildi. Peygamber Efendimiz SAS'in hadis-i şerifleriyle ikaz ettiği, önemini beyân ettiği bir geceydi. Kendisinin de sabaha kadar, ayakları şişinceye kadar ibadet ettiği, ihyâ ettiği gecelerden birisiydi. Artık Ramazan'a on beş günden az kaldı. O münasebetle, size oruçla ilgili bir hadis-i şerif okuyarak başlamak istiyorum sohbetime...

b. Oruç İbadetin Kapısıdır

Peygamber SAS Efendimiz'den, rivâyet edildiğine göre şöyle buyurmuşlar:[1]

إِنَّ لِكُلِّ شَيْءٍ بَابًا ، وَبَابُ الْعِبَادَةِ الصِّيَامِ (هناد عن ضمرة بن حبيب مرسلا)

[1] Abdullah ibn-i Mübârek, *Zühd*, c.I, s.500, no:1423; Hünnâd, *Zühd*, c.II, s.358, no:679; Kudâî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.II, s.128, no:1032; Damre ibn-i Hubeyb Rh.A'ten.

Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.III, s.330, no:4992; İbn-i Hacer, *Metâlib-i Âliye*, c.III, s.320, no:1049; Ebü'd-Derdâ RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VIII, s.713, no:23586; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.IX, s.164, no:8150.

RE. 128/9 (*İnne li-külli şey'in bâben, ve bâbü'l-ibâdeti's-sıyâmü*)

Buyuruyor ki Peygamber Efendimiz:

(*İnne li-külli şey'in bâben*) "Her şeyin kapısı vardır..." Evin kapısı vardır, bahçenin kapısı vardır, dükkânın kapısı vardır, bir giriş yeri vardır. Her şeyin bir kapısı vardır. Meselâ, kabrin de kapısı ayak tarafı imiş. Yâni bir kabri ziyaret ettiği zaman insan, mevtânın ayak ucu tarafından doğru böyle bakarsa, o tarafta durursa; o zaman, sanki kapısından onu ziyaret ediyor gibi olur.

"Her şeyin bir kapısı vardır, (V*e bâbü'l-ibâdeti's-sıyâmü*) ibadetin kapısı da oruçtur." diyor Efendimiz." Evet, orucun kendisi ibadettir ve insanın àbid, zâhid olmasının yolunun başlangıcı da gene oruçtur. Yâni oruç tutarak başlar.

Oruçta ne oluyor?.. Biliyorsunuz, insan meşrû arzularını, yâni Allah'ın helâl kıldığı, haram değil normal arzularını Allah rızası için dizginliyor, frenliyor, yapmıyor, yemiyor, içmiyor vs. Nefsinin arzularını tutuyor. Buna oruç diyoruz. Bir zamana kadar tutuyor. Fecirden, imsak zamanından akşam güneş batıncaya kadar, yemiyor, içmiyor, cinsî münasebet evli insanlar için olmuyor. Derken akşam olunca iftar vakti geliyor, orucunu açıyor.

Bu bir eğitimdir. Ne yapmış oluyor insan?.. Kendisinin çok tabii, doğal, yâni her canlıda olan şiddetli arzularını frenlemesinin idmanını yapmış oluyor. Yâni, meselâ tavuk da yemek ister, kuş da yemek ister, koyun da yemek ister, kuzu da yemek ister, balık da yemek ister; evde akvaryumda balığınız varsa, onun da yemlenmesi lâzım! Her insanın, her canlının, her yaşayanın gıdası var. Şimdi bu gıdanın alınması onun hakkı... O gıdayı almak için çalışıyor, çabalıyor ve acıktığı zaman, gıdaya ihtiyacı olduğu bir his duyuyor içinden, acıkıyor, yutkunmaya başlıyor, yiyecek şey aranmaya başlıyor, parası varsa gidiyor, alıyor. Yoksa karnımı nasıl doyurabilirim diye çaresine bakıyor. Karnında ağrılar, şeyler başlıyor, iştahı kabarıyor filan... Evet bu kuvvetli arzu yâni.

İşte bu kuvvetli arzuyu tutması bir idmandır, bir Avrupalıların tabiriyle egzersizdir, bir çalışmadır, bir alıştırmadır. Kendi kendisini insan alıştırıyor. Bak çok kuvvetli bir arzu, çok haklı bir arzu, yerinde bir arzu. Vücudunun da ihtiyacı var gıdaya. İçeriden ses geldi, işaret geldi, duygu geldi. Yemek yemesi lâzım ama

tutuyor. Ne kadar tutuyor?.. Kahvaltı etmiyor, öğle yemeği yemiyor, ikindi çayı içmiyor, akşama kadar, benzi sararıncaya kadar, ağzı kuruyuncaya kadar, gözleri baygınlaşıncaya kadar...

Şimdi tabii yaz günlerinde oruç zor. Avustralya'da şimdi yaz günündeyiz sevgili dinleyiciler! Yaz gününde bunların oruçları uzun sürecek tabii. Saat diyelim ki beş buçuktan, altıdan başlayacak, akşam yedi buçuğa, yediye kadar devam edecek. Yâni beşten beşe on iki saat, on dört, on beş saat oruç tutacaklar. Ama biz Türkiye'de orucu kısa tutacağız. Çünkü kış mevsimindeyiz. Gündüz kısadır, bizimki daha kısa olacak ama, ne de olsa kahvaltı yemiyor, yemek yemiyor, ikindide bir şeyler atıştırmıyor... Arada susadığı zaman veya acıktığı zaman bir şeyler atıştırırdı oruçlu değilken; tutuyor kendisini...

İşte bu bir alıştırmadır. Neye alışıyor insan?.. Nefsinin arzularını frenlemeye, dizginlemeye, tutmaya alıştırıyor. Niçin lâzım bu alıştırma?.. Bu çalışma niçin yapılıyor? Çünkü:

إِنَّ النَّفْسَ لَأَمَّارَةٌ بِالسُّوءِ إِلاَّ مَا رَحِمَ رَبِّي (يوسف:٥٣)

(*İnne'n-nefse leemmâretün bi's-sûi illâ mâ rahime rabbî.*) [Çünkü nefis, Rabbimin merhameti olmadıkça, kötülüğü emreder.] (Yusuf, 12/53) İnsanın içindeki nefsi, yâni egosu, yâni insanın içindeki beni, iç varlığı bir şeyler ister. İstek insanın içinden doğar. Yemek ister, içmek ister, yatmak ister, uyumak ister; canı sıkılır, eğlenmek ister; büyür, evlenmek ister... Yâni, istekleri çoktur. Nefsin, yâni insanın içinin, beninin arzularına, isteklerine hevây-ı nefs derler. Yâni nefsin hevâsı, istekleri. Veyahut şehevât-ı nefsâniyye, insanın nefsinin şiddetli arzuları demek. *Şehvet,* şiddetli arzu demek... Meselâ yemeğe karşı iştiha diyoruz buna, o da şehvet, yâni yemeğe karşı şiddetli istek.

(*İnne'n-nefse leemmâretün bi's-sûi*) "İnsanın nefsi, normal itibariyle kötülükleri ister." Kanun tanımaz yâni. Kanun, ahlâk, nizam, örf, töre, din, iman şunu yapmayın dese bile, nefis onu tanımaz, yapmak ister. Yâni kötülük de olsa, ayıp da olsa, günah da olsa yapmak ister, kötülüğü emreder nefis. Ama günahın işlenmemesi lâzım! Toplumun aleyhine olan şeyin yapılmaması

lâzım! Konunun komşunun, toplumdaki insanların aleyhine olan şeylerin yapılmaması lâzım! Komşuya zarar vermemek lâzım! Yanındaki hayat arkadaşına, çoluk çocuğuna zarar vermemek lâzım!.. Demek ki nefis istiyor ama, akıl, mantık, din, iman, adâlet onun yapılmamasını gerektiriyor.

O halde insan ne yapacak?.. İsteğini frenleyebilecek, isteğini dizginleyebilecek. Nefsini tutabilecek, istediği halde bir şeyi yapmayabilecek. Ama kolay değil... İşte yapıverir. Komşunun elmalarını kırmızı kırmızı dalında görünce, çocuk dayanamaz, koparıverir. Anasından da korkar, babasından da korkar; görürse benim bacaklarımı kırar, döver beni, azarlar diye korkar ama, gider koparır. Neden? Canı o elmayı koparmak istedi. Şimdi bahar gelsin, erikler olmaya başlasın. Can erikleri daha böyle tatlanmadan, ekşi ekşi iken, mahallenin çocukları ağaçlara tırmanırlar. Ev sahibinin izni olmadığı halde bahçeye atlarlar, koparırlar.

Bu nedir?.. Bir çeşit hırsızlık... Küçük bir hırsızlık, masum bir hırsızlık... Masum değil ama, çocuk masum olduğundan, işte aklı ermiyor. Ama ileride bunu devam ettirirse, bu bayağı bir hırsızlık olur, mahkemede biter, hapiste biter. Hayatı mahvolur.

O halde ne yapmak lâzım?.. Küçükten sabretmeye alıştırmak lâzım!

"—Anneciğim canım çok istiyor yemeyi..."

"—Çok istiyor ama, istese de, bazı şeyleri istemene rağmen almamaya alışmalısın, tutmaya alışmalısın." diyoruz, çocukları öyle yetiştiriyoruz.

"—Bak oraya el uzatma! Senin olmayan şeyi alma! Kardeşinin önündeki şeyi alma! Başkasının oyuncağını alma!.."

Meselâ, birisinin evine misafirliğe gidiyorsunuz, geliyorsunuz. Bakıyorsunuz, çocuğun elinde bir oyuncak...

"—Aa, ne bu oyuncak evladım?.."

"—İşte orada gördüm, aldım."

Çocuk tabii oyuncağı seviyor, otomobil veya bir şey. Annesinin, babasının haberi yokken alıyor. Hemen annesi alıyor, götürüyor,

"—Bizim çocuğun cebinde kalmış sizin çocuğun oyuncağı. Buyurun!" diyor

"—Aa, kalsaydı, ziyanı yok." filan...

Olmaz! Ziyanı var. Çocuğun onu almaması lâzım, tutması lâzım!

Çocuklarda bu böyle olduğu gibi, büyüklerde de büyük çapta böyledir. Büyük insanlar da, küçük oyuncak isteğinde değil ama, büyük isteklerde bulunurlar. O büyük isteklerin de dizginlenmesi lâzım!..

İşte kâmil insan olmak, olgun insan olmak, arzularına hakim olmakla kàimdir. Arzularına hakim olabilen, aklını mantığını kullanabilen, nefsine kapılmayan, rüzgârda sürüklenmeyen, gelen geçen esintilere göre yönünü değiştirmeyen insan makbuldür. Öyle olması lâzım, insanın iradesinin çelik gibi olması lâzım!..

Bu da bir terbiye işidir. Terbiyenin bir adımı, "Bu iyidir, bu iyi değildir." diye, iyiyi kötüyü öğretmektir. Ama öğretmek yetmez, bir de uygulatmak lâzım!.. Çocuğa öğreteceksin, uygulatacaksın... Öğrenciye öğreteceksin, uygulatacaksın... Kendin öğreneceksin, uygulayacaksın...

İşte nefsini tutmayı uygulamak da, oruçla olur. Onun için, oruç çok kıymetli bir ibadettir. Bir hadis-i kudsîde Allah-u Teàlâ Hazretleri buyuruyor ki:[2]

---

[2] Buhàrî, *Sahîh*, c.XXIII, s.11, no:6938; Müslim, *Sahîh*, c.VI, s.19, no:1946; Tirmizî, *Sünen*, c.III, s.234, no:695; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.234, no:7194; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.II, s.45, no:1235; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.VIII, s.232, no:8492; İbn-i Amr eş-Şeybânî, *el-Âhàd ve'l-Mesânî*, c.III, s.269, no:1649; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.IV, s.235, no:7898; Taberânî, *Müsnedü'ş-Şâmiyyîn*, c.IV, s.279, no:3285; Ebû Avâne, *Müsned*, c.II, s.164, no:2675; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.379, no:7723; Abd ibn-i Humeyd, *Müsned*, c.I, s.288, no:921; Tahàvî, *Müşkilü'l-Âsâr*, c.VI, s.476, no:2507; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.III, s.5, no:8986; İbn-i Asâkir, *Mu'cem*, c.I, s.269, no:541; İbnü'l-Ca'd, *Müsned*, c.I, s.174, no:1120; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.VI, s.273; İbn-i Hibbân, *Tabakàtü'l-Muhaddisîn*, c.III, s.66, no:254; Mizzî, *Tehzîbü'l-Kemâl*, c.XXIII, s.219; Ukaylî, *Duafâ*, c.III, s.99; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.III, s.345; Dâra Kutnî, *İlel*. c.X, s.162, no: 1955; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XI, s.371; Ebû Hüreyre RA'dan.

Müslim, *Sahîh*, c.II, s.806, no:1151; Neseî, *Sünen*, c.VII, s.397, no:2183; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.232, no:7174; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.VIII, s.232, no:8492; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.II, s.286, no:1005; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.IV, s.273, no:8117; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.II, s.90, no:2523; Ebû

اَلصَّوْمُ لِي ، وَأَنَا أَجْزِي بِهِ (خ. م. عن أبي هريرة)

(*Es-savmü lî, ve ene eczî bihî*) "Oruç benim içindir, onun mükâfâtını ben vereceğim!" buyuruyor. Çünkü, oruç Allah rızası için tutulur. Orucun gerçekten tutulup tutulmadığını da, ancak Allah bilir. Onun için, orucun mükâfâtı çoktur.

İnsan oruç tutarak nefsini yenmeyi, arzularını dizginlemeyi öğrendi mi, artık iyi insan olmanın yolu açılır. Yâni, kapısı budur işin; artık faziletin sahasına girmiştir. O fazilet yolunda ilerledikçe, olgun bir insan olur, herkesin sevdiği bir insan olur, herkesin saydığı bir insan olur. Hakîkaten pırlanta gibi bir insan olur. Kaymak gibi olur, lokum gibi olur... Artık neyi severseniz, o kelimeyi kullanın; çok iyi bir insan olur. Evliyâ olur, Allah'ın sevgili kulu olur. Hem kulların sevdiği, hem Allah'ın sevdiği bir kul olur.

İşte bunun yolu ne imiş?.. Bu bir bahçeyse, bu bir ayrı àlemse, buraya bir kapıdan girilecekse; bu ibadetin kapısı oruçtur. Onun için, el-hamdü lillâh oruç ayı, Ramazan ayı, ümmetin ayı geliyor. Allah o aya, sıhhat afiyetle eriştirsin bizi... Çünkü, Peygamber Efendimiz Receb ayından dua etmeye başlardı:[3]

Avâne, *Müsned*, c.II, s.164, no:2677; Abd ibn-i Humeyd, *Müsned*, c.I, s.288, no:921; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.III, s.5, no:8986; Ebû Saîd el-Hudrî RA'dan.

Neseî, *Sünen*, c.VII, s.394, no:2181; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.II, s.90, no:2521; Bezzâr, *Müsned*, c.I, s.167, no:915; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.III, s.177, no:4478; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.IV, s.349; Hz. Ali RA'dan.

Neseî, *Sünen*, c.VII, s.395, no:2182; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.I, s.446, no:4256; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.X, s.98, no:10078; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.II, s.90, no:2522; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.VII, s.213, no:3691; Dâra Kutnî, *İlel*. c.V, s.316, no:907; Abdullah ibn-i Mes'ud RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XXII, s.59, 141; Taberânî, *Müsnedü'ş-Şâmiyyîn*, c.IV, s.309, no:3391; Vâsile ibn-i Eska' RA'dan.

İbn-i Esîr, *Üsdü'l-Gàbe*, c.I, s.1254; Ebû Meysere RA'dan.

İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.I, s.404; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VIII, s.445, no:23576-23629 ve 24271-24290; *Mecmaü'z-Zevâid*, c.III, s.416, no:5071-5080; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.VIII, s.275, no:7293; 34004, 40317.

[3] Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.I, s.259, no:2346; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.IV, s.189, no:3939; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.III, s.375, no:3815; Ebû

اللَّهُمَّ بَارِكْ لَنَا فِي رَجَبٍ وَشَعْبَانَ ، وَبَلِّغْنَا رَمَضَانَ (طس. هب. حل. كر. والديلمي عن أنس)

(*Allàhümme bârik lenâ fî recebe ve şa'bân, ve belliğnâ ramadàn*) "Yâ Rabbi, bize Receb ayını, Şa'ban ayını mübarek eyle; ve bizi Ramazan'a ulaştır!" diye dua ederdi.

Ramazan çok güzel bir ay, Peygamber Efendimiz'in çok sevdiği bir ay. Onun için, el-hamdü lillâh biz de sevinçliyiz, biz de seviyoruz. On bir ayın sultanı gelse diye Ramazan'ı özlüyoruz.

Bu konuda pek çok hadis-i şerifler var. Peygamber Efendimiz'in bu hadis-i şerifi bugün karşımıza geldi, Ramazan'a hazırlık babında...

Tabii, eskiden Ramazan'a hazırlanırlarmış toplumlar. İslâm toplumları Ramazan'a hazırlıkta bulunurlarmış. Zenginler zekâtlarını bu ayda verirlermiş ki, yoksul insanlar, fakir fukara evine yiyeceğini içeceğini alsın da, Ramazan'a hazırlansın diye, onların Ramazan'ı karşılamaları kolaylaşsın diye tedbir alırlarmış. Toplumda bir Ramazan hazırlığı, önceden böyle başlar imiş.

Tabii ibadet çok çeşitlidir. Hattâ insanın yaşamında her anı ibadet olabilir. Her dakikası, her işi ibadet olabilir.

"—Nasıl ibadet olur Hocam?.. Bir insanın bütün anı, bütün ömrü ibadet olabilir mi, nasıl olur?.."

Evet olur. Nasıl olur: Her şeyi Allah rızası için yaptığı zaman, her anı ibadet olur. Onun için büyüklerimizin bize öğrettiği çok temel gàye nedir?.. Çok esaslı olan, en başta gelen, en büyük harflerle aklımıza, kalbimize yazdığımız ana gayemiz nedir?.. Allah'ın rızasını kazanmaktır. Onun için biz diyoruz ki:

Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.VI, s.269; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.290, no:6494; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XXXX, s.57; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.I, s.485, no:1985; İbn-i Asâkir, *Mu'cem*, c.I, s.161, no:309; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.138, no:18049; *Keşfü'l-Hafâ*, c.I, s.211, no:554; RE. 532/10; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XXXIII, s.24, no:35704, 36125.

إِلٰهِي أَنْتَ مَقْصُودِي ، وَرِضَاكَ مَطْلُوبِي !

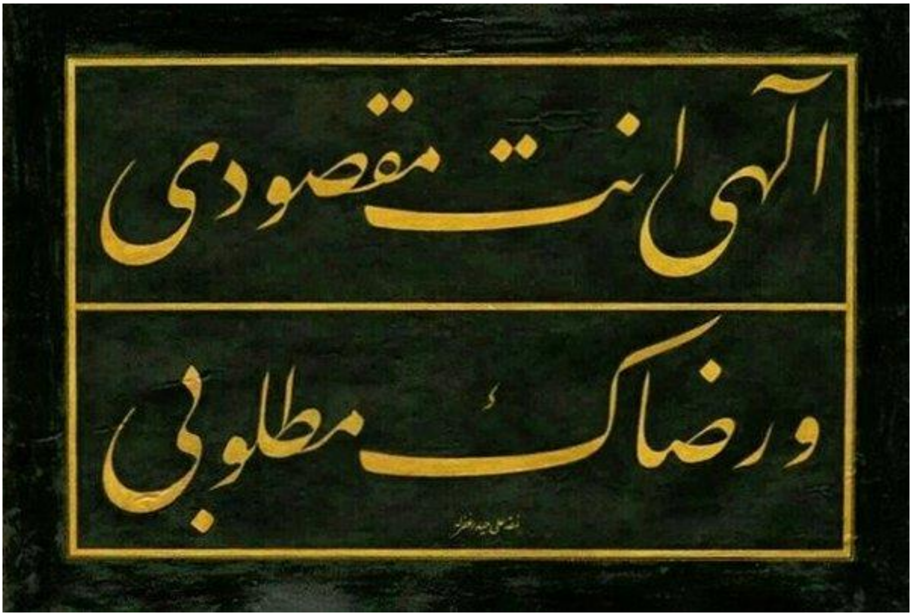
(*İlâhî ente maksùdî ve rıdàke matlûbî*) "Yâ Rabbi, amacım, gàyem sensin! Ben senin rızanı kazanmak istiyorum." diyoruz. Amacım sensin derken, ne demek istiyoruz?.. "Sana kavuşmak istiyorum yâ Rabbi! Seni tanımak, bilmek, ma'rifetullaha ermek istiyorum; aşkullaha, muhabbetullaha dalmak istiyorum, sevgin gönlümü doldursun istiyorum; sana yakın olmak istiyorum, senin rızanı kazanmak istiyorum!" diyoruz.

Bizim kardeşlerimiz, Allah razı olsun... Şirketlerimiz var, derneklerimiz var yüzlerce, Anadolu'da, yurt içinde, yurt dışında... İşte bazen böyle yurtdışındaki kardeşlerimiz için geliyoruz. Buradaki (Avustralya'daki) kardeş vakfımızın adı da *Ebrar Vakfı*...

Bizim kardeşlerimiz, bizim için bir sancak hazırlamışlar, kocaman böyle bir bayrak. Üzerine yazmışlar: (*İlâhî ente maksùdî ve rıdàke matlûbî*) Bir tarafına da, (*Lâ ilâhe illa'llàh, muhammeden rasûlü'llàh*) yazmışlar. Çok hoşuma gitti. Bunların küçüklerini de, biz her ildeki il sorumlusu kardeşlerimize, hediye olarak verdik.

Şimdi bu Avustralya'daki kardeşlerimiz de bu aile eğitim çalışması için, —on günlük bir yerde toplanıyoruz ya— kısa kollu yazlık elbiseler hazırlamışlar. Bir tarafında, hilâl ve Kâbe var; bir tarafına da, (*İlâhî ente maksùdî ve rıdàke matlûbî*) yazmışlar. Yâni, biz Allah'ın rızasını kazanmak istiyoruz, amacımız, gàyemiz bu...

Böyle olduğu zaman, Allah rızası için yaptığı her iş boyunca, ibadette olur insan... Yâni diyelim ki seyahata çıktı, "Allah rızası için ben falanca yere gideceğim, filânca hayırlı işi yapacağım, döneceğim!" diye. Yirmi gün sürdü, bir ay sürdü. Bütün bu ayı, gecesi gündüzü ile ibadet olur. Çünkü, (*İlâhî ente maksùdî ve rıdàke matlûbî*) dedi, Allah rızası için gitti. Amacı Allah'ın rızasını kazanmak, hayır yapmak... Onun için, sevap olur.

Adam sabahleyin evinden çıktı. Sizler meselâ, evinizden çıktınız... “Ben bugün evimden çıkayım, işime gideyim; helâl iş yapıp, güzel iş yapıp, helâl para kazanayım, çoluk çocuğuma helâl para getireyim; helâlinden yesinler, harama bulaştırmayayım! Harama bulaştırırsam, çocuklarımdan hayır görmem, ailemden hayır görmem. Aman helâl lokma kazanayım!” dedi. Sabah namazını kıldı, besmeleyi çekti;[4]

بِسْمِ اللَّهِ وَبِاللَّهِ ، تَوَكَّلْتُ عَلَى اللَّهِ ، لاَ حَوْلَ وَلاَ قُوَّةَ إِلاَّ بِاللَّهِ

(د. ت. حب. ق. عن أنس)

---

[4] Ebû Dâvud, *Sünen*, c.II, s.746, no:5095; Tirmizî, *Sünen*, c.V, s.490, no:3426; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.III, s.104,no:822; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.V, s.251, no:10090; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.VI, s.26, no:9917; İbn-i Ebi'd-Dünyâ, *Tevekkül Ale'llàh*, c.I, s.40, no:20; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XV, s.397, no:41536; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XXI, s.118, no:23111.

(*Bi'smi'llâhi ve bi'llâh, tevekkeltü ale'llàh, lâ havle ve lâ kuvvete illâ bi'llâh!*) dedi, kapıyı açtı, yola çıktı, işine gitti. Tamam, işinden dönünceye kadar, o çalışması müddetince gàyesi iyi olduğundan, o sevabı alır. Bunun gibi...

Bunlar birer misâl... Her şeyi iyi niyetle yaptığı zaman, her anı, her şey ibadet olur. Tefekkür ibadet olur, konuşmak ibadet olur, sükût ibadet olur, uyumak ibadet olur... Yemek yemek ibadet olur, evlenmek ibadet olur... Çocukları terbiye etmek ibadet olur. Hanımların çocukları yetiştirmesi, gece gündüz çocukların kahrını çekmesi, üstünü başını temizlemesi ibadet olur... Evi temizlemesi, temiz tutması ibadet olur... Neden?.. (*İlâhî ente maksùdî ve rıdàke matlûbî*) kàidesini benimseyip, öyle hareket ettiğinden dolayı, aziz ve sevgili kardeşlerim!..

Biz de her yaptığımız işi, Allah'ın rızası için yapmağa gayret edelim! Başında düşünelim, işi yaparken: "Yapalım mı, yapmayalım mı?.. Yapalım!.. Neden yapalım?.. Bunu yaparsak Allah'ın rızasını kazanırız da ondan... Haydi öyleyse, yapalım!" diye yapmalı insan.

Allah için sevmeli, Allah için buğz etmeli!.. Tabii, Allah için sevmek var: "Ben falancayı Allah için seviyorum." Hem de gidip söylemek var. Diyeceksin ki:

"—Kardeşim, ben seni Allah için seviyorum!"

Çünkü, Peygamber Efendimiz, "Sevginizi sevdiğiniz insana bildirin, tebliğ edin!" buyurmuş. Tamam:

"—Kardeşim, yâhu ben seni seviyorum! Uzaktan haline bakıyorum, çalışmalarını takip ediyorum, beğeniyorum seni, hayranlık duyuyorum. Seni Allah rızası için seviyorum!"

Tamam, bunu söylemek de güzel bir şey. Çünkü onun gönlü hoş olacak, o da senin onu sevdiğini bilecek, o da ona mukabele edecek; müslümanlar arasında muhabbet olacak.

Sevmek ibadet olur, dostluk etmek ibadet olur; bazen de düşmanlık etmek, kızmak ibadet olur. Meselâ, bir adam birisini dolandırıyor. Gözünüzün önünde, sizin gözünüzün içine bakarak adamı dolandırıyor... Veyahut vasıtadasınız, kalabalıktan bi'l-istifade adam ötekisinin cebine elini sokuyor. Şimdi burada ne yapacaksın?.. Allah rızası için coşacaksın, kızacaksın, asabîleşeceksin, bağıracaksın veyahut ne gerekiyorsa onu

yapacaksın! Heyt diyeceksin, höt diyeceksin, yapma diyeceksin; yaptırtmayacaksın!.. Yâni, şerri işlettirmeyeceksin!..

Birisi ötekisini döğüyor... Olur ya, efe, kabadayı, karşısındakini zayıf görmüş, pataklıyor. Sen oradan geçerken ne yapacaksın?.. Dur diyeceksin, engelleyeceksin; "Ayıp değil mi, günah değil mi, ne hakla yapıyorsun?" diyeceksin, zayıfın yanında yer alacaksın!..

Bakın, bizim dedelerimiz geldikleri yerde, zayıfa yardım ederlermiş. Hangisi zayıfsa, ona yardımcı olurlarmış. Neden?.. Mazlumlara, mağdurlara, zayıflara yardım etmek sevap, onun için.

Demek ki bazen de, kızılacak şeyler olunca kızmak lâzım!..

Bazı kimseler için diyorlar ki:

"—Efendim, bu adam melek gibi adamdır... Bizim mahalledeki falanca kimse melek gibi adamdır, hiç kızmaz."

Melekler öyle değil ki... Bazı melekler var, rahmet melekleri; bazı melekleri var, azab melekleri... Onlar azab edecekler cehennemde veyahut Allah neyi emretmişse, kime azab götürmek gerekiyorsa, azab edecekler.

Biliyorsunuz, Taif halkı Peygamber Efendimiz'i kötü karşıladı. Tebliğini kabul etmediler, nasihatını dinlemediler, şehirden çıkarttılar. Taşladılar, yaraladılar, topuğunu kanattılar... Cebrâil AS o zaman geldi, dedi ki:

"—Yâ Rasûlallah, emredersen, kanadımla bu şehrin altını üstüne getireyim, ters çevireyim!" dedi.

Yâni, Peygamber Efendimiz evet dese, Taif şehri yok olacak, altı üstüne gelecek. Zelzele mi olacak, yer mi yarılacak, ters mi dönecek?.. Cebrâil AS bir şey yapacak. Cebrâil AS, Allah'ın büyük meleği… Azab da getirebilir melekler.

Melek gibi olmak hüner değil, Allah'ın emrini tutmak hüner... Kızılacak yerde kızacaksın, kızılmayacak yerde kızmayacaksın!.. Affedilecek yerde affedeceksin, sabredilecek yerde sabredeceksin!..

Peygamber Efendimiz'in hayatına bak! Peygamber Efendimiz nasıl hareket etmişse, sen de öyle hareket et!.. Peygamber Efendimiz'in hadis-i şeriflerini oku! Her zaman söylüyoruz, her vaazda söylüyoruz. Aziz ve sevgili dinleyiciler, hepinizin evinde

Peygamber Efendimiz'in hadislerini ihtiva eden, içeren hadis kitaplarınız vardır. Hem de açıklamalı kitaplar vardır. Kimisi açıklamalıdır geniş geniş, kimisi küçüktür. Olsun, küçüğünden başlarsınız, büyüğünden devam edersiniz.

Peygamber Efendimiz bazen kızmış. Alnının ortasında, iki kaşının arasında bir damarı varmış, kızdığı zaman o böyle kabarırmış. Herkes, "Peygamber Efendimiz sinirlendi, bak damarı kabardı, kıpkırmızı oldu." diye anlarmış kızdığını...

Neye kızardı Peygamber Efendimiz?.. Bir haksızlık olduğu zaman, kızardı. Allah'ın emri dinlenmediği zaman, kızardı. Allah'ın buyruğu çiğnendiği zaman, kızardı. Demek ki, kızmak da var!.. Kızmamak iyi bir huy değil. Yerine göre kızacak, yerine göre kızmayacak.

c. İbadetlerin Sünnete Uygun Yapılması

Onun için, aziz ve sevgili kardeşlerim, her şeyin ölçüsünü Peygamber SAS Efendimiz'den anlayacaksınız. SAS Efendimiz buyuruyor ki:[5]

إِنَّ لِكُلِّ عَمَلٍ شِدَّةً ، وَلِكُلِّ شِدَّةٍ فَتْرَةً ؛ فَمَنْ كَانَتْ فَتْرَتُهُ إِلٰى سُنَّتِي ، فَقَدِ اهْتَدَى ؛ وَمَنْ كَانَتْ إِلٰى غَيْرِ ذٰلِكَ ، فَقَدْ هَلَكَ

(هب . عن ابن عمرو)

RE. 128/12 (*İnne li-külli amelin şiddeten, ve li-külli şiddetin fetreten; femen kânet fetretühû ilâ sünnetî, fekadi'htedâ; ve men kânet ilâ gayri zâlike, fekad heleke.*)

---

[5] Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.188, no:6764; İbn-i Huzeyme, *Sahîh*, c.III, s.293, no:2105; Bezzâr, *Müsned*, c.VI, s.338, no:2346; Tahàvî, *Müşkilü'l-Âsâr*, c.III, s.239, no:1048; İbn-i ebî Âsım, *es-Sünneh*, c.I, s.61, no:44; *Müsnedü'l-Hàris*, c.I, s.357, no:235; Abdullah ibn-i Amr ibnü'l-As RA'dan.

Müsnedü'l-Hàris, c.I, s.356, no:234; Abdurrahman ibn-i Ebî Umre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XVI, s.279, no:44457; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.147, no:2071; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.IX, s.171, no:8165, 8166.

“Her işin bir aşk ile, şevk ile, kuvvetle, şiddetle yapıldığı zaman vardır. Bir de fetret, gevşeme, duraklama zaman vardır.” Her amelin; yâni oruç, namaz, hac, zekât, ibadet, taat, cihad vs... “Her amel-i sàlihin bir kuvvetli yapıldığı zaman vardır, bir de rahatladığı, gevşediği fetret zamanı vardır, duraksama zamanı vardır. (*Femen kânet fetretühû ilâ sünnetî*) İbadetteki duraklaması, benim sünnetimin gösterdiği istikamette olursa, (*fekadi'htedâ*) insan hidâyet bulur.”

Demek ki, ibadeti yapacağız ama, ibadeti yapmadığımız ibadetsiz zaman da olabilir ama, bu da gene Peygamber Efendimiz'in sünnetiyle ortaya çıkacak. Efendimiz bazen gece namaz kılmış, bazen uyumuş; tamam ben de uyuyacağım... Bazen oruç tutmuş, bazen tutmamış; tamam, bazı günler oruç tutabilirim, bazen de tutmam. Çünkü Efendimiz bazen tutmamış. Tamam, ibadetteki gevşeme, yapmama, duraksama zamanının da sünnete uygun olması lâzım; ibadetin yapılmasının şeklinin de sünnete uygun olması lâzım!..

(*Ve men kânet ilâ gayri zâlike fekad heleke*) “İbadeti yaparken veya ibadetteki gevşemesinde bu esaslara riayet etmeyen helâk olur.”

İbadeti bırakıvermiş adam, kadın. Namaz kılıyormuş, bırakmış. Tesbih çekiyormuş, bırakmış. Gece namaza kalkıyormuş, bırakmış... Tabii bunlar sünnete aykırı. Her şeyin yolu, yöntemi var. Dinlenme zamanı var, istirahatı var, molası var...

Meselâ, okullarda çocuklar eğitim görüyorlar ama arada teneffüs dediğimiz molaları oluyor. O olmasa çocuğun kafası şişer, öteki derse verimli olarak kendisini veremez. Her şeyin ölçüsünü anlamak istiyorsanız, yaptığınız zaman da sevap kazanmak istiyorsanız, yapmadığınız zaman da sevap kazanmak istiyorsanız; Efendimiz'in sünnetini öğreneceksiniz. Neden?.. İslâm'ı Efendimiz getirdi, öğretti bize. Kur'an'ı Efendimiz tebliğ etti bize. Kur'an-ı Kerim'i efendimiz, peygamberimiz, serverimiz, önderimiz Muhammed-i Mustafâ SAS anladı ve anlattı ve uyguladı. Ve bize Kur'an'ın nasıl yaşanacağını gösterdi. Her şeyimizi Kur'an-ı Kerim'e uygun yapmaya çalışmamız gerektiğine

göre, demek ki, Peygamber Efendimiz'in sünnetini öğrenmemiz lâzım!..

Bu ay Arabî aylardan, kamerî aylardan Şa'ban ayı, Peygamber Efendimiz'in ayıdır. Ben bu Peygamber Efendimiz'in ayı olmasını kendim şöyle yorumluyorum: "Peygamber SAS Efendimiz'in sünnetini öğrenme ayı... Herkes Peygamber Efendimiz'in sünnetiyle, sîretiyle ilgili bir küçük kitabı bitirsin, Efendimiz'in İslâm'ı nasıl uyguladığını oradan topluca görsün! Kuşbakışı, ana hatlarıyla görsün!" diyorum. Ne kadar hızlı okursa, ne kadar geniş okursa, çok okursa o kadar iyi ama, en küçüğünden şöyle derli toplu bir kitabı okusa bile herhalde kâfî gelir. Efendimiz'in ayı olan bu Şa'ban ayında, Efendimiz'in sünnetini öğreniriz. Çünkü dinimizin yaşamının formülü, şekli, nümûnesi, misâli, timsâli Peygamber Efendimiz'dir.

Allah-u Teàlâ Hazretleri hepimizi, Peygamber Efendimiz'in sünnetine en güzel tarzda uymaya muvaffak eylesin... Böylece hem Allah'ın rızasını kazanmayı nasib etsin... Hem de Peygamber Efendimiz de tabii sünnetini ihyâ edenleri sevecek, şefaat edecek; Peygamber Efendimiz'in sevgisini kazanmayı, Peygamber Efendimiz'in şefaatine ermeyi nasib eylesin... Gül yüzünü rüyamızda görmemizi nasib eylesin... Ömrümüzü yolunda geçirmemizi nasib eylesin... Ahirette ona cennetteki köşkünün yanında komşu olmayı nasib eylesin...

Aziz ve sevgili Akra dinleyicileri! Allah-u Teàlâ Hazretleri Şa'ban ayınızı da mübarek etsin... Sıhhat ve âfiyet, şeref ve devlet ve saadetle Ramazan'a ulaştırsın... Nice nice cumalara eriştirsin... Nice nice cumalar, inşâallah beraber böyle sohbette karşı karşıya gelelim!.. Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin lütuflarını, sizlere ve sevdiklerinize dilerim. Cumanız mübarek olsun...

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llàhi ve berekâtühû!..

27. 12. 1996 - AVUSTRALYA

2. RAMAZAN'A GİRERKEN

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llàhi ve berekâtühû!..

Aziz ve sevgili Akra dinleyicileri!

Allah cumanızı mübarek eylesin... Sizleri iki cihanda aziz eylesin...

Bu cuma, Ramazan'dan önce Şa'ban'ın son cuması oldu. Ben sizlerden çok uzaklardayım, güney yarımküredeyim. Dokuz saat sizden ileride giden bir yerde, Avustralya'dayım. Cuma namazını kıldık, akşamı bekliyoruz şu sıralarda... Siz daha cuma edeceksiniz.

Biz Avustralya'da bir aile eğitim toplantısı, çalışması yaptık ki, çok tatlı oldu. Temenni ederdim ki bazı arkadaşlarımız da bulunsunlar. Zâten bulunmak istemişlerdi de, nasib olmadı. Elli altmış aile, üç yüze yakın insan, çocuklar, beyler... Çok güzel eğitim çalışmaları oldu.

Bugün, eğitim çalışmalarını yaptığımız Toowoomba şehrinden Brisbane şehrine geldik. Brisbane şehri çok güzel bir şehir. İnşâallah hakkında bir yazı yazmak istiyorum dergimizde... Özellikle belediyeci kardeşlerimize tavsiye edeceğim bazı şeyler var burada gördüğüm. Çok güzel bir şehirdeyiz, yeşillik. Sanki insan bir sayfiye yerindeymiş, kırdaymış, köydeymiş gibi ama, şehrin içinde... O kadar bahçeler içinde bir yer.

a. Orucun Farz Kılınması

Önümüzdeki cuma günü siz oruçlu olmuş olacaksınız. Biz de tabii, oraya —Allah nasib ederse— gelmiş olacağız, aranızda olacağız; cuma günü oruç tutacağız. O halde, bugün size Peygamber SAS Efendimiz'in oruç ile ilgili bir hadis-i şerifini okumak istiyorum ama, önce ayet-i kerime okuyayım! *Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm*:

يَاأَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُتِبَ عَلَيْكُمُ الصِّيَامُ كَمَا كُتِبَ عَلَى الَّذِينَ

مِنْ قَبْلِكُمْ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ (البقرة:١٨٣)

(*Yâ eyyühe'llezîne âmenû kütibe aleykümü's-sıyâmü kemâ kütibe ale'llezîne min kablikûm leallekûm tettekùn.*) (Bakara, 2/183) *Sadaka'llàhu'l-azîm.*

Bu ayet-i kerime bize, oruç tutmanın farz olduğunu bildiriyor. Ramazan ayında tutun diye, aşağıdaki ayet-i kerime bildirecek. Bu ayet-i kerimede orucun bize farz kılındığı bildiriliyor.

Oruç kitapların yazdığına göre... Önümde bu seyahatte yanımda gezdirdiğim, Abdülkàdir-i Geylânî *—kaddesa'llàhu sirrahu'l-azîz—* pirimizin, efendimizin *Gunyetü't-Tàlibî Tarîkı'l-Hak* veya *Gunyetü't-Tàlibîn* denilen kitabı var. Çok güzel bilgiler toplamış pirimiz, Abdülkàdir-i Geylânî Efendimiz. Orada yazdığına göre, Bedir harbi olmadan bir ay kadar önce, Allah-u Teàlâ Hazretleri Ramazan orucunu farz kılmış müslümanlara. Bu ayet-i kerime o zaman inmiş. Yâni, Mekke-i Mükerreme'den Medine-i Münevvere'ye geldikleri zamanda, ilk yıllarda olmuş oluyor bu Ramazan orucunun farz kılınması.

Daha önce, Medine-i Münevvere'ye geldikleri zaman, Peygamber SAS Efendimiz Aşûre orucu tutardı ve her aydan üç gün oruç tutardı. Biliyorsunuz Allah-u Teàlâ Hazretleri yapılmış iyiliklerin mükâfâtını kat kat fazla veriyor. Bir iyiliğin mükâfâtı en aşağı on kat fazla olduğundan, Allah'ın lütf u keremiyle mükâfâtı çok olduğundan, üç gün oruç da otuz güne denk oluyor. Her ay üç gün oruç tutan bir insan bütün sene oruç tutmuş gibi oluyor.

Böyle tutarlardı Medine-i Münevvere'ye geldikleri zaman SAS Efendimiz Hazretleri ve ashab-ı kirâmı, *rıdvânu'llàhi aleyhim ecmaîn...* Daha sonra, Bedir harbinden bir ay kadar önce bu ayet-i kerime inmiş.

Mealini açıklayayım:

(*Yâ eyyühe'llezîne âmenû*) "Ey iman eden kullar!" Mü'minlere hitap ediyor Allah-u Teàlâ Hazretleri.

Hasan-ı Basrî Hazretleri buyurmuş ki:

"—Eğer bir ayet-i kerimenin başında (*Yâ eyyühe'llezîne âmenû*) varsa, 'Ey iman edenler!' diye başlıyorsa bir ayet-i kerime, orada Allah'ın bir emri vardır, bir yasağı vardır; ona dikkat edin! Yâni

pür dikkat, emri bekler vaziyette, hazır, el pençe divân vaziyette ayeti dinleyin!" diyor, tabiinin büyüklerinden, efendilerimizden, mübarek büyüklerimizden Hasan-ı Basrî Rh.A Hazretleri.

"—Ey iman edenler!" diye kulun imanına hitab edilen bir başlangıçla başlanıyor. Yâni, "Bak siz mü'minsiniz, Allah'a iman getirmişsiniz, Allah yoluna girmişsiniz. Bu imanınıza göre, imanınızın gereği olan bir şey size emrolunacak, dikkat edin!" gibi bir uyarı ile başlıyor.

(*Yâ eyyühe'llezîne âmenû*) "Ey iman eden kullar!" Yâni bizler ve bizden önce selef-i sàlihînimiz, müslümanlar, Peygamber Efendimiz SAS, Peygamber Efendimiz'in mübarek ashabı... Muhataplar müslümanlar.

"Ey iman edenler, (*kütibe aleykümü's-sıyâm*) size sıyam yazıldı. Sizin üzerinize oruç yazıldı. (*Kemâ kütibe ale'llezîne min kabliküm*) Sizden öncekilerin üzerine yazıldığı gibi, sıyam sizin üzerinize yazıldı; (*leallekùm tettekùn*) tâ ki sakınasınız diye."

Sıyam ve *savm*, ikisi eş anlamlı iki kelime. *Müradif* diyorduk eski devirlerde böyle eş anlamlı, mânâsı aynı olan kelimelere... Oruç demek.

Oruç kelimesini de açıklayayım. Yeri gelmişken biraz edebiyatçılık yapalım: *Oruç* kelimesi Farsça'dan geliyor Türkçe'ye ama biraz değişmiş. Biliyorsunuz *rûz,* gün demek Farsça'da. Bir günlük aç durmaya *rûze* deniliyor. *Rûze* kelimesinden gelmiş *oruç* kelimesi. Kesin tabii bu... Gelmiş deyince, öyle zayıf bir rivayet diye anlaşılmasın.

Türkçe'de r ile kelime başlamaz. R ile başlayan kelime olursa, Türk dili onun önüne harf ekliyor. Meselâ, hatırlarsınız, köyde duymuşsunuzdur, *Receb* demezler, *İreceb* derler; *Ramazan* demezler, *Iramazan* derler... Böyle önüne bir harf ekleyerek r'yi telaffuz ediyor Türk hançeresi... *Rûze* kelimesini de, başına u ekleyerek *urûze* diye kullanmış. Ondan sonra *uruz* olmuş. Daha sonra z c'ye dönmüş, ç'ye dönmüş, *oruç* olmuş. Yâni, bir günlük aç durma ibadeti mânâsına, Farsça'dan gelme bir kelime oruç kelimesi. Arapça'sı *savm* veya *sıyâm*, ikisi de eş anlamlı.

"—Pekiyi, bu kelime Arapça'da eskiden ne demekmiş? Oruca isim olmadan önce bu kelime acaba ne mânâya geliyormuş?.."

Tutmak mânâsına, duraklamak mânâsına geliyormuş. Meselâ, at durakladı mânâsına bu kelimeyi kullanırlarmış. Rüzgâr kesildiği zaman, rüzgâr durakladı mânâsına kullanırlarmış. İnsan da yemek yerken, günlük yaşantısını sürdürürken, bunlardan duraklıyor. Bunları bırakıyor, tutuyor kendisini, yemek yemiyor; yâni duraklıyor. Onun için, bu kelime oruca isim olmuş diye alimler anlatıyorlar. Ben de böyle şeyleri seviyorum. Kelimenin nereden çıktığını araştırınca, insan konuyu daha iyi kavrıyor diye, anlatıyorum arada.

(*Kütibe aleykümü's-sıyâm*) "Sizin üzerinize oruç yazıldı." Yâni, "Boynunuza borç oldu, farz oldu, farz kılındı. İlâhî takdir kalemi ile, sizin böyle bir güzel ibadeti yapmanız, dininizin bir gereği olarak size farz kılındı." denilmiş oluyor.

Demek ki, "Ey iman edenler! Size şimdi artık, bu ayet indikten sonra oruç tutmak farz kılındı; (*kemâ kütibe ale'llezîne min kabliküm*) sizden öncekilerin üzerine farz kılındığı gibi, yazıldığı gibi, onlara da bir borç kılındığı gibi..."

Buradan anlıyoruz ki, bizden önceki insanlar da bu çeşit ibadeti yapıyorlarmış. Demek ki, biraz kendilerini yemekten, içmekten kesiyorlarmış. Yâni yeme içme imkânı varken, önünde yiyecek içecek varken, zenginken, parası pulu varken bile yemiyor, içmiyor. Birtakım arzularını tutma, frenleme çalışması, kendisini durdurma çalışması yapıyor. Bu, kendisine hakim olmasını sağlıyor. Tabii çok güzel bir şey, çok güzel bir idman bu...

Demek ki, daha önceki ümmetlere de, bizden önceki insanlara da; yâni Ümmet-i Muhammed'den önceki, Peygamber Efendimiz AS peygamber olmadan önceki devrelerde yaşayan milletlere de bu ibadet farz kılınmış. Bu önemli.

b. Eski Ümmetlerde Oruç

Kitaplar diyorlar ki:

"—Acaba ilk defa hangi ümmete acaba böyle bir oruç ibadeti farz kılındı?.."

Hazret-i Ali Efendimiz'den bir rivayet var, önümdeki kitapta. Belki bunu duymamışsınızdır, hoşlanacaksınız. Hazret-i Ali RA'ın

rivayet ettiğine göre, Adem AS cennetten dünyaya indirildiği zaman, güneş onu yakmış, kapkara etmiş:

لَمَّا أَهْبَطَ اللهُ تَعَالَى آدَمَ عَلَيْهِ السَّلاَمُ مِنَ الْجَنَّةِ إِلَى الأَرْضِ ، أَحْرَقَتْهُ الشَّمْسُ فَاسْوَدَّ جَسَدُهُ ، فَأَتَاهُ جِبْرِيلُ عَلَيْهِ السَّلاَمُ ، فقال: يَا آدَمُ أَتُحِبُّ أَنْ يَبْيَضَ جَسَدُكَ ؟ قَالَ: نَعَمْ . قَالَ لَهُ : فَصُمْ مِنَ الشَّهْرِ ثَالِثَ عَشَرَ ، وَ رَابِعَ عَشَرَ ، وَخَامِسَ عَشَرَ ! فَصَامَ آدَمُ عَلَيْهِ السَّلاَمُ أَوَّلَ يَوْمٍ فَابْيَضَّ ثُلُثُ جَسَدِهِ ، ثُمَّ صَامَ الْيَوْمَ الثَّانِي فَابْيَضَّ ثُلُثَا جَسَدِهِ ، ثُمَّ صَامَ الْيَوْمَ الثَّالِثَ فَابْيَضَّ جَسَدُهُ كُلُّهُ ، فَسُمِيَ أَيَّامُ الْبِيضُ (عن علي)

(*Lemmâ ahbata'llàhu teàlâ âdeme aleyhi's-selâm, mine'l-cenneti ile'l-ardı*) "Adem AS'ı Allah-u Teàlâ Hazretleri cennetten yeryüzüne indirdiği zaman, (*ahrakatü'ş-şems*) güneş onun vücudunu yaktı." Biliyorsunuz, yazın herkes güneşten kararıyor. Onun gibi demek ki Adem AS karardı. (*Fe'svedde cesedühû*) "Vücudu esmerleşti, karardı.

(*Feetâhü cibrîlü AS, fekàl*) Cebrâil AS Adem AS'ın yanına geldi, dedi ki: (*Yâ âdem, e tuhibbü en yebyadu cesedük*) 'İster misin bu vücudun, yüzün, cesedin yine böyle ak pak olsun, beyaz olsun?' (*Kàle: Neam*) 'Evet, isterim.' dedi. (*Kàle lehû: Fesum mine'ş-şehri sâlise aşer, ve râbia aşer, ve hàmise aşer*) 'Her ayın on üçünde, on dördünde, on beşinde oruç tut yâ Adem!' diye Cebrâil AS, vücudu beyaz olsun diye ona böyle bir çareyi bildirdi.

(*Fesàme âdemü aleyhi's-selâm, evvele yevmin fe'byadda sülüse cesedih*) "Adem AS bir gün oruç tuttu, vücudunun üçte bir kadar kısmı ak pak oldu. (*Sümme sàme el-yevme's-sânî*) Sonra ikinci günü, yâni on dördünü tuttu." Tabii bu aylar kamerî aylar, hilâlle

ilgili aylar, bu şemsî aylar değil. (*Fe'byadda sülüsâ cesedihî*) "Vücudunun üçte ikisi beyazlaştı." Az bir kısmı kaldı beyazlaşmayan. (*Sümme sàme'l-yevme's-sàlis*) "Üçüncü günü de tuttu, yâni kamerî ayın on beşinde de oruç tuttu. (*Fe'byadda cesedühû küllühû*) Bütün vücudu ak pak oldu. (*Fesümiyet eyyâmü'l-bıyd*) Onun için bu Adem AS'ın oruç tuttuğu günlere eyyâm-ı biyz, beyazlaşma, aklaşma günleri denildi."[6]

Bu eyyâm-ı biyz, Arabî-kamerî ayların on üçü, on dördü, on beşidir. On üçü, on dördü, on beşinin gecelerinde mehtap vardır. Mehtap on dördünde yuvarlaktır. On üçünde biraz bir tarafı eksikçedir, on beşinde biraz öbür tarafı eksikçedir ama hassas bir göz fark edebilir, tecrübeli bir göz fark edebilir. Herkes fark edemez.

İşte bu üç gün oruç tutmayı Adem AS başlatmış. Demek ki, (*kemâ kütibe ale'llezîne min kablikküm*) "sizden önceki ümmetlere oruç tutmak farz kılındığı gibi" meselesi, ta Adem AS'a kadar gidiyor olabilir bu rivayete göre... Daha önceki insanlar da, oruç tutuyorlardı demek ki.

Bu arada ben hemen küçük bir hadis-i şerifi size nakledeyim. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlardı ki:

"—Her şeyin bir girişi, başlangıcı, kapısı vardır. İbadetin de kapısı oruçtur."

Yâni, insan ibadet yapmak isterse, bu işin ilk giriş noktası, ibadeti güzel yapmanın çaresi olarak temel yapılacak iş, oruç tutmaktır.

Oruç tuttu mu ne oluyor insan?.. Aç kalıyor. Aç kalınca nefsi kuvvetten düşüyor, azgınlaşamıyor. İnsan, nefs-i emmâresi kabardığı zaman onu tutamaz, kötü şeyler yapar. Oruç tuttuğu zaman, nefsi zayıfladığı, ruhu kuvvetlendiği, kalbi nurlandığı için günah yapmıyor. Ondan sonra zihni berrak oluyor, her şeyi güzel duymağa, hissetmeğe başlıyor. Kalbî duyguları gelişiyor. İbadetin böylece kapısı oluyor.

Böyle olduğu için, her Allah'ın kuluna da ibadet gerektiğinden, eskiden beri, Adem Atamız zamanından beri bu orucun olması

---

[6] *Gunyetü't-Tàlibî Tarîkı'l-Hak*, cüz. II, s. 3

anlaşılıyor. Bunları düşündüğümüz zaman, bu işin böyle olmasının uygun olduğunu, “Elbette böyle olacaktı.” diye anlıyoruz.

c. Nasrânîlerin Orucu Değiştirmesi

Alimlerden bazıları da demişler ki: (*Kemâ kütibe ale’llezîne min kablikürn*) “Sizden öncekilere olduğu gibi, size de oruç tutmak farz kılındı.” derken, burada kasdedilen hristiyanlardır demişler. Eskiden nasàrâ, nasrânî deniliyordu hristiyanlara. Bu hristiyan sözü batıdan gelme... *Krist* diyorlar onlar Hazret-i İsâ’ya. *Krisçın*, yâni hristiyan sözü de oradan gelmiş. Bizim dînî tabirlerimiz olarak yehûd ve nasàrâ denilir, yahudiler ve nasrânîler denilir. *Nasàra* kelimesi de, Hazret-i İsâ Nâsıra kasabasında dünyaya gelmiş olduğundan diye söyleniyor. Biz nasrânî diyelim.

Nasrânîlere de oruç farz kılınmış. Rivayete göre, Ramazan ayında ve bizim kadar oruç onlara da Hazret-i İsâ zamanında farz kılınmış. Kitaplarında böyle yazıyor. Ama onlar, bu Ramazan orucu bazan kışa gelip seyahatlerde zorlandıkları için, baza yaza gelip sıcaklardan zorlandıkları için, toplanmışlar, “Bunu bir uygun mevsime nakledelim!” demişler. “Ne yapalım?.. Yaz da olmasın, kış da olmasın...” İlkbahara nakletmişler.

“Ama bir değişiklik yapıyoruz, Allah’ın emrini değiştiriyoruz. Ne yapalım?.. On gün ekleyelim!” demişler, kırka çıkarmışlar. Ondan sonra, oruç tutmak da zor gelmiş. Daha başka perhiz hâline döndürmüşler, elliye çıkartmışlar.

Tabii, bu bizim için bir ibrettir. Allah’ın emrini kul değiştirmez. Din o zaman bozulur. Allah’ın emri neyse onu tutmak lâzım!

Demek ki, Ramazan orucu otuz gün olarak onlara da emredilmiş, bu ay mübarek ay olduğundan; ama onlar değiştirmişler, elli günlük perhize döndürmüşler. Hamur yememek, hamursuz vs., paskalya, yumurtayı kırmızıya boyamak gibi şeyler görüyoruz. Ben de pek onların bu işi nasıl yaptıklarını teferruatlı bilmiyorum ama, tam oruç tutmuyorlar bizimkiler gibi.

“Demek ki, eski ümmetlere farz kılındığı gibi bize de farz kılınmış. Eski ümmetler bozmuşsa bunu, biz bozmayalım, güzelce

tutalım!” diye, insan kendi kendine mütenebbih oluyor, kendi kendine bir karar veriyor.

Evet, oruç Ramazan ayında... Tabii Ramazan ayı, *Ramazan* kelimesi hakkında da çeşitli rivayetler var. Bu *Ramazan* kelimesi nerden çıktı, onun izahı: İşte Ramazanda çok sıcak olduğu zaman, taşlar, kumlar ısınmış, onun için Ramazan denilmiş. Onun gibi, insanın da günahları Ramazan ayında böyle ısınacak, yok olacak, silinecek diye.

Bazıları da demişler ki: “*Ramad*; matar, yağmur demektir, son baharda gelen yağmur demektir. Bu aya da Ramazan denmesi oradan, o kökten. Yâni, yağmur yağıp her tarafı ihyâ ettiği, temizlediği, pırıl pırıl yaptığı gibi, Ramazan gelince her taraf da Allah’ın rahmetiyle tertemiz oluyor mânâsına gelir.” diye söylemişler.

Yâni, sıcak mânâsından geliyor, Ramazan’da günahlar yanıp mahvolduğu için buna Ramazan dendi. Veyahut yağmur mânâsına geliyor, yağmur her tarafı tertemiz ettiği gibi Ramazan da günahları temizlediğinden, bu aya Ramazan adı verildi.” diye, alimler izahlar yapmışlar. Tabii bunlar işin izahat tarafı. Bu konudaki bilgimizi genişletmek bâbında, ilmimiz, irfanımız genişlesin diye söylenmiş sözler.

d. Ramazan’ın Özellikleri

Selmân-ı Fârisî RA rivayet ediyor. O mübarek sahabi diyor ki:[7]

خَطَبَنَا رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي آخِرِ يَوْمٍ مِنْ شَعْبَانَ وَ

قَالَ: أَيُّهَا النَّاسُ ! قَدْ أَظَلَّكُمْ شَهْرٌ عَظِيمٌ شَهْرٌ مُبَارَكٌ ، شَهْرٌ فِيهِ

[7] İbn-i Huzeyme, *Sahîh*, c.III, s.191, no.1887; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.III, s.305, no:3608; Hàris, *Müsned*, c.I, s.500, no:318; İbn-i Şâhin, *Fadàilü Şehri Ramadàn*, c.I, s.18, no:16; Selman RA’dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VIII, s.757, no:23714 ve s.961, no:24276; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XXIII, s.176, no:25782 ve c.XXXV, s.105, no:37946.

لَيْلَةٌ خَيْرٌ مِنْ أَلْفِ شَهْرٍ ، جَعَلَ اللَّهُ صِيَامَهُ فَرِيضَةً ، وَ قِيَامَ لَيْلِهِ تَطَوُّعًا ، وَمَنْ تَقَرَّبَ فِيهِ بِخَصْلَةٍ مِنَ الْخَيْرِ ، أَوْ أَدَّى فَرِيضَةً كَانَ كَمَنْ أَدَّى سَبْعِينَ فَرِيضَةً فِيمَا سِوَاهُ.

(*Hatabenâ rasûlü'llàh SAS fî âhiri yevmin min şa'bân*) "Şaban ayının son gününde Rasûlüllah Efendimiz bize hutbe okudu." Peygamber Efendimiz böyle mühim konuları anlatmak için hutbeye çıkardı, minbere çıkardı. Bu mühim bir şey söyleneceğinin alâmeti olurdu. Herkes pür dikkat, güzelce dinlerdi Peygamber Efendimiz'in hutbesini. İşte böyle Şa'ban'ın son günü minbere çıkmış, hutbe îrad etmiş Peygamber SAS. (*Ve kàle*) Buyurmuş ki:

(*Eyyühe'n-nâs*) "Ey insanlar, ey benim ümmetim, ey cemaatim, ey müslümanlar! (*Kad ezalleküm şehrun azîmün şehrun mübârekün*) Muazzam bir ayın gölgesi sizi gölgelendirmeye başladı, mübarek bir ay geliyor. (*Şehrun fîhi leyletün hayrun min elfi şehr*) İçinde bin aydan daha hayırlı bir gizli mübarek gecenin olduğu bir ay geliyor." diye, böyle şevklendirici, müjdeli sözlerle başlamış.

(*Ceala'llàhu sıyâmehû farîdaten*) "Allah bu ayın, bu mübarek ayının gündüzleri oruç tutmayı size farîza kıldı, vecibe kıldı, bunu mutlaka yapmanız gereken ibadet eyledi. (*Ve kıyâme leylihî tatavvuan*) Geceleyin de kalkıp namaz kılmanızı da tatavvu ibadet eyledi." Bundan da kasdedilen teravih namazı. El-hamdü lillâh, camilerimizde aşk ile, şevk ile kılınan o güzel teravih namazı.

(*Ve men tekarrabe fîhi bi-hasletin mine'l-hayr, ev eddâ farîdaten, kâne kemen eddâ seb'îne farîdaten fîmâ sivâhu*) Bu cümledeki mânâ şu: "Kim bu mübarek ayda hayırlardan bir hayır yaparsa; yapıp Allah'a yakınlaşmak maksadıyla, Allah'a yakınlaşayım diye bir hayır yaparsa, veyahut bir farzı eda ederse; bu ayın dışındaki başka zamanda aynı şeyi yapmış olsaydı, alacağı sevaptan yetmiş kat fazla alır." Ramazan ayı mübarek

olduğu için, bu ayda yapılınca aynı ibadet olsa bile sevabı yetmiş kat fazla alıyor.

Onun için benim hatırıma gelen bu arada, şöyle hadisin izahını bir kenara koyup hemen hatırlatmak istediğim şey: Zekâtlarınızı bu ayda verirseniz, demek ki sevabı çok fazla olacak; zekâtları hazırlayın! Başından verirseniz zekâtınızı, fukaracıklar da Ramazan ayında rahat bir Ramazan geçirirler. Onun için, hemen bu vaazı duyduğunuz zaman zekâtınızı ayırın, Ramazan ayında verin!

وَهُوَ شَهْرُ الصَّبْرِ ، وَالصَّبْرُ ثَوَابُهُ الْجَنَّةُ ، وَشَهْرُ الْمُوَاسَاةِ ، وَشَهْرٌ يُزَادُ فِيهِ فِي رِزْقِ الْمُؤْمِنِ ؛ فَمَنْ افْطَرَ فِيهِ صَائِمًا ، كَانَ مَغْفِرَةً لِذُنُوبِهِ وَ عِتْقُ رَقَبَةٍ مِنَ النَّارِ ، وَكَانَ لَهُ مِثْلُ أَجْرِهِ ، مِنْ غَيْرِ أَنْ يَنْقُصَ مِنْ أَجْرِهِ شَيْئًا.

(*Ve hüve şehru's-sabr*) "Bu Ramazan ayı sabır ayıdır. (*Ve's-sabru sevâbühü'l-cenneh*) Sabır da öyle güzel bir şey ki, bunun sevabı, mükâfatı cennet." Sabır ayı; yâni yemek yemiyorsunuz, içmiyorsunuz, nefsinizi tutuyorsunuz, şehevât-ı nefsâniyenize engel oluyorsunuz. E o zaman sabrın mükâfatı da cennet...

(*Ve şehru'l-muvâsât*) *Muvâsât* da malla birisine mâlî, iktisâdî yardım yapmak demek. "Bu yardımlaşma ayıdır aynı zamanda, mâlî yardımlaşma ayıdır. Zenginler fakirlere mâlî destek sağlayacaklar, yardım edecekler."

(*Ve şehrün yüzâdü fîhi fî rızki'l-mü'min*) Bu ayda mü'minin rızkının da arttırıldığını söylüyor Peygamber Efendimiz: "Öyle bir aydır ki mü'minin rızkı bu ayda çoğaltılır." Yâni daha fazla rızk veriyor bu ayın bereketine Allah-u Teàlâ Hazretleri.

(*Femen eftara fîhi sàimen*) Bu mübarek ayda bir oruçlu kimseyi evine davet eder, iftar ettirirse veyahut evine davet etmeden, "Al şu parayı, al şu içine döner konulmuş sandviçi veya yüz dirhem ekmek, bilmem şu kadar katık.." diyoruz hani.

Herhangi bir şekilde oruçlunun orucunu bozdurursa... Hatta diyorlar bir hurma bile olsa...

Bazı böyle sevap düşkünü kardeşler var. Ramazanda yanında paketle camiye giriyor. İftar vaktinde hemen ezan "*Allàhu ekber!*" derken, elindeki paketi açıyor, "Buyurun, buyurun, buyurun!.." diye cemaate zeytin veya hurma ikram ediyor. Bak, "Kim bir oruçluya iftar ettirirse" yâni doyurmak da değil, orucunu açtırmak bile bu sevabı kazandırır. (*Kâne mağfireten li-zünûbihî*) "Günahlarının mağfiretine sebep olur bu." Bak bir oruçluya ikramda bulundu diye.

(*Ve ıtka rakabetihî mine'n-nâr*) "Boynunun cehenneme esir olmaktan âzadlığına sebep olur." Yâni cehenneme esir olmuş, boynuna halka takılmış, cehenneme sürüklenip götürülecek bir insan düşünün... Boynundaki bağ çözülüyor, "Hadi bakalım, kurtuldun cehenneme gitmekten!" deniliyor. Cehennemden kurtuluşa vesile olur.

(*Ve kâne lehû misle ecrihî*) Yâni, "Birisine iftar verdin mi, onun orucunu açtırdın mı, az da çok da olsa; 'Sen o oruçluya iftar ettirdin, al bakalım onun sevabı kadar bir sevap!' diye, o

oruçlunun kazandığı sevabın bir mislini de Allah sana verir. (*Min gayri en yunkasa min ecrih şey'â.*) Oruçlunun sevabından bir şey eksilmeden, iftarı yaptırana bir misli sevap verilir."

قَالُوا : لَيْسَ كُلُّنَا يَجِدُ مَا يُفْطِرُ الصَّائِمَ ! قَالَ: يُعْطِي اللهُ هَذَا الثَّوَابَ مَنْ افْطَرَ صَائِمًا عَلَى تَمْرَةٍ ، أَوْ شَرْبَةِ مَاءٍ ، أَو مَذْقَةِ لَبَنٍ.

(*Kàlû: Leyse küllünâ yecidü mâ yuftiru's-sàim*) Demişler ki... Tabii Medine'nin hâlini, o zamanki hâlini düşünüyorum. Yaygın yoksulluk var, kalabalık oraya gelmiş, imkânlar dar. "Hepimiz oruçluya iftar ettirecek duruma sahip değiliz yâ Rasûlallah" dediler, mazeretlerini beyan ettiler. Yâni "Çok veremeyeceğiz, ne olacak?.." dediler.

(*Kàle: Yu'ti'llàhu hâze's-sevâb li-men eftara sàimen alâ temretin, ev şerbete mâin, ev mezakkate lebenin*) "Allah bu iftar ettirme, iftar ziyafeti çekme sevabını, oruçluya bir hurma verene, veyahut bir içim su verene, veyâhut şöyle birazcık bir süt ikram edene de verir." diye müjdeledi.

وَهُوَ شَهْرٌ أَوَّلُهُ رَحْمَةٌ ، وَوَسَطُهُ مَغْفِرَةٌ ، وَآخِرُهُ عِتْقٌ مِنَ النَّارِ. فَمَنْ خَفَّفَ عَنْ مَمْلُوكِهِ فِيهِ ، غَفَرَ اللهُ لَهُ وَأَعْتَقَهُ مِنَ النَّارِ.

(*Ve hüve şehrun*) "Bu Ramazan öyle bir aydır ki, (*evvelühû rahmetün*) evveli rahmettir; (*ve vasatuhû*) ortası mü'minlerin mağfiret olmasıdır; (*ve âhiruhû itkun mine'n-nâr*) sonu da mü'minin cehenneme düşmekten kurtulması, cehennemlik olmaktan azad olunmasıdır."

(*Femen haffefe an memlûkihî fîhi*) Kim bu Ramazan ayında, oruç tutuyor diye kölesinin yükünü azaltırsa, hizmetçisine ağır iş yüklemezse, biraz hafifletirse; (*gafara'llàhu lehû*) onun günahlarını Allah mağfiret eder; (*ve a'tekahû mine'n-nâr*) onu da cehennemden azad eder."

فَاسْتَكْثِرُوا فِيهِ مِنْ أَرْبَعِ خِصَالٍ : خَصْلَتَانِ تَرْضَوْنَ بِهِمَا رَبَّكُمْ ، وَ خَصْلَتَانِ لاَ غِنَاءَ لَكُمْ عَنْهُمَا . فَأَمَّا الْخَصْلَتَانِ اللَّتَانِ تَرْضَوْنَ بِهِمَا رَبَّكُمْ: فَشَهَادَةِ أَنْ لاَ إِلٰهَ إِلاَّ اللهُ وَتَسْتَغْفِرُونَهُ. وَأَمَّا الْخَصْلَتَانِ اللَّتَانِ لاَ غِنَاءَ لَكُمْ عَنْهُمَا : فَتَسْأَلُونَ اللهَ الْجَنَّةَ ، وَتَتَعَوَّذُونَ بِهِ مِنَ النَّارِ.

(*Fe'steksirû fîhî min erbai hisàl*) "Dört şeyi bu ayda çok yapın..." Peygamber Efendimiz'in nasihatleri devam ediyor, ben sadece tercüme ediyorum, okuyorum, "Dört şeyi çok yapın!" diyor Peygamber SAS Efendimiz:

(*Hasletâni terdavne bihimâ rabbeküm*) "İki şey ile, o dört şeyin ikisini yaparsanız Rabbinizi râzı edersiniz. (*Ve hasletâni lâ gınâe leküm anhümâ*) Diğer ikisi de mutlaka muhtaç olduğunuz şeylerdir, onlarsız yapamayacağınız şeylerdir." Şimdi bu dört şey neymiş, onları dinleyelim:

(*Feemme'l-hasletâni'l-letâni terdavne bihimâ rabbeküm*) "Rabbinizi, yaptığınız zaman hoşnut edeceğiz iki iş nedir? (*Feşehâdetü en lâ ilâhe illa'llàh, ve testağfirûnehû*) Yâni, "*Lâ ilâhe illa'llàh... Eşhedü en lâ ilâhe illa'llàh...*" diye kelime-i tevhid çekerseniz, bir de "*Estağfiru'llàh*" diye tevbe ve istiğfar ederseniz, bununla Rabbinizi razı ederseniz. Yapılacak dört şeyden ikisi bunlar: *Lâ ilâhe illa'llàh*'ı çok söylemek, *Estağfiru'llàh*'ı çok söylemek, tevbeyi çok söylemek."

Bakın gene iş geldi dervişliğe dayandı, dervişliğin hadislerden bir delili daha çıktı karşımıza.

(*Ve emme'l-letâni lâ gınâ leküm anhümâ*) "Onlarsız yapamayacağınız öteki iki şey..." Nedir? (*Fetes'elûna'llàhe'l-cenneh, ve teteavvezûne bihî mine'n-nâr*) "Allah'tan cenneti isteyin ve cehennemden de Allah'a sığının!" Bunlardan uzak kalamaz, bunlara ihtiyacı var her müslümanın. Cenneti isteyecek, cennet lâzım. Cehennemden kurtulacak, cehenneme düşmemesi gerekiyor. Bunları isteyin!

وَمَنْ أَشْبَعَ فِيهِ صَائِمًا ، سَقَاهُ اللهُ مِنْ حَوْضِي شَرْبَةً ، لاَ يَظْمَأُ بَعْدَهَا أَبَدًا.

(*Ve men eşbaa fîhi sàimen*) "Kim bu ayda bir oruçluyu doyurursa, (*sakàhu'llàhu teàlâ min havdî şerbeten lâ yazmeü ba'dehâ ebedâ*) Allah ona benim Havz-ı Kevser'imden bir kâse kevser şarabı ikram eder; (*lâ yazmeü ba'dehâ ebedâ*) bunu içtikten sonra artık bir daha susuzluk çekmez."[8]

Peygamber Efendimiz bu hutbesinde görüyorsunuz, Ramazan ayında neler yapmamız gerektiğini güzel güzel, bir bir bize hatırlatmış oldu.

Aziz ve sevgili Akra dinleyicileri, bunlara dikkat edin! Mübarek bir ay geldiğini kesinlikle biliyoruz. Hayırlarımızı çoğaltacağız; çünkü bu ayda hayırların, iyiliklerin, ibadetlerin sevabı fazla... Mâlî desteklerimizi, hayırlarımızı, sadakalarımızı, zekâtlarımızı vereceğiz.

Oruçlu kimseleri evimize davet edeceğiz veyahut camide, fırsat bulduğumuz yerde iftar ettirmeye çalışacağız. Bunun sevabı çok... Böyle bir hurmayla, birazcık bir meşrubat ikram ederek, süt veyahut başka bir su filân ikram ederek bile olsa, böyle ikramı fazla yapmaya gayret edeceğiz.

Çalıştırdığımız insanlara biraz göz yumacağız, ağır yük yüklemeyeceğiz. Memurumuz olabilir, işçimiz olabilir, hizmetçimiz olabilir. Böyle herkese iyilik yapacağız.

Elimizden tesbih düşmeyecek. "*Estağfiru'llàh*" diyeceğiz, "*Lâ ilâhe illa'llàh*" diyeceğiz. Allah'tan bizi cennete sokmasını dileyeceğiz; cehennemden azad etmesini, kurtarmasını, bizi afv ü mağfiret etmesini isteyeceğiz. Bunlar böyle.

Ayrıca benim başka hadisleri okuduğum için hatırladığım, gene Peygamber Efendimiz'in nasihati olarak size söyleyeceğim şeyler:

---

[8] *Abdülkàdir-i Geylânî, Gunyetü't-Tàlibî Tarîkı'l-Hak*, cüz. II, s. 4.

Aziz ve sevgili Akra dinleyicileri! Kur'an-ı Kerim'i çok okuyacaksınız, teravih namazlarına geleceksiniz... Zâten teravih namazına işaret vardı okuduğum hadis-i şerifte. Camilerdeki vaazları takip edeceksiniz.

Şimdi ben burada on gün, tabii çeşitli konuşmalar yaptım bu aile eğitim çalışmalarında... Sonra en son gün, anlatılanlar hakkında bir yarışma açtık: "Hocamız neler anlattı söyleyin!" diye bir yarışma açtı arkadaşlar. Herkes üç dakika içinde grup grup, vaazlardan neleri anladığını, en çok nelere takıldığını, en çok neleri zihnine yerleştirdiğini anlamış olduk.

Bir şeyi gördüm ki, sevgili Akra dinleyicileri, unutuluyor vaazlar... Unutuluyor. Onun için, vaazları dinlerken kâğıtla, kalemle gidin, öyle dinleyin. Not almak iyi dinlemeyi de sağlar. Bir de dinlenmiş olan şeyi unutmamayı da sağlar. Onun için yanınızda kağıt kalem olsun, vaazlara gidin.

Bu arada hemen Rahmetu'llâhi aleyh Mehmed Zâhid Hocamız Efendimiz Hazretleri'ni hatırladım. Bize, "Senindir evlâdım bu kütüphanem!" demişti. Kütüphanesinde onun şahsî defteri vardı.

İşte gençliğinde Fatih camiindeki büyük vaizlere gider, dinlermiş. Onlardan bir tanesi Seydişehirli Abdullah Efendi... Çok severdi onu Hocamız. Onun vaazlarını yazmış. “Şöyle dedi, böyle dedi” diye özetini yazmış. O da bir hatıra olarak bu konuşmamda söylenmiş olsun.

Vaazları kağıt kalemle dinleyin, not alın ki başkasına da söylerseniz, siz de sevap kazanırsınız. Onlara öğretmenin sevabını kazanırsınız.

Aziz ve sevgili dinleyiciler, şimdiden Ramazanınızı tebrik ediyorum. Ramazanınız mübarek olsun... Bu güzel ayı güzel geçirmeyi Allah nasib etsin. İyi hazırlanmayı, iyi ibadet yapmayı, ibadetleri güzel bir şekilde yapmayı Allah cümlemize nasib eylesin...

Ailece, dostlarınızla, sevdiklerinizle mutlu günler dilerim, mutlu Ramazanlar dilerim, bayramlar dilerim. Allah, Ramazan Bayramı’na da mağfiret olunmuş, Allah’ın rahmetini kazanmış kullar olarak ermeyi cümlenize, cümlemize nasib eylesin...

Tabii, bu dünya hayatı bir gün gelip bitecek, hepimiz ahirete göçeceğiz. Ahirette de Allah’ın lütfuna erip, cennetiyle, cemâliyle müşerref olmayı Cenâb-ı Mevlâ’dan dilerim; hepiniz için, şahsım için... Bizi duadan unutmamanızı diliyorum. Allah hepinizden râzı olsun...

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu’llàhi ve berekâtühû!

03. 01. 1997 - AVUSTRALYA

3. RAMAZAN'DA ÖNEMLİ NOKTALAR

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llàhi ve berekâtühû!..

Aziz ve sevgili Akra dinleyicileri!

Size Ramazan ayının ilk gününde hitab etmenin bahtiyarlığı içindeyim. Allah-u Teàlâ Hazretleri bu hayır ve bereket dolu ayı, hepiniz hakkında sebeb-i mağfiret ve sebeb-i dühùl-i cennet eylesin... Yâni, Allah'ın affına mazhar olun, cennetiyle cemâliyle müşerref olun diye temennî ediyorum.

On bir ayın sultanı Ramazan geldi. Böyle bir mübarek cuma gününde, ilk gün oruç tutuyoruz. Bu çok büyük bir nimet...

Ramazan ayı Ümmet-i Muhammed'in ayıdır. Sıralama şöyle: Receb ayı Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin kulları affettiği ay... Şa'ban ayı Peygamber Efendimiz'in ayı... "Ramazan ayı da ümmetimin ayı..." diye, hadis-i şerifte Rasûlüllah SAS Efendimiz tarafından bizim özel affımıza, mağfiretimize tahsis edilmiş, kendi ayımız olduğu belirtilen bir ay içindeyiz.

a. Ramazan'ın Faziletleri

Bu ay hakkında Peygamber SAS Efendimiz'in medhi ve ikazları, mübarek sözleri çok. Meselâ buyuruyor ki:[9]

أَتَا كُمْ شَهْرُ رَمَضَانَ شَهْرٌ بَرَكَةٌ ، فِيهِ خَيْرٌ يُغَشِّيكُمُ اللهُ ، فَيُنْزِلُ الرَّحْمَةَ ، وَ يَحُطُّ فِيهِ الْخَطَايَا ، وَيَسْتَجِيبُ فِيهِ الدُّعَاءُ ، يَنْظُرُ اللهُ تَنَافُسَكُمْ ، وَ يُبَاهِي بِكُمْ مَلَائِكَتَهُ (طب . و ابن النجار عن عبادة)

[9] Taberânî, *Müsnedü'ş-Şâmiyyîn*, c.III, s.271, no:2238; Ubâde ibn-i Sâmit RA'dan.
Kenzü'l-Ummâl, c.8, s.467, no:23692; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.I, s.158, no:255.

RE. 9/10 (*Etâküm şehru ramadàn*) “Size Ramazan ayı geldi, Ramazan ayına nâil oldunuz, vâsıl oldunuz. Ramazan ayına girmiş oldunuz. (*Şehrun bereketün*) Hayır ve bereketin, bolluğun, mânevî ve maddî nimetlerin çok olduğu bir bereket ayı... (*Fîhi hayrun yugaşşîkümü'llàh*) Allah-u Teàlâ Hazretleri, bu ayın içinde kullarını çeşit çeşit hayırlara gark eder. Hayırlarla kaplar üzerlerini. Bir çok hayrın müslümanlara eriştiği bir aydır.”

(*Feyünzilü'r-rahmete, ve yehuttu fîhi'l-hatàyâ, ve yestecîbü fîhi'd-duà'.*) “Allah-u Teàlâ Hazretleri bu ayda rahmetini indirir; hataları affeder, amel defterlerinden siler, bağışlar ve duaları kabul eder.” Biliyorsunuz, insan dua eder ama duanın kabulü için şartlar var. Bu ayda Allah-u Teàlâ Hazretleri, duaları hassaten kabul ettiğini beyan ediyor. Demek ki, özel şartları da kaldırarak, kul dua ederse, duasını kabul edeceği bir ay olduğunu öğrenmiş oluyoruz, Rasûlüllah SAS Efendimiz'in bu müjdeli ifadesinden.

(*Yenzuru'llàhu tenâfüseküm*) “Allah-u Teàlâ Hazretleri, siz mü'minlerin bu Ramazan ayında ibadetlere koşuşmanızdan, yarışmanızdan; iyilik yapma konusunda gayretinizden dolayı, memnun bir şekilde, razı olarak, sizin bu hayırda yarışmanıza, rağbetinize nazar eyler. (*Ve yübâhî biküm melâiketehû*) Ve meleklerine sizinle iftihar eder:

‘—Ey meleklerim, bakın benim mü'min kullarıma! Benim rızamı kazanmak için fedâkârca, ihlâsla, tertemiz duygularla nasıl ibadette yarışıyorlar?’ diye meleklerine mübâhat eder, över ve sizinle iftihar eder.” buyuruyor Peygamber Efendimiz.

b. Meleklerin İstiğfar Etmesi

Bir başka hadis-i şerif de, Hazret-i Ali Efendimiz'den rivayet edilmiş. Ben biliyorsunuz, Hazret-i Ali Efendimiz'den rivayet edilen hadis-i şeriflere özel bir dikkatle dikkati çekiyorum, eğiliyorum. Çünkü, Hazret-i Ali Efendimiz'e bağlı olan, Hazret-i Ali Efendimiz'i seven insanların bu hadis-i şeriflere dikkat etmesini istiyorum.

Hazret-i Ali RA'ın rivayet ettiği bir hadis-i şerifinde buyurmuş ki Peygamber Efendimiz:[10]

إِذَا دَخَلَ شَهْرُ رَمَضَانَ ، أَمَرَ اللهُ حَمَلَةَ الْعَرْشِ أَنْ يَكُفُّوا عَنِ التَّسْبِيحِ ، وَيَسْتَغْفِرُوا لِأُمَّةِ مُحَمَّدٍ وَالْمُؤْمِنِينَ (الديلمي عن علي)

RE. 45/4 (*İzâ dehale şehru ramadàn*) "Ramazan ayı geldiği zaman, (*emera'llàhu hamelete'l-arşi en yeküffû ani't-tesbîh, ve yestağfirû li-ümmeti muhammedin ve'l-mü'minîn.*) Allah-u Teàlâ Hazretleri, *Hamele-i Ar*ş ismini vermiş olduğu Arş'ı tutan, Arş'ı taşıyan meleklerine emreder:

'—Bana tesbih getirmeyi bırakın! Bu ayda benim mü'min kullarıma ve Ümmet-i Muhammed'e tevbe ve istiğfar eyleyin!' der."

Arş'ı tutan melekler, meleklerin en büyükleri, Kur'an-ı Kerim'de ismi geçen melekler. *Arş-ı A'zam*, Allah'ın en büyük yaratıklarından birisi.

وَسِعَ كُرْسِيُّهُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ (البقرة:٢٥٥)

(*Vesia kürsiyyühü's-semâvâti ve'l-ard*) "Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin Kürsî'si semâları ve arzı kuşatmıştır." (Bakara, 2/255) Ama, Arş-ı A'lâ'nın yanında Kürsi, çok küçük bir varlık olarak kalıyor. O kadar büyük, muazzam olan Arş-ı A'zam'ı tutan meleklere ki, en önemli meleklerden oluyor bunlar; onlara emrediyor:

"—Bana tesbih getirmeyi, beni öğücü, benim şânıma lâyık ifadelerle, beni her türlü noksanlıktan tenzih ve tesbih ve takdis ettiğiniz sözleri bırakın; şimdi Ramazan ayı geldi, Ümmet-i Muhammed için dua edin, onların afv ü mağfireti için dua edin!" diyor.

---

[10] *Kenzü'l-Ummâl*, c.VIII, s.479, no:23716; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.III, s.131, no:1906.

Böyle emrettiğini Peygamber Efendimiz bildiriyor.

c. Semâ Kapılarının Açılması

Demek ki, Ramazan ayında fevkalâde muazzam maddî ve mânevî değişiklikler oluyor. Özellikle mânevî alemde büyük değişiklikler oluyor. Olan değişikliklerden bazılarını başka hadis-i şeriflerden nakledeyim:[11]

تُفْتَحُ فِيهِ أَبْوَابُ السَّمَاءِ ، وَتُغْلَقُ فِيهِ أَبْوَابُ الْجَحِيمِ ، وَتُغَلُّ فِيهِ مَرَدَةُ الشَّيَاطِينِ (ن. ق. عن أبي هريرة)

RE. 10/1 (*Tüftehu fîhi ebvâbü's-semâ*) "Semâların kapıları bu ayda açılır." Biliyorsunuz, semâların kapıları var. Her zaman, fırsat geçtikçe açıklıyorum: Biz semâya baktığımız zaman mavi bir boşluk olarak görüyoruz ama aslında bu semânın ötesinde, bizim gözümüzün görmediği yıldızların bittiği yerde, yıldızlardan ötede altı kat daha semâ var... Birinci semâ yıldızlarla donatılmış, ondan sonrakiler onu kuşatan semâlar.

Bunların her birisinin melekleri var. Cebrâil AS geçerken soruyorlar, Peygamber Efendimiz Mi'rac'a çıkarken sormuşlar. "Yanındaki kim?.. Kendisine Allah tarafından bu tarafa geçmeye müsaade edildi mi?" diye. Böyle bir mânî var. Bekçi var ve kontrol var, takip var, soruşturma var... Her şey geçemiyor semâların kapılarından.

Ama Ramazan ayı olunca, semânın kapıları açılıyor. Bu demektir ki; iyi kulun da, kötü kulun da, kusurlu da olsa, tam da olsa ibadetleri buralarda elenmeden, takılmadın, geri

---

[11] Neseî, *Sünen*, c.IV, s.129, no:2106; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.230, no:7148; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.III, s.301, no:3600; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.II, s.66, no:2416; Abd ibn-i Humeyd, *Müsned*, c.I, s.418, no:1429; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.III, s.1, no:8959; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.II, s.113, no:2594; Ebû Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VIII, s.461, no:23661; *Keşfü'l-Hafâ*, c.I, s.46, no:94; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.I, s.158, no:257.

reddedilmeden, dergâh-ı izzete kadar ulaşıyor. Yâni Allah-u Teàlâ Hazretleri bu ayda, duaların kabulünün engellerini kaldırıyor.

(*Ve tuğleku fîhi ebvâbe'l-cahîm*) "Cehennemin kapıları kapatılıyor." Yâni insanların cehenneme gitmesine sebep olacak çeşitli vesîleler kaldırılıyor. İnsanların hayır yapması kolay hale getiriliyor.

(*Ve tuğallü fîhi meredeti'ş-şeyâtîn*) "Şeytanların da azılıları, amirleri, reisleri, eşkıyası, büyükleri bağlarla, mânevî zincirlerle, bukağılarla boyunlarından, ayaklarından, bileklerinden sımsıkı bağlanıyor." Bu demektir ki, çok büyük azdırma, saptırma, şaşırtma, dalâlete düşürme çalışmaları yaptırılmıyor Ramazan ayında... Biraz gayret gösterse, her insanın yanında bulunan, kötülükleri telkin eden küçük şeytanları yenebilir bir müslüman... Çünkü asıl azılılar, asıl kuvvetli olanlar bağlanıyor. Böyle bir ay.

Demek ki, bizim görmediğimiz semâlarda büyük değişiklikler oluyor. Cehennemin kapıları kapanıyor, semânın kapıları açılıyor, şeytanlar bağlanıyor, hayır yapma imkânı kolaylaşıyor... Arş-ı A'zam'ı tutan meleklere Allah-u Teàlâ Hazretleri, kendisini tesbih ederken onlar; "Bırakın şimdi bana tesbihi; benim Muhammed'imin ümmetine tevbe ve istiğfar eyleyin!" diye emrediyor.

Bütün bunlar ne kadar olumlu, ne kadar müjdeli haberler. Allah-u Teàlâ Hazretleri hayırla kaplıyor her tarafımızı, rahmetini indiriyor. Bereket fışkırıyor her taraftan... Duaların kabul olacağı bir zaman, mevsim başlamış oluyor.

O halde hakîkaten, insanın Allah'ın rızasını kazanması kolaylaştırılmış, büyük engeller kaldırılmış oluyor. Eh, bütün bu kadar güzel fırsatlara rağmen, eğer kullar Ramazandan istifade edemezse, artık o kendilerinin büyük kusurlarından, tembelliklerinden, gafletlerinden, hatalarından, isyanlarından olmuş olacak demektir.

İşte böyle mânevî pek çok hayrın, fırsatın kulların üzerine saçıldığı, önlerine güzel fırsatların, yolların açıldığı mübarek bir ayın ilk günlerindeyiz. Cuma ile başlamış olduk bu güzel aya, cuma günü oruç tutuyoruz.

d. Ramazan'da Dikkat Edilecek Noktalar

Ramazanda tabii, oruç tutmak var; bir... Bir de geceleri teravih namazı kılmak var. Bunu herkes biliyor. Gündüz aç duruluyor, oruç tutuluyor; akşamleyin de camilere koşuluyor, teravih namazı kılınıyor. Bir de tabii, önümüzdeki haftalar ayrıca zaman yaklaştıkça, heyecanla onları hatırlatırım: İ'tikâf var, Kadir Gecesi var; Kadir Gecesi'ni kaçırmamak, ondan istifade etmek konuları var...

Burada ben öncelikle sevgili dinleyiciler, size bazı görmüş olduğum önemli yanlışları hatırlatmak istiyorum. Bunlar yanlıştır diye bilinsin, yapılmasın diye işin başında iken, daha birinci gündeyken hatırlatmak istediğim şeyler bunlar:

Birincisi: Sanılıyor ki Ramazan'da oruç tutmak, sadece yemek içmekten ve aileler için birtakım yasaklardan ibarettir. Yâni su içmediği zaman, yemek yemediği zaman orucu tuttum sanıyor. Halbuki böyle değil... Orucu tutmuş olmak için, yâni Allah'ın kabul edeceği, reddetmeyeceği makbul bir oruç tutmak için, insanın yemek içmekten başka şeyleri de yapmamaya dikkat etmesi lâzım!

Neler meselâ?.. Gıybet etmemesi lâzım! Çünkü gıybet haram, günah... Gözüyle harama bakmaması lâzım! Çünkü onu yaptığı zaman, orucun sevabının gideceğini hadis-i şerifler bildiriyor. Diliyle günah olan sözleri söylememesi lâzım!.. Yâni, orucu sadece midesine tutturmayacak, bütün âzâlarına tutturacak.

Hattâ güzel bir söz var. Biliyorsunuz, aslında su helâl bir madde, içilebilir. Meselâ içki haram, şarap haram, çeşitli sarhoş edici içkiler haram; ama, su haram değil... Haram olmadığı halde, oruçlu insan, su gibi hayatın temeli olan önemli bir maddeyi bile, oruç tutuyorum diye içmiyor. Şimdi helâl olan şeyi, oruç tutuyorum diye içmezken bir müslüman, zâten aslında haram olan bir şeyi oruçlu iken yaparsa olur mu?.. Olmaz!

Bu hususta Peygamber Efendimiz'in kesin ifadeleri var, şiddetli tavsiyeleri var:[12]

---

[12] İbn-i Mâce, *Sünen*, c.I, s.539, no:1690; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.373, no:8843; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.VIII, s.257, no:3481; Hàkim, *Müstedrek*,

رُبَّ صَائِمٍ لَيْسَ لَهُ مِنْ صِيَامِهِ إِلاَّ الْجُوعُ وَالْعَطَشُ (حم . خز. ع . هب. ق. كر. عن أبي هريرة ؛ طب. عد. عن ابن عمر)

(*Rubbe sàimin leyse lehû min siyâmihî ille'l-cûu ve'l-ataş*) "Nice oruç tutan insan vardır ki, akşama, aç ve susuz kalmaktan başka eline bir şey geçmeyebilir." diye tehditli ifadeleri var.

İnsan oruç tutarken, güzel bir, uyanık bir müslüman olarak, müteyakkız davranacak, her şeyine dikkat edecek: Gözüne dikkat edecek, harama bakmaması için... Dilini tutacak; kalb kırıcı söz söylememek için, yalan söylememek için, gıybet vs. çeşitli günahları yapmamak için... Elini tutacak; kimseye eza cefa vermemek, üzmemek için... Her âzâsını Allah'ın rızasını kazanacak şekilde kullanmaya dikkat edecek.

Bazıları bunlara dikkat etmiyor. Yâni oruç aç kalmak, susuz kalmaktan ibarettir zannediyor, eski kötü konuşmalara devam ediyor. Eski kötü alışkanlık olarak harama bakmağa devam ediyor. Günah işleri yapmağa devam ediyor… Böyle olmaz! Böyle olduğu zaman ne olur?.. Akşama hiçbir şey eline geçmez. Sadece aç ve susuz kalmış olur. Boşa gitmiş olur. Yâni, oruç tuttuğunu sanmaktayken, sevap kazandığını ummaktayken, eline hiçbir şey geçmemiş olur. Yâni hàib ve hàsir olur, mahrum olur.

---

c.I, s.596, no:1571; İbn-i Huzeyme, *Sahîh*, c.III, s.242, no:1997; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.XI, s.429, no:6551; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.III, s.316, no:3642; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.IV, s.270, no:8097; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.II, s.239, no:3249; Kudàî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.II, s.309, no:1425; Abdullah ibn-i Mübârek, *Müsned*, c.I, s.78, no:77; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XXXVII, s.346; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.II, s.268, no:3248; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.III, s.250; Ebû Hüreyre RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XII, s.382, no:13413; Kudàî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.II, s.309, no:1424; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.VI, s.401; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.853, no:7491; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.348, no:1365; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XIII, s.101, no:12658, 12661; Münzirî, *et-Tergîb*, c.II, s.94, no:1646.

Bir de tabii, Allah'ın gazabına uğrar, "Bak, oruçlu olduğu halde yine günahları bırakmadı." diye. Böyle güzel fırsatlar varken, bunların içinde iyilik yapması gerekirken, iyiliği de bırakıp da bir de kötülük yaparsa, tabii cezası büyük olur. Bu önemli bir nokta...

Şöyle söyleyelim: Orucu sadece mide tutmayacak; göz de oruç tutacak, harama bakmayacak... Kulak da oruç tutacak, haramı dinlemeyecek... El de oruç tutacak, harama el uzatmayacak... Ayak da oruç tutacak, harama doğru yürümeyecek, haram faaliyetlere katılmayacak...

Demek ki, orucu böylece derli toplu tutmaya dikkat etmek lâzım! Ramazan'ın başında bunu hatırlatıyoruz. Sakın işi böylece, aç ve susuz kalmaktan ibaret diye değerlendirmesin kardeşlerimiz!

Tabii, ikinci bir nokta: Bunları gündüz yapıyor bazı kimseler. Tamam oruç tutuyorum diye... Akşamleyin, günahlara devam... Hattâ radyolar, televizyonlar da, gàlibâ bunu biraz teşvik ediyor. Ama radyo televizyon olmadığı zaman da şeytan boş durmamış, bu gibi şeyler olmuş.

Meselâ eskiden —İstanbul için konuşuyorum tabii, benim dinleyicilerim sadece İstanbul'da değil ama— İstanbul'da Şehzâdebaşı denilen bir semt var. Eskiden burası tiyatroların olduğu bir eğlence merkeziymiş. Şimdi Beyoğlu'nun olduğu gibi, veyahut Boğazdaki bazı yerlerin olduğu gibi, o zaman orada eğlence yerleri varmış. Gündüz oruç tutup, ondan sonra kalkıp Allah'ın haram kıldığı şeyleri seyrederse, haram faaliyetlere katılırsa, bu anlamsız bir şey olur, yalan yanlış bir şey olur.

Orucu gündüz tutmak yeterli değil, gecesini de günahlardan insanın koruması lâzım! Bu da iyi anlaşılmıyor. Yâni akşam iftarla beraber sanki haramlar, günahlar serbestmiş gibi bir acaip mantık oluyor. Akşamdan sonra, hatta teravihi kıldıktan sonra, "Hadi bakalım, hangi eğlence yerine gidelim? Nerede daha çok güleriz, nerde daha çok eğleniriz?" filân diye yanlış bir tutum içinde oluyor.

Buna mukabil güzel tutum içinde olanlar da var. Meselâ ben bazı komşular, tanıdıklar hatırlarım; eskiden oturduğumuz

mahallelerde veya geçtiğimiz yerlerde görürüm. Yâni bazı iş sahipleri kağıt asıyorlar, dükkânlarını kapatmışlar:

“—Ramazan dolayısıyla faaliyetlerimizi kapattık!” diyorlar.

Kahvehane veyahut daha başka eğlence yerleri, veya meyhane falan gibi içki satılan yerlerde dahi bunları görüp şaşırdığımız oluyor. Ama bu, gene Ramazan’a saygının bir alâmeti... Yâni, Ramazan’da hiç olmazsa o dükkânın sahibi, bu yaptığı işin yanlışlığını bildiği için, o işleri tatil ediyor.

Demek ki, Ramazan’da dikkat edeceğimiz ikinci nokta: “Gündüz oruç tuttuk, akşam serbest...” gibi bir yanlış mantığa düşmemeliyiz, düşmemelisiniz. Gündüz oruçla sevap kazandığınız gibi, geceleyin de sevabınızı korumağa gayret etmelisiniz, günahlardan uzak durmağa gayret etmelisiniz.

Tabii teravih namazlarını kılacağız deyince, burada bir başka hatırlatmak istediğim husus ön plana geliyor: Teravih namazları bazı yerde hızlı kılınır, çok hızlı kılınır. Hatta bazı imamlara “jet imam” adını veriyorlar, jet gibi hızlı kıldırdığı için. Halbuki bu *ta’dil-i erkân* dediğimiz çok önemli bir husus var. Namazları kılarken ağır ağır, vakur vakur, ciddi ciddi, saygılı bir şekilde, sakin sakin namaz kılınması lâzım! Yâni tadını çıkara çıkara, ağır ağır kılmak lâzım!

Çünkü Peygamber SAS Efendimiz, birisinin böyle acele namaz kıldığını gördü, yanına çağırdı, dedi ki:

“—Ey filânca, sen namazını yeniden kıl! Çünkü sen namaz kılmadın!..” dedi.

Halbuki kılmıştı gözünün önünde, selâm vermişti. Yâni: “Sen namazı kıldın ama kabul olmadı, lâyık-ı vechile kılmadın, usûlüne uygun kılmadın, makbul olmadı.” demek istedi. O da:

“—Peki yâ Rasûlallah!” dedi.

Bir daha kıldı namazı ama, alışmış hızlı kılmağa... Yine böyle hızlı hızlı kıldı, bitirdi. Peygamber Efendimiz’in yanına geldi.

Dedi ki Peygamber Efendimiz:

“—Yine olmadı, yine sen namazı kılmamış gibi oldun. Yeniden kıl!” buyurdu.

Bu tekrar böyle hızlı kılınca:

“—Bak!” dedi, “Namazda ayakta durmak var, *kıyam* diyoruz; eğilmek var, *rükû* diyoruz, doğrulmak var, secdeye varmak var, iki

secdenin arkasında tekrar doğrulup, biraz durup, ikinci secdeyi öyle yapmak meselesi var... Bunların her birinde sakinleşeceksin! Hareketleri birbirine bağlamayacaksın! Arada bir duraklama olacak, tam duraklama olacak. Dışarıdan bakan bir insan, bu duruyor diyecek. Ondan sonra ötekisine, ikinci harekete geçeceksin. Yâni namazın rükûsunu, kavmelerini, kıyamını, sücudunu, kàdesini birbirine bağlayıp hızlı hızlı, hızlı hızlı kıldığın zaman, olmaz.” dedi.

Sonra ben duyuyorum, yanımda secde eden kimse... Tabii secdede, “*Sübhàne rabbiye'l-a'lâ... Sübhàne rabbiye'l-a'lâ... Sübhàne rabbiye'l-a'lâ...*” diyoruz, bayağı bir zaman geçiyor. Fakat yanımdakine bakıyorum: “Sub... Sub... Sub... *Allàhu ekber...* Sub... Sub... Sub... *Allahu ekber...*” Yâni, “*Sübhàne rabbiye'l-a'lâ*” demesi mümkün olmayan kısa bir zamanda, “Sub” sesi duyuluyor, ondan sonra başını kaldırıyor, indiriyor: “*A'llàhu ekber... A'llàhu ekber...*”

Yâni nedir bu acele? Ne lüzumu var bu kadar aceleye?.. Bu bittikten sonra kahveye gidiyor, evine gidiyor, çay içiyor, boş vakit

geçiriyor. E namazdan bu kadar aceleyle gitmek neden yâni? Namazı bu kadar aceleye getirmek neden?..

Kabul olmayacak şekilde hızlı kılmak neden: Şeytandan...

اَلْعَجَلَةُ مِنَ الشَّيْطَانِ (ت. طب. عد. عن سهل بن سعد ؛ ع. هب. ق. عد. عن أنس)

(*El-aceletü mine'ş-şeytàn*)[13] [Acele etmek şeytandandır.] buyrulmuştur.

Böyle hayırlı işlerde, ibadetlerde hızlı, acele edip de, işi şuuruna varmadan, makbul olmayacak şekilde, tatsız, gevşek, eksik, kusurlu yapmak; zamanını çalmak, verilmesi gereken zamanı vermemek, kısıtlamak, kırpıştırmak diyelim, kesmek diyelim; bunların hiçbirisi doğru değil!..

O halde namazı, imam kardeşlerimiz sakin sakin kıldırsın, ta'dil-i erkâna riayetle kıldırsın! Hızlı kıldırmak hüner değil... Bu bir.

Eğer bir yerde çok hızlı namaz kılınıyorsa;

"—Bak, bu ta'dil-i erkâna aykırıdır!" diye cemaat ikaz etsin.

Sakin kılınan, takvâ ile, huşû ile, hudù ile namaz kıldıran camilerde namaz kılmaya, o zaman daha dikkat etmek lâzım! Çünkü, ötekisi kabul olmayacak hızlı kılındığı için... Peygamber Efendimiz'in ifadesine uygun şekilde hareket edilmediğinden, kabul olmayacak diye, kabul olacak şekilde kılınan yerleri tercih etmek lâzım!

---

[13] Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.VII, s.247, no:4256; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.IV, s.89, no:4367; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.X, s.104, no:20057; Hàris, *Müsned*, c.III, s.387, no:857; Hatîb-i Bağdâdî, *el-Fakîh ve'l-Mütefakkıh*, c.III, s.287, no:1159; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.II, s.78, no:2440; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.IV, s.151; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Taberânî, *Müsnedü'ş-Şâmiyyîn*, c.III, s.310, no:2358; İshak ibn-i Râhaveyh, *Müsned*, c.I, s.428, no:494; Ebû Hüreyre RA'dan.

Tirmizî, *Sünen*, c.IV, s.367, no:2012; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.VI, s.122, no:5702; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.VI, s.374; Rûyânî, *Müsned*, c.III, s.241, no:1076; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.V, s.343; Sehl ibn-i Sa'd RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.98, no:5674, 5675; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.56, no:1713; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XI, s.42, no:10212 ve s.390, no:11041; RE. 197/7.

Peygamber SAS Efendimiz Ramazan-ı Şerif'te Kur'an-ı Kerim'i Cebrâil AS'la bir kere okurdu, mukabele ederdi, o dinlerdi. Böylece hafızasını kuvvetlendirmiş ve tekrarını yapmış olurdu. Onun için, teravih namazı içinde de bir hatim indirmek, yâni Ramazan boyunca her gün bir cüz okuyarak hatim indirmek de güzel bir şey... Bunu yapabilirse imam efendiler, teravihi hatimle kıldırmalı!..

Hatimle kıldırmak ile hatim yapmadan kısa sûreler okuyarak, ayetler okuyarak kıldırmak arasında çok büyük bir zaman farkı yoktur. Ama hatimle kıldırmanın çok büyük sevabı vardır. Zaman bakımından birazcık uzundur, fakat Kur'an-ı Kerim'in tekrar edilmiş olması ve namaz içinde bir hatim indirilmesini dinlemiş olmak, okumuş olmak sevabı vardır.

Onun için buna da beldelerde gayret edilmesini tavsiye ederim. Hafız efendiler çalışsınlar, korkmasınlar!

Deniliyor ki:

"—Efendim, halk *Elem tere*'den aşağısını öğrensin, onunla kıldırın!"

Bunu da doğru görmüyorum ben âcizâne kardeşiniz olarak. Çünkü Kur'an-ı Kerim'in pek çok ayetleri, sûreleri var. Hepsinin hakkını vermek lâzım! Oradan, oradan okumak lâzım! Birilerini çok söyleyip de, ötekileri söylememek herhalde uygun bir şey olmaz.

Bizim camimizde —Allah rahmet eylesin— namaza beş vakit devam eden, çok tatlı bir ihtiyar amca vardı, nur içinde yatsın... Eskiden imammış, çok àrif bir kimse, Osmanlı devrini görmüş bir kimse. Bir gün bana geldi dedi ki:

"—Kur'an-ı Kerim'de Tebbet Sûresi yok!?.." dedi.

Ben de şaşırdım, anladım bir şey söylemek istiyor, çünkü kendisi kuvvetli hafız, niye böyle söylüyor?..

"—E burada hiç o okunmuyor." dedi.

Bazı sûreleri kara listeye alıp da okumamak rahatsız etmiş demek amcamızı, nur içinde yatsın; "Kur'an-ı Kerim'de Tebbet Sûresi sanki yokmuş..." diyor. Yâni, "Tebbet Sûresi'nde Ebû Leheb anılıyor diye okumamak olur mu?.." demek istiyor yâni.

Ben de diyeceğim ki, imam kardeşlerimize, namaz kıldıran kardeşlerimize:

"—Kur'an-ı Kerim'in her yerinden okumaya çalışın! Hem cemaat çeşitli ayetleri dinlesin, hem siz de Kur'an-ı Kerim'in muhtelif yerlerindeki ezberlerinizi takviye etmiş, kuvvetlendirmiş olursunuz. Üç ayet, üç ayet böyle okursunuz. Böylece çeşitli yerlerin okunması da, hafızanızın takviyesi de sağlanmış olur." diye düşünüyorum, aziz ve sevgili kardeşlerim!

Tabii Ramazan'da ayrıca bir başka özellik var: Ramazan'da yapılan hayırların mükâfatı fazla veriliyor. Onun için Ramazan'da sadakayı fazla vermeli, Kur'an-ı Kerim okumalı!.. Hayırlı ziyaretler yapmalı, kabir ziyaretleri yapmalı!.. Büyüklere saygı göstermeli, küçüklere sevgi göstermeli!.. Ramazanın, bizim her türlü sevaplı, güzel hareketlerimizi çok yaptığımız, çok yaparak çok sevap kazandığımız bir ay olması lâzım! Çeşitli hayırları yapmakta gayret göstermenizi tavsiye edeceğim.

e. Ramazan'da Oruç Tutup Ölen Kimse

Bir müjdeli hadis-i şerif daha okumak istiyorum. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuş ki, Ebû Said el-Hudrî Hazretleri'nden:[14]

مَنْ حَجَّ وَاعْتَمَرَ فَمَاتَ مِنْ سَنَتِهِ دَخَلَ الْجَنَّةَ ، وَمَنْ صَامَ رَمَضَانَ ثُمَّ مَاتَ دَخَلَ الْجَنَّةَ ، وَمَنْ غَزَا فَمَاتَ مِنْ سَنَتِهِ دَخَلَ الْجَنَّةَ (الديلمى عن أبي سعيد)

RE. 417/1 (*Men hàcce va'temera femâte min senetihî dehale'l-cenneh*) "Kim haccederse veya umre yaparsa, o sene vefatı vâki olursa, yâni hac ve umre yaptığı senede vefatı vâki olursa, cennete girer." buyuruyor Peygamber Efendimiz.

---

[14] *Kenzü'l-Ummâl*, c.V, s.15, no:11846.

Hac yapmayan kardeşlerimize Allah haccı nasib eylesin, umre yapmayanlara umreler nasib etsin... Tabii bu arada Ramazan'da umre yapmanın da çok sevap olduğunu hatırlatalım. Fırsat bulanlar, zaten umre yapmak isteyenler Ramazan'da yapmaya gayret göstersinler.

(*Ve men sàme ramadàne sümme mâte dehale'l-cenneh*) Burada aşağıda not koymuş: (*Leyse hünâ min senetihî*) Yâni, "O sene ölürse yok, deminki cümledeki gibi, (*min senetihî*) kelimeleri yok." diyor. Yâni, "Kim Ramazan'ı tutarsa ve ölürse, cennete girer." Bu da önemli… Tabii bu makbul bir ay geçirmek mânâsını taşıyor.

(*Ve men gazâ femâte min senetihî dehale'l-cenneh*) "Kim bir sene cihad eder, gaza yapar, Allah yolunda yapılan bir cihada katılır da o sene vefat ederse, cennete girer." diye müjde var.

Tabii burada, şimdi bizim için bahis konusu olan, önemli olan, hemen elimizdeki fırsat, Ramazan'ı tutmak, Ramazan'ı makbul bir şekilde ihyâ ederek, değerlendirerek geçirmek... Böyle olursa, cennete girmek vesilesi de olacağı böylece bildirilmiş oluyor. Yâni, sebeb-i duhûl-ü cennet olduğu böylece bu hadis-i şerifte müjdelenmiş oluyor.

O halde Ramazan'ımızı çok güzel bir şekilde değerlendirmeğe ihtimam göstereceğiz. Müteyakkız olacağız, uyanık müslüman olacağız, pür dikkat olacağız. Mühim bir ayda olduğumuzu, çok dikkatli olmamız gerektiğini unutmayacağız. Hayırları çok yapacağız, günahlardan çok şiddetle kaçınacağız. Orucun sadece aç ve susuz kalmaktan ibaret olmadığını bilerek, her azâmızı, her çeşit günahtan korundurmaya dikkat edeceğiz. Hayırlarımızı bu ayda toplamaya, sadakamızı, zekâtımızı bu ayda vermeye gayret edeceğiz. Bunların hepsi hatırımızda olacak.

Bir de Peygamber SAS buyurmuş ki:[15]

---

[15] Buhàrî, *Edebü'l-Müfred*, c.I, s.225, no:645; İbn-i Huzeyme, *Sahîh*, c.III, s.192, no:1888; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.IV, s.304, no:8287; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.IX, s.17, no:8994; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.411, no:8116; Ebû Hüreyre RA'dan.

Buhàrî, *Edebü'l-Müfred*, c.I, s.224, no:644; Câbir ibn-i Abdullah RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XIX, s.144, no:315; Hàkim, *Müstedrek*, c.IV, s.170, no:7256; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.II, s.215, no:1572; Kâ'b ibn-i Ucre RA'dan.

رَغِمَ أَنْفُ عَبْدٍ دَخَلَ عَلَيْهِ رَمَضَانُ ، لَمْ يُغْفَرْ لَهُ ! فَقُلْتُ: آمِينَ.

(خ. في الأدب المفرد عن أبي هريرة)

(*Rağime enfü abdin*) "'Burnu yerde sürtsün o kulun ki, (*dehale aleyhi ramadànü*) Ramazan'a erişmiş de, (*lem yuğfer lehû*) o Ramazan'ın feyzinden, bereketinden istifade edip Allah'ın mağfiret ettiği bir kul olamamış, Allah'ın affını, mağfiretini kazanamamış; yazıklar olsun o kula!.. Burnu yerde sürtsün!' diye Cebrâil dua etti; (*Fekultü: Âmîn*) Ben de ona 'Âmîn!' dedim." diyor Peygamber SAS Efendimiz.

Demek ki, Ramazan'dan istifade etmeden, Ramazan'ı kaçırmaktan da çok sakınmamız lâzım! Bu duruma düşmemeye çok dikkat etmemiz lâzım! "Aman Rasûlüllah SAS Efendimiz'in 'burnu yerde sürtsün' dediği veya 'sürter' dediği kişilerden olmayayım... Ramazan'ı boşa geçirenlerden olmayayım... Ramazan'ın hayrından mahrum bir kimse olmayayım... Şakîler zümresinden olmayayım, saidler zümresinden olayım!" diye de bir korku üzere olmak lâzım!

Bu, işin başında önemli... Yâni insanlar kötülük yaptı mı, sonunda nasıl olsa mutlaka bir gün pişman olurlar. Pişmanlık asıl işin başında olur da, insanı doğruya döndürmeye vesile olursa, kıymetli. Öyle olmadığı zaman, iş işten geçtikten sonra zâten herkes pişman olacak.

Firavun bile pişman oldu da, öleceği sırada:

لا إِلٰهَ إِلاَّ الَّذِي آمَنَتْ بِهِ بَنُو إِسْرَائِيلَ (يونوس: ٩٠)

(*Lâ ilâhe ille'llezî âmenet bihî benû isrâil*) dedi, "Benî İsrâil'in, Mûsâ AS'ın inandığı Allah'tan başka tanrı olmadığına ben de şimdi şehâdet getiriyorum." dedi. (Yunus, 10/90)

İbn-i Asâkir, *Mu'cem*, c.II, s.143, no:1362; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VIII, s.967, no:24295 ve c.XVI, s.43, no:43854; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XV, s.96, no:15061 ve c.XXXIII, s.71, no:35811.

Ama ne zaman dedi? Tam öleceği sırada dedi. Hayatında demedi, boğulacağı sırada söyledi. Firavun bile pişman oluyor ama iş işten geçtikten sonra.

آلْـٰٔنَ (يونوس: ٩١)

(*Âl-âne*) “Şimdi mi aklın başına geldi?..” (Yunus, 10/91) denilir, o gibi durumda olanlara…

Onun için, fırsat elden kaçmadan, güzel günler istifadesiz geçmeden, istifadeli geçsin diye, fırsat elden kaçmasın diye çok dikkat etmemiz lâzım! Başından bunları hiç unutmamak lâzım!..

Ramazan’ın içindeki önemli hayırlardan birisi de son on gününde i’tikâf olduğuna göre, son on günde i’tikâf yapmak isteyen vazifeli kimseler de âmirlerine, çalıştıkları yerlere, “Ben bayramdan on gün önce izin istiyorum!” diye tatil, izin düzenlemelerini, düşüncelerini şimdiden yaparlarsa, o da belki şimdiden söylenmesi gereken, hatırlatılması gereken bir husustur.

Bir insan bir işi yapmaya önceden niyet ederse, sevabını Allah verir. Şimdiden ben tavsiye ediyorum ki, hepiniz:

"—Ben Ramazan'ın son on gününde i'tikâfa niyet ettim. Rasûlüllah Efendimiz hep i'tikâf edermiş; onun sünnetine ittibâ ederek ben de niyet ettim, yapacağım bu işi..." diyerek niyetlenmenizi tavsiye ederim.

Allah-u Teàlâ Hazretleri bu güzel ayın hayrından, feyzinden, bereketinden, ikramlarından, ihsanlarından, lezzetlerinden mükâfatlarından cümlenizi hissedâr eylesin; yâni, siz de onlara erin... Allah mahrum eylemesin... Yardım eylesin, tevfîkini refîk eylesin... Cümlenizi, cümlemizi sevdiği kulları zümresine dâhil eylesin... Sevmediği herhangi bir işi yapmaktan şiddetle bizi korusun...

Şeytana, nefse uymaktan korusun... Yolunda dâim, zikrine müdâvim, ibadetini yapan, hayırlı, edepli, feyizli, sàlih, velî, mahbub, makbul, matlub, müeddeb, zarif, àbid, zâhid kullar olmayı nasib eylesin... Hem bu dünyada aziz ve bahtiyar eylesin, hem ahirette taltif eyleyip cennetiyle, cemaliyle müşerref eylesin... Peygamber-i Zîşânımız'a Firdevs-i A'lâ'da cümlenizi komşu eylesin...

Aziz ve sevgili Akra dinleyicileri, Ramazanınız tekrar tekrar mübarek olsun... Allah nice nice Ramazanları idrak etmenizi, sevdiği kullar olmanızı nasib eylesin...

Bi-hürmeti habîbihî muhammedini'l-mustafâ, ve bi-hürmeti esrârı sûreti'l-fâtihah!..

10. 01. 1997 - İstanbul

4. ALLAH'IN SEVGİLİ KULLARI

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llàhi ve berekâtühû!..

Cumanız mübarek olsun aziz ve sevgili Akra dinleyicileri!

Bir cuma ki, mübarek Ramazan ayı içinde... Kat kat kudsiyet, kat kat güzellikler, nimetler, rahmetler...

Bu cuma sohbetimde size oruçla başlayarak, Allah'ın sevgili kulları ile ilgili bazı hadis-i şerifleri okumak istiyorum. Oruçla da ilgili olacak.

a. Açlık ve Susuzluk Çeken Kullar

Peygamber SAS Efendimiz, amcazâdesi mübarek Abdullah ibn-i Abbas RA'nın bize rivayet ettiğine göre, buyurmuşlar ki:[16]

أَوْلِيَاءُ اللهِ مِنْ خَلْقِهِ ، أَهْلُ الْجُوعِ وَالْعَطَشِ ؛ فَمَنْ آذَاهُمْ ، إِنْتَقَمَ اللهُ مِنْهُ ، وَهَتَكَ سِتْرَهُ ، وَحَرَّمَ عَلَيْهِ عِيشَهُ مِنْ جَنَّتِهِ (ابن النجار عن ابن عباس)

RE. 161/4 (*Evliyâu'llàhi min halkıhî, ehlü'l-cûi ve'l-ataş; femen âzâhüm, intekama'llàhu minhü, ve heteke sitrehû, ve harrame aleyhi îşehû min cennetihî.*) *Sadaka rasûlü'llàh, fî mâ kàl, ev kemâ kàl.*

Burada Peygamber Efendimiz SAS, bu rivayete göre buyurmuş oluyor ki:

(*Evliyâu'llàhi min halkıhî*) "Yaratıkları, mahlûkàtı içinde Allah'ın evliyâsı, sevgili kulları, dost kulları, (*ehlü'l-cûi ve'l-ataş*) açlık ve susuzluk sahibi, açlık ve susuzluk ehli kimselerdir." Yâni karınları aç, dudakları susuzluktan kurumuş.

Cû', açlık demek Arapça'da; *ataş* da —ayınla, tı harfiyle— susuzluk demek. *Atşâ*, susuz kişi demek. Allah'ın kulları

---

[16] *Kenzü'l-Ummâl*, c.VI, s.755, no:16642; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.X, s.321, no:9708.

arasından evliyâsı, (*ehlü'l-cûi ve'l-ataş*) açlık ve susuzluk sahibi kimselerdir.

Tabii bu, oruç tutmaya işarettir büyük ölçüde. Biz de oruç tuttuğumuz zaman, Allah rızası için hakkımız ve tabii ihtiyacımız olan yemeyi, içmeyi bırakıyoruz bir kenara... "Rabbimiz öyle emretmiş, helâl ama yemeyelim bakalım!" diyoruz. Yemek yemiyoruz, su içmiyoruz. Tabii kış gününde Türkiye'deki insanlar su içmemenin belki önemini anlayamazlar ama, bir de bu Ramazanın yazın, ağustosun en sıcak, en uzun günlerine geldiği zamanı düşünelim! O zaman, o sıcaklarda su içmemenin, hele harman yerlerinde çalışan, kazma sallayan, kürek sallayan insanların durumunu bir düşünelim!

Bu oruçtan kinaye olabilir. "Allah'ın evliyâsı, sevgili kulları açlık ve susuzluk ehli kimselerdir." sözü, böyle demek olabilir. Büyük ölçüde bu mânâya...

Bir de bu mübarekler tabii, fukara kimselerdir, belki yoksul kimselerdir. Belki kimse kendilerine izzet ve itibar etmiyor; parası yok, kürkü yok, üniforması yok, rütbesi yok, mevkii yok, makamı yok... Çünkü insanlar ekseriyetle, Nasreddin Hocamız rahmetlinin, "Ye kürküm ye!" dediği gibi, giyime kuşama, kürke itibar ederler. Böyle bir insan biraz hırpânî giyinmişse, eski, yamalı giyinmişse, pek yüzüne bakmazlar, itibar etmezler.

Bu hususta da hadis-i şerifler var. Buyuruyor ki Peygamber SAS Efendimiz:[17]

---

[17] Müslim, *Sahîh*, c.IV, s.2024, *Birr ve Sıla* 45/40, no:2622; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.XIV, s:403, no:6483; Hàkim, *Müstedrek*, c.IV, s.364, no:7932; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VII, s.331, no:10482; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.I, s.7; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.VII, s.219; Tahàvî, *Müşkilü'l-Âsâr*, c.II, s.173, no:573; Ebû Hüreyre RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.I, s.264, no:861; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.288, no:6459; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VII, s.331, no:10482; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.I, s.350; Abd ibn-i Humeyd, *Müsned*, c.I, s.370, no:1236; İbn-i Esîr, *Üsdü'l-Gàbe*, c.I, s.108; İbn-i Hibbân, *es-Sikàt*, c.III, s.27, no:93; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.III, s.314; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.III, s.203, no:1247; Tahàvî, *Müşkilü'l-Âsâr*, c.II, s.178, no:578; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.II, s.267, no:3245; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Mecmaü'z-Zevâid, c.X, s.466, no:17918;*Kenzü'l-Ummâl,* c.III, s.286, no:5924, 5925; *Câmiu'l-Ehàdîs,* c.XIII, s.96, no:12646-12648; *Keşfü'l-Hafâ,* c.I, s.512, no:1364.

رُبَّ أشْعَثَ أَغْبَرَ ، لَوْ أَقْسَمَ عَلَى الله لأَبَرَّه (م. ك. هب. عن أبي هريرة ؛ طس. هب. عد. خط. عن أنس)

(*Rubbe eş'ase ağbera*) "Nice saçı başı dağınık, üstü tozlu, insan vardır ki, kimse ona itibar etmez, kimse hoş geldin demez. 'Nasılsın?' diye izzet ve ikramda bulunmaz. Yok olduğu zaman ortalıktan, 'Nereye gitti bu zavallıcık?' diye aramaz, halini hatırını sormaz. Söz söylese kulak vermez, itibar etmez. Kız istese, 'Sen kimsin, maaşın ne? İşin gücün ne, kazancın ne?' der, küçümser, kız vermez..." Yâni halk saymıyor, önemsemiyor. Ama Allah seviyor, Allah'ın sevgili kulu...

(*Lev akseme ale'llàhi leeberrehû*) "Bir şey için, 'Şu şöyle olacak vallàhi!' diye yemin etseler, onların yeminleri doğru çıksın diye, Allah o olmayacak işi öyle yapar."

Yâni, Allah yanında değerleri yüksek, kıymetleri fazla, duaları makbul... Allah'ın sevgili kulu.

Bazan böyle aç, susuz, fukarâ-i sàbirînden, yoklukta Allah'a ibadetini devam ettirebilen insanlardan evliyâ olur. O da mümkün.

كَلاَّ إِنَّ الْإِنسَانَ لَيَطْغَى . أَنْ رَآهُ اسْتَغْنَى (العلق:٦-٧)

(*Kellâ inne'l-insâne leyetgà. En raâhüstağnâ.*) [Gerçek şu ki, insanoğlu zenginleştikçe, kendini kendine yeterli görerek azar.] (Alak, 96/6-7)

İnsanlarda maalesef garip bir ters durum, tezat, zıt bir durum; nimet çok oldukça şükrün çok olması lâzım gelirken, nimet çoğaldıkça şükür azalıyor, itaat azalıyor, isyan çoğalıyor. Allah parayı verdikçe, zenginliği verdikçe, taşkınlık, eğlence, içki, kumar, sefâhat, kibir, ücub, debdebe, çalım, saltanat, şâşaa; böyle şeyler oluyor, aksine oluyor. Halbuki parası arttıkça, nimeti arttıkça, Allah'a şükrünün, itaatinin artması lâzım gelirken, umumiyetle insanoğlu zenginleştikçe, müstağnî oldukça, ganîleştikçe, tuğyanı da artabiliyor. Ekseriyetle, insanoğlu parayı gördü mü, şımarıp şaşırabiliyor.

Fukaranın gönlü ezik oluyor. Herkes horladığı için, azarladığı için, önemsemediği için boynu bükük oluyor. Kalbi yaralı oluyor, gözü yaşlı oluyor. Allah da kalbi kırıkları, gözü yaşlıları seviyor. O da olabilir.

Ama biraz da oruç îmâ ediliyor gibi, bu sözlerden... Elbette Allah-u Teàlâ Hazretleri orucu çok seviyor, bunu biliyoruz. Onun için bir hadîs-i kudsîde:[18]

---

[18] Buhàrî, *Sahîh*, c.VI, s.2723, no:7054; Müslim, *Sahîh*, c.II, s.806, no:1151; Tirmizî, *Sünen*, c.III, s.136, no:764; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.393, no:9101; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.II, s.45, no:1235; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.VIII, s.232, no:8492; İbn-i Amr eş-Şeybânî, *el-Âhàd ve'l-Mesânî*, c.III, s.269; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.IV, s.235, no:7898; Taberânî, *Müsnedü'ş-Şâmiyyîn*, c.IV, s.279, no:3285; Ebû Avâne, *Müsned*, c.II, s.164, no:2675; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.379, no:7723; Abd ibn-i Humeyd, *Müsned*, c.I, s.288, no:921; Tahàvî, *Müşkilü'l-Âsâr*, c.VI, s.476, no:2507; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.III, s.5,

اَلصَّوْمُ لِي ، وَأَنَا أَجْزِي بِهِ (خ. م. ت. حم. عن أبي هريرة)

(*Es-savmu lî*) “Oruç benim içindir; (*ve ene eczî bihî*) onun mükâfatını ben çok fazla miktarda vereceğim!” diye va’detmiş.

Oruçlu olmak, Allah rızası için yemesini, içmesini, şehevâtını, arzularını, isteklerini dizginlemek ve sabretmek çok güzel bir şey! Şu Ramazan'da biz de, eğer orucu Rasûlüllah Efendimiz’in bize öğrettiği, tavsiye buyurduğu şekilde tutarsak, Allah’ın sevgili kulu olma sıfatına bürünmüş oluruz.

Ama, Ramazan'ın ilk gününde de kardeşlerime hatırlatmıştım:

“—Bakın, orucun sadece yemek içmekten kesilmek mânâsına olmadığını, iyice aklınıza yerleştirin! Oruçlu olan kimse harama

---

no:8986; İbn-i Asâkir, *Mu’cem*, c.I, s.269, no:541; İbnü’l-Ca’d, *Müsned*, c.I, s.174, no:1120; Ebû Nuaym, *Hilyetü’l-Evliyâ*, c.VI, s.273; İbn-i Hibbân, *Tabakàtü’l-Muhaddisîn*, c.III, s.66, no:254; Mizzî, *Tehzîbü’l-Kemâl*, c.XXIII, s.219; Ukaylî, *Duafâ*, c.III, s.99; İbn-i Adiy, *Kâmil fi’d-Duafâ*, c.I, s.404; Dâra Kutnî, *İlel*. c.X, s.162, no: 1955; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XI, s.371; Ebû Hüreyre RA’dan.

Müslim, *Sahîh*, c.II, s.806, no:1151; Neseî, *Sünen*, c.IV, s.162, no:2213; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.III, s.40, no:11377; Taberânî, *Mu’cemü’l-Evsat*, c.VIII, s.232, no:8492; Ebû Ya’lâ, *Müsned*, c.II, s.286, no:1005; Beyhakî, *Sünenü’l-Kübrâ*, c.IV, s.273, no:8117; Neseî, *Sünenü’l-Kübrâ*, c.II, s.90, no:2523; Ebû Avâne, *Müsned*, c.II, s.164, no:2677; Abd ibn-i Humeyd, *Müsned*, c.I, s.288, no:921; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.III, s.5, no:8986; Ebû Saîd el-Hudrî RA’dan.

Neseî, *Sünen*, c.IV, s.159, no:2211; Bezzâr, *Müsned*, c.III, s.129, no:915; Neseî, *Sünenü’l-Kübrâ*, c.II, s.90, no:2521; Ebû Nuaym, *Hilyetü’l-Evliyâ*, c.IV, s.349; Deylemî, *Müsnedü’l-Firdevs*, c.III, s.177, no:4478; Hz. Ali RA’dan.

Neseî, *Sünen*, c.IV, s.161, no:2212; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.I, s.446, no:4256; Taberânî, *Mu’cemü’l-Kebîr*, c.X, s.98, no:10076; Neseî, *Sünenü’l-Kübrâ*, c.II, s.90, no:2522; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.VII, s.213, no:3691; Dâra Kutnî, *İlel*. c.V, s.316, no:907; Abdullah ibn-i Mes’ud RA’dan.

Taberânî, *Mu’cemü’l-Kebîr*, c.XXII, s.59, 141; Taberânî, *Müsnedü’ş-Şâmiyyîn*, c.IV, s.309, no:3391; Vâsile ibn-i Eska’ RA’dan.

İbn-i Esîr, *Üsdü’l-Gàbe*, c.I, s.1254; Ebû Meysere RA’dan.

İbn-i Adiy, *Kâmil fi’d-Duafâ*, c.I, s.404; Abdullah ibn-i Abbas RA’dan.

Mecmaü’z-Zevâid, c.III, s.416, no:5071-5080; *Kenzü’l-Ummâl*, c.VIII, s.710, no:23576-23629 ve 24271-24290.

bakmayacak, oruçlu olan kimse haramı dinlemeyecek, oruçlu olan kimse gıybet, dedi kodu etmeyecek...” demiştim.

Gel, sen de etraftaki müslümanların halini seyret! Radyolarda, televizyonlarda, kanallarda, programlarda gıybet, dedi kodu, iftira, yalan, dolan, entrika, dümen... Allah Allah, sanki Ramazan'da hiç olmayacak şeyler daha fazla yapılmağa başlandı gibi bir durum var. Acaib bir şey!..

Demek ki, oruçlu olmakla, biz Allah’ın sevdiği bir durumda bulunuyoruz. Allah’ın evliyâsı da zâten halkı arasında, aç ve susuz kalan kimselermiş. Belki çok oruç tuttukları için, belki àcizâne, fakîrâne, yoksul olduklarından, horlanmış, kalbi kırık kimseler olduklarındandır.

(*Femen âzâhüm*) Burada bir başka tehdide geçiyor Peygamber Efendimiz: “Kim bu Allah’ın evliyâsı olan mübarekleri ezâlandırır, üzer, hatırlarını kırar, kendilerini mahzun ederse...” Yâni bunlara öyle bir muamele yapıyor ki, sözle, hareketle ve sâire ile; onu üzüyor, ezâ veriyor, ezâ cefâ eyliyor.

“Kim bunlara ezâ, cefâ ederse; (*intekama’llàhu minhü*) o ezâ cefâ eden insandan Allah, o mazlumun intikamını alır. O ezâ, cefâ eden, ezâcı, cefâcı zàlimi, gaddarı, haini Allah cezalandırır. Allah intikam alır. (*Ve heteke sitrehû*) Perdesini yırtar, parçalar. Yüzünün ar namus perdesini yırtar, parçalar; kendisini azaba karşı koruyucu durumda olan siperleri darmadağın târumâr eder. Yâni, Allah’ın azabının kendisine gelmesine engel olacak şeyler kalmaz artık ortada... (*Ve harrame aleyhi îşehû min cennetihî.*) Allah cennetinde yaşamayı ona haram eder, cennetine sokmaz.”

Demek ki, bu hadis-i şerifte ikinci cümlede Allah’ın dostlarını, evliyâsını üzmemek gerektiğini, üzenlerin de Allah tarafından cezalandırılacağını Peygamber SAS Efendimiz buyurmuş oluyor.

Cümlenin başında, hadis-i şerifin baş tarafındaki ifadede sevindik biraz... Demek ki, “Biz de oruç tutuyoruz. İnşâallah Allah bizi de sevgili kulları arasına dahil eder, bizi de evliyâsı arasına alır.” diye içimizde bir ümit beliriyor. Allah hepimizi sevdiği kullarından, evliyâsından eylesin... Evliyâsı ile beraber haşreylesin... Sevdiği, himâye ettiği, koruduğu kullarından eylesin...

b. Allah'ın Velî Kulunu Ezâlandırmak

Bu hususta bir başka hadis-i şerife geçmek istiyorum derhal. Hazret-i Aişe-i Sıddîka Vâlidemiz'den ikinci bir hadis-i şerif. İbn-i Asâkir, Beyhakî, Hakîm, Tayâlisî, İbn-i Abdilber, Ahmed ibn-i Hanbel gibi hadis alimleri kitaplarında bu hadîs-i şerîfi yazmışlar. Zaten duyduğunuzu tahmin ediyorum ama, ben de bu mübarek hadîs-i şerîfi, burada evliyadan bahsederek başladığımız için, size okumak istiyorum:[19]

قَالَ اللهُ عَزَّ وَجَلَّ: مَنْ آذٰى لِي وَلِيًّا فَقَدِ اسْتَحَلَّ مُحَارَبَتِي . وَمَا تَقَرَّبَ
إِلَيَّ عَبْدِي بِمِثْلِ أَدَاءِ الْفَرَائِضِ ، وَ مَا يَزَالُ الْعَبْدُ يَتَقَرَّبُ إِلَيَّ بِالنَّوَافِلِ ،
حَتَّى أُحِبَّهُ ؛ فإذا أحببته ، كُنْتُ عينه التي يبصرُ بِهَا ، وأُذُنَهُ الَّتِي يَسْمَعُ
بها ، وَيَدَهُ الّتي يَبْطِشُ بِها ، وَرِجْلَهُ الّتي يَمْشِي بِها ، وفؤاده الذي يعقل

---

[19] Buhàrî, *Sahîh*, c.V, s.2384, no:6137; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.II, s.58, no:347; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.X, s.219, no:20769; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.I, s.4; Mizzî, *Tehzîbü'l-Kemâl*, c.XXVI, s.96; Zehebî, *Tezkiretü'l-Huffâz*, c.IV, s.1463, no:1158; Ebû Hüreyre RA'dan.

Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.VI, s.256, no:26236; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.IX, s.139, no:9352; Kudàî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.II, s.327, no:1457; İbn-i Ebi'd-Dünyâ, *el-Evliyâ'*, c.I, s.23, no:45; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XXXVII, s.277, no:7490; Hz. Aişe RA'dan.

Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.XII, s.520, no:7087; Hz. Meymûne RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XII, s.145, no:12719; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.III, s.168, no:4445; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Mecmaü'z-Zevâid, c.II, s.513, no:3498; *Kenzü'l-Ummâl*, c.I, s.403, no:1157; Münâvî, *el-Ehàdîsü'l-Kudsiyye*, c.I, s.62, no:137; Süyûtî, *Câmiu'l-Ehàdîs*, c.XV, s.72, no:15003.

بِهِ ، ولسانه الذِي يتكَلَّمَ بِهِ ؛ إِنْ دَعَانِي أَجَبْتُهُ ، وَ إِنْ سَأَلَنِي أَعْطَيْتُهُ ؛ مَا تَرَدَّدْتُ عَنْ شَيْءٍ أَنَا فَاعِلُهُ تَرَدُّدِي عَنْ وَفَاتِهِ وذَاكِ لأَنَّهُ يَكْرَهُ الْمَوْتَ ، و أَنَا أَ كْرَهُ مَسَاءَتَهُ (حم. ع. طس. كر. ق. والحكيم عن عائشة)

RE. 330/5 (*Kàle'llàhu azze ve celle*) buyuruyor Peygamber SAS Efendimiz. "Azîz ve celîl olan Allah buyurdu ki..." diye başlıyor. Demek ki, Allah-u Teàlâ Hazretleri, mahremâne Rasûlüllah SAS Efendimiz'e bu hususları bildirmiş. Hadîs-i kudsî, Rasûlüllah'a Allah-u Teàlâ Hazretleri mânâsını ilham buyurmuş. Ne buyurmuş:

(*Men âzâ lî veliyyen*) "Kim benim bir velîmi, sevgili kulumu, dost kulumu ezâlandırırsa; (f*ekad istehalle muhàrabetî*) benimle harbi helâl hale getirmiş olur, benimle harb etmeyi başlatmış olur. Benim onunla harb etmemi meşru ve gerekli hale getirmiş olur."

O sebep oldu, yani çanak tuttu sebep oldu, Allah'ın kendisine harb etmesine sebep oldu. Ne yaparak?.. Evliyâsını ezâlandırarak. Bu çok mühim. Deminki hadîs-i şerîfin bir başka kelimelerle aynı mananın ifadesi. Demek ki, Allah-u Teàlâ Hazretleri sevgili kullarını ezenleri, üzenleri, onlara karşı tecâvüzkâr olanları bir zaman; dünyada, ahirette... Ahirette cennetine sokmayacak, dünyada da harb edecek, dünyayı da başına dar edecek, iki cihanda (*hasire'd-dünyâ ve'l-âhîreh*) olacak.

Neden?.. Edepsiz, zalim; Allah'ın sevdiğini üzüyor. Halbuki insanın, Allah'ın rızàsını kazanmak için Allah'ın sevdiği şeyleri yapması lazım, sevdiği kulları sevmesi lazım! Sevmediği işleri yapmaması lazım, kaçınması lazım! Ezà, cefa, zulüm, cebir yapmaması lazım! Gıybet, dedikodu etmemesi lazım! Hırsızlık işlememesi lazım! Birinin hakkını çiğnememesi lazım! Verilmesi gereken hakkını vermekte geri durmaması lazım!

Bu hadîs-i şerîfin devamında Allah-u Teàlâ Hazretleri, Peygamber SAS Efendimiz'e; kulun kendisine nasıl yakın kul olacağını, nasıl yakınlaşacağını, evliyâ olmanın nasıl başladığını

nasıl devam edeceğini öğretiyor, ilham ediyor. Peygamber Efendimizde bize bildirmiş. Bakalım, dikkatle dinleyelim:

(*Ve mà tekarrabe ileyye abdî bi-misli edâi'l-feràid*) "Kulum bana, benim kulum bana farzları edâ etmekten daha güzel bir şekilde yaklaşma yolu bulamaz. Farzları edâ ettiği zaman, çok güzel bir şey yapmış olur, yakınlaşma başlar.

Allah'ın farzları nelerdir!? İşte biliyoruz, namaz kılmak, Ramazan'da oruç tutmak, zenginlerin zekât vermesi... Gerektiği zaman parası olduğu, sıhhati olduğu takdirde hac vazifesini yapmak... Çeşitli farzlar var, din kitaplarımızda, ilmihal kitaplarımızda bunlar yazılmış.

Ben kardeşlerime konuşmalarımda hatırlatıyorum: Bakın bunları siz sıralamayı öğrenin! Farzlar nelerdir, bunları sıralayın! Bunları yazın alt alta, hem sıralayın kendiniz öğrenin, hem de çocuklarınız öğrensin. Hatta büluğ çağına ermeden öğretin ki, büluğ çağına erdikten, sorumluluk başladıktan sonra yanlış işler yapmasın, farzları ihmal etmesinler, haramları işlemesinler... Önceden öğrensinler diye ihtar ediyorum. Bunları öğrenmesi lazım!

Farzları edâ gibi bir başka güzel bir şeyle kulum bana yaklaşamaz. Önce farzları yapacağız. Bir kul olarak bizim ilk yapacağımız şey, çok dikkat etmemiz gereken, ilk önemli şey ne?.. Ben Allah'ın kuluyum, ben Allah'a inandım, ben müslüman oldum, ben kelime-i şehadeti getirdim, ben İslâmiyet'i yaşamak istiyorum. Ne yapmam lazım?..

İşte ilk yapacağı şey, Allah'ın ilk emirleri olan farzları yapmak... Farzları ihmal etmeyecek.

"—Hocam ben müslümanım da, namazları kılamıyorum... Müslümanım da orucu tutamıyorum... Müslümanım da zekâtı veremiyorum..."

Olmaz! Allah bunları farz kılmış. Yâni, çok önemli olduğunu bastıra bastıra beyan buyurmuş, Kur'an-ı Kerim'de böyle, o halde onlarda farzlarını hiç tereddüt etmeden, hiç tembellenmeden, gevşeklik göstermeden, farzları kesinlikle yapacağım diye insan gayret etmeli,

Ama farzların doğrudan doğruya yapılmasından başka, Peygamber SAS Efendimiz hem farzları yapmış, hem de farzların istikametinde, onlara muvâzî, onlar gibi aynı edebe yönelik, farzlardan ayrı ibadetler yapmış. Bunlara da *nafile* ibadetler deniliyor, *nefel* deniliyor. *Nevâfil* diye çoğulu geliyor. Yani farz değil ama, yapıldığı zaman sevap kazandıran işler var. Onları da yapması lazım! Peygamber Efendimiz aşk ile şevk ile Allah-u Teàlâ Hazretlerine olan sevgisinden, saygısından, bu ibadetleri yapmış, bazılarını bize tavsiye buyurmuş; yapacağız.

Bunları yapınca ne olur? (*Ve mà yezalü'l-abdi yetekarrabü ileyye bi'n-nevàfil*) İşte bu farzların üstündeki o güzel ibadetleri de, farzlardan hariç olan öteki güzel ibadetleri de yapa yapa... Meselâ, Ramazan'ın dışında oruç tutmak farz değil, tutmayabilir ama Peygamber SAS Efendimiz pazartesi-perşembe oruçlarını tutmayı tavsiye ediyor. Arabî ayların ortasında on üç, on dört, on beşinde eyyâm-ı biyz oruçlarını tutmayı çok ısrarla tavsiye etmiş. Kendisi tutmuş. Bunun gibi.

İşte bu böyle Rasûlüllah'ın izinden gitmek, sünnetini uygulamak, Resûlüllah'ın hayatına dikkat edip onun yaptığı ibadetleri yapmaya çalışmak. Bu nafile ibadetleri, nevâfili yapmak. Bunları yapmakla Allah-u Teàlâ Hazretleri'ne kul yakınlaşmaya devam eder durur. Yâni bir hareket, bir hız. Allah-u Teàlâ Hazretleri'ne yakınlaşmaya doğru bir hızlı gidiş devam eder.

(*Mâ yezâlü*) ne demek? Zâil olmadan, devamlı demek. (*Mà yezâlü'l-abdi yetekarrabü ileyye*) Yâni hiç kesintisiz, bana yakınlaşmaya devam eder. Nelerle?.. Nâfile ibadetlerle. Allah-u Teàlâ Hazretleri'ni zikrediyor, sünnetleri kılıyor. Efendimiz'in tavsiye ettiği namazları kılıyor, Efendimiz'in tavsiye ettiği ibadetleri yapıyor. Kur'an-ı çokça okuyor. Bunlar aşkından şevkinden... Tabii bunlar zàyî olmaz. İyi bir şeyi daha çok yapan, az yapandan, Allah'ın adalet-i iktizàsı daha çok mükâfat alacak, çok yapan çok mükâfat alacak.

Kul devamlı, kesintisiz Allah'a yakınlaşmaya devam eder durur. Sonra ne olur? (*Hattâ uhibbehû.*) Bu, (*Hattâ uhibbehû*) da okunur, (*Hattâ uhibbuhû*) da okunur.

(*Hattâ uhibbehû*) ne demek? “Ben kulumu sevinceye kadar.” demek yâni. Yaklaşmaya devam eder, devam eder, devam eder... Nihayet ben onu severim. Kulumu severim.” Veyahut öteki türlü okursak, (*uhibbuhû*) okursak mânâ ne oluyor? “Nihayet ben o kulumu affederim, severim.” demek.

Biliyorsunuz, biz kullarız, hata ederiz, günah işleriz, gece gündüz gaflet, isyan, hata, günah... çok işlerimiz, hatalarımız vardır. Allah-u Teàlâ Hazretleri çoğunu affediyor, melekler yazıyorlar, bir kısmı bunlar eğer affedilmediyse mizanda, terazide tartılacak, hesaba gelecek, aleyhimize olabilir. Bunlar için tevbe etmemiz lâzım. Affettirmeye, defterden sildirmeye, Allah’ın affına, mağfiretine mazhar olmaya çalışmamız lâzım.

Ama bu birden olmaz. Yâni, çalışa çalışa olur. Başka bir hadis-i şerifte diyor ki:[20]

“Kulum bana el açar, boyun büker, 'Yâ Rabbi!' der. Ona nazar etmem. Kul tekrar devam eder.” Kesilmiyor yâni. “'Yâ Rabbi!' der, ben ona nazar etmem, yine nazar etmiyorum, teveccüh buyurmuyorum. Kul yine devam eder, ‘Yâ Rabbi!’ der.” Yâni suçlu ama, gene aşk ile sızlayarak, hatasını bilerek “Yâ Rabbi!” diyor.

Böyle olunca, Allah-u Teàlâ Hazretleri buyururmuş ki:

(*Yâ melâiketî*) “Ey meleklerim, şahid olun, (*kad gafertü lehû*) ben bu kulu afv ü mağfiret eyledim. Çünkü bu kulum benden

---

[20] Muhtelif lafızlarla: Ebû Dâvud, *Sünen*, c.I, s.468, no:1488; Tirmizî, *Sünen*, c.V, s.556, no:3556; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.II, s.1271, no:3865: İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.III, s.160, no:876; Hàkim, *Müstedrek*, c.I, s.675, no:1831; Abdü’r-Rezzâk, *Musannef,* c.X, s.443,no:19648; Beyhakî, *Sünenü’l-Kübrâ*, c.II, s.211, no:2965; *Müsnedü’ş-Şihâb*, c.II, s.165, no:1111; İbn-i Adiy, *Kâmil fi’d-Duafâ*, c.II, s.138, no:337; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.III, s.235, no:1311; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.LVIII, s.465, no:7486; Selmân-ı Fârisî RA’dan.

Taberânî, *Mu’cemü’l-Kebîr*, c.XII, s.423, no:13557, Abdullah ibn-i Ömer RA’dan;

Taberânî, *Mu’cemü’l-Evsat*, c.V, s.31, no:4591; Ebû Ya’lâ, *Müsned*, c.III, s.391, no:1867, Câbir ibn-i Abdullah RA’dan.

Ebû Ya’lâ, *Müsned*, c.VII, s.142, no:4108; Abdü’r-Rezzâk, *Musannef,* c.II, s.251, no:3250; İbn-i Adiy, *Kâmil fi’d-Duafâ,* c.IV, s.61, no:912; Enes ibn-i Mâlik RA’dan.

Kenzü’l-Ummâl, c.II, s.64, no:3128, 3166, 3167, 3266-3268; *Câmiu’l-Ehàdîs*, c.IX, s.16, no:7811-7814; RE. 87/13.

gayrı Rabbi olmadığını inandı, bildi, anladı, benim dergâhıma döndü, "Yâ Rabbi" deyip duruyor. O bana yalvarıp dururken, benim onun Mevlâsı olduğumu idrak etmişken, (*kad istahyeytü min abdî*) onu afv ü mağfiret etmemekten utandım meleklerim, şahid olun ben onu affettim." buyurur." diyor.

Tabii, Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin utanması, bizim durumumuzu anlatmak için, bizim duygularımızı göz önüne getirerek bir ifade tarzı. Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin hiç bir fiili, tabii kullarınkine benzemez ama, neticede biz müjdeyi alıyoruz. "Yâ Rabbi, yâ Rabbi, yâ Rabbi!.." diye ısrarla dua edince, affolunmuyor, affolunmuyor, affolunmuyor, sonunda affolunuyor. Demek ki, ısrar etmek lâzım!

Kul da nafile ibadeti yapıyor, yapıyor. Ama suçlu, yüzü kara, eksiği, kusuru çok. Yaptıkça, yaptıkça, yaptıkça (*hattâ uhibbuhû*) "Ben onu severim" diyor. Yâni affediyor, artık tamam, "Seni affettim, seni sevgili kulum yaptım" der Allah. Demek ki, ibadette ısrar etmek lâzım! Hatta ibadetinin kabul olmadığını hissetse bile, "Aaa, kabul olmuyor." diye bırakmamalı, "Feyz almıyorum." diye bırakmamalı, devam etmeli.

Bunlardan anlıyoruz ki, güzel ibadetleri yapmaya devam etmek lâzım, affedecek Allah. Yâni sabretmeli, devam etmeli. Allah affedecek.

Bakın bundan sonra, Allah bir kulu severse ne oluyor:

فَإِذَا أَحْبَبْتُهُ ، كُنْتُ عَيْنَهُ الَّتِي يُبْصِرُ بِهَا ، وَأُذُنَهُ الَّتِي يَسْمَعُ بِهَا ، وَيَدَهُ الّتِي يَبْطِشُ بِهَا ، وَ رِجْلَهُ الَّتِي يَمْشِي بِهَا ، وَ فُؤَادَهُ الَّذِي يَعْقِلُ بِهِ ، وَ لِسَانَهُ الَّذِي يَتَكَلَّمَ بِهِ ؛ إِنْ دَعَانِي أَجَبْتُهُ ، وَ إِنْ سَأَلَنِي أَعْطَيْتُهُ ؛

(*Feizâ ahbebtühû*) "Bir kere de onu sevdim mi, (*küntü aynehü'lletî yübsiru bihâ*) gördüğü gözü olurum." Yâni, Allah o kulunun, sevdiği kulunun gören gözü oluyor. Bu ne demek?.. Yâni, Allah onun namına görüyor, gösteriyor. Başka normal insanların,

bu mertebeye ulaşmamış insanların göremediği şeyleri görüyor, uzaktan görüyor, derinden görüyor, içini görüyor.

"Sonra, (*ve üzünehü'lletî yesmeu bihâ*) işiteceği kulağı olurum." Yâni, basit bir insanın işitmediği şeyleri işitiyor. Bilmem falanca kimsenin evinde karısıyla konuşmasını işitiyor. Neden? Allah işittiriyor, evliya olduğu için Allah işittiriyor.

(*Ve yedehü'lletî yabtışü bihâ*) "Tuttuğu eli olurum." Yâni, Allah-u Teàlâ Hazretleri, onun tuttuğu eli olduğu zaman, bir elin uzanamadığı yerde bile, çok uzakta bir yerde bile bir iş yapar, tutar, koparır, kaldırır, kırar, vurabilir... Neden? Allah o kuvveti veriyor.

(*Ve riclehü'lletî yemşî bihâ*) "Yürüdüğü ayağı olurum." Yâni ne demek? Normal bir ayakla tıpış tıpış gitmekle ulaşılamayacak mesafeleri bir göz yumup aşınca aşar demek. Bu nedir? *Tayy-i mekân* dediğimiz, evliyaullahın kerâmetleri haktır, tayy-i mekân dediğimiz hadise.

(*Ve fuâdehü'llezî ya'kılu bihî*) "Aklettiği gönlü olurum. Duyguları sezdiği, hissettiği gönlü olurum." O zaman her şeyi güzelce akleder, anlar, karşısındakinin ciğerini okur, niyetini sezer, kâfirse kâfir olduğunu bilir, şakî ise şakî olduğunu bilir.

Şimdi bunları bilmeyen, dinî bilgisi zayıf olan veya inatçı olan kimseler diyorlar ki: "Gaybı Allah'tan başkası bilmez." Doğru, ama Allah işte bazı kullarına bildireceğini, başkalarının bilmediği şeyi bildireceğini bu hadis-i şerifte gösteriyor.

(*Ve lisânehü'llezî yetekellemü bihî*) "Konuştuğu dili olur Allah." Yâni konuştuğu zaman öyle hak sözler, öyle tesirli sözler söyler, öyle gerçekleri söyler ki o asırda kimse anlamaz. Kimsenin anlamadığı, alimlerin keşfedemediği hakikatleri söyler.

(*İn deâni ecebtühû*) "O kulum, o sevgili kulum bana bir dua etsin, etti mi duasını kabul ederim. (*Ve in seelenî a'taytühû*) Benden bir şey istediği zaman istediğini veririm."

Demek ki, evliyâ olduğu zaman, onun her şeyine yardım ediyor. O zaman, demek ki olağanüstü bir kişilik kazanıyor şahıs ve olağanüstü şeyler yapıyor.

"—Bunun misâli Kur'an-ı Kerim'de var mı?.."

Var. Süleyman AS'ın veziri, veya sahabesi Belkıs AS'ın Yemen'deki tahtını Filistin'deki saraya bir göz yumup açıncaya kadar ışınladı, getirdi. Nasıl getirdiyse getirdi. Kur'an-ı Kerim'de misali var. Meryem Validemiz hakkında böyle ayetler var, olağanüstü yiyeceklerle merzuk olduğuna dair. Hadis-i şeriflerde var. Sahabe-i kiramın hayatında var. Ömer RA Efendimiz'in savaşan ordu kumandanına minberden seslenip, İran'daki komutana seslenip sesini duyurması var. Evliyanın kerameti haktır, Kur'an'da varır, sünnette vardır, haktır ve gerçektir.

İşte olağanüstüleşiyor. O zaman, olağanüstü olduğu zaman olağanüstü işler yapıyor. O zaman soruyor müridine:

"—Dün akşam sen ne yaptın? Ne söyledin. Senin karınla konuşmanı ben duydum" diyor.

Şimdi bunu akledemeyen kişi de diyor ki:

"—E karıyla kocanın konuştuğu yerde şeyhinin işi ne, mahrem yatak odasına niye giriyor?"

Yatak odasına girse bile Allah mahrem şeyi ona göstermez veya o sesi duyurur da görüntüyü göstermez. Allah'ın bildiği, evliyasına sunduğu olağanüstü haller. Ama hadis-i şerifte görülüyor ki böyle şeyler var. Evliyaullahın kerameti haktır.

Sonra hadis-i şerifte böyle evliyanın olağanüstülüğünü anlattıktan sonra Peygamber Efendimiz, Allah'ın kendisine böyle buyurduğunu da anlattıktan sonra; yâni "İsterse, veririm!" diye Allah kendisi söylüyor. "Dua ederse duasını kabul ederim!" diye kendisi Peygamber Efendimiz'e buyuruyor.

مَا تَرَدَّدْتُ عَنْ شَيْءٍ أَنَا فَاعِلُهُ تَرَدُّدِي عَنْ وَفَاتِهِ ، وَذَاكَ لِأَنَّهُ

يَكْرَهُ الْمَوْتَ ، و أَنَا أَكْرَهُ مَسَاءَتَهُ .

(*Ve mâ tereddedtü an şey'in ene fâilühû tereddüdî an vefâtihî*) "Ben bir işi yaparken, alemlerin Rabbi olarak tereddüt etmem; ancak, onun vefatında tereddüt ederim. (*Ve zâke li-ennehû yekrahü'l-mevt*) Çünkü ölümden korkar fukaracık, o evliya kul. Ne de olsa, ölüm heyecanlı bir olay. Ölümü istemez, ölüm hoş gelmez

ona. (*Ve ene ekrahû mesâbetehû*) Ben de onun hoşuna gitmeyecek şeyi yapmayı istemediğimden, onun vefatında tereddüt ettiğim kadar hiç bir şeyde tereddüt etmem.” diyor.

Yâni, Allah, sevgili kulunun ölümden korkusundan, telâşından, onun canını alırken tereddüdünü böylece ifade buyurmuş. Çok sevdiğinden, üzülmesin diye, korkuyor diye, fenasına gidiyor diye canını almakta böyle tereddüt ettiğini, bu hadis-i şeriften öğreniyoruz.

Ama Kur’an-ı Kerim’den de biliyoruz ki: İnsanlar üç tabakadır. Vâkıa Sûresi'nde beyan edildiği üzere, üç sınıftır müslümanlar:

Bir en yüksek sınıfı *mukarrabîn*; çok Allah’a yakın kullar, yâni evliyâullah. Ondan sonra ortanın üstündeki iyiler, *ashâb-ı yemîn*; bunlar sàlih kullar. Bir de bu ikisinden sonra kötüler var, onlar da *ashâb-ı şimâl*, yâni günahkâr, kâfir kullar.

Şimdi bu mukarrabîn kulların, Allah’a yakın kulların canının nasıl alınacağını yine Vâkıa Sûresi'nin sonunda ayet-i kerime bildiriyor:

فَأَمَّا إِنْ كَانَ مِنَ الْمُقَرَّبِينَ . فَرَوْحٌ وَرَيْحَانٌ وَجَنَّةُ نَعِيمٍ

(الواقعة: ٨٨-٨٩)

(*Feemmâ in kâne mine'l-mukarrabîn*) "Bu vefat eden kimse, vefat durumu başına gelen kimse Allah'ın mukarreb kullarından ise, (*feravhun ve reyhânun ve cennetü naîm*) rahatlıktır, güzel kokulardır ve işin sonunda cennete varmaktır." (Vâkıa, 56/88-89) diye ayet-i kerime bildiriyor. Demek ki hoş kokularla, hoş hal ile ruhunu teslim edecek Allah'ın evliyası. Ona *fereyhânun* diyor; *reyhan*, güzel kokulu bir nebat demektir.

Allah bunun burnuna güzel kokuları duyurarak, gözünden perdeleri kaldırarak, cennetteki köşklerini, mükâfatlarını göstererek, sevindirerek, cennetlik olduğunu bildirerek müjdeleyerek, artık canını öyle aldırtıyor. Canının alındığının ızdırabını duymuyor bile, fark etmiyor bile... Rahat bir şekilde ahirete göçüyor.

Halbuki aslında ruh teslim etmek, can vermek kolay bir şey değil. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuş ki:

"—Bir insanı kaldırsalar, bir kılıç vursalar, bir daha vursalar, bir daha, bir daha, bir daha... bin tane kılıç vursalar, işte bin kılıç darbesinden daha şiddetlidir ölmek."

İnsan çok fena olur, zor ölür, çok ızdırab çeker ama çare yok. Azrâil pençesini geçirmiştir, canını alacak. Zar zor böyle çalı söker gibi canını alır. Çok zorluk çeker, kötü insanların ruh teslim etmesi, yüzü buruşur, kapkara olur, ızdırab içinde kıvranır, öyle olur ölümleri.

Ama iyi kullar, böyle bir gül bahçesine girercesine ahirete göçerler. Bu hadis-i şerifin sonunda, onların vefatında Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin böyle onlara şefkatini, rahmetini öğrenmiş oluyoruz.

c. Peygamber SAS'in Dostları

Tabii, bir de Peygamber Efendimiz'in dostlarını okuyalım da, hadis-i şeriflerde bir de ondan bir misal geçmiş olsun. Böylece

sohbetimizi tamamlayalım. Peygamber Efendimiz de, buyuruyor ki bir hadis-i şerifinde:[21]

أَوْلِيَائِي مِنْكُمُ الْمُتَّقُونَ . فَإِنْ كُنْتُمْ أُولَئِكَ فَذٰلِكَ ، وَ إِلاَّ فَأَبْصِرُوا ، وثم أَبْصِرُو ، لاَ يَأْتِينَ النَّاسُ بِالأَعْمَالِ ، وَتَأْتُونَ بِالأَثْقَالِ ، فَيُعْرَضُ عَنْكُمْ

(ك. عن إسمعيل بن عبيد بن رفاعة الزرقي عن أبيه عن جده)

RE. 162/1 (*Evliyâî minkümü'l-müttakùn, fein küntüm ülâike fezâlike ve illâ feebsirû, sümme ebsirû, lâ ye'tiyenne'n-nâsü bi'l-a'mâli, ve te'tûne bi'l-iskàl, feyu'radu anküm*)

Hadisin buraya kadar olan kısmını anlatarak sözü tamamlayayım. Peygamber SAS Efendimiz buyuruyor:

(*Evliyâî*) "Benim dostlarım" diyor. Bu hadis-i kudsî değil, Peygamber Efendimiz'in kendisi buyuruyor: (*Evliyâî minküm*) "Ey ashâbım, ey ümmetim, sizin içinizden benim dostlarım, benim velilerim, (*el-müttekùn*) takvâ ehli kimselerdir."

Rasûlüllah'ın evliyası, dostları kimlermiş? Arkadaşları, sevdiği insanlar kimlermiş? Müttakî kullar imiş. İşte her zaman karşımıza gelen bir kelime, takva, müttakî kul olmak. Namaz da takvayla kılınacak, oruç da takva ile tutulacak, kişi takva sıfatına sahip olacak, takvalı kul olacak, müttakî kul olacak, takî, nakî kul olacak. O zaman kıymetli kul oluyor. Allah'ın sevgili kulu oluyor,

إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُتَّقِينَ (التوبة:٧)

(*İnna'llàhe yuhibbu'l-müttakîn*) "Allah müttakî kulları sever." (Tevbe, 9/7) buyruluyor ayet-i kerimelerde. Peygamber Efendimiz de buyuruyor ki: "Sizin içinizden benim dostlarım müttakîlerdir."

---

[21] Hàkim, *Müstedrek*, c.IV, s.82, no:6952; Buhàrî, *Edebü'l-Müfred*, c.I, s.40, no:75; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.V, s.45, no:4545; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.53, no:3725; İsmâil ibn-i Ubeyd ibn-i Rifâa ez-Zerkî babasından, o da dedesinden.
Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.95, no:5660; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.X, s.321, no:9709.

Allah cümlemizi, şu mübarek Ramazan'da oruç tutarken, böyle takvayı kazanalım diye Allah'ın emrini tutarken, arzularımızı, şehvetlerimizi frenleyerek yemekten, içmekten kesilirken, orucun hakikatini kavrayıp, müttakî kullar sıfatını anlayıp, bundan sonra müttakî kul olmaya ve müttakî kul olarak yaşamaya cümlemizi muvaffak eylesin...

Bakın, Rasûlüllah'ın sevdiği insanlar da, müttakîler!..

Müttakî insan kimdir?.. Haramlardan, günahlardan sakınan insanlardır. Müttakî insan kimdir?.. "Aman, Allah beni sevsin!" diye çırpınan insandır. Müttakî insan kimdir?.. "Aman, Allah'ın rızasını kaybetmeyim, olmadık bir edepsizlik yapıp Allah'ın rızasını kaybetmeyim!" diye titreyen insandır. Allah rızasını kazanmak için çalışıyor, gazabına uğramamak için titriyor, dikkat ediyor, titiz davranıyor, haramlardan sakınıyor. Cehenneme düşmemek için pür dikkat şu hayat imtihanında güzel bir yaşam sürüyor. İşte:

(*Ve in küntüm ülâike*) "Eğer böyle olabilirseniz, eğer müttakî kul olabilirseniz, (*fezâlike*) ne mutlu size, ne âlâ size!.. Pek âlâ, o zaman iyi, müttakî kul olun; olabilirseniz ne âlâ! (*Ve illâ*) Eğer olamazsanız, müttakî kul olamazsanız, (*feebsırû sümme ebsırû*) görün başınıza gelecekleri, görün başınıza gelecekleri!.. O zaman neler gelir başınıza!"

Yâni, müttakî kul olmadığı zaman, sakınmadığı zaman, takvâ ehli olmadığı zaman, haram, helâl ayırmadığı zaman, günah sevap düşünmediği zaman, ele geleni yerse, dile geleni derse öyle müslümanlık olmaz, öyle dervişlik olmaz diyor Yunus Emre... Ele geleni yemeyecek, dile geleni demeyecek.

d. Hocamız'dan Birkaç Hatıra

Şimdi, Hocamız Mehmed Zâhid Kotku Efendimiz'in uzun yıllar hizmetinde bulunmuş yaşlı bir teyzemiz var [Nâime Hanım]— Allah ömür versin, selâmet versin— geçen gün geldi, iki kerametini konuştuk. Her zaman beraberiz ama, işte sohbet açılıyor, bir şey hatırlıyor insan, söylüyor:

Bir keresinde bir kadın Hocamız'a, Mehmed Zâhid Kotku Hocamız'a bir file, veya bir torba veya bir poşet diyelim şimdi,

böyle meyve getirmiş. Kapının kenarına koymuş. Hediye getiriyor yâni Hocamız'ın evine ziyarete gelince. Kimisi baklava getirir, kimisi başka bir hediye götürür misafir gittiği yere, ziyarete gittiği yere. O da böyle bir file meyve getirmiş. Hocamız oturduğu yerden o meyveye bakmış, başını sallamış böyle 'Vay vay vay, vah vah vah, vay vay vay, vah vah vah!' diye başını sallamış. O teyzemiz anlatıyor, demiş ki:

"—Ben bu meyvelerin nasıl haramdan kazanıldığını, nasıl haram parayla alındığını, nasıl adetâ bunların üzerinde, içlerinde çıyanlar, akrepler dolaşır gibi, o kadar pis olduğunu söylesem; nasıl akrepli, yılanlı, çıyanlı olduğunu söylesem, bu kadın darılır, bir daha buraya, semtime uğramaz. Al kızım, kaldır bunu kızım, götür dışarıya..." demiş.

Görünüşünde öyle bir şey yok ama, haramla kazandığı için evliya gözüyle görüyor Hocamız. Meyvalara hiç elini sürmeden, o meyveleri dışarıya çıkarttırmış. Çünkü mânevî gözüyle görüyor ki haramdan kazanılmış parayla alındı. Meyvalarda bir şey yok ama kazanç haram olduğundan haramlı, haramla alınmış şeyi evliyâullah yemiyor. Dışarı attırmış, dışarıya bıraktırmış. Artık belki —Ümm-ü Gülsüm Camii'nde idi— dışarıya bıraktığı zaman oranın fukaraları kapışıp alırlar. Tabii onlara bir şey yok. Yâni bırakılmış bir şey, alın diye bırakılmış bir şey, alabilirler. Ama Hocamız, onların evliyalık gözüyle böyle akrepli, yılanlı, çıyanlı gibi olduğunu görmüş.

Bir başka şeyi daha, yâni madem evliyâullahtan söz açıldı sevgili dinleyiciler, taze bir kerametini de yine aynı teyze anlattı, onu da anlatayım sohbetimi bitireyim, bu cuma sohbetimi:

Bir kadını getirmişler bu teyzemize, demişler ki:

"—Bu çok okuyan, aydın bir kadın. Çok okuyor, dini kitapları çok okuyor, bilgisi çok, aydın, bilgili, görgülü bir kimse."

Kadın mürşid-i kâmil arıyor imiş, yâni soruşturuyormuş. Birisinin yanına getirmişler, o da almış bunu bizim bu teyzenin yanına getirmiş, demiş:

"—Hocaefendimiz'e götür!"

"Ben, neden Hocaefendimiz'i görmek istediğini bilmeden, peki dedim. Kadıncağızı aldım, Hocamız'ın ziyaretine götürdüm.

Hocamız’ın yanına girdi bu kadın. Benim haberim yok niyetinden, maksadından...” diyor.

Orada Hocamız:

“—Hanımefendi hoş geldin, bir arzun mu var? Niye geldin, dileğin, isteğin nedir?” diye sormuş. Yâni, “Ne soracaksın, ne istiyorsun?” diye sormuş Hocamız.

O da demiş ki:

“—Efendim, ben mürşid-i kâmil arıyorum!”

“Ben tabii bunu önceden duymamıştım, yerin dibine geçtim. Çok mahcub oldum, böyle bir şeye aracı olduğum için.” diyor. “Yâni pattadak bu söylenir mi mübareklerin huzurunda?.. ‘Mürşid-i kâmil arıyorum ben’ dedi kadın. Ben yerin dibine geçtim. Hocamız ona baktı, güldü:

‘—Ah evlâdım, kızım! Ah nerde o mürşid-i kâmiller?.. Onlar olsa, şu sakalımı onların ayaklarının yoluna, ayaklarını temizlemekte süpürge yapardım, kullanırdım.’ dedi.” diyor.

Tabii, Hocamız haklı bu sözü söylerken... Kendisinin büyük evliyâullah, mürşid-i kâmillerini düşünüyor, pirlerini düşünüyor, Allah indinde çok yüksek makamlı büyüklerini düşünüyor. Hakîkaten öyle... Yâni sağ olsalar, meclislerine gelse insan, sakalını süpürge yapar, yollarına toprak olur, ayaklarını canlarını saçarlar, feda ederler. Yâni haklı bir söz aslında. Ama lastikli, rumuzlu bir söz:

"—Ah evlâdım nerede öyleleri şimdi?" demiş, "Öyleleri olsa şu sakalımı onların ayaklarına süpürge yapardım, tozlarını silerdim." demiş.

Kadın kalkmış, gitmiş, tamam. Yâni anlamamış bir şeyi. "Mürşid-i kâmili bulamadım." diye düşünüyor herhalde. Yâni, yok demiş oluyor Hocamız. "Bu devirde bulunmuyor." gibi anlamış o.

"—Pekiyi, Allah'a ısmarladık!" demiş.

Orada da aradığı mürşid-i kâmili bulamadı diye, kalkmış gitmiş demek ki.

Ertesi gün gelmiş pür telâş, bu bizim teyzeye:

"—Yâhu, bu sizin Hocanız ne biçim hoca? Benim peşimi hiç bırakmadı. Ben buradan çıktım, çarşıya gittim, yanımda... Manava gittim, yanımda... Kasaba gittim, yanımda... Neredeysem arkamda, yanımda, etrafımda... Yâni, niye beni böyle takip etti?" demiş.

Bizimki de gülmüş tabii veya kızmış, artık ne yaptıysa... Kadın anlamıyor mürşid-i kâmil olduğunu, evliyâ olduğunu. Halbuki, Hocamız yerinde oturuyor. Kerametle onun yanında görünüyor. Yoksa sohbet yerinde gene oturuyor. O gittiği zaman, onun peşinden çıkmadı. Başkalarıyla yine meclisinde oturuyordu ama, o kadına da mâneviyat yoluyla görünüyor: "Bak, ben senin ne yaptığını görüyorum, senin yanındayım!" diye.

Şimdi bir şeyi daha anlatayım, insanlar, dinleyenler bunu anlasınlar: Bizim şeyhlerimizden, mürşid-i kâmil, büyük, hakîkî velî büyüklerimizden birisine, derviş kardeşlerden bir tanesi gitmiş demiş ki:

"—Efendim, şimdi ben yolda bir kardeşimize rastladım. Sizi Beyazıt'ta görmüş, halbuki siz buradasınız." demiş. "Yâni sizi çarşıda görmüş, nasıl oluyor bu?" demiş.

“—Evet evlâdım, şöyle bir gönül gezdirmiştik orada...” demiş.

Yâni oturduğu yerden gönül gezdirince, öbür tarafa görünüyor evliyâullah. Neden oluyor?.. İşte Allah onlara yardım ettiğinden. Gören gözü, işiten kulağı, tutan eli, yürüyen ayağı olduğundan, hisseden gönlü olduğundan, olağanüstü bir insan olduğundan oluyor.

Allah-u Teàlâ Hazretleri, sevgili Akra dinleyicileri, şu orucun anlamını tam anlamayı, Allah'ın sevdiği ibadetleri onun sevdiği vechile güzel yapmayı; sonunda takvâ ehli kullar olarak rızasını kazanmayı, sevgili kulu olmayı, dost kulu olmayı Allah cümlemize nasib eylesin...

Amaç o ama, zor tabii bu devirde Allah'ın öyle bir kulu olmak... Öyle kullar da az olduğundan millet onları da bilmiyor, onların aleyhinde de dedikodular yapıp ileri geri konuşabiliyorlar. İnsanlar peygamberlerin bile aleyhinde konuştuğuna göre, ne yapalım, işte Allah ıslah etsin, Allah hidayet versin diyelim.

Cumanız mübarek olsun, Ramazanınız mübarek olsun... İbadetleriniz makbul olsun, dualarınız müstecâb olsun... Allah sizi sevgili kullarından eylesin, bizleri de sevgili kullarından eylesin... İki cihan saadetine sevdiklerinizle, dostlarınızla, evlâtlarınızla, ana babalarınızla, arkadaşlarınızla cümlenizi nâil ve sàhib ve mazhar eylesin...

Peygamber Efendimiz'in şefaatine erdirsin... Ma'rifetullaha, muhabbetullaha erdirsin... Àrif-i hakîkî, àşık-ı sàdık kullar, iyi müslümanlar olmayı nasib eylesin... Cennetiyle, cemâliyle cümlenizi müşerref eylesin...

Aziz ve sevgili Akra dinleyicileri, *es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llàhi ve berekâtühû!..*

17. 01. 1997 - AKRA

5. İ'TİKÂFA HAZIRLANIN!

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llàhi ve berekâtühû!..

Aziz ve sevgili Akra dinleyicileri!

Size karlarla örtülmüş olan İsveç'in Stockholm şehrinden hitab ediyorum. Hitab ettiğim yeri anlatınca, hoşunuza gittiğini bildiğim için, bu bilgiyi veriyorum. Burada 4-5 günlük çalışmalar yapmak için gelmiştim.

İsveç temiz bir ülke; kara kış var, kar var, her taraf bembeyaz... Dün biraz az idi, geceleyin yağdı. İlkönce yağmur yağdı. Sonra o buz tuttu, her taraf cam gibi buz oldu. Biz sabah namazına arabalar kayarak gittik, geldik. Böyle karlı bir yerden size telefon ediyorum.

a. İsveç'te Müslümanlar

İsveç hakkında söylemek istediğim bir iki şey var: Onlardan birisi İsveç'te 350 bin ile 500 bin arasında tahmin edilen müslüman yaşıyor. Bu müslümanlar muhtelif ülkelerden. 20-30 bin kadarı Türkiye'den, ondan sonra Lübnan'dan, Arnavutluk'tan, İran'dan, başka ülkelerden müslümanlar var... Arkadaşlarımın bana söylediği, 5-8 bin civarında İsveçli olup da İslâm'ı kabul etmiş insanlar var. Önemli bir bilgi.

İsveçliler İslâm'ı seviyorlar ve diğer Avrupa ülkelerine göre, gàlibâ Türklere biraz daha yumuşak bakıyorlar. Taassubları daha az olabilir. Çünkü tarihte pek karşı karşıya gelmemişler, aksine 12. Şarl, Demirbaş Şarl dedikleri kralları Türkiye'ye sığınmış, Ruslarla mücadele ederken... Türkler de onlara yardım etmişler. Böylece, tarihte Türklerle iyi münasebetler olmuş.

Önemli olan rakamlar müslümanlar içinde; meselâ, 24 bin Arnavut var... Bu gösteriyor ki, Arnavutlar ülkelerinden ayrılmak zorunda kalıp gelmişler. 60 bin Bosnalı var, bu da önemli bir rakam. Sırpların baskıları sonunda, bilhassa bu en son harbde gelmişler. Tabii, onların buralara kabul edilmesi, onlar için iyi, rahat bir ülkeye gelmiş oluyorlar ama, Bosna'nın kendisi için

fenâ... Çünkü nüfus başka yere gitmiş oluyor, orada İslâmî faaliyeti yapacak insanlar azalıyor.

Dikkat ediyorum buradaki müslümanların rakamlarına, umûmiyetle başkalarının elde etmek istediği ülkelerden göçmüşler. Meselâ, Filistinliler var, 15 bin kadar... Somalililer var, 15 bin kadar. Türkler 28 bin diye gösterilmiş. Lübnanlılar var, Avustralya'da da çoktu Lübnanlılar... Kürtler var, 25 bin... İranlılar 60 bin olarak gösteriliyor. Iraklılar 18 bin beş yüz görünüyor.

Şimdi tabii, İranlılar için verdikleri bilgi de önemli idi sevgili dinleyiciler. İranlıların bir kısmı dinlerine bağlı değillermiş. Hattâ bir kısmı inançsızmış, ateistmiş. Bunları böyle söylemekten çekinmiyorlarmış. Tabii o acı bir şey... Her yerde çok çalışmak lâzım!..

Güzel bir güncel haber: İsveç'in müslüman olan yerli ahalisi, yâni İsveçli olup da müslüman olmuş insanlar... Müslüman olmuşlar, belki burada yerleşmiş olan Araplardan İslâm'ı duydular, müslüman oldular. Fakat, böyle sadece kuru bir İslâmî bilgilerle tatmin olmuyorlarmış. Üç-beş yıl böyle sabrediyorlarmış onların arasında; fakat bir bunalıma düşüyormuş müslüman olan İsveçliler. Bunlar ancak bizim kardeşlerimizin yanına geldikleri zaman, yâni tasavvuf erbâbı, güzel ahlâklı, çalışkan, temiz kardeşlerimizin yanına geldikleri zaman, yeniden böyle bir neşe ve hayatiyet, canlılık kazanıyorlarmış. Bu önemli...

Onun için, sünnî tasavvufu çok seviyorlarmış. Bizim tasavvufumuzu, ehl-i sünnet ve'l-cemaate bağlı olan, bizim kardeşlerimizin temsil ettiği, güzel ahlâka dayanan, sünnet-i seniyyeye dayanan tasavvufu çok beğeniyorlarmış.

Onların içinden ihvânımız olan kardeşlerimiz var. Yâni tarikata girmiş kardeşlerimiz var. Bu şu bakımdan önemli: Şimdi bugünlerde Türkiye'de tarikatlar ve tasavvuf aleyhinde, bilgi sahibi olmayan, onları yakından tanımayan insanların sözleri olduğu için, İsveç'te bu bana söylendiği zaman, ben dedim ki: Bakın bu çok önemli!..

Bunu bana söyleyen çok kıymetli kardeşlerimiz var. Buraya gelen siyâsîlere filân mihmandarlık eden, saygıdeğer kardeşler

bunlar. Bilgili, ciddî insanlar. Dedim: Bakın bu çok önemli!.. İçeride ne kadar fırtına koparsa kopsun, sonuca bakmak lâzım! Yâni hayatta gerçekçi olarak bakıldığı zaman, tatmin eden, insanların ruhlarını okşayan, insanların ruhlarını doyuran, hakîkî imanı tattıran, Allah'a güzel kulluk ettiren yol oluyor tasavvuf yolu... O bakımdan çok önemli oluyor. Vazgeçilmez bir şey, İslâm'ın özü olmuş oluyor.

Zâten birtakım üniversite profesörleri de, Türkiye'de kendileriyle mülâkat yapan televizyon kanalı sahiplerine, gazetecilere söylediler. Doğru olan da budur. "Tasavvufu, tarikatı İslâm'ın kendisinden ayırmak mümkün değil... Tasavvuf İslâm'ın özüdür, ta kendisidir, yaşanmasıdır. Yâni nazariyatta, lafta kalmaması, hayata, ahlâka, davranışlara, insanın yaşamına intikalidir. Onsuz olmaz!" diye söylüyorlar. Doğrusu da budur.

İslâm'ın uygulanmasıdır tasavvuf... Hayatta samîmî olarak yaşanmasıdır tasavvuf... Tarikat da, tasavvufun yaşanış şeklidir, çeşididir, yâni modelidir. Meselâ araba lâzım insana; Mercedes olabilir Renault olabilir, Toyota olabilir... Hatırımıza gelen çeşitli markalardan birisi olabilir. Ama araba işte; insan biniyor ve ihtiyaçlarını onunla görüyor. Birbirinden güzel modeller, markalar olabiliyor. Bunlar marka...

Araba lâzım mı insana?.. Bir yerden bir yere yükünü ve kendisini taşımak için yeni bir çağdaş araç, süratli, çabuk, rahat bir araç olarak araba lâzım mı? Lâzım!.. Bunun lüzumu anlaşıldıktan sonra, gerçeğe, pratiğe uygulanması, işte o işin uygulama tarafı. Tarikat da tasavvufun uygulama tarafı oluyor. O bakımdan tasavvuf dinin özüyse, yaşanması ise, tarikat da onun bir uygulama şekli olduğu için, o da önemli oluyor.

Ben ibretle ve teessüfle televizyonlarda konuşanların bazılarını seyrettim:

"—Tasavvufun hepsi mi kötü?.." diye konuşmayı idare edenler hayretle soruyorlar;

"—Hepsi kötü..." diye cevap veriyorlar.

Olur mu?.. Ne kadar yanlış, ne kadar garazkârâne sözler...

Beni burada karşılayan kardeşlerim dediler ki:

“—Burada tasavvufu çok seviyorlar, İsveçli müslümanlar mutasavvıf oluyor. Daha önce Arapların arasında kalmış, şeriatçı İslâm’ı görmüş. Ama bir de tasavvufçu İslâm’ı tanıyınca, tercih ediyorlar. Dört beş yıl yaşadıktan, İslâm’ı iyice tanıdıktan sonra, o noktaya geliyorlar.” dediler.

Zâten o öyledir. Tasavvuf yüksek İslâm olduğundan, ilk baştakiler anlayamaz. Yükseldikten sonra, ilerledikten sonra, İslâm’ı tanıdıktan sonra, ayetleri hadisleri iyice öğrendikten sonra, aklı başına gelir. İhlâsın önemini anlar. İhlâs, samîmiyet, işte tasavvufun temel direklerinden birisi... Takvânın önemini anlar, ibadetleri ihlâs ile, takvâ ile yapmak gerektiğini anlar. İbadetlerin güzellerini öğrenir, zikrin tadını alır.

Şekerlerde bulamadım,
Zikrullahın tadını!..

dediği gibi, sonunda ister istemez, dönüp dolaşıp geleceği nokta, yüksek nokta, yükseleceği en yüksek nokta, Allah’a hàlisàne kulluk olduğu için, o onu yapar.

İsveçlilerin müslümanları münevver insanlar. Bizim burada yaptığımız aile eğitim çalışmalarımızda, geldiler, konferanslar verdiler. Beğendim; gayet güzel bilgili insanlar. Gazetelerde yazı yazan insanlar bunlar.

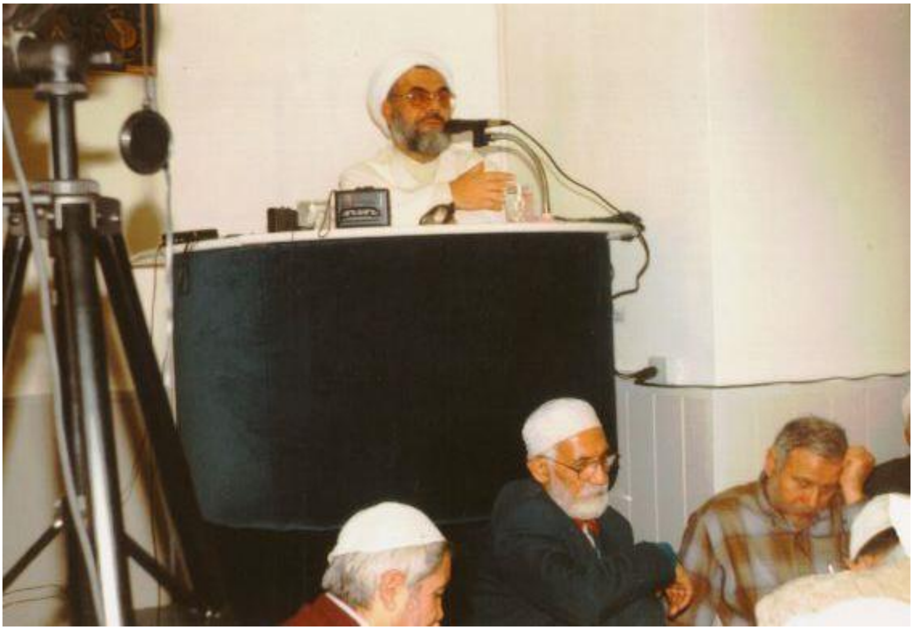
Hani şöyle hatıra gelebilir:

“—Acaba bunlar biraz platonik bir sevgiyle, duygusal yönden mi tasavvufu tercih ediyorlar?..”

Hayır! İnceledikleri için, gerçeğin o olduğunu anladıkları için tasavvufa gelen, tedkikçi insanlar, saygıdeğer insanlar. Onun için, “İsveçliler tasavvufu seviyorlar.” deyince, ben dedim ki arkadaşlara:

“—O zaman ben İsveç’te kalırım!” dedim.

Türkiye’de böyle bir gadir var, haksızlık var, hücum var; İsveç’te böyle bir takdir var, anlayış var, kucaklayış var, kucak açış var... Biraz latîfe yaptık.

Sevgili Akra dinleyicileri! Bizim Ak-Televizyonumuz da deneme yayınlarına başladı. Biraz televizyoncu, biraz radyocu olacağız. Tabii, bu televizyon ve radyo sözlerinin de Türkçelerini arayıp bulacağız, bir şey koyacağız ortaya... Yarış halindeyiz, araştırma halindeyiz. Televizyon demeyeceğiz, radyo demeyeceğiz, bir şey diyeceğiz. İnşâallah onu araştırıyoruz.

Orta Asya'da bazı kardeşlerimiz radyoya "*ünalgı*" demişler, televizyona "*sınalgı*" demişler. Arıyoruz bakalım, bir tanesini kullanacağız inşâallah!..

Şimdi bize biraz böyle, ben de şevkli ve heyecanlı olduğum için, hem hava haberleri verdim İsveç'ten, hem mânevî toplum haberleri verdim, dînî haberler vermiş oldum. Güzel bir ülke, insanları da sakin, anlayışlı...

Meselâ, burada bir okulda az önce iftar ettik. Okul müdürü, rektör diyor onlar; bizde sadece üniversitelerin en yüksek şahsiyetine rektör derler. Lisenin müdürü, çok güzel tahsil görmüş, eğitimde çok yüksek pâyeler kazanmış bir Filistinli müslüman kardeşimiz. Tanıştık, onunla tanışmış olmaktan şeref

duyduk. Lisesini bu akşam biz orada iftar edeceğiz diye bize tahsis etti. Lisenin salonunda iftar ettik.

Düşünün... Türkiye'de biz böyle bir liseye desek ki:

"—Akşamleyin kalabalığımız var, sizin yemekhanenizde iftar etmek istiyoruz. Ücretini ödeyelim, acaba müsaade eder misiniz?" desek, ne cevap alırız.

Bilmiyorum, isterseniz bir deneyin bulunduğunuz şehirde, ne cevap alırsınız?.. Ama burada, bunu rahatlıkla sağlayabiliyorsunuz, kimse çekinmiyor. Hattâ, memnun oluyorlar. Devlet adamları, belediyeciler, yöneticiler de, böyle akıllı uslu, derli toplu grupları, toplulukları, cemiyetleri, dernekleri görünce memnun oluyorlar.

Öyle bir lisede akşam yemeğini yedik. Mikrofonlu, masalı, yan tarafta güzel yüzme havuzu filân vardı. Tabii yüzme imkânı yoktu bizim için ama, her şeyi güzel olan bir güzel binada iftar ettik. Kadınlar, erkekler, şöyle yetmiş seksen kişilik bir grup iftar yaptık. Ben konuşmayı ondan sonra yapıyorum.

Şimdi bunlar, bulunduğumuz İsveç'ten Ramazan'la ilgili, dindar kardeşlerimizin ilgisini, sevgisini kazanacak, kalbinde sevinç uyandıracak güzel haberler.

b. İ'tikâf Nedir?

Sevgili Akra dinleyicileri! Gelelim bu cuma günü size hangi konuyu anlatma gerektiğine... Biliyorsunuz Ramazan başlamadan önce, Ramazan'ın önemini anlattık. Üç Ayların önemini daha önce anlatmıştık. Orucun nasıl tutulması gerektiğini anlatmıştık. Şimdi bu cuma geldi konu i'tikâfa...

Biliyorsunuz Peygamber SAS Efendimiz, Ramazanın son on gününde i'tikâfa girerdi. Acaba bu kelimeyi dinleyicilerimin hepsi duydular mı?.. Belki duymamışlardır: İ'tikâf... İ'tikâfa girmek...

İ'tikâf ne demek?.. Bir mescidde gece gündüz Allah'a ibadet edeceğim, vaktimi ibadetle geçireceğim diye niyet ederek gelip kalmak, mescidi ev edinmek. Artık evine de gitmeden orada güzelce ibadetle meşgul olmak. Kur'an okumak, ilimle meşgul olmak, zikirle ibadetle meşgul olmak... Öğrenmek ve öğretmek faaliyetleri olabilir. Namaz gibi ibadetler olabilir. Gece az

uyumak, gecesini ihyâ etmek, gündüzünü değerlendirmek... Böyle güzel şeylerle vakit geçirmek.

Peygamber Efendimiz, Ramazanın son on gününde böyle i'tikâf ederdi. İ'tikâf eden kimseye, bu niyetle bir mescide giren kimseye mu'tekif deniliyor. Kur'an-ı Kerim'de *âkif* diye geçiyor bu.

Hani meşhur şairimiz var ya, Mehmed Âkif Ersoy, Allah rahmet eylesin... Mehmed ismi, Muhammed'in Türkçeleşmiş şekli. Muhammed, Peygamber Efendimiz'in ismi, onu biliyoruz. Allah'a çok hamd ü senâ eden kimseye *hàmid* diyoruz. *Muhammed* de, çok methedilmiş, öğülmüş kimse mânâsına geliyor. Yerde, gökte zâtı öğülmüş bir kimse olduğu için, Peygamber SAS Efendimiz'in ismini dedesi Muhammed diye koymuş. Çok isabetli, tabii Allah'ın lütfuyla, ilhamıyla, ihsânıyla konulmuş bir güzel isim.

Mehmed Âkif'in babası da demek ki, çocuk dünyaya gelince, yâni o mübarek şairimiz, millî şairimiz, dînî şairimiz doğunca, *Mehmed* demiş, Muhammed demek... Bir de *Âkif* demiş, Âkif ne demek?.. *Mu'tekif* demek; camiye girip, camiyi ev edinip, camide yatıp kalkıp, gece gündüz ibadet eden kimse demek.

Demek ki onun da babası, büyüdüğü zaman, aklı başına gelip de ibadetle mükellef olduğu zaman, camide gitsin de böyle güzel ibadetler yapsın diye temenni etmiş de, ismine Âkif demiş. Muhammed Âkif koymuş. Soyadı gelmiş ondan sonra, Ersoy denmiş.

Demek ki *àkif* ile *mu'tekif* aynı mânâya geliyor.

أَنْ طَهِّرَا بَيْتِيَ لِلطَّائِفِينَ وَالْعَاكِفِينَ وَالرُّكَّعِ السُّجُودِ (البقرة:١٢٥)

(*En tahhirâ beytiye li't-tàifîne ve'l-àkifîne ve'r-rukkei's-sücûd*) [İbrâhim ve İsmâil'e: 'Tavaf edenler, ibadete kapananlar, rükû ve secde edenler için evimi temiz tutun!' diye emretmiştik.] (Bakara: 125) diye Kur'an-ı Kerim'de de bu kelime geçiyor. Yâni, "Ey Rasûlüm, benim Beytullahımı, Mekke'deki mübarek mescidimi tertemiz temizle!" Kimler için?.. (*Li't-tàifîne*) "Tavaf eden kimseler için tertemiz hazır bulundur. (*Ve'l-àkifîne*) Mescidde girip, bekleyip, durup, ibadete devam eden kimseler için..." (*Ve'r-rukkei's-sücûd*) *Rükkâ'*, rükû edenler demek, namazda önemli bir

şey. *Sücûd*, secde edenler demek. Bu *rükkâ'* ve *sücûd*, *râki'* ve *sâcid* kelimelerinin cem-i mükesseridir.

Yâni, Peygamber Efendimiz'e Allah-u Teàlâ Hazretleri Beytullah'ı, Kâbe-i Müşerrefe'yi, el-Mescidü'l-Haram'ı tertemiz tutmayı, maddeten, mânen tertemiz eylemeyi tavsiye buyuruyor: "Gelenler burada tavaf etsinler, gelenler burada kalıp ibadet eylesinler, namaz kılsınlar, rükû etsinler, secde etsinler; onlar için tertemiz eyle!" diyor.

İ'tikâfın yapıldığı en sevaplı yer, Mescid-i Haram'dır. Kâbe-i Müşerrefe'nin olduğu mescidde i'tikâf yapmak en sevaplı i'tikâftır.

İ'tikâf yapmak, vakit namazları kılınan her mescidde olur. Eğer cuma namazı kılınan bir mescid değilse... Çünkü bazı mescidler oluyor ki, cuma namazı kılınmıyor. Arap ülkelerinde, başka ülkelerde olabiliyor. Bizde umûmiyetle her camide kılınır ama, bazı köylerde meselâ, cuma kılınmazdı. Belki yine öyle yerler vardır. Böyle bir mescidde i'tikâf eden kimse, cuma namazına çıkıp, cuma namazını kılıp, dönebilir.

Başka zaman çıkamaz. Sadece abdest almağa çıkabilir, zarûrî ihtiyacı için çıkabilir. Gece gündüz orda kalacak, mescidde yatacak, kimseyle lüzumsuz konuşmayacak, sohbete dalmayacak, kendisini Allah'ın ibadetine tahsis edecek.

Bu nedir?.. Sünnet-i müekkededir. Yâni Peygamber Efendimiz'in çok ısrarla, devamlı yaptığı bir ibadettir, Ramazanın son on gününde i'tikâf etmek...

Sünnet-i kifâyedir. Yâni bir kasabada, bir köyde, bir şehirde herkes yapamazsa, hiç kimse yapmazsa, bütün kasaba halkı sorumlu olur. "Niye siz Rasûlüllah'ın bu güzel sünnetini yapmadınız bakalım?" diye sorumlu duruma düşer, suçlu duruma düşer. Ama bazıları yaparsa, üç beş kişi yaparsa, ötekilerden bu sorumluluk kalkar. Onun için birilerinin yapmasıyla, ötekilerden sorumluluğun kalktığı ibadete *kifâye* deniliyor. Sünnet-i kifâyedir.

Bir de biliyorsunuz *farz-ı kifâye* var. Yâni bazı müslümanlar yaptığı zaman, öteki müslümanların boynundan kalkan bir farz... Bu nasıl olur, farz herkesin yapması lâzım gelen bir ibadet değil mi?..

Meselâ, birisi öldü bir şehirde... Hiç kimse bunun yıkanmasıyla, kefenlenmesiyle, defnedilmesiyle meşgul olmazsa, o beldedeki bütün müslümanlar Allah'ın emrini tutmamış, asi olmuş, Allah'ın emrini yerine getirmemiş olur; cezâlı, suçlu duruma düşerler.

Ama cenazeyle bazıları ilgileniyor, yıkıyor, kefenliyorlar, tabuta koyuyorlar, namazını kılıyorlar, sonra defnediyorlar. Tamam, birileri yaptı mı, ötekilerden bu borç kalkıyor. Buna da farz-ı kifâye diyoruz.

Böylece bu konuşmada *farz-ı kifâye*'yi öğrendik, *sünnet-i kifâye*'yi öğrendik. İ'tikâfın hem sünnet-i kifâye, hem sünnet-i müekkede olduğunu öğrendik. İ'tikâf yapmak için en sevaplı yerin, en uygun yerin Mescid-i Haram olduğunu; yâni Mekke'deki, Kâbe'nin çevresindeki mescid olduğunu öğrendik. Orada Allah nasib etsin, siz de inşâallah yaparsınız.

E orada olmadıktan sonra, cuma namazı kılınan bir güzel, muteber mescid olur. Orada müftüden izin alırsınız, imamla, müezzinle konuşursunuz. Şöyle cemaatin pek uğramadığı, üst

katta, kenarda köşede bir yeri çarşafla ayırıp, sakin bir yerde i'tikâfa girersiniz.

Niye çarşafla filân ayırıyoruz?.. Başkaları gelip de, sohbete dalıp da, i'tikâfın sevabını kaçırtmasınlar diye...

Siz de i'tikâf edersiniz. Bu sene önümüzdeki çarşambadan, akşam namazından sonra girmek lâzım!.. O zaman başlıyor, perşembe, cuma... Ramazan'ın sonuna kadar devam edecek.

Şimdi Peygamber SAS Hazretleri, rehberimiz, önderimiz, serverimiz, başımızın tacı, her işte nümûne-i imtisâlimiz... Ona bakıyoruz, Allah'ın sevgili kulu olalım diye, onun yaptığı gibi hareketleri yaparak, ibadetleri yaparak, hayatımızı onun emri ve tavsiyesi ve işareti üzere geçirmeğe çalışıyoruz. Peygamber SAS ne yapardı?

Üç Aylar gelince bir kere derlenir toplanırdı. Zâten ömrü mübarek, zâten her anı mübarek; buna rağmen Üç Aylar geldi mi, Receb ayında gayretini arttırırdı, ibadetinin miktarını arttırırdı, oruçlarının miktarını arttırırdı. Ramazan'ın dışında en çok oruç tuttuğu aylardan birisi Receb ayıydı.

Receb'in ilk gecesini ibadetle geçirirdi, ilk cuma gecesini, Regàib kandilini ibadetle geçirirdi. Çok oruç tutardı. Şa'ban'da yine böyle çok ibadet ederdi. Ama hep söylediği: "Yâ Rabbi, sen bize Receb'i, Şa'ban'ı mübarek eyle, Ramazan'a eriştir!" derdi. Yâni aklı, hedefi Ramazan-ı şerif idi.

El-hamdü lillâh biz de Recebi, Şa'ban'ı geçirdik; Regàib kandilini yaşadık, Berat kandilini yaşadık, Mi'rac kandilini gördük, yaşadık. Şimdi geldik Ramazan'a... Ramazan'ın da bugün on dördü oldu, yarısı demektir yâni. Yarın on beşi, tam ortasındayız Ramazan'ın... Mübarek Ramazan'ın yarısı geldi geçti rüzgâr gibi. Önümüzde dört beş gün sonra, mühim olan bu i'tikâf sünneti geliyor.

Belki siz bunu hiç duymadınız, belki yapmadınız; belki de her sene bunu yapan àbid, zâhid, uyanık bir müslümansınız. Yapmadıysanız, siz de yapmağa çalışın! Allah'ın evinde, yâni bir camide Allah'a hàlis muhlis ibadet etmeyi, gece gündüz ibadet etmeyi öğrenin!..

“—Nasıl i’tikâf yapacağım, i’tikâfta neler yapacağım?..”

İlmihal kitaplarında i’tikâf bölümü vardır. Ramazan orucunu anlatan bölümün kenarında, sonunda i’tikâfı anlatan bir bölüm vardır. Oradan teferruatı öğrenebilirsiniz ama, kısaca ben de söyledim: Niyet edip gireceksiniz. Yanınıza yastık, çarşaf, battaniye alacaksınız. Tabii müftüden filân izin almak gerekiyor. Herkes böyle paldır küldür camide gece kalmağa kalkarsa, olmaz tabii. Bir düzen var, izinli olmazı lâzım!

Aslında izin yok da, Türkiye’deki şartlar dolayısıyla... İmam diyebilir ki:

“—Ben buranın halısını, şamdanını, levhasını zimmetle üzerime almış sorumlu bir kimseyim. Bilmediğim insanlar buraya girer de, burada bir şey çalınır, eksilir, kaybolursa, sorumlu ben olacağım!” der. “Gidin müftüden izin alın!” der.

Böyle bir şeye lüzum yok ama, şimdiki şartlar dolayısıyla böyle bir izini almak uygun olur. “Siz de bu ibadetin tadını tadın! Yâni buyurun, bir lezzetine bakın!” diyorum.

c. Zekâtınızı Ramazan’da Verin!

Peygamber Efendimiz Receb’de, Şa’ban’da ibadetini arttırırdı, arttırırdı, Ramazan’ı gözlerdi. Ramazan’da da o kadar cömertleşirdi ki Peygamber Efendimiz, deniz gibi olurdu, derya gibi olurdu. Zâten cömert, ama Ramazan’da hayrını hasenâtını çok yapardı. Bir de i’tikâf yapardı.

Ben tabii bu arada hemen hatırıma gelmişken, daha doğrusu söz yerini bulmuşken söyleyeyim. Zengin kardeşlerim, yâni zekât verecek durumda olan kardeşlerim, zekâtlarını Ramazan’da versinler, şu günlerde versinler. Çünkü, Ramazan’da hayır hasenat yapmanın sevabı, başka aylarda yapmaktan daha fazla...

Şimdi Ramazan’da verirlerse, fukaracık hem karnını doyuracak malzemeyi alabilir, hem de kış günü Türkiye’de... Ayrıca bir de bayrama da, o paralarla hazırlanabilir. Onun için, her bakımdan uygun oluyor.

Dînî bakımdan da, Ramazan’da verilen hayırların sevabı, başka aylarda verilenlere göre yetmiş misli daha fazladır. Onun için, zekâtlarınızı da unutmayın! Zekâtları vermemek gibi bir

duruma kendinizi düşürmeyin, çünkü çok tehlikelidir. Zekâtı vermemek ne demektir?.. Kendisinin hakkı olmayan bir hakkı, malının arasında tutmak demektir. Hem de bu hak fukaranın hakkıdır.

İnsan ihtiyacı olmayan bir kimsenin hakkını alsa, bir suç ama, bir de zâten muhtaç olan zavallı fukaranın hakkını almak, çok daha büyük suç olur bence... Bunun için malının zekâtını müslümanın ayırması lâzım, zenginin ayırması lâzım!..

Bu, parada kırkta birdir, yüzde iki buçuk eder. Bu asgari sınırıdır, en az yüzde iki buçuk verecek demektir. Yüz bin lirası varsa iki bin beş yüz lira verecek demektir. Bu alt sınırdır.

"—Beş bin lira verse olmaz mı?.. Yüzde beş verse, yüzde on verse, yüzde kırk verse, yüzde altmış verse, yüzde doksan verse olmaz mı?.."

Olur. Üstte ölçü yok... Onun söyleyeceğimiz bir söz var, eskiden Anadolu'da söylenirmiş bu, ben de seviyorum: "Ağanın eli tutulmaz." derler. Zengin, ağa, itibarlı, eşraftan kimseye, "Sen dur bakayım, elini cebine sokma!" deyip de, onun önüne geçilip de, "Ben vereceğim!" filân denmez. Ağanın cömertliği engellenmez, ağanın eli tutulmaz. Ne yapacak?.. Ağa elini cebine sokacak, cüzdanını çıkartacak, ağalığını yapacak. Yâni cömertliğini yapacak.

Bir de, "*Mürüvvete endâze olmaz*." demişler. Mürüvvet; mertlik demek, civanmertlik demek. Buna bir ölçü olmaz, yâni ne kadar çok yaparsan, o kadar mürüvvetli olmuş olursun; daha iyi olmuş olur. Ama zekâtın asgarî sınırı, en aşağı sınırı kırkta birdir, yüzde iki buçuktur. Onu mutlaka verecek.

Vermeyen bir insan nedir?.. Dînî bakımdan cimridir, bahildir, nekestir, hak yeyici bir insandır. Çok kötü bir durumdadır. Allah onun hesabını sorar. Günaha girer insan…

Onun için, bu ayda zekâtı vermek için, hemen şu akşam oturun, kaleminizi kâğıdınızı çıkarın, bol bol hesaplayıp nereye vereceğinizi de düşünün!

Zekâtın verileceği yerler de çok önemli... Ehline vermek çok önemli, şahsa vermek çok önemli... Meselâ zarf dağıtıyorlar:

"—Zekâtlarınızı buraya koyun!" diyorlar.

Zekâtta temlik şartı vardır, bir fakire verilecek. Bir camiye zekât verilmez. Cami cansız olduğu için, camiye verilmez. Canlı bir kişiye verilecek.

Meselâ, ölmüş bir insanın mezar parasına, kefen parasına zekât verilmez. Neden?.. Temlik yok. Zekâtta bizim mezhebimize göre temlik şartı vardır, ancak kişiye verilebilir.

Öteki hayrı, ayrıca yapsın... Meselâ, ölüye bir hayır yapacaksa, yapsın; camiye bir hayır yapacaksa, yapsın... Yapmasın mânâsına değil. Zekât oraya verilirse, verilmiş olmaz. Fakire verilmesi lâzım! Kurumlara verilemez; kurumlar hükmî şahsiyettir, temlik olmadığı için olmaz. Camiyi söylüyorum ki, iyice anlaşılsın diye.

Zekâtın nasıl verileceğini ilmihal kitaplarından bakın, alim kimselere sorun ve temlik şartı olmak şartıyla bir kişiye verin! Fakirin hakkıdır, yolcunun hakkıdır, borçlunun hakkıdır.

Bir kardeşimiz muazzam bir borç altında, aylardır yıllardır çırpınıyor, borç gırtlağında... Evi filân var ama, itibarlı, boylu

poslu, selvi gibi, candan bir kardeşimiz ama, şu anda borca batmış durumda... İşte ona verilir meselâ.

Böyle zekâtınızı da verin! Son on gününde de durumunuz müsaitse, i'tikâfa girin bir camide...

Daha önceden hatırlatmıştım, benim konuşmalarımı takib eden sevgili kardeşlerim hatırlayacaklar: "Memursanız, dairenizde müdürle filân konuşun, 'Ramazanın son on gününde izin istiyorum!' deyin de, izin meselesini de ayarlayın!" demiştim. Siz sevap kazanın diye söylüyorum bütün bunları... Onun için söylemiş oldum.

d. İ'tikâfın Sebebi, Hikmeti

Şimdi i'tikâfı inşâallah yaparsınız. "İ'tikâf neden yapılıyor?" diye bana soracak olursanız, i'tikâfta bence en mühim sebeplerden birisi, hani işlerin değerlendirilmesi sonuca göredir. Meselâ, bir insan ömrü boyunca iyi insan gibi yaşadı yaşadı da, en sonunda kafayı bozdu, halini değiştirdi de kâfir olarak öldüyse; eski iyilikleri para etmez. Sonu kötü oldu çünkü...

Onun için, işin sonuna doğru iyi olması önemlidir. İnsanın da ömrünün sonuna doğru hayrını arttırmasını Peygamber Efendimiz tavsiye ediyor. Şimdi Ramazanın sonuna doğru da, insan ibadetini arttırır. Üç Aylar'dan beri başlamış olan ibadete şevk, aşk, katılma, bağlılık gittikçe artıyor. Nihayet o dereceye geliyor ki, evinden de ayrılıyor, eşinden de ayrılıyor...

Yâni, boşanmak mânâsına değil de, sıcacık yatağından ve eşinin yanından da ayrılıyor, evinin rahatından da ayrılıyor; bir cami köşesinde, "Yâ Rabbi, ev senin evin, kul senin kulun..." diye Allah'ın evine sığınıyor. Gariban bir şekilde, basit bir şekilde, rahat yatak filân değil, kenarda yatıp, büzülüp, az uyuyup çok ibadet ediyor. Gecesini ihyâ ediyor. Gündüz de ibadetle geçiyor. Tesbihle, Kur'an'la, ilimle, irfanla sevap kazanıyor.

Bu artık ibadeti çok yüksek dereceye çıkartma, yâni miktarını arttırma, sonuna doğru artık iyice bir gayret gösterme... Bu güzel bir şeydir.

İnşâallah, Ramazan'da afv u mağfiret olmak çok önemli... (*İmânen*) İman ederek, (*ve'htisâben*) sevabını Allah'tan umarak,

Allah rızasını bekleyerek, Allah'ın fazlına, keremine güvenip dayanarak Ramazan'ı ihyâ eden bir kimse, cennetlik olur. Günahları afv u mağfiret olur. Önemli bir şey.

Bir de her zaman söylediğim bir hadis-i şerif var:[22]

"—Ramazan geçer de, insan afv u mağfireti kazanamamış olursa, çok büyük bir mahrumiyettir. Ramazan geçmiş de, Allah onu affetmemiş, Allah'ın lütfuna erememiş, mağfiretine, rahmetine nâil olamamış... Vah vah vah, yazıklar olsun, burnu yerde sürtsün!.." diyor Peygamber Efendimiz, öyle bir kimse için.

Yâni, "Ramazan gelmiş, geçmiş de mağfiret-i ilâhiyeye mazhar olamamış. Tüh, yazıklar olsun, burnu yerde sürtsün!" diyor. Bu duruma da düşmemek önemli...

e. Kadir Gecesi

Şimdi Peygamber Efendimiz SAS'in bu i'tikâfı sünnet-i müekkede olarak, dâimâ yapması nedendir?.. Ne vardır?.. İnşâallah önümüzdeki cuma onu da anlatacağız. Önümüzdeki cuma günü sağ olursak, sâlim olursak, imkân bulursak size kim bilir nereden böyle cuma konuşmasını yaptığımız zaman, Kadir Gecesini anlatacağız. Ama aslında Kadir gecesini bugünden de biraz anlatmamız lâzım!

Çünkü Peygamber Efendimiz, "Kadir Gecesi'ni Ramazan'ın son on gününde arayın!" diye buyurmuş. Son on günü de önümüzdeki çarşamba günü başlayacak. Yâni bir dahaki cumaya bir iki günü geçmiş olacak. Onun için bugünden söylememiz lâzım!

Kadir Gecesi, Allah'ın Ramazan'ın içine sakladığı, bir mübarek gecedir.

---

[22] Buhârî, *Edebü'l-Müfred*, c.I, s.225, no:645; İbn-i Huzeyme, *Sahîh*, c.III, s.192, no:1888; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.IV, s.304, no:8287; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.IX, s.17, no:8994; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.411, no:8116; Ebû Hüreyre RA'dan.

Buhârî, *Edebü'l-Müfred*, c.I, s.224, no:644; Câbir ibn-i Abdullah RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XIX, s.144, no:315; Hâkim, *Müstedrek*, c.IV, s.170, no:7256; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.II, s.215, no:1572; Kâ'b ibn-i Ucre RA'dan.

İbn-i Asâkir, *Mu'cem*, c.II, s.143, no:1362; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VIII, s.967, no:24295 ve c.XVI, s.43, no:43854; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XV, s.96, no:15061 ve c.XXXIII, s.71, no:35811.

لَيْلَةُ الْقَدْرِ خَيْرٌ مِنْ أَلْفِ شَهْرٍ (القدر:٣)

(*Leyletü'l-kadri hayrun min elfi şehrin*) "Kadir gecesi bin aydan daha hayırlıdır." (Kadir, 97/3) Bin ay kaç yıl ediyor diye düşünürseniz, on ikiye bölersiniz, seksen küsür eder. Seksen küsür yıl ibadet...

Bir insan zaten doğar doğmaz ibadet edemiyor. Aklı başına gelecek, àkıl, bâliğ olacak, on sene, on iki sene geçecek. Bunu de seksen küsür seneye eklersek, doksan küsür sene, yâni bir ömür eder. Mühim bir zaman ibadet etmiş kadar çok sevap alacak.

Bu ayet-i kerime niye inmiş?.. Peygamber Efendimiz SAS, eski ümmetlerden bazı mübarek kimselerin, eski, geçmiş, Allah'ın sevgili kullarından bazılarının ibadetlerini anlatmış. Birisi Yûşâ AS... Birisi Urfa'da mescidi, makamı bulunan Eyyûb AS... Memleketimiz öyle güzel, mübarek yerler ki, peygamberler diyarı. Meselâ, Urfa'yı çok seviyorum ben. Eyyûb AS'ın orada kuyusu var, mescidi var, makamı var.

Bu Eyyûb AS, nice nice ibadetler etmiş. Yûşâ AS, Hızkıyl AS ve Zekeriyyâ AS... Bunlar öyle ibadet etmişler ki, seksen yıl hiç Allah'a asi olmadan ibadet etmişler. Peygamber Efendimiz onları anlatmış, methetmiş. Ashab-ı kiram da hayran kalmışlar, şaşırmışlar, taaccüb etmişler, hayret etmişler.

Onun üzerine Cebrâil AS gelmiş:

"—Ey Rasûlüm, senin ashabın böyle seksen yıl Allah'a hiç asi olmadan güzel ibadet etmiş insanların halleri anlatılınca, o peygamberler, o mübarekler anılınca hayret ettiler. İşte Allah onlara bir gece ihsân etti ki, o Ramazanın içindedir. O gece, Leyletü'l-Kadr bin aydan, yâni seksen küsür yıldan daha hayırlıdır." diye bu müjdeyi vermiş.

Ashab-ı kiram çok sevinmişler bu haberi alınca... Bu haberi aldıkları zamanki kadar başka hiç bir zaman sevinmemişler. Yâni bin aydan daha hayırlı bir geceyi Allah onlara verdi diye, bu müjdeyi alınca çok sevinmişler.

Pekiyi, bu bin aydan daha hayırlı gece ne zaman?..

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuş ki:[23]

تَحَرَّوْا لَيْلَةَ الْقَدْرِ فِي الْعَشْرِ الأَوَاخِرِ مِنْ رَمَضَانَ

(خ. م. ت. عن عائشة)

(*Teharrev leylete'l-kadri fi'l-aşri'l-evâhiri min ramadàn*) "Kadir gecesini Ramazan'ın son on gününde arayın!"

Gizli; yâni tam böyle şu tarih diye, kesin tarih bildirmemiş Allah... Onun da sebebi var, hikmeti var. Çünkü, "Ben o geceyi yakaladım, o geceyi ihyâ ettim!" diye, o gecede ibadet edenler güvenir, tenbelleşir, gevşer. Herhalde onun için —Allah'ın hikmeti bazen anlaşılır, bazen anlaşılmaz— saklamış Allah Kadir Gecesini...

Nereye saklamış?.. Ramazan'ın içine saklamış. Ramazan'ın neresine saklamış?.. Son on gününe saklamış. Ne zaman?.. Geceleri... Geceleri insan ne yapar?.. Umûmiyetle uyur. teravih namazını kılar, evine gelir, yatar, uyur. "Sahura kadar uyuyayım da, sahura kalkayım!" diye uyur.

İşte bak, "Uyku ile bu mübarek gece kaçmasın, geçmesin!" diye, son on gün artık eve de gitmezdi Peygamber Efendimiz, mescidde yatıp kalkmağa başlardı. Bu neyi gösteriyor?.. Kadir Gecesi'ni bulup, Kadir Gecesi'ne isabet edip, Kadir Gecesi'ni ihyâ etmek, canlandırmak, değerlendirmek istiyor Peygamber Efendimiz... Bize de tavsiyesi odur.

Kadir Gecesi'nin hangi gece olduğuna dair pek çok rivayetler vardır. Önümüzdeki haftalar onları, nasib olursa size anlatırım

---

[23] Buhàrî, *Sahîh*, c.VII, s.147, no:1880; Müslim, *Sahîh*, c.VI, s.81, no:1998; Tirmizî, *Sünen*, c.III, s.278, no:722; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.VI, s.56, no:24337; İshak ibn-i Râhaveyh, *Müsned*, c.II, s.318, no:842; İbn-i Asâkir, *Mu'cem*, c.II, s.97, no:1257; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.IV, s.307, no:8310; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.III, s.304; İbn-i Ebî Dâvud, *Müsned-i Aişe*, c.I, s.88, no:84; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.IV, s,201; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.57, s..393; Hz. Aişe RA'dan.

İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.III, s.77, no:9635; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

ama, meşhur olan, en kuvvetli olan rivayetlerden birisi, "Ramazan'ın 26'sını 27'sine bağlayan gecedir. Kuvvetli olan budur." diye söyleniyor.

Onu da bilemiyoruz. Bakarsınız bir sene 21'inde olmuş, bu sene de 21'inde olur da, siz 27'isinde derken o günü kaçırmış olursunuz. Kaçırmış olmamak için, bundan sonraki geceleri biraz daha uyanık, dikkatli geçirmeğe, daha çok ibadet yaparak geçirmeğe gayret edin! Aziz ve sevgili Akra dinleyicileri, bu bin aydan daha hayırlı geceyi yakalayın!..

Peygamber SAS Efendimiz'in hadis-i şeriflerinde olan bazı şeyleri de, sizlere nakletmek istiyorum:

Bir insan geceleyin yatacağı zaman taze abdest alırsa, iki rekât, dört rekât namaz kıldıktan sonra abdestli olarak yatarsa, bütün geceyi ibadet etmiş gibi sevap kazanır. Öyle sevap yazılır. Uyudu ama, ibadet etmiş gibi sevap yazılır. Melekler ona dua ederler:

"—Yâ Rabbi, bu kulun abdestli yattı, sen bunu afv u mağfiret ediver." diye o kul için dua ederler.

Bu da çok önemli... Meleklerin insan için dua etmesi çok önemli.

Onun için, geceleri abdestli yatmağa dikkat edin! Geceleri haramla, günahla geçirenlerden olmayın!.. Biliyorsunuz, bazı insanlar gündüz oruç tutuyor, geceleyin eğlenmek serbest sanıyor Ramazan'da... Bunu da size ihtar etmiştim, Ramazan'ın başında söylemiştim.

"—Efendim, işte Ramazan'da geceleri eğlenilir. Orta oyunu olur, Karagöz oyunu olur. Tarihte böyle olmuş, tiyatrolara gidilmiş. Kantolar, çengiler, çalgılar... filân." deniliyor.

Bunlar İslâm'ın temelinde yok, Peygamber SAS Efendimiz'in zamanında yok bunlar. Sonradan, o zamanların insanları keyif olarak bunları yapmışlar. Bunlar dinimizin içinde olmayan şeyler.

Biz böyle gündüz ibadet edip de, geceleri şaşırmayalım! Günaha, zevke dalıp da Kadir Gecesi'ni kaçırmayalım!.. Veyahut, gündüz kazandığımız sevapları geceleyin harcamayalım!

Geceleyin teravih namazı kılacağız, o önemli... Onunla ilgili hadis-i şerifler çok. Ramazan'ın gecesini ihyâ etmek tatavvû olarak, yâni nafile ibadet olarak, sevaplı ibadet olarak, yine Allah'ın emri, Peygamber SAS Efendimiz'in tavsiyesi...

Teravihi de kılacaksınız, teravihten sonra, sahura kadarki zamanda da günah işlememeğe dikkat edeceksiniz. Sahura da kalkacaksınız. Sahurda da bereket var, sevaptır, SAS Efendimiz tavsiye ediyor. Sabah namazına da camiye geleceksiniz.

Bazıları, güya uykularını tam alacağız, tamamlayacağız filân diye, hayatlarını tanzim edeceğiz derken yanlış iş yapıyorlar.

"—Efendim, akşamdan biraz bir şeyler atıştırırım. Benim zaten çok yemeğe ihtiyacım yok, kilom fazla... Vaziyeti böyle idare ederim!" diye yatıyorlar, sahura kalkmıyorlar.

İşi böyle kendi kafasına göre tanzim etmek değil de, Peygamber Efendimiz ne emretmişse, ona göre tanzim etmek daha akıllıca olur. Biz her işimizi sünnet-i seniyye-i nebeviyyeye uygun yapmağa çalışmalıyız.

Onun için, teravih namazını kılarız. Eve geldikten sonra biraz ne yapacaksa yapar. Taze abdest alır, 2 rekât, 4 rekât namaz kılıp

yatar. Sahura kalkar. Sahura kalktığı zaman da abdest alır, 2 rekât, 4 rekât neyse, bir teheccüd namazı kılar. Çünkü teheccüd namazı kılmak, gece namazı kılmak da Kur'an-ı Kerim'de Peygamber Efendimiz'e tavsiye edilmiş:

وَمِنْ اللَّيْلِ فَتَهَجَّدْ بِهِ نَافِلَةً لَكَ (الإسراء: ٧٩)

(*Ve mine'l-leyli fetehecced bihî nâfileten lek*) [Gecenin bir kısmında uyanarak, sana mahsus bir nafile olmak üzere namaz kıl!] (İsrâ, 17/79) ayet-i kerimesiyle.

Teheccüd namazı da çok sevap...

رَكْعَتَانِ مِنَ اللَّيْلِ خَيْرٌ مِنَ الدُّنْيَا وَمَا فِيهَا.

(*Rek'atâni mine'l-leyli hayrun mine'd-dünyâ ve mâ fîhâ*) “Geceleyin kılınan iki rekât namaz, dünyadan ve dünyanın içindeki her şeyden daha hayırlıdır.” Onun için, o teheccüd namazını kılın! Güzelce, münâsip bir şekilde sahurunuzu yapıp, yeyin! Ondan sonra ne yapacaksınız?..

“—Yatayım aşağıya...”

Olmaz! O da olmadı. Ne yapacaksınız: Abdestinizi alacaksınız, camiye gideceksiniz. Hocanın mukabelesini, Kur'an okumasını dinleyeceksiniz. Sabah namazını kılacaksınız.

“—Hah, tamam, gideyim şimdi uyuyayım!..”

Hayır, gene olmadı. Peygamber SAS Efendimiz işrak vaktine kadar camide durmayı severdi. Siz de *Evrâd-ı Şerife*'mizi okursunuz, dualarımızı okursunuz. Kur'an okursunuz yine... Güneşin doğmasında yarım saat geçinceye kadar... İşrak namazını kılıp öyle yatarsınız veya işinize gidersiniz.

Doğru olan bu; böyle yapmağa çalışın! Gecelerinizi ihyâ eyleyin! İbadetlerinizi ihlâsla yapmağa çalışın!

Bir şeyi yapmak iyi de, kötü yapıp da eline hiç bir şey geçmemesinden, çok güzel yapmağa gayret etmek önemlidir. Onun için, ibadetlerinizin sevaplarını kaçırmamağa, ihlâsla

yapmağa, Allah'ın sevdiği şekilde yapmağa, duyarak, yaşayarak, severek, aşk ile, şevk ile yapmağa gayret edin!

Namazlarınızı öyle kılın, aceleye getirmeyin!.. Oruçlarınızı gıybetle, dedikoduyla, günahlara, haramlara bakarak zedelemeyin!.. Böylece gecenizi, gündüzünüzü Allah yolunda geçirip, şu güzel Ramazanın feyzinden, bereketinden istifade edin!..

Allah size de, bize de, sizin ve bizim sevdiklerimize de; akraba, evlât, ana baba, dost, yakın, arkadaş... Hep isteriz ki, bizim sahip olduğumuz güzelliklere sevdiklerimiz de sahip olsun... Hepimize güzel ibadet yapmayı nasib etsin... İbadetini sevdirsin, tevfîkini refîk eylesin... Haramlardan, günahlardan, kusurlardan, edepsizliklerden uzak bir şekilde; ibadetleri şartlarına uygun, âdâbına riayetle, Allah'ın sevdiği, razı olduğu, kabul edeceği şekilde ifa etmeyi Allah cümlemize nasib eylesin...

Gündüzleri oruç tutarak, geceleri teravih kılarak, i'tikâf ederek, tesbih çekerek, Kur'an okuyarak, tazarru ve niyaz ile, àşıkàne, sàdıkàne ibadet ederek geçirmeyi nasîb eylesin...

Mağfiretine mazhar eylesin... Rahmetine daldırsın, rahmeti deryasına daldırsın... Afv u mağfiret eylediği kullardan eylesin... Dünyada ahirette aziz ve bahtiyar eylesin...

İsteklerimizi, dualarımızı, dileklerimizi müstecâb eylesin... Hacetlerimizi kaza ve reva eylesin... Dünyada ahirette hayırlara mazhar eylesin... Cennetiyle, cemâliyle cümlemizi müşerref eylesin...

Aziz ve sevgili Akra dinleyicileri, Ramazanınız, cumanız mübarek olsun... İbadetleriniz makbul olsun... *Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llàhi ve berekâtühû!..*

24. 01. 1997 - Stockholm /**İSVEÇ**

6. KADİR GECESİ

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llàhi ve berekâtühû!..

Aziz ve sevgili Akra dinleyicileri!

El-hamdü lillâh, Allah'a hamd ü senâlar olsun, size Mekke-i Mükerreme'den telefon ediyorum.

İki gün önce Cidde'ye geldik. Cidde ile Mekke arasında geçtiğimiz günlerde yağışlar çok olmuş, buralara çok yağmur yağmış. Yâni, yıllarca görülmemiş şekilde. Ben tepeleri görünce hayret ettim, her taraf Türkiye'deki gibi otlarla dolmuş. Halbuki hep kum görünürdü. Tepelerde yeşillikler, otlar, ekin tarlalarının rüzgârda sallandığı gibi dalgalanıyordu; şaşırdım. Dağlar böyle yemyeşil, çok güzel olmuş.

Havalar latîf burada, çok sıcak değil yâni... Hani alıştığımız, duyduğumuz şekilde fazla güneş, güneş çarpması filân olacak durumlar yok. Aşağı yukarı 25 derece filân...

Medine-i Münevvere daha soğukmuş, geceleri bazen üç beş dereceye düşüyormuş, üşütüyormuş. Mekke-i Mükerreme biraz daha latîf sevgili dinleyiciler! Yâni tahammül ediliyor.

Dün teravih namazını Mescid-i Haram'ın üçüncü katında, yâni *sütuh* denilen, *teras* denilen kısmında kıldık. El-hamdü lillâh en ön saftaydım ben, Kâbe-i Müşerrefe gözümün önünde böyle görünüyordu. Yukarıdan aşağıya doğru bütün tavaf edenler görünüyordu.

Burada tabii tahmin etmediğiniz garip şeyler oluyor. Teravih kılanlar olduğu gibi, Kâbe-i Müşerrefe'nin etrafını serbest bırakmışlar, tavaf etmek isteyenler de o esnada tavaf ediyorlar.

Tavaf çok kalabalık... Biz en tenha zamanını bulmağa çalıştık, umremizi yapmak için. İkindiden önce tavaf yaptığımız halde, yine bir kalabalık vardı. Akşamları filân daha kalabalık oluyormuş. Eskiden geceleri tenha olurdu. Şimdi Ramazan'da kimse uyumuyor mâşâallah, herkes ibadet aşkıyla, şevkiyle ayakta... Sabahlara kadar namazlar, teheccüdler, tavaflar... Onun için çok kalabalık.

Bu sene Mescid-i Haram çok kalabalık. Başka senelerden daha fazla bir izdiham var. Her zaman Ramazan'ın son on gününde biraz böyle kalabalık artardı ama bu sene daha fazla diyor arkadaşlar. Eski seneleri bilen tecrübeli kimseler söylüyorlar.

Bizim Türkiye'den gelen tanıdıklar, dostlar da çok fazla... Birçok âşinâ sima ile karşılaşabiliyoruz burada. Tabii bunun sebebi de, okulların tatilleri denk geldi, uzun bir sevindirici tatil oldu. Fırsatı bulanlar, Ramazan'ın içinde umre yapalım, o mübarek yerleri görelim diye buralara geldiler. Onun için buralarda, böyle çok arkadaşlarla karşılaşıyoruz.

Allah herkesin ziyaretini, umresini, ibadetini, namazını, niyazını, sıyâmını, kıyâmını kabul eylesin... *Sıyam*, oruç demek. Kıyâm da, gece namazları mânâsına geliyor. Rahmetine erdirsin, mağfiretine mazhar eylesin... İki cihanda aziz ve bahtiyar eylesin...

a. Ramazan'ın Son On Günü

Tabii böyle Ramazan başladı derken, üçte ikisi geçti. Yarın artık *aşr-i ahîr*, veyâ *el-aşri'l-evâhir* de deniliyor. Yâni üçe

ayrılırsa bir ay, başı, ortası, sonu diye... *Aşr-i ahîr*, en sonuncu on günlük bölümü demek olur. Veyahut *aşri'l-evâhir* denilirse, en sonda olan on günler mânâsına gelir. İkisi de geçer kitaplarda, ikisi de doğru.

Son aşra geldik, yâni Ramazan'ın yirmisinden sonraki son üçte birine geldik. On, yirmi, otuz... Yirmisi geçti, şimdi kaldı en sonundaki on gün. Peygamber SAS Efendimiz, daha Receb ayı geldiği zaman başlardı dua etmeğe:[24]

اللَّهُمَّ بَارِكْ لَنَا فِي رَجَبٍ وَشَعْبَانَ ، وَبَلِّغْنَا رَمَضَانَ (طس. هب. حل. كر. والديلمي عن أنس)

(*Allàhümme bârik lenâ fî recebe ve şa'bân, ve belliğnâ ramadàn*) "Yâ Rabbi, Receb'i, Şa'ban'ı bize mübarek et! Bizi Ramazan'a eriştir." diye dua ederdi,

Ramazan'ı kollardı, gözlerdi. Ramazan'da ibadetleri Receb'den, Şa'ban'dan ziyade olurdu. Ramazan'ın son on gününde ise daha fazla olurdu:[25]

كَانَ إِذَا دَخَلَ الْعَشْرُ شَدَّ مِئْزَرَهُ ، وَأَحْيَا لَيْلَهُ ، وَأَيْقَظَ أَهْلَهُ

(خ. م. ق. د. ن. ه. عن عائشة)

---

[24] Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.I, s.259, no:2346; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.IV, s.189, no:3939; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.III, s.375, no:3815; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.VI, s.269; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.290, no:6494; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XXXX, s.57; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.I, s.485, no:1985; İbn-i Asâkir, *Mu'cem*, c.I, s.161, no:309; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.138, no:18049; *Keşfü'l-Hafâ*, c.I, s.211, no:554; RE. 532/10; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XXXIII, s.24, no:35704, 36125.

[25] Buhàrî, *Sahîh*, c.II, s.711, no:1920; Müslim, *Sahîh*, c.II, s.832, no:1174; Ebû Dâvud, *Sünen*, c.I, s.437, no:1376; Neseî, *Sünen*, c.III, s.217, no:1639; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.I, s.562, no:1768; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.VI, s.40, no:24177; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.VIII, s.223, no:3437; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.IV, s.313, no:8343; İshak ibn-i Râhaveyh, *Müsned*, c.III, s.805, no1440; Hz. Aişe RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.153, no:18090.

RE. 533/2 (*Kâne izâ dehale'l-aşru*) "Peygamber SAS Efendimiz, Ramazan'ın son on günü geldiği zaman, (*şedde mi'zerahû*) gayret kemerini beline kuşanırdı (*ve ahyâ leylehû*) ve geceleri ihyâ ederdi. Kendisi uyanırdı geceleri, uyku uyumazdı. O kadar ibadet eylerdi SAS Efendimiz Hazretleri.

İkinci bir husus: (*Ve eykaza ehlehû*) "Evdeki insanları da uyandırırdı:

'—Haydi bakalım, siz de kalkın!' derdi."

Bunun sebebi de, bu son on günün gecelerinin çok kıymetli olmasından... Onlara da o şerefler, o feyizler, o sevaplar, o mükâfatlar nasib olsun diye, onları da kaldırırdı Peygamber Efendimiz.

Demek ki biz de, hem kendimiz bu son on günde ibadeti çoğaltmalıyız; hem de aile halkımıza, çoluk çocuğumuza:

"—Haydi bakalım, siz de gayrete gelin!" demeliyiz.

Şimdi okullar da tatil, küçüklere de söyleyebiliriz.

Zâten namaz kılmak vs. ibadetlerini yapıyorlardır. Çocuk okula gidiyor diye, onları ihmal etmek, ettirmek veya kılmamalarına göz yummak anne baba için zâten doğru olmaz ama, şimdi bir de tatil... Tatil olduğuna göre, "Haydi bakalım, gece uyumasanız bile ne olacak? Öğleden önce uyursunuz, öğleden sonra uyursunuz." deyip, gecelerin ihyâsına onları da teşvik etmek lâzım geliyor. Peygamber Efendimiz'in davranışında bunu görüyoruz. Evdekileri de, hane halkını da uyandırması önemli!

Kendisi de, (*şedde mi'zerehû*) diye geçti bu hadis-i şerifte; yâni gayret kemerini beline kuşanır, aşk ile, şevk ile, zevk ü lezzet ile ibadet ederdi.

Zevk ve lezzet kelimelerini kullandık, sevgili kardeşlerim! Tabii, dindar insanlar bunları bilirler. İbadetlerin muazzam bir lezzeti ve zevki vardır ki, o lezzet şekerlerde, baklavalarda, şekerlemelerde yoktur. İşte Ramazan'da insan bunları öğrenmiş oluyor. Yâni Mevlâsı ile baş başa gece geçirmenin, sevdiği ile baş başa gece geçirmenin lezzetini, zevkini tatmış oluyor. Zikirlerle, namazlarla, niyazlarla, göz yaşlarıyla son derece tatlı bir mânevî,

derûnî, lâhûtî yaşam... Son derece güzel günler, son derece zevkli günler...

Allah-u Teàlâ Hazretleri o zevkleri, o lezzetleri herkese duyursun... Duymayan, duymadığı için o ibadetleri yapamıyor ama tadını alan da bırakamıyor yâni... Dışarıdan yorgunluk gibi görünen ibadetlerin içinde, ne kadar büyük zevkler, tatlar ve lezzetler olduğunu tadan bilir. Allah-u Teàlâ Hazretleri herkese tattırsın...

Tabii, Peygamber SAS Efendimiz hal-i hayatında, peygamberlikten önceki devrede de Hıra Mağarası'na çekilirdi. Öyle Mevlâsıyla baş başa, tek başına, insanlardan uzak ibadet ve taatin zevkinin en yüksek şâhikalarına ulaşmıştı. Onlar da bizim için birer ibrettir.

Onun için tasavvufta halvet vardır, kırk günlük ibadet vardır. Onu herkes yapamayabilir. Ama Ramazan'ın son on gününde i'tikâf sünneti vardır. Bunu bir önceki cumadan hatırlatmıştım, "İ'tikâf vakti gelmeden herkes hazırlığını yapsın!" diye.

İ'tikâf sünneti çok sevap ve bu sevaplı geceleri güzel geçirmenin çaresi i'tikâfa girmek. Evden ayrılıp, camide yatıp kalkıp i'tikâf etmek, en kestirme, en güzel çare oluyor. Peygamber SAS Efendimiz öyle yapardı.

b. Kadir Gecesi'nin Fazileti

Bu son on gün içinde Kadir Gecesi var. Çünkü Peygamber SAS Efendimiz, Kur'an-ı Kerim'de methedilen Kadir Gecesi'ni son on günde aramalarını, ashabına tavsiye buyurmuştu. "Ramazan'ın son on günlerinde arayın; son on günlerinde olabilir Kadir Gecesi..." diye tavsiye buyurmuştu.

Onun için önümüzdeki hafta, bir dahaki cumaya kadar mühim olan, bir de Kadir Gecesi'dir. Kadir Gecesi hakkında Kur'an-ı Kerim'de Allah-u Teàlâ Hazretleri sûre indirmiştir. *Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm*:

إِنَّا أَنزَلْنَاهُ فِي لَيْلَةِ الْقَدْرِ (القدر:١)

(*İnnâ enzelnâhu fî leyleti'l-kadr*) [Biz Kur'an'ı Kadir Gecesi'nde indirdik.] (Kadir, 97/1) diye başlayan sûreyi indirmiştir. Bu sûrenin ne sebeple indiğine dair kitaplarda bilgiler var. Onlardan birisi şu:

Rasûlüllah SAS Efendimiz bir gün ashabına, Benî İsrâil camiasından, onlara mensub dört mübarek insanın, Allah-u Teàlâ Hazretleri'ne seksen yıl hiç isyan etmeden, bir göz yumup açıncaya kadar bile hiç isyan etmeden güzel ibadet ettiklerini anlattı. Bu dört kişinin Eyyûb AS, Zekeriyyâ AS, Hızkîl AS ve Yûşâ AS olduğunu belirtti.

Yûşâ AS'ı biliyorsunuz, Beykoz'da, İstanbul Boğazı'nda makamı var. Orada makamı var, mescidi var, ziyaretgâh. Hatta bir kabir orada bulunuyor. O bakımdan Yûşâ AS'ı halkımız, hele İstanbullular tanırlar. Beykoz'da özel bir tepe var Yûşâ Tepesi diye, bilirler.

Eyyûb AS'ı hepimiz sabrından dolayı ve peygamber olduğu için biliriz. Sabırla nasıl Allah'ın rızasını kazanmış olduğundan dolayı biliriz. Zekeriyyâ AS'ı biliriz. Camilerin mihrablarının üstünde:

كُلَّمَا دَخَلَ عَلَيْهَا زَكَرِيَّا الْمِحْرَابَ وَجَدَ عِنْدَهَا رِزْقًا

(آل عمران:٣٧)

(*Küllemâ dehale aleyhâ zekeriyye'l-mihrâbe vecede indehâ rizkà*) [Zekeriya AS, onun yanına, mâbede her girişinde orada bir rızık bulurdu.] diye, Zekeriyyâ AS'ın ismi umumiyetle mihrabların üstüne yazılıyor. Bunun sebebi, o cümlede *mihrab* kelimesi geçmesi. Ondan yazılıyor ama, böylece biz de her zaman, Zekeriyyâ AS'ın ismini mescidde karşımızda görmüş oluyoruz.

Biliyorsunuz, Meryem Vâlidemiz ibadete kendini adamış, bir mübarek cennetlik hatun kişi idi. Kimsenin girmediği, sadece Zekeriyyâ AS'ın kendisine yiyecek içecek getirdiği, bir kilitli mahalde ibadetle meşguldü. Allah'a ibadetle vaktini geçiriyordu. "Zekeriyyâ AS, onun yanına ne zaman ihtiyacı olan maddeleri vermek için girse, Meryem Vâlidemiz'in yanında çeşit çeşit, o mevsimde oralarda hiç görülmeyen, çok güzel, müstesnâ, lezzetli yiyecekler bulurdu."

Tabii bu, Meryem Vâlidemiz'in ibadetinden dolayı Allah'ın ona ikramıdır, keramettir. Kur'an-ı Kerim'den keramete misaldir.

Zekeriyyâ AS da bir peygamber. Allah'ın vahyine mazhar, mânevî halleri iyi bilen bir kimse... Soruyor ona:

قَالَ يَامَرْيَمُ أَنَّى لَكِ هَذَا ، قَالَتْ هُوَ مِنْ عِنْدِ اللهِ ، إِنَّ اللهَ يَرْزُقُ

مَنْ يَشَاءُ بِغَيْرِ حِسَابٍ (آل عمران:٣٧)

(*Kàle yâ meryemü ennâ leki hâzâ?*) "Ey Meryem, bunlar sana nereden geldi böyle?.. Kapı kilitli, kimse buraya giremez, gelemez benden başka; nereden geldi?"diyor.

(*Kàlet hüve min indi'llâh*) "Allah'ın indinden, huzurundan, lütfundan, kereminden geldi. (*İnna'llàhe yerzuku men yeşâü bi-gayri hisâb*) Allah böyle dilediği kullarını hesaba, akla, mantığa, olağan duruma sığmaz bir şekilde rızıklandırır." (Âl-i İmran, 3/37) diye cevap verdiğini, Kur'an-ı Kerim bize bildiriyor

Bu bir kerametttir. Hani şimdi, şu sıralarda radyolarda, televizyonlarda, "Ben kerametlere inanırım / inanmam... Peygamber Efendimiz gaybı bilir / bilmez... Ben hadislere inanırım / inanmam..." vs. diyen çeşit çeşit, din ilminden habersiz insanlar var. İşte onların bilmesi lâzım!.. Herkesin bilmesi lâzım, onların sözünü dinleyenlerin de bilmesi lâzım:

كَرَامَاتُ الْأَوْلِيَاءِ حَقٌّ

(*Kerâmâtü'l-evliyâi hakkun*) "Evliyâullahın, Allah'ın sevgili kullarının kerametleri haktır." Allah onlara böyle olağanüstü ikramlarda bulunuyor.

Şimdi gelelim, (*İnnâ enzelnâhü fî leyleti'l-kadr*) sûresinin sebeb-i nüzûlü olan olaya... Bunları anlattı Peygamberimiz SAS ashabına, rıdvânu'llâhi aleyhim ecmaîn... Eyyûb AS'ı anlattı, Hızkîl AS'ı anlattı, Yûşâ AS'ı anlattı, Zekeriyyâ AS'ı anlattı. Bunlar seksen yıl, Allah'a hiç àsi olmadan çok güzel kulluk etmişler deyince, ashab-ı kiram hayretler içinde kaldılar, hayran kaldılar.

Bunun üzerine, Allah-u Teàlâ Hazretleri Cebrâil AS'ı gönderdi. Cebrâil AS Peygamber SAS'e gelerek dedi ki:

"—Yâ Muhammed, sen ve ashabın o dört kişinin seksen sene, Allah'a hiç asi olmadan ibadet ettiklerini duyunca, hayran kaldınız, heveslendiniz, arzu ettiniz, beğendiniz, şaşırdınız ya... (*Fekad enzele'llàhu hayran min zâlike*) Allah size, yâni sana ve ashabına, Ümmet-i Muhammed'e daha hayırlısını indirdi." diyerek, bu (*İnnâ enzelnâhu*) sûresini Peygamber Efendimiz'e bildirdi Cebrâil AS...

Kadir Sûresi böylece indi. Tabii buradan anlaşılıyor ki, Allah CC, lütfuyla, keremiyle Peygamber Efendimiz'e ve ashabına çok büyük bir ikramda bulunmuş oluyor. Onun için, böyle bir günde, bin aylık, yâni seksen üç yıllık bir ömrün sevabını Ümmet-i Muhammed'e lütfuyla keremiyle, Allah-u Teàlâ Hazretleri bahşetmiş oldu. Ashab-ı kiram bundan fevkalâde sevindiler ve bayram ettiler.

Bir rivayet daha var: Rivayete göre Benî İsrâil'den Şem'ûn veya Şemsûn adında bir mübarek mücahid, seksen yıl hiç silahını bırakmadan Allah yolunda hizmet etmiş, cihad etmiş. Sahabe-i kiram ona hayran oldukları için bu sûre indi. Yâni:

"—Bakın, o seksen yıl Allah yolunda cihad edip, kılıcını hiç bırakmamış, silahlı durmuş. Siz de ona hayranlık duyuyorsunuz, canınız çekiyor, istiyor. Allah size de Kadir Gecesi'ni indirdi." diye, bu müjdeli sûrenin bu sebeple indiği beyan ediliyor.

O rivayet veya bu rivayet, ama burada kesin olan Allah-u Teàlâ Hazretleri biz Ümmet-i Muhammed'e bu Kadir Gecesi'ni, büyük bir ihsân ve büyük bir ikram olarak bahşetmiştir. Allah'a hamd ü senâlar olsun... Çok büyük bir ikram! Bir gece ki, içinde Kadir Gecesi olmayan seksen üç yıldan daha hayırlı... Ona denk de demiyor, ondan da hayırlı diyor. Bu büyük bir lütuftur.

İşte bu gece, Ramazan'ın Allah ömür verirse yaşayacağımız, önümüzdeki son on günü, gecesi içinde oluyor. Bu Kadir Gecesi'ni yaşamayı, Allah hepimize nasib etsin... Kadir Gecesi'nin feyzinden, bereketinden istifade etmeyi nasib eylesin...

c. Kadir Gecesi Ne Zaman?..

Şimdi tabii, Kadir Gecesi ne zaman?.. Peygamber Efendimiz bazı işaretler vermiş:[26]

تَحَرَّوْا لَيْلَةَ الْقَدْرِ فِي الْعَشْرِ الأَوَاخِرِ مِنْ رَمَضَانَ

(خ. م. ت. عن عائشة)

---

[26] Buhàrî, *Sahîh*, c.VII, s.147, no:1880; Müslim, *Sahîh*, c.VI, s.81, no:1998; Tirmizî, *Sünen*, c.III, s.278, no:722; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.VI, s.56, no:24337; İshak ibn-i Râhaveyh, *Müsned*, c.II, s.318, no:842; İbn-i Asâkir, *Mu'cem*, c.II, s.97, no:1257; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.IV, s.307, no:8310; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.III, s.304; İbn-i Ebî Dâvud, *Müsned-i Aişe*, c.I, s.88, no:84; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.IV, s,201; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.57, s..393; Hz. Aişe RA'dan.

İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.III, s.77, no:9635; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

(*Teharrev leylete'l-kadri fi'l-aşri'l-evâhiri min ramadàn*) "Kadir gecesini Ramazan'ın son on gününde arayın!"diye buyurmuş.

Bir başka tavsiyesi:[27]

الْتَمِسُوا لَيْلَةَ الْقَدْرِ فِي الْعَشْرِ الأَوَاخِرِ مِنْ رَمَضَانَ وِتْرًا

(حم. ع. خز. حل. والضياء عن عمر)

(*İltemisû leylete'l-kadri fi'l-aşri'l-evâhiri min ramadàne vitren*) "Kadir gecesini Ramazan'ın son on gününde, tek gecelerinde arayın!" şeklinde... Yâni 21, 23, 25, 27, 29 diye tek gecelerde aranmasını tavsiye ettiği de bildiriliyor.

Fakat, netice itibarıyla saklı bu son on günün içinde, günü kesin olarak belli değil... Biz 27'sinde, 26 Ramazan'ı 27 Ramazan'a bağlayan gece Kadir Gecesi'dir diye takvimlere öyle yazıyoruz. Türk takvimlerinde bu gece Kadir Gecesi'dir diye yazıyor. Belli değil, tahminî olarak, zan olarak, belki öyledir. Kuvvetli bir tahmin bu... Ashab-ı kiramdan pek çoğu, din alimleri, büyüklerimiz, "Gàlibâ 26'sını 27'ye bağlayan gecedir." demişler ama, başka sözleri söyleyenler de var.

Meselâ, sahabeden bazı kimseler yemin edermiş ki, "Vallàhi 29'undadır, 29'unu 30'una bağlayan gecedir." diye. Böyle rivayet edenler var. Başka rivayetler var. Ama saklanmış.

Şimdi bu saklanması neden?.. Eğer bir insan kesin olarak Kadir Gecesi'ne isabet ettiğini, onu ihyâ ettiğini bilirse, "Yâhu, ben Kadir Gecesi'ni yaşamış bir adamım. El-hamdü lillâh, Kadir Gecesi bin aydan daha hayırlı... O sevapları aldım." diye biraz gevşeyebilir. İnsanlar gevşemesin diye, Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin bunu gizlemiş olduğunu beyan ediyor alimlerimiz.

Saklanmasında da hikmet var. Müslümanlar Ramazan'ın içinde çalışacaklar, son on gününde biraz daha gayretli olacaklar.

---

[27] Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.I, s.43, no:298; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.I, s.154, no:165; İbn-i Huzeyme, *Sahîh*, c.III, s.322, no:2172; Ziyâü'l-Makdîsî, *el-Ehàdîsü'l-Muhtâreh*, c.I, s.101, no:167; Tahàvî, *Şerhü'l-Maànî*, c.III, s.91, no:4280; Hz. Ömer RA'dan.

Hattâ öyle rivayetler var ki, “Kadir Gecesi gezer.” diyenler de var. Yâni, her sene aynı günde olmaz, gezer. Allah-u Teàlâ Hazretleri bazan öne alır, bazan sonraya bırakır.

Hattâ, “Ramazan’ın içinde gezer.” diyenler var. “17 Ramazan’da Bedir Harbi olmuştu, o zaman Kadir Gecesi’ydi.” diye rivayetler var. Hattâ senenin içinde gezdiğine dair rivayetler var.

O zaman bizim arif ve kâmil olan ecdadımız, Allah hepsinden razı olsun, nur içinde yatsınlar... Şu Ramazan’da Allah onlara müstesnâ ikramlar ile ikram eylesin aziz ve sevgili Akra dinleyicileri! Ne demişler:

“—Her gördüğünü Hızır, her geceni Kadir bil!” demişler.

O daha ihtiyatlı oluyor. Demek ki, her geceyi Kadir Gecesi gibi bilir de hazırlanırsak, o geceyi öyle güzel geçirmeğe, sevap üzerine, ibadet üzerine, Allah’ın rızasına uygun geçirmeğe gayret edersek, en güzel şeyi yapmış olacağız.

Karşılaştığımız her insan da, eski elbise giymiş olabilir filân ama, belki Hızır AS diye hürmet edersek... Tabii bütün insanlara hürmet etmek, zâten Hızır AS olmasa bile, gönül yıkmamak çok önemli...

İnsanları sevmek lâzım! Günahkârlarının doğru yola gelmesi için dua etmek lâzım! “Doğru yolda yürüyenleri, Allah doğru yolda sabit eylesin, ayaklarını kaydırmasın!” diye dua etmek lâzım! Hepsini sevmek lâzım, hepsine acımak lâzım, hepsinin iyiliğini istemek lâzım!..

Evet, Kadir Gecesi böylece saklanmış; hem ümidimiz var, hem de tereddüdümüz var. Tabii, güvenip de gevşemememiz lâzım!

Diyelim ki, Kadir Gecesi ayın 27’si, kesin olarak bu böyle... İşte tereddüt yok, bu sene 27’sinde desek bile ve bir insan Kadir Gecesi’nde ibadet etse bile, bir de ibadetlerin kabul olup olmama meselesi var. Allah-u Teàlâ Hazretleri Kur’an-ı Kerim’inde, Peygamber Efendimiz de hadis-i şeriflerinde, ibadetlerin kabul şartlarını bildiriyor.

Meselâ, ihlâsla yapılmayan ibadetler kabul olmaz... Meselâ, haramla yapılan bir hac, umre kabul olmaz... Meselâ, başa kakılarak, verileni üzerek verilen bir zekât, sadaka kabul olmaz... Bunları biliyoruz. Yâni ibadetlerin bir de kabul olmama durumu

var. Onun için, insan ihtiyatı elden bırakmamalı, ibadetine mağrur olmamalı!..

Şairin birisi diyor ki:[28]

Cürmünü mu'terif ol, tâate mağrur olma!

"Kendi hatânı, kusurlarını bil; tâate, ibadete güvenip de gururlanma, aldanma, burnun havalara çıkmasın!.." Çünkü, belki kabul olmaz, bilmiyoruz ki... Allah-u Teàlâ Hazretleri kabul etmezse, bir sebep vardır bizim anlayamadığımız, kabul etmeyebilir.

---

[28] Şiir Bağdatlı Rûhî'ye (v.1605) aittir. Şiirin tamamı:

Sanma ey hàce ki, senden zer ü sîm isterler;
Yevme lâ yenfeu'da kalb-i selîm isterler.

Berzah-ı havf ü recâdan geçegör, nâ-kâm ol;
Dem-i âhirde ne ümmîd ü ne bîm isterler.

Alem-i meh u hurşîd ü felekte hergiz;
Ne mühendis, ne müneccim, ne hekim isterler.

Alem-i keşf-i meânide çok esrar açılır;
Giremez nefs-i gâzab, anda halîm isterler

Sâkin-i dergeh-i teslîm-i rıza ol dâim
Ber murad etmeğe, hizmette mukîm isterler

Unutup bildiğini, àrif isen nâdân ol;
Bezm-i vahdette ne ilim, ne alim isterler.

Harem-i ma'nîde bîgâneye yol vermezler;
Aşinâ-i ezelî, yâr-i kadîm isterler.

Cürmünü mu'terif ol, tàate mağrur olma;
Kî şifâhàne-i hikmette sakîm isterler.

Kible-i ma'nîyi fehm eylemeyen kecrevler;
Sehv ile secde edip, ecr-i azîm isterler..

Ezber et, nükte-i esrâr-ı dîli ey Rûhî;
Hàzır ol, bezm-i ilâhide nedîm isterler.

Cenâb-ı Mevlâ'dan eksiklerine rağmen, kusurlarına, hatâlarına rağmen, binbir türlü hatâ içinde olmamıza rağmen, eksikli, kusurlu, gedikli, çürüklü çarıklı ibadetlerimizi lütfuyla keremiyle kabul etmesini dileriz. Rahmetine vesîle etmesini dileriz.

İbadete mağrur olmamak lâzım! Bir şey daha söyleyeyim: Günahtan da ümitsizliğe düşmemek lâzım! "Ben günah işlemiştim, Allah beni artık affetmez!" diye ümitsizlik de haram, yasak! Ümitsizlik de yok... İnsan günahkâr bile olsa, "Allah affedebilir" diye kendisini toparlayıp, tevbe edip Cenâb-ı Hakk'ın yoluna girmeli; ibadet ehli de olsa, ibadetine mağrur olmayıp, tevâzuyu elden bırakmayıp, edebiyle yaşamalı!..

İşte bu Kadir Gecesi'ni ihyâ etmeğe çalışmalıyız ama, Kadir Gecesi'nden sonra da gevşemeğe lüzum yok... Çünkü kesin olarak, Peygamber SAS Efendimiz'in hadis-i şerifleriyle bildiğimiz bir başka husus var ki, Bayram gecesi de ihyâ edilmesi gereken en sevaplı gecelerden birisidir. Ertesi gün bayram olacak diye bilinen gece... Yâni Ramazan bitmiş, teravih yok, işte o gecede yapılan ibadetleri de kabul ediyor, çok büyük sevaplar veriyor diye, Peygamber SAS Efendimiz'den hadis-i şerifler var.

d. Kadir Sûresi

Kadir Sûresi'ni tamamlayalım:

إِنَّا أَنزَلْنَاهُ فِي لَيْلَةِ الْقَدْرِ . وَمَا أَدْرَاكَ مَا لَيْلَةُ الْقَدْرِ . لَيْلَةُ الْقَدْرِ
خَيْرٌ مِنْ أَلْفِ شَهْرٍ . تَنَزَّلُ الْمَلَائِكَةُ وَالرُّوحُ فِيهَا بِإِذْنِ رَبِّهِمْ ، مِنْ
كُلِّ أَمْرٍ. سَلَامٌ ، هِيَ حَتَّى مَطْلَعِ الْفَجْرِ (القدر:١-٥)

(*İnnâ enzelnâhu fî leyleti'l-kadr*) "Biz Azîmü'ş-şan —alemlerin Rabbi, sizin Rabbiniz, hàlikınız olan ben Azîmü'ş-şan— onu Kadir Gecesi'nde indirdik." buyuruyor, Allah-u Teàlâ Hazretleri bu sûrenin birinci ayet-i kerimesinde... Burada tabii, (*hu*) o demek.

“Biz onu Kadir Gecesi’nde indirdik.” Burada onu indirdikten maksat, Kur’an-ı Kerim’i indirdik demek.

Tabii bu Kur’an-ı Kerim ayetlerinin biliyoruz ki, Mekkî olanları var, Medenî olanları var; hazerde inenleri var, seferde inenleri var... Ayetlerin muhtelif zamanda, muhtelif yerlerde inenleri var. “Bir Kur’an’ı Kadir Gecesi’nde indirdik” ne demek o zaman?..

“Burada indirilenden maksat Kur’an’dır.” diyen alimler diyorlar ki: Allah-u Teàlâ Hazretleri Kur’an-ı Kerim’i, kalem-i ezelin yazdığı Levh-i Mahfuz’dan, semâ-yı dünyaya ve yazıcı meleklere bu Kadir Gecesinde indirilmiştir. Ondan sonra, bir dahaki Kadir Gecesi’ne kadarki sene günlerinde, olaylar üzerine grup grup, *necmen necmen* deniliyor Arapça’da; Peygamber Efendimiz’e öyle indirilmiştir.

O halde anlaşılıyor ki, bütünü Kadir Gecesi’nde indiriliyor toptan; ondan sonra sene içinde parça parça, müteferrik olarak, olaylar üzerine Peygamber Efendimiz’e vahy ediliyor. Cebrâil AS tarafından bildiriliyor. Bu rivayet var.

Bir de, “Buradaki (*enzelnâhu*)’dan maksad, Kur’an-ı Kerim değildir de, bu sûrenin kendisidir. Onu kasdediyor. Yâni, ‘Bu sûreyi indirdik.’ demektir.” deniliyor. Bu mânâ da olabilir. Çünkü onu kelimesi geçiyor.

Gelelim, *kadir* kelimesine.. Onun mânâsı hakkında da rivayetler var. Bir rivayete göre, bu gece çok şerefli olduğundan, kadr u kıymeti çok olduğundan, Leyletü’l-Kadr denmiştir. Çünkü, Allah seksen üç yıldan daha fazla ibadet etmiş gibi bir sevap veriyor kullarına... Onun için kadr ü kıymeti çok olduğundan, Leyletü’l-Kadr denmiştir. Kadir, kıymet mânâsından geliyor bu isimlendirme.

Bazıları da diyorlar ki: Buradaki *kadir*, mukadderat mânâsıyla ilgilidir. Allah-u Teàlâ Hazretleri bu gecede mukadderatı takdir buyurup meleklere indirdiği için, Kadir Gecesi denmiştir. Hattâ, Duhan Sûresi’nde bir ayet-i kerime var:

إِنَّا أَنزَلْنَاهُ فِي لَيْلَةٍ مُبَارَكَةٍ إِنَّا كُنَّا مُنذِرِينَ . فِيهَا يُفْرَقُ كُلُّ أَمْرٍ

حَكِيمٍ . أَمْرًا مِنْ عِنْدِنَا ، إِنَّا كُنَّا مُرْسِلِينَ (الدخان:٣-٥)

(*İnnâ enzelnâhu fî leyletin mübâreketin innâ künnâ münzirîn. Fîhâ yüfraku küllü emrin hakîm. Emren min indinâ, innâ künnâ mürsilîn.*) [Biz onu (Kur'an'ı) mübarek bir gecede indirdik; şüphesiz biz uyarıcıyızdır. Katımızdan bir emirle her hikmetli işe o gecede hükmedilir. Çünkü biz peygamberler göndermekteyiz.] (Duhan, 44/3-5)

Duhan Sûresi'nin başındaki bu ayetler, alimlerin sahabelerin bazılarına göre Berat Gecesi'ni anlatıyor, bazılarına göre Kadir Gecesi'ni anlatıyor. Hàsılı, *Kadir* ismi, *kadir*'den de olabilir, *mukadderat* mânâsından da gelmiş olabilir.

(*Leyletü'l-kadri hayrun min elfi şehr*) "Kadir Gecesi bin aydan daha hayırlıdır." diye müjde var. Sahabe-i kiram gibi bizler de onunla bayram ediyoruz. Hepimize çünkü bu müjde...

(*Tenezzelü'l-melâiketi ve'r-rûhu fîhâ bi-izni rabbihim*) "Melekler de, Ruh da bu gecede inerler yeryüzüne..." Bu Ruh kimdir, nasıl bir varlıktır?.. Bu hususta deniliyor ki, "Ruh, Cebrâil AS'dır." İbn-i Abbas RA ve bazı alimlerden böyle rivayet edilmiş. Yâni, "Cebrâil AS ve öteki melekler yeryüzüne iner." mânâsına gelir.

Sahabeden bazı kimseler de buyurmuşlar ki: "Ruh, Cebrâil AS'dan başka bir meleğin adıdır, Arş-ı A'zam'ın yanındadır. Arş-ı A'zam'ın yanında bütün melekler bir saf teşkil ederler; bu Ruh tek başına bir saf teşkil eder. Çok muazzam, çok mükerrem, çok kıymetli bir melektir. O melek bu gecede iner mânâsına gelir." diyorlar.

Demek ki, "Çok muazzam bir mahlûk olan, çok müşerref bir melek olan er-Ruh isimli melek iner." demek de olabilir, "Cebrâil AS iner." de olabilir.

(*Bi-izni rabbihim*) "Melekleri Rablerinin izniyle inerler yeryüzüne..." Allah-u Teàlâ Hazretleri Ramazan'ın hürmetine lütfuyla, keremiyle, kullarına ikram olsun diye; Habîb-i Edîbi sevinsin diye, ashab-ı kiramı sevinsin, Ümmet-i Muhammed sevinsin diye, onun emriyle oluyor bütün bunlar.

(*Min külli emr*) "Her türlü işten dolayı, her türlü hayrı getirmek için..." Melekler boşuna gelmiyorlar, yeryüzüne iniyorlar, mü'minleri tebrik ediyorlar, müjdeliyorlar, ilâhî ikramları onlara getiriyorlar. Her türlü hayrı getirmek için iniyorlar.

(*Selâmün hiye hattâ matlai'l-fecr*) "Bu gece selim bir gecedir, her yönden selâmette olunan bir gecedir. Selâmetlik bir gecedir, esenlik, rahatlık olan bir gecedir." Ne zamana kadar?.. (*Hiye hattâ matlai'l-fecr*) "Fecrin doğuşuna kadar." Fecrin doğuşu ne demek?.. İmsak kesilme zamanı demek. Takvimlerde imsağın kesilme zamanı diyoruz ya, artık oruç tutanlar yemek yemiyorlar, oruca niyet ediyorlar. Tamam diyorlar, ağızlarını çalkalıyorlar, oruç başlıyor. Ondan sonra sabah namazı kılınabiliyor. Yâni orucun başladığı, sabah namazının vaktinin girdiği zamana kadar...

Demek ki, Kadir Gecesi akşam namazından başlıyor, imsaka kadar devam ediyor. Sabahın vakti geldi mi, ortalık biraz daha karanlık bile olsa, (*Hiye hattâ matlai'l-fecr*) "Fecrin doğuşuna kadar." Ondan sonra artık bu lütuflar kesiliyor, asıl vakit kaçırılmış oluyor.

Aziz ve sevgili Akra dinleyicileri, değerli kardeşlerim! Bütün gecelerin son bölümünde, yâni akşam ezanından imsak vaktine kadar olan kısmı üçe bölersek, özellikle sülüs-ü ahîrinde, son üçte birinde, bazan yarısında, hatta bâzen ilk üçte birinde, biraz uyku uyuduktan sonra kalkıp teheccüd namazı kılmak, zâten çok sevap... O zaman göğün kapıları açılıyor. O zaman Allah'ın yine kullarına ikramları oluyor, nidâsı oluyor, müjdeleri oluyor. O da fecrin tulûuna kadar. Yâni, geceleyin biraz uykudan fedâkârlık yapmaya müslümanlar gayret etmeli, alışmalı, dikkat etmeli, aziz ve sevgili Akra dinleyicileri!..

Allah-u Teàlâ Hazretleri hepinizin ibadetlerinizi kabul eylesin... Ramazanda Kur'an-ı Kerim'le sevginiz, ülfetiniz, ünsiyetiniz, okumanız çoğaldı; Kur'an-ı Kerim'e bağlılığınız artsın... Kur'an-ı Kerim'in şefaatine erin... Kur'an-ı Kerim'in mânâlarını öğrenin... Kur'an-ı Kerim'in ahkâmına uyup, yaşayıp, Kur'an-ı Kerim'in şefaat edeceği insanlar olmayı, Allah cümlenize nasib eylesin...

Tabii, Ramazanın bir başka özelliği de ikramlardı. Müslümanın müslümana, müslümanın öteki kardeşlerine ikramlarıydı. Bu ikramlar nasıl oluyor?.. İftara çağırıyorsunuz, öyle oluyor... Hediyeler veriyorsunuz, öyle oluyor. Sadakalar veriyorsunuz fakirlere, öyle oluyor... Zekâtlarınızı veriyorsunuz, farz olan mâlî vazife; böyle oluyor... Demek ki, çeşitli şekillerde ikram ve ihsânatınızı, birbirinize karşı lütuf ve keremlerinizi bol bol izhar etmeye, her vesile ile herkese iyilik yapmağa çalışmağa devam edeceksiniz. Gayreti arttıracaksınız. Hane halkını da gayrete sevk edeceksiniz.

Allah-u Teàlâ Hazretleri topluca hepinizi, ailelerinizle beraber lütfuna erdirsin... Çoluk çocuğunuzla, büyüklerinizle; babalar, anneler, nineler, dedeler, halalar, teyzeler, amcalar, dayılar, akraba, evlâtlar, torunlar, sevdiklerinizle beraber hepinizi, şu güzel ayın, şu mânevî büyük ikramların dağıtıldığı muhteşem ayın her türlü bereketinden, hayırlarından istifade edenlerden eylesin...

Oruçlarınızı kabul eylesin... Hayırlarınızı kabul eylesin... Kur'an-ı Kerim'e bağlılığınızı arttırsın... Kur'an-ı Kerim'i daha iyi

tanımanızı, anlamanızı, ezberlemenizi, bellemenizi, ahkâmını öğrenmenizi nasib eylesin... Ömrünüzü Kur'an-ı Kerim yolunda, Rasûlüllah Efendimiz'in sünnetine uygun geçirmenizi nasib eylesin...

Hüsn-ü hàtimeler nasîb eylesin... Bayramlara erdirsin... Cennetiyle, cemâliyle müşerref eylesin...

Aziz ve sevgili Akra dinleyicileri, *es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llàhi ve berekâtühû!..*

31. 01. 1997 - Mekke

7. RAMAZAN'DA İBADETLERİN KABULÜ

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llàhi ve berekâtühû!

Aziz ve sevgili Akra dinleyicileri!

Size yine Mekke-i Mükerreme'mizden, içinde Kâbe-i Müşerrefe'nin bulunduğu Mescid-i Haram'dan bilgi sunuyorum, arz ediyorum. Allah ibadetlerinizi kabul eylesin...

Bu cuma artık Ramazan'ın sonunda olan bir cuma... Arap takvimlerine göre cumartesi günü bayram, bizim takvimlerde pazar günü diye bayram gösteriliyor. Fakat Araplar takvimlerini değiştirebilirler, ilan etmeyebilirler cumartesi bayram değildir diye. Bizimle başladıkları gibi Ramazan'a, başlangıçta aynı oldukları gibi, bitirmede de aynı olabilirler. Veyahut burada, Türkiye'ye göre bir gün önce başlayabilir.

Son cumasındayız. Bundan sonraki cuma artık Ramazan bitmiş olacak. Size birkaç hususu hatırlatmak istiyorum:

Birisi, bu çok önemli bir ay geldi, geçti. Ramazan ayı, safâ ayı, vefâ ayı idi. Safâ sâfileşmek için, yâni insanın içindeki kirleri, bulanıklıkları süzmek için ve kulların Mevlâ'sına vefâsını göstermesi bakımından önemli bir aydı. Zâkirlerin, zikredicilerin ayıydı. Sabredicilerin ayıydı. Sàdıkların, âşıkların ayıydı.

Şimdi tabii, nasıl muhasebe yapıyor dükkân sahipleri senenin sonunda: "Bakalım ben bu sene sermayemi artırmış mıyım, kâr etmiş miyim?" diye bir sayım yapıyor, mallarını sayıyor, hesaplarını kontrol ediyor. Böylece kârı, zararı ortaya çıkıyor. Her işin önünde de müslümanın ne yaptığını, niçin yaptığını, hangi niyetle yaptığını kontrol etmesi lâzım. Besmeleyi çekip başlaması lâzım! Sonunda da neler yaptığını, bunun sonucunda eline ne geçtiğini düşünmesi, muhasebesini yapması, şöyle bir yekûn çıkarması lâzım, "Sonuç ne oluyor?" diye bakması lâzım!

Şimdi eğer bu muhteşem, bu güzel ay insana tesir edememiş ise, —bazı insanlara tesir edememiş olabilir— kalbi ıslâh olmamışsa, günahlardan kendisini sıyıramamışsa, koparıp ayıramamışsa, kötü arkadaşlardan şekàvet ve dalâlet erbabından, suçlulardan, günahkârlardan, uzaklaşamamışsa; artık bu güzel

fırsat, muazzam ilâhî devre geçtikten sonra onun kalbine ne tesir edecek?.. Yâni artık ondan, ne zaman ıslah olması beklenebilir?..

a. Nice Oruç Tutan Vardır ki...

Öyle muazzam bir fırsat idi ki, işte ancak on bir ay sonra bir daha ele geldiği zaman gelebilecek ama, o arada da bir dahaki sene Ramazan'a acaba insanlar yetişebilecek mi, yetişemeyecek mi?.. Onu da bilemiyoruz tabii. Peygamber SAS Efendimiz'in bir hadis-i şerifini okuyalım burada teberrüken, SAS Efendimiz buyuruyor ki:[29]

رُبَّ صَائِمٍ لَيْسَ لَهُ مِنْ صِيَامِهِ إِلاَّ الْجُوعُ وَالْعَطَشُ، وَرُبَّ قَائِمٍ لَيْسَ لَهُ مِنْ قِيَامِهِ إِلاَّ السَّهَرُ (حم . خز. ع . هب. ق . كر. عن أبي هريرة ؛ طب. عد. عن ابن عمر)

(*Rubbe sàimin leyse lehû min siyâmihî ille'l-cûu ve'l-ataş, ve rubbe kàimin leyse lehû min kıyâmihî ille's-seher.*) "Nice oruç tutan insan var ki, oruçları kabul olmuyor da, eline geçen sadece boş boşa aç kalmak, susuz durmaktan ibarettir." Yâni ziyanda,

---

[29] İbn-i Mâce, *Sünen*, c.I, s.539, no:1690; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.373, no:8843; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.VIII, s.257, no:3481; Hàkim, *Müstedrek*, c.I, s.596, no:1571; İbn-i Huzeyme, *Sahîh*, c.III, s.242, no:1997; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.XI, s.429, no:6551; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.III, s.316, no:3642; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.IV, s.270, no:8097; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.II, s.239, no:3249; Kudàî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.II, s.309, no:1425; Abdullah ibn-i Mübârek, *Müsned*, c.I, s.78, no:77; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XXXVII, s.346; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.II, s.268, no:3248; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.III, s.250; Ebû Hüreyre RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XII, s.382, no:13413; Kudàî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.II, s.309, no:1424; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.VI, s.401; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.853, no:7491; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.348, no:1365; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XIII, s.101, no:12658, 12661; Münzirî, *et-Tergîb*, c.II, s.94, no:1646.

sevap yok. “Nice kıyâm-ı leyle, yâni gece ibadetine, teravihlere, teheccüdlere kalkışan ama, bundan eline bir fayda geçmeyip de, sadece uykusuz kalmış olması elinde kalan insanlar vardır.”

Bu hadis-i şerif böyle bildiriyor. Yâni, nice oruçlu insan var ki, eline kâr geçmiyor, aç ve susuzluk çekmiş oluyor sadece... Nice gece kalkıp güya ibadet eden insanlar var ki, uykusuz kalmış oluyor sadece. Yâni, sevap yok.

Tabii biz onun için, her şeyden önce amellerin kabul olmasının hangi şartlar altında mümkün olduğunu öğrenmeliydik, bunu çocuklarımıza öğretmeliyiz. Yâni:

“—Evlâdım, aman, bak, sen artık büyüdün, ağabey oldun, abla oldun. Bundan sonra artık senin kendi başına namazlarını kılman, ibadetlerini yapman lâzım! Amma bu ibadetleri böyle iterek, zorlayarak yaparsan olmaz. Bunun kabul olması için, namazların, ibadetlerin ana, temel bazı şeyleri var; onlara çok dikkat et! Niyeti ihlâslı olacak insanın, ondan sonra o ibadetin kabulü için gerekli şartlara sahip olacak. Haramlardan uzak olacak, haramlara bulaşmamış olacak, haram işlememiş olacak...” filân diye bunları, ibadetin kabul olma sebeplerini öğretmeliyiz.

Biz tabii bunları kitaplarımızda izah etmiştik. Konuşmalarımızda, toplantılarımızda izah etmiştik. Bunları çocuklara küçükken öğretmek lâzım! Tabii, çocuklar kadar büyüklere de öğretmek lâzım!

Burada şimdi Harem-i Şerif'te bize başka ülkelerden misafirler geliyorlar, işte:

"—Kandiliniz mübarek olsun, Ramazanınız mübarek olsun..." diyorlar nezâketen, musafaha ediyoruz, konuşuyoruz.

Mısır'dan üç dört alim geldi dün akşam. Birisi dedi ki bana:

"—Aziz kardeşim, biz Türkiye'ye gittik..."

Ben de kendisine:

"—Yaa, gittiniz mi, mâşâallah, ziyaret ettiniz mi, ne güzel!" filân dedim.

"—Defalarca gittim." dedi. "Türkiye'de halkın arasında dolaşıyoruz, 'Siz müslüman mısınız?' diye soruyoruz; 'El-hamdü lillâh müslümanız!' diye cevap veriyorlar. 'Pekiyi, namaz kılıyor musunuz?' diye soruyoruz; 'Evet kılıyoruz, cumadan cumaya kılıyoruz.' diyorlar."

Yâni böyle dediklerini naklediyor. Öyle diyorlarmış, cumadan cumaya... Tabii hani bazı insanlar var, cumadan cumaya namaz kılıyor. Bazı insanlar var bayramdan bayrama namaz kılıyor, maalesef. Bunlar büyük kusur tabii. İbadetler Allah'ın emrettiği zamanlarda ve emrettiği şekilde yapılacak. Allah-u Teàlâ Hazretleri günde beş vakit namazı farz kılmış. Namaz dinin direği... Onu kılmıyor. Şimdi bize söylüyor bunu:

"—Siz niye böyle gruplar teşkil edip, heyetler teşkil edip gidip böyle köylerde, kasabalarda bu insanlara bunu niye anlatmıyorsunuz?" diyor.

Tabii, ben uzun boylu ona ne diyeyim?.. El-hamdü lillâh radyomuz var, el-hamdü lillâh mecmualarımız var. Onlarla anlatmağa çalışıyoruz. Zaman zaman da ziyaretler yapıyoruz. Konuşmalar, konferanslar veriyoruz... Uzun anlatmak gerekecek, bir de insanın yaptığı şeyleri sayıp dökmesi iyi olmuyor. Ben ona dedim ki:

“—Bak, yabancı bir misafir gelirse, bizde halkımız misafirperverdir, çok severler misafirleri; onun sözünü daha çok dinlerler. Türkiye’ye çok gelin de, bunları çok söyleyin!” dedim.

Böylece o kardeşe cevap vermiş oldum.

Gerçekten, bizim halkımız candan müslümandır. Kur’an’ı sever, Ramazan’ı sever, ibadetleri sever, dindarları sever, evliyâullahı sever, hatta vefat etmiş bile olsa kabirlerini ziyaret eder... Bunların hepsi güzel ama, ihmalkârlık da var. Yâni hem namaz kılmaz, hem müslümanım der. Müslümanlığın icabı namaz kılmak iken, kılmaz. Hem oruç tutar, hem oruçluyken oruçluya yasak olan şeyleri yapar.

E o zaman tabii bu gibi durumlarda, bilgi noksanlığından veyahut gayret noksanlığından, sabır noksanlığından veya aşk noksanlığından diyeyim ben buna; yâni ibadet aşkı içinde teşekkül edememiş veya Allah-u Teàlâ Hazretleri’ne sevgi ve saygısı, Rasûlüllah Efendimiz’e bağlılığı kemâle ermemiş.

Kemâle erse, tutsan, bağlasan durmaz. O ibadeti mutlaka yapar. Yâni nerede olursa olsun, denizde, havada, karada; vakti geldi mi, namazı kılanlar var. Seccadesini yayıyorlar, tren istasyonunda namaz kılıyor, uçağın içinde namaz kılıyor... Her yerde...

İşte onu kazanamamış olunca, o bilgileri sağlayamamış olunca, bir de bu ibadetlerin inceliklerine nüfuz edemeyince, onları uygulamayınca; tabii ibadetleri kabul olmuyor, namazı kabul olmuyor, orucu kabul olmuyor...

Orucun meselâ kabul olmama sebepleri neydi? Orucun kabul olmama sebeplerinden birisi meselâ, “Bir insan yalanı, yalan yere şahitliği, gıybeti, dedikoduyu terk etmezse; Allah onun aç kalmasına muhtaç değildir, orucundan bir sevap yoktur.” diye hadis-i şerif var.

Buradan anlaşılan nedir?.. Demek ki, oruçlu sadece aç ve susuz kalmakla yetinmeyecek, dilini de tutacaktı. Yâni diliyle de gıybet, dedikodu, yalan, dolan, iftira, bühtan yapmayacaktı. Onu bilemediği için, orucun sevabı kaçtı.

Tabii namazda da, Peygamber Efendimiz’in hadis-i şerifleri var, meselâ bir insan namaza durduğu zaman kıbleye dönüyor.

Yönünü kıbleye, Kâbe-i Müşerrefe'ye, Mekke-i Mükerreme'ye dönüyor. "Kıble tarafı burası, işte bu tarafa doğru döneceksiniz!" diye seccadeyi yayıyorlar. Orada kıbleye doğru dönüyor. Namazı kılarken yönünü Kâbe'ye dönüyor.

Pekiyi gönlü? Yâni kalbi, aklı ne tarafta?.. Aklı bakkalda, aklı kasapta, aklı dünyanın başka işlerinde, aklı namazın dışındaki başka meselelerle meşgul. Hem Allah'ın divanında hem de gönlü başka şeylerle meşgul. O zaman tabii namazı kabul olmuyor.

"*Allàhu ekber*" dediği zaman, Allah-u Teàlâ Hazretleri kulunun karşısında... Secde ettiği zaman, Allah'ın önünde secde etmiş oluyor insan. Allah'a, (*Sübhàneke'llàhümme ve bi-hamdik*) "Seni noksanlıktan tenzih ederim yâ Rabbi!" hitabı ile namaza başlıyor.

Fatiha'yı okurken:

إِيَّاكَ نَعْبُدُ وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ (الفاتحة:٤)

(*İyyâke na'büdü ve iyyâke nestaîn.*) "Ancak sana ibadet ederiz... Başka şeye eder miyiz?.. Etmeyiz! Ancak senden yardım dileriz." (Fâtiha, 1/4) diyor. Yâni, Allah'ın huzurunda olduğunu bildiği için, huzurunda olduğu için, muhatabına sesleniyor.

E diliyle böyle söylüyor, aklı bağda, bahçede, çarşıda, pazarda, dünyada, başka şeylerde... O zaman Allah-u Teàlâ Hazretleri, böyle gözü ve aklı başka yerlere kayanlara, huzuruna girdiği halde başka yerlerle meşgul olanlara cevap vermiyor.

"—Ey kulum! Ne tarafa teveccüh ediyorsun? Ben teveccüh edilenlerin en kıymetlisiyim. Bana teveccühü, bana yönelmeyi bırakıp da, nerelere dönüyorsun ey kulum sen?" diye, o zaman namazını kabul etmiyor.

Tabii, namazın kabul olmamasının başka sebepleri de olabilir. İşte asıl çoluk çocuğumuza ve kendimize, demek ki bunları öğretmeliyiz. "Namaz kılınıyor, boşuna yorgunluk olmasın! Şu şu şu tehlikeleri vardır. Onları yapmayalım da kabul olsun. Bunlar afetlerdir, namazın afetleridir. Kılındığı halde kabul olunmaz. Aman şunlardan kaçınalım!" demek lâzım!..

Orucun da böyle afetleri vardır, orucun kabulünü engelleyen... Zekâtın da âfetleri vardır, zekât verir ama gene kabul olmaz. İşte onları öğretmemiz lâzımdı.

Şimdi tabii Ramazan geçiyor, sonuna geldik. Şöyle bir arkamıza dönüp bakmamız lâzım! Yirmi küsür gün yaşadığımız bu Ramazan'da, acaba bizim hâlimiz ne oldu. Gözyaşları içinde geçen vakte ağlamamız lâzım ve bir de böyle kalbimiz yanık, el açık, Allah-u Teàlâ Hazretleri'ne dememiz lâzım ki:

اَللَّهُمَّ اجْعَلْنَا مِمَّنْ قُبِلَتْ صِيَامُهُ وَصَلاَتُهُ ، وَبُدِّلَتْ سَيِّئَاتُهُ بِحَسَنَاتِهِ ،

وَأَدْخَلْتَهُ بِرَحْمَتِكَ فِي جِنَانِكَ ، وَرَفَعْتَ دَرَجَاتِهِ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ !

(*Allàhümme'c'alnâ mimmen kubilet sıyâmuhû ve salâtühû*) "Yâ Rabbi namazı, teravihi, orucu kabul olanlardan eyle beni... (*Ve büddilet seyyiâtühû bi-hasenâtihî*) Bizi seyyiâtı silinip, günahları defterden temizlenip, yerine sevaplar yazılan kimselerden eyle yâ Rabbi! (*Ve edhaltehû bi-rahmetike fî cinânike*) Rahmetinle cennetine soktuğun kimselerden eyle... (*Ve refa'te derecâtihî yâ erhame'r-râhimîn.*) Derecesini yükselttiğin kimselerden eyle yâ Rabbi!" dememiz lâzım!..

Tabii bir de hesap yaptı ki, bir insan:

"—Eyvaaah! Hocamın söylediği gibi bir düşündüm şöyle geriye doğru, ben bu Ramazan'ı çok boşuna geçirmişim! Kaç tane teravihe gidemedim, kaç namazın vaktini kaçırdım, sabahları evde uyumuş kalmışım. Oruçta inceliklere, orucun kabulüne sebep olacak şeylere riâyet etmemişim..." dedi.

Tabii o zaman, bunu anladığı zaman, ne yapması gerekiyor?.. Zararın neresinden dönülse kârdır. Allah-u Teàlâ Hazretleri tevbekâr kulları sever. Hiç olmazsa, şu son günlerde biraz kendisini toparlasın. Biliyorsunuz:

إِنَّمَا اْلأُمُورَ بِعَوَاقِبِهَا .

(*İnnneme'l-umûra bi-avâkıbihâ*)[30] "İşler, sonuçları itibariyle önemlidir." En son, yâni yılın sonundaki karne önemli olduğu gibi okullarda, her işin de sonu önemlidir. Başında hatalı işler yaptıysa bile, artık hiç olmazsa şu son günlerde aklını başına devşirmeli müslüman kardeşlerimiz... "Ramazan kaçıyor, fırsat gidiyor; bir daha ya kavuşurum, ya kavuşamam!" diye, gözyaşları içinde boşa geçirdiği zamanlara ağlamalı! Allah-u Teàlâ Hazretleri'ne yalvarmalı ve affını, mağfiretini istemeli:

"—Yâ Rabbi, bu Ramazan geçiyor, gidiyor. Ben bu Ramazanda affolanlardan olmazsam, yazık olur bana..." diye, kendisinin Allah'ın affettiği kimselerden olmasını dilemesi lâzım!

Bunu dualarımızın içinde, gözyaşları ile sık sık söyleyelim aziz ve sevgili kardeşlerim!

b. Dört Şeyin Mükâfâtı Yedi Yüz Mislidir

Tabii ben, bir başka hadis-i şerife geçmek istiyorum burada, Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[31]

أَرْبَعٌ مُسَبَّعَاتٌ: نَفَقَتُكَ فِي سَبِيلِ اللهِ ، وَنَفَقَتُكَ عَلٰى أَبَوَيْكَ ، وَنَفَقَتُكَ عَلٰى أَهْلِكَ ، وَذَبِيحَتُكَ شَاتَكَ يَوْمَ فِطْرِكَ لِأَهْلِكَ (أبو الشيخ في الثواب عن أبي هريرة)

RE. 69/11 (*Erbaun müsebbiâtün*) "Dört amel vardır, güzel ibadet vardır ki, iş vardır ki bunların mükâfatını Allah bire yedi yüz verir. Dört güzel iş vardır ki bunların mükâfatını Allah yedi yüz misli olarak verir." Bunlar nelerdir?

1. (*Nafakatüke fî sebîli'llâh*) "İnsanın Allah yolunda harcadığı paraların mükâfatı bire yedi yüzdür." Kur'an-ı Kerim'de bu

---

[30] *Usûl-i Pezdevî*, c.I, s.329.

[31] Deylemî*, Müsnedü'l-Firdevs*, c.I, s.374, no:1509*;* Ebû Hüreyre RA'dan. *Kenzü'l-Ummâl*, c.XV, s.1319, no:43454; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.IV, s.215, no:3081.

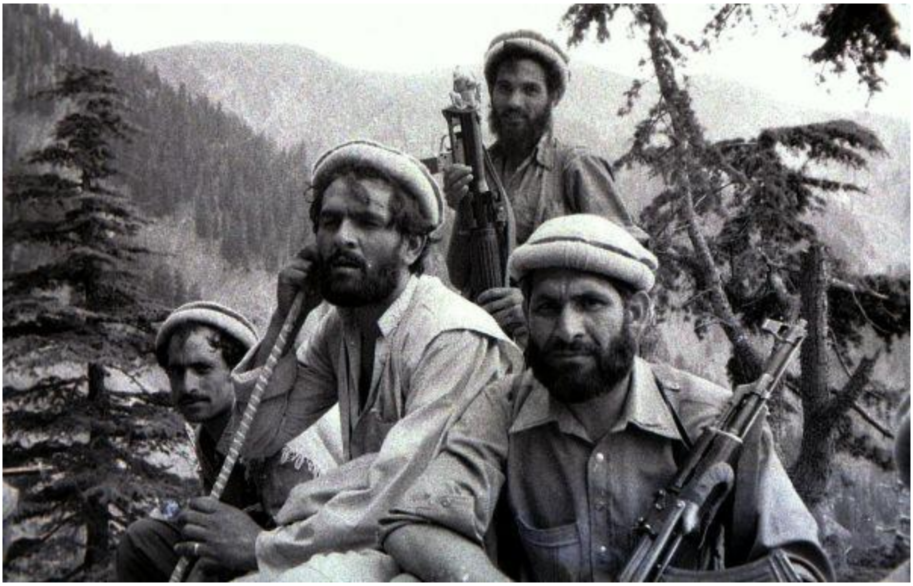
bildiriliyor, bu hadis-i şerifin söylediği husus ayet-i kerimede var. *Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm*:

مَثَلُ الَّذِينَ يُنفِقُونَ أَمْوَالَهُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ كَمَثَلِ حَبَّةٍ أَنْبَتَتْ سَبْعَ سَنَابِلَ فِي كُلِّ سُنْبُلَةٍ مِائَةُ حَبَّةٍ (البقرة:٢٦١)

(*Meselü'llezîne yünfikùne emvâlehüm fî sebîli'llâh*) "Mallarını Allah yolunda sarf eden, hayırlara veren kimseler, fî sebîli'llâh parasını harcayan kimseler, (*kemeseli habbetin enbetet seb'a senâbile fî külli sünbületin mîetü habbeh)* bir tahıl tanesini yere dikmiş, o tahıl tanesinden de yedi başak çıkmış, her başakta da yüz tane tane var; yâni yedi yüz tane... Yedi başak yüz tane olursa, yedi yüz tane eder. Ona benzer." (Bakara, 2/261) diyor ayet-i kerime. Yâni, Allah yolunda malını sarf edenler, yere bir tohum ekip de yedi başak biten, ama her başakta da yüz tane o tohumdan var; bire yedi yüz kazanmış insanlar gibi olur. Kur'an-ı Kerim'de bu bildiriliyor.

Demek ki, Allah yoluna canlarımız, mallarımız, kazançlarımız verilecek, infak edilecek, sarf edilecek ki o büyük mükâfata erilsin. İşte bu Ramazan ayında da böyle hayırlar çok büyük mükâfatlarla mükâfatlandırılıyor. Yâni başka aylarda yapılanlara göre daha çok mükâfat veriliyor.

Onun için, hatırlatmak istediğim bir husus aziz ve sevgili kardeşlerim: Ramazan geçiyor, bu geçtikten sonra aynı parayı vereceksin, aynı hayrı yapacaksın ama Ramazan'ın içindeki kadar mükâfat olmayacak. Çünkü Ramazan'a mahsus özel tarifesi var, Cenâb-ı Mevlâ Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin... Rabbimizin Ramazan'da ikramı daha çok oluyor. Onun için, "Hayrat ü hasenatınızı yapmanıza bakın! İşte bir iki gün kaldı diye, zekâtlarınızı hatırlatırım. Zekâtlarınızı ayırın, fakirciklere verin! Onlar da o paraları alsınlar, bayrama hazırlansınlar!" diye bunu bir hatırlatmak istiyorum.

Dört şey vardır yedi yüz misli, birisi Allah yoluna harcanan. Tabii Allah yoluna harcananın mânâsını da biraz açıklamak gerekiyor. Allah yoluna harcanan para nedir?.. Başta cihada harcanan paradır. Yâni askerî cihad, harekât yapan orduya, askerlere, mücâhidlere verilen paralar, teçhizat paraları, yiyecek, giyecek, vs. masraflar... İşte onlar bire yedi yüz. Başka, fî sebîli'llâh sayılan başka işler hangisi? Hac ve umre yolculukları... Tabii bu da Allah için yapılan bir yolculuk. Onların da bire yedi yüzdür.

Sonra ikinci yedi yüz sevap kazanan şey nedir:

2. (*Nafakatüke alâ ebeveyke*) "Anne ve babasına insanın verdiği paralar, eşyalar, yaptığı masraflar da bire yedi yüzdür."

Onun için anneniz, babanız sağsa; Allah'a şükredin, el-hamdü lillâh deyin, annenizin, babanızın gönlünü almak için ona hizmet edin! Hediyeler alın, mâlî bakımdan ihtiyaçlarını görün, masraf yapın, güzel yedirin, güzel giydirin, güzel bakın, gönlünü hoş edin, duasını kazanın!.. Ona yapılan masraflar da bire yedi yüz oluyor. Hem de annenin, babanın duasını aldı mı insan, cennete gidiyor.

"—Ana, babasına yetiştiği halde cenneti kazanamamış insana yazıklar olsun!" diyor Peygamber Efendimiz.

Duasını almamış demek ki, duasını alsa cennete gidecek. Çünkü annenin, babanın çocuğu hakkında duası, onun cennete girmesine sebep olur.

Demek ki anne-babalarımıza da çok hürmet ve riayet göstereceğiz, sevgi ve saygı göstereceğiz. İkramları arttıracağız, bayram da yaklaşıyor: "Babacığım, anneciğim, al şunu..." filân diyerek sevindirmenin çeşitli yollarını siz daha iyi bilirsiniz, düşünürsünüz. Allah buldursun, bildirsin... Güzelce anne-babanıza hayırlar yapın!..

3. Sonra, (*Nafakatüke alâ ehlike*) "İnsanın aile fertlerine yaptığı masraflar da bire yedi yüzdür." Onun için korkmayın, sevindirecek şekilde eve bol bol yiyecek getirin, giyecek getirin! Hanıma bir şeyler alın, çocuklara bir şeyler alın!.. Çünkü, o masraflar da bire yedi yüz sevap kazandırıyor. Evde bir muhabbet olsun; hanım efendisini sevsin, saysın, hürmet etsin, sevgi göstersin, bağlansın. Efendi hanımını sevsin. Çocuklar ana-babalarına hürmet etsinler.

Şâhâne bir müessese, aile müessesesi! Yâni, aile müessesesi olmasaydı ne olurdu hâlimiz?.. İyi ki, el-hamdü lillâh ki, Allah insanoğlunu, insanoğlu denilen mahlûku, böyle aile hayatı yaşayan bir mahlûk olarak yaratmış. El-hamdü lillâh anne var, baba var, yuva var sıcacık, evlâtlar var, hepsinin arasında çok sıkı ilişkiler var... Ya dışarıda gördüğümüz diğer yaratıklar gibi, aile şuuru olmayan mahlûklar olsaydık, ne olacaktı hâlimiz?..

Bu ailenin bu muhabbetinden, nice nice faydalar oluyor. Yaşlandığı zaman anneler, babalar çocukları tarafından bakılıyor. Küçükken hiç bir şeye gücü yetmeyen yavrular, bebeler anneler, babalar tarafından bakılıyor. Yâni türlü faydalar var. Aile muhabbeti çok önemli...

Bir de, dördüncü sevap kazandıran şey nedir?.. Onu da söyleyeyim, bu tam bu günlerle ilgili, söylemem gereken işlerden birisi. Biliyorsunuz, ben sizinle yaptığım konuşmalarda, sevgili Akra dinleyicileri, bazı şeyleri olmadan önce, yapacağınız zamandan önce hatırlatıyorum. İyi dinlerseniz, not alırsanız, defterinize yazarsanız, akıl defterinize yazarsanız, aklınızda tutarsanız, onları yaptığınız zaman çok sevap alacağınız şeyleri

söylüyorum. Nedir şimdi söyleyeceğim, yine bunu defterinize yazın, aklınıza yazın:

4. (*Ve zebîhatüke şâteke yevme fıtrike li-ehlike*) "Ramazan Bayramı'nda bir insan ailesi için kurban keserse..." Kurban Bayramı'nda herkes kesiyor. "Ramazan Bayramı'nda bir insan kurban keserse, onun da sevabı bire yedi yüzdür."

Siz de eğer imkânınız müsaitse, bir kurban kesin bu Ramazan Bayramı'nda; evde bir bolluk olsun, bereket olsun! Soğanları doğrarsınız, ciğer yahnisi yaparsınız. Etleri ayırırsınız, pirzola yedirirsiniz çoluk çocuğunuza... Misafirlere, "Buyurun, soframız hazır, yemeğimiz var!.. Bekleyin, yemeği bizde yiyelim de, ondan sonra gidersiniz." dersiniz. Misafirlere, göğsünüzü gere gere davetinizi kuvvetli yapabilirsiniz. İkramlarınız olur, sevap kazanırsınız.

Evde hakikaten bayramdan dolayı bir şenlik var, bir de böyle mis gibi et kokularından, yemek kokularından bir bayram havası, misafirlere bir fazla ikram imkânı olsun. Bunu hatırlatmak istiyorum bugünlerde. Onun da tedbirini alın. Çünkü işte cuma, işte cumartesi... Yâni sonra arasanız, kurban bulacak zamanda bile zorlanabilirsiniz. Bunu da, bu cuma hatırlatmam gerektiği için size söyledim.

Ondan sonra, bir de bayramdan önce söylemem gereken bir şey var. Zekât-ı fıtır denilen, sadaka-yı fıtır denilen bir miktar paranın, fakirlere bayram namazından çıkmadan önce verilmesi lâzım! Bir insanın oruçları, sadaka-yı fıtrının, fıtır sadakasının verilmesine bağlıdır. O gökyüzünde durur. O verilirse, o zaman iş tamam olmuş olur. Onun için sadaka-yı fıtırlarınızı ayırın! Şöyle bol keseden ayırın hem de... Hani müftülükler ilân ediyor:

"—Arpadan şu kadar, buğdaydan bu kadar tutar fıtra miktarı; kuru üzümden şu kadar tutar, hurmadan şu kadar tutar..." diye.

İşte en çoğunu yüksek seviyeden tutturun! Fukaracıklara, çevrenizdeki, köyünüzdeki tanıdığınız, bildiğiniz hakiki fakirlere bunları verin. Böylece sadaka-i fıtrı da sağlamış, vermiş olursunuz. O sevabı da kazanmış olursunuz.

Aziz ve sevgili Akra dinleyicileri, bunları size hatırlatıyorum.

c. Ramazan Ayı Dervişlik Ayı

Şimdi bir de, bu Ramazan ayı nedir biliyor musunuz?.. Ramazan ayı dervişlik ayıdır, tasavvuf ayıdır, tarikat ayıdır bir bakıma. Çünkü tarikatın, tasavvufun her şeyi yapılıyor. İşte bu ibadet diye dervişlerin yaptığı her şey var. Oruç var, zikir var, Kur'an var, geceleri ibadet etmek var, her şey var... Tabii nefsi terbiye etmek de var. Nefsin terbiyesi, yâni tezkiye-yi nefs deniliyor, nefsi temizlemek... İnsanın nefsi nefs-i emmâre olduğu zaman, insanı kötülüklere sürükler. Taştan taşa çalar, yerden yere vurur. Yüzünü kara eder. Rabbinin huzurunda istenmeyen bir kul hâline getirir.

Şimdi, "Bu Ramazan ayı nedir?" diye bana sorsanız; "Ramazan ayı dervişlik ayıdır. İnsanın ahlâkını düzeltmesi, nefsini ıslâh etmesi ayıdır." diye öyle tarif etmek mümkün. Allah-u Teàlâ Hazretleri bizi senede bir ay dervişçe yaşamaya, böyle farzlarla, sünnetlerle alıştırmış oluyor. Nefsimizin ıslâh olması lâzım!..

Artık şunu bir sorun kendinize: Yâni, bak oruç tutabildiniz. Karnınız acıktığı halde yemek yemediniz, su içmediniz, eşinize yaklaşmadınız, Ramazan ayında iradenize hakim oldunuz. Hah, bundan sonra nefsiniz de sizi sürükleyecek istediği tarafa, nefsinizin hevâsına uyup, nefsinizin peşinden mi gideceksiniz, sürükleneceksiniz o azgın nefsin... Yoksa, bundan sonra nefsiniz sizin emrinize mi girecek; nefsinizi siz mutmainne nefis yapmış olacaksınız da hayırlara mı koşturacaksınız, hayırda mı kullandırtacaksınız?.. Bunu bir ölçün bakalım! Ramazan sizin üzerinizde tesirini yapmış mı, yapmamış mı?..

Bunu yapmamış ise, Ramazan'dan sonra gene eski günahlara, haramlara bağlı olarak kalacaksanız, tabii o zaman da bu bir manevî işarettir. "Ramazan'dan hiç istifade etmemiş; Ramazan geçtikten sonra, bayramdan sonra Ramazan'dan önceki insan gibi oldu. Eski halleri devam ediyor. "*Eski hamam, eski tas*" dediği gibi değişen bir şey yok.

Bu neyi gösterir?.. Bir göstergedir bu. Ramazan'dan sonra bir insanın hâlinin iyiye dönmemesi, daha güzele yükselmemesi bir göstergedir. Ne göstergesidir? Bir alarm, ikaz sesidir, işaretidir. Neyi gösteriyor? Ramazan ibadetleri tutmamış, kabul olmamış. Onu gösteriyor. Ramazan kabul olsaydı Ramazan'dan sonra da

insan Ramazan'daki güzel ibadetlerini, alışkanlıklarını bir tarafa koymayacaktı. Artık Ramazan'da, Ramazan'dan önceki hâlinden daha güzel bir hâli kazanmış, iktisab etmiş olması gerekiyordu. Etmemişse, o zaman oruçlarda kusur var, namazlarda kusur var. Orucu boşuna tutmuş, aç susuz kalmış... Namazı boşuna kılmış, uykusuz kalmış...

O, Peygamber Efendimiz'in demin okuduğum hadis-i şerifinin durumu kendi üzerinde görmüş. Bir kusur var. Hani elektrikçiler şebekeyi bağlıyorlar da eve, her şey tamam. Fakat siz düğmeyi çeviriyorsunuz, yanmıyor. Şebekeden cereyan geldi, çeviriyorsunuz düğmeyi yanmıyor. Bir kusur var... Yâni döşemede bir eksiklik var. Kablolarda bir kopukluk var, bağlamada bir yanlışlık var. Düğmede bir şey var, prizde bir kusur var ki olmuyor. İşte o kusur sizde... Yâni eğer değişmediyseniz, kusur sizde... Çünkü çok güzel bir ay geçti, çok mübarek bir ay geçti. Çok faziletli bir ay geçti. Buna da dikkat edin!..

Ben şöyle söyleyeyim: Ramazan'dan sonra mutlaka değişmiş bir insan olmanız gerektiğini aklınıza kuvvetle yerleştirin! "Ben artık Ramazan'dan sonra başka bir insanım!" deyin. Meselâ isminiz Ahmed ise, "Ramazan'dan önceki Ahmed, Ramazan'dan sonraki Ahmed" demelisiniz. Milâttan önce, milâttan sonra der gibi. Ramazan'dan sonra başka bir insan olun, mutlaka...

Nasıl başka bir insan?.. Daha dindar, daha kâmil, daha olgun, daha sevimli, daha sabırlı, daha güleç yüzlü, daha hayırlara koşan, daha vazifelerini güzel yapan bir insan... İşte bu hâle gelmek lâzım! Bu da çok çok önemli bir husus...

d. Yaratılışımızın Sebebi

Diğer en önemli hususa sözü getirmek ve buradan sözümü bağlamak istiyorum aziz ve sevgili Akra dinleyicileri: İnsanoğlunun bu dünyaya yaratılıp gönderilmesinin sebebi ne? Niye insanoğlu var kılınmış, yaratılmış, dünyaya gönderilmiş?..

Bunu Kur'an-ı Kerim'de, Allah-u Teàlâ Hazretleri ayet-i kerimeyle bildiriyor:

وَمَا خَلَقْتُ الْجِنَّ وَالْإِنسَ إِلاَّ لِيَعْبُدُونِ (الذاريات:٥٦)

(*Ve mâ halaktü'l-cinne ve'l-inse illâ li-ya'budûn.*) "Ben insan cinsini, mahlûklarım arasındaki insan neslini, benî Adem'i, insanları ve cinleri bana ibadet etsinler diye yarattım." (Zâriyat, 51/56) buyuruyor.

Şimdi, *ibadet* tabii sadece dar mânâlı namaz, oruç tutmak demek değil. *İbadet*, Allah'a kulluk yapmak demek... Yâni, Allah'a Allah'ın istediği şekilde kulluk yapmak demek. Her yönden kulluğunu güzel yapması demek... İbadetin mânâsı bu. Yâni uyu dediği yerde uyuyacak, uyan dediği yerde uyanacak; ye dediği yerde yiyecek, yeme dediği yerde yemeyecek, sabredecek, Allah'ın her emrini tutacak... Kalk dediği zaman kalkacak, yap dediği zaman yapacak...

Askerde bize anlatırlardı. Askerde komuta çok önemlidir, emir vermek çok önemlidir. Komutan der ki:

"—Hazır ol!"

Askerler bir gürültüyle topuklarını takıştırırlar birbirlerine, bir ses gelir kıtadan... Herkes hazır oldu. Ondan sonra:

"—İleri marş!" der meselâ, rap rap askerler yürümeye başlar.

"—Sağa dön!" deyince, sağa döner.

"—Sola dön!" deyince, sola döner.

Yâni komutları anında, doğru olarak uygulamaya alıştırırlar.

Kaç defa yaparlar?.. Artık o şuuruna işler, alt şuuruna geçer, onu muntazam yapmaya başlar. Hatta bazen öyle oluyor ki, o kadar askerleşiyor ki askere gitmiş arkadaşlar, meselâ üzerinde yedek subay elbisesi var. Beni ziyarete geliyor:

"—Hocam" diyor, "İşte falanca yerde şimdi yedek subaylığımı yapıyorum, yıllık iznimi aldım, bayram iznimi aldım. Ellerinizden öperim, hürmetler ederim..." filân diyor.

Böyle başlıyor söze, lâf arasında:

"—İşte sen ne yaptın, bilmem ne filân?" diye sorduğum zaman;

"—Evet komutanım!" diyor.

Halbuki ben komutanı değilim, yâni hocasıyım. "Komutanım!" diyor. Neden?.. Şartlandı. Artık iyice ona alıştı.

Şimdi, aziz ve muhterem kardeşlerim! Bizim esas yaratılıştan gayemiz Allah'a kulluk etmek. Yâni Allah ne emrediyorsa, emrettiği şeyleri, emrettiği vechile yapmak. Hayatın her faaliyetinde, gecemizde gündüzümüzde, gençliğimizde yaşlılığımızda, bekârlığımızda evliliğimizde, her zaman her yerde Allah'ın rızasını düşünmek... Kulluk bu. Onun için, bizim bayrağımız nedir?.. Dalgalandırdığımız, açıp da dalgalandırdığımız bayrağımız nedir:

إِلٰهِي أَنْتَ مَقْصُودِي ، وَرِضَاكَ مَطْلُوبِي !

(*İlâhî ente maksùdî, ve rıdàke matlûbî*) sözüdür. Ne demek bu? "Yâ Rabbi, maksudum sensin, ben senin rızasını kazanmak istiyorum! Her işte düşündüğüm senin rızanı kazanmak, rızâ-yı Bârî'ye ermek. Yaptığım her işi ondan yapıyorum."

İşte bu kulluğu güzel yapmak lâzım! Allah'ı önce tanımak lâzım! Tanışmadan, gàfil, yabancı kalmamak lâzım! Tanıdıktan sonra, zâten Allah kendisini tanıttırırsa, yâni tanıtmak ne demek?.. Ma'rifetullah... Ma'rifetullah sahibi kılarsa kulunu; kul,

Rabbini tanıyan, bilen bir kul hâline gelirse, muhabbetullah da hâsıl olur. Yâni Allah sevgisi içine dolar. Bakar ki, her şeyin en güzeli Mevlâ... Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin bütün güzellikleri yaratan olduğunu görür, bilir ve o zaman bütün kalbiyle Allah'ı sever.

Şimdi birçok insan, Allah ile bağlantılarını düzenleyememiştir. Allah'ı bilememiştir, bulamamıştır. Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin ma'rifetine erememiştir. Ma'rifetullahı kazanamamıştır, arif olamamıştır, aşık olamamıştır. Allah'ı sevememiştir. Dışarıdaki şeylerle oyalanmaktadır.

Dışarıdaki şeyler nedir?.. Allah'tan gayrı olan şeylere *gayru'llah*, *mâsiva'llah* derler. Mâsivallahla uğraşmaktadır. Asıl hizmet etmesi gereken yere hizmet etmemektedir. Ramazan'da en önde gelen husus işte budur. Biz Ramazan'da Mevlâmızla muamelemizi öğreniyoruz. "Kul olarak ben Rabbime nasıl kulluk etmeliyim? Nasıl davranmalıyım?" diye Allah'ı sevmeyi, Allah için fedâkârlık yapmayı, tenhalarda, camilerde, gece yarılarında kalktığı zaman, nasıl Allah-u Teàlâ Hazretleri'yle ünsiyet edeceğini, sohbet âdabı nasıl olacağını Ramazan'da öğrenmiş oluyor insan. Ramazan'ın en önemli özelliği bu... Ramazan ma'rifetullah ayı olmuş oluyor.

İşte Ramazan'da insan bu lezzeti aldı mı; ibadetin lezzetini, zevkini, şevkini kazandı mı, tabii ondan sonra artık iyi bir insan olacak. Ramazan'dan sonraki durumu mükemmel bir insan olacak, àrif olacak, âşık olacak, Mevlânâ Hazretleri gibi olacak, Yunus Emre Hazretleri gibi olacak. Eşrefoğlu Rûmî Hazretleri gibi olacak, Hacı Bayram-ı Veli Hazretleri gibi olacak, İbrahim Hakkı Erzurûmî Hazretleri gibi olacak...

Binlerce evliyâullah büyüklerimiz var. Her birisi bulunduğumuz, yaşadığımız şehirlerde medâr-ı iftihârımız. Üftâde Hazretleri Bursa'da, Aziz Mahmud-u Hüdâî Hazretleri Üsküdar'da, Abdü'l-Ehad-ı Nûri Hazretleri Eyüb Sultan'da... Daha daha, nice nice böyle büyüklerimiz. İşte onların yolu bu ma'rifetullah yolu, muhabbetullah yolu... Ramazan da, bunu sağlayan bir ay idi.

İçinizde böyle Allah aşkı, Allah için ibadet etmek; yalnız kaldığı zaman onu tesbih eylemek, ona hamd etmek, ona

şükretmek, onu zikretmek alışkanlığıyla tanıştırıyor, getirmiş oluyor kulları Ramazan ayı. İşte o tanışıklığa göre, bundan sonra artık arif kullar olarak, àşık-ı sâdık kullar olarak yaşamanızı Allah-u Teàlâ Hazretleri cümlenize nasib eylesin... Oruçlarınız, ibadetleriniz, hayırlarınız, sadakalarınız, zekâtlarınız makbul olsun... Dualarınız müstecâb olsun...

Orucun tabii maddî faydaları da var, sıhhî faydaları da var:

صُومُوا تَصِحُّوا (ابن السني ، وأبو نعيم في الطب عن أبي هريرة)

(*Sùmû tasihhù*)[32] "Oruç tutun ki, sıhhat bulasınız." diye buyruluyor.

---

[32] Taberânî, *Mucemü'l-Evsat*, c.VIII, s.174, no:8312: Ukaylî, *Duafâ*, c.II, s.92, no:549; Ebû Hüreyre RA'dan.

Rebi', *Müsned*, c.I, s.122, no:291; Ebû Ubeyde RA'dan.

Allah vücutlarınıza sıhhat afiyet versin... Dinçlik versin, neşât versin, bir böyle şevk ve zindelik ihsân eylesin... Sevdiklerinizle, çoluk çocuğunuzla, büyüklerinizle, dostlarınızla nice nice Ramazanlara, Kadirlere, Kadir gecelerine ermeyi nasib eylesin... Nice nice bayramlara kavuştursun...

Tabii bayramların en kıymetlisi, bayramların en önemlisi, ahiretteki bayramdır. Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin affettiği kullardan olduğu anlaşıldı mı bir insanın, ondan sonra cennetlik olduğu anlaşıldı mı; mahkeme-i kübrâdan sonra cehennemden âzâd olduğu, cennetlik olduğu anlaşıldı mı, asıl bayram odur tabii.

O en büyük bayrama da, Allah-u Teàlâ Hazretleri sevdiği kul olarak ulaşmayı, o bayramı da görmeyi, Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin ikramlarına ermeyi, cennetiyle, cemâliyle müşerref olmayı Allah cümlenize nasib eylesin...

Cumanız mübarek olsun... Bayramınız mübarek olsun... Her şey gönlünüzün dileğince olsun... Allah dileklerinizi, muratlarınızı kabul eylesin, aziz ve sevgili Akra dinleyicileri!

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llàhi ve berekâtühû!..

07. 02. 1997 - Mekke

Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.II, s.393, no:3745; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.II, s.357; Ali ibn-i Ebî Tàlib RA'dan.

İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.VII, s.57; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VIII, s.450, no:23605; *Keşfü'l-Hafâ*, c.I, s.445, no:1455; *Mecmaü'z-Zevâid*, c.V, s.584, no:9657; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.V, s.149, no:3891.

8. HİCRET, CİHAD VE ZİKRULLAH

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llàhi ve berekâtühû!..

Aziz ve sevgili Akra dinleyicileri!

Cumalarınız hayırlı olsun... Allah-u Teàlâ Hazretleri bu güzel günün her türlü maddî mânevî hayırlarına sizleri nâil ve sàhib eylesin...

Konuşmamın nereden olduğunu söylemek, artık adet gibi oldu. Antalya'dayız. Antalya'nın güzel bir yerinde, 200 küsur kardeşle beraber bir aile eğitimi toplantısında bulunuyoruz. Fakat hava rüzgârlı ve yağmurlu...

a. Allah'a İsyandan Uzak Dur!

Size birinci hadis-i şerifi Ümm-ü Enes RA'dan nakletmek istiyorum. O buyurmuş ki:

(*Kàlet: Yâ rasûla'llàh, evsın*î) "Ey Allah'ın Rasûlü, bana nasihatta bulun, tavsiyede bulun!" diye Peygamber Efendimiz'den nasihat istemiş Ümm-ü Enes RA. Peygamber Efendimiz bu sahabiye hanıma nasihat eylemiş. Nasihatleri kısa, fakat önemli nasihatler. Onun için bu hadis-i şeriften başlamak istiyorum.

Nasihat isteyen bu Ümm-ü Enes RA'ya, buyurmuş ki Peygamber SAS Efendimiz:[33]

---

[33] Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XXV, s.129, no:313; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.VII, s.21, no:6735; İbn-i Ebi'd-Dünyâ, *Vera'*, c.I, s.58, no:48; İbn-i Esîr, *Üsdü'l-Gàbe*, c.I, s.76; İbn-i Hacer, *el-İsâbe*, c.VIII, s.167, no:11892; İbn-i Abdi'l-Ber, *el-İstîàb*, c.I, s.624; Ümm-ü Enes RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.II, s.366, no:3935; *Mecmaü'z-Zevâid*, c.IV, s.395, no:7119; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.X, s.225, no:9479.

Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.III, s.438, no:15652; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XX, s.186, no:407; Muaz ibn-i Enes RA'dan.

Abdullah ibn-i Mübârek, *Zühd*, c.I, s.501, no:1429, Ebû Saîd el-Makberî RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.I, s.428, no:1846; *Mecmaü'z-Zevâid*, c.X, s.71, no:16748; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.V, s.362, no:4290;*Münzirî, Tergîb ve Terhib*, c.II, s.257, Zikir ve Dua, no:2309; RE. 80/8.

اُهْجُرِي الْمَعَاصِيَ ، فَإِنَّهَا أَفْضَلُ الهِجْرَةِ ؛ وَحَافِظِي عَلَى الْفَرَائِضِ ، فَإِنَّهَا أَفْضَلُ الجِهَادِ ؛ و أَكْثِرِي مِنْ ذِكْرِ اللهِ ، فَإِنَّكِ لاَ تَأْتِي اللهَ بِشَيْءٍ أَحَبَّ إِلَيْهِ مِنْ كَثْرَةِ ذِكْرِهِ (طب. عن أم أنس)

RE. 154/3 (*Ühcüri'l-meàsî, feinnehâ efdalü'l-hicreh; ve hàfızî ale'l-ferâid, feinnehâ efdalü'l-cihâd; ve eksirî min zikri'llâh, feinneki lâ te'ti'llàhe bi-şey'in ehabbe ileyhi min kesreti zikrihî.*) *Sadaka rasûlü'llàh.*

Üç tavsiyesi var... Peygamber Efendimiz kendisine gelip bir şey soran kimseye, onun durumuna göre, isteğine uygun nasihatte bulunurdu. Tabii, soran kişinin kişiliğine göre de, nasihat değişebilirdi. Aynı şeyi soranlar, aynı şekilde bir şey soranlar, başka cevaplar alabilirlerdi. Bu başkalığın sebebi, onun kendisinin kişiliğinin ötekisinden farklı olması idi.

Peygamber Efendimiz bu nasihat isteyen kimseye:

اُهْجُرِي الْمَعَاصِيَ ، فَإِنَّهَا أَفْضَلُ الهِجْرَةِ ؛

(*Ühcüri'l-meàsî, feinnehâ efdalü'l-hicreh*) "İsyanların, günahların hepsinden uzak dur, hicret et, yaklaşma onlara, onlardan uzaklaş; çünkü bu hicretin en sevaplısıdır, en faziletlisidir." buyuruyor.

Biliyorsunuz, biz şimdi rahat müslümanlarız, el-hamdü lillâh, Allah bizi yaptığımız az ibadetlerle çok mükâfâtlandırsın... Büyük imtihanlara mâruz bırakmasın... O zamanın müslümanları çok sıkıntılar çekiyorlardı. Fevkalâde hayat memat meselesiydi o zaman müslüman olmak... Hattâ etraftaki insanlar o kadar baskı yapabiliyorlardı ki, terk-i diyar etmek, hicret etmek, başka yerlere göçmek, yerini yurdunu bırakmak mecburiyeti bile oluyordu. Hattâ Peygamber Efendimiz dahi, biliyorsunuz, Mekke-i Mükerreme'den Medine-i Münevvere'ye hicret eylemişti. Bu da İslâm tarihinin başlangıcı olmuştu.

Peygamber Efendimiz Medine'ye hicret ettiği zaman, erkeklere hicret tavsiye buyrulmuştu, emredilmişti. Çünkü, bütün müslümanların SAS Efendimiz'in etrafında toplanması, ona hâle olması halka olması, destek olması, yardımcı olması gerekiyordu. O olayın gelişmesinin gereği bu idi. Onun için, hicret etmeyenler büyük vebal altında kalıyorlardı, tehlike altında kalıyorlardı, sevap alamıyorlardı. Hicret edenler de çok büyük sevaplara sahib ve nâil oluyorlardı.

Tabii, bu sıkıntılı durum, Mekke'nin fethedilmesi, artık üstünlüğün müslümanlara geçmesiyle, zaferlerin kazanılmasıyla değişti. O zaman Peygamber Efendimiz SAS:

"—Bundan sonra artık hicret mecburiyeti yoktur. Daha önce gelseydiniz, sevaplı olacaktı. Artık asıl o kıymetli zaman geçmiştir. Bundan sonraki hicret, mânevî bir hicrettir. Yâni, maddeten bir kasabayı, köyü terk edip başka bir yere göçmek değildir; mânevî bir hicrettir. O da günahlardan, haramlardan uzak durmaktır, hicret etmektir." diye buyurmuştu ashabına.

Burada da aynı şekilde tavsiye buyurmuş oluyor, kendisine soru soran hanım sahabiye. Buyuruyor ki:

"—*Meàsî*'nin hepsinden hicret et!"

Meàsî, *ma'sıyet*, isyan demek. Aynı kökten, *asâ-ya'sî* kökünden geliyor. Allah'ın emrini dinlemeyip günah işlemek, Allah'a isyan oluyor. Ya emrini tutmazsa, isyan oluyor; ya da, yapma dediği şeye, yasağına riayet etmezse, isyan oluyor. Yap dediğini yapmazsa, isyan olur; yapma dediğini yaparsa, o da isyan olur.

Tekil olarak *ma'sıyet* deniliyor, isyan etmek demek. Çoğul olarak, *ma'sıyet*'in çoğulu *meàsî* geliyor; günahlar, isyanlar demek. Yâni Allah'ın emrini tutmayıp, ona asi gelmeler. "Bu çeşitten sayılabilecek her hareketten, davranıştan kaçın, isyanların her çeşidinden uzak dur, hicret eyle ki, bu hicretin en faziletlisidir."

Hani Peygamber Efendimiz, Ebû Bekr-i Sıddîk Efendimiz'le Mekke'den Medine'ye hicret etti. Ondan önce ashab-ı kiram hicret ettiler. Ondan sonra da fırsat bulan hicret etti. Daha önceleri Habeşistan'a hicret olmuştu, Yemen'e hicret olmuştu. Onlar çok sevap alıyorlardı. Yerlerini, yurtlarını terk ettikleri için, büyük

fedâkârlıklara katlandıkları için, büyük zahmetler çektikleri için...

Çünkü ibadetin kıymeti, sevabının çokluğu, zahmetinin çokluğuyla orantılı... Ne kadar çok zahmet çekerse bir ibadette, ne kadar çok meşakkat, zorluk olur da, onlara tahammül eder de ibadet ederse insan, sevabı o kadar çok oluyor tabii.

Onlar büyük sevaplar alıyorlardı. Ama günahlardan da uzak durmak, çekinmek, sakınmak, onlardan adetâ hicret etmek, günahların olduğu yerlere yaklaşmamak; o da çok sevap tabii.

Bu hanıma böyle tavsiye buyurmuş Peygamber SAS, bu hepimize nasihattir. Hicretin en faziletlisi, mânevî olan bu hicret; günahlardan, haramlardan, Allah'ın sevmediği işlerden uzak durmak; varsa, yakınında ise, oradan uzaklaşmak...

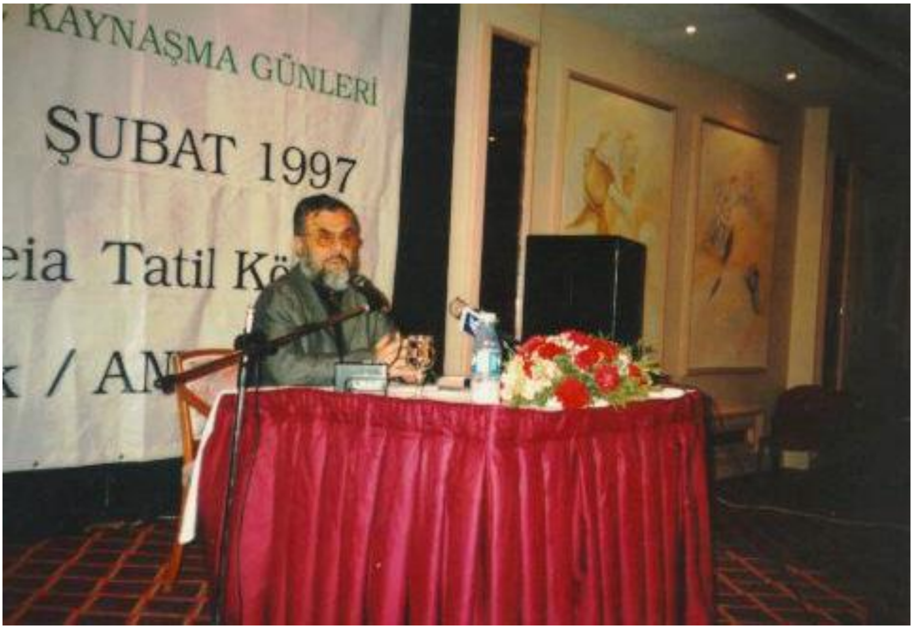
Tabii, maddî hicret de gerekebilir. Düşmanların baskı yaptığı, insanın İslâm'ı yaşamasına fırsat vermediği yerlerden, İslâm'ın yaşanabileceği, imanın korunabileceği, çoluk çocuğunun korunabileceği yerlere hicret etmek de her devirde gerekebiliyor. Çünkü, maalesef vicdan hürriyetine, inanç hürriyetine saygısız, mütecâviz, gaddar insanlar olabiliyor.

Biliyorsunuz, bayramda bir çeşit yasa gark olduk: Kabir ziyaret eden Mostar müslümanlarına, Hırvatlar hücum ettiler, şehid ettiler. Sokağa çıkma yasağı oldu. Büyük zulüm! Bütün dünyanın ayağa kalkması lâzım aslında...

"—Utanmıyor musunuz? Artık sulh da olmuş, kabir ziyaretine gidiyor bunlar. Ortada bir silahlı durum da yok, nedir bu yaptığınız insaniyet dışı vahşet?.." filân diye, her yerden protestoların gelmesi lâzım!

Ama insanlar maalesef çifte standartlı... Kendilerinin yakınlık duyduğu insanlar suç işleyince, ses çıkartmıyorlar. Bu da bir vicdansızlık, ahlâksızlık tabii... Ama işte ne diyelim, müslümanların imtihanı hiç bir devirde bitmiyor, böyle şeylerle karşılaşılabiliyor.

Demek ki, esas olan insanın dinini, imanını koruması; günahlardan uzak durması... Peygamber Efendimiz'in o hanımefendiye bir tavsiyesi bu...

b. Farzlara Devam Et!

İkinci tavsiyesi:

وَحَافِظِي عَلَى الْفَرَائِضِ، فَإِنَّهَا أَفْضَلُ الجِهَادِ ؛

(*Ve hàfızî ale'l-ferâid, feinnehâ efdalü'l-cihâd*) "Farzlara, Allah'ın emretmiş olduğu, insanın boynuna farz olan vazifelere, ibadetlere, işlere devam et, onlara sımsıkı sarıl, müdâvim ol, onları eksiksiz yap, terk etme; çünkü bu cihadın en üstün şeklidir." buyuruyor.

Burada da yine, mânevî bir şeye işaret etmiş oluyor Peygamber SAS Efendimiz Hazretleri. Mâlûm, cihad denilen olay; din düşmanlarıyla, müslümanlara saldıran, müslümanlara zulmeden, mütecâviz, gaddar, insan haklarından nasipsiz, insafsız, merhametsiz kâfirlerle savaşmak gerekebiliyor. Tarih boyunca öyle olmuş. İslâm'ın ilk çıkışında öyle olmuş. Sahabe-i kirâma,

Peygamber Efendimiz'e, Mekke'nin müşrikleri, kâfirler çok zulümler yapmışlar.

Ondan sonra ordularla Medine-i Münevvere'ye hücum etmişler. Ondan sonra Bizanslılar hücum etmiş. Ondan sonra tarih boyunca, Haçlılar vs. bu zulümler olmuş. Tabii, o zaman müslümanın da kendisini savunma hakkı çıkıyor.

Hani, "Usta hırsız, ev sahibini bastırır." derler, bir atasözümüz var; bir de müslümanları kılıçla, cihadla suçlayanlar var:

"—Bunlar kılıç kullanıyor, cihad ediyor!.."

E, ne yapsın?.. Şimdi dünyanın herhangi bir yerindeki bir insan, kendisini bu Mostarlı müslümanların yerine koysun; ne yapsın bu zavallılar?.. Mazlum ve mağdur ve hücuma uğruyorlar. En mâsum zamanda, en insânî vazifelerini yaptıkları zamanda, ölülerini anmaya, ziyarete gittikleri yerde hücuma uğruyorlar. Savaş esnasında da öyleydi zâten, ölüyü gömerlerken, uzaktan nişan alınıp kabristanda, mezarlıkta hücuma uğruyorlardı.

Tabii cihad, maddeten bir savaş, şart... İslâm'ı tenkit edenlerin sanki orduları yok mu?.. Sanki onlar savaşmadılar mı?.. Sanki onlar din namına, hattâ mezhebleri farklı olanlara saldırmadılar mı?.. Kendi ülkelerinde, kendi kardeşlerine bile mezhebleri farklı diye ne büyük katliamlar yaptılar. Tarih biliyor bunları...

Bugün dünyanın her yerinde her milletin ordusu var. Mecbûren ordusu var, çünkü düşmanlar var. Düşmanlar olduğuna göre, ordunun olması gerekiyor. Allah düşmanların şerrinden korusun...

Bu önemli bir vazife... Ben hatırlıyorum, kendim askerlik vazifesine gideceğim zaman, ilk teslim olacağım zaman, öğle yemeği yememiştim. Yiyebilirdim, akşam yemeğini de yiyebilirdim, akşama gidebilirdim. Hemen aç karnına yola koyuldum ve hemen teslim oldum, askerlik vazifesine bir saat önce bile olsa, biraz daha erken başlamak için. Neden?.. Askerlik sevaplı diye. Sevabını kaçırmayalım, aman bir an önce gidelim, sevabımız çok olsun diye...

Askerlikte herkes nöbetten kaçardı, nöbeti almamağa çalışırlardı; biz nöbeti bir fırsat bilirdik. "İyi ki nöbet geldi. Allah rızası için nöbet tutanın gözüne cehennem ateşi değmeyecek."

diye, müslüman kardeşler seve seve nöbet tutarlardı. Vazifelerini muntazam, ciddî bir şekilde yapmağa çalışırlardı.

Maddî cihad gerekli, ordu gerekli, asker gerekli... Savaş tatlı bir şey değil ama, düşman olduğuna göre, bazen de düşman saldırınca savaşmak da gerekli olabiliyor.

Bu önemli bir görev ve iş... Fakat, bunun mânevî tarafı nedir?.. İnsanın nefsini yenip, arzularını yenip, mânîleri aşıp, Allah'ın emirlerini tutması... Onun için, Peygamber Efendimiz buyuruyor ki:

"—Farâize, farîzalara, Allah'ın farz kıldığı vazifelere, ibadetlere müdâvemet et, devam eyle; onları kaçırma, eksiksiz yap, muntazam yap, devamlı yap; çünkü bu cihadın en üstünüdür." buyuruyor.

Gerçekten, Arapça'da bir şiir var:

لِكُلِّ شَيْءٍ مَانِعٌ ، وَلِلْعِلْمِ مَوَانِعٌ

(*Li-külli şey'in mâniun, ve li'l-ilmi mevâniu*n) demiş şair. "Her şeyin mânîsi var ama, ilme gelince mânîler kat kat fazlalaşır, yığılır." İnsanın ilmi öğrenmek için çalışmasına artık bir sürü engeller çıkar. Okula gitmesine, hocaya gitmesine, kitabı çalışmasına, dersi öğrenmesine, zahmet çekmesine, nefsinden, içeriden, dışarıdan bir sürü mânîler çıkar.

Allah'ın emirlerini tutmak da öyledir. Allah'ın emirlerini tutmak istediği zaman da, şeytan telaşlanır, bir sürü mânîler çıkartır insanın karşısına... İçeriden vesvese verir, başka şeyler gösterir.

"—Bak onu yapma da, şunu yap! Bu daha tatlı, daha zevkli, daha keyifli..." der.

Veyahut istirahatı tavsiye eder, uyumayı tavsiye eder:

"—Namaza kalkma, o işi yapma... Şu parayı verme, zekâtını verme, fakir olursun!" filân diye korkutur.

İbadetleri yaptırtmamak için, elinden geleni yapar, akla karayı seçer. Ne yapıp yapıp ibadeti, Allah'ın emirlerini yaptırtmamağa gayret eder şeytan, uğraşır.

Nefis de rahatı sever. İnsanın nefs-i emmâresi, iç benliği, egosu rahatı sever. Onun için o da ibadeti biraz istemez. Namazı, niyazı, orucu, zekâtı, haccı, umreyi, zikri, cihadı, neyse Allah'ın emirleri; bakın saydığım şeylerin hepsi birer farz, bunları yapmak istemez. Kimisi askerlikten kaçıyor, biliyorsunuz. Kimisi namazlarını kılmıyor, kimisi oruçlarını tutmuyor, kimisi hac vazifesini yapmıyor insanların...

Neden?.. Zor geliyor, zor gösteriliyor. Biraz da zorluğu var tabii. Ama o zorlukları yenmek gerekiyor. Bakın, yenmek diyoruz. Yenmek aslında güreşte veya savaşta olur. Karşı tarafa gàlip gelmek, yenmek... Yenmek için bir gayret sarf etmek lâzım! Farizaları yapmak için de bir takım şeyleri yenmek gerekiyor.

Neleri yenmek gerekiyor?.. Nefs-i emmâresini yenmek gerekiyor. Kendisinin içindeki isteksizlikleri, nefsin şehevâtını yenmek gerekiyor. Başka neyi yenmek gerekiyor?.. Şeytanı yenmek gerekiyor. Şeytanın vesveselerini def etmek gerekiyor. Şeytana kanmamak gerekiyor. Şeytanın ortaya döktüğü cazip engelleri hiçe saymak gerekiyor, Allah'ın emrini tutmak için...

Bu da bir uğraş tabii, İnsanın nefsiyle mücadelesi bir savaştır, cihad-ı ekberdir. Şeytanın içine verdiği vesveselerle, ters arzularla veya iyi şeyleri yapmak konusundaki isteksizliklerle, geri durmalarla mücadele etmesi lâzım!.. Kendi kendisiyle insanın kalkıp uğraşması lâzım, savaşması lâzım! İşte bu cihadın en üstünü oluyor.

Tabii, şöyle bir soru sorulabilir:

"—Pekiyi, Allah niye böyle biraz tatsız olan, biraz insanın keyfini kaçıran, hoşuna gitmeyen şeyleri emretmiş?.. Hani hep diyoruz ya, her zaman söylüyoruz: 'İslâm çok güzel din, çok hikmetli din, çok faydalı bir din, çok doğru bir din, tertemiz bir din...' filân diyoruz. E peki, işte bak böyle zahmetler, meşakkatler var..."

Evet, hayatta insanın bazı şeyleri yapması lâzım gelir ve bunlar biraz zor gelir. Misal verelim: Meselâ, çocuğun tahsil görmesi lâzım, okula gitmesi lâzım; okula gitmek zor gelebilir. Okula gittiği zaman tahsilli bir öğrenci olur. Yüksek tahsilini tamamladığı zaman, ihtisasını, doktorasını yaptığı zaman da, saygın bir kimse olur. Doçent, profesör olduğu zaman, saygın bir kimse olur. Evet bir zahmet var, ama arkasından büyük var ve hayat boyu sürecek çeşitli faydalara kavuşacak. Demek ki, meşakkatli de olsa onu yapacak.

Sonra, çalışmak zor gelebilir insana... Ama çalışmak çok faziletli bir şey... İnsanın babası kalkıyor, sabahleyin erkenden gidiyor. Sokaklarda, otobüslerde, minibüslerde bir işyerine kadar gitmek zahmeti var, bir uğraş... Onda sonra işyerinde akşama kadar ter dökmek, ya elinin hüneri olarak, ya alnının teri olarak çalışıp, ya da zekâsının eseri olarak çalışıp, çoluk çocuğu için para kazanmak var. Bu da zor gelebilir.

Zor geldiğini şuradan biliyoruz: İnsan cumartesi pazar oldu mu, "Oh, bugün keyifli keyifli şöyle bir yatayım, istirahat edeyim!" diyor. Her gün erken saatte kalkarken, pazar günü ona, on bire kadar yatağında keyif yapıyor, safa yapıyor. Çoluk çocuğuyla meşgul oluyor; sevgi, muhabbet, evde tatlı bir şey oluyor. Demek ki çalışmak zor...

Ama hiç kimse çalışmadan olmuyor. Çalışmayı biraz da sevmemiz lâzım! Zor da olsa sevmemiz lâzım! Çünkü çalışmak asil

bir şey... Kimseye muhtaç olmamak, kimseden dilenmemek, istememek; aksine çalışıp, kazanıp, başkasına hayırda hasenâtta bulunmak; yoksullara, güçsüzlere, ihtiyarlara, dullara, yetimlere bakmak da çok sevap bir şey...

Demek ki, çalışmak da tatsız ama, güzel bir şey, yapıyoruz. Tahsil de zor bir şey ama, çoluk çocuğumuzu zorluyoruz. Bazen meselâ, hastanelerde gidiyorsunuz, iğne yapıyorlar, kan alıyorlar; karar veriyorlar, ameliyat yapıyorlar, kesiyorlar, biçiyorlar...

"—Bunların hepsi tatsız şeyler, yapmayalım, yaptırmayalım?.."

Hayır, yaptıracağız, çünkü sıhhatimiz buna bağlı... Bunu yapmadığımız zaman, daha büyük kötü sonuçlar olacak diye, seve seve kendimiz doktora gidiyoruz. En iyi doktoru arıyoruz, en temiz hastaneyi arıyoruz.

Bir arkadaş diyor ki, Özbekistan'dan gelmiş alim bir kardeşimiz:

"—Ben *hastane* sözünü sevmiyorum, *şifâhàne* diyelim!" diyor. "*Hastane* olumsuz bir isimlendirme, *şifâhàne* olumlu... Yâni, gidilen yerden şifâ alınacak. Oralarını hastalığın olduğu yer diye düşünmek yerine, şifânın kazanıldığı yer diye düşünmek daha iyi..." diyor.

Dün burada konuşurken böyle söyledi. Hakîkaten de öyle... Evet, şifâhànelere insan isteyerek gidiyor, ameliyatları isteyerek, kendi arzusuyla, imza atarak yaptırıyor.

Demek ki istenmeyen bazı şeyler, demin de söylediğimiz gibi, meselâ hepimiz insan haklarına saygılıyız, merhametliyiz, asil bir milletiz, hepimiz insanlara iyilik yapmayı severiz ama, asker bir milletiz aynı zamanda... Neden?.. Çünkü lâzım! O da istenmeyen bir şey bile olsa, gerekebiliyor. Savaş da istenmese bile, bazen başa gelip çatabiliyor.

Demek ki, İslâm hikmetli bir din imiş. Her şeyi yerli yerinde olan, yerli yerinde emreden bir din imiş; güzelliği oradan doğuyor. Yâni, İslâm'ın her emri kolay diyemeyiz. Evet, zorları var, ama hepsi hikmetli... Hepsi mükemmel, hepsi akla, mantığa, ilme, irfana uygun; hepsi yerli yerinde... Hepsi hayata faydalı, insanın yaşamı için gerekli; insanın dünya ve ahiret saadetini sağlamağa yarıyor.

Peygamber Efendimiz'in tavsiyesini tekrar hatırlayalım:

اُهْجُرِي الْمَعَاصِيَ ، فَإِنَّهَا أَفْضَلُ الهِجْرَةِ ؛ وَحَافِظِي عَلَى الْفَرَائِضِ ، فَإِنَّهَا أَفْضَلُ الجِهَادِ ؛

(Ühcüri'l-meàsî, feinnehâ efdalü'l-hicreh) "Günahlardan uzak dur, çünkü hicretin en güzeli budur." buyurmuş, mânevî bir hicret tavsiye eylemiş.

(*Ve hàfızî ale'l-ferâid, feinnehâ efdalü'l-cihâd*)) "Allah'ın farzlarını nefsine zor gelse bile, şeytan engeller çıkarsa bile yap, onlara müdâvemet eyle, gevşeme, tembellik yapma; çünkü bu cihadın en üstünüdür." buyuruyor.

Sevgili dinleyiciler, bu ibadetleri yapmanın cihad olduğunu hiç unutmayalım! Bazı insanlar ibadetleri yapıyor yapıyor da, sonra bakıyorsunuz, bırakıveriyor. Şimdi şu günlerde de bizim için önemli olan, biliyorsunuz Ramazan'da ne kadar güzel ibadetler yapıyordu ahali, camiler mutlaka azalmıştır. Yâni Ramazan'daki kadar kalabalık değil. Neden?.. Çünkü insanlar sabredemiyor. Efdalü'l-cihad olan, cihadın en üstünü olan ibadete devam işinde nefsini yenip, şeytanı yenip, o Ramazandaki gayreti gösteremiyor.

Buna dikkat edelim! Biz gayretli müslüman olalım, vefâlı müslüman olalım! Allah'a verdiğimiz sözü tutan, sözünde duran mert müslümanlar olalım! İbadetlerimize devam edelim!.. Cumalarımızı, tesbihlerimizi, zikirlerimizi, Kur'an-ı Kerim hatimlerimizi, sadakalarımızı, hayırlarımızı, Ramazan'da güzel güzel yaptığımız gibi, şimdi de yapalım, aziz ve sevgili dinleyiciler!..

c. Allah'ın Zikrini Çok Yap!

Sonra, üçüncü tavsiyesi Peygamber SAS Efendimiz'in:

وَ أَكْثِرِي مِنْ ذِكْرِ اللهِ ، فَإِنَّكِ لاَ تَأْتِي اللهَ بِشَيْءٍ أَحَبَّ إِلَيْهِ

مِنْ كَثْرَةِ ذِكْرِهِ .

(*Ve eksirî min zikri'llâh*) "Allah'ı zikretmeyi çoğalt! Allah'ın zikrini çok çok yap!" diyor Peygamber Efendimiz. İzahını da, açıklamasını da, sebebini de şöyle buyuruyor: (*Feinneki lâ te'tîna'llàhe bi-şey'in ehabbe ileyhi min kesreti zikrihî.*) "Çünkü sen Allah-u Teàlâ Hazretleri'ne, onu çok zikretmekten daha sevimli bir şey getiremezsin Allah'ın huzuruna..."

Yâni, Allah'ın huzuruna götürdüğün, hayırlar, ibadetler ve taatlerin içinde, Allah'ın en sevdiği, razı olduğu, memnun olduğu, mükâfâtlandırdığı, en çok sevap verdiği şey nedir?.. Zikrullahtır, Allah'ı zikretmektir.

Ben bu gibi hadis-i şerifleri söylediğimiz zaman, karşımıza çıkıp da size anlattığımız zaman, çok memnun oluyorum. Çünkü, halkımız dînî konuları bilmiyor. İslâmî eğitim yaygın değil. Halkımızın büyük kısmı az İslâmî bilgiye sahip. Bazıları öğreniyor, çoluk çocuğuna öğretiyor. Arapça öğreniyor, ayet hadis öğreniyor, dînî bilgilerde derinleşiyor ama; genellikle halkımızın büyük çoğunluğu İslâmî konularda bilgisi az olduğundan, hatalı şeyler yapıyor, hatalı sözler söylüyor. Günah işliyor, bazan günahları mâzur görüyor, olabilir sanıyor. Bazan günahları medhediyor. Bazan günahları yapmayın diyenlere kızıyor:

"—Bu kadar da soğukluk olur mu? Şimdi bu lafı söylemenin sırası mı?.." diyor.

Ama Allah'ın emrini söylüyor, niye soğukluk olsun?.. Seni cehenneme düşme, cezaya uğrama diye korumağa çalışıyor.

Yâni, bazan doğru söyleyene kızıyorlar, bazan yanlış söyleyeni alkışlıyorlar. Yanlış söyleyenin peşinde gidiyorlar, günahı tercih ediyorlar, sevaplı iş yapmıyorlar. Hele bu Ramazan'da, zıpırlar iyice işi çığırından çıkarttılar, tasavvufa karşı büyük bir hücum oldu, ters propaganda oldu.

Onun için, bu gibi hadis-i şerifler benim hoşuma gidiyor. Vakit olsaydı, daha başka hadis-i şerifler de okumak isterdim, anlatmak isterdim. Kitapta önümde var ama, onları da bir başka zaman inşâallah okuruz.

d. Allah'ı Çok Zikredenlerin Sevabı

Allah-u Teàlâ Hazretleri kendisini zikretmeyi çok seviyor. Allah'ın huzuruna insanoğlunun götürdüğü sevaplı işlerin, ibadetlerin içinde, Allah'ın en sevdiği Allah'ın zikridir. Yâni dervişliktir, yâni tasavvuftur. Görüyorsunuz, tasavvuf, hadisleri uygulayan insanların yolu... Bunun bilinmesi önemli.

Bu hadisler o bakımdan benim hoşuma gidiyor. Böyle hani tasavvufa, zikre çatanlara bir ikaz oluyor bunlar: "Bak öyle yapmayın, çünkü Peygamber Efendimiz tavsiye buyurmuş." diye ortaya çıkıyor.

Bir başka hadis-i şerif-i hatırladım, bunun izahı sadedinde, onu söyleyeyim, Muaz ibn-i Enes RA rivayet etmiş:[34]

أَنَّ رَجُلاً سَأَلَهُ فَقَالَ: أَيُّ الْمُجَاهِدِينَ أَعْظَمُ أَجْراً ؟ قَالَ: أَكْثَرُهُمْ لِلَّهِ تَبَارَكَ وَتَعَالَى ذِكْراً. قَالَ: فَأَيُّ الصَّائِمِينَ أَعْظَمُ أَجْراً ؟ قَالَ: أَكْثَرُهُمْ لِلّٰهِ تَبَارَكَ وَتَعَالَى ذِكْراً. ثُمَّ ذَكَرَ الصَّلاَةَ ، وَالزَّكَاةَ ، وَالْحَجَّ ، وَالصَّدَقَةَ. كُلُّ ذٰلِكَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ : أَكْثَرُهُمْ لِلَّهِ تَبَارَكَ وَتَعَالَى ذِكْراً . فَقَالَ أَبُو بَكْرٍ لِعُمَرَ: يَا أَبَا حَفْصٍ ، ذَهَبَ الذَّاكِرُونَ بِكُلِّ خَيْرٍ. فَقَالَ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: أَجَلْ (حم. طب. عن معاذ بن أنس)

---

[34] Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.III, s.438, no:15652; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XX, s.186, no:407; Muaz ibn-i Enes RA'dan.

Abdullah ibn-i Mübârek, *Zühd*, c.I, s.501, no:1429, Ebû Saîd el-Makberî RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.I, s.428, no:1846; *Mecmaü'z-Zevâid*, c.X, s.71, no:16748; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.V, s.362, no:4290; *Münzirî, Tergîb ve Terhib*, c.II, s.257, Zikir ve Dua, no:2309; RE. 80/8.

(*Enne racülen seelehû fekàle*) Peygamber SAS'e bir kişi sormuş, demiş ki sorusunda: (*Eyyü'l-mücâhidîne a'zamü ecren*) Mücahidler sevap kazanıyor ya, "Mücâhidlerin hangisi en çok sevap alır?" Yâni kendisi cihad edecek, cihada razı, mücâhidlerden kendisi ama, istiyor ki en güzelini yapsın. "En güzel sevabı alan, en çok sevabı alan mücahid kimdir?" diye sormuş Peygamber Efendimiz'e.

Bu önemli bakın! (*Kàle*) Peygamber Efendimiz buyurmuş ki: (*Ekseruhüm li'llâhi tebâreke ve teàlâ zikren*) "Allah-u Tebâreke ve Teàlâ Hazretleri'ni en çok zikreden mücâhid en büyük ecir alır." buyurmuş Peygamber Efendimiz.

Mücahid savaşta cihad ediyor ama, ötekisinden daha çok sevap alanı hangisi?.. Allah'ı ötekisinden daha çok zikredeni... Kim daha çok Allah Allah diyorsa, Allah-u Tebâreke ve Teàlâ Hazretleri'ni çok zikrediyorsa... *Tebâreke* ne demek, *teàlâ* ne demek?.. Ulu olan, yüce olan Allah demek. Ulu ve yüce Allah'ı en çok zikreden daha büyük sevap kazanıyor.

Kişi tabii merakla, belki de hani konuşmaktan zevk aldığından, Rasûlüllah Efendimiz'in yüzüne bakmaktan zevk aldığından, konuşmayı, sohbeti uzatmak istediğinden, yine sormuş: (*Feeyyü's-sàiimîne a'zamü ecren*) "Oruç tutanların hangisi en çok sevap kazananıdır?" Oruç tutan müslümanların hangisi daha çok sevap alır?..

(*Ekseruhüm li'llâhi tebâreke ve teàlâ zikren*) "Allah-u Tebâreke ve Teàlâ Hazretleri'ni, ulu ve yüce Allah'ı en çok zikreden oruçlu kimse daha çok ecirlidir, daha çok sevaplıdır; o daha çok sevap alır." buyurmuş Efendimiz yine.

Sonra, soruları devam ettirmiş o kişi. (*Sümme zekere's-salâte, ve'z-zekâte, ve'l-hacce, ve's-sadakate*) diyor râvi Muaz RA. Aynı şekilde, "Namaz kılanların en üstünü kimdir; zekât verenlerin en sevaplısı, en çok sevap kazananı kimdir; hacca gidenlerin en çok sevap kazananı kimdir; sadaka verenlerin, hayır yapanların en çok sevap kazananı kimdir?" diye sormuş. Bunların hepsini sıralamış o kişi sorularında...

Peygamber SAS Efendimiz kızmazdı. Soru soranların sorularına güzel güzel, tane tane cevap verirdi. (*Küllü zâlike*

rasûlü'llah SAS yekùl) Peygamber SAS Efendimiz hepsine de aynı şekilde cevap vermiş:

(*Ekseruhüm li'llâhi tebâreke ve teàlâ zikren*) "Onu yaparken en çok Allah'ı zikredeni..." Yâni namaz kılanların içinde en çok zikredeni; zekât verenlerin içinde en çok zikredeni; haccedenlerin içinde zikri en çok yapanı; sadaka verenlerin içinde zikri en çok yapanı en çok ecir alanıdır." demiş.

Demek ki, namaz kılarken de, zekât verirken de, haccederken de, sadaka verirken de, cihad ederken de, hayatımızı sürerken de, sàlih bir insan olarak yaşarken de, çok zikredeceğiz. Çünkü en çok sevap alan, en çok zikreden oluyor.

Tabii, bunları böyle başka sahabiler de dinliyorlar; *rıdvânu'llàhi aleyhim ecmaîn...* Ebû Bekr-i Sıddîk ve Ömer Efendimiz de oradaymış anlaşılan. (*Fekàle ebû bekrin li-umera*) Ebû Bekr-i Sıddîk RA, eğilmiş Ömer RA'a demiş ki:

(*Yâ ebâ hafs, zehebe'z-zâkirûne bi-külli hayr*) Hazret-i Ömer'in künyesi Ebû Hafs idi. "Ey Ebû Hafs, baksana, bu cevaplardan anlaşıldığına göre, zikredenler hep hayırları kazandılar; bütün sevapları onlar aldılar, götürdüler." demiş Hazret-i Ömer'e Ebû Bekr-i Sıddîk Efendimiz.

Peygamber SAS Efendimiz de onların bu konuşmasını duymuş. (*Fekàle rasûlü'llàh SAS: Ecel*) Bunun üzerine Rasûlüllah SAS: "Evet öyledir tabii..." diye buyurmuş.

Ecel'i biz Türkçe'de ölüm mânâsına kullanıyoruz. Arapça'da *ecel*, edat olarak, "Evet öyledir." mânâsına gelen bir kelime aynı zamanda. Peygamber SAS Efendimiz tasdik buyurmuş.

Ümm-ü Enes RA'nın hadis-i şerifine göre, bugünkü nasihatleri hatırlayalım: Günahların, isyanların, Allah'a isyan sayılabilecek hareketlerin hepsinden uzak duracağız; çünkü en faziletli hicret bu...

Allah'ın farz kıldığı ibadetleri, emrettiklerini yapmak ve yasak ettiklerinden kaçınmakta da çok dikkatli olacağız. Bunun için engeller çıksa da karşımıza, nefsimiz nazlansa, şeytan vesvese verse, kandırmağa çalışsa da, onlarla mücadele edip, Allah'ın farzlarını, farizaları tutacağız. Bu da cihadın en üstünü... Çünkü bir mücadele sonunda yapılabiliyor.

Ondan sonra da Allah'ı çok zikredeceğiz. Çünkü Allah'ın huzuruna götüreceğimiz hayır, hasenât, ibadet ve tâatin içinde zikirden daha kıymetlisi yok! Onun için gece gündüz, oturduğumuz, kalktığımız her yerde, her zaman, her vesile ile, her işi yaparken dâimâ kalbimiz, dilimiz Allah'ın zikriyle meşgul olacak. Bunu unutmayın, aziz ve sevgili Akra dinleyicileri!..

Biliyorsunuz zikir, bu kadar sevaplı olmasına rağmen, çok da kolay bir ibadettir. İnsan hastaysa, felçliyse, yatakta yatıyorsa bile, zikredebilir. Yatarken zikretmek yasak değil, yürürken zikretmek yasak değil, çalışırken zikretmek yasak değil...

Şimdi ben düşünüyorum: Çalışan bazı insanlar, işçiler neşeli oluyor. Meselâ, badanacı geliyor, evi boyuyor; bir ıslık çalıyor, neşe içinde badana yapıyor. Atölyede bakıyorsunuz, kızlar bir iş yapıyorlar, şarkı söylüyorlar. Ya topluca söylüyorlar; ya bir tanesi söylüyor, ötekiler dinliyor... Yâni herkes bir iş yapıyor, mırıldanıyor, keyfini, zevkini böylece izhar etmiş oluyor. Yaptığı işi de tatlı yapmış oluyor, seve seve çalışmış oluyor.

Müslüman ne yapacak?.. Ötekiler şarkı söylerse, ıslık çalarsa, müslüman da otururken, yürürken, kalkarken Allah Allah diyecek, zikredecek, sevap kazanacak. Çünkü, Allah'ın huzurunda en çok sevap kazandıran işlerden birisi Allah'ı çok zikretmek...

Birisi diyebilir ki:

"—Pekiyi hocam, Allah bu zikretmeye acaba niye kadar mükâfât veriyor?.."

Sebebi anlaşılabiliyor mu?.. Bu hadis-i şerifler incelenirse, bunun altında yatan sebepler, hikmetler anlaşılabiliyor mu acabâ?.. Neden böyle çok zikretmeyi, tekrar tekrar zikretmeyi Allah emrediyor?.. Yâni bir defa söylemiyoruz da, neden (*Eksirî min zikri'llâh*) 'Allah'ı zikretmeyi çok yap!' deniliyor."

Çünkü, çok çok söylendiği zaman, insanın içinde iz bırakıyor; şuurunda iz bırakıyor, şuurunun altında iz bırakıyor. Ve sonunda zikirden uyanıklık hasıl oluyor, muhabbet hasıl oluyor.

Tabii bir taraftan, insanın dışındaki bir olay olarak sevap hasıl oluyor; Allah sevap yazıyor, sevabı artıyor. Allah onu zikrediyor, mânevî değişiklikler meydana geliyor...

Zikirle ilgili söylenecek sözler çok ama, insanın kendi ruhunda ne meydana geliyor diye inceleyecek olursak; çok zikretmek suretiyle insanın üst şuuru, alt şuuru Allah fikriyle dopdolu doluyor, ma'rifetullah hasıl oluyor. Muhabbetullah hasıl oluyor, aşk hasıl oluyor, aşkullah hasıl oluyor. O zaman o kişi Mevlânâ Hazretleri gibi, Yunus Emre gibi bir insan haline geliyor.

Onları düşünün, onlar biliyorsunuz ne kadar sevgi dolu insanlar... İnsan da artık Allah sevgisine kavuşmuş bir insan olunca, üstün bir insan oluyor, bilge bir insan oluyor. Herkese sevgiyle bakıyor, her işi sevgiyle yapıyor, herkese iyilik yapıyor. İdeal, özlenen, gözlenen, heveslenilen insan seviyesine çıkmış oluyor.

İşte o noktaya ulaştıran bir mekanik yol olmuş oluyor. Yâni böyle yapınca, otomatik olarak, kendiliğinden o sonuç hasıl olduğundan, o sonuca götüren bir iş olduğundan; adım adım insan menzil-i maksuduna ulaştığı gibi, Allah Allah diye diye de aşkullah, muhabbetullah hasıl olup, kişi Allah'ı seven ve Allah-u

Teàlâ tarafından sevilen, Allah'ın bir sevgili kulu, evliyası haline geliyor. Onun için bu tavsiye edilmiş.

Allah sizi de sevsin, sizi de sevdiği kulları zümresiyle haşreylesin... Onlardan ayırmasın, onlarla dost eylesin... Hem dünyada, hem ahirette sevgi dolu insanlar eylesin... Sevgiye mazhar eylesin... İki cihanda aziz ve bahtiyar eylesin, aziz ve sevgili Akra dinleyicileri!..

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llàhi ve berekâtühû!..

14. 02. 1997 - Antalya

9. ZİKRULLAH VE AYETE'L-KÜRSÎ

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llàhi ve berekâtühû!..

Aziz ve sevgili Akra dinleyicileri!

Cumanız mübarek olsun... Size bu sohbetimde, Ramazan'dan sonraki ilk günlerde olmamız dolayısıyla, üç hadis-i şerifi nakletmeyi düşünüyorum.

a. İnsanların Hayırlısı ve Şerlisi[35]

أَنَّ رَجُلاً قَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ ، أَيُّ النَّاسِ خَيْرٌ ؟ قَالَ: مَنْ طَالَ عُمُرُهُ ، وَحَسُنَ عَمَلُهُ. قَالَ: فَأَيُّ النَّاسِ شَرٌّ ؟ قَالَ: مَنْ طَالَ عُمُرُهُ ، وَسَاءَ عَمَلُهُ (ت. حم. ك. عن أبي بكرة)

Peygamber SAS Efendimiz, Ebû Bekre RA'ın rivayet ettiğine göre, kendisine: (*Eyyü'n-nâsi hayr?*) "İnsanların hangisi en hayırlıdır, veyahut daha hayırlıdır?" diye sorulduğu zaman, buyurmuş ki: (*Men tàle umruhû ve hasüne amelühû.*) Yine sorulmuş: (*Feeyyü'n-nâsi şer?*) "İnsanların en kötüsü kim pekâlâ?.. (*Kàle: Men tàle umruhû ve sâe amelühû.*) buyurmuş.

Birinci hadis-i şerifim bu. Ne sormuş oluyorlar Peygamber Efendimiz SAS'e:

---

[35] Tirmizî, *Sünen*, c.IV, s.566, no:2330; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.V, s.40, no:20431; Dârimî, *Sünen*, c.II, s.398, no:2742; Hàkim, *Müstedrek*, c.1, s.489, no:1256; Tayâlisî, *Müsned*, c.I, s.116, no:864; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.V, s.327, no:5449; Taberânî, *Mu'cemü's-Sağîr*, c.II, s.81, no:818; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.VII, s.90, no:34424; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.III, s.371, no:6317; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.VII, s.229; Tahàvî, *Müşkilü'l-Âsâr*, c.XI, s.354, no:4529; Ebû Bekre RA'dan.

Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.VI, s.353; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XV, s.667, no:42649; *Mecmaü'z-Zevâid*, c.X, s.337; *Keşfü'l-Hafâ*, c.I, s.384, no:1231.

(*Eyyü'n-nâsi hayr?*) "İnsanların hangisi daha hayırlıdır?" Hayır kelimesi Arapça'da, daha hayırlı mânâsına da gelebilir, en hayırlı mânâsına da gelebilir. "İnsanların en hayırlısı hangisidir?" veyahut, "İnsanların ötekilerle mukayese edildiği zaman, daha hayırlısı kimdir?" diye sorulduğu zaman, Efendimiz SAS Hazretleri buyurmuşlar ki:

(*Men tàle umruhû ve hasüne amelühû.*) "Ömrü uzun olan ve icraatı, işleri, amelleri güzel olan..." Yâni uzun yaşlı, çok yaşayan ve bu yaşamı içinde yaptığı işler güzel, sevaplı, faydalı olan kimseler en hayırlı insanlardır." buyurmuş oluyor.

Aksini sormuşlar: (*Feeyyü'n-nâsi şerrun*) "İnsanların en kötüleri o halde kimlerdir? Mâdem hayırlısı bunlar, en kötüleri hangileridir?" diye sormuşlar. Buyurmuş ki: (*Men tàle umruhû ve sâe amelühû*) "Ömrü uzun olan ve icraatı, fiilleri, amelleri kötü olan kimselerdir."

Demek ki, mü'min kimse için ömrünün uzun olması iyidir. Çünkü, çok yaşadıkça çok sevaplı işler yapar ve sevabı artar. O zaman insanların da en hayırlısı olur.

Bir halk sözü var, hoşuma gider benim:

Ulemânın kocası, kocadıkça koç olur;
Cühelânın kocası, kocadıkça hiç olur.

Böyle bir söz nakledilir halkın arasında, hoşuma gider. Yâni, "Alim olan insan, bilgin olan, İslâm'ı tanıyan, yaşayan, àrif bir kimse kocadıkça tatlılaşır, bilgeleşir, hakîmleşir; daha güzel duyguları daha güzel ifade eden, daha güzel işleri yapan bir insan haline gelir. Câhil de ihtiyarladıkça, artık kontrolünü de, kendi kendisini çekip çevirmesini de kaybettiği için, gittikçe hiç olur; bunar, ihtiyarlar, yok olur gider." demek. Bu sözü de hatırlattı bana bu hadis-i şerif.

Demek ki, esas itibarıyla uzun ömürlü olup da icraatı, bu ömrü içinde yaptığı işler, yaşantısı, faaliyetleri iyi olan insan, en hayırlı insan oluyor. Ama ömrü uzun olup da, icraatı, işleri kötü olan insan da, en kötü insan oluyor. Çünkü ömrü boyunca herkese zararı dokunacak, şerri büyük mikyasta olacak, büyük miktarda olacak.

Buradan neler çıkartabiliriz ders olarak: Demek ki, insanların en hayırlısı olmak için ömrün uzun olması gerektiğine göre, ömrümüzün uzun olması için üzerimize düşen tedbirleri almalıyız. Yâni sıhhatimizi korumalıyız, sağlığımıza dikkat etmeliyiz. Vücudumuzu yıpratmamalıyız. Bunu her zaman söylüyorum.

El-hamdü lillâh, bizim camiamızın, kardeş grubumuzun, ihvânımızın içinde doktorlarımız var; bizim kurduğumuz şifâhaneler, hastaneler, muayenehaneler var... Tıbbî hizmeti daha iyi yapabiliriz. Ben kardeşlerime, hasta olmadan önce sağlıklarını korumasını tavsiye ederim. Hasta olduğu zaman doktora gitmek değil de, sağlıklı iken doktora gidip:

"—Benim durumum iyi mi, iyi devam ediyor mu?.. Yoksa bir yerde bir ufak tefek bozukluk başlamış mı?.. Önceden, kısadan, kolayken tamir edeyim!" diye sağlığını korumaya, yâni hıfzı's-sıhhaya, koruyucu hekimliği dikkat etmesini tavsiye ediyorum.

Hattâ doktor kardeşlerim inşâallah, bir zaman sonra neşredecekler, "*Sağlıklı Yaşam Kılavuzu*" diye bir kitap hazırlıyorlar. Sizlere bir kitap sunacaklar. Orada sağlıklı uzun ömür sürmeniz için, sağlığınızı korumak için neler yapmanız gerektiği bölüm bölüm anlatılacak. Yiyeceğinize dikkat edeceksiniz, yaşantınıza dikkat edeceksiniz. Böylece sağlığınız korunmuş olacak, dinç kalacaksınız, uzun ömürle yaşayacaksınız.

Bu amaçlardan bir tanesi... Çünkü, İslâm'a göre insanın kendi vücuduna, bedenine karşı da sorumlulukları var. Beden Allah'ın emanetidir, onu koruması lâzım, yıpratmağa hakkı yok... O halde sigara içip, ciğerlerini kurumla, zifirle dolduramaz! O halde içki içip, karaciğerini, midesini, aklını, dimağını mahvedemez! O halde kendisini yıpratacak işlerde vücudunu hor kullanamaz!.. Sorumlu olur. Sağlığını koruması lâzım!..

Tabii sağlıklı, afiyetli bir yaşamın boş, havâî geçmemesi gerekir. Faydalı geçmesi gerekir. İnsanın çalışması lâzım, hayırlı işler üretmesi lâzım! Vatanına, milletine, ümmetine, çevresine faydalı olması lâzım!.. Uyumlu olması lâzım, güzel işler yapması lâzım!.. Güzel eserler bırakmalı, arkasından hayırla anılmasına sebep olacak eserler bırakmalı arkasında...

Tabii, güzel şeyler nelerdir?.. Güzel şeyler, Allah'ın sevdiği, şeriatın, aklın, fikrin uygun gördüğü şeylerdir. İnsan iyi dindar

olduğu zaman, hayatını, icraatını güzelleştirmiş olacak. Her şeyi ona göre, dinin emirlerine göre ayarlayacak, tanzim edecek ve kötülüklerden kendisini sıyıracak. Ahlâkı güzel olacak, zihni güzel olacak, kalbi güzel olacak, niyeti güzel olacak, icraatı güzel olacak... Böyle bir insan, en hayırlı insan olur.

Aksi takdirde, yâni icraatı kötüyse; ömrü boyunca yaşadıkça kötülükleri artacak, ahiretteki sorumlulukları, cezası artacak... Biliyorsunuz, mü'min olsa bile bir insan cehenneme düşebiliyor. Kötü icraatından, amellerinden, günahlarından dolayı cehennemde çok yanacak. Allah korusun, Allah etmesin...

Onun için sağlığımızı koruyarak, yaptığımız icraatın Allah'ın rızasına uygun olmasına dikkat ederek yaşamalıyız. Bizim biliyorsunuz, bir Hafız Yusuf kardeşimiz var, hattat; bize bir levha hediye etmiş, çok güzel bir hat, karşımda bulunuyor:

إِلٰهِي أَنْتَ مَقْصُودِي ، وَرِضَاكَ مَطْلُوبِي !

(*İlâhî ente maksùdî, ve rıdàke matlûbî.*) "Yâ Rabbi, benim amacım, hedefim, maksudum sensin! Ben senin rızanı kazanmağa çalışıyorum." mânâsına gelen bir sözdür bu. Bu bizim amacımızdır, gàyemizdir, ana fikrimizdir. Yâni bütün hareketlerimizde, bizi o harekete sevk eden ana sebep budur. Biz Allah'ın rızasını kazanmak istiyoruz.

İşte böyle çalışırsak, böyle yaşarsak, insanların en hayırlısı oluruz. İnsanların en hayırlısı olmağa da gayret etmemiz lâzım! Hayırsız bir insan olmamalıyız.

Hani İstanbul'un, şöyle Boğaz'dan Marmara'ya doğru geçtiğiniz zaman bazı adaları var. Deniliyor ki: İstanbul'un boynuna bir gerdanlık gibi takılmış, güzel kara parçaları bunlar... Heybeli, Kınalı, Büyük Ada, Burgaz Adası gibi güzel adalar var. Bunların arasında bir de Hayırsız Ada var. Yâni ot bitmiyor, kayalık, herhangi bir işe yaramıyor, su yok, ağaç yok; tabii ona Hayırsız Ada demişler. Öteki adalar ne kadar güzelse, o da o kadar çıplak... Sadece martılar konuyor, martı yumurtaları var. Belki gübreleri var... Hayırsız Ada.

Yâni, adanın bile hayırlısı hayırsızı oluyor. Tabii, insanın hayırsız bir ömür sürmemesi lâzım!.. Bu ana amaçlarımızdan birisi. Biz bu dünyaya imtihan için geldiğimize göre, bu yaşam bir imtihan olduğuna göre, sevap kazanmağa çalışmalıyız. Allah'ın rızasını kazanmağa çalışmalıyız ve harıl harıl çalışmalıyız. Hayırlı işlerde koşmalıyız, öncü olmalıyız, önder olmalıyız, server olmalıyız. Örnek olmalıyız.

Herkesin parmakla gösterdiği, "Biz de böyle yapalım!" diye imrendiği işler yapması lâzım müslümanların... Öğünmek için değil, Allah'ın rızasını kazanmak için. Hattâ saklayabilir.

Bir kardeşimiz, Antalya'da aile eğitim çalışmasında bir kâğıt gönderdi... Ak-Televizyonumuz biliyorsunuz, mübarek cuma gecesinde deneme yayınlarını bitirdi, asıl yayınlarına başladı. İşte orası için:

"—Ben Ak-Televizyon'a şu kadar milyar yardım etmek istiyorum ama, şu ayda yapacağım bu yardımımı." diye yazmış.

"—Lütfen ismimi de açıklamayın!" diye ilave etmiş oraya.

Yâni, ismini açıklatmak istemiyor. Neden?.. "Gösteriş olmasın, riya olmasın, alkış toplama vesilesi, reklam vesilesi olmasın; ben bunu Allah rızası için yapıyorum." diye, onu da söylemiş oluyor.

b. Zikrullah İçin Toplanmanın Fazîleti

İkinci hadis-i şerife geçiyorum. Peygamber SAS Efendimiz bir keresinde, ashabından bir halkanın yanına uğradı, yanlarına geldi. Muaviye RA'dan rivayet edilmiş. Hazret-i Muaviye Peygamber Efendimiz'in vahiy kâtipliğini de yapmıştı ve ashabdandı. Hazret-i Ali'yi seviyoruz, "Dedemizdir, büyüğümüzdür, tarikatta serverimizdir." diye. Ama ötekisi de ashabdan olduğu için, onu da seveceğiz. Ona da "*Radıya'llàhu anh*" diyeceğiz. Çünkü, Peygamber Efendimiz:

"—Ashabım konusunda beni üzmeyin! Onların aleyhinde konuşmayın!" buyurmuş.

Her zaman Hazret-i Ali Efendimiz'den rivayetler geliyordu, bu sefer de Muaviye RA'dan bir hadis geldi:[36]

---

[36] Müslim, *Sahîh*, c.IV, s.2075, no:2701; Tirmizî, *Sünen*, c.V, s.460, no:3379; Neseî, *Sünen*, c.VIII, no:249; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.IV, s.92, no:16881;

إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَرَجَ عَلٰى حَلْقَةٍ مِنْ أَصْحَابِهِ فَقَالَ: مَا أَجْلَسَكُمْ ؟ قَالُوا: جَلَسْنَا نَذْكُرُ اللَّهَ، وَنَحْمَدُهُ عَلٰى مَا هَدَانَا لِلإِسْلاَمِ، وَ مَنَّ بِهِ عَلَيْنَا. قَالَ: آللَّهِ مَا أَجْلَسَكُمْ إِلاَّ ذٰلِكَ ؟ قَالُوا: وَاللهِ مَا أَجْلَسَنَا إِلاَّ ذٰلِكَ. قَالَ: أَمَا إِنِّي لَمْ أَسْتَحْلِفْكُمْ تُهْمَةً لَكُمْ، وَلٰكِنَّهُ أَتَانِي جِبْرِيلُ فَأَخْبَرَنِي: أَنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ يُبَاهِي بِكُمُ الْمَلاَئِكَةَ (م. ت. ن. عن معاوية)

(*İnne rasûlü'llàh SAS, harace alâ halkatin min ashàbihî*) "Peygamber Efendimiz, ashab-ı kiramının teşkil ettiği bir halkaya çıkıp geliverdi."

Biliyorsunuz, o devirlerde galiba bir adet, insanlar oturdukları zaman, herkes birbirini iyice görsün diye halka şeklinde oturuyorlar. Halka şeklinde oturunca da, başköşe diye bir şey kalmıyor, eşitlik oluyor halkada... Herkes daire şeklinde oturduğu için, bunun başı neresi, belli olmaz. Her taraf baş, her taraf kenar... O bakımdan güzel bir oturuş şekli... Böyle otururlarmış. Anlaşmak, sohbet etmek için de daha uygun bir oturuş şekli.

Sohbet halkası deniliyor. Hattâ bazı alimlerin talebelerine ders verdikleri zaman bu tarzda oturdukları için, onların konuşmalarına, ilim halkası, sohbet halkası, tedris halkası diye isim veriliyor. Kapının üstündeki halka gibi yuvarlak olduğundan, o isim verilmiş oluyor.

İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.III, s.95, no:813; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XIX, s.311, no:701; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.XIII, s.313, no:7387; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.VI, s.59, no:29469; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.I, s.400, no:532; Abdullah ibn-i Mübarek, *Zühd*, c.I, s.395, no:1120; Şeybânî, *el-Âhàd ve'l-Mesânî*, c.I, s.432, no:529; Muaviye RA'dan.

Tergîb ve Terhîb, c.II, s.259, no:2317.

"SAS Efendimiz, ashabından bir halkanın üzerine çıktı, geldi. Yâni, dairevî oturmuş bir grup insanın yanına geldi. (*Fekàle: Mâ ecleseküm?*) 'Sizi burada toplayan sebep ne, ne oturttu sizi buraya?' diye onlara sordu."

Tabii, muhakkak ki selâm da vermiştir. Efendimiz böyle bir topluluğa gittiği zaman, kendisi selâm verirdi ve üç defa verirdi selâmı: "*Es-selâmü aleyküm!.. Es-selâmü aleyküm!.. Es-selâmü aleyküm!..*" diye tekrar ederdi selâmı, muhabbetini göstermek için. Herhalde selâm filân vermiştir de, ondan sonra sormuştur.

"—Ne sebeple oturuyorsunuz, sizi burada oturtan sebep ne?" diye sormuş.

(*Kàlû*) Cevap vermişler Efendimiz'in sorusuna, üç şey söylemişler: (*Celesnâ*) "Şu sebepten oturduk yâ Rasûlallah: (*Nezküru'llàhe*) Allah'ı zikrediyoruz." Topluca Allah'ı zikrediyorlar. (*Ve nahmedühû*) "Ve Allah'a hamd ü senâlar ediyoruz. Ne sebeple?.. (*Alâ mâ hedânâ li'l-islâm*) 'Bizi müşriklikten kurtardı, İslâm nimetiyle şerefyâb eyledi. Müslüman olmamızı nasib eyledi, bizi İslâm'a sevk eyledi, hidayet ihsân eyledi.' diye; (*ve menne bihî aleynâ.*) ve bu İslâm ile bize bahşettiği nimetlerden dolayı, Allah'a hamd ediyoruz."

Şimdi bir kere, hidayete ermekten dolayı hamd ediyorlar. Müslüman olmuş olmaktan, müşrik kalmamaktan, cahil gàfil kalmamaktan dolayı Allah'a hamd ediyorlar. Bir de İslâm dolayısıyla, İslâm'ın kendilerine sağladığı çeşitli nimetleri düşünerek Allah'a hamd ediyorlar.

İslâm insana çok çeşitli nimetler bahşediyor, aziz ve sevgili Akra dinleyicileri! O kadar çeşitli nimetler bahşediyor ki... İslâm temizlik dini, bizi temizliğe alıştırmış. Saçımızdan tırnağımıza varıncaya kadar, vücudumuzdan ruhumuza varıncaya kadar, her türlü temizliğin en güzeli İslâm'da var... Bu bir büyük devlet, saadet, bahşiş, ikram, Allah'ın lütfu...

Sonra yeme, içme, evlenme, mirası taksim etme, çocuklara bakma; annenin çocuklara karşı annelik hizmetleri, çocukların anne babasına karşı hürmetleri; babanın hanımına, çocuklarına bakması... Toplum içinde ticaretin aldatmacasız olması, tartının, ölçünün doğru olması... O kadar çeşitli konular var ki, bunları hep İslâm öğretiyor bize...

Müslüman olmayan toplumlarda, bunlar öğretilmediği için insanların ne kadar kötü şeyler yaptığını çevremizdeki gayr-i müslim toplumlara baktığımız zaman görüyoruz. İşte Sırplar, işte Ruslar, işte Bulgarlar, işte Yunanlılar, işte Kıbrıs, işte Batı Trakya... Bunları artık gazetelerden, tarihten, hafızanızdan tamamlayın!.. İslâm olmadığı zaman, insanlar ne kadar insanlıktan uzaklaşıyorlar, ne kadar vahşileşiyorlar, ne kadar hunharlaşıyorlar...

Benim dedelerim oraları fethettiği zaman, nasıl bağdan üzüm koparınca, bağcıyı göremediği için, üzümün parasını üzüm kütüğünün üstüne, böyle bir mendille bağlamış, geçmiş. Parasını ödemiş yâni. "Ben senin üzümünü parasız almıyorum, gasbetmiyorum, al işte parası burada asılı... Sen korkup gitmişsin ama ben parasını bırakıyorum." demiş oluyor.

Bu kadar zarif hareket etmiş benim ecdadım…

Yaptıkları binaların köşelerine, serçeler, kuşlar için küçük kuş köşkleri yapmışlar. Cıvıl cıvıl onlar orada yuva kuruyorlar, yavruluyorlar, bir şenlik oluyor. Bu bir kuş sevgisi, hayvan sevgisi...

Her tarafı çiçeklerle donatmışlar, hattâ çinileri çiçek desenleriyle donatmışlar. Muhteşem bir tabiat sevgisi, yeşillik sevgisi, çiçek sevgisi var. Temizlik var...

Her şeyi görüyorsunuz, düşündüğünüz zaman anlıyorsunuz. İslâm'da sonsuz, sayısız nimetler var. İşte onları düşünüp Allah'a hamd ediyoruz demişler. "Allah'ı zikrediyoruz. Bize hidayet verdiği için Allah'a hamd ediyoruz. İslâm dolayısıyla bize sonsuz nimetler verdiğinden, hamd ediyoruz." demişler.

(*Kàle*) Efendimiz buyurmuş ki: (*Âllàhi mâ ecleseküm illâ zâlike?*) "Siz bu sebepten başka bir sebeple oturmuyorsunuz da, sırf bu sebepten dolayı mı oturuyorsunuz? Allah'a and olsun ki, öyle mi?.." diye soru olarak sordu Peygamber Efendimiz.

(*Kàlû: Va'llàhi mâ eclesenâ illâ zâlike*) "Evet, Allah'a and olsun ki, biz ancak bu sebeple oturuyorduk, halka kurduk. Başka bir sebeple değil toplantımız." diye cevap verdiler, Peygamber Efendimiz'in o sorması üzerine... "Allah için mi, bu sebepten mi oturdunuz? Allah aşkına doğru söyleyin!" deyince; "Evet, Allah aşkına doğru söylüyoruz, bu sebepten oturduk." dediler.

Peygamber SAS Efendimiz ne kadar zarif! Bakın, takip edin Efendimiz'in ifadelerini... Buyurdu ki:

(*Emâ innî lem estahlifküm tühmeten leküm*) "Ben sizin sözünüz doğru mu, yalan mı diye size sûizanda bulunduğum için, sizden yemin istemiş değilim. Bu soruyu, te'kid için soruyorum. Yâni, o işin öyle olduğunun bir kere daha tekrarı için soruyorum.

(*Ve lâkinnehû etânî cebrîlü feahberanî*) "Bana Cebrâil geldi şu sırada ve bana bildirdi ki, (*enne'llâhe azze ve celle yübâhî bikümü'l-melâikeh.*) Allah-u Teàlâ, sizleri zikrederek meleklerine iftihar ediyor; sizlerle öğünüyor, mubâhat eyliyor. Yâni, 'Bakın benim kullarıma, beni zikrediyorlar. Bakın, müslüman oldukları için bana hamd ediyorlar. Bakın, İslâm'ın içindeki çeşitli nimetleri kavradıkları için, hamd ü senâ ediyorlar, şükrediyorlar bana...' diye meleklerine öğündüğünü Cebrâil bana bildirdi. Ben bunu temin etmek için, bunun iyice anlaşılması için o soruyu bir daha sordum. Yâni, bu sebepten oturanların mükâfâtının bu kadar büyük olduğu, açık seçik belli olsun diye sordum." diyor Peygamber Efendimiz SAS.

Aziz ve muhterem kardeşlerim! Bu hadis-i şeriften çıkardığınız dersleri şöyle bir düşünün! Demek ki. Allah'ı zikretmek için topluca oturuluyormuş. Bu bir... (*Nezküru'llàh*) "Allah'ı zikrediyoruz, onun için oturduk." diyorlar. Demek ki, müslümanlar tek başlarına zikir yaptıkları gibi, bir araya geldikleri zaman da, Allah'ın lütfunu, nimetini, adını, güzel cümleleri, kelimeleri tekrar ederek topluca zikir yapabilirler; bu çıkıyor.

Sonra hamd etmenin ne kadar güzel olduğu, İslâm'ın ne kadar büyük nimet olduğu anlaşılıyor. Evet, aziz ve muhterem kardeşlerim! Eğer siz müslüman olmasaydınız çok yazık olurdu... Biz müslüman olmasaydık, hem dünyada hem ahirette çok fena olurduk... Ne mutlu müslüman olanlara!.. *El-hamdü lillâh alâ ni'meti'l-islâm, ve hidâyeti'r-rahmân... Ve tevfîkı'l-îmân...*

Sonra tabii, İslâm'ın içindeki bütün emirlerin bir nimet olduğunu, bir güzellik olduğunu da buradan anlıyoruz. Bunlarla, böyle meşguliyetlerle toplanıldığı zaman, o toplantıların Allah tarafından çok sevilen toplantılar olduğu, böylece anlaşılmış oluyor.

Aziz ve muhterem kardeşlerim! Demek ki, biz de bu çeşit toplantılar yapmağa gayret etmeliyiz, dikkat etmeliyiz. Ya da, toplantılarımızın bu sıfatta olmasına gayret etmeliyiz.

Tabii, insanlar toplandığı zaman çeşitli şeyler yaparlar. Biz de toplanırız, ne yaparız?.. Sohbet ederiz, havadan sudan başlarız: Havalar nasıl?.. Kar yağıyor, soğuk var, yağmur yok... Havadan sudan konuşma, birbirleriyle ilgili konuşma... Bazan bu konuşmalar gıybete dönüşebilir, bazan günaha dönüşebilir. Bazan şakaya, şakadan Allah'ın sevmediği mizaha, karşı tarafı üzen şeylere dönüşebilir.

Demek ki, toplantılarımızın zikrullah olmasını, Allah'a hamd ü senâ olmasını, Allah'ın nimetlerini tefekkür konusunda olmasını sağlamağa çalışmalıyız. Bu anlaşılıyor. Böyle yapanların, Allah tarafından çok sevildiğini görmüş oluyoruz.

c. Ayete'l-Kürsî'nin Önemi

Şimdi üçüncü hadis-i şerife geliyorum. Belki bunu ayrı bir sohbet konusu da yapabilirdim ama, üç hadis okuyacağım dediğim için, sohbetim uzasa da bunu da okumak istiyorum.

Üçüncü hadis-i şerif Ebû Hüreyre RA'dan... Bu hadis-i şerifler, hepsi sahih hadislerdir. Büyük hadis alimlerinin sahihtir, güzeldir dediği hadislerden seçilmiş, sağlam hadis-i şerifler. Bu en son okuyacağım, Ebû Hüreyre RA hadisi de, Buhàrî tarafından rivayet edilmiş. Buhàrî, hadis alimlerinin sultanıdır, en önde gelenidir. Onun için okuduğum hadislerin sağlam olduğunu bilin!

Üçüncü hadis-i şerifte Peygamber Efendimiz, bir sûrenin önemini anlatacak ama, önemini anlatırken cereyan eden olay, sanıyorum sizin çok ilginizi çekecek, hafızanızda kalacak, siz de başkalarına anlatacaksınız. Öyle tahmin ediyorum. Benim çok ilgimi çektiği için, sizin de ilginizi çekecek diye düşünüyorum.

Ebû Hüreyre RA diyor ki: [37]

---

[37] Buhàrî, *Sahih*, c.II, s.812, no:2187; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.VI, s.238, no:10795; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.II, s.346; İbn-i Huzeyme, *Sahîh*, c.IV, s.91, no:2424; Ebû Hüreyre RA'dan.

Nevevî, *Riyâzu's-Sàlihîn*, c.II, s.2, no:2.

وَكَّلَنِي رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِحِفْظِ زَكَاةِ رَمَضَانَ، فَأَتَانِي آتٍ، فَجَعَلَ يَحْثُو مِنْ الطَّعَامِ، فَأَخَذْتُهُ، وَقُلْتُ: لَأَرْفَعَنَّكَ إِلَى رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ. قَالَ: إِنِّي مُحْتَاجٌ، وَعَلَيَّ عِيَالٌ وَلِي حَاجَةٌ شَدِيدَةٌ. فَخَلَّيْتُ عَنْهُ، فَأَصْبَحْتُ. فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: يَا أَبَا هُرَيْرَةَ مَا فَعَلَ أَسِيرُكَ الْبَارِحَةَ؟ فَقُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، شَكَا حَاجَةً شَدِيدَةً وَعِيَالاً، فَرَحِمْتُهُ، فَخَلَّيْتُ سَبِيلَهُ. فَقَالَ: أَمَا إِنَّهُ قَدْ كَذَبَكَ، وَسَيَعُودُ.

(*Vekkelenî rasûlü'llàh SAS bi-hıfzı zekâti ramadàn*) Ramazandan çıktık ya... "Ramazan zekâtının mallarının korunmasında Rasûlüllah beni görevlendirdi, bekçi tayin etti." diyor.

Demek ki, Ramazan'da zekât toplanmış. Biliyorsunuz, Ramaza'da yapılan hayırlar, öbür aylarda yapılanlar gibi değil, kat kat fazla mükâfâtlandırılır. Onun için, umûmiyetle Ramazanda zekâtını verirler. Hesâbı iyi olan, sevabı çok kazanmak isteyen müslümanlar böyle yaparlar. Siz de inşâallah Ramazanda zekâtlar vermişsinizdir, sadaka-i fıtr vermişsinizdir. Ayrıca fakirlere, yoksullara, dullara, yetimlere sadakalar, mâlî yardımlar yapmışsınızdır. Allah kabul eylesin... Tekrarını nasib eylesin... Büyük mükâfâtlar, sevaplar kazanmış olmanızı diliyorum.

Şimdi böyle Ramazan'da toplanmış mallar, tahmin ediyorum ki hurma gibi şeyler. Peygamber Efendimiz, "Sen bunları bekle bakalım!" diye Ebû Hüreyre RA'ı vazifelendirmiş. Gece gündüz bekleyecek, ortada yığılı bir sürü hurma...

(*Feetânî âtin, feceale yahsû mine't-taàm*) "Ben bekçilik yaparken birisi geldi, başladı yiyeceklerden avuçlamağa..." diyor Ebû Hüreyre RA. İşte buradan toplanan zekâtların hurma olduğunu anlıyoruz. Taàm diyor çünkü, yenilecek bir şey...

Hasâ-yahsû, avuçlamak demek. Birisi gelmiş, herhalde torba gibi bir şeye doldurmak üzere avuçlamağa başlamış. (*Feehaztühû*) "Ben de onu yakaladım." diyor. Zekât mallarını avuç avuç torbaya doldurup kaçıracak, hırsızlık yapacak. Ebû Hüreyre RA onu yakalamış.

(*Fekultü: Leerfeanneke ilâ rasûli'llâh SAS*) "'Seni Rasûlüllah'ın huzuruna sürükleyip götüreceğim!' dedim ona." Tabii, hırsızı yakaladı, onu Rasûlüllah'a götürecek. "Bu, hırsızlık yaparken, benim tarafımdan yakalandı yâ Rasûlallah!" diyecek.

(*Kàle*) Adam demiş ki: (*İnnî muhtâcün, ve aleyye ıyâlün, ve lî hâcetün şedîdetün*) "Ben muhtaç bir insanım. Çoluk çocuğum kalabalık, çok insanlar var. Şiddetli bir fakr u zaruret içindeyim. Onun için yaptım bunu." demiş. Mâzeret beyan etmiş, acındırmış kendisine.

(*Fehalleytü anhü*) "Ben de onu serbest bıraktım." diyor. Yâni bir şey aldırtmadan, elindekilerini bıraktırıp, hırsızı salıvermiş Ebû Hüreyre RA.

(*Feasbahtü*) "Sabaha ulaştım." (*Fekàle rasûlü'llàh SAS*) Bakın, burası önemli, dikkatinizi çekiyorum, siz de kulak kabartın! Peygamber Efendimiz Ebû Hüreyre'ye demiş ki: (*Yâ ebâ hüreyreh, mâ feale esîruke el-bârihah*) *El-bârihah*, dün gece demek. "Dün gece, senin yakaladığın esirin ne yaptı yâ Ebâ Hüreyre?" diye sormuş. Daha Ebû Hüreyre bir şey demedi. Peygamber Efendimiz, sabahleyin Ebû Hüreyre ile karşılaşınca diyor ki: "Ey Ebû Hüreyre, senin dün gece yakaladığın esirin ne yaptı?.."

Bu neyi gösteriyor?.. Allah'ın bildirmesiyle Rasûlüllah SAS Efendimiz'in, o gece Ebû Hüreyre'nin başından geçen macerayı bildiğini gösteriyor. İşte bu önemli bir nokta, bunu herkes bilsin!.. Sonra ben, asıl sonuçta da bir şeyler söyleyeceğim. Buhàrî'nin bu hadis-i şerifini onun için okuyorum.

(*Fekultü: Yâ rasûla'llàh! Şekà hàceten şedîdeten ve iyâlen, ferahimtühû, fehalleytü sebîleh*) "Yâ Rasûlallah! Çok ihtiyacı

olduğundan şikâyetlendi, çoluk çocuğunun kalabalık olduğunu söyledi; ben de ona acıdım, serbest bıraktım.” dedim.

(*Fekàle: Emâ innehû kad kezebeke, ve seyeùd*) Bakın burada da tekrar bu cümlenin altını çizmek istiyorum, sevgili dinleyiciler, iyice dinleyin! Peygamber Efendimiz dedi ki: (*Emâ innehû kad kezebeke*) “O sana yalan söyledi.” Yâni sözünün doğru olmadığını Efendimiz biliyor. Nereden biliyor?.. Allah’ın bildirmesiyle biliyor. O adamın hakîkaten çoluk çocuğu çok mu, hakîkaten muhtaç mı, değil mi; normal şartlarda, tabii şartlarda bir başkası bilemez bunu ama, Rasûlüllah SAS onun söylediklerinin doğru olmadığını biliyor, “Yalan söyledi.” diyor.

Nereden biliyor?.. Allah bildirince bilir. Bunu niçin söylüyorum. Bir de diyor ki: (*Ve seyeùd*) “Bak, yine gelecek!” diyor, bu da ileriye yönelik bir olay. Yâni dün geceki olayda yalan söylediğini söylüyor, “Gene gelecek, yâni bu akşam da gelecek!” diyor. Bu neyi gösteriyor?.. İleride olacak bir şeyi de bildiğini gösteriyor. Bu nedir?.. İşte bu gaybla ilgili bir bilgiyi bilmektir.

Pekiyi, gaybı Allah’tan başkası bilir mi?.. Bilir. Allah’ın bildirdiği, gaybdan bazı bilgileri verdiği kimseler bilir.

إِلاَّ مَنِ ارْتَضٰى مِنْ رَسُولٍ (الجن:٢٧)

(*İllâ meni’rtedà min rasûl*) “Peygamberlerden istediği kimselere bazı bilgileri bildirir.” (Cin, 72/27)

Ben bu hususta daha başka hadis-i şerifler de anlatacağım. Çünkü, bu Ramazan’da bazı yarım bilgili insanlar çıktılar, Rasûlüllah’ın da bilmediğini iddia ettiler. Yâni asıl maksatları, şeyhlerin böyle şeyleri bilmediğini söylemek, o hususta birtakım sözler söylemek ama, bir tanesi çok da ileri gitmiş, —konuşmasını ben dinlemedim ama, yazılı çözümünü aldım arkadaşlardan— demiş ki:

“—Peygamber de bilmezdi.”

İşte bak gel, Buhàrî hadis-i şerifinde gör: Akşam ne olduğunu Ebû Hüreyre’ye kendisi soruyor, biliyor. Söylenen sözün yalan olduğunu biliyor, adamın bir daha geleceğini biliyor. Gördünüz mü?.. Demek ki, Rasûlüllah o iddiacının dediği gibi değil; Allah’ın

bildirmesiyle, olacak şeyleri de biliyor, olmuş şeylerdeki başkalarının bilmediği tarafları da biliyor.

فَعَرَفْتُ أَنَّهُ سَيَعُودُ لِقَوْلِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَرَصَدْتُهُ ، فَجَاءَ يَحْثُو مِنْ الطَّعَامِ ، فَأَخَذْتُهُ ، فَقُلْتُ : لَأَرْفَعَنَّكَ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ. قَالَ: دَعْنِي فَإِنِّي مُحْتَاجٌ وَعَلَيَّ عِيَالٌ لاَأَعُودُ. فَرَحِمْتُهُ ، فَخَلَّيْتُ سَبِيلَهُ ، فَأَصْبَحْتُ ، فَقَالَ لِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: يَا أَبَا هُرَيْرَةَ ، مَا فَعَلَ أَسِيرُكَ الْبَارِحَةَ ؟ قُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ ، شَكَا حَاجَةً شَدِيدَةً وَعِيَالاً ، فَرَحِمْتُهُ ، فَخَلَّيْتُ سَبِيلَهُ. فَقَالَ: أَمَا إِنَّهُ قَدْ كَذَبَكَ ، وَسَيَعُودُ.

(*Fearaftü ennehû seyeûdü li-kavli rasûli'llâh SAS, ferasadtühû*) Ebû Hüreyre RA diyor ki: "Rasûlüllah'ın geri dönecek demesinden, o adamın gene geleceğini anladım ve gözlemeğe başladım."

Bakın, sahabe-i kiram bu yarım bilgili, yarım alim gibi düşünmüyor. Rasûlüllah bir şeyi söyledi mi, onun gerçek olacağını biliyor ve bekliyor. Tekrar tarassut etmeğe, gözlemeğe başlamış.

(*Fecâe yahsû mine't-taàm*) "Adam yine geldi, hurmaları, yiyecekleri, —belki hurma da vardır, buğday da vardır, arpa da vardır— yemekleri, yenilebilecek malzemeleri avuçlamağa başladı." Herhalde torbasına doldurup, kucağına doldurup kaçıracaktı. (*Feehaztühû*) Yine yakalamış Ebû Hüreyre. (*Fekultü: Leerfeanneke ilâ rasûli'llâh SAS*) "Seni Rasûlüllah'ın huzuruna yaka paça götüreceğim!" demiş.

(*Kàle: Da'nî feinnî muhtàcun, ve aleyye iyâlün, lâ eùd*) Demiş ki: "Beni bu sefer de bırak! Ben çok muhtacım, çoluk çocuğum çok... İşte ondan yine dayanamadım, geldim, hırsızlık yapmağa

kalkıştım. Gelmeyeceğim bir daha...” demiş. (*Ferahimtühû ve halleytü sebîlehû*) “Adama gene acıdım, ve yolunu gene serbest bıraktım, açıverdim. Yâni, gitmesine müsaade ettim.” diyor Ebû Hüreyre RA.

(*Feasbahtü fekàle lî rasûlü'llàh SAS*) Sabahleyin Rasûlüllah'ın huzuruna varınca, —hani namazda buluşuyorlar ya— o bir şey demeden, Peygamber Efendimiz gene buyurmuş ki: (*Yâ ebâ hüreyreh, mâ feale esîruke el-bârihah*) “Dün gece senin yakaladığın esir, ne yaptı bu sefer gene?..”

Bak, gene onun geldiğini biliyor. (*Fekultü: Yâ rasûla'llàh! Şekâ hàceten ve iyâlen ferahimtühû fehalleytü sebîleh*) “Yâ Rasûlallah! Gene ihtiyacının çok olduğunu söyledi. Çoluk çocuğunun, ailesinin kalabalık olduğunu söyledi. Ben de acıdım, yolunu gene serbest bıraktım. Yâni yakasını bıraktım, yine gitti.” dedim.

(*Fekàle: Emâ ennehû kad kezebeke ve seyeùd*) Peygamber SAS Efendimiz tekrar buyurdu ki: “O gene sana yalan söyledi, gene gelecek.”

Bir daha geleceğini biliyor. Halbuki adam ne demişti, Ebû Hüreyre'den kurtulmak için, (*Lâ eùdü*) “Bir daha gelmeyeceğim!” demişti. Peygamber Efendimiz diyor ki: “Gene gelecek!”

فَرَصَدْتُهُ الثَّالِثَةَ ، فَجَاءَ يَحْثُو مِنَ الطَّعَامِ ، فَأَخَذْتُهُ ، فَقُلْتُ: لأَرْفَعَنَّكَ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ سَلَّمَ ، وَهَذَا آخِرُ ثَلاَثِ مَرَّاتٍ ، أَنَّكَ تَزْعُمُ لاَ تَعُودُ ، ثُمَّ تَعُودُ. فَقَالَ : دَعْنِي ، أُعَلِّمْكَ كَلِمَاتٍ يَنْفَعُكَ اللَّهُ بِهَا . قُلْتُ: مَا هُنَّ ؟ قَالَ: إِذَا أَوَيْتَ إِلَى فِرَاشِكَ فَاقْرَأْ آيَةَ الْكُرْسِيِّ ، فَإِنَّهُ لَنْ يَزَالَ عَلَيْكَ مِنَ اللهِ حَافِظٌ ، وَلَنْ يَقْرَبَكَ شَيْطَانٌ حَتَّى تُصْبِحَ.

(*Ferasadtühü's-sâlisete*) “Üçüncü defa yine onu gözetledim, saklandım. (*Fecâe yahsû mine't-taàm*) Gene geldi, hırsızlık yapmak için yiyecek malzemeyi avuçlamaya kalkıştı. (*Feehaztühû*) Bu sefer gene yakaladım. (*Fekultü: Leerfeanneke ilâ rasûli'llâh

SAS, ve hâzâ âhiru selâsi merrâtin, enneke tez'umu lâ teùdü, sümme teùd) 'Bak bu üçüncü defa oldu, seni Rasûlüllah'ın huzuruna mutlaka götüreceğim! Sen dönmeyeceğim diyorsun, dönmeyeceğim sanıyorsun; ondan sonra da dönüyorsun, gene hırsızlık yapıyorsun, tekrar tekrar yapıyorsun. Bu sefer götüreceğim!' dedim."

(*Fekàle: Da'nî, feinnî üallimüke kelimâtin yenfeuke'llàhu bihâ.*) 'Beni bırak. Bak bırakırsan, Allah'ın sana fayda sağlatacağı bazı güzel dualar öğreteceğim, bazı güzel şeyler öğreteceğim!' dedi. (*Kultü: Mâ hünne*?) 'Nedir bu güzel dualar?' diye, ben sordum."

Yâni, "Beni serbest bırak, ben sana bazı dualar öğreteceğim!" demiş yakalanan kişi. O da, "Nedir o dualar?" diye sormuş.

(*Kàle*) "O herif, yâni hırsızlık yapan varlık: (*İzâ eveyte ilâ firâşike fakra' ayete'l-kürsiyyi, feinnehû len yezâle aleyke mina'llàhi hàfizun*) 'Yatağına yatmağa gittiğin zaman, Ayete'l-Kürsî'yi oku! Çünkü, Ayete'l-Kürsî senin üzerinde Allah'tan bir muhafız olur. Yâni Allah'ın nasîb ettiği, takdir eylediği, tayin ettiği bir muhafız olur, seni korur. (*Ve lâ yakrabeke şeytànün*) Ve o Ayete'l-Kürsî'yi okuduğun gece şeytan sana yaklaşamaz. (*Hattâ tusbiha*) Sabaha çıkıncaya kadar, sabah oluncaya kadar şeytan yanına sokulamaz.' dedi."

Tabii burada hemen hatırımızda tutalım, defterimize not edelim: "Bundan sonra ben de yatağıma yattığım zaman, inşâallah Ayete'l-Kürsî'yi okuyayım!" diyeceksiniz, değil mi?.. Mâdem sahih hadistir, duydunuz. Şeytan yaklaşmasın benim yanıma diye, gece yatarken ne okuyacağız?.. Bugünden itibâren, artık her akşam Ayete'l-Kürsî'yi okuyacağız.

Neden?.. Çünkü Ayete'l-Kürsî başında bekçi olarak duracak, Allah'tan seni koruyucu bir melek vazifeli olacak belki, bekçi olacak ve şeytan yaklaşamayacak.

فَخَلَّيْتُ سَبِيلَهُ ، فَأَصْبَحْتُ ، فَقَالَ لِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ:

يَا أَبَا هُرَيْرَةَ ، مَا فَعَلَ أَسِيرُكَ الْبَارِحَةَ ؟ قُلْتُ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، زَعَمَ أَنَّهُ

يُعَلِّمُنِي كَلِمَاتٍ يَنْفَعُنِي اللهُ بِهَا ، فَخَلَّيْتُ سَبِيلَهُ. قَالَ: مَا هِيَ ؟ قُلْتُ: قَالَ لِي: إِذَا أَوَيْتَ إِلَى فِرَاشِكَ فَاقْرَأْ آيَةَ الْكُرْسِيِّ مِنْ أَوَّلِهَا حَتَّى تَخْتِمَ الآيَةَ ، وقال لِي: لَنْ يَزَالُ عَلَيْكَ مِنَ اللهِ حَافِظٌ ، وَلاَ يَقْرَبُكَ شَيْطَانٌ حَتَّى تُصْبِحَ. فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: أَمَا إِنَّهُ قَدْ صَدَقَكَ وَهُوَ كَذُوبٌ . تَعْلَمُ مَنْ تُخَاطِبُ مُنْذُ ثَلاَثٍ يَا أَبَا هُرَيْرَةَ ؟ قُلْتُ: لاَ. قَالَ: ذَاكَ شَيْطَانٌ (خ. ن. خز. عن أبي هريرة)

(*Fehalleytü sebîlehû*) Böyle dedi diye gene hırsızı salıverdi Ebû Hüreyre RA. Yâni öğrettiği için salıverdi, bir şey alamadan salıverdi. (*Feasbahtü fekàle lî rasûlü'llàh*) “Sabahleyin Rasûlüllah’ın yanına varınca, Rasûlüllah bana dedi ki: (*Mâ feale esîruke el-bârihah*) ‘Dün gece senin yakaladığın esirin ne yaptı ey Ebû Hüreyre?’ diye tekrar sordu.”

(*Yâ rasûla’llàh, zeame ennehû yuallimünî kelimâtin yenfeuni’llâhü bihâ fehalleytü sebîlehû*) “O herif sandı ki, o bana bazı kelimeler, dualar öğretecek ve o dualardan Allah beni istifade ettirecek diye, böyle bir şey söyledi. Ben de o duayı öğrendim, onun için onu salıverdim.”

(*Kàle: Mâ hiye?*) “Ne öğretti? Öğrettiği dua nedir?” diye Efendimiz soruyor. Biliyor ama soruyor. Nereden biliyor?.. Allah’ın bildirmesinden biliyor.

(*Kultü: Kàle lî*) “Ben Rasûlüllah’a anlatmak için dedim ki: O bana dedi ki: (*İzâ eveyte ilâ firâşike fakra’ âyete’l-kürsiyyi*) ‘Yatağına yatmağa gittiğin zaman Ayete’l-Kürsî’yi oku! (*Min evvelihâ hattâ tahtime’l-âyeh*) Başından, ta ayetin sonunu bitirinceye kadar...’ Yâni, (*A’llàhu lâ ilâhe illâ hüve’l-hayye’l-kayyûm*)’dan (*ve hüve’l-aliyyü’l-azîm)*’e kadar oku dedi bana.

(*Ve kàle lî: Lâ yezâlü aleyke mina’llàhi hàfizun*) ‘Böyle okursan, Allah’tan senin üzerinde bir muhafız olur. Ayete’l-Kürsî mi korur,

bir melek mi vazifelenir, o mu korur... Yâni korunma altına alınırsın. (*Ve lâ yakrabeke'ş-şeytànü hattâ yüsbiha*) Sabah oluncaya kadar şeytan yanına sokulamaz.' dedi yâ Rasûlallah, böyle anlattı o hırsız." diye söylüyor.

(*Fekàle'n-nebiyyü SAS*) "Peygamber Efendimiz SAS buyurdu ki: (*Emâ innehû kad sadakake*) 'Evet, bu sözleri doğru, sana doğru söylemiş. (*Ve hüve kezûbün*) Çok yalancı bir varlık olduğu halde, bu sözleri doğru... Bu sözleri sana doğru olarak söylemiş ey Ebû Hüreyre!' dedi."

(*Ta'lemü men tuhàtıbu münzü selâsin yâ ebâ hüreyreh?*) "Sen üç gecedir kiminle muhatab olduğunu, kiminle konuştuğunu biliyor musun?" dedi. (*Kultü: Lâ!*) "Hayır, bilmiyorum." dedim Rasûlüllah'a... (*Kàle: Zâke şeytànün*) "O şeytan idi." diye buyurdu Peygamber SAS Efendimiz.

Görüyorsunuz, Buhàrî'nin sahih bir hadis-i şerifiyle karşılaşmış olduk. Peygamber SAS Efendimiz'in zamanında, Ebû Hüreyre'nin bekçi için başında durduğu zekât yiyeceklerini beklerken, başına gelen bir olayı duymuş olduk. Ama burada bir şeyi öğrenmiş oluyoruz:

Peygamber SAS Efendimiz, Ebû Hüreyre'nin başından geçenleri, onun yanında olmadığı halde biliyor ve ona söylüyor. Konuştuğu varlığın kim olduğunu biliyor, tekrar geleceğini biliyor. En son söylediği sözlerin, öğrettiği duaların doğru olduğunu söylüyor. Biz de gece yatarken, Ayete'l-Kürsî'yi okuruz bundan sonra...

d. Evliyânın Kerâmeti Haktır

Bundan şu çıkıyor ki, Allah bildirince, başka insanların bilmediği bazı şeyleri, Rasûlüllah SAS Efendimiz de bilir, Allah'ın sevgili, mübarek evliya kulları da bilir. Bunun böyle böyle olduğunu bilmeyenler, bu hadis-i şerifi okuduktan sonra, akıllarını başlarına alsınlar!..

Tabii şimdi birisi diyebilir ki:

"—O peygamberdi. Peygambere Allah bildirmiş olabilir."

Tabii, Allah'ın gayba ait, başkalarının bilmediği bazı şeyleri, Peygambere bildirmiş olduğu bu hadis-i şerifle isbatlanıyor. O

yarım bilginin, yarım şahsın, "Peygamber de bilmezdi." sözünün yalan olduğu anlaşılıyor. Bu önemli.

Gelelim:

"—Peygamber bilir ama başka insanlar bilir mi bilmez mi?.."

Başka insanlar da bilir, Allah bildirdiği zaman... Nasıl Peygamberimiz'e Allah bildirdiği zaman, yanında olmayan kişilerin başından geçen olayları görüyor, biliyorsa Peygamber Efendimiz; Allah'ın evliyası da böyle, Allah bildirince bilir. Buna din alimlerimiz karar vermişler. O yarım şahıs inkâr etse de, din alimlerimiz karar vermişler:

كَرَامَاتُ الْأَوْلِيَاءِ حَقٌّ .

(*Kerâmâtü'l-evliyâi hakkun*) "Evliyâullahın kerametleri, böyle olağanüstü halleri, bilmeleri ve sâiresi haktır, gerçektir, vâkîdir." diye bildirmişler.

Biliyorsunuz, Hazret-i Ömer Efendimiz'in ta İran'daki komutanına, Medine'deki minberinde hutbe okurken, birden: (*Yâ sâriye, el-cebel!*) demesi bir olay olarak kulağınıza gelmiştir. Daha başka binbir tane olay vardır. Bu hususta ayetler ve hadisler vardır. Peygamberlerden ayrı evliyâullahın, mübarek kimselerin böyle olağanüstü kerametler gösterebileceği, kerametlere mazhar olacağı hadis-i şeriflerde bildiriliyor.

En meşhur hadislerden birisi nedir?.. Allah-u Teàlâ Hazretleri bir hadîs-i kudsîde şöyle buyurur:[38]

---

[38] Buhàrî, *Sahîh*, c.V, s.2384, Rikàk, 84/38, no:6137; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.II, s.58, *Birr ve İhsân*, no:;347; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.VIII, s.206, no:7833; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.XII, s.520, no:7087; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.III, s.346, no:6188, Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.I, s.4; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.460, no:8750; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.II, s.380; İbn-i Asâkir, *Mu'cem*, c.II, s.175, no:1438; Mizzî, *Tehzîbü'l-Kemâl*, c.XXVI, s.96, no:5460; Ebû Hüreyre RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.VIII, s.221, no:7880; Ebû Ümâme RA'dan.

Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.VI, s.256, no:26236; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.IX, s.139, no:9352; Kudàî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.II, s.327, no:1457; İbn-i Ebi'd-Dünyâ, *el-Evliyâ*, c.I, s.23, no:45; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XXXVII, s.277, no:7491; Hz. Aişe RA'dan.

وَمَا تَقَرَّبَ إِلَيَّ عَبْدِي بِشَيْءٍ أَحَبَّ إِلَيَّ مِمَّا افْتَرَضْتُ عَلَيْهِ ، وَ مَا يَزَالُ عَبْدِي يَتَقَرَّبُ إِلَيَّ بِالنَّوَافِلِ حَتَّى أُحِبَّهُ ؛ فَإِذَا أَحْبَبْتُهُ ، كُنْتُ سَمْعَهُ الَّذِي يَسْمَعُ بِهِ ، وَبَصَرَهُ الَّذِي يُبْصِرُ بِهِ ، وَيَدَهُ الَّتِي يَبْطِشُ بِهَا ، وَرِجْلَهُ الَّتِي يَمْشِي بِهَا (خ. عن أبي هريرة)

(*Ve mâ tekarrabe ileyye abdî bi-şey'in ehabbe ileyye mimme'fteradtü aleyhi*) [Kulum bana, kendisine farz kıldığım ibadetlerden daha sevimli bir şeyle yaklaşamaz; en çok farz ibadetlerle yaklaşır. (*Ve mâ yezâlü abdî yetekarrabü ileyye bi'n-nevâfili hattâ ühibbehû*) Kulum nâfile ibadetlerle de bana yaklaşmaya devam eder, nihayet o kulumu severim. (*Feizâ ahbebtühû*) Bir kere de onu sevdim mi, (*küntü sem'ahü'llezî yesmeu bihî*) işittiği kulağı olurum; (*ve basarahü'llezî yübsiru bihî*) gördüğü gözü olurum; (*ve yedehü'lletî yabtışü bihâ*) tuttuğu eli olurum; (*ve riclehü'lletî yemşî bihâ*) yürüdüğü ayağı olurum.]

Kul Allah-u Teàlâ Hazretleri'ne farz ibadetleri yaparak, onun sevgisini kazanır. Nafile ibadetler yaparak yakınlaşmaya devam eder, devam eder; Allah'ı yakın kulu olur, Allah'a yakın kul olur. Erenlerden olur, Allah'ın sevgili kullarından olur.

Allah onu sevdi mi, artık onun gören gözü, söyleyen dili, işiten kulağı, tutan eli, yürüyen ayağı olur. Allah'la görür; yâni, başka insanların görmediği şeyleri Allah ona gösterir. Allah'la duyar; yâni, başka insanların duymadığı şeyleri, o, Allah tarafından bildirildiği için duyar. Allah'la tutar; yâni Allah nasib eder, onun elinin uzanamayacağı çok uzak mesafelerde bazı şeyler yapmasını

Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.II, s.381; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.III, s.168, no:4445; Hakîm-i Tirmizî, *Nevâdirü'l-Usûl*, c.II, s.232; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Abdü'r-Rezzak, *Musannef*, c.XI, s.192, no:20301; Hasan-ı Basrî Rh.A'ten.

Kenzü'l-Ummâl, c.I, s.229, no:1155-1160 ve c.VII, s.770, no:21327; *Mecmaü'z-Zevâid*, c.II, s.513, no:3498, 3499; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.VIII, s.82, no:6898; Nevevî, *Riyâzu's-Sàlihîn*, c.I, s.246, no:1.

sağlar. Allah'la varır, yürür; başka insanların aylarca, yıllarca seyahat edip varacağı yerlere, bir göz yumup açıncaya kadar, tayy-ı mekân sûretiyle varabilir. Bu hadis-i şerif bunu bildiriyor.

İnsanlar eğri otursalar bile, doğru konuşsunlar, dinde aslı olan şeyleri inkâr etmesinler! Veyahut kendilerine mahsus çok özel münkirlikleri varsa, onları kendilerine saklasınlar da, başkalarını da böyle ayetlere, hadislere aykırı durumlara sevk edip de, onların da imanlarıyla oynamasınlar!..

Aziz ve sevgili Akra dinleyicileri, *es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llàhi ve berekâtühû!..*

21. 02. 1997 - İstanbul

10. CENNET VE CEHENNEMİN ÖZELLİKLERİ

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llàhi ve berekâtühû!..

Aziz ve sevgili Akra dinleyicileri! Cumanız mübarek olsun...

Size bu konuşmamda beş hadis-i şerif okumayı tasarladım. Hayırlısıyla, Allah nasib ederse, onları size anlatacağım.

a. Ümmetimin Hepsi Cennete Girecek

Birinci hadis-i şerif Buhàrî'den (Rh.A), Ebû Hüreyre RA'ın rivayeti. Peygamber SAS Efendimiz buyuruyor ki:[39]

كُلُّ أُمَّتِي يَدْخُلُونَ الجَنَّةَ إِلا مَنْ أَبٰى. قَالُوا : وَمَنْ يَأْبٰى ؟

قَالَ: مَنْ أَطَاعَنِي دَخَلَ الجَنَّةَ ، وَ مَنْ عَصَانِي فَقَدْ أَبٰى

(خ. عن أبي هريرة)

RE. 342/7 (*Küllü ümmetî yedhulûne'l-cenneh, illâ men ebâ. Kàlû: Ve men ye'bâ? Kàle: Men etàanî dehale'l-cenneh, ve men asânî fekad ebâ.*) *Sadaka rasûlü'llàh.*

Hadis-i şerifin mânâ-yı münîfi şöyle: "Ümmetimin hepsi cennete girer, girecek; ancak istemeyenler, reddedenler, yan çizenler, kabul etmeyenler müstesnâ..." buyurmuş Peygamber SAS Efendimiz. "Ümmetimin hepsi cennete girecek, istemeyenler müstesnâ... İbâ edenler, reddedenler, kabul etmeyenler, çekinenler müstesnâ...

Bunun üzerine, bu ibâreyi anlamak için sahabe *—rıdvânu'llàhi aleyhim ecmaîn—* sordular: (*Kàlû: Ve men ye'bâ?*) "Kim

---

[39] Buhàrî, *Sahîh*, c.VI, s.2655, no:6851; Hàkim, *Müstedrek*, c.IV, s.275, no:7626; Ebû Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.IV, s.215, no:10219; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XV, s.313, no:15581.

istemeyebilir? Cennet gibi güzel nimetlerin olduğu, sonsuz güzelliklerin toplandığı yeri kim istemeyebilir? Kim reddedebilir, kim kabul etmez, kim sırtını döner böyle bir nimete?..” diye sormuşlar.

Tabii Peygamber Efendimiz’in, bazen böyle latif, nükteli ibareleri olurdu. Böyle söylemesinin sebebi, karşı tarafın merakını arttırmak, onların dikkatini toplamak içindir. Nitekim, böyle deyince soru sormuşlar, “Kim istemeyebilir?” diye. Böylece bütün dikkatler toplanmış oluyor. Tabii, dinleyicilerimiz de aynı şekilde meraklanmışlardır.

Efendimiz şöyle buyuruyor:

(*Men etàanî dehale’l-cenneh*) “Kim bana itaat ederse, rasûlüllah olarak ben Ebü’l-Kasım Muhammed-i Mustafâ’ya kim itaat ederse, emirlerimi tutar, yolumca yürürse; cennete girer. (*Ve men asânî*) Kim bana àsî olursa, sünnetimden ayrılırsa, uzaklaşırsa; benim yolumdan başka bir yolda yürürse, benim emirlerimi tutmaz, dinlemezse; (*fekad ebâ*) o cennete girmeyi istememiş olur, reddetmiş olur, kabul etmemiş olur.”

Doğrudan doğruya insanlar cenneti istemezlik yapmazlar, isterler. Herkes nimeti, rahatı, saadeti, sonsuz mutluluğu, güzellikleri ister ama; istemek yetmiyor, hareketleriyle istediğini isbatlamak gerekiyor. Bu bakımdan çok önemli bir hadis-i şerif.

Cenneti istemeyen insan var mıdır?.. Belki bir kaç divâne, mecnun çıkabilir. “Ben istemiyorum cenneti...” diyebilir. Bakarsın, insanların arasından neler çıkıyor, belli olmaz. Kâfirler vardır tabii, böyle şeylere inanmazlar, güler geçerler. Ama bu inançsızlık bilimsel bir fikir değil. Çünkü, istikbale ait bir şey! Olmayacağını isbat etmesi mümkün olmayan bir şeyi niye kabul etmiyor?.. Yâni bilimsel değil de inadından, nasipsizliğinden, dengesizliğinden, akılsızlığından veya küçüklüğünden beri şahsiyetinin oluşmasında başından geçen olaylardan, haramlardan, yaptığı zulümlerden bir ceza olarak tabii, böyle şaşkınlar olabilir.

Ama umumiyetle herkes mutluluk ister; hem dünyada mutluluk ister, hem ahirette mutluluk ister. Nerede mutluluk varsa, orada mutluluğu elde etmek ister. Rahatlık ister, nimetleri

ister. İster ama, istemek yetmiyor. İstemenin fiilî şekli, yâni fiilen istediğinin isbatı, Rasûlüllah SAS Efendimiz'e itaat etmekle olur.

İtaat etmek nasıl olacak?.. Yâni sözünü dinlemek, asi olmamak, buyruğuna göre hareket etmek nasıl olacak?.. Rasûlüllah Efendimiz'e bu zamanda, 20. Yüzyıl'da, çağımızda bir müslüman, bir insan nasıl itaat edecek?..

Hadis-i şerifleri okuyacak. Peygamber Efendimiz'in sünnet-i seniyyesini öğrenecek, onları okuyacak ve uygulayacak... Emrettiği şeyleri yapmağa çalışacak, yasakladığı şeylerden da kaçınmağa çalışacak.

Hepimizin evinde müslüman olarak Kur'an-ı Kerim var, okuyoruz; meallerini okuyoruz, tefsirlerini okuyoruz, vaazlardan dinliyoruz. O halde, bir de ne olması lâzım?.. Rasûlüllah SAS Efendimiz Hazretleri'nin, o serverimiz, o rehberimiz, o önderimizin hadis-i şeriflerini güzel güzel anlatan, sağlam kaynak eserlerin olması lâzım!

Var mı?.. Evet var! Tahmin ediyorum ki, dinleyicilerimin %99.99'unun evinde meselâ Buhàrî-yi Şerif vardır. Buhàrî-yi Şerif, Kur'an-ı Kerim'den sonra, Peygamber SAS Efendimiz'in sünnet-i seniyyesini, en sağlam rivayetleri toplayan çok kıymetli bir eser.

Bunun dışında, Buhàrî'nin açıklamaları var. Diyanet İşleri Başkanlığı'nın, yıllar önce çalışmalar yaparak büyük alimlere izahlarını yaptırarak bastırdığı izahlar var.

Ondan sonra, altı meşhur kıymetli hadis kitabı var, *Sıhah-ı Sitte* deniliyor bunlara; sahih rivayetleri toplayan altı meşhur kitap... Hanbelî mezhebinin imamı Ahmed ibn-i Hanbel Hazretleri'nin muazzam eseri *Müsned-i Ahmed ibn-i Hanbel* var.

Bunların hepsi kütüphanelerde, alimlerin kitaplıklarında var, üniversitelerde okutuluyor. Camilerde okuyan hocaefendiler cemaatlere anlatıyor. Bir kısmı da el-hamdü lillâh, gayet güzel tercüme edilerek Türkçemize kazandırılmış. Yâni okuyacak insanları bekliyor. Hazineler, hazinelere girip de ceplerini, çantalarını, sandıklarını mücevherle dolduracak, mücevherin kıymetini bilen insanlar bekliyor. Onları öğrenmemiz lâzım, okumamız lâzım!

“—Efendim, işte benim vaktim yok...”

Hayır, vakit olmamasına kimse inanmaz, kimse kabul edemez. Hepimizin en bol olan şeyi vakittir.

Bugün bir arkadaşla tanıştım; mâşâallah, okuduğu kitapları bir deftere yazmış, bana gösterdi. O kadar çok kitap okumuş ki, her fenden, her ilimden pek çok eser okumuş. Yâni çok rahatlıkla, elimi vicdanıma koyarak söyleyebilirim, üniversitedeki birçok profesör, onun okuduğu kadar kitap okumamıştır. Hayret ettim.

“—Yüksek tahsilin var mı?” dedim.

“—Yok...” dedi.

Yüksek tahsili yok, fakat yüzlerce eseri okumuş.

“—Bunlar kütüphanende olan eserler mi?” dedim.

“—Hayır, başından başlayıp sonuna kadar okuduğum eserler.” dedi.

Yâni, bu ümmetin içinde ne insanlar var, mâşâallah böyle meraklı... Ne hazineler var... Dedim:

“—Senin profesör olman lâzım bu kadar kitapları okumandan sonra...” dedim.

“—Yok, ben profesör filân olmak istemiyorum, Allah beni sevsin, kâfî... Allah’ın rızasını kazanmak istiyorum, bir onu kazansam yeter.” dedi.

Eh, Allah hepimize sevdiği, razı olduğu kul olmayı nasib eylesin...

Evet, Rasûlüllah’a itaatin yolu, Peygamber Efendimiz’in hadis kitaplarını okuyup, emirlerini yasaklarını öğrenip, onları uygulamaktır.

“—Efendim, ben iyi müslümanım, çağdaş müslümanım, akıllı müslümanım, aydın müslümanım; Avrupa’da, Amerika’da okudum; Almanca bilirim, Fransızca bilirim, İngilizce bilirim; bilgisayar kullanırım, araba kullanırım, uçak kullanırım...”

“—Tamam, hepsi güzel de kardeşim, yâni sen mü’min misin?..”

“—El-hamdü lillâh...”

“—Müslüman mısın?..”

“—El-hamdü lillâh...”

“—Kur’an’a inanıyor musun?..”

“—El-hamdü lillâh...”

“—Allah’ın varlığını, birliğini anlamış, kabul etmiş misin?..”

“—El-hamdü lillâh...”

“—Rasûlüllah’ın, Peygamber olduğuna, Allah’ın gönderdiği bir mübarek vazifeli insan olduğuna inanıyor musun?..

“—El-hamdü lillâh, elbette inanıyorum, ben müslümanım!”

“—Tamam, sen müslümansan, Rasûlüllah SAS Efendimiz’in hadis-i şeriflerini de okuyacaksın!..”

Okumak yeter mi?.. Yetmez. Çünkü sadece bilgi sahibi olur okuyan insan. Bilgi, yalnız bilgi sahibi olmak için değildir; İslâmî bilgiler, bildiği güzel şeyleri uygulamak içindir. Güzel ahlâkı öğrenecek, uygulayacak... Güzel ibadetleri öğrenecek, uygulayacak... Allah’ın emirlerini, Peygamber Efendimiz’in izahıyla daha derinden anlayacak, Allah’a daha güzel kulluk yapacak. Hàlis muhlis, tertemiz, pırıl pırıl, melek gibi, meleklerden üstün insan olmağa çalışacak. Faydalı insan olacak, herkese iyiliği dokunan insan olacak. Arkasında hayır hasenât bırakan, mübarek bir insan olacak. Dualarla anılan, yâd edilen, sevilen bir insan olacak...

Böyle olması lâzım! Kuru bilgi yetmiyor. Bilgiyi uygulamaya geçip, insanın kâmil insan olması lâzım! Olgun insan olacak, herkes onu sevecek.

“—Efendim, herkes her iyi insanı sevmiyor?”

Doğru... Allah’ı sevmeyenler var... Peygamber Efendimiz SAS’e karşı çıkmış, hayatında onunla mücadele etmiş insanlar var... Evliyâullaha ta’n edenler var, onların aleyhinde konuşanlar var...

Tamam, bu halkın içinden her çeşidi çıkar. Akıllısı, akılsızı, her çeşidi çıkar. Ama, biz iyi müslüman olmak istiyorsak, Peygamber SAS Efendimiz’in hadis-i şeriflerini okuyup, uygulayıp, öyle hàlis muhlis, olgun, ergin, bilgin, bilge müslüman olmak durumundayız.

E böyle yapmıyor. Gazete okuyor, mecmua okuyor, roman okuyor, resimli roman okuyor, maç takip ediyor, ligi takip ediyor, basket oynuyor, yüzme sporu, halter vs. her şeyi yapıyor da, Rasûlüllah’ı tanımaya gelince, bir çalışma yapmıyor. Hadis-i şeriflerini okumuyor, dinlemiyor. İslâm’la ilgili bilgisi kaşık içi kadar... Bir çay kaşığı kadar veya bir çorba kaşığı kadar, hadi diyelim bir çorba kepçesi kadar...

Böyle bilgi ile olmaz ki... Cenneti kazanacak insan, ebedî saadeti kazanacak; hem dünyada, hem ahirette bahtiyar olacak. Bu böyle oyuncak değil ki... Büyük, mühim bir iş, önemli bir iş...

Bir insan, iyi bir meslek sahibi olayım diye yirmi sene tahsil görüyor. Ondan sonra da para bedavadan akmıyor, yine her gün çalışıyor. Sabah saat sekizde, dokuzda yollara dökülüyor, işe gidiyor. Akşam altıda, yedide yorgun argın geliyor da, o kadar bilgisini uyguladığı için, alnının teriyle çalıştığı için para kazanıyor. E cennet öyle kolayca kazanılır mı?.. Çalışmak lâzım!..

O halde sevgili ve değerli dinleyiciler! Bugüne kadar nasıl yaşadığınızı kendi kendinize sorun! Allah'ın kelâmı, kitabı, Kur'an-ı Kerim'i evinizde var; Allah'ın kelâmını biliyor musunuz, hitabını dinlediniz mi?.. Allah Kur'an-ı Kerim'de neler buyuruyor, okudunuz mu?.. Okuyamadıysanız çok ayıp... Okuyun, öğrenin!..

Rasûlüllah SAS Efendimiz'i seviyorsanız, hadis-i şerif kitapları sizde var. Çok değerli tercümeleri var, Türkçe'ye tercüme edilmiş. Onları okudunuz mu?..

"—Hayır, okumadık."

Öncelikle Kur'an-ı Kerim'i ve hadis-i şerifleri okuyacaksınız. Çünkü, dinimizin kaynağı bunlar. Hadis-i şerifler, Kur'an-ı Kerim'in de en iyi şekilde anlaşılmasını sağlıyor.

Ben üniversite hocası olarak, profesör olarak, müslümanım diyen, İslâm hakkında söz söyleyen insanlara dikkat ediyorum, hadis-i şerif bilgisi tam olmayanlar İslâm'ı tam bilmiyor. Doğru söz söylemiyor; halkı da yanıltıyor, kendisi de yanılıyor, sapıtıyor. Ham dâl, yâni dalâlete düşmüş olan insan; hem mudill, yâni başkalarına da dalâlete sürükleyen, şaşırtan, saptıran insan durumuna düşüyor. Yâni, kurtuluş için tek ve yegâne tavsiyem, Rasûlüllah SAS Efendimiz'in hadis-i şeriflerini okumak...

Bu hadis-i şerif çok önemli. Böylece hatırınızda tutar, başkalarına da söylerseniz, ondan da sevap alırsınız.

b. Cennetin Nimeti, Cehennemin Sıkıntısı

Buradan ikinci hadis-i şerife geçmek istiyorum. Enes RA'ın bize bildirdiğine göre, buyuruyor ki Peygamber SAS Efendimiz:[40]

كُلُّ نَعِيمٍ زَائِلٌ إِلاَّ نَعِيمَ أَهْلِ الْجَنَّةِ ، وَكُلُّ هَمٍّ مُنْقَطِعٌ إِلاَّ هَمَّ أَهْلِ النَّارِ ؛

وَإِذَا عَمِلْتَ سَيِّئَةً ، فَأَتْبِعْهَا حَسَنَةً تَمْحُهَا (ابن لال عن أنس)

RE. 342/15 (*Küllü naîmin zâilün illâ naîme ehli'l-cenneh, ve külle hemmin münkatiun illâ hemme ehli'n-nâr; ve izâ amilte seyyieten, feetbi'hâ haseneten temhuhâ.*) *Sadaka rasûlü'llàh.*

Bu ikinci hadis-i şerif de yine cenneti, cehennemi anlatan bir hadis-i şerif. Bunu da size biraz açıklayayım:

(*Küllü naîmin*) "Her nimet, mutlu yaşam, insanı bahtiyar eden şey, Allah'ın ikrâmı, (*zâilün*) bir gün gelir, elden gider." Zenginlik gider, sıhhat gider, ömür gider, her şey gider. Sıralamayalım, kafanızı, kalbinizi karartmayalım, gönlünüzü üzmeyelim; her nimet bir gün elden gidiyor ister istemez. Çünkü, fânî... Fânî olduğu için, hayat fânî olduğundan, hayat geçici olduğundan, dünya fânî olduğundan, bu dünyadaki güzel şeyler de kimsenin elinde kalmıyor.

Bakıyorsunuz, geziyorsunuz, harabeler, saraylar, muhteşem eski şehirler görüyorsunuz. Gözünüzü kapatıyorsunuz, hayal etmeye çalışıyorsunuz: Haa, bir zamanlar burada neler neler oldu?.. Bu saraylarda kimler yaşadı. Hepsi bitmiş, sahipleri göçmüş gitmişler.

"Hepsi zâil olacak, gidecek de, (*illâ naîme ehli'l-cenneh*) cennet ehlinin nimetleri, mutlulukları, elde ettikleri ikrâm-ı ilâhîler zâil olmayacak. Cennet nimetleri ebedî..."

(*Ve külle hemmin münkatıun*) "Bunun gibi her tasa, üzüntü, kaygı da biter." Kaygılı olanlar üzülmesinler, bu kaygı biter bir

---

[40] Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.III, s.254, no:4753; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.14, s.577, no:39314; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XV, s.377, no:15741.

gün... Bir gün gelir bu hasret biter, bu kaygı biter, bu üzüntü biter, bu hastalık biter, bu sıkıntı biter, bu dert biter... Her şey fânî; o halde üzüntü, tasa da fânî, o da biter. (*İllâ hemme ehli'n-nâr*) "Amma, ehl-i cehennemin, cehenneme atılmış insanların kaygısı, tasası, üzüntüsü, kederi; o bitmeyecek."

Cennettekilerin safâsı bitmeyecek, cehennemdekilerin kaygısı, cevr ü cefâsı bitmeyecek. Çok önemli iki söz... Terazinin kefesi gibi, iki tarafı da insanın görmesi, bilmesi lâzım!.. Cennet nimetlerinin bitmemesinden sevinmesi lâzım, cenneti özlemeye çalışması lâzım!.. Cennete iştiyakının artması lâzım! Cenneti kazanmak için çalışmaya azminin kuvvetlenmesi lâzım!

Cehennem ehlinin de azabının hiç bitmeyeceğini, tasasının hiç kesilmeyeceğini düşününce de, aman diye ürpermek lâzım! "Aman, Allah beni cehenneme atmasın!" diye, hayatını kötü şeylerden sıyrılarak güzel bir hayata dönüştürmeğe çalışması lâzım!

Bu çok önemli... Bununla ilgili üçüncü hadis-i şerifi sonra okuyacağım. Ama bu hadis-i şerifin arkasında, bir tavsiyede bulunmuş Efendimiz SAS:

(*Ve izâ amilte seyyieten feetbi'hâ haseneten temhuhâ.*) "Sen bir kötülük yaptığın zaman, arkasından bir iyilik işle ki, o iyilik kötülüğü silsin!"

Tabii, insan müslüman da olsa, işlediği kusurlar, suçlar, günahlar, hatalar, kötülükler ceza çekmesi için cehenneme düşürür. Cehenneme düşürecek şeyler bu kötülükler olduğu için, seyyieler, kötü ameller olduğundan, bizler cehenneme düşmeyelim, cenneti elden kaçırmayalım diye, Efendimiz bir ilaç söylüyor, diyor ki muhatabına: "Sen bir kötülük işlediğin zaman, arkasından bir iyilik yap!"

"—İnsan müslümanken kötülük işler mi hocam?.."

İşleyebiliyor; işte nefsine uyuyor, şeytana uyuyor, kendini tutamıyor, kızıyor, sinirleniyor filân derken, hadi bir hata... Karakol, mahkeme, hapis, ceza, üzüntü vs. de oluyor. Yani yapmaması lâzım insanların...

Tabii, o da bir dînî eğitimden geçtikten sonra olur. Nefsini terbiye ederse yapmayabilir ama, nefsi terbiye olmayınca, insan günah işleyebiliyor.

Yapmış, pişman olmuş, “Hay Allah, niye ben bu günahı işledim?” diye üzülüyor. Tamam, ne yapması lâzım bu adamın?.. (*Feetbi'hâ haseneten*) “Arkasından hemen bir iyilik yapması lâzım! (*Temhuhâ*) Bu yaptığı iyilik, o eski işlediği kötülüğü siler.”

Demek ki, artı eksi puanlar, notlar, dereceler gibi; veya bütçedeki gelir ve gider gibi, kazanç ve zarar gibi, birisi ötekisini etkiliyor. Demek ki, iyilik yaptı mı bir insan, kötülüğü siliniyor.

İki bakımdan siliniyor diye düşünüyorum sevgili dinleyiciler:

1. O iyiliğin sevabı geliyor, kötülüğün günahını karşılıyor. O bakımdan o silinmiş oluyor.

2. İnsan bir kötülük yaptığı zaman, kötü bir insan durumuna doğru ayağı biraz kaymış oluyor. Ama iyilik yaptığı zaman, iyi bir insan olmaya doğru bir adım atmış oluyor. Kendisini çamurdan, çukurdan kurtaracak veya denizin dalgalarından çekip kurtaracak bir ipe sarılmış oluyor. O bakımdan olumlu bir hareket, öylesi iyi.

O halde günah işlemiş insanlar ne yapacaklar?.. Hemen arkasından günahına pişman olacak, tevbe edecek, bir iyilik yapacak ki, böylece o onu silsin. Hem de kendisi iyi bir ruh durumuna, iyi bir hale gelmiş olsun.

Bunu Efendimiz, cehennem ehlinin tasası gamı bitmeyecek diye, cehenneme düşmesinler diye bir ilaç olarak tavsiye etmiş, bu hadis-i şerifin arkasında...

Cehennemin azabı bitmeyecek; onun için günah işlememeğe çalışın, cehennemden korkun! Eski günahlarınızı da silmek için hayırlı işler yapmağa yönelin, aziz ve sevgili Akra dinleyicileri!..

c. Cennetteki ve Cehennemdeki Yerler

Geliyorum, konu ile ilgili üçüncü bir hadis-i şerife... Bu da Ebû Hüreyre RA'dan rivayet edilmiş. Demin ism-i şerifini zikrettiğim Ahmed ibn-i Hanbel Hazretleri'nin kitabında ve daha başka kaynaklarda var. Efendimiz SAS buyuruyor ki:[41]

---

[41] Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.III, s.512, no:10660; Hàkim, *Müstedrek*, c.II, s.473, no:3629; Ebû Hüreyre RA'dan.

كُلُّ أَهْلِ الْجَنَّةِ يَرٰى مَقْعَدَهُ مِنَ النَّارِ ، فَيَقُولُ: لَوْلاَ أَنَّ اللهَ هَدَانِي فَيَكُونُ لَهُ شُكْرًا. وَكُلُّ أَهْلِ النَّارِ يَرٰى مَقْعَدَهُ مِنَ الْجَنَّةِ ، فَيَقُولُ: لَوْ أَنَّ اللهَ هَدَانِي ، فَيَكُونُ عَلَيْهِ حَسْرَةً (حم . حل . ك. عن أبي هريرة)

RE. 342/1 (*Küllü ehli'l-cenneti yerâ mak'adehû mine'n-nâr, feyekùl: Lev lâ enne'llàhe hedânî feyekûnü lehû şükren. Ve küllü ehli'n-nâri yerâ mak'adehû mine'l-cenneti, feyekùl: Lev enne'llàhe hedânî, feyekûnü aleyhi hasreten.*)

Bu da, bu cennet ve cehennemle ilgili önemli bir mânâyı kalbinize, aklınıza nakşedecek, sevgili Akra dinleyicileri!..

El-hamdü lillâh, bugün arkadaşlardan duydum; bizim bu radyomuz Türkiye'nin en çok dinlenen radyo, el-hamdü lillâh... Hattâ başka televizyonların yorumcuları, meşhur kişiler, "Biz sizin radyonuza önem veriyoruz, dikkatle dinliyoruz." diye bildirmişler bizim arkadaşlara; bu da güzel bir şey... Demek ki, her çeşit zihniyetten, inançtan insanlar da dinliyorlar, bu hususlar onların da kulağına gitmiş oluyor. Peygamber Efendimiz'in sözleri umûmî çünkü... Onlar da inşâallah hisselerini alırlar, herkes istifade eder diye, ben de sevinç duyuyorum.

Diyor ki, Peygamber Efendimiz SAS: "Cennet ehlinden olan, cennete girmiş olan her insan, (*yerâ mak'adehû mine'n-nâr*) cehenneme girseydi, cehennemde nereye atılacağını, nerede oturacağını cennetten görür." Gösterilir kendisine... *Mak'ad,* oturma yeri, oturacağı yer demek. Kendisi cennete girmiş ama, cehenneme düşseydi, cehennemdeki yeri neresi olacaktı diye kendisine gösterilir.

Kenzü'l-Ummâl, c.XIV, s.473, no:39312; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XV, s.316, no:15589.

Bunu açıklamak için, başka bir hadis-i şeriften bilgimi size nakledeyim, sevgili Akra dinleyicileri:

"—Her insanın hem cennette, hem cehennemde yeri hazır!"

Efendimiz böyle bildiriyor. Yâni her insanın bir cennette yeri var, bir de cehennemde yeri var. Cennetteki yerine lâyık hayat sürer, cenneti kazanırsa; cennetteki yerine gidecek. Eğer cennetteki yerini kazanamazsa, günahlarla ömrünü geçirirse; orayı kaybedecek, cehennemdeki yerine gidecek.

İki yeri var insanın; yâni iki anahtarı var, iki yeri var, ya ona, ya öbürüne gidecek.

Şimdi cennete girmiş olan insanlar, eğer cehennemlik olsaydı, günah işleseydi, Allah'ın emrini tutmasaydı, Rasûlüllah'ın yolunda gitmeseydi ne olacaktı?.. "Bak, cehennemde şu azabların arasında şuradaydı senin yerin! Oraya atılacaktın. Şöyle azab, böyle ceza çekecektin." diye gösterilir.

(*Feyekùl*) "O cennetlik kişi de der ki: (*Lev lâ enna'llàhe hedânî*) 'Ayy, Allah beni doğru yola sevk etmeseydi, hidayet nasib etmeseydi, demek oraya mı düşecektim. Vayy... İyi ki kurtulmuşum.' der. (*Feyekûnü lehû şükren*) Bu ona şükür olur." Yâni, orayı görmesi, cennetin kıymetini daha iyi anlamasına sebep olacak, şükür olacak. "Yâ Rabbi, çok şükür ki bana hidayet verdin, tevfîkini refîk ettin, beni doğru yola sevk ettin de, ömrümü rızana uygun geçirmeyi nasib ettin de cennetini ikram ettin yâ Rabbi!.. Çok şükür, el-hamdü lillâh..." diyecek, o cehenneme düşmediğini düşündükçe, şükrü artacak.

Orası gösterilir kendisine... Çok mühim, değil mi, aziz ve sevgili Akra dinleyicileri?..

(*Ve küllü ehli'n-nâr*) "Cehennem ehli olan insanların da hepsine, (*yerâ mak'adehû mine'l-cenneh*) cennetteki yeri gösterilecek."

Adam cennetteki yerini görecek: "Ayy!.. Eğer ben iyi insan olsaymışım, mü'min olsaymışım, Allah'ın emirlerini tutsaymışım, cennete gidecekmişim; cennetteki şurası bana verilecekmiş. Şu köşkler, şu saraylar, şu mekânlar, şu nimetler bana verilecekmiş." diye, cennetteki oturacağı mahalli, mevkiyi, menzili, köşkü, mıntıkayı görecek.

(*Feyekùl: Lev enne'llàhe hedânî*) "O da diyecek ki: "Ah, keşke Allah bana hidayet nasib etseydi.' (*Feyekûnü aleyhi hasreten*) O cehennemde içi biraz daha yanacak, daha beter yanacak. Hay Allah neler kaybetmişim, neler kaçırmışım?.. Bak cennette orayı kazanacakken, kazanamadım da cehenneme düştüm. Bak, orası ne kadar güzelmiş!" diye orayı gördükçe, içinin yangını artacak, pişmanlığı artacak ama; biliyorsunuz, pişmanlık dünyada iken önemli... Bir kere, mahşer yerindeki pişmanlığın bile faydası yok; cehennemdeki pişmanlığın hiç faydası yok...

Zâten, cehenneme giren herkes pişman olacak. Dünyadaki küçük fânî zevkler, lezzetler, hırsızlıklar, rüşvetler, arsızlıklar, menfaatler, zulümler, günahlar, haramlar; hepsi burnundan gelecek!.. Onların ne kadar boş olduğunu, o zaman herkes anlayacak, hiç anlamayan kalmayacak. Ama kıymeti yok. Dünyada iken anlaşılması lâzım!

Biz de niye radyoları kurduk, niye bu Peygamber Efendimiz'in sözlerini anlatıyoruz?.. Herkes duyamıyor diye, herkes okuyamıyor diye, kolaylık olsun diye...

Lütfen birer *walk-man* alın, birer kulaklık alın!.. Bakın, benim de şimdi kulaklarımda kulaklık var, konuşurken öyle konuşuyorum. Çok da güzel oluyor. Belinizde bir *walk-man* olsun, güzel şeyleri dinleyin; bir anınız boş geçmesin! Gözünüz yoruluyorsa, okuma imkânınız yoksa bile, kulaklarınız serbest; güzel şeyleri duyun, dinleyin, anlayın, gerçekleri kavrayın, kendinizi zarardan koruyun! Güzellikleri elden kaçırmayın, sonra da pişman olacak duruma gelmeyin!" diye, bunları onun için okuyoruz, aziz ve sevgili Akra dinleyicileri!..

Bu hadis-i şerif de beni çok duygulandırdı. Sizi de duygulandırır diye, onun için okudum size bu üçüncüyü...

d. Kur'an'la İlginizi Kesmeyin!

Şimdi geliyorum dördüncü hadis-i şerife... Beş hadis okuyacağım, sabırla dinleyin!.. Tabii, güzel olduğunu da sanıyorum, zevkle dinlediğinizi tahmin ediyorum.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[42]

كُلُّ مُؤَدِّبٍ يُحِبُّ أَنْ تُؤْتَى مَأْدُبَتُهُ ، وَمَأْدُبَةُ اللهِ الْقُرْآنُ فَلاَ تَهْجُرُوهُ

(الديلمي عن سمرة)

RE. 342/14 (*Küllü müeddibin yuhibbü en tü'tâ me'dübetühû, ve inne edeba'llàhu'l-kur'ânü ve lâ tehcürûhü.*)

Bu hadis-i şerif de değişik bir şeye işaret ediyor ama, konuyu bütünleyecek bir hadis-i şerif:

(*Küllü müeddibin*) "Her ziyafet veren kişi..." *Müeddib, me'dübe* veren kimse, ziyafet veren kimse demek. *Me'dübe* veya *me'debe* de, ziyafet demek. Yâni bir insanın yemek hazırlayıp, tatlılar hazırlayıp, insanları çağırıp da onlara böyle ikramda bulunmasına ziyafet diyoruz ya; işte bu ziyafeti yapan kimseye *müeddib* derler. Yâni ziyafeti veren kimse demek.

"Her ziyafeti veren kimse, (*yuhibbü en tü'tâ me'dübetühû*) ziyafetine davetlilerin gelmesini ister." Çünkü, hevesle davetlilerin hoşuna gidecek ikramları hazırlamıştır. Davetine kimse gelmezse, hay Allah der, kapıda eli böğründe kalır, davetlilerim gelmedi diye üzülür. Sonra da gördüğü zaman, yakalarına yapışır:

"—Yâhu, ben seni çağırdım, gelmedin! Küstüm, darıldım sana..." diye sitem eder, serzenişte bulunur.

Herkes ziyafetine gelinmesini ister.

Bu bir umûmî duygudur. Ziyafet çekenler davetlilerinin ziyafete gelmesini isterler. Doğru, Efendimiz'in tesbitine göre hepimiz öyleyiz. Ama bunu nereye bağlayacak Peygamber Efendimiz?.. Buyuruyor ki:

(*Ve inne edeba'llàhu'l-kur'ân*) "Allah'ın ziyafeti Kur'an-ı Kerim'dir." Bakın, ne kadar önemli!.. İsterseniz bunu bir levha halinde duvara asalım! Çok güzel. (*Felâ tehcürûhü*) "Kur'an-ı Kerim'i terk etmeyin! Kur'an-ı Kerim'le ilginizi kesmeyin!..

---

[42] Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.II, s.352, no:2012; Semüretü'bnü Cündeb RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.I, s.514, no:2286; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XV, s.354, no:15688.

Okumayı, anlamayı, dinlemeyi, öğrenmeyi ihmal etmeyin!..” demek.

O halde, bu hadis-i şerif çok önemli bir nasihat oldu size bu mübarek günde... Ne yapacağız bundan sonra?.. Zamanımızın bir bölümünü Kur’an-ı Kerim’e ayıracağız, aziz ve sevgili dinleyiciler! Bu konuşmamı duyan herkes, bugünden itibaren gününün bir zamanını aziz ve şerif kelâmullâh Kur’an-ı Hakîm’e ayırsın.

“—Ey Kur’an-ı Kerim, sana zamanımın şu vaktini ayırdım, seninle meşgul olacağım bu saatte... Başka hiç kimseye söz vermeyeceğim, konuşma yapmayacağım, ziyaret etmeyeceğim. Edersem de yine bu saatte seninle olan ilgimi kesmeyeceğim. Seni okuyacağım, seni öğreneceğim, seni ezberleyeceğim, seni anlayacağım, seni konuşacağım...” diye, Allah’ın ziyafeti olan Kur’an-ı Kerim için bir zaman ayırın; her gün Kur’an-ı Kerim’i okuyun!..

Kur’an-ı Kerim’i rafa kaldırmayın, arkanıza atmayın, yere atmayın, üstüne basmayın, ahkâmını çiğnemeyin! Kur’an’a karşı gelmeyin! Allah’ın kelâmıdır, Allah’ın ziyafetidir; bu ziyafetten istifade edin!.. Onu okuyunca, Kur’an-ı Kerim, Allah’ın sımsıkı sarıldığınız zaman sizi cennete götürecek olan ipidir? Ona sarıldığınız zaman cennete gideceksiniz, ihmâl etmeyin!..

Bunu niye böyle döne döne size söylüyorum?.. Müslüman kardeşlerimin durumunu bildiğim için söylüyorum. Hepimiz müslümanız. Ben de tanıyorum, iyi insanlar, temiz insanlar, iyilik yapmayı seven insanlar amma, Kur’an-ı Kerim ile ilgisi, Kur’an-ı Kerim öğrenmeye aşkı şevki, Kur’an-ı Kerim ile meşguliyeti istenilen, özlenen, tavsiye edilen durumda, seviyede değil...

Kendinizi ölçün bakalım; etrafınızdaki müslümanları, arkadaşlarınızı teraziye koyun, tartın bakalım: Kur’an-ı Kerim ile ilgili çalışmaları ne kadar?..

Maalesef az… Ezberi az, okuması zayıf, bilgisi eksik! Kur’an-ı Kerim’in ahkâmına aşinâlığı yok... Yasaklarından kaçınmıyor, emirlerini tutmuyor... Birçok hatâ, bir çok kusur, bir çok ihmal...

Onun için, Allah’ın Kur’an’ına sımsıkı sarılın, aziz ve sevgili dinleyiciler!..

Bundan sonra artık bir saat mi ayırırsınız, iki saat mi; kendi durumunuza göre, her gün Kur'an-ı Kerim'e bir zaman ayırın!.. Ezberleyin, öğrenin, öğretin; Kur'an üzerinde çalışın!..

e. Zikir Meclisleri ve Melekler

Nihayet size sonuncu hadis-i şerifi okumak istiyorum bugünkü sohbetimde. Bu da Ebû Hüreyre RA'dan. Peygamber Efendimiz SAS buyuruyorlar ki:[43]

كُلُّ مَجْلِسٍ يُذْكَرُ اسْمُ اللهِ تَعَالٰى فِيهِ ، تَحُفُّ بِهِ الْمَلٰئِكَةُ ، حَتّٰى أَنَّ
الْمَلٰئِكَةَ يَقُولُونَ : زِيدُوا زَادَكُمُ اللهُ . وَالذِّكْرُ يَصْعَدُ بَيْنَهُمْ ، وَهُمْ

[43] *Kenzü'l-Ummâl*, c.1, s.656, no:1880; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XV, s.358, no:15704.

نَاشِرُوا أَجْنِحَتِهِمْ (أبو الشيخ عن أبي هريرة)

RE. 342/10 (*Küllü meclisin yüzkerü'sma'llàhi teàlâ fîhi, tehuffu bihi'l-melâiketü, hattâ enne'l-melâikete yekùlûn: Zîdû zâdekümü'llàh. Ve'z-zikrü yes'adü beynehüm ve hüm nâşirû ecnihatehüm.*)

Bu da gözünüzün önüne bir mübârek, ilâhî, kutsal sahne serecek bir hadis-i şerif. Peygamber SAS buyuruyor ki:

(*Küllü meclisin*) "Her bir toplantı ki, (*yüzkeri'smu'llàhi teàlâ fîhi*) içinde Allah'ın adı zikredilir." Meclis deyince, Türkiye Büyük Millet Meclisi bugün bizim hemen hatırımıza gelir. Kocaman bina, bahçe, nöbetçiler, şa'şaalı kocaman bir şey. Arapçada meclis, oturma yeri, oturum demek. İki kişi de, üç kişi de bir arada otursa, orası meclistir. Yâni topluluk, insanların toplandığı, oturduğu, konuştuğu, yarenlik ettiği, gruplaştığı yere de meclis derler, oturmaya da meclis derler. Yâni hem ism-i mekân olur, hem masdar-ı mîmî olur, hem ism-i zaman olur. Oturum demek.

"Her bir oturum ki, Allah'ın ismi onun içinde anılıyor; (*tehuffu bihi'l-melâiketü*) melekler onu sararlar, kuşatırlar, ihata ederler, çevresine toplanırlar."

Tabii, Allah'ın isminin anılması nasıl olabilir?.. Eline tesbih alıp "*Allah, Allah... Lâ ilâhe illa'llàh...*" demekle olur, "*Allàhu ekber... Sübhàna'llàh... El-hamdü lillâh...*" demekle olur. Veyahut Allah'ın dininin anlatılmasıyla olur, Allah'ın ahkâmının öğretilmesiyle olur. İslâmî ilimler, dînî ilimler, ilâhî ilimler konuşulmasıyla olur. Sohbetin konusu Allah oluyor, Allah'ın ismi anılıyor. Ama burada isim kelimesi geçtiğine göre, sanki eline tesbih alıp "Allah... Allah..." demek önde gibi görünüyor.

Böyle Allah'ın isminin zikredildiği meclisleri melekler ihata ederler, çevresine toplanırlar. Severek, hayran hayran etrafına toplanırlar. (*Hattâ enne'l-melâikete yekùlûne*) "Ve melekler derler ki: (*Zîdû zâdekümü'llàh!*) 'Zikri çoğaltın! Allah'ı zikretmeyi daha çok yapın, Allah da size ikramı arttırsın, arttıracak; onun için daha çok zikredin, daha çok zikredin!' diye melekler teşvik ederler. "

Hani bazen böyle insanlar toplanıyor, ortadaki bazılarını seyrediyorlar; coşuyorlar, beğeniyorlar, daha istiyorlar. Onun gibi, Melekler de "Zikri arttırın, Allah da ikramını size arttırır. Onun için zikri daha çok yapın!" diye teşvik ederler.

(*Ve'z-zikrü yes'adü beynehüm, ve hüm nâşirû ecnihatehüm.*) "Ve zikir onların arasından yükselir. Onlar böyle kanatlarını germiş vaziyette açmışlar, gölgelemişler o meclisi, kaplamışlar, koruyorlar, gölgelendiriyorlar. Onların arasından zikir göklere, dergâh-ı izzete yükselir." diyor Peygamber SAS Efendimiz.

Aziz ve sevgili kardeşlerim! Zikir Kur'an-ı Kerim'de çok yerde geçiyor. Hadis-i şeriflerde de yüzlerce hadis-i şerifler var. Çok önemli bir iş... Neden böyle çok zikir yapılması tavsiye ediliyor?..

Bu bir eğitim usûlüdür. Bir şeyin çok söylenmesi, çok tesir yapmasına sebep olur. Biliyorsunuz, mermerin üstüne bile, su damlaya damlaya orasını oyuyor. Dağlarda biliyorsunuz koca koca kayalar, granitler, arasından dereler, nehirler aktıkça onları kesiyor, oyuyor, vadiler meydana getiriyor. Dağları kesiyor,

kayaları eritiyor. Asırlar geçiyor tabii bu işlerin olması için ama, neticede zamanla neler olduğunu görüyorsunuz.

Güzel bir şeyi de böyle çok tekrar ettiğiniz zaman, insanın ruhunda da öyle tesirler oluyor. İnsanın ruhu o tesirlerden büyük etkiler alıyor. İnsan ruhu Allah'ı zikrede zikrede, Allah'ı unutmayan, Allah'ı seven bir insan haline geliyor. Yâni Allah sevgisinin, muhabbetullahın meydana gelmesinin yolu... Bu bir eğitim, muhabbetullah eğitimi.

"—Allah'ı sever misin?.."

"—Sevmez olur muyum, canım fedâ..."

Herkes böyle der. İnançlı insanlar Allah için canını fedâ eder. Etmiş; ecdadımız cephelerde, her zaman seve eve canını fedâ etmişler. İşte o Allah sevgisi, o muhabbetullah zikirle hasıl olur.

Onun için zikir çok önemli... Ayrıca çok sevaplı, ayrıca çok kolay... Çünkü hasta, yatalak, felçli bir insan bile olsa, zikir yapabilir. Ayrıca çok şerefli... Çünkü, kul Allah'ı zikredince, Allah da kulunu zikreder. Allah'ın kulunu zikretmesi, kulun çok büyük lütuflara ermesine sebep olur. O bakımdan bu son beşinci hadis-i şerifi, hepsi bir bütün olsun konunun diye, zikirle bağlamak istedim.

Demek ki, Kur'an-ı Kerim'le ilgili çalışmalar yapacaksınız! Cenneti isteyeceksiniz, cehennemden kaçınmağa çalışacaksınız! Bunları hep daha önceki hadis-i şeriflerde anlattık. Bir de bulunduğunuz toplantılarda Allah'ı anacaksınız, Allah'ı zikredeceksiniz. Herkes Allah'ı tanıyacak, bilmeyenler de tanıyacak, sevecek, Allah'ın yoluna gelecek, Allah'ın sevdiği insan olacak. Bütün insanlar evliyâ olacak, olgun insan olacak. Dünya güllük gülistanlık olacak.

Olur mu, olmaz mı?.. Tabii o, insanların sözleri tutmasına bağlı. Emirleri tutarlarsa olur, tutmazlarsa kendileri bilir. Çünkü kimse kimseye kötülük edemiyormuş, herkes kendisine yapıyormuş ne yaparsa... Yâni iyilik yaparsa, sevabı kendisine geliyor; kötülük yaparsa, günahı kendisine geliyor.

Diyelim ki, bir adam birisini haksız yere öldürdü. Şimdi öldüren insan, ötekisini öldürünce, öldürdüğüne mi zarar verdi?.. Hayır! Öldürülen insan, mazlum olduğu için cennete girecek.

Öldüren insan, ahirette cezasını çekecek. O halde asıl zâlim kendisine haksızlık etmiş oluyor, kendisine zulmetmiş oluyor, kendisini mahvetmiş oluyor.

İyilik yapsa, diyelim ki falancaya iyilik yaptı. İyilik yaptığı için Allah ona mükâfat verecek, aslında kendisine iyilik yapmış oluyor.

Kimse kimseye zarar veremiyor. Bu dünyada kimse kimseye zarar veremez. Onun için, kimseden korkmamak lâzım! Allah'tan korkmak lâzım, Allah'a bağlanmak lâzım!.. Çünkü, isterse öldürse bile, mazlum olarak öldü mü insan, cennete girecek. Asıl zalim ağlasın haline ki, zulmetti de, günaha girdi de, cehennemi boylayacak... Sırp ağlasın, Yunan ağlasın, Rus ağlasın yaptıkları zulümlerden dolayı... Mazlumlar, şehidler cennete girecekler. Bu dünyada böyle oldu ama ahirette mükâfâtını görecekler.

Allah-u Teàlâ Hazretleri hepimizin gözünden perdeleri kaldırsın... Gerçekleri derin mânâsıyla, ilâhî mânâsıyla görmeğe hepimizi muvaffak eylesin... Hakkı hak olarak görüp, uymayı nasib eylesin... Bâtılı bâtıl olarak görüp, ondan sakınıp korunmayı nasîb eylesin... Sonunda cenneti kazanmayı nasîb eylesin; cehenneme düşmekten kurtulmayı nasîb eylesin...

Temennî ediyoruz ki, Allah-u Teàlâ Hazretleri hepimizi hem dünyada, hem ahirette aziz ve bahtiyar eylesin... İki cihanın saadetine mazhar eylesin... Afiyet üzere eylesin... Hem sıhhat versin, hem huzur ve saadet versin... Hem dünyada versin, hem ahirette versin... *Bi-lütfihî ve keremihî ve bi-hürmeti habîbihî muhammedeni'l-mustafâ salla'llàhu aleyhi ve sellem.*

Allah hepinizden razı olsun... Aziz ve sevgili Akra dinleyicileri, *es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llàhi ve berekâtühû!..*

28. 02. 1997 - İzmir

11. ALİMLERİN ÜSTÜNLÜĞÜ

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llàhi ve berekâtühû!..

Aziz ve sevgili Akra dinleyicilerim!

Size yine gurbetten hitab ediyorum. Önceden programlanmış, tertiplenmiş ve aylar önceden dergilerimizde de ilân edilmiş olduğu üzere, Almanya'daki bir "*Sevgi ve Kardeşlik Günleri*" programına katılmak üzere Almanya'ya geldim, Almanya'dayım. Cumanızı tebrik ederim.

a. Alimin Fazîleti

Siz dört hadis-i şerif okumak istiyorum. Birinci hadis-i şerifi Ebû Ümâme RA'dan Tirmizî ve Taberânî rivayet etmiş. Tirmizî hasen ve sahih olduğunu beyan etmiş. Peygamber SAS Efendimiz Hazretleri buyuruyorlar ki:[44]

فَضْلُ الْعَالِمِ عَلَى الْعَابِدِ ، كَفَضْلِي عَلَى أَدْنَاكُمْ . إِنَّ اللَّهَ وَمَلَائِكَتَهُ ، وَأَهْلَ السَّمٰوَاتِ وَالْأَرَضِينَ ، حَتَّى النَّمْلَةَ فِي جُحْرِهَا ، وَحَتَّى الْحُوتَ لَيُصَلُّونَ عَلَى مُعَلِّمِ النَّاسِ الْخَيْرَ (ت. طب. عن أبي أمامة)

RE. 323/1 (*Fadlü'l-àlimi ale'l-àbidi, kefadlî alâ ednâküm. İnna'llàhe ve melâiketehû, ve ehle's-semâvâti ve'l-aradîne, hatte'n-nemlete fî cuhrihâ, ve hatte'l-hûte leyusallûne alâ muallimi'n-nâsi'l-hayr.*)

---

[44] Tirmizî, *Sünen*, c.V, s.50, no:2685; Dârimî, *Sünen*, c.I, s.100, no:289; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.VIII, s.233, no:7911-7912; Temmâmü'r-Râzî, *el-Fevâid*, c.II, s.98, no:1243; İbn-i Hacer, *Ravdatü'l-Muhaddisîn*, c.VIII, s.269, no:3440; Ebû Ümâme el-Bâhilî RA'dan.

Hàris, *Müsned*, c.I, s.55, no:38; Ebû Saîd el-Hudrî RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.X, s.145, no:28740; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.86, no:1828; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XIV, s.442, no:14687.

Şimdi mübarek metnini okuduğumuz bu birinci hadis-i şerifimizi, konuşmamızın ilk hadis-i şerifini açıklayayım. Peygamber SAS Efendimiz buyuruyorlar ki:

(*Fadlü'l-àlimi ale'l-àbid*) "Àlimin àbid üzerine üstünlüğü, (*kefadlî alâ ednâküm*) benim siz ümmetimden herhangi bir kişiye, sıradan, en aşağı dereceli bir kimseye üstünlüğüm gibidir." Yâni, Peygamber Efendimiz'in müslümanların en aşağı derecesindeki bir kimseyle arasında ne kadar yüksek fark varsa, alim ile âbid arasındaki fark o kadar büyüktür, alimin üstünlüğü o kadar fazladır, o kadar yüksektir.

(*İnna'llàhe*) "Hiç şüphe yok ki, alemlerin Rabbi olan yaradanımız Allah-u Teàlâ Hazretleri, (*ve melâiketehû*) ve onun melekleri, (*ve ehle's-semâvâti ve'l-aradîn*) göklerin ve yerin ahâlisi..." Tabii bunlar, melekler önceden zikredildiğine göre, yâni kuşlar, diğer canlılar, gökteki yerdeki diğer yaratıklar... (*Hatte'n-nemlete fî cuhrihâ*) "Hattâ yuvasındaki, deliğindeki karınca, (*ve hatte'l-hûte*) hatta denizdeki balık bile; (*leyusallûne*) bütün bu varlıkların hepsi, Allah ve melekleri ve göğün ve yerin ahâlisi yaratıklar, hatta deliğindeki karınca ve denizdeki balık bile hepsi birden, (*leyusallûne alâ muallime'n-nâsi'l-hayr*) insanlara hayrı öğreten muallimlere, öğreten kişilere dua ederler, salât eylerler."

Tabii, (*yusallûne*) salât eylemek. "Allah da salât eyler, melekleri de salât eyler, diğer gök ehli varlıklar da salât eyler, karıncalar da salât eyler, balıklar da salât eyler." buyruluyor. Şimdi bu salât eylemek ne demek?..

Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin salât eylemesi, onları, yâni salât eylediği kimseleri rahmetine erdirmesi demek. Onlara lütufta bulunacağı mânâsına geliyor. Meleklerin salâtı demek, dua demek... Neden Allah'ınki onlara rahmet eylemek mânâsına geliyor da, meleklerinki dua mânâsına geliyor?.. Çünkü Allah-u Teàlâ Hazretleri temennide bırakmaz işi, istekte bırakmaz. Bir şeyi diledi mi, istedi mi olur. Onun için, melekler duacıdır.

Aslında salât eylemek, teveccüh eylemek demek... Yâni meleklerin teveccühü... Bu kullara teveccüh ederler. Onlara dua ederler, hayır isterler Allah'tan. Allah'ın teveccühü de; teveccüh etti mi, rahmet edecek demektir. Yerdeki gökteki bütün varlıkların da teveccühü; onların da sevmesi, dua etmesi, eğer

elinden geliyorsa yardımcı olması demek yâni. O mânâya da gelebilir. Hepsi alime böyle muamele ederler. Yâni alimin derecesi, eriştiği mazhariyet, yardım ve lütuflar çok fazla...

Alimin àbid üzerine üstünlüğü de, Peygamber Efendimiz'in sıradan bir müslümana olan üstünlüğü kadardır. Arada büyük fark var. Yâni, nerede Peygamber Efendimiz, nerede bir basit müslüman, en aşağıdaki müslüman?..

Şimdi, alim ne demek, àbid ne demek?.. *Alim*, bilen insan demek. *Àbid*, ne demek? İbadet eden insan demek... Alim, ibadet eden insandan üstün oluyor.

Yâni bu âlim, ibadet etmeyip de, bildiği için mi üstün oluyor?.. Hayır! İbadet de ediyor ama bilerek ibadet ediyor. Dinin özünü, aslını, anlamını, hikmetini, mânâsını bilerek, şuurlu, derinden anlayarak, hissederek ibadet ediyor. Yoksa, "Alim olmuş, ibadete lüzum yok, ibadet etmek aşağı bir şey(!)" demek mânâsına asla anlaşılmamalı!..

Alim en çok ibadet eder, alim Allah'tan en çok korkar, alim Allah'a en güzel ibadet eder. İlmi dolayısıyla, bildiği için her şeyin inceliğini, inceliğini bilen insan ince insan olur, zarif insan olur, kâmil insan olur, tatlı insan olur. Bilen insanla bilmeyen insan eşit olmaz, denk olmaz, bir olmaz. Bilen insanın her şeyi güzeldir.

Alimlerin sözleri lâ'l ü mercan, incidir;
Câhillerin sözleri dâimâ can incidir.

"Alimin sözü lâ'l[45], mercan, incidir. Yâni, alimin sözü mücevher gibidir, inci gibidir, böyle tatlıdır, güzeldir. Cahillerin sözleri de dâimâ can yakar, insanları üzer." demiş şairin birisi, güzel söylemiş. Allah rahmet eylesin kimse... Demek ki, alimlik güzel!

Alimlik, kuru alimlik değil! Tekrar altını çizerek söylüyorum: Bildiğini uygulayan, uyguladığını da bilerek yapan, bilgi sahibi, işin künhüne vâkıf...

---

[45] Parlak kırmızı renkte, billurlaşmış, saydam bir alüminyum oksidi olan değerli bir taş.

İşte onun için, aziz ve sevgili Akra dinleyicileri, dinimizi taklîden, babadan dededen öyle gördük, öyle öğrettiler diye değil de; ayetleri bilerek, hadis-i şerifleri bilerek, derinlemesine tefekkür ederek, dünyanın mânâsını, ahiretin mânâsını, hayatın mânâsını, ölümü, ölümden sonrasını, geçmiş insanları, geçmiş insanların başına gelen olayları düşünüp ibret alarak yaşamalıyız. Tefekkür gibi kıymetli ibadet yok! Böyle aklımızı kullanarak, ilmimizi, irfanımızı kullanarak, Allah'a kulluğu güzel yapmağa çalışmalıyız.

Cahil, iyi bir şey yapmak istese bile, tabii iyi yapamaz; hatalı yapar, kalp kırar, yanlış iş yapar. Şimdi biz Türkiye'deyken, bir camiye götürdüler bizi bir şehirde:

"—Bu, bu şehrin en büyük camisidir." dediler.

Baktım, şöyle mimarî gözüyle de bakıyorum yapıya: Kemerler yapmışlar yan taraflara, direk var. İki direğin arasına güzel kemer yapmışlar. Kemer nedir?.. Yâni iki direğe ağırlığı bindiriyor, aradaki kısmı kemerle geçiyor, açıklık olsun diye. Kubbenin kemerinin yapılması, altındaki ferahlığı, meydanı, açıklığı sağlamak için...

Şimdi o camide baktım, kemerin ta orta yerine bir direk yapmış, süs olarak. Anlamsız bir şey... Yâni kemer zâten açıklığı sağlamak için. Ortasında direğe lüzum yok. Güldüm kendi kendime. Neden?.. Mimarlık bakımından cahilce bir iş...

İnsan her yaptığı işi, ilmine uygun olmayarak yaparsa, ustasına sormazsa; cahiller bu meseleleri, herhangi bir meseleyi mütalaa ederse, hata eder. Onun için İslâm'da en önemli hususlardan birisi, işi erbabına bırakmaktır, ehline bırakmaktır.

Hatta Peygamber Efendimiz:[46]

إِذَا وُسِّدَ اْلأَمْرُ إِلَى غَيْرِ أَهْلِهِ، فَانْتَظِرِ السَّاعَةَ (خ. عن أبي هريرة)

---

[46] Buhàrî, *Sahîh*, c.I, s.33, no:59; Ebû Hüreyre RA'dan. *Kenzü'l-Ummâl*, c.XIV, s.210, no:38422; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.IV, s.127, no:2927.

ME. 131 (*İzâ vüsside'l-emru ilâ gayri ehlihî*) "İşler böyle ehli olmayan insanların uhdesine verilince, onların üzerine yüklenince, yamanınca; (*fe'ntaziri's-sâah*) kıyametin kopmasını bekle!" buyuruyor.

Neden?.. E berbat edecek işi, bilemeyecek, yanlış yapacak diye. Herkesin vazifesi var. Mühendis, meselâ inşaat mühendisi, inşaatla meşgul oluyor ama hastanede gidip ameliyat yapmıyor... Doktor hastalıklarla meşgul oluyor ama kalkıp da kendi mesleğinin dışındaki bir başka işi yapmıyor. Hatta doktorun birisi ilâç yapmağa kalkarsa:

"—Sen farmakolog musun, ilâççı mısın?" diye kızarlarmış mesleğin erbabı olan kimseler. "O ayrı bir meslek!" derlermiş yâni.

Asker memleketi idare ediyor... Ama her ilmin erbabı var. Hakim iki kişi arasında hükmediyor ama, bazen bilirkişiye müracaat ediyor. Çünkü o konuyu o biliyor diye. O bakımdan, aziz ve sevgili kardeşlerim, alim olmaya gayret edelim, bilmeye gayret edelim, her şeyin doğrusunu öğrenmeye gayret edelim!..

Ben burada tabii bir büyük engel görüyorum. İnsanların doğruları bilmesinin engelleri nedir?.. Engellerden bir kısmı dışarıdandır. Yâni ona bilgiyi doğru vermemek için yanıltan insanlar olur, yanlış bilgiler verir. Yanlış bilgi, yanlış duymak, yanlış söylemek, karşıda yanlış bilgi meydana getirir. Tabii onun için, haberin kaynağını bilmesi lâzım insanın... Söyleyenin o işteki salâhiyetini bilmesi lâzım! Doğruyu öyle yakalayabilir. Doğru kaynaktan doğru bilgi alması lâzım!..

Bazen de insanların hissiyâtları, yâni duyguları, duygusal yönü işin içine karışıyor. Gerçeği görmek istemiyor veya alıştığı ters şekilde görüyor, istediği şekilde görüyor. Halbuki gerçek öyle değil. Bu da duygusuna esir olmak, objektif değil, sübjektif karar vermek; yâni bîtaraf değil, yandaş olarak, körü körüne karar vermek... O da ilmi engelleyen bir şey.

Tabii doğru karar vermek kolay bir şey değil, doğruyu bulmak kolay bir şey değil... İlim adamı olmak kolay bir şey değil ama, onu sevmek lâzım, olmaya çalışmak lâzım! Elde etmeye çalışmak lâzım! Öyle olmazsa, o zaman her işte yanlışlıklar yapılır.

Biliyorsunuz, Hazret-i Ali Efendimiz Kâbe'nin anahtarını aldı Mekke fethedildiği zaman... Anahtar müslüman olmamış bir kimsenin elindeydi, Mekke fethedilmişti. Adam henüz müslüman değildi. Hazret-i Ali Efendimiz gitti, kuvvet kullanarak anahtar sahibinin elinden aldı, Kâbe-i Müşerrefe'nin kapısını o anahtarla açtı. SAS Efendimiz Kâbe-i Müşerrefe'nin içinde namaz kıldı.

Çıktıktan sonra da, Hazret-i Ali Efendimiz istiyordu ki, Kâbe'nin anahtarı artık kendisinde kalsın. Ama Hazret-i Ali Efendimiz'in isteği bu olduğu halde, Hazret-i Ali Efendimiz başımızın tâcı olduğu halde, Allah'ın arslanı olduğu halde, Rasûlüllah Efendimiz'in mübarek sahabesi, Aşere-i Mübeşşere'den, evlâtlığı, ahiret kardeşi seçtiği kimse, Fâtıma Anamız'ın mübarek eşi, seyyidlerin babası, dedesi... Her bakımdan güzel bir kimse olduğu halde, anahtar kendisinde kalmadı.

Çünkü ayet-i kerime indi:

إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُكُمْ أَنْ تُؤَدُّوا الْأَمَانَاتِ إِلَى أَهْلِهَا (النساء:٥٨)

(*İnna'llàhe ye'murukûm en tüeddü'l-emânâti ilâ ehlihâ*) "Şübhesiz ki, Allah size emânetleri ehline vermenizi emreder."(Nisâ, 4/58) buyruldu.

Bunun üzerine Peygamber SAS Efendimiz:

"—Bu işi o aile yapıyordu eskiden beri, anahtarı tekrar o aileye verin!" dedi.

Hazret-i Ali Efendimiz zorla, zor kullanarak almış olduğu anahtarı götürdü; güzellikle, tebessümle o kişiye teslim etti. dedi ki:

"—Veriyorum."

Şaşırdı adam. Muzaffer ordunun mensubu, anahtarı zorla almış olan Hazret-i Ali Efendimiz anahtarı tekrar getiriyor, veriyor, yâni bu kadar büyük bir olay. Şaşırdı, dedi ki:

"—Nasıl oldu bu iş?"

"—Ayet-i kerime indi bu hususta. Herkes ehil olduğu işi yapsın diye, 'Emaneti ehline verin!' diye Allah emretti. Onun için anahtarı size veriyorum." deyince; o şahıs çok sevindi, sevince gark oldu, çok duygulandı ve müslüman oldu.

İslâm böyle yâni...

Onun için, her şeyi ehlinden öğrenmek lâzım! Her bilginin doğrusunu, en doğrusunu bilmeye çalışmak lâzım! Çeşit çeşit, yalan yanlış sözler çıksa da...

Böyle olduğu zaman insan, Allah'ın sevgili kulu oluyor. Allah'ın teveccüh buyurduğu bir kul oluyor. Meleklerin dua ettiği bir kul oluyor. Yer, gök ahalisinin sevdiği, yardım ettiği bir kimse oluyor.

Allah cümlemizi böyle ulemâ-yı àmilînden eylesin... Yâni, ilmiyle uygulaması aynı olan, özü aynı, sözü aynı, her şeyi tertemiz, güzel alimlerden olmayı hepimize Allah nasib eylesin... Hepimizi sevdiği kul eylesin... Hepimizin, hani yerle gökle ne demek, doğa ile, denizlerle, meleklerle böyle uyum içinde olan bir kâmil insan, kâmil varlık hâline gelmemizi Allah hepimize nasib eylesin...

b. Fakîhin Üstünlüğü

Diğer hadis-i şerife geçiyorum. İbn-i Abbas RA'dan, hasen hadis-i şerif olarak Tirmizî rivayet etmiş. Buyuruyor ki Peygamber Efendimiz:[47]

فَقِيهٌ وَاحِدٌ أَشَدُّ عَلَى الشَّيْطَانِ مِنْ أَلْفِ عَابِدٍ (خ. في تاريخه ، ت. ه. هب. عن ابن عباس)

RE. 324/1 (*Fakîhun vâhidün eşeddü ale'ş-şeytâni min elfi àbidin*) "Bir tane dini iyi bilen fakih, şeytana karşı bin tane àbidden daha kuvvetlidir, daha şiddetlidir; şeytanı daha çok yener, şeytanı daha iyi bastırır, şeytana daha çok zarar verir. Şeytan ondan daha çok korkar." demek.

Fakih kelimesini duymuşsunuzdur. Bu Türkçemize *fakı* diye geçmiştir. *Fakıoğlu* meselâ, fakihoğlu demek aslında. Fıkıh sahibi demek, yâni dini iyi bilen... Biliyorsunuz, el-hamdü lillâh, Türkiye'nin %99'u müslüman ve herkes:

"—El-hamdü lillâh, ben müslümanım!" diyor.

Hatta İslâm'ın emirlerini tutmasa, yaşayamasa, yapamasa bile:

"—Ben el-hamdü lillâh müslümanım da, bu benim kusurum. İbadet edenleri seviyorum, ama kendim fırsat bulamıyorum; işte bu kusurum..." filân diyor.

---

[47] Tirmizî, *Sünen*, c.V, s.48, no:2681; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.I, s.81, no:222; Dâra Kutnî, *Sünen*, c.III, s.79, no:294; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XI, s.78, no:11099; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.II, s.267, no:1715; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.IX, s.57; Taberânî, *Müsnedü'ş-Şâmiyyîn*, c.II, s.161, no:1109; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.III, s.148, no:4398; Buhàrî, *Târih-i Kebîr*, c.III, s.308, no:1046; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.III, s.145; İbn-i Hibbân, *Mecrûhîn*, c.I, s.300; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XVIII, s.230, no:2196; Mizzî, *Tehzîbü'l-Kemâl*, c.IX, s.236; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

Dâra Kutnî, *Sünen*, c.III, s.79, no:294; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.VI, s.194, no:6166; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.II, s.267, no:1712; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.II, s.402, no:926; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.II, s.192; Hakîm-i Tirmizî, *Nevâdirü'l-Usûl*, c.I, s.135; Kudâî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.I, s.150, no:206; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.I, s.378; Ebû Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.X, s.155, no:28793; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.88, no:1839; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XIV, s.462, no:14733.

Herkes müslüman olduğunu söylüyor. Amma İslâm'ı bilmiyorlar. Yâni İslâm'ın emirleri, Allah'ın emri, Peygamber Efendimiz'in tavsiye-i nebeviyyesi nedir, bunu bilmiyorlar. Tabii bunları bilmek lâzım! Bilerek, dinin özünü iyi kavramış olarak İslâm'ı yaşamak lâzım!..

Burada bir de şunu söylemek istiyorum, aziz ve muhterem kardeşlerim: Bizim ecdadımız Orta Asya'dayken, müslümanlar geldiler, İslâm'ı tebliğ ettiler. Bizim ecdadımız da İslâm'la tanışınca, böyle yüz binlerce çadırlar hâlinde grup grup, fevc fevc, kafile kafile, zümre zümre, severek müslüman oldular. Bunda kalmadılar, İslâm'ı iyi öğrendiler. O kadar iyi öğrendiler ki, en büyük hadis kitapları onlar tarafından yazıldı. En büyük din kitapları onlar tarafından yazıldı. Fıkıh kitapları, tefsir kitapları dedelerimiz tarafından yazıldı. Arapların da okuduğu, Arapların da istifade ettiği çok değerli çalışmalar yaptılar, araştırmalar yaptılar.

Bir şeyi daha burada kesin olarak belirtmek istiyorum: Şöyle düşünebilir 20. Yüzyıl'da Türkiye'deki bir insan:

"—Efendim, o zamanlar hangi asırdı?.. Sekizinci Asır'dı. Sekizinci Asır'da İslâm gelmiş, ecdadımız müslüman olmuş. İşte ne yapalım, şimdi 20. Yüzyıl'da şartlar değişti..." diye düşünebilir.

Aziz ve sevgili kardeşlerim, bir kere şunu söyleyeyim: Ecdadımız, Orta Asya'daki müslümanlar, İslâm'dan önceki bütün dinleri tanıdılar. Hatta onlarla ilgili çok kıymetli eserler yazdılar. Meselâ, el-Bîrûnî isimli meşhur alimin, böyle dünyadaki çeşitli inançlarla ilgili çok kıymetli eserleri var. Rahmetli Günay Tümer kardeşimiz anlatırdı, dinler tarihi profesörlerinden... Bütün dinleri çok iyi biliyorlardı. Orta Asya dinlerini, Uzakdoğu dinlerini, Çin'in, Japonya'nın bugünkü inanç sistemini, Hindistan'ın inanç sistemini, o bozkırlardaki putperest inançları, Şamanizm'i ve sâireyi iyi biliyorlardı.

Başka?.. Yahudiliği iyi biliyorlardı. Hatta bazı kabileler, Türk kabileleri, o zaman kendilerine gelen ilâhî din, hak din diye, yahudi dinini benimsemişlerdi.

Sonra Hristiyanlığı biliyorlardı. Bu Karadeniz'in kuzeyindeki, şimdi Hazar Denizi'nin kuzeyindeki, Rusya'daki, Beyaz

Rusya'daki, o bölgelerdeki Türkler hristiyanlıkla karşılaşmışlardı, tanışmışlardı. Hristiyanlığı biliyorlardı. Hristiyan olanlar vardı içlerinde... Macaristan'a kadar gelen kabileler, Hunlar ve sâireler onların evlâtları.

Bütün dinleri biliyorlardı, bütün inançları biliyorlardı. Hepsini de denemişlerdi, hepsine girdiler, yaşadılar, gördüler. Bu kadar çeşitli inancın içinden, İslâm'ı beğenerek, güzelliklerini kavrayarak seçtiler, müslüman oldular. Bu güzel bir şey!.. Yâni mukayeseler yaparak, karşılaştırmalar yaparak müslüman oldular. Bu çok güzel bir şey!..

Pek çok güzel şey var. Güzel şeylerin ikincisi, ikinci güzel şey: İslâm'ı çok güzel incelediler, en derin tarzda incelediler, en sağlam şekilde incelediler.

Üçüncü güzel olan şey: İslâm'ı en güzel tarzda tefekkür edip, anladılar ve yorumladılar. Yâni İslâm'ın kuru kuruya, "İslâm böyle demiş." diye böyle taassubla, körü körüne benimsemediler; mukayeseler yaptılar, felsefesini yaptılar, üzerinde tefekkür ettiler, ayetlerin hadislerin mukayeselerini yaptılar, ahkâmının hudutlarını çizdiler, dinde çok derinleştiler. Yâni o insanların bugün eserlerini okuduğumuz zaman hayran kalıyoruz.

"—Biz hayran kalıyoruz, çünkü onların torunlarıyız. Tabii bu yandaşların birilerini sevmesi..."

Hayır, öyle değil! Bizim dışımızda Avrupalı olan, hristiyan olan, başka kültürlerle yetişmiş, başka dinlerin mensubu olarak yetişmiş insanlar da aynı kanaatteler. Onlar da diyorlar ki:

"—O muazzam eserleri, o muhteşem alimlerin yazdığı eserleri okuyun!"

Şimdi burada, Münih'te, çok sevgili kardeşlerimizle oturduk, konuştuk. Türkiye'deki durumları konuştuk, işte bu son münakaşaları, kavgaları ve sâireleri, güncel meseleleri konuştuk. Bir arkadaşımız dedi ki:

"—Almanya'da çok kuvvetli bir şekilde İslâmiyet yayılıyor."

Hani Helmut Kohl ne demiş; veya hristiyan demokratlar, "Siz müslüman olduğunuz için, ayrı kültürden olduğunuz için; biz de hristiyan olduğumuz için sizi AB'ye almayız!" filân demişler. "Bugün Almanya'da yüz bin kadar müslüman Alman, harıl harıl

çalışıyor.” diye arkadaşımız söyledi. Bu rakamı da kendisine bir Alman vermiş. Bir aileden bahsetti, bir çiftten bahsetti, ismini de söyledi, şu anda ben size nakledemeyeceğim:

“—O kadar İslâmî çalışma yapıyor, o kadar güzel İslâm’ı anlatıyor ki, ben hayran kalıyorum!” dedi.

Neden?..

“—Tabii Almanca’ları güzel, bu toplumu tanıyorlar, topluma İslâm’ı böyle pervaneler gibi döne döne, harıl harıl çalışa çalışa İslâm’ı anlatıyorlar, İslâm’ı benimsiyorlar.” dedi.

Yâni, iş demin söylediğim gibi, hani böyle tesadüfle, tarihî bir olgu olarak meydana gelmiş değil; ilmin, irfanın, incelemenin, mukayesenin sonucu... Bu devrin insanı da aynı sonuca varıyor.

Onun için, aziz ve sevgili kardeşlerim, dinimizin kıymetini bilelim!.. Avrupalılar sonunda bunu bizden alır da, biz cahil, cascavlak ortada kalırsak, yazık olur şehidlerin torunu olan milletin evlâtlarına... Avrupalılar İslâm’ı anlamış, benimsemiş, ahiret saadetini kazanmış; şehidlerin çocukları İslâm’ın kıymetini bilmemiş, cahil kalmış, abuk sabuk şeylerle meşgul olmuş; ondan sonra da ahirette cezasını bulmuş... Çok yazık olur, çok acı bir şey olur.

O bakımdan, sizi çok uyarmak istiyorum! Çok dikkat etmenizi rica ediyorum! Allah-u Teàlâ Hazretleri hepinizin, hepimizin yardımcısı olsun... Hepimizi sevdiği kul eylesin... Sevdiği bilgilere sahip olup, sevdiği şekilde ömür geçirip, huzuruna sevdiği kul olarak varmayı hepimize aziz ve sevgili kardeşlerim, nasib eylesin...

c. Tevbe ve İstiğfar Emandır

Bir hadis-i şerif daha, bunların arkasından okumak istiyorum. Peygamber SAS Efendimiz buyuruyor ki:[48]

---

[48] Deylemî, *Müsnedü’l-Firdevs*, c.III, s.136, No:4366; Osman ibn-i Ebi’l-As RA’dan.

Kenzü’l-Ummâl, c.I, s.731, no:2093; *Câmiü’l-Ehàdîs*, c.XIV, s.473, no:14760.

فِي الْأَرْضِ أَمَانَانِ: أَنَا أَمَانٌ، وَالْإِسْتِغْفَارُ أَمَانٌ. وَأَنَا مَذْهُوبٌ بِي، وَ يَبْقَى أَمَانُ الْإِسْتِغْفَارُ؛ فَعَلَيْكُمْ بِالإِسْتِغْفَارِ، عِنْدَ كُلِّ حَدَثٍ وَ ذَنْبٍ (الديلمي عن عثمان بن أبي العاص)

RE. 325/14 (*Fi'l-ardı emânân: Ene emânün, ve'l-istiğfâru emânün. Ve ene mezhûbün bî, ve yebkà emânü'l-istiğfâr. Fealeyküm bi'l-istiğfâri, inde külli hadesin ve zenbin.*)

Bu da Osman ibn-i Ebi'l-Às RA'dan rivayet edilmiş bir hadis-i şerif. Bu hadis-i şerifi bugünkü sohbetimin sonuncu, üçüncü hadis-i şerifi olarak size nakletmek istiyorum. Diyor ki Peygamber Efendimiz:

(*Fi'l-ardı emânân*) "Yeryüzünde iki tane eman sebebi vardır, eman vardır." *Eman* ne demek? Hani bir harbde düşman eman diliyor. Yâni elini kaldırıyor, "Tamam!" diyor, teslim oluyor. Böylece biz de ona eman veriyoruz: "Tamam, seni öldürmeyeceğiz, sen eminsin!" diyoruz, esir alıyoruz. O eman diliyor bizden, yâni "Bana eman ver!" diyor; biz de ona eman veriyoruz. Yâni, "Benimle çarpıştın, bana saldırmıştın, ben seni öldüreceğim!" demiyoruz da, hani âdetâ affediyoruz, eman veriyoruz. Emanı biliyorsunuz. *Aman* diye geçiyor Türkçe'de. "Aman Allah'ım, aman!" deriz biz de kendimiz için. Yâni, "Allah bizi affetsin, cezalandırmasın!" diye. "Aman yâ Rabbi!" deriz.

"Yeryüzünde iki tane eman vardır. (*Ene emânün*) Ben emânım. Yâni, emniyet sebebiyim, affolunma sebebiyim, Allah'ın bağışlaması sebebiyim... (*Ve'l-istiğfâru emânün*) Allah'tan afv ü mağfiret istemek, '*Estağfiru'llàh el-azîm*' demek, 'Yâ Rabbi, beni afv ü mağfiret eyle! *Allàhümma'ğfirlî*' demek, 'Beni afv ü mağfiret eyle!" demek de; bu da bir emandır. Yâni o da insanı felâkete uğramaktan kurtarıyor."

Hani, eman dileyen insana eman verildiği zaman, canını kurtardığı gibi, istiğfar eden insan da Allah'ın azabından, gazabından kurtulmuş oluyor. Peygamber Efendimiz de eman, istiğfar da eman...

Peygamber Efendimiz'in emanı, eman oluşu ayet-i kerimeyle sabit. Ayet-i kerimede buyruluyor ki, *bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm:*

وَمَا كَانَ اللَّهُ لِيُعَذِّبَهُمْ وَأَنْتَ فِيهِمْ (الأنفال:٣٣)

(*Ve mâ kâna'llàhu li-yuazzibehüm ve ente fîhim*) "Ey Rasûlüm! Sen onların arasındayken, kusur da işlemiş olsalar, ben o kulları cezalandırmam, onlara umûmî bir azab göndermem! Senin hatırına, yâni sen orada bulunuyorsun, aralarındasın diye onları azaplandırmam." (Enfal, 8/33)

Nasıl olabilirdi meselâ? Eski ümmetlerde nasıl olmuş?.. Nuh AS'ın kavminin başına tufan felâketi gelmiş. Yâni Allah'ı inkâr ettikleri, âsi oldukları, peygamberi dinlemedikleri, putlara taptıkları, günah işledikler için tufan gelmiş. Tufanda helâk olmuşlar. Bilmem, Firavun kavmi, ordusu, kendisi Kızıldeniz'de boğulmuş, o felâkete uğramış. Nemrut bir başka türlü felâkete uğramış. Ad kavmi, Semud kavmi bir başka türlü felâkete

uğramış... Yâni, Allah cezasını dünyada da veriyor kötü olanların. Ama Peygamber Efendimiz'e buyuruyor ki:

"—Sen o kavmin arasındayken, ben o kavme umûmî bir azab indirecek değilim!"

SAS Efendimiz korkardı. Uzaktan böyle bir kara bulut, sarı bulut, felâket, fırtına, kasırga alâmeti olan bir bulut görünce, sapsarı kesilirdi Peygamber Efendimiz:

"—Acaba Allah, kulların bir kusurundan dolayı, günahından dolayı, Ad kavmini, Semud kavmini, eski kavimlerin bazıları helâk ettiği gibi azab mı gönderecek?" diye korkardı.

Dua ederdi, Allah'a sığınırdı. "Affet yâ Rabbi!" derdi. Ümmetinin, halkın ve insanların selâmetini isterdi. Hatta kendisine azab edenlerin dahi bağışlamasını isterdi Allah'tan:

"—Yâ Rabbi bilmiyorlar, benim kavmimi affeyle yâ Rabbi! Çünkü onlar daha henüz gerçekleri bilmiyorlar. Anlamadılar, düşmanlığı ondan yapıyorlar." derdi.

Allah-u Teàlâ Hazretleri de Peygamber Efendimiz'in hatırına, azabı hak etmişlere bile azabı vermezdi, tehir ederdi. O halde Peygamber Efendimiz, bir eman sebebiydi. Yâni, kulların emniyete ermesi, Allah'ın affına mazhar olması, kahrından korunması sebebiydi.

İstiğfar da bir emandır. Yâni, tevbe ve istiğfar eden kimse de, Allah'ın kahrından korunur, emanı kabul olur, kendisine eman verilmiş olur. Kusur işlemiş bile olsa Allah onu cezalandırmaz. Bu bir müjde tabii... Bu üçüncü hadis-i şerifi müjde olsun diye size okuyorum. Buyuruyor ki Peygamber Efendimiz:

(*Ve ene mezhûbün bî*) "Beni Allah bu dünyadan bir gün alacak, götürecek. Ben götürülecek bir kimseyim. Burada ebedî kalacak bir kimse değilim. Bir gün gelecek, ben de bir fânîyim, vefat edeceğim. Allah beni vefat ettirecek, ahirete götürecek. Burada kalıcı değilim, gidiciyim. (*Ve yebkà emânü'l-istiğfâr*) Ama, tevbe ve istiğfar emanı, yâni sebeb-i emanlardan birisi olan, iki emandan birisi olan tevbe ve istiğfar eylemek, kıyamete kadar kalacak."

Demek ki, bizim elimizde fırsat olarak; Rasûlüllah Efendimiz'in hayatına yetişemedik, gül cemâline eremedik, tatlı

sohbetinde bulunamadık amma, tevbe ve istiğfar imkânı elimizde. Suçluysak da, günahlıysak da o eman vesilesi mevcut...

(*Fealeyküm bi'l-istiğfâr*) "O zaman ey ümmetim, size istiğfarı tavsiye ederim! (*İnde külli hadesin ve zenbin*) Her bir kötü iş yaptığınızda, günah işlediğinizde hatanızı anlayın, hatanızdan dönün, tevbe edin ki, Allah size eman versin." diye SAS Efendimiz tavsiye buyuruyor.

Hades, peltek *se* ile, hâdis olan bir kusur, günah mânâsına. Bazen de abdesti bozan bir olay mânâsına gelir. İnsanın yaptığı bir kusurlu iş demek oluyor tabii. *Zenb* de günah demek...

"—Her hadeste ve her günahta hemen aklınızı başınıza toplayın!.. Şeytana nasıl uydunuz, nefse nasıl kapıldınız, nasıl yaptıysanız; o günahı ah yapmasaydınız daha iyiydi ama yaptınızsa hemen tevbe ve istiğfar edin, hatanızdan dönün, Allah'tan afv ü mağfiret isteyin, özür dileyin: 'Yâ Rabbi, benim yapmamam gerekiyordu bunu ama, nasılsa işte kapıldım yaptım, yâ Rabbi beni affeyle!' deyin!" diye, SAS Efendimiz tavsiye buyuruyor.

Başka hadis-i şeriflerle de müjdesi var Peygamber Efendimiz SAS'in: Allah tevbe eden kulların günahlarını bağışlıyor ve tevbe ve istiğfarla günah kalmıyor.

Tabii bizim suçlarımız vardır, günahlarımız vardır, hatalarımız vardır, tembelliklerimiz vardır, kalb kırma vardır, kötü huy vardır, kötü söz vardır... Tabii binbir türlü hatamız olduğundan, Allah'tan önce afv ü mağfiret istemeliyiz. Her şeyden önce...

Onun için, her gün ben size söylüyorum, Peygamber Efendimiz'in nasihati olarak naklediyorum kardeşlerime, gelip benden ders alan kardeşlerime:

"—Günde yüz defa *Estağfiru'llàh*, yüz defa *Lâ ilâhe illa'llàh*, bin defa *Allah*, yüz defa *salevât-ı şerife*, yüz defa *Kul huva'llàhu ehad* çekin!" diyorum.

Neden?.. İşte hadis-i şeriflerde çıkıyor. Tevbe ve istiğfar ettiniz mi, günahlarınız afv ü mağfiret olacak. İnsan günah işlediği zaman ne olur?.. Bazen dünyada da, günah dolayısıyla rızkı azalır, başına ceza ve belâ gelir. Tabii ahirette de azabı olacak,

cehenneme düşecek. Dünyada da çektiklerinin bir kısmı, işlediği suçlardan, günahlardan dolayıdır. Onun için, hatalarımıza tevbe ve istiğfar edelim!..

Tevbe ve istiğfar etmek için de, insanın düşünen bir insan olması lâzım! Mütefekkir bir insan olması lâzım!.. Kendisini kontrol eden, teftiş eden, takip eden, hatalarını anlayan, bulan, akşamları, sabahları düşünüp de, düşüne taşına iş yapan, hatası olsa tesbit eden ve "Bunu bir daha yapmayayım!" diye düşünen insan olması lâzım müslümanın!.. Tabii bunun sonucu ne olur? Böyle bir âdet, bir müslümanın âdeti olursa; böyle bir iş, yâni hatasını düşünmek, hatasından af dilemek, dönmek, hataları bir bir yok etmeye sebep olur. Günden güne iyi bir insan olmasına sebep olur. Sonunda Allah'ın sevdiği bir kul hâline dönüşmesine sebep olur, aziz ve sevgili Akra dinleyicileri!..

Evet, bugünkü sonuncu hadis-i şerifle de size çok tevbe ve istiğfar etmenizi tavsiye etmiş oldu Peygamber SAS Efendimiz... Ben de size naklettim. Allah-u Teàlâ Hazretleri, işlemiş olduğumuz hataları, günahları afv ü mağfiret eylesin... Bundan sonraki ömrümüzü hatalara, günahlara bulaşmadan, haramlara yanaşmadan, sevdiği kul olarak geçirmeğe cümlemizi muvaffak eylesin... Tevfikini yar ve refik eylesin... Hidayet üzere eylesin...

İyi insanlarla beraber eylesin... Alimlerle, àbidlerle, fakihlerle, zarif, kâmil, edebli, dünyada gözü olmayan, Allah'ın rızasını düşünen iyi insanlarla beraber olmayı, Allah cümlemize nasib eylesin... Her türlü fitnelerden, fesadlardan, zulümlerden, hatalardan, yanlışlıklardan, zalimlerin zulmünden; fâcirlerin yaptığı günahlar dolayısıyla, üzerimize onlar sebebiyle umûmî bir belâ ve âfet gelmesinden bizleri korusun... İki cihan saadetine nâil eylesin... Cennetiyle, cemâliyle müşerref eylesin...

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llàhi ve berekâtühû, aziz ve sevgili Akra dinleyicileri!

07. 03. 1997 - Münih / ALMANYA

12. TEFEKKÜRÜN ÖNEMİ

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llàhi ve berekâtühû!..

Aziz ve sevgili Akra dinleyicileri!

Aile eğitimi toplantımız dolayısıyla Münih'te bulunuyorum. Cumartesi günü sevgi ve kardeşlik konusunda bir konuşmamız olacak, çalışmalarımız olacak. Size Münih'ten sesleniyorum, cumanız mübarek olsun... Allah hepinizden razı olsun...

Hazret-i Ali Efendimiz'in rivayet ettiği iki hadis-i şerifi size nakletmek istiyorum. Ayrıca bunlara bir hadis-i şerif daha ilâve edeceğim.

a. Cahillik, Akıl ve Tefekkür

Birinci hadis-i şerif şöyle: Peygamber SAS Hazretleri, Hazret-i Ali RA ve KV Efendimiz'in naklettiğine göre, şöyle buyurmuşlar:[49]

لاَ فَقْرَ أَشَدُّ مِنَ الْجَهْلِ ، وَلاَ غِنٰى أَعْوَدُ مِنَ الْعَقْلِ ، وَلاَ عِبَادَةَ كَالتَّفَكُّرِ (أبو بكر بن كامل ، وابن النجار عن علي)

RE. 482/3 (*Lâ fakra eşeddü mine'l-cehl, ve lâ gınâ a'vedü mine'l-akl, ve lâ ibâdete ke't-tefekkür.*)

Bu ezberlenmesi gereken güzel bir hadis-i şerif. Muhtelif yerlerde söylendiği zaman herkes öğrenirse iyi olur bu hadis-i şerifi. Peygamber SAS burada üç cümle ile çok geniş anlamlı işaretler veriyor bizlere. İslâm'ın ne kadar ileri olduğunu, ne

---

[49] Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.III, s.68, no:2688; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.IV, s.157, no:4647; Kudâî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.II, s.38, no:836; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.II, s.36; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.V, s.179, no:7889; Mizzî, *Tezhîbü'l-Kemâl*, c.VI, s.239; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XIII, s.256; Hz. Ali RA'dan.

İbn-i Ebi'd-Dünyâ, *Vera'*, c.I, s.122, no:216; Hz. Hasan RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XVI, s.163, no:44135; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.2039, no:3038; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XVI, s.446, no:17233, 17253.

kadar yüksek olduğunu, ne kadar akla ve mantığa dayandığını gösteren bir hadis-i şerif bu.

Peygamber Efendimiz buyuruyor ki: (*Lâ fakra eşeddü mine'l-cehl*) "Cahillikten daha büyük bir fakirlik olamaz."

Biliyorsunuz, *lâ* kelimesi, "Hiç bir şey yoktur." mânâsına gelir. "*Lâ ilâhe illa'llàh*" sözünden de halkımız bilir, herkes bilir, bütün müslümanlar bilir. Hattâ müslüman olmayanlar bile duymuştur. *Lâ*'ya *nâfiyetü'l-cins* derler. Arkasından gelen kelime hangi mânâyı ifade ediyorsa, o cinsten hiç bir şey yoktur mânâsına geliyor.

1. (*Lâ fakra eşeddü mine'l-cehl*) "Cahillikten daha şiddetli, daha fenâ, daha kötü, daha çirkin bir fakirlik olamaz. Cahillikten daha fenâ hiç bir fakirlik yoktur." Demek ki, Peygamber Efendimiz cahilliği, çok büyük bir yoksulluk, çok büyük bir noksanlık, çok büyük bir eksiklik, çok büyük bir fakirlik gördüğü için; hattâ en büyük yoksulluk, en büyük eksiklik, en büyük noksanlık, en büyük fakirlik gördüğü için, böyle buyurmuş.

Demek ki, müslümanlar cahilliğin bu denli karşısında, bu kadar ileri derecede karşısında... Cahilliği bu kadar zararlı görüyorlar, cahillikten bu kadar uzaklar, cahilliği bu kadar karşılarına almışlar. Ne kadar güzel bir şey...

Tabii, cahilliği sevmeyen insan, cahillikten kurtulmağa çalışır, kurtulur. İlmi öğrenir, ilme sarılır, ilim için gecesini gündüzünü harcar. Hakîkaten Peygamber SAS Efendimiz'den sonra sahabe-i kiramın ve Ümmet-i Muhammed'in fertlerinin, kişilerinin durumlarına bakacak olursak, bu işareti çok iyi algılamış olduklarını, anlamış olduklarını görürüz.

Hakîkaten hiç bir şey bilmeyen, coğrafî şartlar dolayısıyla da mahrumiyet bölgesi olan bir mıntıkada doğmuş olmasına rağmen; cahil bir halkın arasında, cahiliye devri yaşayan bir halkın arasında doğmuş olmasına rağmen, İslâmiyet, Allah'ın lütfuyla, Allah'ın bir ikramı olarak, o hiç bir şeye sahip olmayan topluluğa çok büyük yenilikler getirmiş. Ahlâkını değiştirmiş, kafasını değiştirmiş, yaşayışını değiştirmiş, dünyaya bakışını değiştirmiş, dünyada çalışma tarzını değiştirmiş...

Bakıyorsunuz, kısa bir zaman sonra, Peygamber SAS Efendimiz'den az bir zaman sonra, büyük imparatorlukları yenmiş ve cihanın üç kıtasına kol salmış, bir muazzam devlet haline geliyor müslümanlar... Tabii bu işin siyasî boyutu, müslümanların siyasî atılımı, siyasetteki uluslararası başarısı.

Dışarıda bu başarı olurken, toplumda da muazzam değişiklikler olmuş. Toplum da ilim bakımından çok ileri noktaya ilerlemiş, çok büyük gelişme göstermiş. Dünyanın başka kültürleriyle tanışmış olan müslümanlar, o kültürleri hazmederek, o kültürleri tanıyıp kendileriyle mukayese ederek, ilmi geliştirmişler, ilmî araştırmaları geliştirmişler. Dünyanın en büyük alimlerini, cihan durdukça adları anılacak olan alimleri yetiştirmişler. İslâm toplumu içinden, böyle büyük alimler yetişmiş. Peygamber SAS Efendimiz Hazretleri'nin cehaletten kurtulmak, ilme sahip olmak, alim fâzıl olmak konusundaki işaretini, böylece en iyi algılamış ve uygulamış oluyorlar. Tarih bunu gösteriyor.

Hakîkaten, Ortaçağ'ın karanlıklarına, İslâm'ın çok büyük ışıklar getirdiğini, insan topluluklarını çok geliştirdiğini

görüyoruz. Ondan sonra da, batıyı medenîleştirdiğini görüyoruz İslâm'ın... Batıda büyük etkiler yaptığını görüyoruz. İnanç yönünden etki yapmış, onların tozlanmış inançlarında bir hareket, değişiklik, kendi kendilerini tenkit meydana getirmiş. Kendi hristiyanlıklarında reform hareketleri ortaya çıkarmış. Dünya görüşlerinde, medeniyet anlayışlarında çok büyük etkileri olmuş, ilimlerini, irfanlarını geliştirmiş, böylece Fransızca *Rönesans* diye isimlendirilen bir medeniyet atılımı, hareketi meydana getirmiş.

Bu nereden oluyor?.. Müslümanların oralara ilmi, irfanı götürmeleri ve onları cehaletten kurtarmalarından... Rönesans ve reformun bir tek sebebi var; o toplumların İslâm'la tanışması, İslâm ilimlerinden istifade etmesi, kendi cahilliklerini tashih etmesi, düzeltmesi ve değiştirmesi...

Demek ki, Peygamber SAS Efendimiz'in bu hadis-i şerifini biz de, şu anda, şu yüzyılda, bu çağda, aynı heyecanla anlamalıyız ve cihanda bizden daha bilgili millet kalmamalı; en bilgili biz olmalıyız, en ileri biz olmalıyız, en medenî biz olmalıyız, en konforlu biz olmalıyız. En ileri aletleri biz yapmalıyız.

Ben bizim arkadaşlara, sanki kolay bir şeymiş gibi, latîfe olsun diye söylüyorum: "Yâhu niye boş duruyorsunuz, bir şeyler icad edin!" diyorum. "Bak şimdi ben bir şey icad edeceğim, göreceksiniz." diyorum, latîfe yapıyorum. Dinimiz ilim irfan dini olduğu için, insan dâimâ böyle bir atılım içinde olmalı ve Allah'ın rızasını kazanmak için, ilmini, irfanını, artırmağa çalışmalı!..

Hadis-i şerifin birinci cümlesi bu. Tabii rivayet eden de Hazret-i Ali Efendimiz olduğu için, biliyorsunuz benim huyumu; böylece sünnî kardeşlerime bir işaret vermiş olduğum gibi, Hazret-i Ali'yi seven, Alevîyim diyen kardeşlerimize de, Hazret-i Ali Efendimiz'den bir işaret vermiş oluyorum: Cahillik, çok büyük bir yoksulluk ve noksanlıktır. Bütün müslümanlar ondan kurtulmağa çalışacak...

2. (*Ve lâ gınâ a'vedü mine'l-akl*) "Akıldan daha faydalı bir zenginlik de olamaz." diyor Peygamber Efendimiz.

Şimdi tabii, aklı medhediyor bu cümlede. İnsanın en büyük zenginliği aklıdır. Allah insana akıl gibi bir nimet vermiş, bu akıl nimetiyle çevresindeki varlıkları fark ediyor, inceliyor. Aklını

kullanıyor, çevresini tanıyor, dünyayı tanıyor, fezayı tanıyor. Hem görünen varlıkları daha iyi tanıyor, hem görünmeyen alemlere ait bilgisini tefekkür yoluyla, aklını kullanarak geliştiriyor. Sosyal ilimler, beşerî ilimler, insanî ilimler dediğimiz ilimlerde gelişme gösteriyor. Veyahut matematik gibi soyut ilimlerde başarı gösteriyor.

Demek ki, Allah insana akıldan daha büyük bir nimet vermemiştir ve akıldan daha kıymetli bir yaratık yaratmamıştır. İnsanın bu akla sahip olması da, en büyük zenginliktir.

Bir insan köylü çocuğu olabilir; bizim Anadolu'muzda bunun misâli çok... Çoban olabilir, misâli var... İşçi çocuğu olabilir, fakir mahalleden yetişmiş olabilir... Ama akıllı olunca, aklını kullanınca, edebli terbiyeli olunca, çalışıp çabalayınca, bakıyorsunuz, sınıfında birinci oluyor, takdir alıyor, iftihar alıyor. Ondan sonra bakıyorsunuz, devletin açtığı imtihanları kazanıyor. Dış ülkelere gidiyor, o ülkelerde üstün başarı kazanıyor. "Bir çobanken atom alimi olmuş filânca... Bir işçi çocuğu iken büyük ödül almış falanca..." diye, adımızı dünyaya duyuruyor. Allah razı olsun...

Demek ki, bir insan fakir olabilir. Zenginliği Allah istediğine veriyor. Herkes zengin olmak istiyor ama, herkes zengin olamıyor. Bazısı işte böyle alnının teriyle kazanan, elinin emeğiyle kazanan, veya toprağa ektiğiyle yaşayan bir insan oluyor. Çocuğu da yoksul oluyor. Devletin yardımıyla, konu komşunun desteğiyle okuyor; veya hiç desteksiz, mahrumiyetler içinde, mum ışığı yakarak okuyor. Ama sonunda çok büyük bir insan oluyor. Misalleri çok.

Bakıyoruz bizim başımızdaki, çevremizdeki büyük insanlara: Köylü çocuğu olabiliyor, işçi çocuğu olabiliyor. Bu ne oluyor?.. Demek ki, akıl en büyük zenginlik... Akıl oldu mu, insan bütün zenginlikleri kazanabiliyor. Sıfırdan başlıyor, Allah'ın lütfuyla büyük sermaye sahibi oluyor. Büyük sanayici oluyor, birçok kuruluşların sahibi oluyor. Birçok fabrikalar açıyor, birçok işçi çalıştırıyor. Tabii işçinin acısını, ızdırabını da bildiği için, işçilere de yardımcı oluyor. Güzel şeyler.

Demek ki, insan üzülmemeli! Şu andaki maddî imkânlarının az olduğuna esef edip, kendisinin mâneviyatını bozmamalı, çalışmaya devam etmeli! Aklı varsa, akıl en büyük zenginliktir.

Aklı sayesinde inşâallah, nelere sahip olur. Bir zaman gelir, Allah ona neler nasib eder, neler..

Bu da İslâm'ın akla ne kadar önem verdiğini gösteriyor. Aslında paranın çok önemli olmadığını; hele hele para elinin emeğiyle kazanılmamış da miras yoluyla veya kolay yoldan, bedavadan kazanılmışsa insana bir şey getirmediğini; asıl kıymetli olan varlığın akıl olduğunu, bu hadis-i şerifle Peygamber SAS Efendimiz söylemiş oluyor, Hazret-i Ali Efendimiz de nakletmiş oluyor. Onun da, bu bilginin bize kadar ulaşmasında emeği geçmiş oluyor.

Tabii, bu da çok önemli... Demek ki, cahillikten kurtulmağa çalışacağız, akla önem vereceğiz, aklı geliştirmeğe çalışacağız. Tabii, bu arada hemen benim aklıma geliyor: Çocuklarımızın akıllı çocuklar olarak yetiştirilmesine de çok dikkat etmeliyiz. Hani böyle, çocuğu küçüktür diye öcülerle filân korkutup, akıl dışı şeylerle onu toplumdan, tabiattan, gerçeklerden uzak yetiştirmemeli! Her şeyi akıllı akıllı anlatmalı! Çocuk tabii olarak her şeyi tanımalı! Ondan sonra ona aklını kullanma fırsatı verilmeli!

Bazı sorumluluklar vermeli: "Hadi bakalım şu işi yap, bakalım nasıl yapacaksın?" diye Allah'ın ona vermiş olduğu akıl meziyetini kullanmasında ona yardımcı olmalı! Çocuklarımızı da böyle yetiştirmeğe gayret etmeliyiz.

Tabii, Peygamber Efendimiz'in —biliyorsunuz— çocuklara öğretilecek şeyler konusunda tavsiyeleri var:[50]

"—Çocuklarınıza ok atmayı, yüzmeyi, yazı yazmayı öğretin!" diyor.

"—Çocuklarınızı Kur'an-ı Kerim ve Rasûlüllah sevgisiyle yetiştirin!" diyor.

---

[50] Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VI, s.401, no:8665; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.X, s.15, no:19526; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.I, s.184; İbn-i Hacer, *Lisânü'l-Mîzân*, c.II, s.99, no:44; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.II, s.131, no:2669; İbn-i Hibbân, *Mecrûhîn*, c.I, s.219; Ebû Râfi' RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XVI, s.598, no:45340; *Keşfü'l-Hafâ*, c.I, s.98, no:255; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XII, s.134, no:11619; RE. 276/6.

Tabii bunların hepsi, onlara hayatta lâzım olacak, dünyada ve ahirette lâzım olacak bilgileri vermemiz gerektiğini gösteren işaretler.

Peygamber Efendimiz'in bu birinci hadis-i şerifteki üçüncü cümleciği de, duvarlara yazılacak kadar güzel bir söz:

3. (*Lâ ibâdete ke't-tefekkür*) "Tefekkür etmek kadar sevabı çok olan, kıymetli olan bir ibadet bulunmaz."

Şimdi bana bir hattat kardeşim haber göndermiş; güzel yazılar yazan, ödüller alan kıymetli bir kardeşimiz: "Hocamız bize, böyle levhaya yazılabilecek küçük ibareler tesbit ederse, bize bildirsin, biz de onları yazı haline getirelim!" diye. Bence işte bakın:

لاَ عِبَادَةَ كَالتَّفَكُّرِ

(*Lâ ibâdete ke't-tefekkür*) "Tefekkür etmek gibi, düşünmek gibi bir sevaplı ibadet daha bulunmaz. Onun kadar kıymetlisi olmaz. Tefekkür gibi ibadet yoktur, en sevaplısı odur." diye çok güzel bir ibâre... Hem kısa, hem de anlamı büyük, hem de insanı her başarının kaynağı olan düşünmeye sevk eden bir cümle...

İbadet deyince, bizim aklımıza hemen namaz gelir, oruç gelir, hac gelir, tesbih, zikir gelir... Bunlar doğru tabii, bunlar gerçekten birer ibadet, güzel ibadet, faydalı ibadet. Her zaman da hatırlatıyorum kardeşlerime: "İbadetleri bunlardan ibaret sanmayın! Sadece bunlar ibadettir de, başka şey ibadet değildir sanmayın!" diye söylüyorum.

Meselâ, şaşılacak konulardan birisi, sükûtun da ibadet olduğunu her zaman söylüyorum. Demek ki, insan ya hayır söyleyecek, ya da susacak. Çünkü, tefekkür etmek için de, biraz susulan bir ortam lâzım!.. Herkes bangır bangır bağırır, konuşur, her kafadan bir ses çıkarsa, orda insanın aklını başına toplayıp da tefekkür etmesi kolay olmaz.

Demek ki, sükût da ibadettir. Çünkü sükût ettiği zaman, günah da işlememiş oluyor, lüzumsuz söz söylememiş oluyor, veyahut kendisini günaha sokacak söz söylememiş oluyor. İşte düşünmenin de ibadet olduğunu insanların bilmesi lâzım!

Demek ki, bizim de şöyle koltuğa oturup, rahat bir yere oturup, gözümüzü kapatıp, bazı meseleleri enine, boyuna derin derin düşünmemiz lâzım! Çünkü bu bir ibadet...

Her şeyi düşünebiliriz de en çok neleri düşünmeliyiz?.. Bir kere Allah'ın kudretini düşünmeliyiz. Ma'rifetullaha ermemize sebep olacak hususları düşünmeliyiz. Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin büyüklüğünü düşünmeliyiz, yaratıklarındaki hikmetleri düşünmeliyiz. Yarın mahkeme-i kübrâda hesaba çekileceğimizi düşünmeliyiz. Bu dünyanın bir imtihan yeri olduğunu düşünmeliyiz. Yapacağımız işlerin doğru olmasını düşünmeliyiz.

İnsan bu dünyada paldır küldür, çevresinin etkisiyle, gazetelerin yaygarasıyla bir şeyi doğru sanır, yapar. Ama dur bakalım ahirette, mahkeme-i kübrâda Allah-u Teàlâ Hazretleri ona nasıl muamele edecek?.. Onu düşünsün bakalım!.. "Ben mahkeme-i kübrâda, Allah'ın huzurunda böyle yaptığımı nasıl savunabilirim?.. Allah bana şöyle derse ben nasıl cevap veririm?" diye onu düşünmek; işte bunlar güzel düşünceler...

Dünyanın fani olduğunu düşünmek, cennetin güzelliklerini düşünmek; cehennemin nasıl tehlikeli cezalarla dolu bir azab yeri olarak Allah tarafından hazırlandığını düşünmek... Çok çeşitli düşünme konuları var, hepsi bunların faydalı. İşini düşünmek, yapacağı işi önceden planlamak, sonradan pişman olmayacak şekilde yapmak... filân.

Görüyorsunuz, bunların hepsi son derece çağdaş, hattâ çağların üstünde, hattâ çağımızdan ileri ne kadar güzel cümleler oldu, Peygamber SAS Efendimiz'in bu hadis-i şerifi: Cahillikten sakınacağız, aklımızı kullanacağız, aklın büyük bir zenginlik olduğunu bileceğiz ve tefekküre önem vereceğiz, tefekkürün bir ibadet olduğunu bileceğiz.

b. Büyük Mütefekkirlerin Eserlerini Okuyun!

Eğitilmemiş bir insan, tefekkürü de muntazam yapamaz. Onun için en iyi yol nedir?.. "Mütefekkirlerin, mübarek yüksek tefekkür ehli insanların kitaplarını okumak... Kimdir meselâ en büyük tanınmış insanlar?.. Kendi kültürümüzden, ilkönce kendi ilim irfan hayatımızdan, medeniyetimizden olanları tanımalıyız!"

Şimdi tabii benim bu sözlerimden, bazıları hemen diyecekler:

"—Tamam, büyük mütefekkir falanca adam..."

Dur bakalım! O falanca adam bizim kültürümüzden değil, bizim dinimizden değil!.. Bizim ilmimizi, irfanımızı anlamış, kavramış bir insan değil... İnsan Allah'ın varlığını tanıyamadıktan sonra, müşrik olduktan sonra, kâfir olduktan sonra, o ne kadar düşünse eksik düşünür. İlkönce sen imanlıların şöyle bir alimlerini, fazıllarını düşün!..

Müslüman olmuş bir Amerikalı diyor ki:

"—Siz İslâm aleminin yetiştirdiği büyük dâhîlerin eserlerini okuyun! Onların eserleri çok önemli... İslâm aleminin yetiştirdiği en büyük dâhîleri, en büyük zekâları din adamı yapmış. Onlar da din konusunda çok mükemmel eserler yazmışlar. Ben onları okuyorum, siz de okuyun!" diye müslümanlara, müslüman olmuş bir batılı tavsiye ediyor. "Ben de şu günlerde İmam Şâtıbî[51] Hazretleri'nin eserlerini okuyorum." diyor.

Ben güldüm kendi kendime; "Türkiye'de İmam Şâtıbî'yi kaç kişi tanır? Onun ne kadar büyük zat olduğunu, ne kadar büyük dâhî olduğunu kaç kişi bilir?" diye düşündüm.

---

[51] İmam Şâtibî (1143-1194): Endülüs'te yetişen kırâat âlimlerinin büyüklerinden. Babasının ismi olan Fîrruh, Endülüs dilinde "Demirci" demektir. 538 (m. 1143) senesinde, Endülüs'te bir kasaba olan Şâtıbe'de doğdu ve Kur'ân-ı kerîmin kırâatini orada öğrenip tamamladı. Bu büyük âlimden ve Ebi'l-Hasen bin en-Ni'me, Ebû Abdullah bin Se'âde ve daha başka âlimlerden hadîs-i şerîf dinledi. Ebû Tâhir es-Silefî'den de hadîs-i şerîf dinlemiştir. Gençliğinde, memleketinde hatîblik yapardı. Hac yapmak üzere memleketinden ayrıldı. Mısır'a gelip Kâdı Fadıl'ın yanında kaldı. Kendisinden birçok âlimler hadîs-i şerîf rivâyet edip, Kur'ân-ı Kerîmin kırâatini dinlediler. Kâhire'yi vatan edinip oraya yerleşti. 590 (m. 1194) senesi Cemâzil-âhır ayının 28. günü, Kâhire'de vefât etti.

İmâm-ı Şâtıbî, gözleri a'mâ olarak doğmuştu. Çok ilimde mahir ve mütehassıs olup, anlayışı ve zekâsı kuvvetli idi. Allah-u Teâlâ'nın kelâmı olan Kur'ân-ı Kerîm'in kırâatini (okunuş şekillerini) ve tefsîrini çok iyi bilen ve Rasûlüllah'ın hadîs-i şerîflerindeki derin bilgisiyle tebarüz eden büyük bir âlimdi. Birçok hadîs kitabındaki hadîs-i şerîfleri ezberlemişti. Sahîh-i Buhârî, Müslim ve Muvatta' kitablarında yazılı hadîs-i şerîfler kendisine okunduğu zaman, aralarındaki nüsha farklarını ezberinden düzeltir ve ihtiyâç duyulan yerlere gerekli işâretleri yazdırırdı. Ayrıca o, Arap dili ve edebiyat ilimlerinde de zamanının bir tanesiydi.

Bizim kendi büyük alimlerimizin eserleri Türkçe'ye çevrilmemiş. Yunan mitolojisi, masalları, uyduruk kaydırık, akla mantığa sığmaz şeyleri çevrilmiş. Ta eski çağların abuk sabuk, çürümüş eskimiş fikirleri çevrilmiş de, benim kendi dinimin, imanımın en büyük eserleri; benim ilmimin, irfanımın mahsullerini anlatan mükemmel eserler çevrilmemiş.

Hatırlıyorum, Dögol[52] isimli Fransız reisicumhuru Türkiye'ye geldi. Tabii, Fransız reisicumhuru geliyor filân diye bir heyecan... Adam ilkönce, Fransızların bizim ülkemizde açtıkları bir okul olduğu için, Fransızca tedrisat yapmış olduğu için, Galatasaray Lisesi'ne gitti. Hemen orada bir sözü var:

"—Siz Osmanlı'da Kâtip Çelebi[53] gibi bir alim yetiştirmiş milletsiniz!" diyor.

Kâtip Çelebi kim?.. Kâtip Çelebi'nin güzelliği, kıymeti ne?.. Çağdaş bir başka ülkenin reisicumhurunun hayranlığını çeken tarafı ne?.. Millet bunu bilmiyor. Artistlerin isimlerini biliyor,

---

[52] Charles André Joseph Marie de Gaulle (1890-1970): Fransız asker ve siyasetçi. De Gaulle, II. Dünya Savaşı öncesinde zırhlı savaş teorisyeni olarak tanındı. II. Dünya Savaşı'nın başında tuğgeneralliğe terfi etti. Fransa'nın Almanya'ya yenilmesi ve çok ağır şartları kabul ederek savaştan çekilmesinin ardından Londra'ya giderek Alman işgaline karşı direnen Özgür Fransa kuvvetleri hareketini başlattı. 1940-1944 yıllarında Özgür Fransa Kuvvetleri'nin önderliğini, 1944 yılında Fransa'nın Alman işgalinden kurtulmasının ardından ise Fransız hükümetinin başkanlığını yaptı. 1946 yılında kurulan Dördüncü Cumhuriyet anayasasının devlet başkanına yeterli yetkileri vermediğini söyleyerek görevinden istifa etti ve 1958 yılına kadar yönetimden uzak kaldı.

Cezayir Bağımsızlık Savaşı ve Birinci Çinhindi Savaşı'ndaki başarısızlıkların Fransa'da yarattığı bunalımların ardından 1958 yılında siyasete döndü. Kurulmasını sağladığı Beşinci Fransa Cumhuriyeti'nin ilk başkanlığını yaptı. 1969 yılında görevinden istifa etti ve 1970'te hayatını kaybetti.

[53] Kâtip Çelebi ya da Hacı Halife (1609-1657): Tarih, coğrafya, bibliyografya ve biyografya ile ilgili çalışmalar yapmış Türk-Osmanlı bilim adamı ve aydını. Dünya bilim edebiyatında en ünlü ve bilinen eseri; İslam dünyasının en değerli eserlerini içeren 15.000 kitabı ve 10.000 yazarı alfabetik dizin sistemine göre tanıtan *Keşf ez-zünûn an esâmî el-kütüb ve'l-fünûn* ve daha sonra İbrahim Müteferrika tarafından basılan meşhur coğrafya ansiklopedisi *Cihannüma* ile tanınır.

futbolcuların isimlerini biliyor, lüzumsuz birçok şeyi biliyor ama kendi ilminin, irfanının en büyük şahsiyetlerini bilmiyor.

Evet Mevlânâ'yı bilenler var, çok şükür... Yunus'u bilenler var... Bizim kültür, medeniyet, ilim, irfan tarihimizde sadece onlar yok ki!.. Nice muazzam eserler var. Onlar daha Türkçe'ye kazanılmamış. Onları okuyup anlamamış, tanımamış bizim şahıslarımız. Tabii onları tanımadan, 20. Yüzyıl'ı anlayamaz, 20. Yüzyıl'ın kusurlarını anlayamaz.

Meselâ İkbal, gelmiş, benim şu konuşma yaptığım Münih'te doktora yapmış. Münih Üniversitesi'nde felsefe doktorası yapmış ama İslâmî bilgileri de kendi ülkesinde güzelce almış. Pakistan'ın en büyük şairi olmuş. Hem şarkı biliyor, hem garbı biliyor. Yâni batıdan söz açılsa, herkesten daha güzel konuşabiliyor. Zaaflarıyla, eksikleriyle anlatabiliyor.

Şimdi batının eksiklerini anlatan batılılar da çok... Onlar da eksikliklerini görüyorlar. Şark eserlerini inceledikleri zaman, İslâmî eserleri inceledikleri zaman, hatalarını anlıyorlar, müslüman oluyorlar. Bugün Almanya'da müslüman olan bir sürü Alman var. Harıl harıl İslâm için çalışan bir sürü Alman var.

İşte biz, o eski büyüklerimizin eserlerini okuyacağız, anlayacağız; o zaman tefekkürümüz daha güzel bir mecrâda, doğru bir yörüngede seyreder, hatalı iş yapmayız.

Şimdi bu devrin en büyük kusuru, ülkemizde en büyük kusur, bazı aydınların sırf yabancı kültürle yetişmiş olması... İyi yetişsin diye, annesi babası onu bir koleje veriyor. Yabancı bir dili öğreniyor. Ben de eskiden bir şey sanırdım, Fransızca biliyorlar, İngilizce biliyorlar, Almanca biliyorlar diye. Sonra el-hamdü lillâh üniversitelerde tanıdık hepsini... Avrupalı profesörleri de tanıdık. Onların da ne kadar profesör olduğunu, el-hamdü lillâh onları da görmemiz mümkün oldu. Bizde eksik bir şey yok...

Onların da yaptıkları nedir?.. Yunan ve Roma klasiklerini kendi dillerine çevirmişler, kendi adamları da onlar üzerinde çalışmış. Ama temeller yanlış, temeller çürük, temeller sulu, cıvık, çamurlu... Orada çürük temel üstüne sağlam bina yapılmaz ki...

İslâm öyle değil! İslâm konuştuğu zaman sapasağlam konuşuyor. Hindistan'da hristiyan papazları ile —tabii birkaç dil

bilen, birkaç doktora yapmış, batının tahsilini almış adamlar—bizim müslüman alimler, din konularında münazara yapmışlar; bizimkiler çatır çatır ezmiş gitmiş. Ondan sonra papazlar, "Bir daha müslümanlarla halkın karşısında açık bir münazara hiç yapmayalım! Çünkü rezil rüsvâ oluyoruz, mahcub oluyoruz. Allah'ın üç olmadığı anlaşılıyor, Hazret-i İsa'nın Allah'ın oğlu olmadığı anlaşılıyor." filân diye karar almışlar. Bozulmuşlar, mahcub olmuşlar.

Onun için, aziz ve sevgili kardeşlerim! Tabii çoğunuz belki bunu anlarsınız ama, anlamayanlara da bir ihtar zarureti hasıl oldu. Ben tefekkür ediyorum diye, ben aklımı kullanıyorum diye batıyı alırsanız, batılı kadar bile olamazsınız. Çünkü batılı hiç olmazsa kendi kültürü içinde tutarlı oluyor, eksiğini, kusurunu biliyor. Tefekkürü sağlam oluyor da, hatasını anlayıp, İslâm'ı beğenip müslüman olabiliyor.

Ama bizim ülkemizde yetişip de yabancı bir kolejde, onların misyonerlerinin etkisiyle yetişmiş olan bir insan, ne oluyor?.. İşte bizim son zamanlarda basında gördüğümüz, demokrasi düşmanı, ilim düşmanı, insan hakları düşmanı, din düşmanı, laikliği yanlış anlayan, demokrasiyi yanlış anlayan insanlar oluyor. Neden?.. Kafası yamuk, temeli yok... Kendi ilmine, irfanına dayanmamış, dışarıdakini de tam alamamış; ne kadar alsa eksik oluyor tabii, Avrupalı kadar Avrupalı olamıyor, her yönden eksikli kalıyor.

Buna dikkat edeceğiz. Yâni kendi özümüze, kültürümüze, sağlam temellerimize dayalı olacağız. Hiç korkmayalım! Öyle olduğumuz zaman, bizim büyüklerimiz tefekkürün en yüksek seviyesine çıkmışlar. Bugün Mevlânâları, Yunusları cümle cihan halkı seviyor. Bizim temellerimiz sağlam, elhamdü lillâh...

Şimdi Hazret-i Ali Efendimiz'den diğer bir hadis-i şerife, böylece bu güzel ve güncel konudan sonra, ikinci hadis-i şerife geçiyorum. Neden güncel diyorum?.. Çünkü bu devirde, şu günlerde ben gazeteleri çok iyi takib ediyorum; televizyon yayınlarını, açık oturumlarını takib ediyorum. Yâni konuşmacıların bir kısmı, açık oturumlarda konuşma âdâbına bile riayet edemiyorlar. Sonra o kadar fecî, o kadar sefil, o kadar cılız,

o kadar yalan yanlış fikirler ileri sürüyorlar ki, çok ayıplıyorum, acıyorum. Memleketimizin ilmi, irfanı namına çok üzülüyorum.

İlericilik diyorlar, ilericilik değil yaptıkları, gericilik... Çağdaşlık diyorlar, çağ dışılık... Demokrasi diyorlar, diktatörlük, despotluk... Lâiklik diyorlar, din düşmanlığı... Yâni, her şeyi yanlış anlıyorlar. Onun için, Hazret-i Ali Efendimiz'den rivayet edilen bu hadis-i şerif çok uygun düştü. Peygamber SAS Efendimiz'den güzel bir nasihat söylenmiş oldu.

c. Ameller Sünnete Uygun Olmalı!

İkinci hadis-i şerife geçiyorum. Üç hadis-i şerifle sohbetimi tamamlamak arzusundayım. Peygamber SAS Efendimiz, yine Deylemî'nin Hazret-i Ali RA'dan rivayet ettiğine göre buyurmuş ki:[54]

لاَ قَوْلَ إِلاَّ بِعَمَلٍ ، وَلاَ قَوْلَ وَلاَ عَمَلَ إِلاَّ بِنِيَّةٍ ، وَلاَ قَوْلَ وَلاَ عَمَلَ وَلاَ نِيَّةَ إِلاَّ بِإِصَابَةِ السُّنَّةِ (الديلمي عن علي)

RE. 482/6 (*Lâ kavle illâ bi-amel, ve lâ kavle ve lâ amele illâ bi-niyyeh, ve lâ kavle ve lâ amele ve lâ niyyete illâ bi-isàbeti's-sünneh.*)

Bu hadis-i şerif, çok çok önemli bir dinî esası size anlatacak. Peygamber Efendimiz yine *nâfiyetü'l-cins* denilen, "Hiç bir şey yoktur" mânâsına gelen (*lâ*) ile buyurmuş ki:

(*Lâ kavle*) "Hiç bir söz yoktur, yâni iyi bir şey söylüyor, kıymeti yoktur; (*illâ bi-amel*) ancak insan sözünü tutarsa, o işi şeyi ameline, icraatına intikal ettirirse, o zaman kıymeti var."

---

[54] Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.V, s.185, no:7908; Hz. Ali RA'dan.

İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.III, s.44, no:601; İbn-i Hibbân, *Mecrûhîn*, c.I, s.280, no:297; Ebû Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.I, s.217, no:1083 ve s.542, no:2428; *Câmiü'l-Ehàdîs,* c.XVI, s.452, no:17250.

İslâm'da yalan söylememek iyidir. Diyelim ki, birisi, "Yalan söylemeyin!" diyor, ama yalan söylüyor. Demek ki uygulamasına, icraatına geçirmemiş. O zaman o sözün kıymeti yoktur demek. (*Lâ kavle illâ bi-amel*) "İcraatına geçirmedikçe, güzel bir sözü kuru kuruya söylemenin faydası yoktur, sevabı yoktur. Öyle bir söz değer taşımaz, sevap kazandırmaz." demek.

Sonra devam ediyor Efendimiz: (*Ve lâ kavle ve lâ amele illâ bi-niyyeh*) "Tamam, güzel söz var, bir de uygulama var ama, o da yetmez; niyet güzel olacak. Niyet güzel olmayınca, iyi bir şeyi yapmak insana yine sevap kazandırmaz." Meselâ, çarpıcı bir misal olsun diye söyleyelim: Namaz kılmak iyidir diyor, adam camiye geliyor, namaz kılıyor. Fakat, camiden çıkarken birisinin ayakkabısını alıyor, gidiyor. Veyahut, camide biraz geç kalıyor, duvardaki antika levhayı çalıp götürüyor.

Abdest aldı, 'Namaz güzeldir." dedi, Kur'an okudu, namaz kıldı diye bu sevap kazanır mı?.. Niyeti kötüydü; camiye girmekteki, abdest almaktaki, namaz kılmaktaki asıl maksadı o değildi. Asıl maksadı, camiye girmekti, kimsenin dikkatini çekmemekti, hırsızlık yapmaktı; halıyı çalmaktı, antika levhayı çalmaktı... Bu tabii çarpıcı, uç bir misal ama, sözü söyleyip yapmak da yetmez, niyetinin hàlis olması lâzım, iyi olması lâzım!..

Hàlis olmayan, katışıklı olan, bozuk olan niyet nasıl olur?.. İnsan iyi bir sözü, iyi bir işi kötü bir niyetle yaparsa, kötü olur. Yâni Allah rızası için yapmaz da, menfaati için yaparsa; Allah rızası için yapmaz da, birisini kandırmak için yaparsa; Allah rızası için yapmaz da, meselâ bir memuriyete geçmek, bir makam elde etmek, bir menfaat kazanmak için yaparsa, olmaz!..

(*Ve lâ kavle ve lâ amele ve lâ niyyete illâ bi-isàbeti's-sünneh.*) İşte en can alacak cümleciğine geldik hadis-i şerifin: "Böyle söz, o sözü uygulamak ve niyetin iyi olması da yetmez; yapılan işin Peygamber Efendimiz'in öğretisine, sünnet-i seniyyesine, hayatına, tavsiyelerine uygun olması lâzım!.."

Dinimizin en önemli kaynaklarından birisi, Peygamber Efendimiz'in sünnet-i seniyyesidir. Kur'an-ı Kerim elimizde, ama Kur'an-ı Kerim altı yüz sayfalık bir kitap; İslâm dininin ahkâmı binlerce sayfa... E bu nereden çıkacak, diğer teferruat nereden

çıkıyor?.. Peygamber Efendimiz'in 23 senelik İslâm'ı insanlara anlatmasından, öğretmesinden, kendisinin uygulamasından çıkıyor. Yâni kendisine Kur'an inmiş olan Peygamber Efendimiz, bu konuyu nasıl anlamış, nasıl uygulamış, bu önemli değil mi?.. Son derece önemli!.. İşte ona dikkat etmek gerekiyor. Sünnet bu...

Peygamber Efendimiz'in sünnetini hiçe sayarsa, dikkate almazsa, öğrenmezse, dinlemezse bir insan, İslâm'da bir bilgi sahibi olamaz.

"—Efendim, işte Kur'an-ı Kerim'de böyle yazıyor!"

Yâhu, Kur'an-ı Kerim'i sen anlamazsın ki?.. Kur'an-ı Kerim Peygamber Efendimiz'e indi. Bakalım, Peygamber Efendimiz bu ayet inince ne yapmış; sen ona dikkat et!..

"—Efendim, Kur'an-ı Kerim'de şu kelime şu mânâya geliyor da, bu mânâya gelmez de..."

Sen bak bakalım, Peygamber Efendimiz nasıl uygulamış onu?..

İşte burada büyük yanılgı oluyor. Bir kere, aydınım diyen insanlar yanılıyor. İkincisi, böyle dini iyi bilmeyen yarım bilgili insanlar var. Dinle ilgili bir mesleği var, çıkıyor televizyon programında, açık oturumda konuşuyor. Ama yanlış, çünkü hadis-i şerife aykırı... Çünkü hadis-i şerifi bilmiyor. Bir de kalkıyor diyor ki:

"—Ben hadis-i şerifi tanımam!.."

Sen hadis-i şerifi tanımazsan, delilleri kabul etmiyorsun demektir. Yâni cinayetin aydınlanması için, ipuçlarına önem vermiyorsun demektir. Yâni, polis memuru oturduğu masadan hırsızı öyle kafadan atarak mı buluyor. Yoksa parmak izlerini, bir saç parçasını, bir kırıntıyı, bir tahta parçasını icabında değerlendirerek; bir kan izinin laboratuarda tahlilini yaparak mı sonuca ulaşıyorlar?.. Deliller konuşuyor. İşte İslâm'da hadis-i şerifler delillerdir. O bakımdan önemli...

Bir de burada diyorlar ki:

"—Ne mâlûm o hadis-i şerifin Peygamber Efendimiz tarafından söylenmiş olduğu?.."

Doğru... Bu endişe, bizim din alimlerimizin en büyük endişesiydi. Bu 20. Yüzyılın çok akıllısının aklına gelen bir şey değil ki, daha Peygamber Efendimiz'in zamanında bahis konusu olan bir şey bu... Peygamber Efendimiz'in bildirdiği bir husus,

"Aman buna dikkat edin!" diye ikaz ettiği bir husus... Din büyükleri de buna son derece dikkat etmişler ve söylenen sözlerin Peygamber Efendimiz tarafından söylenmiş olduğunun tahkikini yapmışlar, incelemesini yapmışlar.

Onun için bir hadis ilmi var, bir de hadisin doğru mu, yanlış mı, sağlam mı, çürük mü olduğunu anlatan, hadisin işte bu istenilen tarafını inceleyen ilimler var... Râvilerini inceliyor, muhteviyatını inceliyor, kelimelerini inceliyor, sebeb-i vürûd-u hadis-i inceliyor... Öyle kuru kuruya yapmamışlar. Alimler bir hadis üzerine sayfalarca yazılar yazmışlar. Hattâ o hadis daha iyi anlaşılsın diye, müstakil risaleler te'lif etmişler.

Onun için, zâten bizim alimlerimiz hadis-i şeriflerin sıhhatli olanlarını derleyip, toplayıp, kaynak olarak kullanmışlar. Meselâ, Diyanet İşleri Başkanlığı tarafından neşredilen *Sahîh-i Buhàrî* kitabı nedir?.. İmam Buhàrî Hazretleri'nin, şu kadar yüz bin hadis-i şerif içinden en sahih olanlarını seçerek derlediği bir kitaptır. *Sahih* ne demek?.. Sıhhatli, sağlam demek... Sahîh-i Buhàrî; İmam Buhàrî Hazretleri'nin sahih hadisleri seçip, içine koyduğu çok önemli kitabı demek.

"—Efendim, işte sıhhatli hadislerin bazısına da şu alim itiraz etmiş, bu alim itiraz etmiş?.."

Allah selâmet versin, İlâhiyat mezunu felsefeci profesör bir kardeşimiz vardı. Karşı taraftaki itirazcı:

"—Hiç kimsenin itiraz etmediği sıhhatli hadis şu kadardır." diye az bir rakam söyleyince, cevap olarak dedi ki:

"—Peygamber SAS Efendimiz 23 sene peygamberlik yapmış, Etrafındaki insanlar ağzının içine bakmışlar. Tıraş olduğu zaman, saçlarını hatıra diye saklamışlar. Her şeyini candan dikkatle, pür dikkat takip etmişler. Yâni, 23 senede hiç mi Rasûlüllah'ın sözlerini hatırlarında tutmamışlar? Rasûlüllah'ın söylediği sözler, yaptığı işler, bu kadar insan tarafından hiç mi tesbit edilmemiş?" diye cevap verdi, susturdu.

Onun için, bizim İslâm kültürümüz çürük bir kültür değildir. İslâm ilimleri, çok sağlam alimlerin, çok sağlam çalışmalarla ortaya koyduğu, çok sağlam bilgilerdir. Onun için, o kitapları okumak lâzım! Herkesin sünnet-i seniyyeye sımsıkı sarılması lâzım ve İslâm alimlerinin sözlerine de cân ü gönülden itimad

etmesi lâzım! Çünkü, gerçekten çok büyük insanlar... 20. Yüzyıl'daki insanların dahi takdir edeceği insanlar.

d. Cennete Girmeyecek Kimseler

Sohbetimiz tamam olsun diye, üçüncü hadis-i şerifi de okumak istiyorum. Bu da Ebû Saîd el-Hudrî Hazretleri'nden rivayet edilmiş. Peygamber SAS Efendimiz buyuruyor ki:[55]

لاَ يَدْخُلُ الْجَنَّةَ مَنَّانٌ ، وَلاَ عَاقٌّ ، وَلاَ مُدْمِنُ خَمْرٍ ، وَلاَ مُؤْمِنُ بِسِحرٍ ، وَلاَ قَتَّاتٌ (القاضي عبد الجبار عن أبي سعيد)

RE. 486/1 (*Lâ yedhulü'l-cennete mennânün, ve lâ àkkun, ve lâ müdminü hamrin, ve lâ mü'minü bi-sihrin ve lâ kattâtün.*)

Peygamber Efendimiz diyor ki: "Şunlar, şunlar, şunlar cennete girmeyecek..." Şimdi onların kimler olduğunu sıralayalım. Dinleyenlerimiz muhakkak böyle değildir ama, belki tanıdıklarına söyleyeceği sözler olabilir. Cennete girmeyecek insanlar:

1. (*Mennân*) *Mennân*; minnet edip, yaptığı iyiliği başa kakan kimseler. Bir iyilik yapıyor ama, iyilik yaptığı kimsenin canını çıkartıyor, ciğerini söküyor, bin kere pişman ediyor; üzüyor, ağlatıyor, yaptığı iyiliği başa kakıyor. Mennân, minnet eden kimse yaptığı hayrın sevabını alamaz. Sevabı havaya gider, boşa gider,

---

[55] Buhàrî, *Târih-i Kebîr*, c.V, s.122, no:360; Ebû Said el-Hudrî RA'dan.

Kısmen: Neseî, *Sünen*, c.VIII, s.318, no:5672; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.201, no:6882; Taberî, *Tehzîbü'l-Âsâr*, c.IV, s.294, no:1555; Abd ibn-i Humeyd, *Müsned*, c.I, s.132, no:324; Harâitî, *Mesâviü'l-Ahlâk*, c.I, s.249, no:233; Abdullah ibn-i Amr RA'dan.

Kısmen: Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.V, s.12, no:5593; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.VIII, s.288, no:17120; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.III, s.309; Taberî, *Tehzîbü'l-Âsâr*, c.IV, s.302, no:1563; Begav"i, *Şerhü's-Sünneh*, c.VI, s.264; Ebû Said el-Hudrî RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XVI, s.121, no:44020; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XVII, s.110, no:17696,17697.

üstelik günaha girer. Çünkü ne yaptı?.. İyilik yaptığı kimseyi üzdü.

Kur'an-ı Kerim'de Allah-u Teàlâ Hazretleri buyuruyor ki:

لاَ تُبْطِلُوا صَدَقَاتِكُمْ بِالْمَنِّ وَالأَذَى (البقرة:٢٦٤)

(*Lâ tübtılû sadakàtiküm bi'l-menni ve'l-ezâ*) "Ezâ ederek, minnet ederek, başa kakarak, mennânlık yaparak yaptığınız sadakaları, zekâtları bâtıl hale getirmeyin, iptal ettirmeyin; sevabınızı elden kaçırmayın, kendinizi sevapsız bırakmayın!" (Bakara: 264) diye bu ayet-i kerimede de bildiriliyor.

Demek ki, biz müslümanlar iyilik yaptık mı, iyilik yaptığımız insanı üzmemeğe, iyiliği kibarca yapmaya, zarif bir şekilde yapmağa çok dikkat etmemiz gerekiyor. Başa kakıcı olmamaya dikkat etmemiz gerekiyor.

Bir hikâyeyi hatırladım. Bu meşhur Neyzen Tevfik, mu'tekid bir insanmış, inançlı bir insanmış. Sanatı da, çok güzel ney üfürüyor, çok yüksek kabiliyeti var. Çok da fukaracıkmış. Mehmed Akif rahmetli, onun evine filân ziyarete gidermiş. Evi perişan, bekâr kendisi...

Birisi ona iyilik yapmak istemiş ama, doğrudan doğruya eline para verse, olmayacak. Bir gün gitmiş arkasından, elinde kaç altın varsa;

"—Efendim, cebinizden yere düşürdünüz, buyurun şunu alın!" demiş.

Şöyle almış bakmış ki, birkaç tane altın lira avucunda duruyor. Demiş:

"—Ben yere bir şey düşürmedim, bu sizin kalbinizdir." demiş.

Böyle zarif bir şekilde altın vermesi üzerine, "Altın kalplisiniz. Sizin kalbiniz altın gibi, tertemiz, kıymetli." demek istemiş.

Sevgili dinleyiciler! Birincisi: Başa kakıcı olmamak lâzım! Başa kakıcı cennete girmeyecek.

2. (*Ve lâ àkkun*) *Ayın, elif, kaf... Àk* ne demek?.. *Ukùk* masdarından ism-i fail bu; ana babasına àsî olan demek. İslâm'da insanın anne ve babasına hürmet etmesi çok önemli, fevkalâde

mühim... İnsanın annesine, babasına çok hürmetkâr olması lâzım, hizmet etmesi lâzım, gönlünü alması lâzım; kendisini onlara sevdirmeğe çalışması lâzım! Emrini tutması lâzım, asî olmaması, karşı gelmemesi lâzım! Karşı gelirse, dinlemezse....

Ne zaman dinlemiyor?. İşte biraz büyüdü mü, palazlandı mı, delikanlı oldu mu; önce annesini dinlememeğe başlıyor.

"—Evlâdım, oraya gitme..."

"—Sen karışma!.."

"—Evlâdım şunu yapma..."

"—Sus!.."

Tabii arkasından.... Bazen ağır sözler, bazen ağır hareketler...

"—Evlâdım içki içme..."

"—Yok! Para ver!.. " bilmem ne.

Biraz daha kabadayılaşınca, büyüyünce, bu sefer babasına da karşı gelmeğe başlıyor. Babası ihtiyarlayınca veyahut kendisi babasını yenecek duruma gelince, karşı geliyor. Tabii, Allah böyle kimseleri sevmiyor.

Çünkü, Allah yapılan iyiliğin karşılıksız bırakılmasını sevmiyor. Anne ve babanın insanın üzerinde çok büyük hakkı olduğundan, İslâm'a göre, evlâdın da anne babasına çok hürmetkâr olması lâzım! Hizmet etmesi lâzım, gönlünü alması lâzım! Kendisini sevdirmeğe, onların duasını kazanmağa çalışması lâzım!..

اَلْجَنَّةُ تَحْتَ أَقْدَامِ الْأُمَّهَاتِ (القضاعي ، خط. في الجامع عن أنس)

RE. 200/16 (*El-cennetü tahte akdâmi'l-ümmehât*)[56] "Cennet anaların ayakları altındadır." buyrulmuş. Ne demek?.. "Evlat

---

[56] Kudâî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.I, s.102, no:119; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.II, s.116, no:2611; Hatîb-i Bağdâdî, el-*Câmiü'l-Ahlâk*, c.IV, s.461, no:1714; Ebü'ş-Şeyh, *el-Fevâid*, c.I, s.26, no:25; Ebü'ş-Şeyh, *Tabakàtü'l-Muhaddisîn*, c.IV, s.19, no:1034; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.VI, s.348, no:347; İbn-i Hacer, *Lisânü'l-Mîzân*, c.VI, s.128, no:442; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XVI, s.461, no:45439; *Keşfü'l-Hafâ*, c.I, s.335, no:1078; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XII, s.80, no:11476.

anneye babaya çok hürmet ederse, cennete öyle girer.” demek. Anneyi babayı üzmemek lâzım, àsî olmamak lâzım!

Bunu da anlıyoruz. Zâten annemizi, babamızı severiz. Onlara hizmeti canımıza minnet biliriz. Ama etrafta söyleyeceğimiz kimseler varsa, “Aman etmeyin!” diye söyleyelim!

3. (*Ve lâ müdminü hamrin*) *Müdmin*, idmanlı, yâni devamlı olan demek. “*Müdminü hamr*; içkiye devam eden, içkiye mübtelâ olan, ayyaş olan, sarhoş olan kimse de cennete girmeyecek.”

Tabii, maalesef 20. Yüzyıl’da medeniyet ilerledi ama, insanlar kendisini zehirleyen, sıhhatini bozan, karaciğerini mahveden bu içkiden vaz geçemiyor. Amerika’da duydum, bir ara içkiyi, alkolü yasaklamışlar. Ama tutturamamışlar. Amerika, 1930’lu yıllarda, “İçki yasaktır!” diye bir ara yasaklamış. Tutturamamış, hepsi içkiye devam etmişler. Neden?.. Çünkü onlarda biraz da şaraplı ekmekle kilisede başlıyor bu şaraba yakınlık... Derken dinlerinde içki yasak olmadığı için, dînî bir destek olmadığından, maalesef içkiyi çok içiyorlar.

Bizim bir güzel tarafımız var, bizde içki haram! İçki haram olduğu için, dindar bir kimseye:

“Bak içki, Allah’ın sevmediği bir şey; bunu içme!” diyebiliriz.

İşte bu hadis-i şerifi söyleyebiliriz:

“—Bak, içkiye devam eden kimse cennete girmeyecek!” deriz.

O da kendisinin ayağını denk alır.

Ama batılı böyle düşünmüyor. Batılı, sarhoş olmayacak kadar içti mi, ziyanı yok sanıyor. Halbuki bizde:[57]

---

[57] Ebû Dâvud, *Sünen*, c.II, s.352, no:3681; Tirmizî, *Sünen*, c.IV, s.292, no:1865; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.II, s.1125, no:3393; Beyhakî, *Şuabü’l-İman*, c.V, s.6, no:5576; Beyhakî, *Sünenü’l-Kübrâ*, c.VIII, s.296, no:17167; Tahàvî, *Şerhü’l-Maànî*, c.IV, s.217, no:5976; İbn-i Ebi’d-Dünyâ, *Zemmü’l-Müskir*; c.I, s.60, n:21; Mizzî, *Tehzîbü’l-Kemâl*, c.VIII, s.377, no:1751; İbn-i Adiy, *Kâmil fi’d-Duafâ*, c.III, s.330; Câbir ibn-i Abdullah RA’dan.

Neseî, *Sünen*, c.VIII, s.300, no:5607; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.II, s.1125, no:3394; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.167, no:6558; Dâra Kutnî, *Sünen*, c.IV, s.254, no:43; Beyhakî, *Sünenü’l-Kübrâ*, c.VIII, s.296, no:17168; Neseî, *Sünenü’l-Kübrâ*, c.III, s.216, no:5117; Tahàvî, *Şerhü’l-Maànî*, c.IV, s.217, no:5974; Temmâmü’r-Râzî, *el-Fevâid*, c.I, s.52, no:111; Cürcânî, *Târih-i Cürcan*, c.I, s.327; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.LIII, s.160; Abdullah ibn-i Amr RA’dan.

مَا أَسْكَرَ كَثِيرُهُ، فَقَلِيلُهُ حَرَامٌ (حم. د. ت. حب. عن جابر؛

حم. ن. ه. عن ابن عمرو)

(*Mâ eskere kesîruhû, fekalîluhû harâmün*) "Çoğu sarhoş eden şeyin azı da haramdır."

Damlası da haramdır, yalaması da haramdır. Hattâ satması haramdır, taşıması haramdır, sunması haramdır, îmâli haramdır... Her şeyi haramdır. İşte bu hususa da, şimdi dikkat etmek lâzım!

Tabii, bizim ülkemizde de batının kötü adetleri yayılmağa başladı. Kötü adetlerinden birisi bu içkidir, uyuşturucudur. Liselere kadar geldi. Sonra çocuklar birayı gazoz gibi içiyorlar. Bira her yerde satılıyor. Bakkallarda ekmeğin, peynirin yanında satılıyor. Elde edilmesi kolay, karneye bağlı değil.

Tamirci çocukları öğleyin yemek yerken, yanında gazoz yerine içki alıyor. Çarşıda pazarda satıcılık yapan adam, fasulye,

---

İbn-i Mâce, *Sünen*, c.II, s.1124, no:3392; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.91, no:5648; Dâra Kutnî, *Sünen*, c.IV, s.262, no:83; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.I, s.197, no:626; İbn-i Ebi'd-Dünyâ, *Zemmü'l-Müskir*; c.I, s.59, n:18; Temmâmü'r-Râzî, *el-Fevâid*, c.I, s.292, no:730; İbn-i Hacer, *Lisânü'l-Mîzân*, c.II, s.53; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.I, s.397; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.III, s.112, no:12120; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.VII, s.50, no:3966; İbn-i Ebi'd-Dünyâ, *Zemmü'l-Müskir*; c.I, s.61, n:23; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Hàkim, *Müstedrek*, c.III, s.466, no:5748; Dâra Kutnî, *Sünen*, c.IV, s.254, no:44; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.IV, s.205, no:4149; İbn-i Abdi'l-Ber, *el-İstîàb*, c.I, s.135; İbn-i Esir, *Üsdü'l-Gàbe*, c.I, s.332; Ukaylî, *Duafâ*, c.II, s.233, no:783; Huvât ibn-i Cübeyr RA'dan.

Dâra Kutnî, *Sünen*, c.IV, s.250, no:21; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.IV, s.43; Hz. Ali RA'dan.

Dâra Kutnî, *Sünen*, c.IV, s.250, no:22; İbn-i Hacer, *Lisânü'l-Mîzân*, c.III, s.297; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.III, s.420; Hz. Aişe RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.V, s.139, no:4880; Zeyd ibn-i Sâbit RA'dan.
Kenzü'l-Ummâl, c.V, s.344, no:13154; *Mecmaü'z-Zevâid,* c.V, s.84, no:8109, 8110; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XVIII, s.408, no:19752.

patlıcan, biber satarken, içkiyi önüne koymuş oradan yudumluyor, öyle satıyor. Tabii yaygınlaştı.

O halde bizim de, bunun doğru olmadığını, zararlı olduğunu, günah olduğunu, Allah'ın rızasına aykırı olduğunu; böyle yaparsa kişinin cehenneme gideceğini, cennete girmeyeceğini anlatmamız lâzım!..

3. (*Ve lâ mü'minü bi-sihrin*) "Sihre inanan insan da cennete girmeyecek."

Bakın şimdi, alın ilerici gazeteleri! Dinden imandan İslâm'dan bahseden gazeteler gerici; danstan, içkiden, kumardan, yıldız falından bahseden gazeteler ilerici... Çok ters, tamâmen aksi, 180 derece aksi... İslâm sihre inanmayı reddediyor, sihre bir tesir atfetmeyi reddediyor ve "Sihre inanan kimse cennete girmeyecek!" diye bildiriyor. Bizim ilerici, devrimbaz, çağdaş gazeteler, yıldız falı diye, sihir diye, büyü diye olmadık çağdışı şeyleri yazıyorlar, sayfa ayırıyorlar; bir de adları yine ilerici oluyor. Yâni akıl almaz, hem komik, gülünecek, hem ağlanacak, trajik bir şey... Allah uyanıklık versin...

Bir de bazı insanlar gerçekleri görmüyor. Yâni hakîkatler ortada ama, hakîkatlerin sonucunu çıkartamıyor. (2 + 2 =) Buraya kadar tamam; eşitini yapamıyor, 4 diyemiyor. İki, iki daha dört eder. İki artı iki'yi görüyor, sonucu dört diyemiyor. Maalesef...

Sihre inanmanın, yıldız falına inanmanın çağdışılık olduğunu, ilkçağlardan kalma bir bâtıl adet olduğunu biliyor; gazetesini alıyor, kendisini ilerici sanıyor, müslümanların karşısına, "Ben ilericiyim!" diye böbürlenerek çıkıyor. Allah ıslah etsin... Bir de onları ilerici sananları ıslah etsin...

4. (*Ve lâ kattâtün.*) *Kattât* da, söz taşıyan insan demek. Yâni ara bozmak için birisinin lafını ötekisine gelip fıs fıs, fıs fıs, dedikoduyla söyleyip, söz getirdiği insanı ötekisine düşman eden, berikini ötekine müzevirleyen insan demek. Bu da cennete girmeyecek! Neden?.. İnsanların arasını bozuyor, iyileri dargın ediyor, dostları düşman ediyor, küstürüyor. Toplumu parçalıyor. Onun için, Allah onu da sevmiyor.

Tabii şimdi bu saydığımız sıfatların kötü olduğunu bildiğimiz için yapmamağa gayret etmeliyiz. Acaba kattâtlığı yapıyor musun,

yapmıyor musun?.. Eğer sen, Ali'nin sözünü, Ali'nin olmadığı yerde Veli'ye, "Ali sana şöyle dedi." diye söylüyorsan, onun sözünü ona, onun sözünü ona naklediyorsan, yapıyorsun işte... Yapmaman lâzım, ağzını tutman lâzım! Sır saklaman lâzım, birisinin sözünü ötekisine söylememen lâzım!..

Tabii şimdi bunlar; yâni yaptığı iyiliği başa kakan, ana babasına àsî olan, içkiye devam eden, mübtelâ olan, sarhoş olan, sihre inanan, laf taşıyıp da ara bozan kimseler cennete girmeyecek. Bu ne demek?.. Mü'minse, hani "*Lâ ilâhe illa'llàh* diyen cennete girecek!" diye hadis-i şerifler var. Cennete nasıl girmeyecek?.. Cehenneme girmeden, cezasını çekmeden, belâsını bulmadan cennete girmeyecek demek. Mü'minse cennete girer ama, önce onların cezasını çeker. Ne kadar çeker?.. Yüz binlerce yıl cehennemde cayır cayır yanarak çeker.

Aziz ve sevgili kardeşlerim, üçüncü hadis-i şerif biraz tuzlu biberli, acılı oldu ama, o da lâzım arada... Onun için, bu gibi kötü huylara sahib olmayalım! Çocuklarımızı böyle yetiştirmemeğe dikkat edelim! Çevremizdeki insanlardan bu kötülüklere mübtelâ olanlar varsa, onları da ikaz edelim!..

"—Kardeşim, sen müslüman değil misin?.."

"—El-hamdü lillâh müslümanım."

"—Tamam, müslümansan bu yasak, bu haram!" diye söyleyelim, biz de sevap kazanalım!

Çünkü, bir insan bir bilgiyi öğrenirse, öğrendiği için sevap kazanır. Bir de gider başkalarına anlatırsa, İslâm'ı yaydığı için, İslâm'ın emirlerini başkalarına öğrettiği için sevap kazanır.

Allah-u Teàlâ Hazretleri sizi hem iyi, sàlih müslüman eylesin; hem de başkalarının iyiliği için çalışan, canlı, faal, aktif, atılgan müslüman eylesin... Böylece de sevaplar kazanmanızı nasib eylesin... İki cihanda aziz ve bahtiyar olun... Rabbimizin cennetiyle, cemâliyle müşerref olun, aziz ve sevgili Akra dinleyicileri!..

Cumanız mübarek olsun... *Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llàhi ve berekâtühû!..*

14. 03. 1997 - Münih **/ ALMANYA**

13. ALTI GÜZEL AHLÂK

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llàhi ve berekâtühû!..

Aziz ve sevgili Akra dinleyicileri!

Allah'ın selâmı, rahmeti, bereketi üzerinize olsun... Allah gönüllerinizin muradlarını ihsan eylesin... Cennetiyle cemaliyle sevdiklerinizle beraber sizleri müşerref eylesin, taltif eylesin... Yâni, dünya ve ahiretin her türlü hayırlarını sizlere temenni ediyorum; sağ olun, var olun...

Sizlere Almanya'dan hitab ediyorum. Bir aile toplantısı yaptık Münih'te, çok güzel geçti. Sevgi üzerine benden konuşmalar aldılar. İnşâallah, onların bantlarını Türkiye'ye getireceğim veya göndereceğim. Cumanız mübarek olsun...

Sizlere, Hazret-i Ali RA ve KV Efendimiz Hazretleri'nin naklettiği bir hadis-i şerifi okumak üzere konuşmama başlıyorum. Deylemî'nin *Müsnedü'l-Firdevs* isimli eserinde kaydettiğine göre, Peygamber SAS Efendimiz buyurmuş ki:[58]

سِتَّةُ أَشْيَاءَ حَسَنٌ، وَلٰكِنَّ فِي سِتَّةٍ مِنَ النَّاسِ أَحْسَنُ: اَلْعَدْلُ حَسَنٌ، وَ لٰكِنَّ فِي الْأُمَرَاءِ أَحْسَنُ؛ وَ السَّخَاءُ حَسَنٌ، وَ لٰكِنَّ فِي الْأَغْنِيَاءِ أَحْسَنُ؛ وَالْوَرَعُ حَسَنٌ، وَلٰكِنَّ فِي الْعُلَمَاءِ أَحْسَنُ؛ وَالصَّبْرُ حَسَنٌ، وَ لٰكِنَّ فِي الْفُقَرَاءِ أَحْسَنُ؛ وَالتَّوْبَةُ حَسَنٌ، وَلٰكِنَّ فِي السِّيَاسَةِ أَحْسَنُ؛ وَالْحَيَاءُ حَسَنٌ، وَلٰكِنَّ فِي النِّسَاءِ أَحْسَنُ (الديلمي عن علي)

---

[58] Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.II, s.329, no:3492; Hz. Ali RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XV, s.1353, no:43551; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XIII, s.269, no:13086.

RE. 297/6 (*Sittetü eşyâe hasenün, ve lâkinne fî sittetin mine'n-nâsi ahsen*) "Altı şey vardır, güzeldir, kendisi mahiyeti itibariyle güzel şeydir; ama altı tip, altı cins insana daha çok yaraşır, onlarda daha güzel olur." diyor Peygamber SAS Efendimiz.

O halde, bu hadis-i şerifi ben anlatmaya çalışayım, mümkün olduğu kadar açık bir şekilde; siz de dikkatle dinlemeğe çalışın! Altı güzel şey öğreneceğiz ama, "Bu altı şey herkeste olursa iyi de, özellikle şu altı kişide, şu altı tür insanda olursa daha iyi." diyor. Böylece, bu güzel şeylerin kime daha çok yakıştığını da öğrenmiş olacağız.

Bu başlangıçtan sonra, saymaya başlıyor altı şeyi Peygamber SAS Efendimiz. Buyuruyor ki:

(*El-adlü hasenün ve lâkinne fi'l-ümerâi ahsen, ve's-sehàü hasenün ve lâkinne fi'l-ağniyâi ahsen, ve'l-verau hasenün ve lâkinne fi'l-ulemâi ahsen, ve's-sabru hasenün ve lâkinne fi'l-fukarâi ahsen, ve't-tevbetü hasenün ve lâkinne fi's-siyâseti ahsen, ve'l-hayâü hasenün ve lâkinne fi'n-nisâi ahsen.*) Hazret-i Ali RA ve KV Efendimiz'den. Bu tevbe konusundaki cümlede, (*fi's-siyâseti*) yerine (*fi'ş-şebâbeti*) diye de rivayet var. Yâni, bazı yerlerde kelime değişik rivayet edilmiş. Buna göre şimdi bunların izahına başlayalım:

a. Adalet

Peygamber SAS'in bu hadis-i şerifindeki birinci cümlesi:

اَلْعَدْلُ حَسَنٌ، وَ لٰكِنَّ فِي الْأُمَرَاءِ أَحْسَنُ؛

(*El-adlü hasenün*) "Adalet güzel şeydir; (*ve lâkinne fi'l-ümerâi ahsen*) fakat, emirlerde daha güzeldir." Birinci cümle bu.

Adalet ne demek?.. Her şeye ölçüsüne uygun, münasib miktarda, uygun miktarda hakkını vermek demek. Hattâ, namazdaki secde, kıyam, rükû, sücud gibi namazın bölümlerine hakkını vermeye de, bu kökten *ta'dîl-i erkân* derler; namazın erkânına hakkını vermek, adaletli, ölçülü yapmak, yâni hızlı hızlı kılmamak, aceleye getirmemek, yarım yamalak yapmamak demek.

Tabii ta'dîl-i erkân, namazı kılan insanın dikkat etmesi gereken önemli bir husus. Ağır ağır, ölçülü ölçülü, ciddî ciddî, vakur vakur, Allah'ın seveceği şekilde kılacak namazı, hakkını verecek. İşte her şeyde hakkı vermeye, hakkı gözetmeye adalet deniliyor.

Meselâ, anne baba evlâtları arasında adalet edecek; birisini kayırıp ötekisini mağdur etmeyecek... Meselâ, hükümdar tebeasına adalet gösterecek, haksızlık etmeyecek. Emretmek, buyruk buyurmak hakkına sahip olan ve emir denilen kişi adalet edecek, haksızlık etmeyecek. Herkes, her yerde adalete riayet edecek. Hattâ Kur'an-ı Kerim'de:

وَلَوْ عَلَى أَنفُسِكُمْ أَوِ الْوَالِدَيْنِ وَالأَقْرَبِينَ (النساء:١٣٥)

(*Ve lev alâ enfüsiküm evi'l-vâlideyni ve'l-akrabîn*) (Nisâ, 4/135) buyrulmuş. Yâni, "Herhangi bir konuda doğruyu söylemek, doğruyu yapmak, adalet yapmak, sizin bizzat kendinizin aleyhinde bile olsa, adaletten ayrılmayın! Ana babanızın aleyhinde bile olsa, gene adalet ne ise onu yapın; yâni ananızı, babanızı kayırmağa kalkmayın! Akrabalarınızın aleyhinde bile olsa, hak ne ise, adalet ne ise, doğru ne ise onu söyleyin, onu yapın!" diye Kur'an-ı Kerim'de Allah-u Teàlâ Hazretleri emrediyor.

Demek ki müslümanın, imanlı bir insanın, Allah'tan korkan bir insanın, ahireti düşünen bir insanın en önde düşüneceği noktalardan birisi, en başta, hiç ihmal etmeden riayet edeceği bir esas, adalettir.

اَلْعَدْلُ أَسَاسُ الْمُلْكِ .

(*El-adlü esâsü'l-mülk.*) *Esas*, temel demek. *Mülk* de, egemenlik demek. Hani "Benim şu mülküm var, bu mülküm var!" diyoruz, o mânâya değil. *Mülk*; meliklik, hükümdarlık, egemenlik, hükümranlık demek… (*El-adlü esâsü'l-mülk.*) "Adaletle hareket etmek, hüküm sürmenin, yönetmenin, idare etmenin temelidir, esasıdır." Adalet olmadı mı, yürümez.

Şimdi, bu Almanya'da geziyorum ben, şöyle etrafa bakıyorum: Her taraf fabrika dolu, herkes çalışıyor. Harıl harıl çalışan bir millet, insan imreniyor. Burada yaşayan bizim kardeşlerimiz de tabii, harıl harıl bu ölçüde çalışıyorlar. İnce ince kurallar koymuşlar. Herkes her yerde kurallara uyuyor. Yolda giderken, yolun seyr ü seferinin icab ettiği kurallara uyuyor. Her yerde kurala uyuyor. Kurala uymadığı zaman da, hemen onun cezasını görüyor. Tabii, adaletin sağlanması için de, gerektiğinde onu koruyacak yan tedbirleri almak lâzım!

Adalet güzel şeydir. Toplum için şarttır, toplum adaletsiz olmaz; hükümranlık, idarecilik adaletsiz olmaz ama; (*ve lâkinne fi'l-ümerâi ahsen*) yöneticilere, emir komuta sahibi olan kimselere daha güzeldir.

Arapça'da, buyruk buyurma makamında bulunan herkese *emir* denilir. İlle komutan, askeri emir mânâsına değil. Meselâ, diyelim ki, siyâsî bir kuruluş, veya ictimâî bir kuruluş, veyahut daha başka ticârî bir kuruluşun başındaki kimse, yâni orada en son söz sahibi, emir verme salâhiyetine sahip kimse; ona emir denilir. Adalet emirlere daha çok yakışır.

Neden?.. Çünkü makamın başındadır, üstündedir, söz onun ağzından çıkıyor. Son söz onun ağzından çıkıyor. eğer o adaletli davranırsa, adalete riayet ederse, adaleti kollarsa; onun yönetimi altındaki her şey güzel olur, iyi olur.

Pekiyi, adalet etmemek nedir?.. Zulümdür. Adaletin karşıtı olan kavram, zulümdür. Adalet etmeyen insan, zulmetmiş olur. Meselâ, birisinin hakkını çiğnedi. Çocuklarından birisini kayırdı, ötekilerin hakkını çiğnedi. Mirasta haksızlık yaptı, öteki mirasçıların hakkını çiğnedi... Veyahut daha başka bir yerde, birilerinin önüne geçti, sırasını aldı, hakkını aldı... Bunların hepsi zulüm...

Veyahut da elinde güç kuvvet var, iktidar var. O zaman bu kuvvetini, gücünü kötüye kullandı, başkalarının haklarını gasbetti. Bu zulümdür.

Zulüm, insanın başkasına karşı haksızlık yapmasına derler.

اَلظُّلْمُ ظُلُمَاتٌ يَوْمَ الْقِيَامَةِ (م. خ. حم. عن ابن عمر)

(*Ez-zulmü zulümâtün yevme'l-kıyâmeh*)[59] "Zulüm, kıyamet gününde o kişinin karanlıklar içinde kalmasına, çok fenâ duruma düşmesine sebep olacak."

Onun için, emretme durumunda olan baştaki kimselerin, herhangi bir dairenin idarenin başındaki insanın, adalete riayet etmesi çok önemli! Adaletsiz davranması da çok fena...

Peygamber SAS bir hadis-i şerifinde buyuruyor ki:

"—Her emir, yâni emretme salâhiyetine mâlik olmuş olan, o salâhiyet elinde bulunmuş olan emir ve komuta sahibi her insan, kıyamet gününde mahşer yerine hesaba, elleri boynuna bağlı olarak gelir."

Yâni esir gibi gelir. Hani insanlar yakalanıyor da, kaçmasın diye kolları kelepçeleniyor. Veyahut başka ülkelerde görüyoruz,

---

[59] Buhàrî, *Sahîh*, c.XIV, s.160, no:14021; Müslim, *Sahîh*, c.IV, s.1996, no:2579; Tirmizî, *Sünen*, c.IV, s.377, no:2030; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.156, no:6446; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

kolları ensesine arkasından bağlanıyor veyahut belinden arkasına bağlanıyor ki, kolları serbest kalmasın diye...

"On kişiye veya on kişiden daha fazla insana başkan olmuş, emir olmuş her kimse, kıyamet günü mahşer yerine elleri bağlı gelecek. Eğer emrettiği kimselere, maiyetinde olan kimselere, komutası altında olan kimselere adaletli davranmışsa, bağları çözülecek. 'Tamam, sen adaletli davranmışsın, haksızlık yapmamışsın, ezmemişsin, üzmemişsin, zulmetmemişsin.' diye elleri çözülecek.

Eğer zulmetmişse; bağları üzerine bağlar bağlanarak, tekrar tekrar bağlanarak, kat kat bağlanarak cehenneme atılacak, cayır cayır yanacak, cezasını çekecek, azabı görecek." deniliyor.

Demek ki, adalet güzel bir şey... Her şeyde adaletli olmağa dikkat edelim! Yâni menfaat gözetmeden, herhangi bir tarafın menfaatini gözetmeden, herkese hakkını vermeğe gayret edelim!

Öyle olurdu ki, Peygamber Efendimiz'in karşısına davalı ve davacı olarak iki insan gelirdi; birisi gayrimüslim, birisi müslüman... Gayrimüslim müslümana bir şey vermiş; o ona geri vermemiş. Gayrimüslim gelmiş, (*Yâ ebe'l-kasım!*) diyor, Rasûlüllah diyemiyor. Peygamber Efendimiz'e iman etmemiş daha, hristiyan veya yahudi olarak kalmış. (*Yâ ebe'l-kàsım!*) "Ey Kasım'ın babası!" diye hürmetkâr bir ifade ile hitab ediyor. "Ben bundan şikâyetçiyim!" diyor.

Peygamber Efendimiz, iki tarafı dinliyor... Bakın, birisi müslüman, ötekisi müslüman değil. Müslüman olmayan haklıymış, müslüman haksızmış. Peygamber Efendimiz müslümanın haksız olduğunu söylüyor, ötekisine hakkını vermesini söylüyor.

Tabii sonra kitaplardan öğreniyoruz, o haksızlığı yapan kimse münafıklardanmış. İslâm toplumu içinde olup da kalbi inanmamış, zahiren inanmış gibi görünen bir kimseymiş. Sonra da cezasını çekmiş diye okuyoruz.

Ama burada Peygamber Efendimiz'in davranışı önemli... Karşısındaki müslüman olunca, "Müslümanı kayırayım, ötekisini ezeyim!" diye düşünmüyor. Gayr-i müslim bile olsa hakkını veriyor.

Herkes her yerde hakkı tutacak, hakkı söyleyecek, hakkı işleyecek, adaletten yana olacak, zulümden yana olmayacak, zalimi de desteklemeyecek. Bu bir...

Allah hepimize adaletli olmayı, àdil olmayı nasib eylesin...

Bu arada bir şey söyleyeyim. Bir hadis-i şerifte müjdelenmiş:

"—İlmini uygulayan, ilmiyle amil olan, ilmine göre faziletli bir hayat süren, takvâlı, sàlih bir alim ile adaletli emirin, öldüğü zaman bile vücudu toprakta çürümez. Toprak onların vücutlarını yemez, toprak etmez, çürütmez." diye bildirilmiş.

Bu okunmuş Harun Reşid'in huzurunda. O da merak etmiş. Hadis doğrudur. Peygamber Efendimiz öyle buyurmuşsa, muhakkak Efendimiz'in söylediği doğrudur. Ama bir Sâsânî hükümdarı var, Enûşirvan veya Nûşirevan diye bizim halkımız da duymuştur. Enûşirvan adaletli imiş, Enûşirvân-ı Adil derlemiş. Onun kabri de o Harun Reşid'in başşehrinin yakınında bir yerde imiş.

Biz ziyaret ettik oraları. Tâk-ı Kisrâ'nın olduğu, hani Peygamber Efendimiz doğduğu zaman, Kisrâ'nın sarayının duvarı çatlamış, kemeri yıkılmış diye rivayetler var. *Medâin* deniliyor İslâm kaynaklarında, batı kaynaklarında *Ptezifon* deniliyor; Kisrâ'nın sarayının olduğu yer. Herhalde orada imiş kabri de adaletli Enûşirvan'ın.

Harun Reşid bu hadis-i şerifi duyunca, demiş ki:

"—Bakalım, şu Enûşirvan hakîkaten adil mi? Açın bakalım kabrini!" demiş.

Açmışlar kabrini, bakmışlar ki, Enûşirvan aynen çürümeden duruyor. Hadis-i şerifin bildirdiğine göre, demek ki hakîkaten Enûşirvan adilmiş. Yâni müslüman bile olmasa, adaletli olunca gene o şeye mazhar oluyor, vücudu çürümüyor.

İlmiyle âmil, takvâ ehli, sàlih bir kimsenin de vücudunun çürümediğine işaret, Hocamız'ın hocası [Tekirdağlı Mustafa Feyzî Efendi] Süleymaniye camiinin önündeki kabristana gömülmüş [1926]. İşte aradan zaman geçmiş, kabristanın bahçesinde bir tanzim yapmak gerekmiş [1957]. Kanunî'nin türbesinin kenarının genişletilmesi gerekmiş. Haber vermişler Hocamız'a, demişler ki:

"—Hocanızın kabrini nakletmek gerekecek şöyle bir tarafa, siz de başında bulun!"

Diyordu ki Hocamız Rh.A, ben kendim duydum:

"—Kabri açtık, baktık. Kefen çürümüş, hocamız aynen vefat ettiği zamandaki gibi hiç çürümeden kabrinde duruyor. Hürmetle aldık, öbür kabre koyduk." diyor.

Yâni ilmiyle amil olan bir mübarek zâtın da, kabrinde vücudunun çürümediği de böylece görülmüş yâni.

Adaletli olacağız. Adalet iyidir, ama emirlerde daha iyidir. Emir ve komuta salâhiyetine sahip herkes daha çok riayet etmeli! Neden?.. Tek kişi adalet yapsa, faydası az bir insana olur. Zararlı bir iş yapsa, zalim olsa, zararı az kimseye olur. Ama emir ve komuta mevkiinde, ta yukarıda olan bir kimse adaletsizlik yapınca, onun adaletsizliğinden zarar görenlerin miktarı çok olur; herkes zarar görür, toplum zarar görür. Onun için, emir ve komuta sahibi kimselerin adalete riayet etmesi çok daha önemli...

İnsan bazan adaleti kendisi bilemez. Türkiye'de hakimler var. Muhakeme esnasında bir konu geliyor karşısına, hakim diyor ki:

"—Bunu bilirkişiye soralım, bakalım bilirkişi bu konuda ne diyecek?"

Biz de İlâhiyat Fakültesi'nde hocalık yaparken, mahkemeden dekanlığa yazı gelirdi:

"—Şu konuda, bu konunun bir bilenine şu konuyu verin!" diye.

Biz de dosyayı alırdık, incelerdik. Yâni hakim kendisi karar vermiyor, bilene soruyor. Çünkü dînî konu. Dînî konuyu dînî tahsil yapmış insanlar bilir. Doktor bilmez, mühendis bilmez, asker bilmez, başkası bilmez... Kim bilir?.. Dînî tahsil yapan insan bilir. O halde bilirkişiye sormak, güzel bir şey. Bizim mahkemelerimizde o adet var.

Onun için, bir insan eğer bir konuyu bilmiyorsa, bilene sormalı! Sıhhî meseleyse, doktora sormalı! Mimarlıkla ilgili, mühendislikle ilgili bir meseleyse, mimara, mühendise sormalı! Ticârî bir meseleyse, tüccara sormalı! Dînî meseleyse, müftülere, Diyanet İşleri Başkanlığı'na, alimlere, fâzıllara, mübarek kimselere sormalı!

Böylece adalet için, kendisinin aklı yetmiyorsa, icabında bilirkişilere sormasını da söylemiş olduk. Gelelim ikinci noktaya...

b. Sehà

Peygamber SAS Efendimiz altı şey söylüyor. Altı güzel şeyi öğretecek bize bu hadis-i şerif. Ama bunların yapılması falancalarda daha iyi buyuruyor. İkincisi:

وَ السَّخَاءُ حَسَنٌ ، وَ لٰكِنَّ فِي الْأَغْنِيَاءِ أَحْسَنُ ،

(*Ve's-sehàü hasenün, ve lâkinne fi'l-ağniyâi ahsen*) *Sehà*, sehàvet, cömertlik demek. Cömert insana *sahî* derler Arapça'da. Cömertlik, yâni elindeki kendisine ait malını, parasını, servetini, imkânını birilerine iyilik yapmak için vermek. Cömertlik etmek diyoruz buna.

Cömertlik her zaman iyidir. Allah böyle, kendisinin malı olduğu halde, iyilik yapmak için şuna buna elindeki malı mülkü, hayır olsun diye veren kimseyi sever, mükâfatlandırır. Dünyada ahirette ona hayırları ihsan eder, sevapları ihsan eder, cennetini ihsân eder, rızasını ihsan eder.

Ama bu, zenginlerde daha önemli... Neden? Burada da deminki gibi kapsam bahis konusu... Fakir cömert olmuş; tamam, iyi güzel ama fukaracığın zaten cebinde parası yok, maaşı az. İşte çalışıyor, elinin emeğini yiyor. Yevmiyesini ancak kendi çoluk çocuğuna yetiriyor. Yâni bunun cömertliği olsa olsa, işte yarım elma... Yediği elmayı ortasından ikiye böler, karşısındakine verir. Ne yapsın, gönlü zengin ama cebinde parası yok...

Hani rahmetli Mehmed Akif, hasta birisini ziyarete gitmiş. İyi bir insancağızmış hasta, bakmış ki evi biraz perişan, yoksulluk görülüyor her yerden, acımış. Şöyle elini cebine atmış:

"—Bakalım para var mı? Ne kadar para varsa, vereyim, işte biraz ev sahipleri, o hasta olan adamın ev halkı rahat etsin." filân diye.

Bakmış, cebinde para yok. Cüzdanını almayı unutmuş o hasta ziyaretinde... Üzülmüş o zaman, diyor ki:

Ya hamiyetsiz olaydım, ya param olsaydı...

Yâni, "Ya böyle hizmet etme, cömertlik yapma duygusu olmasaydı içimde, hiç aklıma böyle bir şey gelmeseydi; ya da cebimde param olsaydı da verseydim, iş sonuca varsaydı." diye böyle söylemiş.

Parası olunca insan, tabii ne kadar yüksek zengin, ne kadar daha çok cömert olursa; zenginin cömertliği birçok kimseyi ilgilendirir, çok büyük hayır yapar.

"—Aman filânca adam şurada şu hayrı yapmış, bak ne kadar büyük!.."

Neden?..

"—Çok zengin de ondan..."

Fakirin birisi veyahut mütevâzi birisi bir cami yapar, mahallede küçücük bir mescid olur. Ama zenginin birisi bir cami yapar; kaloriferli, pırıl pırıl, tertemiz... Abdest alma yerleri güzel, yüznumaraları müsait, geniş, her şeyi güzel... İşte caminin kenarı var, Kur'an okuma yeri var, imamın oturma yeri var...

"—Hah, tamam, bak zengin ne kadar güzel yapmış!" diyoruz.

Demek ki, cömertlik iyi; ama zenginlerin o cömertlik duygusunu bilmesi, duyması ve uygulaması daha iyi. Çünkü o zaman, toplum daha çok istifade edecek.

Cömertliği de hepimiz yapmalıyız. Hattâ küçükten çocuklarımıza öğretmeliyiz. Ben bazan bakıyorum, çocuklarımızı küçükten bazı duygulara alıştırmamız gerekir. Diyeceğiz ki:

"—Al evlâdım şu parayı, bak şuradaki amcaya ver!"

"—Al evlâdım şu elmayı, bak şuradaki kardeşine ver!"

"—Haydi bakalım, şu şekerden bir tane de şuna götür!.."

Yâni çocuk, biraz başkasına iyilik yapmayı, onun böyle sevindiği zaman memnun olmayı küçüklükten öğrenmeli!..

Sabahleyin bir evdeydik burada. Çocuk kardeşini kucaklamış, tombul bir bebek. Çocuk da küçük, okula gitmeyen çağda, biraz söz anlayan bir çocuk... Ben dedim ki:

"—Getir kardeşini ben alayım, götüreyim!" dedim.

Tahmin ettim ki, vermeyecek kardeşini. “Yok, vermem!” diyecek sandım. Hemen getirdi.

“—Aferin, bak, mâşâallah!..” filân dedim.

Yâni, biraz küçükten eğitmemiz, öğretmemiz lâzım, bu şeyleri çocuklara söylememiz lâzım!..

Cömertlik iyi, ama zenginlerde daha müsbet sonuçlar hàsıl eder. Zenginlerin cömertliğe dikkat etmesi daha mühim!

c. Vera’

Üçüncü güzel huy:

وَالْوَرَعُ حَسَنٌ ، وَلٰكِنَّ فِي الْعُلَمَاءِ أَحْسَنُ ؛

(*Ve’l-verau hasenün, ve lâkinne fi’l-ulemâi ahsen*) *Vera’*, şüphelilerden bile kaçınacak bir titizlik göstermek demek.

Bir insan günahlardan kaçınacak. Bu ne?.. Haram... “Almam!..” Bu ne?.. Günah... “Yapmam!” diyecek, haramlardan ve günahlardan müslüman sakınacak. Çünkü haramlar ateştir, günahlar cezadır, felâkettir. Haramı işlerse, yerse, cehenneme düşer. Günahı işlerse, cehenneme düşer, cezayı çeker.

Onun için haramlardan ve günahlardan müslümanın uzak durması lâzım, sakınması lâzım!.. Böyle şüpheliye bile yanaşmaması lâzım, “Ya haramsa?..” diye korkup, iyice öğrenmediği şeye yanaşmaması lâzım!.. Bu vera’, yâni şüpheliden bile kaçınmak, titiz korunmak, kendisini kollamak güzel bir duygudur.

Peygamber Efendimiz’in ashab-ı kirâmı böyle idiler. Şüphelilerden bile korkarlardı. “Haram olur belki, günaha düşeriz belki?” diye korkularından, helâllerden bile bazan sabrederlerdi, uzak dururlardı. Eğer o konuda biraz bilgileri eksikse, sorup anlayıncaya kadar dikkat ederlerdi.

Evet, vera’ iyidir amma, alimlerde daha iyidir. Alimin biraz daha dikkat etmesi lâzım, titiz olması lâzım! Hem sözüne, söylediği şeye dikkat etmesi lâzım; hem de yediğine, içtiğine,

aldığına daha dikkat etmesi icab eder. Haramlardan, günahlardan daha titiz kaçınması lâzım!..

İki sebep düşünüyorum bunun için... Çünkü, herkes alimi gözler ve onu kendisine örnek ittihaz eder:

"—Alim şöyle yaptı, o halde demek ki bir mahzuru yok, ben de yapabilirim." sanır.

O halde alim kendisi böyle titiz olmalı ki, herkesin kendisine baktığını bilmeli ki, doğru hareket etmeli ki, başkaları ona bakıp yanılmasın!.. Bir sebep bunu görüyorum.

İkinci sebep de; alimler böyle haramdan filân korkmayan bir kimse olursa, o zaman birisinden sağlayacağı menfaate göre, onun keyfine uygun fetva verir. Yâni siparişe göre fetva verir. Dalkavukluk yapar, yaltaklanma yapar. Veyahut işte birisinin gözüne girmek için, "Şöyle de olur, böyle de olur..." der.

Olmaz! Allah alimlerle ahd etmiştir, onlardan ahid almıştır, söz almıştır: Alim nerede olursa olsun, hakkı söyleyecek!..

Hattâ alimin öyle vazifesi vardır ki, alim zàlim hükümdarın karşısında bile hakkı söyleyecek:[60]

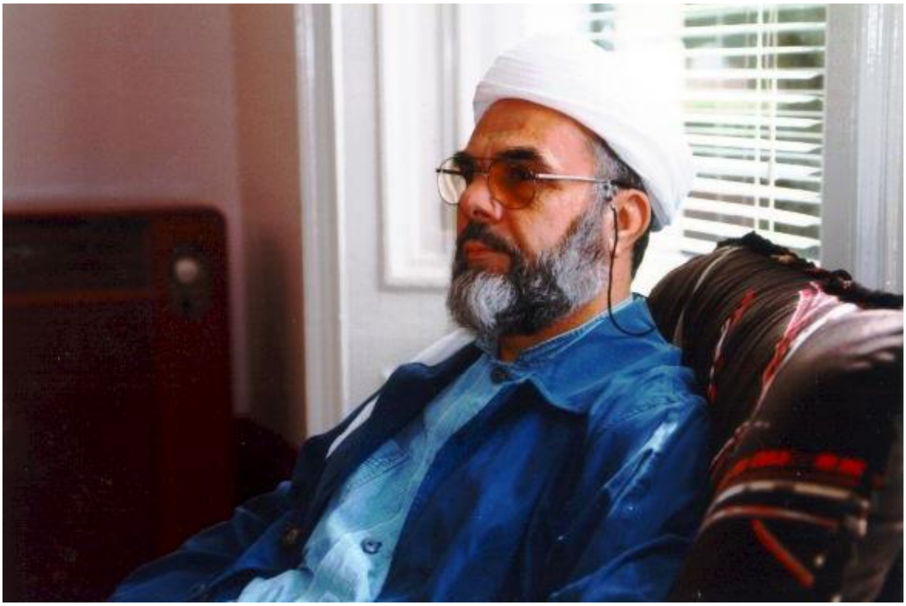
---

[60] Ebû Dâvud, *Sünen*, c.II, s.527, no:4344; Tirmizî, *Sünen*, c.IV, s.471, no:2174; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.II, s.1329, no:4011; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.III, s.19, no:11159; Hàkim, *Müstedrek*, c.IV, s.551, no:8543; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.II, s.352, no:1101; Hàmidî, *Müsned*, c.2, s.331, no:752; Kudàî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.II, s.247, no:1286; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.I, s.358, no:1448; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XXXIII, s.305; Ebû Saîd el-Hudrî RA'dan.

İbn-i Mâce, *Sünen*, c.II, s.1330, no:4012; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.VIII, s.282, no:8081; Taberânî, *Mu'cemü'l-*Evsat, c.II, s.166, no:1596; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VI, s.93, no:7581; Kudàî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.II, s.248, no:1288; İbnü'l-Ca'd, *Müsned*, c.I, s.480, no:3326; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.V, s.176; Rûyânî, *Müsned*, c.III, s.337, no:1161; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.VI, s.370; Ebû Ümâme RA'dan.

Neseî, *Sünen*, c.VII, s.161, no:4209; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.IV, s.314, no:18850; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.IV, s.435, no:7834; Ziyâü'l-Makdîsî, *el-Ehàdîsü'l-Muhtâre*, c.III, s.230, no:123; ed-Dûlâbî, *el-Künâ ve'l-Esmâ'*, c.I, s.238, no:427; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XXIV, s.421, no:2939; Tàrık ibn-i Şihab Rh.A'ten.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.64, no:5511 ve c.XV, s.923, no:43588; *Keşfü'l-Hafâ*, c.I, s.172, no:457; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.V, s.198, no:3981.

أَفْضَلُ الْجِهَادِ ، كَلِمَةُ حَقٍّ عِنْدَ سُلْطَانٍ جَائِرٍ (د. ه. عن أبي سعيد ؛ حم. ه. طب. عن أي أمامة ؛ ن. عن سمرة ؛ حم. ن. هب. ض. عن طارق مرسلا)

RE. 76/11 (*Efdalü'l-cihâd, kelimetü hakkın inde sultànin câir*.) "Cihadın en üstünü, zâlim hükümdarın karşısında hak sözü söylemektir." diye Peygamber Efendimiz bildiriyor.

Şimdi bu zamanda bakıyoruz: Biraz karşısındaki adam kuvvetli ise, mevki makam sahibi ise, güç kuvvet sahibi ise; millet hemen başlıyor onu tasdik etmeye... İnanmasa bile, yaptığı şeyin yanlış olduğunu görse bile, onun karşısında itiraz edemiyor, yaltaklanmağa başlıyor, dalkavukluğa başlıyor. Yanlışı alkışlamağa başlıyor. Yanlış sözün karşısına çıkmıyor, pusuyor, susuyor.

Tabii, alim böyle yaptığı zaman, o zaman öteki insanlar da hakkı bilemez. Yâni, bilirkişi hakkı söylemezse, hakim hakkı nasıl bilecek. Bilirkişi doğru söylemeli!.. Alim hakkı söylemeli ki,

başkaları da, “Haa, benim bu yaptığım yanlışmış meğerse ben anlayamamışım bunu...” diye, ayağını denk alsın.

Bu bakımlardan, alimin dikkatli olması, titiz olması, haramlardan uzak durmağa çok gayret etmesi lâzım!.. Vera’, günahlardan sakınmak çekinmek güzel ama, şüphelilerden sakınmak güzel ama, alimlerin buna daha çok riayet etmesi lâzım!..

d. Sabır

وَالصَّبْرُ حَسَنٌ، وَلٰكِنَّ فِي الْفُقَرَاءِ أَحْسَنُ؛

(*Ve’s-sabru hasenün ve lâkinne fi’l-fukarâi ahsen*) “Sabır güzeldir, herkes için güzeldir, herkes sabretmeli ama, fakirler özellikle sabretmeli!” Çünkü ne olur fakir sabretmezse?.. Aç kaldım, açık kaldım diye harama uzanır. Haram işleri işlemeğe başlar, hırsızlık yapmağa kalkar, haksızlık yapmağa kalkar... Fakirlikten korktuğundan, veyahut “Aç kalacağım, açıkta kalacağım...” gibi bir endişeden dolayı böyle yapmağa başlar.

Peygamber SAS Efendimiz diyor ki, hadis-i şeriflerinde:

“—Siz nerede olursanız olun, eceliniz gelip sizi bulmayacak mı?.. Nereye saklansa insan, ölüm geldiği zaman, eceli geldiği zaman, ömrü bittiği zaman, eceli onu bulacak. Ecelinizin sizi aradığı, kesin olarak bulduğu gibi, rızkınız da bulur sizi... Bulacak, gelecek, hiç çekinmeyin! Onun için, sakın ha yanlış yollara sapmayın, rızkınızı helâl yollardan arayın! Rızık kazanma yolunuzun helâl olmasına dikkat edin!” buyuruyor hadis-i şeriflerinde.

Onun için, fukaranın bulursa ne âlâ, helâlinden alması lâzım! Bulamazsa, sabretmeye dikkat etmesi daha da iyi olur.

Tabii, fakirlik bir imtihandır. İyi bir şey değil, zor bir şey, acı bir şey, ateşten bir gömlek gibi bir şey ama, Allah bazan böyle acı şeylerle insanı imtihan eder. Böyle üzücü, acı şeylerle imtihan olduğu zaman, kulun nasıl kulluk yapması lâzım?.. Acıya tahammül edip sabretmesi lâzım!.. Nimet verdiği zaman; Allah bazan iyilik verir, nimet verir, bolluk verir, hoşluk verir... O

zaman da ne yapması lâzım?.. Şükretmesi lâzım!.. Harama kaymaması lâzım!

Allah bazan insanları nimet vererek imtihan eder. Nimet verdiği zaman, iyi haller verdiği zaman, memnun olacak durumlarla karşılaştırdığı zaman, "El-hamdü lillâh, çok şükür..." diye Allah'a minnettar olması, şükretmesi, hamd etmesi lâzım kulun... Bazan da hastalık gibi, üzücü olaylar gibi, fakirlik gibi insanların hoşuna gitmeyen durumlar başına gelir. O zaman da sabretmesi lâzım!.. Çünkü onu da takdir eden, onu da kulun başına getiren Allah'tır. Binâen aleyh, fakirlik böyle bir sabır imtihanı olduğundan, özellikle fakirin sabretmesi daha önemli, daha mühim bir iş oluyor.

Tabii, temenni ederiz ki, Allah bizi hiçbir yönden, hiçbir vech ile yoksulluğa, fakirliğe düşürmesin... Ama herhangi bir şekilde böyle bir sıkıntı bahis konusu olursa, bileceğiz ki sabretmek lâzım!.. Hastalık gelirse, bileceğiz ki, sabretmemiz lâzım!.. Üzücü bir olay gelirse başımıza, bileceğiz ki, sabretmemiz lâzım!..

"Sabır güzel, fakat fakirlerde sabretmek daha da güzel olur." diyor Efendimiz.

e. Tevbe

Beşinci cümleye geliyoruz:

وَالتَّوْبَةُ حَسَنٌ ، وَلٰكِنَّ فِي السِّيَاسَةِ أَحْسَنُ ؛

(*Ve't-tevbetü hasenün ve lâkinne fi's-siyâseti ahsen*) "Tevbe güzeldir, fakat siyasette daha güzel olur." diyor. Tabii, *siyaset* kelimesi bazı rivayetlerde (*fi'ş-şebâbeti ahsen*) diye geçiyor. İkisine göre de söyleyelim:

(*Ve't-tevbetü hasenün ve lâkinne fi'ş-şebâbeti ahsen*) denilmişse; "Tevbe güzeldir. İnsanın günahlarından dönmesi, Cenâb-ı Hakk'a yönelmesi, iyi müslüman olmaya, doğru yola girmesi güzeldir. Fakat gençlikte tevbe daha güzeldir." Yâni gençlikte, insanın kanı kaynarken, canı isterken, duyguları kuvvetli iken, eğer gençlikteyken insan tevbe ederse, iyi olur. O zaman, gençliğinden

itibaren ömrünü sevaplı geçirmiş olur. Uzun yıllar günahta yaşamış yaşamış da, sonradan tevbe etmiş insan gibi olmaz.

Bir de gençlikte, duygular çok kuvvetli iken insanın tevbe etmesinin derecesi çok daha fazla, kıymeti daha fazla... Yaşlılıkta zaten günaha mecali kalmadığı için, tevbe daha kolay. Gençlikte daha zor, onun için sevabı daha fazla.

(*Ve't-tevbetü hasenün ve lâkinne fi's-siyâseti ahsen*) yazılmış burada. Tabii ben de Almanya'da olduğum için, bunun kaynaklarını karıştırıp da, orda nasıl yazıldığını görmem, şu anda mümkün değil. Eğer *fi's-siyâset*'i ise; *siyaset*, hukùkî bakımdan bir suçluyu cezalandırmak demek. Farsça'da da, bir adamı suçlu ise cezalandırıp idam etmeye, *siyâset-gerden* derler. Yâni cezalandırmada dönüş olursa, daha iyi olur.

Bir üçüncü rivayet var, (*fi's-seyyiâti ahsen*) diye geçiyor. O zaman, "Günahtan dönmek, günahtan tevbe etmek daha iyidir." mânâsına gelir.

Hepsi de güzel, her yönden de doğru: Gençlikte tevbe daha kıymetli... İslâmî bakımdan, dînî bakımdan cezalı duruma düşmüşse, yine dönmek daha iyi... Veyahut da, seyyiata düşmüşse insan, seyyiattan dönmek daha iyi...

f. Hayâ

Sonuncu cümlesi bu hadis-i şerifin:

وَالْحَيَاءُ حَسَنٌ، وَلٰكِنَّ فِي النِّسَاءِ أَحْسَنُ .

(*Ve'l-hayâü hasenün ve lâkinne fi'n-nisâi ahsen.*) "Utanma duygusu, utanç duygusu güzel bir duygudur." diyor Peygamber Efendimiz. "Fakat bu hanımlarda olursa, kadınlarda olursa, daha güzel olur." diye bildiriyor.

Biliyorsunuz, utanma duygusu, insanın yapacağı bir şeyi yapmasını engeller. Yüzü kızarır, kenara çekilir, boynunu büker, ellerini önüne kavuşturur. Ne oldu?.. Utandı, ondan yapamıyor.

Bazısı bu utanmayı uygun görmüyor:

“—Canım bu kadar da utangaç olma! İşte çık, konuş, yap! Şu işi yap, bu işi yap!..” diyor.

Hatta bir delikanlı, kardeşini yakalamış, “Bak bu kadar utangaç olma!” diye ona nasihat çekiyormuş, nutuk çekiyormuş, onu sıkıştırıyormuş. Peygamber SAS Efendimiz, onun kardeşini sıkıştırdığını görünce:[61]

دَعْهُ، فَإِنَّ الْحَيَاءَ مِنَ الْإِيمَانِ (خ. م. د. ن. ه. حم. عن ابن عمر؛ أَنَّ رَسُولَ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَرَّ عَلَى رَجُلٍ مِنَ الْأَنْصَارِ، وَهُوَ يَعِظُ أَخَاهُ فِي الْحَيَاءِ، قَالَ فذ كره)

(*Da'hü*) “Bırak onun yakasını; (*feinne'l-hayâe mine'l-îmân*) utanma duygusu imandandır. İmanı olmasa, utanmaz olur, arlanmaz olur, her türlü edepsizliği yapar. Sen onun utangaçlığını kaldırmağa, gidermeğe çalışma! Utangaçlık iyidir.” buyurmuş.

Tabii, utangaçlık insanı günahlardan, haramlardan da korur. Sonra sonra da, yavaş yavaş açılır insan. O bakımdan öyle utangaç olmak iyidir. Hayâ sahibi olmak, utanma sahibi olmak iyidir ama; hanımlarda utangaç olmak daha da iyidir. Çünkü hanım, hayâ duygusuna sahip olunca, namus daha iyi korunmuş

---

[61] Buhàrî, *Sahîh*, c.I, s.17, no:24; Ebû Dâvud, *Sünen*, c.II, s.667, no:4795; Neseî, *Sünen*, c.VIII, s.121, no:5033; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.56, no:5183; İmam Mâlik, *Muvatta'* (Rivâyet-i Muhammed), c.III, s.453, no:950; Buhàrî, *Edebü'l-Müfred*, c.I, s.211, no:602; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.II, s.374, no:610; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.V, s.156, no:4932; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VI, s.131, no:7701; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.VI, s.537, no:11764; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.VI, s.372; İbnü'l-Ca'd, *Müsned*, c.I, s.421, no:2872; Taberânî, *Müsnedü'ş-Şâmiyyîn*, c.III, s.42, no:1771; Kudàî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.I, s.124, no:155; Abd ibn-i Humeyd, *Müsned*, c.I, s.238, no:725; Tahàvî, *Müşkilü'l-Âsâr*, c.IV, s.66, no:1323; Abdu'r-Rezzak, *Musannef*, c.XI, s.142, nmo:20146; İbn-i Asâkir, *Mu'cem*, c.I, s.87, no:153; Eb3u Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.VI, s.352; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XIII, s.360, no:1432; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.III, s.53; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

Kenztü'l-Ummâl, c.III, s.123, no:5782; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XII, s.467, no:12316.

olur. Hayâ duygusu olmayınca, o zaman namus heder olur, kötü yollar, kapılar açılır. Kötü kapılar açılınca, nesiller bozulur.

İslâm hanımın korunmasına çok önem veriyor ve ailede hanıma çok değer veriyor. Ama asıl değer verdiği, neslin temizliğidir. Yâni neslin sapasağlam olması ve çocuğun annesinin, babasının başında olması, ona bakması, belli olması çok önemli oluyor.

Onun için, nikâh yoluyla evlenmek çok sevap oluyor. Bunun aksi yollarla bir takım işler yapmak, çok günah oluyor. Çünkü, bu aileyi bozuyor, nesli bozuyor, bir çok ictimâî zararlar meydana getiriyor. Bunun kilidi de hanım oluyor. Hanımlar hayâ sahibi olursa, çok iyi oluyor.

İslâm, her görev sahibine görevi yüklemiştir. Yâni erkeğin de görevleri vardır, hanımın da görevleri vardır. Ayet-i kerimede buyruluyor ki:

قُلْ لِلْمُؤْمِنِينَ يَغُضُّوا مِنْ أَبْصَارِهِمْ وَيَحْفَظُوا فُرُوجَهُمْ (النور: ٣٠)

(*Kul li'l-mü'minîne yeğuddù min ebsàrihim ve yahfezù furûcehüm*) "Mü'min erkeklere söyle ey Rasû'l-i Zîşânım, gözlerine sahip olsunlar, namuslarını korusunlar, harama kuşak açmasınlar!" (Nur, 24/30)

Ondan sonraki ayette de:

وَقُلْ لِلْمُؤْمِنَاتِ يَغْضُضْنَ مِنْ أَبْصَارِهِنَّ وَيَحْفَظْنَ فُرُوجَهُنَّ (النور: ٣١)

(*Ve kul li'l-mü'minâti yağdudne ebsàrihinne ve yahfazne furûcehünne*) buyruluyor. Yâni, "Hanımlara da söyle, onlar da gözlerine sahip olsunlar, haram olan yerlere, kişilere bakmasınlar; namuslarını korusunlar, namuslarını pâyümâl etmesinler!" (Nur, 24/31) diye tavsiye, iki tarafa birden veriliyor.

Tabii, burada en önemli olan, hanımın hayâ sahibi olmasıdır. Erkekler biraz dışarıda dolaştığından, küçükten beri dış hayata alıştığından, o hususta biraz daha mahrumiyetli olabilirler, hayaları yıpranmış olabilir. Ama hanım hayâ sahibi olduğu zaman, utangaç olduğu zaman, korunma daha iyi tahakkuk etmiş oluyor herhalde, Allàhu a'lem...

Onun için Peygamber SAS Hazretleri, "Utanç duygusu güzeldir, utanma güzel bir duygudur, koruyucu bir duygudur, herkeste iyidir ama hanımlarda, hanımefendilerde daha iyi olur." buyuruyor.

Böylece, Hazret-i Ali Efendimiz'in rivayet ettiği bu hadis-i şeriften altı tane güzel huyu tanımış olduk:

1. "Adalet güzel bir huydur; adaletle hareket etmek, adalete riayetkâr olmak, àdil olmak güzeldir, ama yöneticilerde, emirlerde daha güzeldir.

2. Sehàvetli olmak güzel bir huydur; cömert olmak, eli açık olmak, iyiliksever olmak güzeldir, ama zenginlerde daha güzeldir.

3. Haramlardan, günahlardan kaçınma duygusu, titiz korunma duygusu iyidir ama, alimlerde daha güzeldir.

4. Sabretmek güzel bir duygudur, herkeste olması lâzım; fakat fakirlerde sabır daha önemlidir. Fakirde sabır olmazsa, her şeyi daha başka bir şekilde yapar.

5. Tevbe güzeldir ama, gençlikte güzeldir veya günahtan tevbe güzeldir, veyahut da cezanın affedilmesi tarzında güzeldir.
6. Hayâ da güzeldir ama, hanımlarda daha güzeldir.

Allah-u Teàlâ Hazretleri bizi adaletli, cömert, günahlardan kaçınan, sabırlı, şükürlü, günahlardan, hatalardan dönmüş; günahlara, hatalara bulaşmayarak yaşamaya azmetmiş, hayâ sahibi, edebli, terbiyeli, olgun, kâmil müslümanlar eylesin... Kötü huylardan korusun...

إِنَّ الرَّجُلَ لَيُدْرِكُ بِحُسْنِ خُلُقِهِ دَرَجَةَ الْقَائِمِ بِاللَّيْلِ ، الظَّامِئِ بِالْهَوَاجِرِ (طب. عن أبي أمامة)

(*İnne'r-racüle leyüdrikü bi-hüsni hulukıhî derecete'l-kàimi bi'l-leyli*, *ez-zàmii bi'l-hevâcir*)[62] "Bir insan iyi huyu sayesinde gündüzleri akşamlara kadar takvâ yoluyla hareket edip oruç tutan; geceleri sabahlara kadar da ibadet aşkıyla ibadet eden, zikreden insanların derecesine ulaşabilir. O kadar çok sevaplar kazanabilir." buyruluyor hadis-i şeriflerde.
O halde biz de, ahlâkımızı güzelleştirmeğe dikkat edelim! Bu hadis-i şerif ve buna benzer hadis-i şerifler, bize güzel huyların neler olduğunu öğretiyor.

Hadis-i şerifleri çok okuyalım, öğrenelim!.. Kur'an-ı Kerim'i çok okuyalım, güzel huyları öğrenelim!.. Peygamberlerin hayatlarını okuyalım, *—salevâtu'llàhi ve selâmühû aleyhim ecmaîn—* onları kendimize örnek alalım, onlardan güzel huyları,

---

[62] Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.VIII, s.169, no:7709; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.VI, s.312; Temmâmü'r-Râzî, *Fevâid*, c.III, s.409, no:1407; Ebû Ümâme RA'dan.
İmam Mâlik, *Muvatta'* (Rivâyet-i Yahyâ), c.II, s.904, no:1607; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VI, s.237, no:8000; Yahya ibn-i Saîd Rh.A'ten.
Taberânî, *Mekârim-i Ahlâk*, c.I, s,6, no:3; Ukaylî, *Duafâ*, c.IV, s.464, no:2098; Hz. Aişe RA'dan.
Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.4, no:5145; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.VII, s.290, no:6323.

güzellikleri öğrenelim!.. Evliyâullahı, sahabe-i kirâmı, sàlihleri, àbidleri, zâhidleri okuyalım, tanıyalım!..

Biz dergilerimizde okuyuculara, bu hususlarda faydalı olsun diye "*Sahabe Hayatından Tablolar*" isimli cilt cilt kitaplar hediye ettik. "Onlar okunsun; kardeşlerimiz onları kendilerine örnek alsınlar, nümûne-i imtisâl edinsinler!" diye.

Böylece Kur'an'ı okuyarak, hadisleri öğrenerek, dinimizi öğrenerek, ahlâk kitaplarını okuyarak; güzel ahlâklı insanları, peygamberleri, sahabe-i kirâmı, sàlihleri, evliyâullahı tanıyarak, hayatlarını okuyarak, biz de güzel huyları öğrenelim, uygulayalım!.. Kötü huyları tanıyıp, onlardan kurtulalım, korunalım; o huylara düşmemeğe çalışalım!..

Aziz ve sevgili kardeşlerim, *es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llàhi ve berekâtühû!..*

21. 03. 1997 - ALMANYA

14. ALLAH'IN GAZABI

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llàhi ve berekâtühû!..

Aziz ve sevgili Akra dinleyicileri!

Cumanız mübarek olsun... Size bu mübarek günde Danimarka'dan hitab ediyorum.

Danimarka'daki arkadaşlarımızın arasındayız. Az önce burada, Türk ve İslâm eserlerini sergileyen bir müzeyi, bir kolleksiyonu, kıymetli eserleri toplayan bir şahsın biriktiği bu eserlerden meydana gelen bir sergiyi gezdik. Çok güzel İslâm eserleri gördük. Onların kitaplarını aldım. İnşâallah, Allah nasib ederse televizyonumuzda da sizlere, onlar hakkında bilgiler verebilirim.

Türkiye'den, İran'dan ve Türk-Moğol İmparatorluğu'nun sahası olan Hint mıntıkalarından toplanmış, her birisi bir mücevher kadar kıymetli olan eserleri gördük.

Bir basit şahıs, meraklı bir zengin kimse toplamış. Devlet yardım etmiş, sergileniyor. Çok güzel eserler, bizim eserlerimiz, bizim diyarlarımızın eserleri, satılma yoluyla, kaçırılma yoluyla herhangi bir şekilde buralara gelmiş.

Tabii bu bizim için çok acı bir şey... İki bakımdan acı: Biz kendi ecdadımızın güzel eserlerini koruyamıyoruz. Hattâ camilerin mihrabları, minberleri; kabirlerin kabir taşları çalınmış, getirilmiş. Bunların normal yollarla alınması mümkün değil, çünkü kabrin sahibinin orası... Kimse alamaz, almamalı!.. Çini panolar, duvarlardaki büyük panolar alınmış.

Bu sadece bizim gördüğümüz bir sergi. Avrupa'nın büyük şehirleri, başşehirleri; Amerika'nın büyük şehirleri, müzeleri bizim eserlerimizle dolu. Bu iki bakımdan acı dedim: Bir; biz kendi eserlerimizi koruyamıyoruz, böyle elden gidiyor. Bizim eserlerimiz kaçırılıyor, ülkemiz fakirleşiyor; buraları zenginleşiyor, kıymetleniyor.

İkinci bir husus da; bu eserleri birileri satıyorlar tabii... Gayri meşru yollarla topluyorlar, ediniyorlar; para karşılığında bunları yabancılara satıyorlar. O da ayrı bir felâket, fecâat... Yâni bir

hamiyet-i dîniyye, bir hamiyet-i milliyye, millî servetini koruma duygusu yok bazı kimselerde... Çocuklarımızı, halkımızı, kendi değerlerini koruyacak şuurda yetiştirmek lâzım!.. O da ayrı bir husus.

Danimarka'dan size söyleyeceğim hadis-i şeriflere geçmeden önce, başlayacağım ikinci bir husus; dün arkadaşlarım bana dediler ki:

"—Danimarka'nın nüfusu dört buçuk milyon kadar; fakat dış dünya ile o kadar ilgileniyor ki... Meselâ, Güney Afrika neresi, Danimarka neresi?.. Güney Afrika ile ilgileniyor." dediler.

Ben oradan düşündüm: Biz ki üç kıtaya hakim olmuş büyük bir Devlet-i Aliyye'nin geriye kalan evlatları, torunlarıyız. Burnumuzun dibindeki yerlerle, bir zamanlar bizim eyaletimiz olan yerlerle ilgilenmemişiz. Bunlar Danimarka'dan, ta Güney Afrika ile ilgileniyor. Almanya'dan ta Güney Amerika ile ilgileniyor, kutuplarla ilgileniyor. Meselâ, Güney Kutbu'nda araziler var. Buzlar var, buzların altında araziler var. Ama Güney Kutbu'ndaki arazilere Ruslar gitmişler, bayrak dikmişler, "Burası benim!" demişler. İngilizler bayrak dikmişler, "Burası benim!" demişler. Başka milletler bayrak dikmişler, "Burası benim!" demişler.

Biz çok geri kalmışız. Tabii bu geri kalışın çok sebepleri var ama, içimizdeki milî birlik beraberlik nasıl olmuşsa, bu işleri ayarlayacak seviyeye gelmemiş. Bir de birbirimizle uğraşıyoruz. Yöneticilerin veya yüksek mevkîlere gelmiş insanların bir kısmı, maalesef şu bizim sahip olduğumuz fikirlerden haberdar değiller. İçteki küçük çatışmalarla, çekişmelerle uğraşılıyor. Müslüman halkımızın başörtüsüyle, namazıyla; imam-hatip okuluyla, Kur'an kursuyla uğraşılıyor. Müslüman halkımız aslî hüviyetlerinden, hürriyetlerden, insan haklarından mahrum bir durumda tutulmak isteniyor. Halbuki dünya ne kadar başkalaşmış, dünyadan haberleri yok! Bu da çok önemli bir husus...

a. Faiz ve Zinanın Zararı

Bu bakımdan size, biraz bu hususları anlatan bir iki hadis-i şerif okumak istiyorum. Birisi Abdullah ibn-i Mes'ud RA'dan.

Peygamber SAS Hazretleri'nin bu hadisini, Hanbelî mezhebinin kurucusu, aynı zamanda büyük bir hadis alimi olan, mübarek fıkıh mezhebi imamı Ahmed ibn-i Hanbel *Müsned*'inde rivayet etmiş. Tabii önemli bir hadis alimi, mezheb kurucusu.

Peygamber SAS Efendimiz buyuruyor ki:[63]

مَا ظَهَرَ فِي قَوْمٍ الرِّبَا وَالزِّنَا ، إِلاَّ أَحَلُّوا بِأَنْفُسِهِمْ عِقَابَ اللَّهِ

(حم. وابن جرير عن ابن مسعود)

RE. 375/12 (*Mâ zahara fî kavmini'r-ribâ ve'z-zinâ, illâ ehallû bi-enfüsihim ikàba'llàh.*)

Bu bir mânevî kàideyi, bir ilâhî hakîkatı gösteren bir hadis-i şerif. O bakımdan size okumayı uygun gördüm, aziz ve sevgili dinleyiciler! Diyor ki Peygamber Efendimiz:

(*Mâ zahara fî kavmini'r-ribâ ve'z-zinâ*) "Bir kavmin içinde faiz ve zinâ zàhir olursa, ortaya çıkarsa; bu günahlar uygulanmağa, işlenmeğe, yapılmağa, irtikâb edilmeğe başlanırsa; (*illâ ehallû bi-enfüsihim ikàba'llàh.*) böyle yapan insanlar, kendilerine Allah'ın cezasının, belâsının, kahrının gelmesine yol açmış olurlar, müstehak olmuş olurlar. Kendilerine böyle bir azabı hazırlamış olurlar; gelmesini meşrulaştırmış, vacip kılmış olurlar." diyor.

Aziz ve sevgili kardeşlerim! Şimdi bunun üzerinde biraz durmak istiyorum: Bizim ecdadımızın hayatı incelenirse, mübarek büyüklerimiz, o Orta Asya'dan gelen, hadisleri çok iyi bilen, tasavvufun içinde yoğrulmuş, Yunus Emre gibi, Horasan erenleri gibi kimseler, Orta Asya'daki o Ahmed-i Yesevî Hazretleri'nin mübarek dervişleri, böyle işaret üzerine Anadolu'ya gelen o mübarek dervişler... Anadolu'yu onlara borçluyuz; şimdi tasavvufun, tarikatın aleyhinde millet... Yâni onların

---

[63] Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.I, s.402, no:3809; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.X, s.258, no:4410; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.VIII, s.396, no:4981; Abdullah ibn-i Mes'ud RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.IV, s.217, no:9785; *Mecmaü'z-Zevâid*, c.IV, s.213, no:6581; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XIX, s.49, no;20152.

gayretleriyle, onların mânevî çalışmalarıyla, hem maddî bakımdan fethedilmiş, hem mânevî bakımdan aydınlatılmış.

Onlar böyle sadece Anadolu'ya değil, dünyanın başka yerlerine de; Asya'nın puta tapılan, Buda'ya tapılan, şirk içinde olan kavimlerin arasına da yayılmışlar, oralara da İslâm'ı götürmüşler. Hindistan'a götürmüşler. İşte bugün gördüğümüz o muhteşem sanat eserleri... Hindistan, kıta gibi çok büyük bir ülke... Oralara Timur'un çocukları, Bâbür Şah'ın[64] neslinden gelen insanlar gitmişler, Hindistan'a hakim olmuşlar, büyük imparatorluk kurmuşlar. Çok büyük sanat eserleri, muhteşem eserler ortaya konulmuş. Dünyanın harikası sayılabilecek mimârî eserler, ince ince kıymetli sanat eserleri, el sanatları, nakışlar, minyatürler, çeşit çeşit mücevherlerle süslü çok kıymetli şeyler meydana getirilmiş.

Yâni, her tarafa yayılmışlar. Anadolu'muz da, böylece oralardan gelen mü'min insanların gayretleri ile, fedâkârlıklarıyla ve güzel ahlâklarıyla fethedilmiş. Yâni kılıçla değil, ahlâkı güzel olduğu için müslüman olmuş. Osmanlıların ilk fütuhatını sağlayan o gaziler, Evrenos Beyler, Mihailoğulları vs. kökenleri araştırıldığı zaman kimdi bu adamlar diye; bir kalenin tekfuru, hakimi olan hristiyan bir insanmış. Ama İslâm'ın güzelliğini anlamış, İslâm için çalışmış, İslâm'ın yayılması için İslâm'ın emrine girmiş, ömrünü öyle geçirmiş. Anadolu'ya, Balkanlara İslâm'ı yaymışlar.

---

[64] Zāhirü'd-Din Muhammad Bâbür (1483-1530): Babür İmparatorluğu'nun kurucusu ve ilk hükümdarı. Soyu, baba tarafından Timur, anne tarafından Cengiz Han'a dayanan Babür Şah, 1519'dan itibaren Hindistan'a düzenlediği seferler sonunda bütün Kuzey Hindistan'ı kontrol altına alıp 1526'da Delhi Sultanlığı'na son vererek günümüzdeki Afganistan, Pakistan ve Hindistan toprakları üzerinde batılıların adlandırması ile Hint Moğol Sultanlığı olarak bilinen Babür İmparatorluğu'nu kurmuş ve Hindistan'da Türkler için son defa bir hakimiyet alanı teşekkül etmiştir.

Babür Şah'ın Çağatay Türkçesi ile kaleme aldığı ve yaptıklarını kronolojik olarak anlattığı Babürnâme Türk edebiyat tarihinin nesir türündeki başyapıtlarından biri olarak kabul edilir. Babür Şah aynı zamanda Çağatay edebiyatının Ali Şir Nevai'den sonraki en büyük şairi olarak kabul edilir.

Balkanlardaki öbür kavimler İslâm'la müşerref olmuş. İşte bu Arnavutlar, Bulgarlar, Bulgarların içindeki çeşit çeşit kavimler, kabileler müslüman olmuş. Burada Allah'ın bu yardımına mazhar olmalarının bir sebebi var: Allah yolunda yürüyen eren olması bunların, ricâlullah olması, evliyâullah olması...

Allah-u Teàlâ Hazretleri yardım ediyor. Onların ihlâslarına göre, amel-i sàlihlerine göre, kalblerinin temizliğine göre, ahlâklarının güzelliklerine göre yardım ediyor, fütuhat veriyor. Başka insanların idaresinde olan yerleri, onlara veriyor:

"—Ey kullarım, ben sizi seviyorum! Siz mü'min kullarsınız, ahlâklı kullarsınız, merhametli kullarsınız, iyi kullarsınız. Alın, bu diyarları onlardan aldım, size verdim!" diye Allah veriyor.

Fütuhatı nasib eden Allah CC. Bunun sebebi de dindarlık, ihlâs, iman, irfan; bu gibi güzel şeyler.

Bunların bir kısmını, şimdi bizim dinleyicilerimiz bile belki nedir, bilmezler. İrfan kelimesinin anlamının derinliğini bilmez. İrfanın tasavvuf olduğunu, ma'rifetullah demek olduğunu, onunla eşdeğer bir kelime olduğunu bilmez. İlim, irfan diye kullanır ama, ma'rifetullah olduğunu, yâni tasavvuf olduğunu; tasavvufî çalışmalarla, zikirle, halvetlerle, çileler çekerek kazanıldığını bilmez.

Demek ki, Allah-u Teàlâ Hazretleri, bir kavim dindar olduğu zaman onlara fütuhat veriyor, füyûzat veriyor, ikram ediyor, lütfediyor. İslâm'ın başından beri böyle... Tarihin içinden beri böyle... Hangi kavimde sàlih kimseler yaşamışsa, Allah onlara yardım etmiş. Hangi kavimde cebbarlar, zalimler hakim olmuşsa, Allah onları ibret-i alem için tepetaklak eylemiş. İşte Firavun saltanatıyla beraber tepetaklak olmuş. İşte arkada bıraktığı büyük mâbedler, piramitler... Allah mazlum mü'minleri gàlip eylemiş. Mûsâ AS'ı ve kavmini, orada köle durumunda olan insanları üstün eylemiş. Oraların hakimi olan, cebbâr saltanatının sahibi olan Firavun'u kahreylemiş, yok eylemiş.

Bâbil'de de öyle… İbrâhim AS'ın zamanında Allah onları yok eylemiş. Tarihte de böyle yâni... Hazret-i İsâ AS'ın, havarilerin, ilk hristiyanların o mazlum hallerini, Roma'da aslanlara parçalatıldıklarını düşünün! Ondan sonra nasıl Roma'ya,

Fransa'ya Avrupa'ya hakim olduklarını düşünün! Ondan sonra da tabii, onların diyarlarını Allah müslümanlara vermiş.

Yâni tarih boyunca tekerrür eden bir durum var: Allah zàlimleri pâyidâr etmiyor. Mazlumları ve ihlâslıları, àrifleri ve mü'minleri pâyidâr ediyor. Ötekilerin saltanatlarını, imkânlarını, mülklerini bunlara devrediyor. Yeryüzünü sàlihlerin emrine veriyor. Sonradan onlar bozulunca, onlar da devriliyorlar. Onlar da eğer Allah'ın yolunda yürümezlerse, Allah onlardan da sevgisini, nusretini, yardımını, izzetini, şevketini, rahmetini çekiyor; ondan sonra onlar da Allah'ın gazabına, kahrına uğruyorlar.

Şimdi ilerlemenin sebebi nedir?.. İlim, irfan, ahlâk, adalet... Böyle hep tatlı, güzel şeyler. Toplumu kurtaran, insanları dünyada ahirette aziz ve bahtiyar eyleyen, mutlu eden şeyler... Kavimlerin, toplumlarının yıkılmasının sebebi ne?.. O da kavmin bozulması, homoseksüelliğe, kötü huylara, hırsızlığa, zinaya, haksız kazançlara yönelmesi...

Bunları biz atalarımızdan, dedelerimizden, mübarek büyüklerimizden duymuşuzdur. Kanımıza, iliğimize işlemiştir. Biz bunları biliriz. "Haram yememek, zulmetmemek lâzım!" diye, örfümüzde, adetimizde vardır. Garibanlara yardım etmek vardır. Evimizin kapısına geleni boş çevirmemek, yardımcı olmak vardır. Tanımadığımız kimseyi, Tanrı misafiri diye alıp ağırlamak vardır, misafir etmek vardır.

Hep İslâm'dan aldığımız güzel huyları örf, adet haline getirmişiz. Kötü huylardan da sakınmışız, onların kötü olduğunu nesillere öğretmişiz. İşte bu hadis-i şeriften de öğreniyoruz ki:

"—Eğer bir kavmin içinde ribâ ve zinâ çoğalırsa..." *Ribâ*, faiz demek. *Zinâ* da, gayr-i meşrû, nikâhsız muameleler demek. "Bunlar olduğu zaman, Allah'ın ikàbı, cezası, belâsı, kahrı, tabiat afetleri dediğimiz şeyler, felâketler, hastalıklar o kavme gelir." diyor Peygamber SAS Efendimiz, Abdullah ibn-i Mes'ud'un rivayet ettiğine göre...

Tabii biz bu hadis-i şerifi niçin okuyoruz ve siz dinlerken neleri hatırlıyorsunuz?.. Bir İslâm toplumuyduk biz... İslâm'ı temsil eden, kıtalara İslâm'ı götüren, anlatan, her yeri camilerle

dolduran mübarek bir kavmin, mübarek ecdadın torunlarıyız. Şehidlerin torunlarıyız, gazilerin torunlarıyız. Ezanların okunduğu diyarların çocuklarıyız. “Bu ezanlar ki şehadetleri dinin temeli; ebedî benim yurdumuzun üstünde söylenmeli, okunmalı!” diye İstiklâl Marşımıza yazmışız. Büyüklerimiz yazmış, alkışlar içinde mecliste kabul edilmiş bu... Şimdi ezana düşman, İslâm’a düşman, tasavvufa düşman, ahlâka düşman, şeriata düşman; şeriatın yasak kıldığı şeyleri meşru sayan insanlar türemiş.

Bakın burada ne var?.. *Ribâ* var. Haksız kazanç... Birisi bedavadan zenginlik elde etmiş, zenginliğinin üstüne zenginlik katıyor. Sırf parasından dolayı haksız kazanç sağlıyor. Öbür taraf da inliyor. *Ribâ*, faiz yasak İslâm’da... Ne olacak?.. Haklı kazanç olacak, alnının teriyle kazanmak olacak. Böyle sermayenin gücüyle, zenginin daha zengin olmasının sağlayan vahşî kapitalizm olmayacak. İnsanların haklarına, hukuklarına riâyet edilecek.

“Zenginlerin kendi öz malının içinde fakirin hakkı var!” diyen bir dinin mensublarıyız biz:

وَالَّذِينَ فِي أَمْوَالِهِمْ حَقٌّ مَعْلُومٌ . لِلسَّائِلِ وَالْمَحْرُومِ

(المعارج:٢٥-٢٦)

(*Ve’llezîne fî emvâlihim hakkun ma’lûm. Li’s-sâili ve’l-mahrûm.*) [Onların mallarında muhtac ve yoksullar için belirli bir hak vardır.] (Meàric, 70/25-26) buyruluyor.

Bu çok önemli bir husus! Bunu anlayan anlar, bunun ne kadar kıymetli olduğunu bilir. Yâni zengin kendisi kazanmış, uğraşmış... Tabii helâlinden kazanmışsa, kazancı makbul bir kazançtır. Değilse; hırsızlıktır, günahtır, haramdır. Helalinden kazandığı malında bile fakirin hakkı var. Yâni, o fakire bir miktar yardım etmeli! Namaz gibi, hac gibi, oruç gibi bir farz bu... Zenginin fakire zekâtını vermesi bir vecibe, Allah’ın farzlarından, emirlerinden bir emir...

Böyle yapmıyor da parasına para katıyor, parasını faizle veriyor. Faizli parayı kim alıyor?.. Muhtaç olan insan alıyor. O da zaten parasız; inleye inleye, zenginin parasına para katmak için

çalışıyor. İslâm bunu uygun görmemiş. Bunun ölçüleri var, kitaplarda yazılmış, ne yaparsa faiz olur, ne yapmazsa faiz olmaz diye. Ve faiz haram bir yiyecek olduğu için, faiz yiyen insanın hayatı artık mânevî bakımdan kararıyor. Faiz yiyen bir insan, haram yemiş oluyor. Haram yiyen bir insan da, kırk sabah duası ve namazı kabul olmayan bir insan durumuna düşüveriyor.[65]

Onun için, faiz almayacak, faizle parasını çoğaltmaya çalışmayacak. Zekât verecek. Zekât verdiği zaman malı artıyor. Sonra zina ile vakit geçirmeyecek, nikâh olacak. Evlâdının sahibi olacak, evlâdını kollayacak, yetiştirecek, terbiye edecek. Baba olarak, anne olarak çocuğuna sahip olacak. Bunlara riâyet etmediği zaman, ne oluyor?.. Allah'ın cezası bir kavme geliyor, kahra, gazaba uğruyor.

Bu birinci hadis-i şerif. O halde ne yapmamız lâzım?.. Zinadan kaçınmamız lâzım, ribâdan kaçınmamız lâzım!.. Malımızla yapmamız gereken dini ödevlerimizi, zekâtlarımızı, sadakalarımızı, cihada verilecek paraları vermemiz lâzım!.. Helal yollarla, meşrû yollarla, evlenerek, tertemiz yuvalar kurarak, evlat sahibi olmağa çalışmamız lâzım!..

b. Allah'ın Gazab Ettiği Kavim

Diğer bir hadis-i şerifi, bunun arkasından eklemek istiyorum. Onu da Abdullah ibn-i Abbas RA rivâyet etmiş. Hazret-i Peygamber'in amcası Abbas'ın oğlu olan, o mübarek Abdullah rivâyet etmiş. O da bir Abdullah... Dört Abdullah'tan birisi... Diyor ki Peygamber SAS Efendimiz:[66]

مَا سَخِطَ اللهُ عَزَّ وَجَلَّ عَلٰى أُمَّةٍ ، إلاَّ غَلاَ سَعْرُهَا ، وَ أَكْسَدَ أَسْوَاقُهَا ،

---

[65] Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.III, s.591, no:5853; Abdullah ibn-i Mes'ud RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.IV, s.28, no:9266; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XX, s.55, no:21483.

[66] Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.IV, s.89, no:6277; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.IV, s.204, no:9749; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XIX, s.33, no:20103.

وَأَكْثَرَ فَسَادُهَا ، وَاشْتَدَّ جَوْرُ سُلْطَانِهَا ؛ فَعِنْدَ ذٰلِكَ لاَ يُزَكِّي أَغْنِيَاؤُهَا ، وَلاَ يَعُفُّ سُلْطَانِهَا ، وَلاَ يُصَلِّي فُقَرَاؤُهَا (ابن النجار عن ابن عباس)

RE. 375/8 (*Mâ sahita'llàhu azze ve celle alâ ümmetin, illâ galâ sa'ruhâ, ve eksede esvâkuhâ, ve eksere fesâdühâ, ve'ştedde cevrü sultànihâ; ve inde zâlike lâ yüzekkî a'niyâühâ, ve lâ yeuffü sultànühâ, ve lâ yusallî fukarâuhâ.*)

Yine bir bozuk toplumu tasvir ediyor Peygamber SAS Efendimiz:

(*Mâ sahita'llàhu azze ve celle alâ ümmetin*) "Allah bir kavme kızdı mı, gazab etti mi..." Yâni, bizim hayatta asıl dikkat etmemiz gereken, Allah'ın rızasını kazanmak. Allah bir gazab etti mi, neler olurmuş; burada okuyalım ve ibretle düşünelim! (*İllâ galâ sa'ruhâ*) "Allah bir kavme gazab ederse onların fiyatları pahalılaşır, fiyatlar yükselir." Yâni ihtiyaç maddeleri, insanların çarşıdan pazardan aldıkları şeyler ucuz olursa; halk ucuz ucuz alır, rahat rahat geçinir. Ama Allah bir kavme kızdı mı, fiyatlar yükselir, kimse ihtiyaçlarını kolay kolay alamaz, ateş pahası olur, tuttuğu şey elini yakar.

Ondan sonra: (*Ve eksede esvâkuhâ*) veyahut (*ükside esvâkuhâ*) *Esvâk*; sûklar, yâni çarşı pazarlar demek. "Çarşıda kesad olur. Hani işleri kesad gitmek deniliyor ya, çarşı pazarları da kesada uğrar." Tüccar da kâr etmez, fiyatlar da pahalılanır. Yâni ticaret bereketli, güzel bir meslek ama, ondan da hayır bereket kalmaz. Çünkü Allah kızdı; kazançlar da azalır.

(*Ve üksire fesâdühâ*) "O ülkenin, o kavmin fesadı çoğalır. (*Ve'ştedde cevrü sultanihâ*) Sultanının zalimliği de artar." Allah Allah... Allah bir kavme gazab etti mi neler oluyor... Fiyatlar artıyor, ticaretler kesada gidiyor, toplum bozukluğa uğruyor, yöneticilerinin cevri artıyor.

(*Feinde zâlike lâ yüzekkî a'niyâuhâ*) "Böyle olunca, artık zenginler de kalp katılığı olduğu için, malının zekâtını vermez." (*Ve lâ yeuffu sultânühâ*) [*Ve lâ yeiffu* da olabilir, fiil o şekilde de okunabilir.] "Sultanı iffetli olmaz. Yâni, yöneticileri namuslu

olmaz. Haramla haksız şekilde kendi zenginliğini arttırmaya çalışır." demek. (*Ve lâ yusallî fukarâuhâ*) "Fakirleri de bozulur. Fakirleri de namaz kılmaz, ibadet etmez duruma düşer."

İşte bu, bir toplumun Allah'ın kahrına, gazabına uğradığının sonuçlarıdır, manzarasıdır. Yâni manzara böyle oldu mu, Allah gazab etmiş de, o toplumun işleri böyle hep sarpa sarmış, bozulmuş demektir.

Bunun çaresi nedir?.. Bunun çaresi, Allah'ın rızasını kazanmaktır. Allah'ın kızgınlığından kurtulmaktır, Allah'ın sevdiği kullar haline gelmektir. Hemen düşüneceğiz: Allah kimleri sever?.. Ne yaparsak sever?.. Ne yapmamız lâzım?.. Allah'ın kızgınlığından kurtulmamız için nasıl düzelmemiz lâzım?..

Tabii, bu da bilgi gerektiriyor. Bilgisiz İslâm olmuyor. Onun için, Ebû Hüreyre RA'dan bir hadis-i şerifi daha okuyarak, sohbetimi sonuçlandırmak istiyorum:

c. Dinde Fakih Olmanın Önemi

مَا عُبِدَ اللهُ بِشَيْءٍ أَفْضَلَ مِنْ فِقْهٍ فِي الدِّينِ ، و لَفَقِيهٌ وَاحِدٌ أَشَدُّ عَلَى الشَّيْطَانِ مِنْ أَلْفِ عَابِدٍ ؛ وَلِكُلِّ شَيْءٍ عِمَادٌ ، وَعِمَادُ هٰذَا الدِّينِ الْفِقْهُ

(الحكيم ، طس. هب. خط. كر. عن أبي هريرة)

RE. 376/1 (*Mâ ubida'llàhu bi-şey'in efdale min fıkhin fî'd-dîn, ve lefakîhun vâhidün eşeddü ale'ş-şeytàni min elfi àbidin; ve li-külli şey'in imâdün, ve imâdü hâze'd-dîni el-fıkhu.*)[67] *Sadaka rasûlü'llàh.*

Bu sonuncu hadis-i şerifte Peygamber Efendimiz, Ebû Hüreyre RA'ın rivâyet ettiğine göre buyuruyor ki:

(*Mâ ubida'llàhu bi-şey'in efdale min fıkhin fî'd-dîn*) "Allah-u Teàlâ Hazretleri'ne dinde bilgili olmak, anlayışlı olmak, doğru dini bilgilere sahip olmaktan bir başka yolla, daha güzel, daha faziletli bir şekilde ibadet edilememiştir." Yâni Allah'a ibadetin en güzel yolu, en faziletli yolu, dini iyi bilmektir, dinî ahkâmı iyi bilmektir, dinde fakih olmaktır, dinin inceliklerini iyi ayırmaktır. Böyle önüne gelenin konuşması değil de, dini çok derinden bilen derin alimlerin o bilgilerini herkese öğretmesidir. Herkesin de o bilgilere göre yaşamasıdır. Bundan başka bir şekilde Allah'a ibadet edilmez. Ediliyor sanılır ama, isyan edilir.

Şimdi, bugün Türkiye'de gazetelere bakıyorum, televizyonları seyrediyorum, yurtdışında da olsak işte fırsatını bulup böyle televizyonlardan, gazetelerden seyretmeğe çalışıyorum, takip etmeğe çalışıyorum; çok cahil insan var. İslâm'ı bilmeyen insan çok... Hepsi de ben cahilim diye kenarda durmuyor, ortaya çıkıyor. Herhalde televizyoncular veya gazeteciler, işte gidiyorlar

---

[67] Dâra Kutnî, *Sünen*, c.III, s.79, no:294; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.VI, s.194, no:6166; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.II, s.265, no:1712; Kudàî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.I, s.150, no:206; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.V, s.436, no:2957 (kısmen); İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.LI, s.186; Ebû Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.X, s.260, no:28752; *Mecmaü'z-Zevâid*, c.I, s.327, no:487; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.1050, no:2054; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XIX, s.50, no:20158.

istedikleri adamları konuşturmak için; sen söyle diyorlar ama o konuda o uzman değil. Dinin aslına, köküne aykırı şeyler söyleniyor, yalan yanlış şeyler söyleniyor. Allah'a güzel ibadet etmek için, dinin doğru anlaşılması lâzım!..

(*Ve lefakîhun vâhidün eşeddü ale'ş-şeytâni min elfi âbid*) "Bir tane böyle dini bilgisi yüksek, hakîkî İslâm alimi, mübarek, evliyâ, Sàlih, alim bir kimse, fakih bir kimse, şeytana karşı bin tane böyle ibadet eden cahil insandan daha müessir olur, daha şiddetli olur. Şeytanı def eder, oraya hayrı getirir." Yâni, bin tane bilgisiz insan, "Allah'a ibadet ediyorum." der, yalan yanlış şeyler yapar. Ama bir tane böyle dini iyi bilen insan, "Yaptığınız yanlış, işin doğrusu budur!" der, doğruyu gösterir.

(*Ve li-külli şey'in imâdün*) "Her şeyin bir direği vardır, temeli vardır." Dayandığı bir çatının yükselebilmesi için bir direk oluyor. Bir kemerin, bir kubbenin camide yükselmesi için, önemli ağırlıkları taşıyan bir direk olması gerekiyor. (*Ve imâdü haze'd-dîn*) "Bu dinin direği de, (*el-fıkhu*) fıkıhtır, yâni İslâm'ı doğru bilmektir."

İslâm şeriatını dosdoğru bilecek, yanlış bilmeyecek, ince bilgileri ayıracak. Şap ile şeker birbirine benzer, ikisi de beyaz görünüşlüdür ama; birisi zehirdir, birisi şekerdir, tatlıdır. İkisini birbirinden ayırmak lâzım! Görünüşe bakmamak lâzım, mahiyetini bilmek lâzım!

Fakih, dinin mahiyetini bilir, doğru konuşur. Cahil dinin mahiyetini bilmez, yaptığı iş yanlış olur.

Şimdi, ahir zamanın, kıyamete yakın zamanın alâmetlerinden birisi nedir: Alimlerin ortadan çekilip, cahillerin söze sahip olmasıdır. Halkın onlara soru sormasıdır, onların da kendi kafalarından yalan yanlış, eğri büğrü, abuk sabuk, sapık cevaplar vermesidir. Hem kendilerini dalâlete düşürmeleri, hem de kendilerine soru soranları dalâlete düşürmeleridir. Kıyâmet alâmetlerinden birisi de budur.

Onun için, aziz ve sevgili kardeşlerim, eğer bizim Allah'ın sevgili kulu olmamız gerekiyorsa, dini doğru bilmemiz lâzım!.. Ana kaynaklarından, Kur'an'dan, hadis-i şeriften ve sàlihlerin, böyle büyük alimlerin eserlerinden bilmemiz lâzım!.. Bakın,

hadisin kimin tarafından rivâyet edildiğini söylüyoruz. Eğer bir mezhebin kurucusu, Ahmed ibn-i Hanbel gibi mübarek bir alim söylemişse, belirtiyoruz o söylemiş diye. Veyahut diyoruz ki: "Bunu dördüncü halife Hazret-i Ali RA rivâyet etmiş." diyoruz. İşte falanca muteber kitapta yazılı diyoruz. Altı sahih kitabında şu okuduğumuz hadis-i şerif var diyoruz. Yâni, sağlam kaynaktan öğrenmek lâzım!..

İnsan 20. Yüzyıl'da batı kültürüyle yetiştiği için, kolejde Amerikan terbiyesiyle, misyoner terbiyesiyle yetiştiği için; içki içen, dans eden, şarap içen bir aileden yetiştiği için, dini bilgileri almadığı için, İslâm'ın özünü bilmez. İslâm'ın bazı hükümleri de, kendisine tatsız gelebilir.

"—Yâ, bu İslâm içkiyi niye yasaklamış yâni?.."

E niye yasaklasın, işte içki içtiği zaman şoför bile arabasını götürüp çarpıyor bir yere, kaza yapıyor. Onun için yasaklıyor. Bundan daha tabii bir şey olabilir mi?..

"—E zinayı niye yasaklamış?.."

Aile mazbut olsun, çocuğun kimin evlâdı olduğu belli olsun, annesi babası çocuğuna sahip çıksın, çocuk annesiz, babasız ortada böyle kalmasın... Toplum düzenli olsun, insanlar birbirlerine yardım eden güzel birimler halinde, aile birimleri halinde oluşsun, yaşasınlar; toplum da kuvvetli olsun diye. Her şeyin bir hikmeti, sebebi var. İşte bunların bilinmesi lâzım!..

Eğer toplumda işler ters gitmeye başlıyorsa, fiyatlar pahalıysa... E bizim memlekette de pahalı. Ticaretler de fenaya gidiyorsa, toplum fesada gidiyorsa; yöneticiler rüşvet alıyorsa, haksızlık yapıyorsa; hakimler hükmü adaletle vermiyorsa, zenginler zekâtını vermiyorsa, fakirler namaz kılmıyorsa; elinde güç kuvvet olan insanlar iffetli, namuslu davranmıyorlarsa; bu neyin alameti? Allah'ın kahrının alâmeti...

Allah'ın kahrından kurtulmak için, lütfuna, rahmetine ermek için ne yapmak lâzım?.. Allah'ın yoluna dönmek lâzım, dinine dönmek lâzım! Evliyâullah ecdadımızın hayatına bakmak lâzım! Bizim de o yola dönmemiz, namuslu olmamız lâzım! Helâl lokma yemesi lâzım herkesin... Kimsenin hakkını çiğnememesi lâzım, adaletle hareket etmesi lâzım! Güzel ahlaklı olması lâzım!.. E

bunların hepsi kitaplarımızda, Kur'an-ı Kerim'de var, hadis-i şeriflerde var.

Şimdi, ben şunu çok net olarak gözlüyorum, itiraf edeyim: Türkiye'nin %99.9'u Kur'an-ı Kerim'e saygılı. Hakikaten Peygamber Efendimiz'i de seviyor, Kur'an-ı Kerim'i de seviyor. Yâni en böyle, diyelim ki meyhanede sarhoşun yanına gitsen, Kur'an-ı Kerim deyince hemen kendisini derler, toparlar, öpüp başının üstüne koyar. Yerde bir yazılı sayfa görse, aman bu ayet midir falan diye öpüp başına koyar, ondan sonra yüksek bir yere kaldırır. Bu tamam.

Fakat, bu kuru sevginin arkasından dini iyi bilecek. Dini iyi bilmesi lâzım, bir de Allah'ın hükmüne teslim olması lâzım!.. İslâm ne demek?.. Allah'a teslim olmak demek... O kökten geliyor zaten, teslim olmak kökünden geliyor. Allah'ın hükmüne teslim olacak.

"—Ben onu kabul etmem. Ben içki içmeden duramam. Ben afyon yutmadan duramam. Ben şu günahı işlemeden edemem, alışmışım."

Alışmışın ama, o şekilde gidersen sonun ya hastane olur, ya esrarkeş olmak olur, ya hapishane olur; ya da böyle genç yaşında yıpranırsın. Allah'ın yoluna dönmesi lâzım herkesin.

Tabii müslüman olmayan, böyle bir şeyi önemli görmeyebilir. Ama %99.9'u müslüman olan bir ülkede bu çok önemlidir.

O halde iyi insanların, yâni Kur'an'a ve hadise inanan insanların Kur'an'ın ve hadisin ahkâmını bilip, ona dönmesi lâzım!.. Kendisi eğer kusur işliyorsa, kusurundan vazgeçmesi lâzım! Başkaları kusur işliyorlarsa, Kur'an'a uymuyorlarsa, Peygamber Efendimiz'in sünnetine aykırı davranıyorlarsa, onları ikaz etmesi lâzım!..

Yine de bazı insanlar istemeyebilir İslâm'ı. O zaman ne var? Memleketin kahir ekseriyeti, %99.9'u müslüman olduğuna göre o istediği başka ülkeye gitsin. Yâni nereyi istiyorsa... Hudutlar açık. Kendi inançsızlığına, ahlâksızlığına uygun bir diyara gitsin, orada yaşasın. Ama bizim ülkemizde, ecdadımızın böyle "Allah!.. Allah!.." diye fethettiği, ezanların okunduğu, mübarek ecdadımızın kanlarıyla, şehidlerimizin kanlarıyla sulanmış olan;

halen de savunulması için her gün itfaiyeci erimiz, bakıyoruz hanımı başörtülü, mazbut bir aile... Falanca yerde şehid olan asteğmenimiz veya erimiz veya komutanımız; bakıyoruz hanımı başörtülü... vs. Hâlâ onların canlarıyla, mallarıyla, çalışmasıyla ayaktayız.. Onun için tekrar tertemiz iman yoluna dönmemiz lâzım. Allah'ın yardımı o zaman olacaktır.

Allah-u Teàlâ Hazretleri cümlemize hakkı hak olarak görmeyi, ona uymayı nasib eylesin... Bâtılı bâtıl olarak görüp ondan sakınmayı, korunmayı, ondan kurtulmayı nasib etsin... Ondan uzak durmayı nasib etsin... Bâtıla, yanlışa, hatalıya, kusurluya, dinsizliğe, imansızlığa, zulme destek vermemeyi, payanda olmamayı; bilerek, bilmeyerek onların tarafında yer almaktan uzak durmayı Allah hepimize ilham eylesin...

Herkes hakkı görsün, hakka uysun, Allah'ın rızasını kazansın... Allah cümlemizi sevsin... Beldelerimize de rahmetiyle tecelli eylesin... Kahrından, gazabından cümlemizi uzak eylesin... İki cihan saadetine mazhar eylesin...

Aziz ve sevgili Akra dinleyicileri, *es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llàhi ve berekâtühû!..*

28. 03. 1997 - DANİMARKA

15. EVİMİZDE ZİKİR VE İLİM

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llàhi ve berekâtühû!..

Cumanız mübarek olsun, aziz ve sevgili Akra dinleyicileri!..

Size yine Münih'ten hitab ediyorum. Buradaki programlarımız, gezilerimiz tamam olmak üzere... Almanya'da birçok yerleri gezdik. İnşâallah, artık buradaki çalışmalarımız, bu mevsimde biraz tamamlanmış gibi oluyor. Hac yaklaşıyor tabii... Kurban Bayramı yaklaşıyor diye, hacca gitmeyecekler zâten onu düşünürler. Fakat asıl hacca gidecekler için, vakit daraldı. Almanya'da da hacca gidecekler gitmeye başladılar. O heyecan var, o uğurlamalar var...

Biliyorsunuz, birkaç gün sonra hac işlemlerinin yapıldığı Zilhicce ayı girecek. Zilkàde bitecek, Zilhicce ayı başlayacak. Zilhicce'nin dokuzunda Arafat'a çıkması lâzım hacıların; sekizinde Mina'ya çıkması lâzım, *Yevm-i Terviye* deniliyor ona... Arafe gününde, Yevm-i Arafe'de Arafat'a çıkması lâzım!.. Onunda da bayram... Kurban Bayramı'nın birinci günü, Arafat'tan Müzdelife'ye gelmiş olmaları, sabah namazını orada kıldıktan sonra öğleye, ikindiye Mina'ya gelmeleri lâzım!..

İşte bu Zilhicce'nin onuna kadarki, birinden onuna kadarki günler, senenin en mübarek günlerinden bir kısmı. Ramazan ayı on bir ayın sultanı deriz. Ramazan'ı coşkuyla karşılarız, sevgiyle yaşarız. İşte o güzel mübarek günlerin on tanesi de, bu haccın öncesindeki Zilhicce'nin ilk on günüdür ki, çok önemli, sevaplı günlerdendir. Sevgili okuyuculara, konuşmama başlamazdan önce, bu günleri ibadetle geçirmelerini tazarrû ve niyazda bulunmalarını, Kur'an okumalarını, zikir yapmalarını, gündüzleri oruç tutmalarını tavsiye ederim.

Hele hele Arafe günü orucu, hacca gitmeyenler için çok kıymetli, çok önemli, çok sevaplı bir oruç diye, Ramazan'da da, daha önceki konuşmalarımda da, "Not alın, defterlerinize yazın!" demiştim sevgili dinleyicilerime. Şimdi artık zamanı yaklaştığı için hatırlatıyorum:

“—Hacca gitmeyen, memleketinde kalan kimseler Kurban Bayramı arafesinde orucu kaçırmamaya gayret etsinler!”

Çok kıymetli bir oruç bu Arafe Günü’nde tutulan oruç...

İki senelik günahların bağışlanmasına sebep olduğunu, Peygamber Efendimiz hadis-i şerifinde bildiriyor:[68]

مَنْ صَامَ يَوْمَ عَرَفَةَ ، غَفَرَ اللهُ لَهُ سَنَتَيْنِ: سَنَةً أَمَامَهُ ، وَسَنَةً خَلْفَهُ

(ه. طب. عن قتادة ؛ عبد بن حميد ، كر. عن أبي سعيد)

RE. 426/1 (*Men sàme yevme arafate gafera’llàhe lehû seneteyn,* “Arafe gününde bir kimse oruç tutarsa, Allah onun iki senelik günahını affeder: (*Seneten emâmehû*) Bir gelecek senenin günahlarını affeder, (*ve seneten halfeh*û*)* bir de geçmiş senenin günahlarını affeder.” diye müjde var.

İlginç olan yönü, “Geçmiş senenin günahları affolur.” derken, bir de gelecek senenin günahları, yâni daha henüz işlenmemiş, yaşanmamış olan öndeki günlerin günahlarının bağışlanacağının söylenmesi neyi gösteriyor?.. Demek ki bir sonraki sene, o Arafe’den sonraki sene mübarek geçecek. Allah ömür verecek, o müslümanı sağlık afiyetle yaşatacak; Allah yolunda olacak, şeytana uymayacak, günah işlemeden iyi bir kul olarak yaşayacak demek. Yâni, esrârengiz bir müjde bu...

---

[68] İbn-i Mâce, *Sünen*, c.I, s.551, no:1731; Taberânî, *Mu’cemü’l-Kebîr*, c.XIX, s.4, no:6; Katâde ibn-i Nu’man RA’dan.

Abd ibn-i Humeyd, c.I, s.299, no:967; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XXXXIII, s.230; Ebû Saîd el-Hudrî RA’dan.

İbn-i Hacer, *el-Emâlî*, c.I, s.141; Abdullah ibn-i Ömer RA’dan.

Taberânî, *Mu’cemü’l-Kebîr*, c.VI, s.179, no:5923; Ebû Ya’lâ, *Müsned*, c.XIII, s.460, no:7548; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.I, s.112, no:105; Abd ibn-i Humeyd, *Müsned*, c.I, s.170, no:464; Taberî, *Tehzîbü’l-Âsâr*, c.II, s.38, no:847; Sehl ibn-i Sa’d RA’dan.

Beyhakî, *Sünenü’l-Kübrâ*, c.IV, s.300, no:8259; Ebû Katâde RA’dan.

Mecmau’z-Zevâid, c.III, s.436, no:5142; *Kenzü’l-Ummâl*, c.V, s.115, no:12086; *Câmiü’l-Ehàdîs*, c.XX, s.467, no:22634.

Bu benim için çok ilginç, herhalde dinleyiciler de ilginç bulmuşlardır. Arafe Günü orucunu kaçırmasınlar, Kurban Bayramı arafesinin oruçlu geçirilmesine gayret etsinler!..

Hacılar için doğru değil, mekruh. Hacılar hac vazifesini yapacaklar, onların oruç tutması mekruh... Çünkü yorgunluk oluyor. Oraları sıcak diye duyuyoruz. O sıcaklarda halsizlik, yorgunluk oluyor. Hac vazifelerini yapamıyorlar, hastaneye düşüyorlar. Dinimiz de zâten uygun bulmamış hacılar için. Hacıların en güzel işi, orada hac vazifesini güzel yapmak; zikirlerini, ibadetlerini güzel ifâ eylemek.

a. İçinde Zikir Yapılan Ev

Biliyorsunuz, hac ve bütün ibadetlerin en önemli parçası, bölümü, bel kemiği, temel direği diyelim, zikirdir. Yâni orada, Arafat'ta "*Lâ ilâhe illa'llàh*" diyerek, tevbe istiğfar eyleyerek, zikrederek, Kur'an okuyarak vakitlerini geçirirler. Onlar oradan çok büyük sevap alacaklar. Hacca gitmeyenler de, oruç tutarak o sevabı kazansınlar.

Tabii Arafe'ye kadarki, bayrama kadarki günlerde de çok ibadetlerle, sadakalar vererek, hayırlar yaparak güzel geçirmeye dikkat etsinler. Evlerini böyle Ramazan'da olduğu gibi canlı tutsunlar, canlandırsınlar! İbadetin zevki, şevki nurlandırsın evleri...

İmam Buhàrî, Müslim gibi kıymetli kaynakların Ebû Mûsâ el-Eş'arî RA'dan naklettiğine göre, Peygamber SAS Efendimiz buyurmuş ki:[69]

مَثَلُ الْبَيْتِ الَّذِي يُذْكَرُ اللَّهُ فِيهِ ، وَالْبَيْتُ الَّذِي لاَ يُذْكَرُ اللَّهُ فِيهِ ، مَثَلُ الْحَيِّ وَالْمَيِّتِ (خ. م. حب. عن أبي موسى)

RE. 391/2 (*Meselü'l-beyti'llezî yüzkeru'llàhu fîhi, ve'l-beyti'llezî lâ yüzkeru'llàhu fîh, meselü'l-hayyi ve'l-meyyit*) "İçinde Allah'ın anıldığı, zikredildiği bir ev ile, içinde Allah'ın anılmadığı, zikredilmediği bir ev neye benzer?.. Diriyle ölüye benzer." Yâni, içinde Allah anılan ev canlı gibidir, hayat sahibi gibidir. İçinde Allah'ın adı anılmayan ev de ölmüş gibidir, ölü insan gibidir.

Bu çok önemli bir şey... Evlerimizi zikrullahla, ibadetle, mübarek faaliyetlerle, ilimle, irfanla canlı birer yuva haline, pırıl pırıl, dipdiri yuva hâline getirelim sevgili dinleyiciler!

Evinizde topluca ibadetin, zikrin, keyfini, zevkini yaşamaya alışın! Sorun, soruşturun, öğrenin, bunu nasıl yapacağınızı düşünün!.. Meselâ zikrin çeşitleri: Bir çeşidi Kur'an okumak.

---

[69] Müslim, *Sahîh*, c.I, s.539, no:779; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.III, s.135, no:854; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.XIII, s.235, no:7306; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.I, s.401, no:536; ; Ebû Avâne, *Müsned*, c.II, s.481, no:3910; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.IV, s.143, no:6442; *Rûyânî*, c.II, s.42, no:458; Ebü'ş-Şeyh, *el-Emsâl fi'l-Hadîs*, c.I, s.376, no:324; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.VII, s.225; Ebû Mûsâ el-Eş'arî RA'dan.

Lafız farkıyla: Buhàrî, *Sahîh*, c.V, s.2353, no:6044; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.II, s.377; Ebû Mûsâ el-Eş'arî RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.I, s.424, no:1820, 1923; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.197, no:2265 *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XIX, s.355, no:20953.

Meselâ evde birisi Kur'an-ı Kerim okur, ötekiler dinler. Böylece evin içinde zikrin zevki, şevki, keyfi, safâsı yaşanmış olur. Sonra:

"—Hadi bakalım çocuklar, hep beraber binbir tane *İhlâs* okuyalım! Alın bakalım ellerinize tesbihi, siz şu kadar okuyun, siz şu kadar okuyun, siz şu kadar okuyun!.."

İşte buyurun bir "*Kul huva'llàh...*" okumak zikri. Veyahut;

"—Hadi bakalım, yetmiş bin kelime-i tevhid, *Lâ ilâhe illa'llàh* çekelim!.. Hadi bakalım, siz şu kadar alın, siz şu kadar alın. Bir hafta içinde bunu bitireceğiz..." filân gibi.

Hâsılı, evi mânevî bakımdan ma'mur hâle getirmek lâzım!..

Benim tanıdığım eski arkadaşlar vardı, şuurlu arkadaşlar, zarif arkadaşlar, tatlı arkadaşlar. Böyle kandil gecelerinde, mübarek gecelerde evlerini, camlarını filân süslerlerdi. Neden?.. "Bu ev niye böyle süslenmiş?" diye herkes merak etsin, anlasın diye.

Ben şimdi bu Almanya'da gezdiğim esnada görüyorum; Almanlar, dinlerine, örflerine, kiliselerine, tarihlerine, tarihî binalarına o kadar kuvvetli bir şekilde sahipler ki... Doğrusu, "Yâni, bizde niye bu kadar değil?" diye ben üzülüyorum. Bunlarınkini takdir ediyorum, bizdeki ihmallere de çok üzülüyorum. Ecdadımızın eserlerini korumamız lâzım, hatıraları korumamız lâzım! Güzel günleri kendi keyfimize, ölçümüze göre yaşamamız lâzım!..

Meselâ, bir canlı mukayeseyle, karşılaştırmayla anlatalım: Yılbaşını kutlamak bize dışardan gelmiş bir adet... Yâni, dedelerimiz bunu kutlamazlardı. Yılbaşını da bilmezlerdi, kutlamazlardı da... Yılbaşı Avrupalılar için kutsal bir dönem, kutsal bir tatil. Hazret-i İsa AS, tabii bizim de sevdiğimiz, saydığımız bir peygamber ama, Hazret-i İsa'nın o dikilen çam ağacına ineceğini düşünüyorlar. Ağacı süslemelerinin sebebi dînî... Halbuki öyle bir şey bahis konusu değil.

Hristiyan adetlerine uymamayı, Peygamber Efendimiz tavsiye ediyor. Çünkü köklü ve doğru olan şeyleri yapması lâzım müslümanın!.. Yılbaşı kutlaması adeta gazetelerin, televizyonların, halkın, böyle kolejlerde okuyan kimselerin veya dinî tahsil almayan, dinî şuura kavuşamamış kimselerin sanki

millî bir bayrammış gibi, sanki yüzyıllardır kutlanıyormuş gibi, kutladığı bir şey haline geldi. Halbuki onu özellikle yapmamak lâzım!.. Çünkü kendi örfümüz ve adetimize bağlanmazsak, başkalarını taklit ede ede eririz, kayboluruz.

Ben şimdi burada bir şey duydum: Fransa'da Fransızca karşılığı olan yabancı bir kelimeyi ahali kullanırsa, ceza koyacaklarmış. Yâni bugünlerde o konuşuluyormuş. Büyük cezalar, yâni tesbit edildiği takdirde... Meselâ radyoda konuştu, televizyonda konuştu; veya gazetede yazdı, dergide yazdı, veya bir nutukta, herkesin, şahitlerin huzurunda konuştu... Ceza yazacaklarmış. Bu niçin? Fransızların dil sevgisi, kendi dillerine olan saygısı... "Kendi dilimizde o kavramı karşılamak için bir kelime varken, niye bir başka kelimeyi kullanalım?" diye soruyorlar kendi kendilerine, bunu anlamsız buluyorlar ve kullanmıyorlar. Kullananı da cezalandırmayı uygun görüyorlar.

Şimdi bu bana, benim şakamı hatırlattı. Biliyorsunuz, vaazlarımda, konuşmalarımda, yabancı kelime kullanmayalım diye lâtife yoluyla bunu anlatmaya çalışıyorum sizlere... Tabii bizim de böyle kendi örfümüze, dilimize, adetimize, ecdâdımıza sevgi ve saygı dolu olmamız lâzım!.. Eski eserlerimizi korumamız lâzım! Eski eserler çalınmamalı, eski eserler satılmamalı!.. Eski eserler, Almanya'nın, Fransa'nın, Hollanda'nın, Danimarka'nın, Amerika'nın müzelerini süslememeliydi, bizde kalmalıydı...

Dün de meselâ televizyonda acıyla izledim: Kocaman bir tarih, 350 yıllık bir tarih, bir tekke, bir cami cayır cayır yandı. Yâni Almanya'da, böyle şeylerin yanmaması için önceden itfaiye o kadar kuvvetli tedbirler alıyormuş ki, o kadar şartlar koyuyormuş ki:

"—İşte burada yangın olursa şöyle yapılacak, böyle yapılacak. Şunlar şunlar, şu cihazlar buraya yerleştirilecek. İşte buraya, binaya yangın olduğu zaman araba girmiyor; girmediğine göre şurası yıkılacak, şurası genişletilecek, şurada şu tedbir alınacak, şuraya musluk konulacak..."

Şimdi itfaiye genel müdürünü gördüm, başına miğferini geçirmiş, ilk sözü şu oldu:

“—Biliyorsunuz, yangın yerine ulaşmak çok zor, arabalar girmiyor.” dedi.

Niye önceden tedbir almamışız? Onun için, cayır cayır bir tarih kül oldu. Eserler kaçırılmaya çalışıldı ama, ne kadar kıymetli eserler de yanmıştır. Yâni biz kendi ecdâdımızın her şeyinin, tarihimizin korunmasını istiyoruz.

Almanya koruyor. Şimdi ben iki gündür Bavyera’da geziyorum. Krallarının saraylarını, tarihi eserlerini, köylerini geziyorum. Köyleri buram buram tarih kokuyor. Binalar aynen korunmuş. Yâni, böyle betonarme bina yığınları değil, oraya mahsus binalar... Kıyafetleri aynı, başlarında şapkalar var... Eski minyatürlerde, resimlerde görünen insan kıyafetleri: Pantolonları kısa, dizlerine kadar, çorapları yukarıya çekilmiş, şapkalarında tüy var... vs. Yâni biz öyle bir şey yapsak, herkes yamuk yamuk bakar, ters ters bakar, kızar:

“—Allah Allah! Hangi çağda yaşıyoruz?” der.

Evet 20. Yüzyıl’da yaşıyoruz ama ecdâdımızı seviyoruz, benliğimizi korumaya çalışıyoruz. İlmimizi, irfanımızı, medeniyetimizin kıymetini herkese göstermemiz lâzım! Gösterince de güzel oluyor.

Emin olun, keşke, keşke İstanbul’daki, Türkiye’deki her şeyimiz, köyümüz, evimiz, giyimimiz, kuşamımız, keşke evimizin içindeki mobilyalar; keşke üstümüzdeki kılık kıyafet, keşke örflerimiz, âdetlerimiz, yemeklerimiz aynen korunsaydı. Bütün dünya, böyle bizi seyretmek için akın akın gelirdi:

“—Yâ bunlar değişik bir medeniyetin mensubları, bunlar nasıl insanlar?” diye gelirlerdi. Yâni tarihin kıymetini bilmek lâzım!..

Bu arada da tabii, bunları niçin açtığımızı hatırlayalım: Evimizde bu güzel günleri ailece yaşayalım, yaşamaya alışalım, öğrenelim! On günlük bir bayram geliyor.

“—Hocam, bu takvimlerde yazılı bir bayram değil! Hiç kimse şimdiye kadar söylemedi. Sen nereden söylüyorsun?..” derseniz, hadis-i şeriflerden söylüyorum.

Peygamber SAS Efendimiz, bu on günün çok sevaplı günler olduğunu, bu on günde yapılan ibadetlerin çok kıymetli olduğunu bildiriyor. İbadeti, zikri, orucu tavsiye ediyor. Hayrı, hasenâtı

tavsiye ediyor. Ben de onun için tavsiye ediyorum, kendiliğimden bir şey söylemiyorum. Hadis kitabını açıyorum, unutulmuş da olsa güzel şeyleri hatırlatmak istiyorum. Unutulmuş güzel adetlerimizi canlandırmak istiyorum. Eski eserlerimizi korumak istiyorum. Cihanın bizi sevmesini, saymasını sağlayan, herkesin hayranlığını toplayan güzelliklerimizi korumak istiyorum.

Evet, onun için bu on günü, hadi bakalım, evde Ramazan gibi güzel, belli olacak şekilde süslemelerle, davranışlarla, yaşam şekliyle, zikirle, Kur'an'la, tatlı şekillerde yaşayalım, aziz ve sevgili Akra dinleyicileri!..

b. İlmi Küçük Yaşta Öğrenmek

Gelelim bugün okumak istediğim öteki hadis-i şeriflere... Ebü'd-Derdâ RA'dan Taberânî rivayet etmiş. Bu da biraz çocukları, biraz da yaşlıları ilgilendiren bir hadis-i şerif. Peygamber SAS Efendimiz bu hadis-i şerifinde buyuruyor ki:[70]

مَثَلُ الَّذِي يَتَعَلَّمُ الْعِلْمَ فِي صِغَرِهِ ، كَالنَّقْشِ عَلَى الْحَجَرِ ؛ وَمَثَلُ الَّذِي يَتَعَلَّمُ الْعِلْمَ فِي كِبَرِهِ ، كَالَّذِي يَكْتُبُ عَلَى الْمَاءِ (طب . عن أبي الدرداء)

RE. 391/7 (*Meselü'llezî yeteallemü'l-ilme fî sığarihî, ke'n-nakşi ale'l-hacer; ve meselü'llezî yeteallemü'l-ilme fî kiberihî, ke'llezî yektübü ale'l-mâ'.*)

Şimdi ben bunu başka edebî kitaplarda görmüştüm, eski el yazması eserlerde buna benzer sözler okumuştum. Ama hadis-i şerif olarak, böyle ilk defa duymuş oluyorsunuz bunu. Demek ki, o güzel sözlerin de kaynağı hadis-i şerif imiş. SAS Efendimiz buyuruyor ki:

---

[70] Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.IV, s.135; Ebü'd-Derdâ RA'dan. *Mecmaü'z-Zevâid*, c.I, s.333, no:515; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XIX, s.360, no:20964.

"—Küçükken ilim öğrenen insan, taşın üzerine kitâbe yazan, nakış yapan, taşın üzerine kazıyarak yazıyı yazan, nakışları yapan insan gibidir. Yâni aklına, hafızasına öğrendiği ilimler kitâbe gibi kazınır." Kitâbelerde nasıl, "Romalılardan kalma kitabeler, Abbasilerden kalma anıt, cami üzerindeki yazı..." filân diyoruz. Taş oldu mu, kalıyor ve okunuyor. Çünkü taş dayanıklı bir malzeme, derin derin kazılmış olunca içine, üstüne kalıyor. Küçükken öğrenilmiş ilim, taşın üzerine yapılmış şekiller gibidir, yazılar gibidir, nakışlar gibidir; kalıcıdır yâni... Çok hatırda kalır.

(*Ve meselü'llezî yeteallemü'l-ilme fî kiberihî*) "Yaşlandığı zaman öğrenirse insan, (*ke'llezî yektübü ale'l-mâ'*) o zaman suyun üzerine yazı yazmış gibi olur." Daha yazarken harfler kayboluyor. Çünkü satıh düzleniyor. Kum olsa, kalacak biraz. Yâni kum üzerine yazı yazmak gibi desek, işte yağmurda, rüzgârda kum düzlenecek, o yazılar çabucak kaybolacak; bir mevsimde kaybolacak, bir haftada kaybolacak. Ama, "Yaşlılıkta ilim öğrenmek, suyun üzerine yazı yazmak gibi..." deyince, öğrenirken unutulacak demek.

Hakîkaten insan yaşlandığı zaman, Allah tabii sıhhat, afiyet versin, güç kuvvet versin, hafızası canlı olsun... İnsan müslümanca yaşarsa hafızası da canlı olur. Küçükten beri Kur'an'ı ezberlemişse, hafızasını kullanmışsa, yaşlandığı zaman da o canlı hafıza devam eder, dinç kalır; ihtiyarlamaz, bunamaz, tatlı bir insan olur.

Bizim mütedeyyin, erbâb-ı hal dediğimiz àrif ihtiyarlar cihanı fethediyorlar. Yâni bir Mevlevî şeyhi, rahmetli, Almanya'ya gelmiş, anlatıyorlar buralarda; o kadar beğenilmiş ki, etrafına Almanlar toplanmışlar, ağızları açık, hayretler içinde kalmışlar. O ihtiyar adamın, yâni Mevlevî şeyhinin zarafetine, tatlı davranışlarına, güzel sözlerine, nezaketine, inceliğine, bilgisine, ilmine, irfanına hayran kalmışlar. Yâni Mevlevî şeyhi, Almanya'yı, Almanların gönüllerini fethetmiş. Demek ki İslâm'ca olunca, her şey güzel oluyor.

Ama bu hadis-i şeriften bizim çıkartmamız gereken bir ders varsa, diyeceğiz ki: Çocuklarımıza küçükken ilmi öğretelim, İslâm'ı öğretelim! Hatta dört yaş, dört ay, dört günlükken başlatırlar. Bazıları çocuklarını getirirler:

"—Hocam şuna bir besmele çektir, *Rabbi yessir*'i öğret, bu yaşta başlasın!" filân diye...

Tabii çocuk, küçükten öğrenmeye başlıyor. Aslında çocuk doğduğu andan itibaren cihanı öğrenmeye başlıyor. Yavaş yavaş tanıyor, annesini tanıyor, annesinin tebessümünü tanıyor, çevreyi tanıyor... Derken yavaş yavaş bilgileri birikiyor. Çocuğu doğmadan önce terbiye etmeye başlamak lâzım! Doğduğu zamandan çok dikkat etmek lâzım! Çocuğun yanındaki sözlerine, hareketlerine, çocuğa karşı davranışlarına insanın çok dikkat etmesi lâzım!..

Çünkü her an bir şey öğreniyor. Çocuğa ihtimam edersiniz, gayet terbiyeli olarak yetiştirmek istersiniz. Çocuk bir gün sokağa çıkar; parkta oynarken, edepsiz çocuklardan iki tane kötü söz duyar, eve de gelir pat diye onu söyler. Neden?.. Hiç duymadığı bir sözdür, merak etmiştir. Aklına hemen takılmıştır. Çünkü hemen alıyor, teyp gibi alıyor, resim gibi alıyor, hatırında kalıyor. Demek ki, çok dikkat etmemiz gerekiyor.

Çocuklarımızı yetiştirmeye çok dikkat edelim, aziz ve sevgili Akra dinleyicileri, küçükten öğretelim! Daha okula gitmeden öğretelim!.. Ben şimdi tavsiye ediyorum kardeşlerime, özellikle teşvik ediyorum:

"—Çocuklarımızı anaokullarımıza verelim!" diyorum.

Çocuk anaokulunda yetiştiği zaman, yuvada yetiştiği zaman ictimâî hayata, yâni toplu yaşamaya intibak ediyor. Birçok şeyi daha güzel öğreniyor. Mürebbiyenin, terbiyeci hanımın elinde daha güzel şeyler öğreniyor. Belki evde annesi, mutfakta iş yaparken çocuğuna bakamıyor. Belki çocuk sayısı çok olduğundan, onun terbiyesi ihmâle uğrayabiliyor.

Onun için, çocukları küçükten yetiştirmeye başlayacağız. Dinini öğreteceğiz. Güzel güzel ibadetleri yapmasını sağlayacak bilgileri öğreteceğiz. Ahlâkı öğreteceğiz.

Bakın, çocuk büluğ yaşına, yâni 10-12 yaşına gelmeden önce haramları, helâlleri öğrenmeli, günahları, sevapları bilmeli, ezbere bilmeli!.. Duvarlarımıza bunlar böyle satır satır yazılı olmalı: "İçki haram, faiz haram, yalan haram, zulüm haram..." diye, yâni hem görünür şeyleri, hem de görünmez değerleri çocukları tanıtmamız lâzım. Küçükten olması lâzım!

Ama bazen küçükten olmuyor da, çeşitli mahrumiyetler veya ihmaller, veya hayatın cilveleri... Adam, sonradan aklı başına geliyor, müslümanlaşıyor, öğrenmeğe çalışıyor. Tabii o da iyi, o da sevap... Ama artık hafızasında kalmıyor. Çünkü her yaşın kendine göre çileleri var, sıkıntıları var, vasıfları var... O zaman hafızasında kalmıyor. Küçükken sokakta bir defa duyduğu sözü unutmuyor. Ama büyüdüğü zaman on defa, yüz defa söylenen şeyi unutuyor.

Ama burada yine ben cesaret verici bir şey söyleyeyim: Bir şey tekrar edildiği zaman, öğrenilmiyor gibi görünen şeyler de öğrenilmeye başlanır. "Benim hafızam zayıfladı, artık ezberleyemiyorum!" diyen bir insan da, hafızasını çalıştırmaya biraz eğildiği zaman, hafızası işlemeğe başlar. Yâni işlemiyor gibi olan şey, paslanmış gibi olan şey yağlanırsa, tekrar çalıştığı gibi çalışmağa başlar.

İlmi küçükten öğrenmeliyiz. Küçükten öğrenmemiş isek, büyüdüğümüz zaman da ihmal etmemeliyiz; beşikten mezara kadar ilim öğrenmeye çalışmalıyız. Ama küçükken öğrenilen ilim çok kıymetlidir. Çocuklarımızı iyi yetiştirmeye dikkat etmeliyiz.

Bu arada tabii, güncel meselelerden birisi olarak, kanaatimi söylemek istiyorum: İster Diyanet'e bağlı olsun, ister özel evlerde veya şu veya bu şekilde olsun, çocuklarımıza Kur'an-ı Kerim'i öğretmemiz lâzım!.. Yâni belki çocuğumuzu dizimizin dibinden, kızımızı dizimizin dibinden ayırmamız uygun olmayabilir, Kur'an kursuna yatılı vermek uygun olmayabilir; ama, evimizde Kur'an-ı Kerim'i öğretmeliyiz. Birkaç kişinin çocuğunu da toplayıp öğretmeliyiz. Buna Diyanet de bir şey dememeli, hükümet de bir şey dememeli!.. Netice itibariyle Kur'an-ı Kerim'i öğrenecek.

Sonra bu imam-hatip okulları, bugünlerde çok konuşuluyor. Kimisi imam-hatip okuluna düşman, kimisi taraftar... Bir çekişmedir gidiyor toplumumuzda... Şimdi ben, imam-hatip okullarının kuruluş zamanlarından bu zamana kadar durumunu bilirim. Üniversitede profesörlük yaptım. Yâni bunu bilmeyenler büyük hata ediyorlar. İmam-hatip okullarında çocuklar çok kuvvetli yetişiyor. Normal liselerde okutulan derslerin hiç birisi eksik değil, hepsini okuyorlar. Onların üstüne ilâve dersler görüyorlar. Çok çalışıyor, çok başarılı oluyorlar. İmtihanlarda üstün derece kazanıyorlar. Girdikleri fakültelerde dereceye giriyorlar. Yâni onların bu başarısını görüp, bu okulların kıymetini anlamak lâzım!..

Bunların adedinin azaltılması doğru değil! En çalışkan, en bilgili, hatta eli kalem tutan, yazı tutan, bilgin seviyesine yükselmiş insanlar... Mühendis olmuş, idareci olmuş, milletvekili olmuş, bakan olmuş; sorun bakın, imam-hatip okulundan geçmiştir. Yâni imam-hatip okulları, bizim için çok değerli insan yetiştiriyor sevgili Akra dinleyicileri!

Burada bir haksızlık var, tanımamaktan doğan, başka sebeplerden doğan bir yanlışlık var. Bu yanlışlığa asla kurban gitmemek lâzım!.. İmam-hatip okulları bizim tarihimizi, örfümüzü çocuğumuza güzel öğretmemizi sağlıyor. İyi bir insan, terbiyeli bir

insan olmasını sağlıyor. Afyon, esrar kullanmamasını sağlıyor, faydalı insan olmasını sağlıyor.

Sonuçlarıyla ölçelim!.. Maddî sonuçlarının ne kadar güzel olduğunu görerek anlayalım! Başarılı insanların, başarısız insanların hangi okullardan yetiştiğine dikkat edelim! Oradan insafa gelelim ve hakkı tutalım, yanlış işler yapmayalım, aziz ve sevgili Akra dinleyicileri!

c. Mü'minin Günahlarının Dökülmesi

Sonuncu hadis-i şerif... Üç hadis söyleyip, biraz da sözü uzatmış olmak istemiyorum.

İnsanlar hata edebilir, hatasından dönmesi lâzım! Bu dönmenin ne kadar güzel olduğunu anlatan bir hadis-i şerifi, Peygamber SAS Efendimiz'in sevgili amcası Abbas RA'ın rivayet ettiği bir hadis-i şerifi nakletmek istiyorum:[71]

مَثَلُ هٰذِهِ الشَّجَرَةِ مَثَلُ الْمُؤْمِنِ ، إِذَا اقْشَعَرَّ مِنْ خَشْيَةِ اللهِ عَزَّ وَجَلَّ ،

وَقَعَتْ عَنْهُ ذُنُوبُهُ ، وَبَقِيَتْ لَهُ حَسَنَاتُهُ (هب. عن العباس)

RE. 391/12 (*Meselü hâzihi'ş-şecereti meselü'l-mü'min, iza'kşearra min haşyeti'llâhi azze ve celle, vakaat anhu zünûbühû, ve bakıyet lehû hasenâtüh.*) buyurmuş Peygamber SAS Efendimiz. Mânâ-yı münîfi şöyle bu hadis-i şerifin:

(*Meselü hâzihi'ş-şecereti meselü'l-mü'min*) "Bu ağacın durumu mü'mine benzer..." Demek ki, yaprakları dökülen bir ağaç gösterdi Peygamber Efendimiz, o anda etrafında bulunan ashabına: "Şu ağacın durumu mü'mine benzer. (*İza'kşearra min haşyeti'llâhi azze ve celle*) Mü'min, Aziz ve Celîl Allah'ın korkusundan ürperdiği zaman, tüyleri ürperdiği zaman, (*vakaat anhu zünûbühû*) onun

[71] Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.XII, s.60, no:6703; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.I, s.492, no:804; İbn-i Hacer, *Metâlibü'l-Àliyye*, c.IX, s.392, s.3391; Hz. Abbas RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.I, s.159, no:797; *Mecmaü'z-Zevâid,* c.X, s.558, no:18218; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XIX, s.398, no:21056.

günahları bu ağacın yapraklarının döküldüğü gibi dökülür, günahı kalmaz üzerinde. (*Ve bakıyet lehû hasenâtühû*) Günahları gider de, defterinde sevapları kalır.” buyuruyor.

Aziz ve sevgili kardeşlerim, demek ki Gafur ve Rahim olan, hatta Erhamü’r-râhimîn sıfatını daha çok hatırlamamız lâzım; merhametlilerin en merhametlisi olan Rabbimiz, kul kusur etti diye onu kahretmiyor. Hatasını anlarsa, Allah korkusunu hissederse, Allah’a karşı yaptığı suçu anlayıp da tevbeye dönerse, vazgeçmeye yönelirse, pişmanlık duyarsa, cildi ürperirse, tüyleri diken diken olursa, “Ne yaptım ben, niye yaptım, hay Allah!” derse, o zaman sonbaharda şu ağacın yapraklarının sapır sapır, takır takır yere döküldüğü gibi günahları dökülür böyle bir kişinin... Geriye iyilikleri kalır.” buyuruyor.

Demek ki, aziz ve sevgili kardeşlerim, hayatta hata etmeyen insan olmaz. Hata eder, suç işler, muhakemeye düşer, mahkûm olur, hapse düşer, ceza çeker... Olsun. Yâni insan, insandır, hata ediyor. Etmemesi lâzım ama... Ama hata etmiş insanları kurtarmamız lâzım! Suçluyu toplumdan itmememiz lâzım. Hatalının hatasını anlayıp, hatadan dönmesini sağlamalıyız. Hayata onu kazanmaya, topluma onu kazanmağa çalışmalıyız, faydalı insan haline döndürmeğe çalışmalıyız. İslâm bunu yapıyor. Eğer bir insan pişmanlık duyarsa, Allah korkusunu hissederse, Allah’ın büyüklüğünü duyarsa, kendisinin ona güzel kulluk yapması gerektiğini ve bunu yapmakta kusuru olduğunu anlarsa, o zaman günahları dökülüyor. Allah affediyor, iyilikleri kalıyor.

Demek ki işte tefekkür dediğimiz şey, tefekkür gibi ibadet olmaz. En kıymetli ibadetlerden birisi de düşünmek, tefekkür etmektir. İnsan demek ki düşünecek, “Ben gençliğimi nasıl geçirdim?” diyecek.

Meselâ düşünüyorum ben, toplumumuzu inceliyorum. Uzaktan inceliyorum, yakından inceliyorum... Biraz toplum bilimleriyle ilgili bir ilim adamı olduğum için, yâni ruh halleriyle, toplum halleriyle, ahlâk ile, din ile, iman ile, insanın maneviyatıyla ilgili konularla ilgilenen bir uzman olarak toplumdaki insanların durumlarına bakıyorum. Yâni suçlunun neden suç işlediğini, çok aykırı fikri söyleyenin niçin söylediğini anlamaya çalışıyorum.

Onun yerine kendimi koyuyorum ve hatasının nerde olduğunu bulmağa çalışıyorum.

Aziz ve sevgili kardeşlerim! İnsan hata yapabilir. Tamamen dine karşı olabilir, dindarlara kızabilir. Onlara elinden geldiğince her fırsatta kötülük yapmak isteyebilir... Ama şöyle düşündüğü zaman, "Dur bakalım bunlar ne diyor?" diye anlamağa çalıştığı zaman, işi mantığa döktüğü zaman —mantık güzel bir şey, akıl Allah'ın çok büyük bir nimeti— sorup soruşturduğu zaman, düşündüğü zaman gerçeği bulabilir. Hele hele iyi niyetle gerçeği arıyorsa:

"—Yâ Rabbi! Ben gerçeği istiyorum, gerçek neyse bana onu buldur!" derse, Allah ona gerçeği bulduruyor.

Yâni nasıl bulduruyor? Adam meselâ gayrimüslim, meselâ Afrika'daki kabilenin reisinin oğlu... Gelmişler Avrupalılar ona hristiyanlık güzel diye anlatmışlar, hristiyan yapmışlar. Papaz okuluna almışlar; o da, "Hristiyanlık gerçek din..." diye, hristiyanlık için çalışmaya karar vermiş. Hayatını bu işe vakfetmiş. Papaz olmuş, papazlıkta yükselmiş. Kabile reisinin oğlu olduğu için, kavmi kabilesi kendisini seviyor. Onlara hristiyanlığı anlatmış vs. Fakat aşk ile, şevk ile, iyi niyetle, "Allah'a hizmet edeceğim!" diye yapıyor.

Bu iyi niyetinden dolayı, Allah ona üç defa rüyasında Rasûlüllah Efendimiz'i gösteriyor. Hatta kendisi hayret ediyor, diyor ki:

"—Yâni, ben bu adamı sevmiyorum. Niye bu benim rüyama giriyor, niye rüyada çok sevimli, niye kalbim ona akıyor, ısınıyor?" diye, rüyadan sonra uyandığı zaman kendisine kızıyor. Ama sonunda İslâm'ın gerçek din olduğunu anlıyor, müslüman oluyor.

Bu neden?.. Niyeti iyi olduğu için. Yâni, insan iyi niyetle gerçeği bulmak isterse, çok yanlış bir noktada olsa bile, Allah ona doğru yolu gösterir.

Onun için, iyi niyetli olun, gerçeği bulmağa çalışın!.. Başka başka fikirlerde iseniz, karşı tarafı da anlamağa çalışın! Bilimsel düşünmeye alışın! Tarafgir düşünmeye değil de, yandaş olarak, yanlı olarak düşünmeye değil de; bîtaraf olarak, gerçeği bulma

azmiyle, niyetiyle, temiz niyetle düşünmeye çalışın!.. O zaman Allah gerçekleri buldurur.

Allah-u Teàlâ Hazretleri, hatalarımızı anlayıp hatalardan dönmek nasib etsin... Güzellikleri anlayıp, güzellikleri yaşamak, yapmak, icrâ etmek, uygulamak, geliştirmek nasib etsin... Ülkemizi gül gülistan eylesin... İnsanları, her birini evliyâ eylesin, dost eylesin... Hem dünyaları, hem ahiretleri mutlu olsun... Cihan güzelliklerle dolsun... Herkes iyi olsun, diye herkesin iyiliğini istiyoruz.

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llàhi ve berekâtühû, aziz ve sevgili Akra dinleyicileri!..

04. 04. 1997 - Münih / ALMANYA

16. ALLAH'IN AZABI VE NİMETİ

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llàhi ve berekâtühû!..

Aziz ve sevgili Akra dinleyicileri!

Size Mekke-i Mükerreme'den, *âsıma-i mukaddese* diye isimlendiriyorlar, kutsal başşehir, müslümanların gönlünün tahtına yer etmiş olan, güzel şehir Mekke-i Mükerreme'den size canlı yayındayım, hitab ediyorum!

Dün akşam, saat ikiyi çeyrek geçe Cidde havaalanına indik uçağımızla... Gece Mekke-i Mükerreme'ye geldik, sabah namazını kıldık. Ben uçakta yanlış duymadıysam, İngilizce açıklamada 17 derece diyordu dıştaki sıcaklık, fakat tercüme eden kişi 28 derece dedi. Yâni geceleyin, gecenin o saatinde bile havalar böyle... Şimdi de dışarısı masmavi bir gökyüzü ve pırıl pırıl bir güneş var. Sanıyorum 30-35 derece civarında...

Bunları şu bakımdan söylüyorum: Hani evvelâ sohbete havadan sudan başlanır... Bir gün evvel, ben Ankara'dan İstanbul'a otomobille geliyordum. Ankara'dan sonra, Gerede'den sonra kar ve tipi içerisinde ve buz üzerinde seyahat etmiştim. Eksi 9-9,5 dereceyi gördüm, Gerede civarında... Sonra bu Bolu civarında eksi 5 derecelerde devam etti, Hendeğe kadar, kar yağışı ile... Benden önceki vasıtalar üçer saat Bolu'da ve aşağıda Kaynaşlı'da polis tarafından sıraya dizilmişler, kuyruk olmuşlar, yol kapalıymış, geçememişler; ama biz geçmiştik.

Sübhàna'llàh! Yâni bir gün önce kar ve tipi ve buz üzerindeyken, bir gün sonra böyle güneşli güzel bir pırıl pırıl gökyüzü altında size hitab ediyorum. El-hamdü lillâh, Allah'ın lütfu... Çok büyük nimet tabii, insanın nasib olup da böyle buralara, bu güzel günlerde, bu güzel ibadeti yapmak için gelebilmesi...

Güzel günler diyorum; çünkü bu içinde bulunduğumuz Zilhicce ayı, Zilhicce'nin on günü, yâni Kurban Bayramı'na kadar olan on gün, senenin en kutsal, en güzel, en sevabı çok olan günlerindendir. Geçtiğimiz cuma günü size Münih'ten ikaz etmiştim konuşmamda:

“—Aman bu günler girdiği zaman, kadrini, kıymetini bilin, ibadet ve taatte kusur etmeyin! Gündüzleri oruçlu geçirin! Hele hele Arafe Günü orucunun sevabı çok fazla...” demiştim.

Bugünlerde zikir, sadaka, oruç, ibadet ve taatin sevabı çok, aziz ve sevgili dinleyiciler!..

İşte mü’min kardeşlerinizden de, el-hamdü lillâh, nasib olanlar bu güzel beldelere Rahman’ın misafiri, geldiler. Allah veriyor bu sıfatı;

مَرْحَبًا بِضُيُوفِ الرَّحْمٰنُ !

(*Merhaben bi-duyûfu’r-rahmân*) diye ilâhî hitaba mazhar oluyor bu hacca gelenler... “Ey Allah’ın misafirleri! Ey Allah’ın davet ettiği, davete gelen kıymetli insanlar!” diye hitab ediliyor.

Ne mutlu gelebilenlere!.. Ne mutlu helâl parayla, temiz niyetle hac vazifesine girişenlere!.. Allah haclarını, makbul, mebrur bir hac yaparak, umrelerini güzel bir şekilde, haclarını âdâbına uygun bir şekilde tamamlayarak bu vazifelerini yapmalarını nasib eylesin...

Böyle yapabildikleri takdirde, *cidal, refes, füsuk* gibi şeyler yasak biliyorsunuz hacda... *Cidâl*, mücadele demek; yâni arkadaşlarıyla çekişmek, karşısındakilerle münakaşa etmek, kavga gürültü... *Refes* de, müstehcen işler, sözler demek... *Füsûk* da Allah'ın emrinden dışarı çıkıp, günah olan işleri yapmak, emir dairesinden çıkıp isyan duruma geçmek demek.

İsyan olmayınca, müstehcen sözler ve işler olmayınca; mücadele, çekişme, çatışma olmayınca; mûnis, sevimli, tatlı bir şekilde, boynu bükük, gözü yaşlı ibadetini yaparsa bir insan; helâl mal ile yapılmış böyle bir hac ziyaretinin mukàbili, cennetten başka bir şey değil... Dualar makbul.

Allah-u Teàlâ Hazretleri, bu güzel ibadeti yapmağa girişen kardeşlerime, din kardeşlerime, memleketimden gelmiş olan kardeşlerime yardımcı olsun... Temenni ediyorum ki, makbûl, mebrûr, güzel, sevaplı bir hac yapsınlar...

Beni dinleyen şu anda kalbi heyecanla çarpan siz sevgili dinleyicilerime de temenni ediyorum:

"—Allah maddeten, mânen ve sıhhaten imkânlar versin... Sıhhatiniz güzel olsun, mâlî durumunuz müsait olsun, Allah'ın istediği mânevî şartlara sahip olun da, sizler de bu güzel beldelerde, bu güzel günlerde bu güzel ibadetleri yapın ve bu güzellikleri gözlerinizle görün, tadını tadın!" diyorum.

a. Allah'ın Azabını Kaldırması

Enes RA'dan kısa bir hadis-i şerifle başlamak istiyorum konuşmama. Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin neler söylediği bildiriyor Peygamber SAS Efendimiz bu hadisinde... Böyle hadis-i şeriflere *hadis-i kudsî* derler. Bunlardan üç tanesini okuyacağım size. Birincisi:[72]

---

[72] Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.III, s.82, no:2946, 9051; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.III, s.165, no:4436; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.IV, s.61; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.579, no:20343; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XXIV, s.201, no:26975.

يَقولُ اللّٰهُ: إِنِّي لَأَهَمُّ بِأَهْلِ الْأَرْضِ عَذَابًا ، فَإِذَا نَظَرْتُ إِلٰى عُمَّارِ بُيُوتِي ، وَالْمُتَحَابِّينَ فِيَّ ، وَ إِلَى الْمُسْتَغْفِرِينَ بِالْأَسْحَارِ ، صَرَفْتُ عَذَابِي عَنْهُمْ (هب. عن أنس)

RE. 515/3 (*Yekùlü'llàhu innî leehemmü bi-ehli'l-ardı azâben, feizâ nazartü ilâ ummâri buyûtî, ve'l-mütehâbbîne fiyye, ve ile'l-müstağfirîne bi'l-eshàr, saraftü anhüm.*)

(*Yekùlü'llàhu*) "Allah-u Teàlâ Hazretleri buyuruyor ki," diyor Peygamber Efendimiz... O bilir. Allah'ın elçisi, rasûlü olduğu için, Allah ona bildirdiği için bilir. "Allah-u Teàlâ Hazretleri der ki, buyurur ki: (*İnnî leehemmü bi-ehli'l-ardı azâben*) 'Ben yerdeki ahâliye, yeryüzündeki insanoğluna azab etmeğe kasdederim. Yâni azabı hak ederler, ehl-i arza azab etmeye niyetlenirim, kasdederim. (*Feizâ nazartü ilâ ummâri büyûtî*) Azab edeceğim sırada, benim evlerimi ma'mur eden kişilere baktığım zaman; (*ve'l-mütehâbbîne fiyye*) benim için birbirlerini seven kişilere baktığım zaman..."

Bu (*el-mütehâbbîne fiyye ve ileyye*) de olabilir. Oraya da bağlı olabilir; öteki, geriden gelen kelimeye de bağlı olarak, (*Ve ile'l-müstağfirîne bi'l-eshâr*) da olabilir. "Seher vakitlerinde tevbe ve istiğfar edenlere baktığım zaman, azabı onlardan kaldırırım. Yâni, müstehak oldukları, yapmak istediğim, kasdettiğim azabı yapmam, kaldırırım!" buyuruyor.

Bunu biraz açıklayarak söyleyeyim: (*İlâ ummâri buyûtî*) Yâni Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin baktığı, severek nazar buyurduğu ve onların hatırına yeryüzündeki insanlara azab etmekten vazgeçtiği, iyi insanlardan birisi, (*ummâri buyûtî*) zümresi... *Ummâr*, ma'mur eden, imar eden mânâsına geliyor; *buyûtî*, benim evlerim mânâsına geliyor. "Benim evlerimi ma'mur eden, benim evlerimi imar eden, şenlendiren kişilere baktığım zaman..."

Buradan, evlerim'den maksat, Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin evlerim buyurduğu yerler, mescidlerdir, ibadethanelerdir. Puthaneler değil, daha başka bâtıl dinlerin ibadethaneleri değil;

sadece Allah'a ibadet edilen mescidlerdir, camilerdir. Müşriklerin, kâfirlerin ibadethaneleri değil, içinde put olmayan, "*Lâ ilâhe illa'llàh*" mânâsıyla dopdolu olan yerler... Bütün bu vasıftaki ibadethaneler Allah'ın evleridir.

Allah'ın evlerinin en şereflisi de, Kâbe-i Müşerrefe'nin olduğu Mescid-i Haram'dır. Bundan daha şerefli bir başka mukaddes mekân, bunun üstünde yok. En şereflisi bu... Burada kılınan bir namaz, başka yerde kılınan yüz bin namazdan daha fazla sevaplı oluyor. İnsan sırf bir namaz aşkına kalkıp buralara gelir. Keşke gelmeler, gitmeler kolay olsa, kara yolundan, havadan, arabasına atlayan cumartesi-pazar Avrupa'ya gittiği gibi... Hatırlıyorum, geçtiğimiz senelerde yollar müsaitken, bir gecede, 24 saatte karayoluyla Trakya'yı, Bulgaristan'ı, Yugoslavya'yı, Avusturya'yı geçer, Münih'e ulaşırdık arabayla... İsveç'e gittik bir keresinde aynı şekilde, hatırlıyorum. Keşke bu imkânlar olsa...

En güzel ev, Allah'ın en mukaddes evi, Beytullah, yâni Kâbe-i Müşerrefe ve onun çevresindeki Mescid-i Haram dediğimiz Mekke'nin mübarek, kutsal mescidi. Bunları imar etmekten maksad, mescidleri imar etmekten maksad, taşı taş üstüne koyup bina etmek değil; zâten mevcut olan mescidi, içine girip, ibadetle şenlendirmek...

Demek ki insan, Allah'ın hangi evine gitse, içeri besmele çekerek girse; duası var biliyorsunuz, sağ ayağıyla girecek, salât ü selâm getirecek, Allah'tan hayırlar, rahmet isteyecek... Böyle bir mescide girse ne yapmış oluyor?.. Orayı imar etmiş oluyor. Mânevî bakımdan ma'mur hâle getirmiş oluyor, şenlendirmiş oluyor. Allah'ın çok sevdiği bir iş yapmış oluyor. Tabii, Allah'ın evinin de misafiri olmuş oluyor.

Türkiye'de olsun, başka bir diyarda olsun, Allah'ın beytine, evine giden, ibadet eden, namaz kılan kimse, içeri giren kimse ne olmuş oluyor?.. Allah'ın misafiri oluyor ve her misafire ev sahibi ikramda bulunur. Bu bir töredir, güzel bir töredir. Ev sahipleri misafirlere ikram ederler. Bu onların şânındandır. Tabii, Allah-u Teàlâ Hazretleri de evlerine, mescidlerine, ibadethanelerine, kendisine ibadet edilen bu güzel, mukaddes yerlere girenleri de,

“Misafirim!” diye taltif buyurduğuna göre, *“Duyûfu’r-rahmân”* dediğine göre;

مَرْحَبًا بِضُيُوفِ الرَّحْمٰنِ!

(*Merhaben bi-duyûfi’r-rahmân*) “Ey Rahman’ın misafirleri, hoş geldiniz!” diye, böyle yollara yazılar yazılmış olduğuna göre; ev sahibi misafire ikram edecek.

Tabii şeker, limonata, çay vs. maddî ikramları oluyor ev sahiplerinin... Hanımlar hazırlanıyorlar günlerinde; kendilerine gelen kimselere nice nice hediyeler, kekler, pastalar, börekler, çörekler sunuyorlar. Allah-u Teàlâ Hazretleri de, kendi evine gelenlere mükâfatta bulunacak. Bu müjde tabii, evlerini şenlendirenlere, mescidlerine gelip oralarda ibadet ve taatle meşgul olanlara...

Allah’ın evine giren bir insan ne yapar?.. Besmeleyle girer içine, orada ya zikir yapar, ya Kur’an-ı Kerim okur, ya namaz kılar... Ama bunların hiç birini yapmasa, otursa bile, namazı beklediği müddetçe, namazda imiş gibi sevap alır.

Allah’ın sevdiği birinci grup insanlar bunlar... Dünya üzerinde öteki suçlu, günahkâr, zâlim, fâsık, fâcir, kâfir insanlara ceza, belâ gelecekken, Allah’ın cezayı, belâyı onların hatırına, yüzü suyu hürmetine kaldırdığı birinci sınıf bu... Birinci grup diyelim, zümre diyelim, birinci zümre bu: Allah’ın mescidlerini girip şenlendiren, ibadetle canlandıran, nurlandıran, ihyâ eden, imar eden àbidler, ibadet ehli...

İkincisi: (*El-mütehâbbîne fiyye ve ileyye*) *İleyye*’yi buraya bağlı düşünelim önce: “Birbirlerini benim uğrumda ve bana geleceklerini düşünerek, benim sevgimin böylece kazanılacağını düşünerek, rızâmı umarak seven kimseler...”

Bu da çok kıymetli bir sıfattır, aziz ve sevgili kardeşlerim! Yâni, bir mü’minde olması gereken en güzel sıfatlardan birisi de budur. Mü’min, mü’min kardeşini sevecek. Birbirleriyle muhabbet edecekler, candan muhabbetli dost olacaklar mü’minler. Birbirlerine muhabbetlerini de hareketleriyle, konuşmalarıyla, ziyaretleriyle, yardımlaşmalarıyla, güzel sözleriyle, bağışlarıyla,

ikramlarıyla gösterecekler. Böyle birbirlerini Allah için dost edinen, ahiret kardeşi edinen, seven insanlar, *el-mütehàbbîn* zümresi, Allah için birbirlerini sevenler; mahşer gününde, Arş-ı A'lâ'nın altında nurdan minberlere oturacaklar, Allah'ın en büyük mükâfâtına mazhar olacaklar.

Allah-u Teàlâ, böyle mescidleri imar eden àbidlere baktığı zaman, kendisinin hatırı için, kendisinin rızasını kazanmak için birbirini seven mü'minlere baktığı zaman; (*el-müstağfirîne bi'l-eshâr*) seher vakitlerinde tevbe ve istiğfar edenlere baktığı zaman...

Biliyorsunuz seher vakti, sahur vakti demektir. *Sahur*, yemeğin adı; *seher*, vaktin adıdır. Seher vaktinde yenilen yemeğe *sahur* derler. Sahur yenilen zamana da, seher vakti derler. Yâni imsak kesilmezden önceki gecenin son kısmı oluyor. Ondan sonra artık imsak kesildi mi, sabah ezanı vakti geliyor. Ezan okunduğu zaman gece çıkmış oluyor.

Bu seher vakti çok kıymetli bir vakittir. Geceleyin, o güzel saatte Allah'a tevbe ve istiğfar edenler... Suçsuz kul olmaz. Amma tevbe etmek, istiğfar eylemek, affını istemek, Allah'tan mağfiret taleb eylemek, çok sevaplıdır. Allah çok seviyor. Kul suçlu, tevbe ve istiğfar ediyor: "Affet beni Allah'ım!" diyor. Suçlu aslında ama, Allah seviyor. Allah'ın Ekremü'l-ekremînliğindendir bu... *Gaffârü'z-zünûb*, *Settâru'l-uyûb*'dur. Kul suçlu da olsa, hatasını anlayıp tevbe ve istiğfar eyleyince, af ve mağfiret taleb edince kendisinden; Allah o suçlu kulu, suçuna rağmen seviyor ve afv ü mağfiret ediyor. Bu da bir müjdedir tabii, sizler için de, bizler için de...

İnşâallah geceleri, seher vakitlerini tevbe ve istiğfarla ihyâ edelim!..

Allah işte böyle mescidlerinde ibadet edenleri, birbirlerini Allah için sevip muhabbet gösterenleri, birbirleriyle güzel dostluk yapan mü'minleri, seher vakitlerinde kalkıp gözyaşlarıyla, dağlar ile, taşlar ile, kuşlar ile, cıvıl cıvıl, —böyle o vakitte ne kadar güzeldir dışarısı da— tevbe ve istiğfar edenlere baktığı zaman; onların hatırına yeryüzündeki öteki âsi, mücrim, zalim insanlara azab etmekten, azâbı umûmî göndermekten vazgeçiyor. Yâni taş yağacak, zelzele olacak, sel olacak, felâket olacak, dünya mahvolacak ama; Allah onların hatırına, ötekilere azabı göndermiyor.

Affetmek değil, azabı göndermiyor. Yâni o da bir fırsattır tabii... Onlar da afv ü mağfiret isterlerse Allah'tan, onlar da kurtulurlar. Ama o anda azabdan kurtulmuş oluyorlar. Yâni başlarına taş yağmasından, mahv ü perişan olmaktan, Lût kavmi gibi, Sodom Gomore gibi, Napoli yakınındaki Vezüv yanardağının patlamasıyla yerin altında kalan Pompei şehri gibi, azab umûmî gelebilir. Ama işte gelmiyor.

Onun için, bu güzel sıfatlara sahip olmaya çalışalım! Allah'a güzel ibadet etmeye çalışalım!.. Sonra, birbirimizi Allah için sevelim ve seher vakitlerinde kalkıp gözyaşlarıyla Allah'a ibadet edelim!..

Birinci hadis-i şerif bu...

b. Cenneti Tercih Edin!

İkinci hadis-i şerifi okuyorum, Hazret-i Ali RA'dan. Hazret-i Ali Efendimiz'e canımız kurban. Allah-u Teàlâ Hazretleri şefaatine erdirsin. Hazret-i Ali Efendimiz'le ilgili hadis-i şerifleri okurken Türkiye'deki Alevî kardeşlerimi de düşünüyorum. Onlara Kur'an-ı Kerim'in ve hadis-i şeriflerin inceliklerini anlattığımız zaman, Hazret-i Ali Efendimiz'den bir söz naklettiğim zaman, çok memnun oluyorum. Çünkü hem onlara doğruyu göstermiş oluyoruz, hem Hazret-i Ali Efendimiz'i yâd etmiş oluyoruz. Hataları varsa, onlar da bu hatalarını anlasınlar diye seviniyoruz.

Hazret-i Ali Efendimiz'in Rasûlüllah SAS'den rivayet ettiğine göre, Allah-u Teàlâ Hazretleri buyurmuş ki:[73]

يَقولُ اللهُ تَعَالٰى: يَا ابْنَ آدَمُ، اخْتَرِ الْجَنَّةَ عَلَى النَّارِ، وَلاَ تُبْطِلُوا أَعمَالَكُمْ، فَتُقْذَفُوا فِي النَّارِ مُنْكِسِينَ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا (الرافعي عن علي)

RE. 515/8 (*Yekùlu'llàhu teàlâ: Ye'bne âdem, ihteri'l-cennete ale'n-nâr, ve lâ tübtilû a'mâleküm fetukzefû fi'n-nâri münkisîne hàlidîne fîhâ ebedâ*) Allah korusun.

"Ey Ademoğlu!" buyurur diyor, Peygamber SAS Efendimiz, insanlara Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin seslendiğini buyuruyor: Ey insanlar, ey Hazret-i Adem'in cinsi, onun evlâtları olarak dünyada türemiş olan insan cinsi, ey Ademoğulları, ey insanlar!.. (*İhteri'l-cennete ale'n-nâr*) "Ey Ademoğlu, kendine cenneti seç, cehennemi bırak! Cennetin karşılığında, cehennemi bir tarafa it elinle; cehenneme gidecek işleri bırak, cenneti seç kendine!" diyor.

Bu çok önemli... Tabii herkes cenneti ister, nimeti ister. Dünyada da öyle, bir yerde biraz şenlik, rahatlık olsa, herkes oraya koşar. Bir yerin havası, âbı, suyu, manzarası güzel olsa

---

[73] Râfiî, *Ahbâr-ı Kazvin*, c.III, s.186; Hz. Ali RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XV, s.1223, no:43173; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XXIV, s.218, no:27011.

herkes orada kır safâsı yapmaya gider. Subaşları ne kadar kalabalık, böyle tatil günlerinde herkesin toplandığı yerler oluyor. Cennet güzeller güzeli, gözlerin görmediği, kulakların işitmediği, hayallere sığmayan güzelliklerin toplandığı bir yer.

Tabii orayı seçmek lâzım ama, bu seçmek sadece temenniyle olmuyor. Cenneti istediği halde cehenneme götürecek işleri yapan bir insan, Allah'ın yasakladığı haramları, zulümleri, günahları, suçları, çirkinlikleri, pislikleri yapan bir insan, aslında cenneti istememiş oluyor. Cenneti istemenin alâmeti, insanı cennete götürecek işleri yapmaya girişmek; insanı cehenneme düşürecek işleri yapmaktan uzak durmak.

Allah'ın haram kıldığı şeyleri yukardan aşağı yazıp asmak lâzım, kocaman harflerle: Allah zulmü yasaklamıştır. Allah şirki yasaklamıştır, kendinden gayriye ibadeti yasaklamıştır. Allah faizi yasaklamıştır. İçkiyi yasaklamıştır, aklı engellediği için. Allah, zinayı, hırsızlığı yasaklamıştır, gadri yasaklamıştır, hıyaneti yasaklamıştır... Yasaklanan şeyler neyse onları duvara yazmalı, çoluk çocuğa öğretmeli, insan kendisi iyice öğrenmeli!.. Cenneti kazanmak için, cennetlik işlerin neler olduğunu; cehenneme düşmemek için de, neler yapılırsa insanın cehenneme düşeceğini bilmeli!..

Çoluk çocuğuna ilk önce bunu öğretmeli! Hani uçağa bindik, hemen karşımıza adamlar çıkıyor, ellerinde şeyler:

"—Uçak kaza yaparsa, can yelekleri bilmem oturduğunuz koltuğun altındadır. Hava bozulursa uçağın içinde, yukarıdan bir oksijen maskesi düşer. Önce kendinizin yüzüne takın, sonra çoluk çocuğunuzun işine bakın, onların yüzüne takın!.."

Ondan sonra bilmem, "Şöyle yapmayın, böyle yapmayın! Kurtuluş şeyleri şuradadır, uçağın tahliye kapıları, uçaktan atlama kapıları şu..." Bunlar niçin?.. Bunları hep anlatıyorlar ilk başta hemen. Yâni, bir kaza olmasını temenni etmiyoruz ama, olursa işte bunları bilin diye...

İşte insanoğlu da cehenneme düşmeyecek şeyleri ilk önce çoluk çocuğuna öğretmeli. Uçağa giren insanlara ilk önce bunların öğretildiği gibi, çocuk ilk önce onu bilmeli!.. Hayatta ilk bildiği şey bu günahların neler olduğu, haramların neler olduğu olmalı!..

Sevapların neler olduğunu, cennete götürecek huyların neler olduğunu bilmeli, melek gibi yetişmeli çocuklar.

Sonra buyuruyor ki: (*Ve lâ tübtilû a'mâleküm*) "Sakın amellerinizi bâtıl duruma düşürmeyin! (*Fetukzefu fi'n-nâri münkisîne hàlidîne fîhâ ebedâ*) O zaman, tepetaklak cehenneme atılırsınız, orada ebedî kalırsınız. Sakın amellerinizi boşa çıkartacak feci işler yapmayın!"

Amellerin iptal olması, boşa çıkması ve cehenneme düşüp de ebedî kalmak sözlerinden anlaşılıyor ki, asıl amelleri iptal eden şey nedir? Şirktir, küfürdür. İnsan mü'min olamazsa, inancı itibariyle kâfir olursa, müşrik olursa; yâni bir tanrı inancı var, ateist değil, tanrıya inanıyor ama müşrik... "Üç tane tanrı" diyor, bir çok tanrıya inanıyor, veyahut taşa tapıyor, ağaca tapıyor, dağa tapıyor... Yanlış!.. Müşrik olursa ameller iptal olur. Çünkü Allah, müşrikin hiç bir ibadetini kabul etmiyor; hayrını hasenatını, hiç bir şeyini kabul etmiyor. İlk önce amellerin iptal olması imansızlıktandır.

Maalesef, herkesin bu gerçekleri anlayıp radyolarda, televizyonlarda bunlara göre halkı eğitmesi gerekirken; bazı radyolar, televizyonlar, gazeteler, dergiler insanların amelleri iptal olsun diye, Allah'ın sevmediği duruma düşsün diye, inançsızlığa itecek işler yapıyor. Şirke, küfre düşürecek sözlerde, beyanlarda bulunuyorlar. İnsanoğlu da bunu anlayamıyor, onların peşinde koşuyor. İşte bu seni küfre çağırıyor, inançsızlığa çağırıyor!

Geçen gün telefon geldi bana. Yoldaydım, Ankara'dan geliyordum. O kar, kış, buzla mücadele ederek seyahat ederken Tokat'tan telefon:

"—Efendim, birisi bana dedi ki: 'İşte Allah var, Kur'an var, Peygamber var, ne yapacaksın zikri, fikri, dervişliği?..' dedi" diyor.

Şimdi tabii pattadak telefon kesildi. Cevap verme imkânı bulamadık. Pekiyi, Allah ve Rasûlü varsa, Allah-u Teâlâ Hazretleri Kur'an-ı Kerim'de, Rasûlüllah da hadis-i şeriflerinde zikri tavsiye ediyor:

"—Günde yüz defa *Estağfiru'llàh* çekin!" diye Peygamber Efendimiz tavsiye ediyor.

“—Yüz defa *Lâ ilâhe illa’llàh* deyin!” diye hadis-i şerif var. “Allah Allah sözünü çok söyleyin!

وَاذْكُرْ اسْمَ رَبِّكَ بُكْرَةً وَأَصِيلاً (الإنسان:٢٥)

(*Ve’zküri’sme rabbike bükreten ve asîlâ*) “Sabah akşam Rabbinizi zikredin, Allah Allah deyin!” (İnsan, 76/25) diye ayet-i kerime var.

Bugün sabah namazından sonra vaiz çıktı, konuşma yapıyor camide... Onlar ayaküstü konuşuyor, cemaate dönük... Baktım, Allah Allah, zikrullahı anlatıyor:

“—İşte Allah’ı zikrederse bir insan, şu kadar sevap kazanır.” diyor.

Halbuki bunların resmi mezhepleri biraz tasavvufa karşıdır ama, onu anlatıyor. Mecburen anlatacak. Çünkü ayette ve hadis-i şerifte var. Onun için böyle kafa bozmuş:

“—Bunları niye yapıyorsun?”

Rasûlüllah emrettiği için, Kur’an’da olduğu için yapıyorum. Yâni Kur’an-ı Kerim’e dayanarak, bu sözleri söyleyerek onlardan vazgeçirtilir mi?

O zavallı, Anadolu’nun saf kadını da:

“—Ben bunları duydum, işte zikrimi, fikrimi bıraktım!” diyor.

Allah müstehakını vermesin, Allah ıslah etsin! Yâni her lâftan etkilenilir mi, bu kadar zayıf müslümanlık olur mu?.. Esen rüzgardan pat diye devriliyor yâni, karton gibi müslüman. Allah ıslâh etsin... Yolunun hak yol olduğunu anlayamamış, ibadeti bırakmış. Allah’ın zikrinden ne zarar gördün de Allah’ın ibadetini bırakıyorsun?.. Allah ıslâh etsin...

c. Allah’tan Nimet, Kullardan İsyan

Şimdi üçüncü hadis-i şerifi söyleyerek sohbetimi tamamlamak istiyorum. Bu üçüncü hadis-i şerif yine Hazret-i Ali Efendimiz RA ve Kerrema’llàhu vecheh Hazretleri’nden... Canımız, başımızın tâcı, mübarek, Allah’ın aslanı, Ümmet-i Muhammed’in önde gelenlerinden, serverlerinden, ilk müslüman çocuk, Peygamber Efendimiz’in evinde büyümüş, evlâdı gibi; kızı Fâtımatü’z-Zehrâ

anamızla evlenmiş ve Peygamber Efendimiz Medine'ye gidince herkesi birbiriyle kardeş edince, Hazret-i Ali yalnız kalınca:

"—Sen de benim kardeşimsin!" buyurmuş.

Hem evlâdı gibi evinde büyütmüş, hem kızıyla evlendirmiş, damadı eylemiş, hem amcasının oğlu... Amcasının geçim sıkıntısı hafiflesin diye evine almış, evlât gibi bakmış; hem "Kardeşimsin!" buyurmuş, iltifat eylemiş. Peygamber Efendimiz'in kardeşliğine mazhar olmak, ne kadar güzel!..

Hem de halife... Peygamber Efendimiz'in arkasından o hilâfet makamına oturan Hulefâ-i Râşidîn'in birisi. Hem de ümmetin dinî bilgisi en yüksek olanlarından ve fetva verebilecek seviyede; yâni müftülüğü, mürşidliği olan, yüksek makamda olan Hazret-i Ali Efendimiz... Allah cennette buluşturursun... Dünyada da onun istediği gibi has, hakiki müslüman olmayı bütün Hazret-i Ali'yi seven kardeşlerimize nasib eylesin, bizlere de onlara da...

Şimdi Hazret-i Ali Efendimiz, Peygamber Efendimiz'den bu hadis-i kudsîyi naklediyor. Ben kısaca izah edip, kısa keseceğim. Aslında bu üçüncü hadis-i şerif, beni çok böyle duygulandıran, okuduğum zaman heyecanlandığım bir hadis-i şeriftir ama, ne yapalım ki kısaca kesmek gerekecek. Saate göz ucuyla bakıyorum...

Buyurmuş ki Peygamber Efendimiz:[74]

يَقُولُ اللهُ تَعَالٰى: يَا ابْنَ آدَمُ ، مَا تُنْصِفُنِي ؟ أَتَحَبَّبُ إِلَيْكَ بِالنِّعَمِ
وَتَتَمَقَّتُ إِلَيَّ بِالْمَعَاصِي. خَيْرِي إِلَيْكَ مُنْزِلٌ ، وَشَرُّكَ إِلَيَّ صَاعِدٌ.
وَلاَ يَزَالُ مَلَكٌ كَرِيمٌ يَأْتِينِي عَنْكَ كُلَّ يَوْمٍ وَ لَيْلَةٍ بِعَمَلٍ قَبِيحٌ .

---

[74] Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.V, s.233, no:8048; Râfiî, *Ahbâr-ı Kazvin*, c.III, s.4; İbn-i Asâkir, *Mu'cem*, c.II, s.104, no:1270; Hz. Ali RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.15, s.1224, no:43174; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XXIV, s.221, no:27018.

يَا ابْنَ آدَمُ ، لَوْ سَمِعْتَ وَصْفَكَ مِنْ غَيْرِكَ ، وَ أَنْتَ لاَ تَعْلَمُ مَنِ الْمَوْصُوفِ ، لَسَارَعْتَ إِلٰي مَقْتِهِ (الديلمي ، والرافعي عن علي)

RE. 515/9 (*Yekùlü'llàhu teàlâ: Ye'bne âdem, mâ tünsıfunî? Etehabbebü ileyke bi'n-niam, ve tetemakkatu ileyye bi'l-meàsî. Hayrî ileyke münzil, ve şirkün ileyye sàid*) veyahut (*ve şerrüke ileyke sàid*); *şirkün* diye harekelenmiş ama böyle de okunabilir. (*Ve lâ yezâlü melekün kerîmün ye'tînî anke külle yevmin ve leyletin bi-amelin kabîh. Ye'bne âdem, lev semi'te vasfeke min gayrike ve ente lâ ta'lemü meni'l-mevsùf, lesâra'te ilâ maktihî.*) buyurmuş.

Bu ibretli bir hadis-i şeriftir. Ben hemen açıklamasına geçiyorum:

"Ey Ademoğlu, yâni ey insanlar! Ey kendilerine iman vazifesi terettüb etmiş olan, hayat imtihanına tâbi olan, Allah'ı bilmekle vazifeli olan, Allah'a kulluk etmek vazifesiyle vazifeli olan insanoğulları! Dünyaya boşuna gelmediniz, imtihan geçiriyorsunuz..." Keşke bütün insanlar bu işi böylece bilseler.

"Ey Ademoğlu, (*mâ tünsifunî*) sen bana insaflı davranmıyorsun, adaletli davranmıyorsun, hakkàniyetli davranmıyorsun!" Allah-u Teàlâ Hazretleri böyle itham ediyor günahkâr insanlara. (*Mâ tünsifunî*) "Bana insaflı davranmıyorsun, adaletli, ölçülü, hakkaniyetli davranmıyorsun; yâni, yapılması gereken işi yapmıyorsun!"

Onun açıklaması sadedinde de devamında buyuruyor:

(*Etehabbebü ileyke bi'n-niam*) "Ben sana çeşitli nimetleri ikram ederek sevgimi gösteriyorum, senin seveceğin işleri yapıyorum, seni sevdiğimi gösteriyorum. Yaratıkların içinde en sevdiğim mükerrem varlık, insanlar; tabii mü'min olanları... Ben sana çeşitli nimetler veriyorum, rubûbiyetimi gösteriyorum, ihsânımı, ikrâmımı gösteriyorum, cömertliğimi, cûdumu gösteriyorum... (*Ve tetemakkatü ileyye bi'l-meàsì*) Sen de benim sevgime mukabele edecek yerde, günahlara dalarak, günahlarla benim gazabımı çekecek işler yapıyorsun!.. Ben muhabbeti tahakkuk ettirmek için lütuflarda bulunuyorum; sen de günahlarla gazab-ı ilâhiyeye uğrayacak, kahr-ı ilâhiyeye uğrayacak işler yapıyorsun!"

Evet, aziz ve sevgili dinleyiciler, insanoğullarının çoğu maalesef bu durumda... Allah'ın nimetleriyle yaşıyor, Allah'a isyan ediyor. İman etmiyor, ibadet etmiyor, güzel kulluk etmiyor. Hayatın en mühim işi bu... Birçok kimse bunu anlamıyor. Hatta münevverim diyen insanlar anlamıyor... Hatta münevverim diyen insanların büyük bir kısmı, maalesef o bilgisini Allah'a güzel kullukta kullanmıyor; şeytana kullukta kullanıyor, nefse kullukta kullanıyor, şirkte, küfürde kullanıyor. "İnanmıyorum!" diyor, "Ateistim!" diyor, "Dinsizim!" diyor, "İmansızım!" diyor. Utanmadan, Allah'ın nimetini yeyip, etrafta öyle dolaşıyor.

(*Hayrî ileyke münzilün, ve şerrüke ileyye sàidün*) veya (*şirkün ileyye saîdün*) İki türlü okuyabileceğimizi söylemiştik. Hadisi harekeleyen ikinciyi harekelemiş ama, ben birinciyi de uygun görüyorum: "Hayrım sana iniyor, senin şerrin bana çıkıyor."

Biliyorsunuz, kulların ibadetleri Allah-u Teàlâ Hazretleri'ne melekler tarafından götürülür. Allah her yerde hàzır ve nâzır olduğu ve her şeyi bildiği halde, melekleri dergâh-ı izzete arz ederler: "Yâ Rabbi bugün kulların şunları şunları yaptı" diye, işlem olsun diye.

(*Ve lâ yezâlü melekün kerîmün ye'tînî anke külle yevmin ve leyletin bi-amelin kabih*) "Dâimâ kerim bir melek, yâni soylu, güzel, Allah'ın sevdiği bir melek senin yanından bana her gün ve gece kötü ameller getiriyor, kötü haberler getiriyor ey kulum, maalesef durum böyle!" diye Allah-u Teàlâ Hazretleri itab ediyor günahkâr kullara... Allah onları ikaz etsin... Bizi de günahlara, haramlara bulaştırmasın...

(*Ye'bne âdem, lev semi'te vasfeke min gayrike ve ente lâ ta'lemü meni'l-mevsûf, lesâra'te ilâ maktihî*) "Ey Ademoğlu, eğer sen, senin şu günahlarla uğraştığın andaki şu hâlini, sana kim anlatılıyor diye söylemeden birisi anlatsa; 'Yâhu, birisi şöyle yapıyormuş... Birisi ona çok iyilik yapıyormuş da, o ona karşı şöyle nankörlük ediyormuş, edepsizlik ediyormuş, vay be!' diye böyle anlatsa; sen ona kızardın ey Ademoğlu! Halbuki anlatılan sensin, durum senin durumun!.." diye böyle bildiriyor Allah-u Teàlâ Hazretleri.

Aziz ve sevgili dinleyiciler, aman Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin nimetlerine şükürle, ibadetle, ona güzel kulluk ederek karşılık

verelim!.. Nimetlerini yeyip àsî olanlardan, azgınlık ve taşkınlık yoluna gidenlerden, imansız, faydasız, insafsız yaşayanlardan olmamaya gayret edelim!..

Tabii, bu kuru bir sözle olmuyor. Bir eğitimle oluyor. Şimdi ben Türkiye'deki durumlara bakıyorum, gazetelere bakıyorum. Bir gazetede, üç tane anasını-babasını öldüren evlât haberi vardı geçen gün, dikkatimi çekti. Dedim, "Yâhu cinnet mi geçiriyor bizim halkımız, ne oluyor?.. Bir insan sevgili anasını-babasını nasıl keser?" filân diye. Ana-baba da öyle günahlar işlemiş ki, evlât da çileden çıkmış. Yâni al birini, vur ötekisine...

Toplumumuz çok büyük tehlikeler içinde. Babalar, anneler günahlar içinde. Evlâtlar o günahkâr annelere babalara karşı saygısızlıkta ve günahlar içinde. Aman yâ Rabbi!.. Yâni anaların, babaların da çok dikkatli olması lâzım; evlâtların da...

Bütün bunların tek sebebi var, aziz ve sevgili Akra dinleyicileri!.. Bunu işte anlamıyor bir çok kimse, maalesef bu büyük gerçeğe karşı gözlerini kapatıyorlar, görmüyorlar: Dînî terbiye en soylu şekilde, en ciddi şekilde devlet tarafından, soyluluğu, güzelliği, tertemizliği kontrol edile edile; böyle kontrol dışı abuk sabuk şeyler öğretilmesin diye, en güzel şekilde, en soylu şekilde öğretilmeli!..

Yâni, tabii burada bir ince nokta var: Devleti yöneten insanlar kim?.. Senin, benim kardeşlerim, senin benim akrabam, senin benim gibi tahsil gören insanlar... Eğer bunlar dînî tahsili güzel görmemişlerse, onlar da yanlış fikirlere sahip olabilir. Çok yüksek bir mevkide olur, çok önemli bir makam işgal ediyordur; ama dînî bilgisi çocuksudur, çok cahilcedir, ilkokul seviyesinden bile aşağıdır. Şimdi onun kendi zayıf bilgisine göre, sığ mantığına göre, bazıları diyor ki:

"—Efendim, müslümanlık kötüdür. Müslümanlar mürtecidir, gericidir..." filân.

Sen bırak bu şeyleri de, bir bilene soralım! Hani gazetelerde böyle şeyler oluyor, "Bir bilene soralım" diye bölümler oluyor. Bu dini en iyi kim biliyor?..

"—Efendim işte müslümanlar şöyledir, böyledir..."

Gel, Avrupalı bir filozofa soralım!.. Gel bakalım şu dinin felsefesini yapmış olan, senin de saygı duyacağın, okumuş yazmış,

hatta doğuştan müslüman olmayan birisine soralım!.. Dünyanın sevdiği, saydığı, çok büyük filozoflara soralım!.. Bakın, müslüman oluyor! Amerika'da doğuyor, Fransa'da doğuyor, hristiyanlık tahsili yapıyor, ateizmin içine düşüyor, yıllarca bocalıyor... Ama çok bilgili, çok derin, bilgisi, görgüsü, sezgisi derin, dünyayı çok iyi tanıyan insan, sonunda müslüman oluyor.

Onun için, ben Türkiye'de dînî terbiyenin böyle abuk sabuk, bilgisiz, sığ insanlar tarafından kararlaştırılmasının da, iyi sonuç vermediğini görüyorum. O zaman ne oluyor?.. Devlet dine müdahale ediyor, lâiklik olmuyor. Devlet dine müdahale ediyor ama, yanlış istikàmette müdahale ediyor, abuk sabuk şeyler ortaya koyuyor. Bu sefer Allah'ın ahkâmıyla sanki zıtlaşıyormuş, karşı geliyormuş gibi oluyor.

Devlet, dinin asıl kaynaklarından, Kur'an-ı Kerim'den, hadis-i şeriften, en salâhiyetli, en kıymetli insanlar tarafından apaçık, dosdoğru öğretilmesinin şartlarını hazırlamalı!.. Ama İslâm'ı bilmeyen bir insan kalkıp da, İslâm hakkında hüküm vermeye, "Müslümanlar şöyle yapsın, böyle yapsın..." diye yönünü yönlendirmeye çalışmamalı!.. O zaman yanlış sonuçlar oluyor.

Ben İlâhiyat Fakültesi profesörü olarak bu yanlışlıkları görüyorum ve dilimin döndüğünce anlatmaya çalışıyorum. Kimseyi de kırmak istemiyorum. Herkese karşı sevgim, saygım var ama; ortada yanlışlık var!.. Yanlışlığı da düzeltmek gerektiği için, ikaz etmek zorunda kalıyorum dergilerimde, konuşmalarımda... Nasib olur da inşâallah günlük gazete de çıkartırsak, orada da onları anlatmağa çalışacağım! Milletimi seviyorum, halkımızın mutluluğunu istiyorum. Her şeyin düzenli olmasını istiyorum.

Şimdi meselâ bizim Türkiye'de yüzlerce çevre derneğimiz var. Çevreyi yeşillendirmek, doğayı korumak, doğal sit alanlarını korumak, tarihî sit alanlarını korumak hususunda muazzam sevgimiz, gayretimiz ve istediğimiz var. Elimizden geldiğince bunu tahakkuk ettirmek için, ağaç dikme kampanyaları açıyoruz, yeşilliği korumaya gayret ediyoruz, el-hamdü lillâh... Yâni tarihi seviyoruz, doğamızı seviyoruz, toprağımızı seviyoruz. Onları güzelleştirmeğe çalışıyoruz.

İnsanımızı da seviyoruz; hatasıyla, sevabıyla... Yâni doğruluğuyla, eğriliğiyle insanımızı seviyoruz. Yanlış yolda olanı doğru yola çekmeğe çalışıyoruz; çünkü bu ona yardım... Doğru yolda olanı destekliyoruz, çünkü doğru olan şekil bu.

Peygamber SAS Efendimiz buyurdu ki:[75]

اُنْصُرْ أَخَاكَ ظَالِمًا ، أَوْ مَظْلُومًا ! قِيلَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ ، نَصَرْتُهُ مَظْلُومًا ، فَكَيْفَ أَنْصُرُهُ ظَالِمًا ؟ قَالَ: تَمْنَعُهُ مِنَ الظُّلْمِ ، فَذٰلِكَ نَصْرُكَ (حم. خ. ت. حب. ع. هب. ق. عن أنس)

(*Ünsur ehàke zàlimen, ev mazlûmen*) "Din kardeşin zàlim de olsa, mazlum da olsa ona yardım et!"

Çok güzel, bilmemiz gereken bir hadis-i şerif.

(*Kîle*) Denildi ki: (*Yâ rasûla'llàh, nasartühû mazlûmen*) "Yâ Rasûlallah, mazlumken yardım etmeyi anlıyorum, tamam; (*fekeyfe ensuruhû zàlimen*) ama zàlimken ona nasıl yardım edeyim?"

Efendimiz ne kadar güzel, dikkat çekici bir şekilde beyan etmiş durumu. Yâni, zàlimken kardeşe yardım edilir mi, zulmediyor?..

---

[75] Buhàrî, *Sahîh*, c.II, s.863, no:2312; Tirmizî, *Sünen*, c.VIII, s.210, no:2181; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.III, s.99, no:11967; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.XI, s.571, no:5167; Taberânî, *Mu'cemü's-Sağîr*, c.I, s.346, no:576; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.VI, s.449, no:3838; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VI, s.101, no:7606; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.VI, s.94, no:11290; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.III, s.94; Heysemî, *Müsnedü'l-Hàris*, c.II, s.764, no:762; Abd ibn-i Humeyd, *Müsned*, c.I, s.411, no:1401; Kudàî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.I, s.375, s.646; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.V, s.83; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.VI, s.321; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.358, no:7458; İbn-i Asâkir, *Mu'cem*, c.I, s.122, no:229; Ebû Nuaym, *Ahbâr-ı Isfahan*, c.V, s.338, no:40057; Temmâmü'r-Râzî, *el-Fevâid*, c.III, s.93, no:1092; Hàris, *Müsned*, c.III, s.238, no:747; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.I, s.431, no:1757; Enes RA'dan.

İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.XI, s.570, no:5166; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.I, s.202, no:649; Hz. Aişe RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.I, s.210, no:679; Dârimî, *Sünen*, c.II, s.401, no:2753; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XIII, s.345; Câbir RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.414, no:7204, 7205; *Keşfü'l-Hafâ*, c.1, s.241, no:631; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.VII, s.76, no:5840; RE. 84/7.

(*Kàle*) Buyurdu ki: (*Temneuhû mine'z-zulmi*) "Zàlimin zulmünü engellemeğe çalışırsın, zulmü yaptırtmazsın; (*fezâlike nasruke*) bu da ona senin yardımındır."

Zàlimi zulmünden engellemek, ona yardımdır. Çünkü zulmü yaparsa, Allah'ın kahrına, belâsına uğrayacak, dünyası, ahireti mahvolacak, tepetaklak cehenneme atılacak. O halde, onu cehennemden kurtarmaya çalışmak, ona yardım.

Onun için herkesi seviyoruz, herkesi kurtarmak istiyoruz. Ama sarhoş, kendisine içki içirtmeyen insana kızar, bağırır, çağırır... Halbuki içki içirtmeyen, meyhaneden onu çekip götürmeğe çalışan insan, ona iyilik yapmak istiyor. Ama sarhoş onu anlamıyor. Bazen hasta doktorunu istemez, eğer aklî durumu bozuksa, deli, kendisini tedavi edecek doktorla kavgaya, mücadeleye girişir; zincirlere vurulur.

Allah basiret ihsan etsin... Yanılanlara hidâyet nasib etsin, doğru yolu görmeyi nasib etsin, doğru yola girmeyi nasib etsin... Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin hadis-i kudsîdeki ikazı hepimizin kulağında olmalı!.. Eğer bize, sanki bizi anlatmıyormuş gibi söyleseler:

"—Yâ bir adam şöyle yapıyormuş, böyle yapıyormuş... Bir kişi şu kadar iyiliğe karşı, bu kadar kötülükle davranıyormuş..." diye bizim yanımızda anlatsalar;

"—Kimmiş o nankör?.. Kimmiş o iyiliğe kötülükle mukabele eden iz'ansız, irfansız, edepsiz?.." deriz.

Yâhu sen anlatılıyorsun işte, sen Allah'a karşı böyle yapıyorsun!..İşte bu durumdan kurtulması lâzım herkesin. Allah-u Teàlâ Hazretleri, şu güzel günler hürmetine şu güzel yerlerde, duaların kabul olduğu zamanlarda ve mekânlarda dua ediyorum: Şaşıranlara doğru yolu göstersin... Çünkü bizim memleketimizde olsun, dışarıda olsun, 20. Yüzyıl'da bir kültür buhranı var. İnsanların kafaları karma karış oluyor. Doğru yolda olanları bile raydan çıkartacak işler oluyor. Sapıtabiliyorlar, delirebiliyorlar, akılları başlarından gidebiliyor.

Allah imanımızı korusun, güzel işler yapmamızı nasib etsin... Sevdiği kul durumuna gelmemizi nasib etsin... Ömrümüzü

rızasına uygun geçirmemizi nasib etsin... Şu dâr-ı dünyada. şu dünya imtihanını üstün başarıyla başarmayı nasib etsin...

Talebeler şimdi geliyorlar, benim elimi öpüp dua istiyorlar:

"—Hocam, işte üniversite giriş imtihanlarına hazırlanıyoruz, dua edin de başarılı olalım!.."

Hepimiz imtihandayız, hepimiz ahiret imtihanındayız. Hepimiz birbirimize dua edelim de, bu imtihanı kazanalım!.. Allah'ın huzuruna sevdiği, razı olduğu kullar olarak varalım!.. Cennetiyle cemâliyle müşerref olalım, aziz ve sevgili Akra dinleyicileri!..

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu"llàhi ve berekâtühû!

Mekke-i Mükerreme'den size kucak dolusu sevgiler, selâmlar, dualar...

11. 04. 1997 - Mekke

17. KURBAN BAYRAMI

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llàhi ve berekâtühû!..

Cumanız ve bayramınız mübarek olsun, aziz ve sevgili Akra dinleyicileri!..

Bugün, Allah'a hamd ü senâlar olsun ki hem cuma günü, mü'minlerin her hafta karşılaştığı, nâil olduğu bayram; hem de Kurban Bayramı'ndayız. İki bayram üst üste gelmiş oluyor, *nûrun alâ nûr* olmuş oluyor.

a. Bayramda Yapılacak Şeyler

Biliyorsunuz daha önceki konuşmalarımda da, Ramazan Bayramı münasebetiyle söylemiştim: Müslümanların biri Ramazan, biri Kurban olmak üzere senede iki bayramı vardır. Bu hususta şöyle rivayet ediliyor:[76]

قَدِمَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْمَدِينَةَ ، وَلَهُمْ يَوْمَانِ يَلْعَبُونَ فِيهِمَا. فَقَالَ: مَا هٰذَانِ الْيَوْمَانِ ؟ قَالُوا : كُنَّا نَلْعَبُ فِيهِمَا فِي الْجَاهِلِيَّةِ. فَقَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: إِنَّ اللهَ قَدْ أَبْدَلَكُمْ بِهِمَا خَيْراً مِنْهُمَا : يَوْمَ الْأَضْحٰى ، وَيَوْمَ

---

[76] Ebû Dâvud, *Sünen*, c.III, s.353, no:959; Neseî, *Sünen*, c.V, s.484, no:1538; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.III, s.103, no:12025; Hàkim, *Müstedrek*, c.I, s.434, no:1091; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.VI, s.439, no:3820; Beyhakî, *Şuabü'l-Îmân*, c.III, s.341, no:3709; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.III, s.277, no:5918; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.I, s.542, no:1755; Tahàvî, *Müşkilü'l-Âsâr*, c.IV, s.17, no:1283; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.II, s.273; Abd ibn-i Humeyd, *Müsned*, c.I, s.409, no:1392; Ziyâü'l-Makdîsî, *el-Ehàdîsü'l-Muhtâreh*, c.II, s.381, no:1911, 1912; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VIII, s.548, no:24102; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.VIII, s.85, no:6904.

الْفِطْرِ (د. ن. حم. ك. ع. هب. عن أنس)

(*Kudime rasûlü'llàhi salla'llàhi aleyhi ve selleme'l-medîneh*) "Peygamber SAS Efendimiz Medine-i Münevvere'ye geldiği zaman, (*ve lehüm yevmâni yel'abûne fîhimâ*) onların eğlence yaptıkları iki günleri vardı." Nevrûz ve Mihrican günleri.

(*Fekàle*) Onların o günlerde bazı şenlikler yaptıklarını, eğlence ve sevinç izhar ettiklerini görünce, onların sebebini sordu: (*Mâ hâzâni'l-yevmân*) "Bu iki gün nedir?"

(*Kàlû: Künnâ nel'abü fîhimâ fi'l-câhiliyyeh*) "Biz cahiliyeden beri bu günlerde eğlence yaparız." dediler.

(*Fekàle rasûlü'llàhi salla'llàhi aleyhi ve sellem*) Bunun üzerine Peygamber SAS Efendimiz buyurdu ki: (*İnna'llàhe kad ebdeleküm bihimâ hayran minhümâ: Yevme'l-adhà, ve yevme'l-fıtr*) "Allah bu iki bayram yerine size daha hayırlı iki gün olan Ramazan ve Kurban Bayramı'nı vermiştir."

Enes RA'dan... Ebû Dâvud *Sünen*'inde zikretmiştir bu hadis-i şerifi. Neseî'de vardır, Ahmed ibn-i Hanbel'de vardır.

Demek ki bizim, Rasûlüllah SAS Efendimiz'in mübarek fem-i saadetinden sâdır olmasıyla tescil edilmiş iki güzel, mükemmel, mübarek bayramımızdan ikincisi olan Kurban Bayramı'nı idrâk etmiş oluyoruz. Allah-u Teàlâ Hazretleri Alem-i İslâm'a hayırlı ve mübarek eylesin bu bayramı... Dertli kardeşlerimizi dertlerden kurtarsın... Sıkıntıda, meşakkatte, üzüntüde olan kardeşlerimizi bu sıkıntılardan, üzüntülerden kurtarsın... Her türlü maddî mânevî nimetlere mazhar eylesin... Gönüllerinin muradlarını ihsân eylesin... Cennetiyle cemâliyle ahirette de müşerref eylesin, aziz ve sevgili kardeşlerim!..

Biliyorsunuz, biz Suud'dan telefon ediyoruz. Her zaman konuşmalarımızda böyle nerede olduğumuzu bildiriyorduk. Şu anda, bir gün önce bayramı yapmış durumda Suudlular. Bu meseleyi tabii, bazı gazeteciler gelip benimle burada röportaj yapmışlardı, onlara da anlattım. Teferruatlı anlatma durumunda değiliz şimdi ama, Suud'da zamanı hesaplamada ictimâ anını, yâni ayın dünya ve güneş arasındaki hizaya gelme anını esas

alıyorlar; hilâlin görünmesini esas almıyorlar. Halbuki bizim namazları, ayları hesaplayan alimlerimiz, başta rahmetli Fatin Hoca olmak üzere, Kandilli Rasathanesi'nin bu işlerle meşgul üstâdı, profesörü, rahmetli Mehmed Akif'in arkadaşı... Peygamber SAS Efendimiz hilâlin görülebilirliğini esas aldığından, daima o esasa göre hareket etmişlerdir. Yâni, bir yerde hilâl gözlendiği zaman teşekkül etmişse, görülebilecek durumdaysa, ertesi gün orada yeni ay başlamıştır diye hesaplarlar.

Ama bunlar şimdi değişmiştir, her ülke kendisine göre bir usül tutturuyor; Amerikan usulü, Avrupa usûlü filan gibi usüller çıkıyor. Onlar ayın dünya ile güneş arasındaki hizaya gelip bir saniye geçmesini, yeni bir ayın başlangıcı kabul ettiklerinden, hilâl görülemeyeceği halde yeni ayı girmiş kabul ediyorlar...

Doğrusu Türkiye'nin tesbit ettiğidir. İkisi de hesaplamadır. Çünkü aylar önceden, yıllar önceden biliniyor bu işler. Takvimlerini de buradan satın almıştık, yanımızda gezdirmiştik sene boyunca. Bir gün önce olacağını biz önceden biliyorduk zaten. İkisi de hesapla yapıyor ama, bizimkiler hesapta hilâlin görülebilirliğini esas aldıkları için, bizimkilerin yaptıkları sünnet-i seniyyeye daha uygun oluyor. Eh, bir ictihaddır, buradakiler de

başka türlü yapıyor, mühim değil... Yâni eğer farklılık olsa bile, Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin haccı ve Arafat'a hacıların çıkışını kabul edeceğini Peygamber SAS Efendimiz müjdelemiş olduğu için, bir mahzur yok. Ama bizimkiler de müsterih olsunlar, bilsinler ki hesaplar güzel yapılıyor.

Bunu böyle te'yiden söyledikten sonra, biliyorsunuz bayram kelimesi Arapça'da *iyd*, *ayın-ye-dal* ile yazılıyor. *İyd*; avdet etmek, dönüp dönüp tekrar gelmek kelimesiyle ilgili. *Àde-yeùdü* kökünden. Yâni, her sene dönüp dönüp müslümanların karşısına çıktığından, bu isim verilmiş olabilir. Bir de ihsân sahibi kişilerin bazı kimselere hediyeleri döndürüp vermesi dolayısıyla yapılan hediyelere de *âide* ve *avâid* denir. Yâni böyle sevinçlerin, neşenin tekrarlanması, dünyevî ve uhrevî, dînî ve mânevî, ilâhî ikrâmların verilmesi dolayısıyla bu isim verilmiştir deniliyor. İştikàkı bu, yâni kelimenin çıkış noktası bu.

Şimdi bu bayram tabii, bizim için önemli olan bazı şeyler var bayramda yapmamız gereken... Bu konuşmamın dinlendiği sırada tabii bunların zamanı geçmiş olacak:

Biliyorsunuz Kurban Bayramı'nın namazının kılınması vâcibdir. Namazın içinde altı tane ilâve tekbir vardır. Birinci rekâtta *Sübhàneke*'den sonra; ikinci rekâtta da zamm-ı sûreden sonra, rükûya varmadan önce üçer üçer, iki tekbir. Bunlar da vacibdir.

Bir de Kurban Bayramı'nda, Arafe günü sabah namazından itibaren, bayramın dördüncü günü ikindi namazını kıldıktan sonra dahil, yirmi üç vakitte müslümanlar—erkekler açık, yüksek sesle— birer defa tekbir getirirler: "*Allàhu ekber, allàhu ekber... Lâ ilâhe illa'llàhu va'llàhu ekber... Allàhu ekber ve li'llâhi'l-hamd*" Bunu söylemeleri de vacibdir.

Yâni, bunlar birer vazifeydi. Keşke daha önceden konuşmayla bunlar halkımıza duyurulmuş olsaydı. Neyse bu sefer bunu böyle anlatırız, inşâallah önümüzdeki seneler, Allah bir mâni vermezse, radyomuz, televizyonumuz kapatılmaz, yaşarsa, Allah dâim etsin, zulme gadre uğrattırmasın, inşâallah o zaman dinlenilir.

Bayramın mendubları da şunlardır: Bayram günü müslüman erken kalkacak. Gusül abdesti alacak. Misvak kullanacak,

dişlerini, ağzını güzelce misvaklayacak, güzel kokular sürünecek, giyilmesi mübah olan elbiselerinin en güzelini giyecek. Tabii burada mübah sözünü bastırarak söylüyorum giyimin İslâmî şartlara uygun olması lâzım! Meselâ kadın giyiminde vücudun hatlarını belli etmeyecek şekilde bol olması lâzım. Altını göstermeyecek şekilde, şeffaf olmayan bir şekilde olması lâzım. Kapatılması gereken kısımları örtmesi lâzım!

Erkeklerin de yine, vücut hatları belli olmayacak şekilde giyinmesi lâzım! Rükûya vardıkları zaman, eğildikleri kalktıkları zaman, avret mahallerinin belli olmayacak şekilde giyimi esas oluyor. Böyle güzel elbiselerini, İslâmî şekillere sahip elbiselerini, güzel, temiz elbiselerini giyecek. Tabii temiz olmak şartıyla, yıkanmış olmak şartıyla. İlk elbise olmayabilir, yepyeni de olabilir.

Allah'ın nimetlerini düşünerek sevinçli ve neşeli görünecek. Yüzük takacak. Böyle bayramda yüzük takmak da mendubdur. Tatlı bir şey yiyecek; mümkünse hurma tek adet olmak üzere.

Tabii Kurban Bayramı'nda kurban kesecek olan kimselerin, kurbandan yemek için, bir şey yemeden namazdan sonra kurbanın kesilmesini beklemesi, o da mendubdur.

Sabah namazını camide kılacak, ondan sonra bayram namazı için mümkünse daha büyük camiye gidecek veya bulunduğu camide kılacak.

Acele etmeyip sükûnetle yürüyecek. Namaza giderken, "*Allàhu ekber, allàhu ekber... Lâ ilâhe illa'llàhu va'llàhu ekber... Allàhu ekber ve li'llâhi'l-hamd*" diye tekbir getirecek. Dönerken, gittiği yoldan başka bir yoldan dönecek. Mü'minlerle karşılaştığı zaman, güler yüz gösterecek, selâm verecek. Elinden geldiğince, çok çok sadaka verecek.

Bunlar, bayram günlerinde müslümanların yapması gereken şeyler... Ayrıca tabii kabirleri ziyaret etmesi, eski büyüklerini, ahirete irtihal etmiş olan büyüklerini, onların kabirlerini ziyaret ederek, ruhlarına fatihalar okuyarak, hayırla anarak ruhlarını şâd etmesi de lâzım!..

b. Bayramda Tekbîr ve Tehlîl

Peygamber SAS Efendimiz Enes RA'dan rivâyet edildiğine göre bayramlar hakkında buyurmuş ki:[77]

زَيِّنُوا الْعِيدَيْنِ بِالتَّهْلِيلِ ، وَالتَّكْبِيرِ ، وَالتَّحْمِيدِ ، والتَّقْدِيسِ (زاهر بن طاهر في تحفة عيد الفطر ، حل. عن أنس)

RE. 293/4 (*Zeyyinü'l-ıydeyni bi't-tehlîli, ve't-tekbîri, ve't-tahmîdi, ve't-takdîs.*) "Bu iki bayramı zînetlendiriniz!" Bakın burada da, Peygamber Efendimiz'in iki bayram kabul ettiğini anlamış oluyoruz. Ne ile?.. (*Bi't-tehlîl*) "Tehlil ile, yâni '*Lâ ilàhe illa'llàh... Lâ ilàhe illa'llàh...*' diyerek."

(*Lâ ilàhe illa'llàh*) kısasıdır. Uzunu:

لاَ اِلَهَ اِلاَّ اللهُ وَحْدَهُ لاَ شَرِيكَ لَهُ ، لَهُ الْمُلْكُ وَ لَهُ الْحَمْدُ ،

وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ .

(*Lâ ilàhe illa'llàhu vahdehû lâ şerîke leh, lehü'l-mülkü ve lehü'l-hamdü, ve hüve alâ külli şey'in kadîr.*)

Bu, tevhid mânâsını ilâve cümlelerle daha da takviye ediyor:

(*Lâ ilâhe illa'llàh*) "Allah'tan başka ilâh yok; sadece ve sadece âlemlerin Rabbi Allah-u Teàlâ Hazretleri var. (*Vahdehû*) O tektir; (*lâ şerîke lehû*) şeriki, nazîri, eşi benzeri yoktur. İki değildir, üç değildir, çok değildir." Yâni politeizmi, dualizmi, hepsini reddediyor.

(*Lehü'l-mülkü*) "Kâinâtın yönetiminde güç kuvvet ondadır, onun elindedir, mülk onundur, egemenlik onundur. (*Ve lehü'l-*

---

[77] Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.II, s.291, no:3332; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.II, s.288; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VIII, s.546, no:24095; *Keşfü'l-Hafâ*, c.I, s.443, no:1441; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XIII, s.196, no:12920.

hamdü) Hamd ü senâlar, şükürler, hepsi Allah'a gider, Allah'ındır; çünkü her güzel şeyi yaratan Allah'tır. (*Ve hüve alâ külli şey'in kadîr*) O her şeye kàdirdir."

Bu tabii *Lâ ilàhe illa'llàh*'ın genişçe bir izahlı ifadesi olmuş oluyor, mufassal şekli olmuş oluyor. Bu âşikâr tevhiddir, yâni Allah bir demenin âşikâre şeklidir.

Bir de gizli tevhid vardır. O da:

لاَ حَوْلَ، وَلاَ قُوَّةَ، إِلاَّ بِاللهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ .

(*Lâ havle, ve lâ kuvvete, illâ bi'llâh*)'tır. O ne demek?.. "Allah'tan başka güç kuvvet yok. Güç kuvvet Allah'ındır." demek. Yâni, "Allah istemezse, kimse bir şey yapamaz. Allah bir şeyi isterse, kimse onu engelleyemez; güç kuvvet Allah'ındır." demek. O da tabii bir mânevî zevktir, çok büyük bir tecrübedir. Onu ancak yüksek müslümanlar anlar. Tevhidin böyle inceliğine, gizlisine, gizli tevhide, ancak derin imanı olan insanlar ulaşırlar.

Şimdi (*Lâ ilàhe illa'llàh*), veya böyle mufassal şekilde (*Lâ ilàhe illa'llàhu vahdehû lâ şerîke lehû lehü'l-mülkü ve lehü'l-hamdü ve hüve alâ külli şey'in kadîr.*) diyecek, (*Lâ havle ve lâ kuvvete illâ bi'llâhi'l-aliyyi'l-azîm.*) diyecek; bu bir.

"Bayramlarınızı süsleyin *Lâ ilâhe illa'llàh*'la süsleyin; (*ve't-tekbir*) ve tekbir ile süsleyin!" Tekbir; (*Allàhu ekber*) demek. (*Allàhu ekber, allàhu ekber, lâ ilâhe illa'llàhu va'llàhu ekber, allàhu ekber, ve li'llâhi'l-hamd.*) demek.

(*Allàhu ekber*) "Allah en büyüktür. Hiç bir şeyle mukayese kabul etmez şekilde, eşsiz, emsalsiz şekilde en büyüktür. Yâni, şundan daha büyük, bundan daha büyük diye onunla mukayese edilecek bir varlık bile yoktur. Her şeyden daha büyüktür. (*Allàhu ekberu min külli şey'*) Her şeyden daha büyüktür. (*Lâ ilâhe illa'llàh*) Ondan başka ilâh yoktur. (*Ve li'llâhi'l-hamd*) Hamd ü senâ da onadır." Yâni, "Bizdeki her nimet, bizim varlığımız, sağlığımız, aklımız, ömrümüz, malımız, mülkümüz, çoluğumuz, çocuğumuz, saadetimiz, sevincimiz, bayramımız, her şeyimiz Allah'tandır. Onun için ona hamd ü senâlar ediyoruz." Bunu da çok söyleyeceğiz demek ki bayramda...

Görüyorsunuz, Peygamber SAS Efendimiz bizleri zikre teşvik ediyor; yâni tasavvufa teşvik ediyor, yâni dervişliğe teşvik ediyor.

(*Ve't-tahmîd*) Bayramları süsleyeceğimiz şeylerden birisi de tahmiddir. (*Lâ ilâhe illa'llàh*) diyeceğiz, (*Allàhu ekber*) diyeceğiz. *Tahmid* de, hamd ü senâlar etmek, (*El-hamdü li'llâhi rabbi'l-àlemîn*) demek, "Hamd âlemlerin rabbi Allah'a mahsustur." demek.

Hamd ne demek?.. Öğülmek demek. Yâni edilgen masdar oluyor. *Hamide-yahmedü* öğmek demek. "Allah-u Teàlâ Hazretleri'ne hamd olsun!" demek de, "Öğgüler Allah'a olsun!" demektir. Yâni öğen kul oluyor, hamd eden kul oluyor; öğülen, hamd edilen Allah oluyor. "Alemlerin Rabbine hamd olsun!" demek, yâni "Bütün öğgüler onundur." demek.

Çünkü Allah'ın üzerimizde sonsuz nimetleri vardır. Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin sonsuz esmâ-i hüsnâsı vardır. Her şeyi güzeldir, her şeyi hikmetlidir, ibretlidir. Neye baksanız, neyi övseniz, neyi sevseniz, neyi beğenseniz, onun yaradanı Allah'a gider. Onun için, hamd de çok kıymetli bir cümledir. Bayramda *El-hamdü li'llâh*'ı da çok söyleyecek müslüman... Bayramı süsleyecek bu sözlerle; yâni, günü kuru geçmeyecek, boş geçmeyecek.

(*Ve't-takdîs*) *Takdis* de, bir şeyi tertemiz eylemek mânâsına geliyor. Burada maksad, (*Sübhàna'llàh*) demek. Yâni, Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin her türlü noksandan, eksiklikten, kusurdan müberrâ olduğunu, uzak olduğunu bilerek, her türlü kemâle sahip olduğunu bilerek, severek, "Senin her şeyin güzel, her şeyin tam, her türlü noksandan münezzehsin yâ Rabbi!" demek oluyor. Böylece, "Her çeşit noksanlıktan, şerikten, nazîrden, müşriklerin, kâfirlerin senin hakkındaki pis, bozuk inançlarından temizsin yâ Rabbi sen! " demiş oluyoruz. Onun için, *Sübhàna'llàh*'a takdis derler.

Biliyorsunuz Kur'an-ı Kerim'in ayet-i kerimelerinde var:

سَبَّحَ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ (الحشر:١ ، الصف:١)

(*Sebbeha li'llâhi mâ fi's-semâvâti ve mâ fi'l-ard*) "Göklerdeki ve yerdeki her şey Allah'ı tesbih ediyor, *Sübhàna'llàh* diyor. Yâni, 'Sen her türlü noksandan münezzehsin!' diyor." (Haşr, 59/1; Saf, 61/1)

"Dedi" veya "diyor" şeklinde; hem geçmiş zaman sîgasıyla vuku-unun kesinliğinden dolayı, hem de etmekte devam ediyor mânâsına:

يُسَبِّحُ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ (الجمعة:١ ، التغابن:١)

(*Yüsebbihu li'llâhi mâ fi's-semâvâti ve mâ fi'l-ard*) "Göklerdeki ve yerdeki her şey Allah'ı tesbih etmekte, *Sübhâna'llàh* demekte devam ediyorlar." (Cuma, 62/1; Teğàbün, 64/1) diye de ayet-i kerimede bildiriyor.

Her şey lisân-ı hal ile ve lisân-ı kàl ile, bilmediğimiz kendi dilince Allah'ı tesbih ediyor. Zerreler, küreler, kâinât, fezâ, büyük alem, küçük alem, hücreler, atomlar, zerreler... Her şey Allah'a *Sübhàna'llàh* diyor, "Senin şânın ne yüce yâ Rabbi! Sen her türlü noksandan münezzehsin ve mukaddessin." diyorlar.

İşte biz de bu sözleri, bayramda çokça söyleyeceğiz. İmanımızın gereği olan bu güzel cümleleri söyleyerek, çok sevap alacağız. Ve bayramımız da kuru, boş geçmekten kurtulmuş olacak. Günlerimiz, dakikalarımız, saniyelerimiz, zamanlarımız, günlerimiz şereflenecek, dilimiz şereflenecek bu güzel sözlerle...

Biliyorsunuz, bir insan aşk ile bir kez Allah dese, günahları sapır sapır, sonbaharda yaprakların döküldüğü gibi dökülür. İkinci defa dese sevap alır, üçüncü defa dese derecesi daha artar, daha artar, daha artar... Böyle bayramlarda demek ki, "Bizi bu bayrama eriştiren Allah'a hamd ü senâlar olsun!" diyerek *Lâ ilâhe illa'llàh*'ı, *Sübhàna'llàh*'ı, *El-hamdü li'llâh'ı*, *Allàhu ekber*'i çokça söyleyeceğiz.

Tabii bunların hepsinin bulunduğu bir tesbih de var:

سُبْحَانَ اللهِ ، وَالْحَمْدُ لِلهِ ، وَلاَ اِلَهَ اِلاَّ اللهُ ، وَاللهُ اَكْبَرُ ؛ وَلاَ حَوْلَ ،

وَلاَ قُوَّةَ ، إِلاَّ بِاللهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ .

(*Sübhàna'llàhi, ve'l-hamdü li'llâhi, ve lâ ilâhe illa'llàhu, va'llàhu ekber; ve lâ havle, ve lâ kuvvete, illâ bi'llâhi'l-aliyyi'l-azîm.*)

Bu da, benim deminden beri söylediğim ve hadis-i şerifte sıralanan her şeyi ihtivâ eden bir tesbihtir. Bunu da çokça, hatta her gün yüz defa söylerse insan, nice nice sevaplar alır.

Görüyorsunuz, bir bayram münasebetiyle Peygamber SAS Efendimiz bizleri dili zikirli, kalbi zikirli, nurlu müslümanlar olmaya, eli, dili tesbihli müslümanlar olmaya teşvik eyledi.

c. Salât ü Selâm'la Meclislerinizi Süsleyin!

Sohbetimiz devam ediyor. Bir-iki hadis-i şerif daha okumak istiyorum aynı sayfadan... Önümde *Râmûzü'l-Ehàdis* kitabı var, Gümüşhànevî Ahmed Ziyâüddin Hocamız Hazretleri'nin tertip etmiş olduğu, cennet mekân... Ruhu şâd olsun... Kabri nur dolsun... Makàmı âlâ olsun... Himmeti üzerimize hàzır olsun...

زَيِّنُوا مَجَالِسَكُمْ بِالصَّلاَةِ عَلَيَّ ، فَإِنَّ صَلاَتَكُمْ عَلَيَّ نُورٌ لَكُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ (الديلمي عن ابن عمر ؛ أبو نعيم عن أبي أمامة)

RE. 293/5 (*Zeyyinû mecâliseküm bi's-salâti aleyye, feinne salâtüküm aleyye nûrun leküm yevme'l-kıyâmeh*)[78] buyurmuş.

Ebû Ümâme RA'ın rivâyet ettiğine göre, Ebû Nuaym'da ve Deylemî'de var, Abdullah ibn-i Ömer'den rivâyet edilmiş. Efendimiz buyuruyor ki:

---

[78] Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.II, s.291,no:3330; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.IX, s.141, no:25415; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.427, no:1443; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XIII, s.198, no:12923.

(*Zeyyinû mecâliseküm bi's-salâti aleyye*) "Meclislerinizi bana salât ü selâm getirmekle zînetlendirin! Toplantılarınızı, topluluklarınızı, meclislerinizi, sohbetlerinizi bana salât ü selâm getirerek zînetlendirin! (*Feinne salâtüküm aleyye nûrun leküm yevme'l-kıyâmeh*) Çünkü sizin bana salât ü selâm getirmeniz, yarın kıyamet gününde sizin için nur olacak."

Bir insan Rasûlüllah Efendimiz'e salât ü selâm getirince çok çok sevaplara, dünyevî ve uhrevî faydalara nâil olur. Hem dünyada, hem ahirette nice nice lütuflara erer. Onun için sevgili kardeşlerim, Rasûlüllah SAS'e de salât ü selâmı çokça eyleyiniz!.. Her cuma çokça eyleyiniz. Her gün vazifeniz olsun, yüz defa salâvât-ı şerife getirmek vasiyetim olsun, benden size yâdigâr ve hediye olsun...

Cuma gününde mümkünse, bin defa salat ü selâm getirin! Çünkü cuma gününde salât ü selâmı arttırmayı Peygamber Efendimiz tavsiye ediyor. Tabii bayram gününde de salât ü selâmı çokça eyleyiniz, aziz ve sevgili kardeşlerim!..

d. Ziyaretin Mükâfâtı

Bir başka hadis-i şerife geçmek istiyorum. Biliyorsunuz müslümanlar birbirlerini ziyaret edecek bayramda. Büyüklere hürmet arz olunacak. Küçüklere sevgi arz olunacak. Hediyeler verilecek; şekerler, tatlılar, ikramlar olacak. Ziyaretlerin acaba mükâfâtı ne?..

Peygamber SAS Efendimiz buyuruyor ki:[79]

زِيَارَةُ الْغَنِيِّ كَالصَّائِمِ الْقَائِمِ ، وَزِيَارَةُ الْفَقِيرِ كَالْجِهَادِ فِي سَبِيلِ اللهِ ، وَتَعْدِلُ خُطَاهُ فِي سَبِيلِ اللهِ عَزَّ وَجَلَّ (الديلمي عن أبي هريرة)

[79] *Kenzü'l-Ummâl*, c.IX, s.40, no:24831; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XIII, s.196, no:12918.

RE. 293/2 (*Ziyâretü'l-ganiyyi ke's-sàimi'l-kàim, ve ziyâretü'l-fakîri ke'l-cihâdi fî sebîli'llâh, ve ta'dilu hutàhu fî sebîli'llâhi azze ve celle.*) Ebû Hüreyre RA'dan.

Bu, ziyaretin umûmî olarak sevabını anlatan bir hadis-i şeriftir. Tabii bayramda ziyaret çok olduğu için, ben size bu hadis-i şerifi okuyorum sevgili dinleyiciler ama, her zaman ziyaret sevap... Önce mânâsını söyleyeyim sonra bayramdaki ve her zamanki ziyaretlere geçelim:

(*Ziyâretü'l-ganiy*) "Zengini ziyaret etmek..." Yâni bir insan zengin bir kimseyi ziyaret etti. Bu nedir, ziyaret eden kimse ne durumdadır? (*Ke's-sàimi'l-kàimi*) Sanki gündüz oruç tutmuş, gece namaza kalkmış, gece ibadetini yapmış, teheccüd namazı kılmış, böylece çok sevaplar kazanmış insan gibidir; zengini ziyaret etmişse...

(*Ve ziyâretü'l-fakîr*) Yoksul, fakir bir kimseyi ziyâret etmişse, (*ke'l-cihâdi fî sebîli'llâh*) Allah yolunda cihad etmiş gibidir fakiri ziyaret etmesi. (*Ve ta'dilu hutàhu*) Adımları sayılır, (*fî sebîli'llâhi azze ve celle*) Aziz ve Celîl olan Allah yolunda cihad etmek gibi sayılır." diye Peygamber SAS Efendimiz buyuruyor.

Demek ki her zaman, sadece bayramlara mahsus değil, birbirimizi seveceğiz, birbirimizi ziyaret edeceğiz. Büyüklerimizi ziyaret edeceğiz, küçüklerimizi ziyaret edeceğiz. Zengin tanıdıklarımızı ziyaret edebiliriz, onun da sevabı var; fakirleri ziyarete de daha çok rağbet edeceğiz. Çünkü zengine herkes vazifesini düşünür, yapar. "Bu zengindir. Buna karşı görevim ne?" der, "Bu beni sorar, sonra sitem eder." der. Herkes zengine karşı sevgisinde, saygısında, içtimâî vazifelerini yapmakta uyanık bulunur, dikkatli bulunur, gayret eder. Ama fakiri kimse hatırlamaz.

Yunus merhum ne diyor:

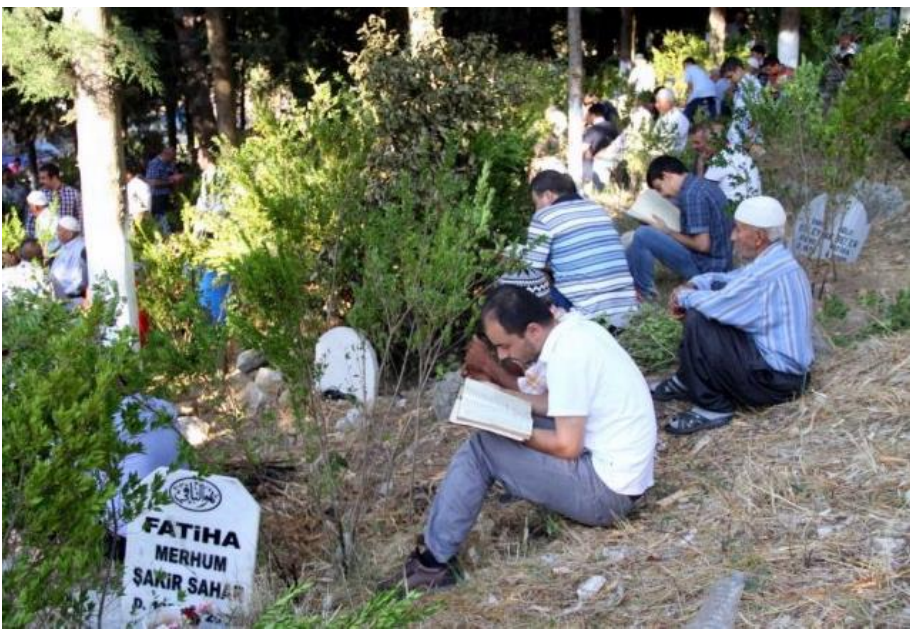
Bir garip ölmüş diyeler,
Üç günden sonra duyalar,
Soğuk su ile yuyalar,
Şöyle garip bencileyin...

Böyle beni mahzunlaştırır bu dörtlükleri okuduğum zaman. “Bir garip ölmüş.” derler, vefatını da hemen anlamazlar, üç gün sonra duyarlar. Suyunu da ısıtmazlar. Soğuk suyla işte yıkayıp, gömüverirler. Yâni garibanların, yoksulların, kimsesizlerin itibarı az oluyor.

Halbuki onların sahibi Allah. İşte onları ziyaret ettiği zaman Allah yolunda cihad etmiş gibi oluyor. Attığı adımlar, Allah yolunda atılmış adımlar gibi muazzam sevaplarla karşılanıyor.

Tabii bu ziyaretlerin bayramda ayrı bir önemi vardır. Büyüklerimizi ziyaret edeceğiz, dostlarımızı, komşularımızı ziyaret edeceğiz. Dargınlar barışacak, üç günden fazla dargın durmak haram.

Ayrıca vefat etmiş kimseleri kabirlerinde ziyaret edeceğiz. Babalarımızı, annelerimizi, akrabamızı, dedelerimizi... Kabirleri ziyaret edip on bir ihlâs okumak en kısa ziyaret âdâbı. Veya başucunda Yasîn, Tebâreke okumak usûlden... Böyle ziyaretler edeceğiz.

Kabir ziyaretinden kabirdeki zât çok memnun olur, çok sevinir, çok istifade eder. Onu ziyaret eden kimsenin, onun hakkındaki yaptığı duaları Allah kabul eder. Kabirdeki de istifade eder.

Onun için, kabirde yatan mevtânızı, geçmişlerinizi, ahirete göçmüşleri ziyareti ihmal etmeyeceksiniz. Hatta onlar için hayır hasenât yapıvermek de iyidir.

Meselâ hacca gelenler için, Peygamber SAS Efendimiz buyuruyor ki:

"—Ne olurdu bir kimse babası için, annesi için, vefat etmiş, ahirete göçmüş bir yakını için hac yapıverse... Hem sevabı kimin niyetine yapıverdiyse ona gider, hem kendisi de gene bir nafile hac sevabı alır." diye, teşvik de ediyor bu gibi şeyleri Efendimiz SAS.

Bunun mevtâya faydası da vardır. Çünkü Peygamber Efendimiz hadis-i şerifinde buyurmuş ki:

"—Nice insan vardır ki kabre hatalı, kusurlu, günahlı olarak girer. Ama kıyamet koptuğunda kabirden kalktığı zaman; (*ve'l-ba'sü ba'de'l-mevti hakkun*) öldükten sonra dirilmek haktır, mahşer yerinde toplanacak insanlar. O zaman günahsız kalkar."

E ne oldu? Günahları vardı gömüldüğü zaman?.. Kalktığı zaman, hiç bir şey kalmamış? Arkasındakiler dua ede ede, günahları gide gide, tertemiz olabiliyor demek ki. Onun için, kabir ziyaretini de unutmayın bu güzel günlerde...

Sadakayı çok vermeniz gerektiğini demin söylemiştim. Yoksulları arayın, bulun, ziyaret edin... Akrabanın yoksulları önce gelir. Onların da gönlünü almaya, böylece onların da duasını almaya çalışın, sevgili kardeşlerim! Hayatınız, sağlığınız, âfiyetiniz devam ederken, aklınız başındayken, kendi imkânınızla ahirette sizin işinize yarayacak sevaplı işleri çok yapın!..

e. Sınırlarda Bayram

Bir hadis-i şerif daha okumak istiyorum. Bayramla ilgili bir hadis-i şerif bu da. Peygamber SAS Efendimiz buyuruyor ki:[80]

---

[80] *Kenzü'l-Ummâl*, c.IV, s.550, no:10725; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XX, s.450, no:22585.

مَنْ شَهِدَ عِيْداً مِنْ أَعْيَادِ الْمُسْلِمِينَ فِي ثَغْرٍ مِنْ ثُغُورِ الْمُسْلِمِينَ ،

كَانَ لَهُ مِنَ الْحَسَنَاتِ ، عَدَدَ رِيشِ كُلِّ طَيْرٍ فِي حَرِيمِ الْإِسْلاَمِ

(ابن زنجويه ، وابن خزيمة عن يحيى بن كثير)

RE. 425/9 (*Men şehide ıyden min a'yâdi'l-müslimîne fî sağrin min süğûri'l-müslimîn, kâne lehû mine'l-hasenâti adede rîşi külli tayrin fî harîmi'l-islâm*)

"Müslümanların bayramlarından bir bayramı, müslümanların sınırlarından bir sınırda idrâk eden bir kimse..." Yâni, niçin o sınırda duruyor?.. Nöbetçi olduğu için, düşman gelmesin diye beklediği için; düşmana karşı ahâlisini, ülkesini, yurdunu, diyârını korumak istediği için orada bulunuyor. Hudut kalelerinden, girintilerinden, tepelerinden, siperlerinden bir siperde bayram oldu...

Aklıma askerler geliverdi muhterem kardeşlerim: Hani bazen bayram izni alır ama askerler, bazen de alamazlar. Bazen olağanüstü durumlar olur, bazen şartlar müsait olmaz, bayram izni alamaz. Nöbet tutacak. Belki karşısında düşman var, tehlikeli, can tehlikesi var. İşte böyle bir insan için bir müjde bu hadis-i şerif:

"Müslümanların bayramlarından bir bayramı müslümanların hudutlarından bir hudutta idrâk eden bir kimse..." Yâni anasının, babasının, eşinin, dostunun yanına gelememiş, siperde. Bayram ama ne yapsın, bu orada nöbet tutuyor. (*Kâne lehû mine'l-hasenât, adede rîşi külli tayrin fî harîmi'l-islâm*) "O zaman, İslâm diyarının içindeki her kuşun her tüyü adedince ona hasenât yazılır." Yâni bu da, çokluğu anlatmak için bir ifadesi olmuş oluyor Peygamber Efendimiz SAS'in bir anlatım şekli oluyor. Şimdi içeride birçok kuş var. Kaç tane?.. Sayısı sayılamaz. Koca ülke, ülkenin içinde bir sürü kuş var. Bir kuşun üzerinde kaç tane tüy var?.. O da sayılamaz. "İçerdeki kuşların tüylerinin sayısınca, bu nöbet tutan kimseye o kadar sevap verilir."

Tabii şimdi aziz ve muhterem kardeşlerim, her zaman, yeri geldikçe, fırsat oldukça söylüyoruz; düşman şimdi huduttan gelmiyor. Yâni huduttan da gelebilir tabii, tanklarıyla saldırabilir, uçaklarıyla hücuma geçebilir. Önce bombardıman eder, ondan sonra piyâdesini gönderir. İşte bildiğimiz bir bombalı düşman saldırısı. Onun karşısında da bizimkiler kahramanca savunurlar, düşmanı sokmazlar. Belki mağlub ederler, belki daha ileriye doğru giderler.

Şimdi bir böyle, tarihi mânâda herkesin bildiği, hemen herkesin ilk defa hatırına gelen savaş şekli var. Bir de, bu devirde durum değişti. O kadar değişti ki, ahkâmı da bu değişen şartlara göre yeniden düşünmek lâzım! Şimdi kâfir diyarı diyoruz; kalkıyoruz, gidiyoruz. Almanya'ya, Amerika'ya, İngiltere'ye, gayr-ı müslimlerin diyarı diyoruz; orada iş tutuyor kardeşlerimiz, oturuyorlar, yerleşiyorlar, yaşıyorlar.

Ben, bayramdan önce nasib oldu Almanya'ya, Hollanda'ya, Danimarka'ya gittim, gezdim. Oradaki tertiplenen konuşmalara katıldım, toplantılara katıldım. Kardeşlerimizle muhabbet ettik, ziyaretleşme oldu, el-hamdü lillâh... Her şehirde cami kurmuşlar. Kaç tane cami kurmuşlar, büyük büyük binaları almışlar, güzel güzel yerler edinmişler, İslâm'ı yaşıyorlar. Yâni baskısız, tazyiksiz, tavizsiz yaşıyorlar. İslâmî yaşantılarını çok güzel devam ettiriyorlar. Hatta bazı kereler kendi ülkemizdekinden daha rahat bir şekilde, İslâmî yaşantılarını sürdürüyorlar. Orada müslümanca yaşayabiliyorlar.

Bizim onların diyarına gidebildiğimiz gibi, bu sefer karşı hareket olarak da, uluslararası ilişkiler geliştiği için, onların da misyonerleri, birtakım kötü niyetli adamları bizim ülkemize geliyor. Ticaret yapacağım diye, başka sebeplerle, ziyaret diye, seyahat diye geliyorlar. Onlar da kendi amaçlarını tahakkuk ettirmeye çalışıyorlar. Tarihi eserlerimizi çalıp götürüyorlar bazen. Bazen işte, Hristiyanlık propagandası yapıyorlar...

Şimdi bir gazetede okudum:

"—Bu devirde, bu çağda böyle kafa..." diyor.

Bir bakan bir yerde bir köyün kurulmasına izin vermemiş diye, gazete ta'rizde bulunuyor.

“—Allah Allah, doğru, gazete doğru söylüyor. Bakan niye böyle bir kurulacak çocuk köyüne izin vermiyor ki?” dedim ben.

Sonradan bir başka gazetede okudum; kurulacak köy misyoner köyü. Bu işi ayarlayanlar da gayr-i müslim teşkilatlar. O zaman tabii bakanımız gayet haklı hareket ediyor. Yâni, “Kendi ülkemizdeki kendi evlatlarımız başka kültüre kaymasınlar, dinleri mahvolmasın, ahiretleri mahvolmasın, cehenneme düşmesinler, Allah’ın kahrına, gazabına uğramasınlar!” diye. Tabii, bu da güzel bir şey...

Yâni biz yabancı ülkelere gidebiliyoruz. Onlar da bizim ülkemize gelebiliyorlar. Bazen İslâm’ı savunmak, hudutta nöbet tutmakla olmuyor. Belki bir radyonun yönetilmesi İslâm’ı savunma oluyor, belki bir derginin çıkartılması İslâm’ın savunması oluyor. Belki bir televizyon şirketinin çalışması İslâm’ın savunulması oluyor, İslâm’ın kalelerinden bir kale oluyor. İnsanları hak yola çağıran veya yanlış yola sapmasını engelleyen veya ülkemizi, kültürümüzü, tarihimizi, imanımızı koruyan, Allah’ın rızasını sağlamaya çalışan en hayırlı müesseseler oluyor. Onlar da çok önemli tabii.

Ben şahsen, bu radyolarımızdan çok memnunum. Dünyanın neresine gitsem, böyle telefonla bağlantı kuruyoruz da, hadis-i şerifleri, ayet-i kerimeleri kardeşlerimize anlatıyoruz. Yüz binlerce kardeşimiz dinliyor, banda alıyorlar, konuşuyorlar... Böylece İslâm öğrenilmiş oluyor. Bir camiye sığmayacak, on camiye sığmayacak, yüz camiye sığmayacak insan... Belki kadın çoluk çocuğunu bırakıp camiye gelemeyecek ama, mutfakta bu konuşmayı dinliyor. Belki şoför kardeşimiz camiye gelip vaaz dinleyemeyecek ama, arabasını sürerken, müşteri indirip bindirirken radyodan konuşmaları dinliyor; dinini öğreniyor, tenevvür ediyor, aydınlanıyor, iyi insan oluyor.

Onun için, hudutlarda bekleyen kardeşlerimiz büyük sevap kazanıyorlar, Allah râzı olsun... Ama İslâm’ı savunan kardeşlerimiz daha büyük sevap kazanıyorlar. Allah onlardan daha çok râzı olsun... Bu gibi çalışmaların önemi kat kat daha fazladır. Böylece cümle cihân fetholur.

Keşke bizim ecdadımız devlet-i aliyye zamanında, kıtalara hükmettikleri zamanda, tahsisatlarının büyük kısmını İslâm'ın öğretilmesine, anlatılmasına, tanıtılmasına harcasalardı. Viyana'ya kadar dayanmışken, Yugoslavya, Romanya, Kırım, Beyaz Rusya, bilmem Kazan'a kadar, Moskova'ya kadar diyarlar elimizdeyken, bir gayret sarf etselerdi, çok çalışsalardı, İslâm'ı anlatsalardı da, cümle cihân halkı gerçek dine, imana, Allah'ın râzı olduğu İslâm'a âşinâ olsalardı. Dünyada zulüm kalmasaydı, herkes iyi insan olsaydı.

Allah-u Teàlâ Hazretleri bize dîn-i mübîn-i İslâm için güzel çalışmalar yapmayı nasib eylesin... Her türlü şerlinin şerrinden, her türlü zararlının muzırlığından bizi korusun... Yolunda dâim eylesin, ibadetine müdâvim eylesin... Nice nice nice bayramlara sıhhat afiyetle, huzur ve saadetle erişmemizi nasib eylesin...

Gittikçe güçlenen, büyüyen milletimizi, devletimizi kıyamete kadar pâyidâr eylesin... Cümle cihâna ışık tutan, süperlerin süperi, yükseklerin yükseği bir büyük devlet haline gelmemizi nasib eylesin... Allah mü'minlerin gönüllerini birbirleriyle cem ve te'lif eylesin...

Müslümanların, mü'minlerin aleyhine kötülükler, fitneler, fesadlar, düşünenlerin fitnelerini, fesadlarını, tuzaklarını aleyhlerine çevirsin... Birliklerini parçalasın... Onları münhezim ve perişan eylesin... Ehl-i îmânı pâyidâr ve gàlip ve mansur ve müeyyed ve muzaffer eylesin...

Cümle cihâna İslâm'ın nûru yayılsın... Cümle cihân huzur ve saadete ersin... Allah-u Teàlâ Hazretleri cümlemizi dünyada ahirette aziz ve bahtiyar eylesin... Hele ahirette huzuruna sevdiği, râzı olduğu kul olarak varıp cennetiyle, cemâliyle müşerref olmayı cümlenize, cümlemize, sevdiklerimizle beraber nasib eylesin...

Aziz ve sevgili Akra dinleyicileri! Size Mekke-i Mükerreme'den hac ve umre vazifeleri arasından kucaklar dolusu, gönüller dolusu sevgiler, saygılar, dualar, tebrikler...

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llâhi ve berekâtühû!..

18. 04. 1997 - Mekke

18. ALLAH'IN SEVDİĞİ KİMSELER

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llàhi ve berekâtühû!..

Aziz ve sevgili Ak Radyo ve Ak Televizyon seyirci ve dinleyicileri! Allah hepinizden râzı olsun... Bu yayınların tahakkukuna emeği geçmiş olanlardan da râzı olsun...

Size bu cuma sabahı, Peygamber-i Zîşânımız SAS'in mübarek Medine-i Münevvere'sinden hitab ediyorum. Dışarısı tabii, mutad olduğu üzere pırıl pırıl güneşli, masmavi bir gökyüzü, çok güzel bir hava var. Sıcak bir hava var...

Hac çok muhteşem bir ibadet! Yâni, anlatmakla tarif edilemeyecek kadar güzel ve muhteşem. İnşâallah sevgili seyirci ve dinleyicilerimiz de nasib olur, gelirler, müşahede ederler buradaki güzellikleri, muhteşem manzaraları...

Çeşit çeşit milletlerden müslüman kardeşlerimiz, toplu vaziyette dünyanın en büyük camilerinde ibadet ediyorlar. Mescid-i Harâm ve Peygamber Efendimiz'in mescidi istiab haddi bakımından dünyanın en büyük camileri... Yanı başınızda bakıyorsunuz Orta Asya'dan, Doğu Türkistan'dan gelmiş, çizmeli, mübarek, böyle saf, temiz Türkler... Bakıyorsunuz Afrika'dan, Nijerya'dan kardeşler... Bakıyorsunuz Endonezya'dan zarif, ince müslüman insanlar... Tabii çok tatlı bir manzara...

Bu arada tabii meraklı bir şey olduğu için, beni çok heyecanlandırdığı için size de nakletmek istiyorum: Hacca gelmeden önce Danimarka'da, Kopenhag'da Çin'den gelen bir kişi beni ziyaret etmişti. Ben camide vaaz verdikten sonra gelmiş, "İşte sizinle görüşmek istiyorum!" diye ziyaret etmişti, sağ olsun. O müjdeledi, çok çok memnun oldum.

Kendileri Çin'de bulunuyorlarmış birkaç seneden beri.

"—Çin'de, iki yüz milyon Çin kökenli müslüman var!" dedi.

Yâni yanlış duymadınız, tekrar ediyorum: İki yüz milyon!.. Dünyadaki en büyük müslüman ülke, biliyorsunuz Endonezya... Endonezya'nın müslümanların sayısı kadar, belki onlardan fazla, Çin kökenli müslüman. Yâni Doğu Türkistanlı, Türk kökenliler filân değil ama Çin kökenli müslüman var...

El-hamdü lillâh, İslâm beğeniliyor ve İslâm'a girenlerin sayısı günden güne artıyor. Bir sene önce, okuldaki yoklamada ismi John olan bir öğrenci, ertesi sene öğretmen yoklamayı yaparken, "John burada mı?" diye sorduğu zaman; "Hayır efendim, benim ismim artık John değil, benim ismim Ahmed!" diye kalkıyor, Afrika'da müslüman olduğunu beyan ediyor.

Dünya İslâm'a doğru gidiyor. Tabii bu arada da müslüman olmayanların telaşları var, muazzam bir telaş içindeler. İşte bu son Malta toplantısı da, "*Gelişen İslâm Karşısında Alınacak Tedbirler*" diye Avrupalıların yaptığı toplantı. Hani Dışişleri Bakanımızın katılmadığı toplantı...

Tabii, Kur'an-ı Kerim'de Allah-u Teàlâ Hazretleri vaad buyurmuş, o vaad tahakkuk ediyor. Yâni:

يُرِيدُونَ لِيُطْفِئُوا نُورَ اللَّهِ بِأَفْوَاهِهِمْ وَاللَّهُ مُتِمُّ نُورِهِ وَلَوْ كَرِهَ الْكَافِرُونَ

(الصف:٦١)

(*Yürîdûne liyutfiù nûra'llàhi bi-efvâhihim*) "Onlar ağızlarıyla Allah'ın nurunu söndürmek istiyorlar. (*Va'llàhu mütimmü nûrihî velev kerihe'l-kâfirûn*) Hâlbuki Allah nurunu tamamlayacaktır; kâfirler, müşrikler hoşlanmasalar, istemeseler bile..." (Saff, 61/8) diye vaadi var, müjdesi var.

Müşrikler istemese, kâfirler tepinse, çırpınsa, yine İslâm yayılıyor. Sırplar ayağa kalksa, Boşnakları kesmeye kalksa; "Yâ nedir bu böyle, İslâm her tarafa yayılıyor, Sırplar müslüman oluyor?" diye ne kadar telaş etseler, yine İslâm yayılıyor. Yunanlılar ne kadar zulüm yapsalar Batı Trakya'da, Ermeniler ne kadar uğraşsalar doğumuzda; İslâm yayılıyor ve yayılacak...

Allah-u Teàlâ Hazretleri bizi sevdiği kullarından eylesin... Sevdiği yollarda yürütsün... Sevdiği kul olarak huzuruna varmayı nasib eylesin, sevgili seyirciler ve dinleyiciler!..

a. Allah'ın Hoşnud Olduğu Üç Kimse

Şimdi size, bugün Ebû Saîd el-Hudrî RA'dan rivâyet edilmiş olan, bir ilginç hadis-i şerifi okumakla başlıyorum. İlginçliği içindeki kelimelerden kaynaklanıyor. Peygamber SAS Efendimiz buyuruyor ki:[81]

يَضْحَكُ اللهُ إِلَى ثَلاَثَةٍ: الْقَوْمُ إِذَا صَفُّوا فِي الصَّلاَةِ، وَإِلَى الرَّجُلِ يُقَاتِلُ وَرَاءَ أَصْحَابِهِ، وَ إِلَى الرَّجُلِ يَقُومُ فِي سَوَادِ اللَّيْلِ (ش . وابن جرير عن أبي سعيد)

[81] Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.III, s.80, no:11778; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.II, s.285, no:1004; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.1, s.309, no:3538; Abd ibn-i Humeyd, *Müsned*, c.I, s.285, no:911; İbn-i Ebi'd-Dünyâ, *Teheccüd ve Kıyâmü'l-Leyl*, c.I, s.400, no:355; İbn-i Ebî Asım, *Cihâd*, c.I, s.395; İbn-i Ebî Àsım, *es-Sünneh*, c.II, s.77, no:455; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.II, s.154; Ebû Saîd el-Hudrî RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XV, s.852, no:43390; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XXIV, s.142, no:26827.

RE. 511/6 (*Yadhakü'llàhu ilâ selâsetin*) "Üç grup insana Allah güler." Tabii, bu Allah'ın gülmesi meselesini biraz sonra izah edeceğim inşâallah. Onun için bu hadis-i şerifi seçtim ama, biraz da tabii bizim bugünkü durumlarımızla, konumlarımızla ilgili. Hadis-i şerifi okuyalım önce:

(*Yedhakü'llàhu ilâ selâseh: El-kavmu izâ saffû fi's-salâh, ve ile'r-racüli yukàtilû verâe ashabih, ve ile'r-racüli yekùmu fî sevabi'l-leyl.*) (*Yedhaku'llàhu ilâ selâseti'l-kavm*) de olabilir, (*ilâ selâsetin el-kavmu izâ saffû fi's-salâh*) diye de olabilir. Allahu a'lem.

Şimdi izahını yapmaya başlayalım bu ilginç hadis-i şerifin:

(*Yedhakü'llàhu ilâ selâseh*) "Allah-u Teàlâ Hazretleri üç grup insana, üç cins kişiye, üç işi yapan kimselere güler." Tabii Allah-u Teàlâ Hazretleri,

لَيْسَ كَمِثْلِهِ شَيْءٌ (الشورى:١١)

(*Leyse kemislihî şey'ün*) "Kendisi gibi hiçbir varlığın olmadığı ve yaptığı işler hiç bir varlıkla benzetme yapılamayacak bir varlık, asıl varlık Allah-u Teàlâ Hazretleri." (Şûrâ, 42/11) Onu şuna benziyor diye tarif edemeyiz. Çünkü ona benzeyen bir şey de yok, bir de yasak.

فَلاَ تَضْرِبُوا لِلَّهِ الْأَمْثَالَ (النحل:٧٤)

(*Felâ tadribû li'llâhi'l-emsâl*) (Nahl, 16/74) Allah için böyle mesel vurmak da, misâl getirmek de doğru değil. Çünkü kul, bilmediği şeyi benzetirken yanlış yapabilir.

Ama Peygamber SAS Efendimiz, Allah-u Teàlâ Hazretleri'ni, etrafındaki mübarek, samîmî, ihlâslı, hâlis, muhlis müslümanlara anlatmak gerektiği zaman böyle ilginç kelimeler kullanarak anlatırdı. "Üç kimseye Allah güler." Yâni, insanlar hani bir şeyi çok beğendikleri zaman gülerler ya, seyrettikleri bir şeyi çok beğendikleri zaman gülerler memnuniyetinden... Yâni râzı olduğuna alâmet oluyor bu.

Başka hadis-i şeriflerde Peygamber Efendimiz ne buyurmuş meselâ: “Allah-u Teàlâ Hazretleri kulundan hayâ eder.” Yâni utanır. Allah Allah... Yâni, nasıl olur filan diye tabii garibine gidiyor insanın. “Kul elini kaldırıp, ‘Yâ Rabbî!..’ diye yalvarınca, Allah ona nazar etmez, yâni bakmaz.” Allah Allah... Allah’ın bakışı nasıl?.. “Yâ Rabbî!..’ diye devam edince yine nazar etmez. ‘Yâ Rabbî!..’ diye üçüncü defa, yâni ısrarla tekrar tekrar böyle ‘Aman yâ Rabbî!..’ dediği zaman, Allah-u Teàlâ Hazretleri:[82]

‘—Ey meleklerim şahit olun, ben bu kulumdan utandım, ben bu kulumu affediyorum! O, benden başka Rabbi olmadığını bildi, bana elini kaldırıyor, gözlerinden yaşlar akıtarak benden affını, mağfiretini istiyor. Şahit olun onu affettim.’ der.” diye anlatıyor.

Sonra meselâ: Allah’ın bir insanın müslüman olmasından çok memnun olduğunu, doğru yola gelmesinden, hakkı bulmasından, hidayete ermesinden çok memnun olduğunu beyan ederken benzetme yapıyor. Yâni meselâ yolunu kaybetmiş bir insan, birden bir meskun yere rastlayınca nasıl sevinir; veya çocuğu olmayan bir insan, yıllardır beklemiş, çocuğu olmamış, birden bir müjde geliyor, işte “Çocuğun olacak, hanım bebek bekliyor.” filân deyince nasıl sevinir... Böyle benzetmeler yapıyor Peygamber Efendimiz kullar daha iyi anlasınlar, kendi hayatlarından durumu kıyas etsinler diye.

---

[82] Ebû Dâvud, *Sünen*, c.I, s.468, no:1488; Tirmizî, *Sünen*, c.V, s.556, no:3556; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.II, s.1271, no:3865: İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.III, s.160, no:876; Hàkim, *Müstedrek*, c.I, s.675, no:1831; Abdü’r-Rezzâk, *Musannef,* c.X, s.443,no:19648; Beyhakî, *Sünenü’l-Kübrâ*, c.II, s.211, no:2965; *Müsnedü’ş-Şihâb*, c.II, s.165, no:1111; İbn-i Adiy, *Kâmil fi’d-Duafâ*, c.II, s.138, no:337; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.III, s.235, no:1311; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.LVIII, s.465, no:7486; Selmân-ı Fârisî RA’dan.

Taberânî, *Mu’cemü’l-Kebîr*, c.XII, s.423, no:13557, Abdullah ibn-i Ömer RA’dan;

Taberânî, *Mu’cemü’l-Evsat*, c.V, s.31, no:4591; Ebû Ya’lâ, *Müsned*, c.III, s.391, no:1867, Câbir ibn-i Abdullah RA’dan.

Ebû Ya’lâ, *Müsned*, c.VII, s.142, no:4108; Abdü’r-Rezzâk, *Musannef,* c.II, s.251, no:3250; İbn-i Adiy, *Kâmil fi’d-Duafâ,* c.IV, s.61, no:912; Enes ibn-i Mâlik RA’dan.

Kenzü’l-Ummâl, c.II, s.64, no:3128, 3166, 3167, 3266-3268; *Câmiu’l-Ehàdîs*, c.IX, s.16, no:7811-7814; RE. 87/13.

"Allah üç cins insana, üç grup insana güler" yâni memnun olur, onların yaptığı iş güzel iştir, Allah'ın hoşuna giden iştir, Allah onlardan râzı olur demek.

(*El-kavmu izâ saffû fi's-salâh*) "İnsanlar namaz için saf bağladıkları zaman, sıra sıra dizildikleri zaman, cetvel gibi muntazam bir şekilde dîvân-ı ilâhîye durdukları zaman Allah güler, yâni râzı olur, memnun olur, sevinir, sever böyle kullarını." Demek ki namaz kılmaya, cemaatle namaz kılmaya, topluluk halinde namaz kılmaya, saf saf camilerde dizilip namaz kılmaya gayret edeceğiz. Allah'ın sevdiği bir manzara...

(*Ve ile'r-racüli yukatilû verâe ashabih*) "Ve arkadaşlarının ötesinde çarpışan mücahid adama Allah güler, yâni memnun olur." (*Verâe ashabihî*) Yâni öbür çarpışan arkadaşlarının ötesinde, yâni onlardan daha ileri gitmiş, baktığın zaman daha da önlerde görülüyor, daha da ötelerde görünüyor. Cesur yâni ölümden korkmuyor, Allah yolunda cihad etmekten çekinmiyor. Sell-i seyf eylemiş... Sell-i seyf eylemek, yâni kılıcını sıyırmak, "Yâ Allah!" diye cihada kalkışmak. Ve çarpışıyor, sırayı filan da unutmuş, arkadaşlarının yanından da ileriye doğru gitmiş, püskürtmüş yâni düşmanı. Allah bunu da sever, yâni gülerek bakar ona ve sever demek. Demek ki Allah yolunda cihad etmek de çok kıymetli.

(*Ve ile'r-racülü yekùmu fî sevabi'l-leyl*) "Ve geceleyin namaza kalkmış olan kula da gülerek bakar."

Kul kalkmış, uykulu uykulu... Üç derecesi var bunun. Peygamber SAS Efendimiz hadis-i şerifinde bildiriyor, buyuruyor ki: [83]

---

[83] Buhârî, *Sahîh*, c.I, s.383, no:1091; Müslim, *Sahîh*, c.I, s.538, no:776; Ebû Dâvud, *Sünen*, c.II, s.32, no:1306; Neseî, Sünen, c.III, s.203, no:1607; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.I, s.421, no:1329; İmam Mâlik, *Muvatta'* (Rivâyet-i Yahyâ), c.I, s.176, no:424; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.243, no:7306; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.VI, s.293, no:2553; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.II, s.501, no:4418; Beyhakî, *Sünenü's-Suğrâ*, c.I, s.472, no:827; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.XI, s.166, no:6278; Taberânî, *Müsnedü'ş-Şâmiyyîn*, c.IV, s.290, no:3328; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.V, s.515, no:8934; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.II, s.146; İbn-i Huzeyme, *Sahîh*, c.II, s.174, no:1131; Ebû Avâne, *Müsned*, c.II, s.34, no:2215, 12217: Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.388, no:7821; Hamîdî, *Müsned*, c.II, s.426, no:960; er-Rebi',

يَعْقِدُ الشَّيْطَانُ عَلَى قَافِيَةِ رَأْسِ أَحَدِكُمْ إِذَا هُوَ نَامَ ثَلَاثَ عُقَدٍ ، يَضْرِبُ مَكَانَ كُلِّ عُقْدَةٍ :عَلَيْكَ لَيْلٌ طَوِيلٌ فَارْقُدْ ! فَإِنِ اسْتَيْقَظَ فَذَكَرَ اللهَ ، انْحَلَّتْ عُقْدَةٌ ؛ فَإِنْ تَوَضَّأَ ، انْحَلَّتْ عُقْدَةٌ ؛ فَإِنْ صَلَّى انْحَلَّتْ عُقَدُهُ كُلُّهَا. فَأَصْبَحَ نَشِيطًا طَيِّبَ النَّفْسِ ؛ وَإِلاَّ ، أَصْبَحَ خَبِيثَ النَّفْسِ كَسْلَانَ (مالك ، حم . خ . م . د. ن . ه. حب.

عن أبي هريرة)

RE. 512/7 (*Ya'kıdu'ş-şeytànü alâ kàfiyeti re'si ehadiküm izâ hüve nâme selâse ukadin*) "Sizden biri uyuduğu zaman, şeytan onun kafasının arkasına ense tarafına üç tane düğüm atar. (*Yadribü mekâne külli ukdetin*) Her düğümün de üstüne vurur."

Yâni, gözünüzün önüne getirin! Böyle bir seyahat için, ev nakli için eşyalar toplanmış, sarılmış, iple bağlanıyor, sıkı sıkı düğümleniyor. Bir de düğümün üstüne böyle pat pat vuruluyor, tam iyice sağlam düğüm olsun diye.

"Şeytan üç düğüm atar ve eliyle de düğümün üstüne pat pat vurur. Ondan sonra, (*Aleyke leylün tavîlün fe'rkud*) 'Senin gecen uzun bir gece olsun, derin derin uyu bakalım!' der." Yâni, "Kul gàfil ve şuursuz bir şekilde, habersiz bir şekilde fosur fosur uyusun diye, şeytan üç tane düğüm atar." diyor.

Bir başka hadis-i şerife geçtik tabii şimdi, söz sözü açtığı için.

(*Feini'steykaza fezekera'llàhe, inhallet ukdetün*) "Eğer o kimse uyanır da Allah'ı zikrederse, düğümün bir tanesi çözülür." Yâni

---

Müsned, c.I, s.63, no;130; Tahàvî, Müşkilü'l-Âsâr, c.I, s.356, no:299; Ebû Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.780, no:21378; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XXIV, s.162, no:26874.

bir uyandı, *"Sübhâna'llàh, El-hamdü lillâh, Lâ ilàhe illa'llàh, Allah, Allah...*" vs. Hangi zikri söylüyorsa... Gece uykudan bir ara bir kalktı, uyandı; böyle zikrettiği zaman, bir düğüm çözülür.

(*Fein tevaddaa, inhallet ukdetün*) "Ondan sonra kalkıp gidip abdest alırsa, bir düğüm daha çözülür. (*Fein sallâ, inhallet ukaduhû küllehâ*) Eğer namaz kılarsa, bütün düğümleri çözülmüş olur. (*Feasbaha neşîtan tayyibe'n-nefsi*) Neşeli bir şekilde, gönlü hoş bir halde, huzurlu bir şekilde sabahlar."

(*Ve illâ*) "Aksi halde, şeytanın attığı düğümler bağlı olarak kalırsa, (*asbaha habîse'n-nefsi keslân.*) pis ve berbat bir gönülle, tembel ve uyuşuk olarak sabaha çıkar."

Demek ki şeytan, insanoğlu ibadete kalkmasın, geceleyin gafilce uyusun, sevaplar kazanmasın diye gece yatarken tedbir alıyor. Tabii geceleyin onu yenip, alt edip, uyku arzusuna galebe çalıp da uyanan, sevabı kazanıyor:

رَكْعَتَانِ مِنَ اللَّيْلِ، خَيْرٌ مِنَ الدُّنْيَا وَمَا فِيهَا.

(*Rek'atâni mine'l-leyli*) Gecenin içinde yapılan iki rekâtlık ibadet, iki rekât namaz, (*hayrun mine'd-dünyâ ve mâ fîhâ*) dünyadan ve dünyanın içindeki her şeyden daha hayırlıdır."

Aziz ve sevgili dinleyiciler, bunun sebebi şu: İnsanlar için aslolan ma'rifetullaha ermek, yâni Allah-u Teàlâ Hazretleri'ni bilmek, tanımak, yakından tanışmak... Allah-u Teàlâ Hazretleri'ni tanıyınca tabii sevecek, aşık olacak; Yunus Emre gibi olacak, Mevlanâ Hazretleri gibi olacak...

Aşık oldum ben Allah'ın adına,
Doyamadım lezzetine, tadına...

dediği gibi ilâhide, aşık-ı sàdık bir insan olacak. Ma'rifetullah muhabbetullahı celbedecek. Esas olan Allah'ı tanıması kulun; Allah'ı severek, aşık bir kul olarak, ihlâslı bir kul olarak güzel güzel ibadet etmesi. İşte onu sağlayan tedbirlerden birisi, gece kalkıp ibadet etmek… Çünkü kimse yok, gösteriş yok. İnsanın kendi duygularını da aynı hissetmesi mümkün... İnsanın

duyguları derinlemesine daha da iyi çalışır geceleyin. Hele biraz uyku uyumuşsa, uyku geçmişse, yorgunluğun bir kısmı geçmişse... Gecenin ilk başında uyudu yarısına kadar veya üçte ikisine kadar, sonra kalktı. Yâni dinlenmiş bir vücutla. Ama geceleyin gene, çıt yok... Belki işte seherlerde kuşlar öter.

Dağlar ile, taşlar ile,
Çağırayım Mevlâ'm seni;
Seherlerde kuşlar ile,
Çağırayım Mevlâ'm seni!..

dediği gibi Yunus Emre'nin; kuş cıvıltılarıyla aşk ile, şevk ile tesbihini alır, Allah der. Böylece gözündeki ve gönlündeki perdeler kalkar, ma'rifetullaha erer. Allah'ı bilen arif bir kul olur, keramet sahibi olur. O bakımdan, bu gece ibadeti hep teşvik edilmiş.

Hadis-i şerifte demek ki, üç şey teşvik ediliyor. Bir: Namaz teşvik ediliyor. Saf saf durdukları zaman Allah memnun olur, râzı olur, güler... İki: Cihad teşvik ediliyor. Kul cihad için, düşmana saldırıp ilerlediği zaman, Allah-u Teàlâ Hazretleri ona gülerek bakar; yâni memnun olur. Kalırsa gazi olur, ölürse şehid olur. Her ikisi de yüksek mertebe... Bir de gece namazına kalkmak teşvik ediliyor.

b. Şehide Verilen İkramlar

Sırası gelmişken, şehidin mertebelerini de sıralayalım! Peygamber SAS Efendimiz buyuruyor ki:[84]

يُعْطَى الشَّهِيدُ سِتَّ خِصَالٍ : عِنْدَ أَوَّلِ قَطْرَةٍ مِنْ دَمِهِ يُكَفَّرُ عَنْهُ

[84] Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.IV, s.200, no:17818; İbn-i Sa'd, *Tabakàtü'l-Kübrâ*, c.VII, s.426; Buhàrî, *Târih-i Kebîr*, c.VII, s.143, no:642; Kays el-Cüzâmî RA'dan.

Mecmaü'z-Zevâid, c.V, s.533, no:9517; *Kenzü'l-Ummâl*, c.IV, s.705, no:11152; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XXIV, s.160, no:26868.

كُلُّ خَطِيئَةٍ ، وَيُرَى مَقْعَدَهُ مِنَ الْجَنَّةِ ، وَيُزَوَّجُ مِنَ الْحُورِ الْعِينِ ، وَيُؤَمَّنُ مِنَ الْفَزَعِ الأَكْبَرِ ، وَمِنْ عَذَابِ الْقَبْرِ وَيُحَلَّى حُلَّةَ الإِيمَانِ

(حم. وابن سعد عن قيس الجذامي)

RE. 512/4 (*Yu'ta'ş-şehîdü sitte hısâlin: İnde evveli katretin min demihî*) "Şehid altı ikrama mazhar olur, yaralanıp da ilk damlası vücudundan yere damladığı zaman... İlk damlayan kanıyla beraber kendisine altı makam, altı mükâfât, altı ikram, ikrâm-ı ilâhî verilir:

1. (*Yükefferu anhu küllü hatîetin*) Dünya hayatındayken, savaş etmeden önce işlemiş olduğu bütün günahları affolunur gene şehidin. Yâni, şehid olan insanın eski günahları sıyrılır, tertemiz bir insan olur. Bu çok önemli… Tabii insanlar zerre kadar hayır işlemişse, karşılığını görecek; zerre kadar şer işlemişse, cezasını çekecek, ahirette hesaba maruz olacak. Bunların hepsi siliniyor. Çok güzel; bir...

2. (*Ve yerâ mak'adehû mine'l-cenneh*) İkincisi: "Gözünden perdeler kaldırılır, cennetteki ikramları, makamları, mekânları, köşkleri, sarayları gözünün önüne getirilir." Onun için şehid gülerek gider. Bir gül bahçesine girercesine şehid olur. Ne kadar güzel.

3. (*Ve yüzevvecü mine'l-hûri'l-în*) "Ve gayet güzel gözlü, iri, akı ak, karası kara, şâhâne gözlü hurilerle evlendirilir, nikâhlandırılır."

4. Sonra, (*Ve yü'menü mine'l-fezai'l-ekber*) "Mahşer gününde insanlar korkudan tir tir titrerken, herkes büyük bir korkuya, muazzam bir heyecana, dehşete kapılacağı o günde, onlar hiç korkmaz." Çünkü şehid oldukları için, mükâfatlarının ne olduğunu bildiklerinden, telaş etmezler. Zâten Arş-ı A'lâ'nın gölgesinde gölgelenirler. Böyle insanların arasında izdiham içinde, sıkışıklık içinde de olmazlar.

5. (*Ve min azâbi'l-kabr*) "Kabir azabı da görmezler." Çünkü insanlar bir de, kıyamet kopuncaya kadar, kabirlerinde kaldıkları

müddetçe, kötülükler yapmışlarsa dünyadayken, kabirde onun azabı vardır. O da çok önemli... Yâni, daha ahirette hesabı görülmeden kabirde çatır çatır azab görmek, yanmak, ceza çekmek de önemli. Öyle bir azab da görmez şehidler.

6. (*Ve yuhallâ hullete'l-îmân*) "İman elbisesi kendilerine giydirilir." Yâni, ahirette çok yüksek imanlılara mahsus üniforma diyelim, muazzam güzellikteki cennet libasları kendisine giydirilir. Yâni belki kanlara bulanmış bir elbise içinde dünyada ama, ahiretteki giyeceği öyle değil. Ahirette iman libasları, üniformaları, güzel cennet hulleleri kendisine giydirilir." deniliyor.

Tabii bu ve bunun emsali hadis-i şerifler İslâm'da cihadın ne kadar önemli olduğunu gösteriyor. Onun için, dedelerimiz böyle canla, başla, savaşlarda düşmandan kaçmadan, sırt dönmeden, gerilemeden çalışmışlar, savaşmışlar ve tarihimize altın sayfalar yazdırmışlar, büyük zaferler kazanmışlar. Nice diyârlara İslâm'ı götürmüşler, adâleti götürmüşler, hakkàniyeti götürmüşler, hoşgörüyü götürmüşler...

Ben hatırlıyorum, bizim Almanya'daki kardeşlerimizden birisi, Bulgaristan'da bir trafik kazası yapmış, yakalamış polisler... "Dışarıya çıkamazsın, mahkeme olacak. Ya da bir trafik kazasına karışmış kendisi yapmamışsa, bile. Şahit olmuş, kalacaksın filan demişler, çıkamıyor. Canına minnet... Yâni Bulgaristan'da durdurmuyorlar zaten insanı. Bu tabii, diyelim ki on beş sene önceki bir olay.

Şimdi o kardeşimiz anlatmıştı. Bir ay orada kalmış. Tam da Ramazan'a rastlamış. Hocalığı da var arkadaşımızın. Ramazan'da Bulgaristan'da, o mecburi ikameti esnasında oradaki müslümanlara, Türklere camide imamlık yapmış, vaaz etmiş vs... Çok da memnun olmuşlar:

"—Seni Allah gönderdi!" demişler.

Tabii Allah gönderiyor. Her şeyi yapan, mukadderatı yazan Allah-u Teàlâ Hazretleri... Onlara lütfetmiş, öyle bir hoca göndermiş. Ramazan'da isteseler olmaz. Yâni dilekçe verseler Bulgar hükümetine, "Türkiye'den bize bir hoca gelsin!" deseler, olmaz. Veya bir hoca bulunmaz, gitmez yâni. Öyle bir hoca, bedavadan kendilerine gelmiş.

O arkadaş anlatmıştı, Bulgarlarla görüşmüş orada. Yâni, müslüman değil hristiyan Bulgarlarla görüşmüş, o bir ay kadar orada kaldığı esnada... Hepsi diyorlarmış ki:

"—Ah Osmanlıların devri, ne kadar iyi devirdi. Ne kadar huzurluyduk, ne kadar mutluyduk... Ne kadar edebli, ne kadar düzenli bir yaşam içindeydik..." diye, Osmanlıların devrini böyle sevgiyle, hasretle, takdirle yâd ediyorlarmış.

Bu düşmanın sözü... Yâni biz kendimiz söylesek "Canım tarafgirlik yapıyor. Herkes tabii yoğurdum ekşi demez, kendisini metheder, kendisini methediyor." filan derler. Ama bu, bizden olmayan bir insanın sözü... Bu çok önemli! Bunu her yerde duyuyoruz. Ben gezdiğim her yerde bunu duyuyorum. Meselâ yıllar önce, Kur'an yarışması için Libya'ya gitmiştik. Orada bir Lübnan'lı hoca:

"—Ah, siz Türkler, şöylesiniz, böylesiniz!.. Şu kadar iyisiniz, bu kadar iyisiniz..." diye, bir sürü methetti bizi.

Sonra bir vesîleyle yine, bir uluslararası toplantı münasebetiyle İran'dayken, Pakistan'dan birileriyle tanıştık. O dedi ki:

"—Benim dedem Osmanlıların aşıkıydı. Onlar için kasideler yazmıştı. İşte kasidesinden beyitler." filan diye bize şiirler okudu. "Onlar evliyadır, onlar mübarek insanlardır, onlar Allah'ın kıymetli, has kullarıdır..." diye, çok böyle sevgiyle anlattı.

Hasılı, dedelerimiz bu güzel sıfatları nereden kazandılar?.. İslâm'dan kazandılar. Yâni, herkes sanıyor ki: Cihad kavgadır, savaştır, kan dökülüyor... vs. Hayır! Müslüman cihad ile gittiği yere sulh götürüyor, hoşgörü götürüyor, edeb götürüyor, iman götürüyor, adâlet götürüyor... Oranın yerli ahâlisi memnun oluyor.

Meselâ, İstanbul'un fethinden önce, Bizans'ın içinde ahâli konuşmuş: "Yâhu ne yapalım, Avrupalılardan yardım mı isteyelim, kardinaller mi gelsin?.." filan diye konuşmuşlar. "Yook!" demişler.

Daha önce biliyorsunuz, Latinler Haçlı seferleri münasebetleriyle Anadolu'dan geçerken, Bizans'ı istila ettiler, İstanbul'u da elde ettiler, Ayasofya dahil her şeyi soydular. Yâni kilisedeki altın eşyaları bile, hazineleri bile aldılar, götürdüler.."

Onun için, Bizanslıların şöyle dediği tarih kitaplarına kaydedilmiştir:

"—Burada kardinal külahı görmektense, müslüman sarığını görmeyi tercih ederiz!"

Çünkü müslümanlar adaletli, çünkü müslümanlar iyi insanlar... Çünkü müslümanlar ırza, namusa dokunmuyor... Çünkü müslümanlar mala mülke dokunmuyor... Çünkü müslümanlar insan hakları dediğimiz hakları ve hürriyetleri, asırlar boyu hakim oldukları yerlerde insanlara yaşatmışlar; lafla değil...

Bugün Avrupalı, Amerikalı, daha başka milletler bunu söylüyor ama; bir taraftan da, bizim kardeşlerimizin oradaki mevcudiyetine râzı olmuyor, evlerini yakıyor. Saldırı yapıyor, yaralıyor, öldürüyor... Veyahut İslâm'ı engelleyici çeşitli uygulamalar yapıyor... Veyahut Sırplar Boşnakları kessin diye, yeşil ışık yakıyor. İslâm ülkelerinden oraya yardım ulaşmasın diye, NATO'yu oraya bekçi olarak gönderiyor. Ondan sonra, Sırplara da, "Kes bunları kesebildiğin kadar!" diye yeşil ışık yakıyor. Bunlar entrika, yâni merhametsizlik...

Sonra, Sırp papaz veya Yunanlı papaz... Sırp papaz çıktığı zaman kürsüye, "Kesin bu müslümanları!" diye vaaz veriyor. Bütün düşmanlıkların kaynağı kilisedeki din adamlarının verdikleri vaazlar... Yoksa, ahali belki sevecek birbirini onlar olmasa. Ama, "Müslümanların kanını içmek sevaptır."diyorlar. "İçmeden ölmeyin!" diyorlar.

Almanya'dan bir keskin nişancı, Bosna-Hersek savaşlarına gitmiş, Sırp tarafına gitmiş. Alman televizyonunda röportaj yapmış ondan sonra... Demiş ki:

"—Ben Sırp tarafına gittim. Orada keskin nişancılığımla Boşnaklara nişan aldım, şu kadar Boşnak öldürdüm. Müslüman öldürmek benim için bir zevktir!" demiş.

Bunu Almanya'daki arkadaşlarımız televizyonda dinlemişler. Televizyon da bunu neşrediyor. Yâni Türkiye'de neşretmez. Bizde bir nezâket vardır, zarafet vardır. Biz öyle bir şeyi söylemeyiz de, bunu neşretmeyiz de... Ama onların özü başka, sözü başka; yaparlar.

Bizimkiler sözünü söylemez. Yaptığı hayrı Allah bilsin diye mütevazı, başını önüne eğer, yaptığı hayrı saklar. İsmini saklar, kendini belli etmez ama, hayır sahibidir.

Onun için, gittiği yere huzur götürmüştür, mutluluk götürmüştür. Ayrıldığı yer karışmıştır, hâlâ huzura erememiştir. Osmanlı'nın terk ettiği yerlerin hepsinde bugün anarşi vardır, huzursuzluk vardır, çatışma vardır, çekişme vardır. Balkanlar öyledir, Orta Doğu öyledir, Kuzey Afrika öyledir... Ahâliler mutlu değildir. Müslüman ahâli bile mutlu değildir, baskı altındadır.

Onun için, İslâm'ın anlayışını iyi bilmek lâzım! Müslümanın zihniyetini iyi anlamak lâzım!..

c. Cihad Kadar Sevaplı Ameller

Bunu gösteren bir hadis-i şerifi daha zikrederek bugünkü sohbetimi, böyle hani rüzgarın esişiyle bu noktaya kadar geldik; tamamlamak istiyorum. Beyhakî'den bir hadis-i şerif nakletmek istiyorum. Buyuruyor ki Peygamber Efendimiz:[85]

يَقْرُبُ مِنَ الْجِهَادِ : طِيبُ الْكَلاَمِ ، وَ إِدَامَةُ الصِّيَامِ ، وَالْحَجُّ كُلَّ عَامٍ ؛

وَلاَ يَقْرُبُ مِنْهُ شَيْءٌ بَعْدُ (هب. عن رجل من الصحابة)

RE. 513/5 (*Yakrubu mine'l-cihâd: Tîbü'l-kelâm, ve idâmetü's-sıyâm, ve'l-haccü külle âm; ve lâ yakrubu minhu şey'ün ba'd.*)

Efendimiz'in bu sözü birçok bakımdan dinleyicilerimi, seyircileri ilgilendirecek. Not alsınlar!.. Diyor ki Peygamber Efendimiz:

(*Yakrubu mine'l-cihâd*) "Cihada yakın gelir, cihad kadar sevaplıdır, önemlidir." Nedir?..

---

[85] Saîd ibn-i Mansûr, *Sünen*, c.II, s.125, no:2321; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.III, s.404, no:3894; İbn-i Esîr, *Üsdü'l-Gàbe*, c.I, s.1290; Ebû Nuaym, *Ma'rifetü's-Sahàbe*, c.XXI, s.421, no:6559; sahabeden bir zât'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.IV, s.533, no:10676; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XXIV, s.182, no:26934.

1. (*Tîbü'l-kelâm*) "Hoş söz söylemek, yâni tatlı söz söylemek, tatlı konuşmak cihad gibi güzeldir."

Bakın İslâm bir taraftan dinin savunulması, inancın yerleştirilmesi, inancın kâfir kavimlerin içine götürülmesi bakımından cihadı bir vazife olarak söylüyor ama, dengelere bakın!.. (*Tîbü'l-kelâm*), yâni hoş konuşmak, tatlı konuşmak cihada yakın bir sevaplı iş... Onun için, Yunus Emre söz sultanıdır. Onun için, Mevlânâ Celâleddin-i Rûmî söz sultanıdır. Onun için, Eşrefoğlu Rûmî söz sultanıdır, şairdir, edibdir. Onun için, İbrâhim Hakkı Erzurûmî şairdir, edibdir. Onun için, İsmâil Hakkı Bursevî şairdir, edibdir.

Yâni mutasavvıfları alın; hakîkî yâni İhlâslı, gerçek dindarları, gösteriş dindarı değil de yâni yarım yamalak dindar değil de, hakikaten dindar olan, erbâb-ı tasavvufu, tarikat erbabını alın, tarihten alın... Şimdi bugün spekülatif konuşmalar oluyor. Spekülatif demeyelim de hani demagoji de demeyelim, onların karşılığı, Türkçe'de bunların da bir karşılığı yok, safsata, böyle mugalata filan yapılıyor. Eğriler doğru gösterilmeye, doğrular da eğri gösterilmeye çalışılıyor.

Onları bir tarafa bırakalım ama, tarihe baktığımız zaman bütün mutasavvıfların ârif ve zarif insanlar olduğunu görürüz. Edib insanlar, şair insanlar, duygulu insanlar olduğunu görürüz.

Özel hayatlarını incelediğimiz zaman herkese hayır yapan, hayrât ü hasenât yapmış insan olduğunu görürüz. Cami yaptırmıştır, çeşme yaptırmıştır, tüneli imar etmiştir, yol yaptırmıştır, köprü yaptırmıştır, imaret bırakmıştır, vakıflar bırakmıştır... Çünkü Allah'tan korkuyor. Allah'ın rızasını kazanmak için her şeyi bilen, allâmü'l-kulûb olan, gönülleri bilen, gönüllerde geçen, gizil niyetleri bilen Allah kendisini sevsin diye ihlâsla yaptığı her işi yapmıştır. Onun için, (*tıybu'l-kelâm*) yâni hoş, güzel söz söyleyip karşı tarafın gönlünü almak cihada yakın, güzel, sevaplı bir iş. Böyle olmaya çalışalım aziz ve muhterem kardeşlerim!..

2. (*Ve idâmetü's-sıyâm*) "Cihada yakın olan şeylerin ikincisi; oruca devam etmek..." Şimdi oruca Ramazan'dan hepimiz âşinâyız, biliyoruz, oruç tutuyoruz Ramazan'da. Çok da tatlı

oluyor, on bir ayın sultanı oluyor. Gecesi, gündüzü bir hoşça geçiyor ki, bir dahaki sene Ramazan gelinceye kadar hasretle bekliyoruz. Geldi mi, “Hoş geldin yâ şehri gufrân!..” diye davullarla, zurnalarla karşılanıyor. Uğurlanırken de, “Elvedâ yâ şehri gufrân, elvedâ!..” diye göz yaşlarıyla uğurluyoruz.

Ama tabii, Ramazan’ın dışında da oruç var. Yâni oruç insanın midesini boşaltıyor, behîmî duygularını frenlettiriyor; kalbini çalıştırıyor, kalbini nurlandırıyor, gönlünü feyizlendiriyor. Açlık olduğu zaman fikir geliyor, hikmet geliyor, merhamet geliyor, çeşitli güzel duygular yerleşiyor. Acıma duygusu geliyor, rikkat geliyor, incelik, zarafet geliyor, her şey geliyor. Onun için, oruç da çok önemli bir ibadet ve ona devam etmek lâzım!..

Orucun yâni farz olmayan orucun en kıymetlileri hangileri?..

Her hafta pazartesi perşembe günü oruç tutardı Peygamber Efendimiz. Ne güzel. Sonra Arabî ayların yâni Kamerî demek istiyorum, kamere göre olan ayların başında, ortasında, sonunda oruç tutardı, tavsiye buyururdu. Ortasında tam böyle mehtaplı gecelerin olduğu ertesi günlerde, gündüzlerde eyyâm-ı bîz denilen günlerde oruç tutardı 13’ü, 14’ü, 15’inde.

Yâni orucun böyle çeşitli şekilleri var. İşte bu Zilhicce ayının ilk on gününde oruç tutmak çok sevap diye söylemiştim; inşâallah tutmuşsunuzdur:[86]

مَنْ صَامَ يَوْمَ عَرَفَةَ ، غَفَرَ اللهُ لَهُ سَنَتَيْنِ: سَنَةً أَمَامَهُ ، وَسَنَةً خَلْفَهُ

---

[86] İbn-i Mâce, *Sünen*, c.I, s.551, no:1731; Taberânî, *Mu’cemü’l-Kebîr*, c.XIX, s.4, no:6; Katâde ibn-i Nu’man RA’dan.

Abd ibn-i Humeyd, c.I, s.299, no:967; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XXXXIII, s.230; Ebû Saîd el-Hudrî RA’dan.

İbn-i Hacer, *el-Emâlî*, c.I, s.141; Abdullah ibn-i Ömer RA’dan.

Taberânî, *Mu’cemü’l-Kebîr*, c.VI, s.179, no:5923; Ebû Ya’lâ, *Müsned*, c.XIII, s.460, no:7548; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.I, s.112, no:105; Abd ibn-i Humeyd, *Müsned*, c.I, s.170, no:464; Taberî, *Tehzîbü’l-Âsâr*, c.II, s.38, no:847; Sehl ibn-i Sa’d RA’dan.

Beyhakî, *Sünenü’l-Kübrâ*, c.IV, s.300, no:8259; Ebû Katâde RA’dan.

Mecmau’z-Zevâid, c.III, s.436, no:5142; *Kenzü’l-Ummâl*, c.V, s.115, no:12086; *Câmiü’l-Ehàdîs*, c.XX, s.467, no:22634.

(ه. طب. عن قتادة؛ عبد بن حميد ، كر. عن أبي سعيد)

RE. 426/1 (*Men sàme yevme arafate gafera'llàhe lehû seneteyn*) "Arafe gününde bir kimse oruç tutarsa, Allah onun iki senelik günahını affeder. (*Seneten emâmehû*) Bir geçmiş senenin günahlarını affeder, (*ve seneten halfehû*) bir de gelecek senenin günahlarını affeder." diye hatırlatmıştım size, sevap kazanın diye. İnşâallah o sevapları kanmışsınızdır.

Demek ki, cihada yakın gelen Allah'ın sevdiği ibadetlerden birisi hoşça konuşmak, tatlı söz etmek; birisi oruca devam etmek...

3. (*Ve'l-haccü külle âm*) "Her sene haccetmek..."

Şimdi tabii, bizim Türkiye'de bazı çok akıllı kardeşler var, Allah akıllarını sâlim akıl eylesin, akl-ı selîm sahibi eylesin...

"—Efendim ne lüzum var her sene hacca gitmeye? Niye gidiyoruz? Niye Arab'a para yediriyoruz?.." filan diyorlar.

Sen oraları muhafaza etseydin de, Arab'ın olmasaydı, senin olsaydı... İlk sözüm benim o oluyor. Yâni ne diye ülkeni iyi savunmadın da parçalattırdın emperyalizme?..

Osmanlı'nın son devrinin tarihini okuyoruz, perişan oluyoruz. Yâni her okuduğumuzda yüreğimiz parça parça oluyor. Kendi içimizde tefrika çıkmış. Yok İttihat ve Terakki çıkmış, yok Mithat Paşa'sı, Namık Kemal'i bilmem nesi... Hürriyet âşıkları filan ama sonuçta ülkeyi parçalamışlar. Sonuç itibariyle darmadağın dağılmış ülke... Koca koca ülkeler elimizden kopmuş. Balkanlar gitmiş, Ege'deki adalar gitmiş, Mısır gitmiş, Kuzey Afrika gitmiş, Ortadoğu gitmiş...

E hani ne oldu bu kavgaların sonunda?.. Yorgan gitti, kavga bitti. Yâni emperyalizmin oyununa düştünüz, ilk önce kabahat sizin... Yâni şimdi tabii kabahat bu muhatapların değil de, bunların zihniyetinde olan bunların babalarının, dedelerinin kabahati tabii.

İkincisi: Bak hadis-i şerifte Peygamber Efendimiz diyor ki:

"—Her sene hacca gitti mi, o da cihada yakın..."

Tabii hac deyince, ille Türkiye'yi düşünmemek lâzım! Ürdün var, Mısır var, Irak var, Kuveyt var, İran var, Horasan var, Afrika

var... Yâni İslâm cihan şumûl bir din. Yâni sadece bir halkın o günlük, o yıllık menfaatlerine göre söz söylemiyor ki... Her sene mümkünse hacca gitsin müslüman, sevabı çok. Gidebilirse gider. Ama gidemezse, ayrı… Ömürde bir defa gitti mi yeter de, fakat her sene hacca gitmeyi Peygamber Efendimiz SAS. hadis-i şerifinde tavsiye ediyor. Şimdi ben bu arada, araya bir tatlı söz sokuşturayım:

"—Şimdi mosmor oldunuz mu, ey böyle her zaman hacca gitmeyi tenkit eden kişiler?" diye söyleyebilirsiniz.

Bak Peygamber Efendimiz tavsiye buyuruyor, sevabı çok. (*Ve lâ yakrubu minhu şey'un ba'd*) "Bunlardan başka bir şey de artık cihada yaklaşamaz." diyor. Demek ki Peygamber SAS Efendimiz'in saydığı üç şey çok önemli... "Tamam bu kadarı, bunlar yeter, bunları yapın, başkası olmaz." diyor.

Hac, oruç ve tatlı söz... Bunlar da cihad gibi önemli şeyler oluyor. Tabii tatlı söz dalkavukluk demek değildir aziz ve sevgili kardeşlerim, onu da hemen söyleyeyim. Kimisi böyle tatlı sözü içinden gelmediği halde, yâni hakikaten öyle düşünmediği halde tatlı sözler söylemek sanıyor. Hayır, öyle değil. Yâni Peygamber Efendimiz SAS:

"—Acı da olsa hak sözü söyleyin!" buyuruyor.

Yâni hak sözü söylemek *tîbü'l-kelâm*dır, doğru söz odur. Diyelim ki birisi çocukları arasında ayrım yapıyor; birisine çok mal veriyor, mülk veriyor da, ötesinden kaçırıyor. Ha ona *tîbü'l-kelâm* nedir? Hoşça konuşmak değil, "Sen bu adaletsizliği yapma!" demektir. Yoksa iyi yaptın, mâşâallah filan diye, hani böyle dalkavukluk yapmak, yağcılık yapmak demek değil. Onu da bu arada kesin olarak söyleyelim!..

Hakkı söylemek ama, hakkı münasib bir üslupla söylemek lâzım!.. Zarif bir tarzda, güzel bir tarzda söylemek lâzım, aziz ve sevgili kardeşlerim! Hatta şimdi cihad sözü de geçti sohbetimiz içinde...

أَفْضَلُ الْجِهَادِ ، كَلِمَةُ حَقٍّ عِنْدَ سُلْطَانٍ جَائِرٍ (د. ه. عن أبي سعيد ؛ حم. ه. طب. عن أبي أمامة ؛ ن. عن سمرة ؛ حم. ن. هب. ض. عن

(طارق مرسلا)

RE. 76/11 (*Efdalü'l-cihâd, kelimetü hakkın inde sultànin câir.*)[87] "Cihadın en üstünü, zâlim hükümdarın karşısında hak sözü söylemektir!" diyor Peygamber Efendimiz.

Demek ki idare, hükümet, hükümdar, padişah, her neyse, yâni birisi haksız bir şey yapıyorsa, onun karşısında:

"—Bu haksızlıktır. İşin doğrusu budur, hakkaniyet budur, insan hakları budur, kanun budur. Öyle yaparsanız, zulüm olur." diye hakkı söylemek lâzım!

Zalimin zulmünü engellemek lâzım! Neron'un yaptığı gibi esirleri aslanın önüne atarken, ötekilerin de onu keyifle, futbol maçı seyreder gibi seyretmemesi lâzım!..

Yâni, bakın şu Avrupalıların sporlarına!.. Eskiden aslanlara parçalattırıyorlarmış veya esirlere silah verip birbirlerini öldürtmecesine dövüştürüyorlarmış. Şimdi de İspanya'da boğayı öldürüyorlar. Yazık değil mi hayvana?.. Koşturuyorlar, koşturuyorlar, şişliyorlar orasından, burasından... Ondan sonra, "Oley, oley!.." diye bağırıyorlar. Yâni, böyle zevk mi olur?..

---

[87] Ebû Dâvud, *Sünen*, c.II, s.527, no:4344; Tirmizî, *Sünen*, c.IV, s.471, no:2174; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.II, s.1329, no:4011; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.III, s.19, no:11159; Hàkim, *Müstedrek*, c.IV, s.551, no:8543; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.II, s.352, no:1101; Hàmidî, *Müsned*, c.2, s.331, no:752; Kudàî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.II, s.247, no:1286; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.I, s.358, no:1448; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XXXIII, s.305; Ebû Saîd el-Hudrî RA'dan.

İbn-i Mâce, *Sünen*, c.II, s.1330, no:4012; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.VIII, s.282, no:8081; Taberânî, *Mu'cemü'l-*Evsat, c.II, s.166, no:1596; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VI, s.93, no:7581; Kudàî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.II, s.248, no:1288; İbnü'l-Ca'd, *Müsned*, c.I, s.480, no:3326; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.V, s.176; Rûyânî, *Müsned*, c.III, s.337, no:1161; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.VI, s.370; Ebû Ümâme RA'dan.

Neseî, *Sünen*, c.VII, s.161, no:4209; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.IV, s.314, no:18850; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.IV, s.435, no:7834; Ziyâü'l-Makdîsî, *el-Ehàdîsü'l-Muhtâre*, c.III, s.230, no:123; ed-Dûlâbî, *el-Künâ ve'l-Esmâ'*, c.I, s.238, no:427; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XXIV, s.421, no:2939; Tàrık ibn-i Şihab Rh.A'ten.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.64, no:5511 ve c.XV, s.923, no:43588; *Keşfü'l-Hafâ*, c.I, s.172, no:457; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.V, s.198, no:3981.

Benim sevmediğim sporlardan birisi boğa güreşi, bir tanesi de boks... Burnuna vuruyor, burnunun direği kırılıyor; kafasına vuruyor, kafası sarsılıyor... Parkinson hastalığına tutuluyor, bilmem şöyle oluyor, böyle oluyor... Böyle spor mu olur?.. Yâni şöyle faydalı bir şey olması lâzım, sonucunun güzel olması lâzım!..

Aziz ve sevgili kardeşlerim! Tatlı konuşmak dalkavukluk demek değil, hakkı söylemektir. Hakkı hoşça söylemektir. Bu arada tabii, şunu da hatırlatmak istiyorum: İslâm'ı sevenler var, sevmeyenler var... Şimdi burada dergiler aldım, inşâallah o dergilerdeki makaleleri Türkiye'ye döndüğüm zaman, tercüme ederek oradaki en yeni bilgileri kardeşlerime aktaracağım.

Amerika'da bir profesör, strateji uzmanı, yâni eski idareye yakın, şimdiki idareye yakın bir kişi demiş ki:

"—Bu müslümanların kökten dincisi ile mutedili arasında fark yoktur, hepsi aynıdır; yâni hepsi düşmandır."

Haaa, demek ki, kökten dinci lafı hikâyeymiş, paravanaymış, aldatmacaymış. Ecevit'in "Barış Harekâtı" deyip de Kıbrıs'a çıkartma yaptığı gibi, laftan ibaretmiş kökten dincisi... Adamların

düşmanlığı İslâm'a; mutediline de düşman.... Bunu delilleriyle, kitapla inşâallah göstereceğim.

Şimdi yurtdışında İslâm'a düşman olanlar var! Yurt içinde de bazı İslâm düşmanları var... Gazeteler yazıyor, muhalif partilerden, oradan, buradan, askerlerden sözler duyuyoruz. Ha burada şu da ortaya çıkıyor, aziz ve muhterem kardeşlerim:

"—Peygamber SAS Efendimiz bu devirde yaşasaydı, ne yapardı?.."

Sanıyorum, bunu düşünmemiz lâzım! Tatlı tatlı hakkımızı bilmeyenlere anlatmamız lâzım! Yâhu, siz İslâm'ı kötülüyorsunuz. Bak İslâm şöyledir, yanlış tanıtıyorsunuz. Kendi kendinize ters propagandalarla çarpık gösteriyorsunuz. İşin doğrusu budur." filan diye, tatlı tatlı İslâm'ı bilmeyenlere anlatmak lâzım! Özellikle Türkiye'de İslâm'ı anlatmaya çalışmak lâzım!..

Şimdi benim bu seyahatlerimde yine karşılaştığım çeşitli kimseler oluyor. Bir arkadaşıma gidiyorum, evinde misafir ediyor, konu komşusu da geliyor. Biz de onunla muhatap oluyoruz. Böylece, o bizim arkadaşla samimi olduğu için, biz de çeşitli kimselerden insanlarla samimiyet kuruyoruz, konuşuyoruz. Beni sakallı görünce, o tabii İslâm hakkında bir şey söylüyor; yanlış... Bir kanaatini ortaya atıyor; yanlış... Yâni İslâm hakkındaki görüşleri, düşünceleri, duyguları, hepsi yanlış... Bu neyi gösteriyor?.. Bizim gerektiği kadar tatlı dille, güleç yüzle İslâm'ı iyi anlatamadığımızı gösteriyor.

Bizim de İslâm'ı anlatmak için var gücümüzle çalışmamız lâzım!.. Herkes akrabasından, yakınlarından, etrafına baksın; etrafındaki insanlara İslâm'ı tatlı dille, güzel bir şekilde anlatmaya çalışsın!.. Gönül kazanmağa çalışsın!.. Çünkü en kıymetli, en sevaplı işlerden birisi de bu...

Aziz ve sevgili seyirciler ve dinleyiciler, *es-selâmü aleyküm ve rahmetu"llàhi ve berekâtühû!*

Cumanız mübarek olsun!..

25. 04. 1997 - Medine

19. ALİMLERİN FAZİLETLERİ

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llâhi ve berekâtühû!..

Aziz ve sevgili seyirciler ve dinleyiciler!.. Hepinize mutlu günler dilerim. Cumanız mübarek olsun...

Bugün bizim için bu çekim önemli bir çekim oluyor. Çünkü ilk defa, Ak-Televizyon'umuzda cuma konuşmasını görüntülü olarak çekmiş oluyoruz. Daha önceleri Akra'da çekiyorduk. Sadece ses alınıyordu. Bu sefer görüntüyle beraber alınıyor.

Dün Medine-i Münevvere'den uçakla İstanbul'a döndük, el-hamdü lillâh... Allah gitmiş olan bütün kardeşlerimizin haclarını, umrelerini, ibadetlerini taatlerini kabul eylesin... Avf u mağfiret eylesin... Haclarını sebeb-i duhûl-i cennet eylesin... Peygamber Efendimiz'in mübarek şehrini, kabr-i saadetini, mescid-i şerifini ziyaret de, Peygamber Efendimiz'in sevgisine, rızasına ulaşma vesilesi olsun...

O mevsim kapandı bu sene. Hac mevsiminin sonuna geldik. Önümüzde ki günlerde de, bu Zilhicce ayı bitecek. Bizim takvimlere göre 8 Mayıs'ta —belki Araplar bizden bir gün önce, 7 Mayıs'ta yaparlar— hicri 1418 yılı yılbaşı, 1 Muharrem olacak. Muharrem ayı da tabii bizim için önemli dinî aylardan birisidir. Biliyorsunuz Aşûre ayıdır. Önümüzdeki haftalar sağ olursak, sâlim olursak, Allah imkân verirse, onunla ilgili açıklamaları yaparız.

Allah'a, bizlere imkân olarak bahşettiği fırsatlar ve nimetler, sayısız sonsuz lütuflar sebebiyle hamd ü senalar ederiz. Kendi stüdyolarımıza, kendi televizyon ve radyolarımıza konuşmayı, kendi kardeşlerimizin çekimiyle alıyoruz. Bu büyük bir başarı, hepimiz için büyük bir lütuf, Allah'ın büyük bir ihsanı... Hamd ü senâlar olsun... Bu noktaya gelmemize yardımcı olan, katkısı olan bütün kardeşlerime, ihvanıma candan teşekkür ederim.

a. Alimler Yeryüzünün Kandilleridir

Bu hafta, Peygamber SAS Efendimiz'in alimlerle ilgili hadis-i şeriflerini okumayı düşündüm. Birisini okuyarak başlayalım...

Tabii yine râvîsi Hazret-i Ali Efendimiz olunca, ben ayrı bir sevinç duyuyorum. Hazret-i Ali Efendimiz'in rivayet ettiği hadisleri rivayet etmekten, özel bir zevk ve şevk duyuyorum. Çünkü ülkemizde, Hazret-i Ali Efendimiz'i seven çeşitli dînî anlayışlardaki kardeşlerimiz var. O bakımdan, onlar da Hazret-i Ali Efendimiz'in rivayet ettiği bir hadis-i şerifi duyuca, "Demek ki bunu Hazret-i Ali Efendimiz rivayet etmiş!" diye, özel olarak ilgi duyacaklar; dikkatleri artacak ve belki daha candan kabul edecekler diye düşünüyorum. O bakımdan, Hazret-i Ali Efendimiz'den rivayet edilmiş ilk hadis-i şerifin mübarek metnini okuyalım, aşk ile, şevk ile...

Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm. Kàle rasûlü'llàh SAS:[88]

اَلْعُلَمَاءُ مَصَابِيحُ الأَرْضِ ، وَخُلَفَاءُ الأَنْبِيَاءِ ، وورثتي ، وورثة الأَنْبِيَاءِ

(عد. وأبو نعيم عن علي)

RE. 222/15 (*El-ulemâu mesàbihu'l-ardı, ve hulefâü'l-enbiyâi, ve veresetî, ve veresetü'l-enbiyâ'.*) *Sadaka rasûlüllah, fî mâ kàl, ev kemâ kàl.*

Tabi rivayetler, râvîlerin ağızlarıyla, çalışmalarıyla oluyor. Allah hepsinden razı olsun... Peygamber Efendimiz'in ifadelerini şöyle çevirebiliriz, güzel Türkçemize;

(*El-ulemâu mesàbîhu'l-ard*) "Alimler, yeryüzünün nur kaynaklarıdır, kandilleridir, ışık kaynaklarıdır, lambalarıdır."

Biliyorsunuz *àlim* kelimesi, *ulemâ* diye *cemi'* yapılıyor Arapça'da, çoğul yapılıyor. Tabii *àlimûn* diye de çoğul yapılabilir. (*El-ulemâü*) Yâni, bilgisiyle belli bir sıfat kazanmış, belli bir makama sahip olmuş, oturmuş, bilgi sahibi, bilgi sıfatını ünvan olarak kazanmış kimseler, alimler... "Alimler yeryüzünün nur kaynaklarıdır, ışık kaynaklarıdır!" diyor Peygamber Efendimiz. Çok önemli, güzel bir benzetme...

---

[88] Râfiî, *Ahbâr-ı Kazvin*, c.I, s.210; Hz. Ali RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.X, s.235, no:28677; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.742, no:1751, *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XIV, s.367, no:14508.

Hakikaten nasıl karanlıkları ışıklar aydınlatırsa, lambalar, kandiller aydınlatırsa, projektörler aydınlatırsa, ışığının kuvvetine göre; alimlerin de tabii ilminin genişliğine göre etrafı aydınlatma meziyetleri, sıfatları vardır. Alimler yeryüzünün kandilleridir, lambalarıdır, projektörleridir. Karanlıkları aydınlatırlar, insanları karanlıklardan kurtarırlar. İnsanların gidecekleri yolu onlara gösterirler. Yanlış yere basmamalarını, çukura düşmemelerini, uçuruma yuvarlanmamalarını, ne yapacaklarını şaşırmamalarını sağlarlar. Karanlıkta hiç bir yeri görmeden amaçsız, gayesiz, perişan durumda kalmamalarını sağlarlar. Çok güzel... Bu birinci sıfatları… Peygamber Efendimiz'in hadis-i şerifinde alimlere verilen birinci sıfat bu.

Alimlerin ikinci sıfatı: (*Ve hulefaü'l-enbiyâ'*) "Peygamberlerin halifeleri.. Yani, peygamberlerin makamlarını onlardan sonra devam ettiren, o makamlarının onlardan sonra devam ettiren. O makamlardaki görevleri yapan, yapmaya devam eden, Peygamberlerin görevlerini sürdüren mübarek insanlardır. Bu da çok önemli...

Biliyorsunuz Peygamber SAS Efendimiz'den sonra Hulefâ-i Râşidîn ümmetin başında idareci oldular. Hazret-i Ebû Bekr-i Sıddîk, Ömerü'l-Faruk, Osman-ı Zinnûreyn, Aliyy-i Murtazà, Abdullah ibn-i Zübeyr gibi *—rıdvànu'llàhi aleyhim ecmaîn—* büyük sahabiler, Peygamber Efendimiz'den sonra ümmetin başında vazife gördüler. İslâm'ı yaydılar. Ordulara komuta ettiler. Dini konularda yöneticilik yaptılar, yol gösterici oldular. Allah onların şefaatlerine nâil eylesin...

Zaten çoğu, hal-i hayatlarında Peygamber SAS Efendimiz tarafından cennetlik oldukları müjdelenmiş, tescil edilmiş, belgelenmiş kimselerdi. Alimlerin de böyle peygamberlerin halifeleri olması, yani o makama ondan sonra geçen kimseler olması çok önemli...

Tabi alimler peygamber değildir. Peygamber Efendimiz ahir zaman peygamberidir. Hàtemü'l-enbiyâ, hàtemü'r-rusûldür. Kendisine kitap indirilmiş peygamberlerin ve kendisine kitap indirilmemiş olup eski peygamberlerin şeriatını devam ettiren enbiyânın ve mürsellerin, rusûllerin; hepsinin sonuncusudur. Ondan sonra, (*men lâ nebiyye ba'dehû*) kendisinden sonra bir

peygamber gelmesi bahis konusu değildir. Ahir zaman peygamberidir. Dünyanın sonuna kadar peygamberliği, hükmü, devresi, nurlu çağı, asr-ı saadeti, Devr-i Muhammedî'si devam edecek. Ondan sonra halifeleri, o makamda ümmete hizmet eden insanlar kimler oluyorlar?.. Alimler oluyorlar... Bu çok önemli ve alimler için çok kıymetli bir sıfat.

(*Ve veresetî*) "Ve benim vârislerimdir!" buyuruyor Peygamber Efendimiz. Biliyorsunuz *varis*, bir insanın vefatından sonra onun sahip olduğu mala, mülke hissesi nisbetinde sahip olan kimse. Miras yoluyla kendisine intikal ettiği kadarıyla; yüzde kaç intikal edecekse onlara sahip olan kimse demek.

Peygamber Efendimiz arkada büyük bir mal bırakmadı zaten. Hakîkî malı, hazineleri Peygamber SAS Efendimiz'in ulûm-u dîniyyedir, mânevi ilimlerdir, Kur'an ilimleridir. Şeriattır, şeriatın ahkâmıdır. Takvâ yolunun, ihsân yolunun incelikleridir. İşte bütün incelikleri hadis-i şeriflerle tarif edilen dinî bilgilere sahip olan alimler, Peygamber Efendimiz'in vârisleri oluyor. İlim de ne kadar ileri gitmişse, mirastaki hissesi de o kadar çok olmuş oluyor.

Allah-u Teàlâ Hazretleri cümlemizi, Peygamber SAS Efendimiz Hazretlerinin o güzel manevi ilimlerine, onun istediği vech ile varis olanlardan eylesin...

(*Ve veresetü'l-enbiyâ*) "Öteki peygamberlerin de varisleridir!" Bu çok güzel bir sıfat! Peygamberlerin halifeleri oluyor alimler, bir de varisleri oluyorlar.

Biliyorsunuz bütün peygamberler Allah'ın yeryüzüne görevli olarak gönderdiği insanlardır. Biz müslümanlar bir bütün içerisinde meseleyi çok güzel görüyoruz. Başkaları gibi yarım yamalak görmüyoruz. Birisini kabul edip, ötekisini reddetme durumunda değiliz; çok şükür, el-hamdü lillâh... Hazret-i İsâ'yı da seviyoruz, başımızın tacı biliyoruz, çoluk çocuğumuza onun ismini verebiliyoruz. Hazret-i Mûsa'yı da seviyoruz. Hazret-i İbrâhim'i de seviyoruz, Adem AS'ı da Nuh AS'ı da, cümle ismini bildiğimiz peygamberleri seviyoruz. Bilmediklerimize hürmet ediyoruz.

Onların hepsinin varisleri oluyor alimler. Ne mutlu!.. Hepimiz olabilirsek alim olalım! Çocuklarımızı alim yetiştirebilirsek, alim yetiştirmeye çalışalım!..

b. Alimler Peygamberlerin Varisleridir

Buradaki sıfatlardan sonra, ikinci bir hadis-i şerifle devam etmek istiyorum. Peygamber Efendimiz buyurmuş ki:[89]

الْعُلَمَاءُ وَرَثَةُ الأَنْبِيَاءِ ، يُحِبُّهُمْ أَهْلُ السَّمَاءِ ، وَتَسْتَغْفِرُ لَهُمُ الْحِيتَانُ فِي الْبَحْرِ ، إِذَا مَاتُوا إِلى يَوْمِ الْقِيَامَةِ (أبو نعيم ، و الديلمي ، وابن النجار عن البراء)

RE. 222/17 (*El-ulemâü veresetü'l-enbiyâ', yuhibbühüm ehlü's-semâ', ve testağfiru lehümü'l-hîtanü fi'l-bahri izâ mâtû ilâ yevmi'l-kıyâmeh.*)

Bu hadis-i şerifte de yine, "Alimler peygamberlerin varisleridir." diye ilk cümlecik... Hadis-i şerifin başı böyle. Alimler peygamberlerin varisleridir. İlim mirasının, peygamberlik bilgilerinin, din bilgilerinin varisleridir. O vazifeyi yapmakla da yükümlülerdir tabii. Bunları Allah sever, Peygamber Efendimiz sever... Ama ayrıca, (*yuhibbühüm ehlü's-semâ'*) "Onları gök ehli de sever."

Gök ehli deyince, gökteki varlıklar neler olabilir? Melekler olur, melekler sever her rütbesiyle... En büyük meleklerden, sayısız meleklere kadar melekler severler. Bir de gökte yıldızlar var, baktığımız zaman gördüğümüz gök cisimleri var, görmediğimiz varlıklar var fezâda... Bildiğimiz, bilmediğimiz bütün bu varlıklar alimleri sever.

---

[89] Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.III, s.75, no:4209; Berâ ibn-i Âzib RA'dan. *Kenzü'l-Ummâl*, c.X, s.236, no:28679.

(*Ve testağfiru lehümü'l-hîtânü fi'l-bahr*) "Denizdeki balıklar da onlara istiğfar ederler." Yâni, "Yâ Rabbi, bunu avf u mağfiret eyle... Bu alim çok iyi bir alim, çok mübarek bir insan. Yâ Rabbi, bunu bağışla!" diye, o alim lehine mağfiret taleb ederler Cenâb-ı Hâk'tan. (*İzâ mâtû ilâ yevmi'l-kıyâmeh*) "Öldükleri zaman, kıyamet gününe kadar..." Yâni, kabre konulduklarından itibaren böyle, "Affet yâ Rabbi, mağfiret eyle yâ Rabbi, lütfeyle yâ Rabbi, kerem eyle yâ Rabbi!" diye alimlere dua ederler. Denizdeki balıklar bile ve gökteki varlıklar...

Gökteki varlıkların içinde tabii, geriye dönerek hatırlıyoruz; kuşlar var, böcekler var, kelebekler var. Demek ki, bütün dağlar, taşlar, kuşlar, balıklar, âhûlar, ceylanlar, her çeşit varlıklar alimleri seviyorlar ve Allah'a onlar için dua ediyorlar. Ne kadar güzel vasıflar alimler için, ne kadar hoş şeyler...

c. Alimler Mahlûkatın Emanet Edildiği Kimselerdir

Bir hadis-i şerif daha okuyalım. Enes RA'dan:[90]

اَلْعُلَمَاءُ أُمَنَاءُ اللهِ عَلَى خَلْقِهِ (القضاعي ، كر. عن أنس)

RE. 222/18 (*El-ulemâü ümenâu'llàhi alâ halkıhî*) "Alimler, yarattığı halklar, mahlûkat üzerine Allah'ın emin kullarıdır, güvenilir kullarıdır, emanet edilmiş kullarıdır. Kendilerini halk emanet edilmiş kullardır." *Emin*, kendisi güvenilir olan mânâsına değil. Yani şu adam emin bir adam diyoruz. Yani güvenilir filân manasına. Burada *emin*; kendisine bir şeyler verilip emanet edilebilen insan demek. Yanınızda kıymetli eşyalar oluyor, götürüyorsunuz itimat ettiğiniz, emin gördüğünüz bir kimseye veriyorsunuz.

"—Bunları al, ben sonra gelip senden bunları geri alacağım!" diyorsunuz, emanet veriyorsunuz.

---

[90] Kudâî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.I, s.100, no:115; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XIV, s.267, no:1573; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.X, s.235, no:28675; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.65, no:1749; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XIV, s.366, no:14505.

Emin kimse, kıymetli şeylerin emanet edildiği kimse mânâsına burada.

"Allah'ın mahlûkatı üzerine, Allah'ın mahlûkatını kendilerine emanet ettiği kişilerdir, alimler aynı zamanda..." Bu önemli. Yâni, Allah'ın yaratıkları kullar ve diğer varlıklar, cinler; görünmeyen varlıklar da dahil. Tabii Peygamber Efendimiz *Rasûlü's-sakaleyn* idi; inse ve cinne peygamberdi, sevgili kardeşlerim! Önemli, bunların emanet edildiği kimseler oluyor alimler. Çünkü onlar alim olmadıkları için ayetleri, hadisleri, dinin ahkâmını bilmezler. Bu bir ihtisas meselesi... Okumamışlardır, tahsilini yapmamışlardır. Doktordur, mühendistir, askerdir ama, din alimi değildir. O zaman, alim onlara doğru yolu gösterecek.

"—Bakın şu helâldir, bu haramdır. Bu yasaktır, bu sevaptır. Şunu yapın, bunu yapmayın! Bunu yaparsanız Allah sever, bunu yapmazsanız Allah sevmez..." diye bilgi verecek. Bu konuda mütehassıs olan o.

Onun için, Allah kullarını o alimlere emanet etmiş. Alimlere:

"—Bak bu kullarıma iyi sahip olun, bunları zayi etmeyin, dağıtmayın!" diye buyurmuş oluyor bir bakıma...

O bakımdan alimlerin bu sorumluluğu da hissetmesi lâzım! Halk kendisine emanet olmuş olduğu için, Allah emanet ettiği için; halkı korumakla görevli... Halkın günahlara sapmamasını sağlamakla, halkı irşad etmekle, doğru ve güzel şeyleri onlara öğretmekle, yanlışları söylemekle görevli oluyor alim. Bu da çok önemli bir vasıf... Bu da sorumluluk yüklüyor alimlere... Çok sorumluluk yüklüyor. Alimler çok sorumlu insanlardır.

d. Alimler Önderlerdir

Bir hadis-i şerif daha ekliyoruz. Yine Enes RA'dan:[91]

---

[91] İbn-i Ebi'd-Dünyâ, *el-Leyâlî ve'l-Eyyâm*, c.I, s.16, no:6; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.X, s.236, no:28678; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.737, no:1746; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XIV, s.367, no:14507.

اَلْعُلَمَاءُ قَادَةٌ ، وَالْمُتَّقُونَ سَادَةٌ ، وَمُجَالَسَتُهُمْ زِيَادَةٌ (ابن النجار عن أنس)

RE. 222/19 (*El-ulemâü kàdetün, ve'l-müttekùne sâdetün, ve mecâlisühüm ziyâdetün.*) "Alimler kàidlerdir. Yâni insanları sevk eden, yöneten kılavuzlardır, komutanlardır."

Arapça'da *kàid*; *kàde-yekùdu-kıyâdeten*, komutanlık etmek; bir grubu alıp, başında önder olarak, komutanı olarak alıp götürmek anlamında bir fiil. *Kàdetün* sözü de, *kàid* kelimesinin çoğulu oluyor. Yani alimler önderlerdir, komutanlardır. Yâni halkı doğru yola, güzel noktaya, iyi amaçlara onlar götürecekler.

(*Ve'l-müttekùne sâdetün*) "Müttakîler de, yâni takvâ ehli, Allah'tan korkan, tir tir titreyen, günah işlemeyen, hata etmemeye çalışan, edebli, zarif öyle düşünceli hassas insanlar seyyidlerdir." *Sâdet* kelimesi de, seyyidler demek. Biz edebiyat tarihimizde, daha çok *sâdât* diye kullanmışız. Siz de duymuşsunuzdur Mevlid'ler okunurken:

"—*Seyyidü's-sâdât ve şefîu'l-usât fi yevmi'l-arasât, Muhammed-i Mustafâ rà salevât!*" [Seyyidlerin efendisi, arasat gününde àsîlerin şefaatçisi, Muhammed Mustafâ için salevât getirin!] diye, hani Mevlid arasında salevat emredilir ya...

Seyyidü's-sâdât; sâdâtların seyyidi, efendilerin efendisi... Tabi biz *sâdât* diye, *elif-te* ile kullanıyoruz, açık te ile. *Sâdetün* de, sâdât mânâsına, yâni seyyidler demek.

"Müttakîler de seyyidlerdir. Yâni, mânevî bakımdan soylu kişilerdir." Çünkü takvâ asıl soyluluktur, asıl asalettir. İnsanlar müttakî oldu mu, yoksul da olsa, varlıksız da olsa, soylu kişi oluyor. Basit bir kimse de olsa, bir yetim de olsa, anasız, babasız da olsa; Allah indinde soylu oluyor, Allah indinde asaletli olmuş oluyor.

Alimler komutanlardır, sevk edecekler insanları; müttakî insanlar, takvâ ehli kullar da, yani dervişler, şeyhler, sûfîler, Allah'tan korkan àrif, zâhid insanlar; bunlar da efendilerdir, seyyidlerdir.

(*Ve mücâlesetühüm ziyâdetün*) "Bunlarla oturmak, bunların meclislerine gelmek, onları ziyaret etmek; 'Nasılsınız efendim?' filan demek, veya demese bile, neler söylüyorlarsa diz çöküp, edeble, hürmetle onları dinlemek, dînî bakımdan bilgilerinin artmasına, mânevî bakımdan sevapların kazanılmasına sebep olur.

Burada da alimlerin meclislerine gitmek, müttakîlerin ziyaretine gitmek, onlarla tanışmak; onların sözlerinden, sohbetlerinden istifade etmek tavsiye edilmiş oluyor.

e. Alimler Üç Çeşittir

Şimdi bu kadar methedilen alimlerin, tabii çeşitleri var. Etrafınızda bugün yaşayan insanları incelediğiniz zaman, bunları çeşit çeşit olarak görürsünüz. Meselâ, üniversite profesörü diyoruz; profesörler çeşit çeşit... Hoca diyoruz, vaiz diyoruz, müftü diyoruz; bunlar da çeşit çeşit oluyor. Gül bahçesinde veya kırlarda, bağlarda, bostanlarda nasıl çeşitli çiçekler oluyorsa, onlar gibi çeşit çeşit...

Bakalım çeşitleri nelermiş, Peygamber SAS Efendimiz'den çeşitleri hakkında bir hadis-i şerif daha rivayet etmek istiyorum size. Enes RA'dan yine... Üç hadis de Enes RA'dan oldu. Şöyle buyurmuş Peygamber Efendimiz:[92]

الْعُلَمَاءُ ثَلاَثَةٌ: رَجُلٌ عَاشَ بِهِ النَّاسُ ، وَعَاشَ بِعِلْمِهِ ؛ وَرَجُلٌ عَاشَ بِهِ النَّاسُ ، وَأَهْلَكَ نَفْسَهُ ؛ وَ رَجُلٌ عَاشَ بِعِلْمِهِ ، وَ لَمْ يَعِشْ بِهِ غَيْرُهُ

(الديلمي عن أنس)

RE. 222/20 (*El-ulemâü selâsetün*: *Racülün àşe bihi'n-nâsü ve àşe bi-amelihî*, ve *racülün àşe bihi'n-nâsü ve ehleke nefsehû*, ve *racülün àşe bi-ilmihî ve lem yaişe bihî gayruhû*.)

Üçe ayırmış Peygamber Efendimiz alimleri... Alimler üçtür diyor ve sıralıyor:

(*Racülün*) "Bir tanesi şudur: (*Àşe bihi'n-nâs*) İnsanlar onun sayesinde yaşamışlardır. (*Ve àşe bi-amelihî*) O da işlediği hayrat, hasenat ve amel-i sàlihler dolayısıyla yaşamıştır!" Ama buradaki yaşamak, hoş yaşamak, ne hoş yaşamak, ne güzel hallere erişmek mânâsına... Yani kendisi ilmi ile amil, başkalarına da ilmini öğreten; başkasına da faydalı olan, kendisine de faydalı olan alim. Bir cins alim bu. Hem kendisi ilmini hayatında uyguluyor, Allah'ın sevgili kulu oluyor. Hem de Allah'ın başka kullarına İslâm'ı öğretiyor, edebi, ahlâkı öğretiyor. Başkalarına da faydalı oluyor. İnsanlar da ondan istifade ediyorlar, mânevî hayatları canlanıyor.

---

[92] Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.III, s.76, no:4212; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Dârimî, *Sünen*, c.I, s.114, no:361; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.VII, s.242, no:35698; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.V, s.121; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XXVII, s.226; Ebû Müslim el-Havlânî Rh.A'ten.

Abdü'r-Rezzak, *Musannef*, c.I, s.254, no:20472; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XXVIII, s.306; Ebû Kılâbe Rh.A'ten.

Kenzü'l-Ummâl, c.X, s.181, no:28941; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XIV, s.367, no:14506.

Biliyorsunuz, insan yaşasa bile, mânevî hayatı kötü oldu mu, tam olmadı mı, eksik oldu mu, olumsuz oldu mu; kalbi ölmüş diyoruz. Hatta, "İnsanlar uykudadır, ölünce uyanacaklar." deniliyor hadis-i şeriflerde. Demek ki, zahirde geziyor gibi görünmek bir şey değil; kalbi ölmüşse insan canlı sayılmıyor. Ama alim, hakîkî alimse; capcanlıdır, dipdiridir, mânevî hayatla dipdiridir ve başkalarını dipdiri yapıyor, canlandırıyor. Birinci alim bu. En üstünü de budur. Hem kendisi ilminden istifade ediyor, hem de başkalarını istifade ettiriyor. Topluma faydalı, olumlu, tesirli bir alim.

İkincisi: (*Ve racülün âşe bihi'n-nâsü, ve ehleke nefsehû*) "İlmi var bu ikinci tip alimin, ilmi var; insanlar bu ilimden istifade ediyorlar, göz yaşlarıyla onu dinliyorlar; 'Tamam, Allah'ın emrini tutalım, rızasını kazanalım!' diyorlar. Doğru yollara giriyorlar ve onlar mânevî hayatı kazanıyorlar. İslâmi bakımdan güzel yaşamlara eriyorlar, iyi insan oluyorlar.

Ama; (*ve ehleke nefsehû*) "Alim ilmini uygulamıyor, kendisini helâk ediyor." Evet, alim ilmini kendi üzerinde uygulamaz, söylediklerini tutmazsa, "Halka verir talkını, kendi yutar salkımı!" dedikleri gibi halk tekerlemesinde; söylediklerinin aksini yaparsa, o zaman kendini helâk etmiş olur. Yâni bilgi doğrudan doğruya insanı kurtarmıyor, puan kazandırmıyor. Bilgiyi uygulamak insana derece kazandırıyor. Uygulamazsa sorumlu oluyor:

"—Başkasına söyledin de, niye kendin tutmadın?" diye sorumlu oluyor.

Bir cins alim de böyledir. Başkasına güzel şeyler söylüyor ama, kendisi yapmıyor. Başkalarını canlandırıyor, başkalarına faydalı oluyor ama, kendisini mahvediyor.

(*Ve racülün àşe bi-ilmihî, ve lem yaiş bihî gayruhû*) Üçüncü tip alim de, "İlmiyle kendisi istifade ediyor, yaşıyor." Tamam, iyi bir insan, kendi halinde, sessiz sedasız, etliye sütlüye, kimseye karışmaz... Evinden camiye gider, veya işine gider gelir, helâlinden para kazanır... Ama başkasına faydası olmuyor.

Bu da bir bakıma olumsuz bir kişi, çünkü başkalarına tesiri, faydası olmuyor. O bakımdan eksik, yarım bir kimse ama, hiç olmazsa kendisi kurtarıyor.

En iyisi, insanın hem kendisinin iyi olması, hem de başkasının iyi olmasına sebep olacak bir canlılık içinde, gayret içinde, faaliyet içinde bulunması.

Üç çeşit alim..

.

f. Alimlerin Bozulması

Bu alimlerden bazılarını anlatan bir hadis-i şerif daha var. Onu da okuyarak sohbetimi tamamlamak istiyorum, sevgili kardeşlerim! Bu hadis-i şerif de biraz uzunca... Yine alimlerle ilgili. Peygamber Efendimiz buyurmuş ki:[93]

الْعُلَمَاءُ أُمَنَاءُ الرُّسُلِ عَلَى عِبَادِ اللهِ ، وَاعْتَزِلُوهُمْ — و بِلفْظِ الدَّيْلَمِي: وَاجْتَنِبُوهُمْ - مَا لَمْ يُخَالِطُوا السُّلْطَانَ ، وَيدَاخِلُوا الدُّنْيَا ؛ فَإِذَا خَالَطُوا السُّلْطَانَ ، وَدَخَلُوا الدُّنيَا ، فَقَدْ خَانُوا الرُّسُلَ ؛ فَاحْذَرُوهُمْ (الحسن بن سفيان ، عق . ك . في تاريخه ، و القاضي أبو الحسن بن أحمد الأسد في الأماليه ، وأبو نعيم ، والديلمي ، والرافعي عن أنس)

RE. 222/16 (*El-ulemâü ümenâü'r-rusüli alâ ibâdi'llâh, va'tezilûhüm —ve bi-lâfzı'd-deylemî: ve'ctenibûhüm— mâ lem yuhàlitu's-sultàn, ve yudàhilü'd-dünyâ. Feîzà hàletu's-sultàne ve dehalü'd-dünyâ, fekad hànu'r-rusüle; fa'hzerùhüm.*)

Bu da, işin bir başka yönüne ışık tutan bir hadis-i şerif. Bunu da izah edelim, çünkü bu da gerekli! Hani ben hiç sevmiyorum; bir işin sadece güzel tarafını, tatlı tarafını anlatıp, öbür tarafını,

---

[93] Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.III, s.75, no:4210; İbn-i Ebî Hàtim, *İlel*, c.II, s.137, no:1906; Ebû Nuaym el-Isfahânî, *Fazîletü'l-Àdilîn*, c.1, s.185, no:57; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.X, s.327, no:28952, 29083; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.84, no:1748; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XIV, s.366, no:14504.

madalyonun arka tarafını anlatmamayı doğru görmüyorum. İlmin tamam olması için, her şeyi iki yönüyle anlatmak lâzım! Yani olumlu tarafları da anlatmak lâzım, olumsuzluklar varsa onları da anlatmak lâzım! Mükâfatları da anlatmak lâzım; cezalar, kötü sonuçlar varsa, onları da ikaz etmek lâzım!.. Bu hadis-i şerif öyle bir hadis-i şerif.

Buyuruyor ki Peygamber Efendimiz: (*El-ulemàu ümenâu'r-rusüli alâ ibâdi'llâh*) "Alimler Allah'ın kulları üzerine peygamberlerin emanetçileridir. Emin kişilerdir, yani Peygamberler ümmetlerini alimlere emanet etmişlerdir." "Aman benim ümmetimi koru, aman ümmetime iyi hizmet et!" demiş gibi oluyor. (*Va'tezilûhüm*) "Onlara ilişmeyin! Onları üzmeyin, onları ezâlandırmayın, onlara sataşmayın!" gibi bir mânâ var burada. "Ayrılın onlardan, yâni onlara eza, cefa etmek tarafını tutmayın!"

Deylemî'nin rivayetindeki söz de, (*ve'ctenibûhüm*) "Onlardan sakının!" Boynu büküktür. Kendisi affedici olsa, merhametli olsa, beddua etmese bile; Allah kendi evliyasına, alimlerine kötü muamele eden, eza, cefa edenleri cezalandır. İntikam alır. Onun için, onlardan sakınmak da lâzım! Bir insan peygamberin aleyhinde bulunursa, başına taş yağar, yıldırım yağar. Tarihte var misalleri... Böyle bir mübarek alimin de aleyhinde olursa, sonunda belâsını bulur, cezasını çeker. Sakınmak lâzım!..

"Onlardan sakınınız!" Ne kadar, hangi müddetçe?.. (*Mâ lem yuhàlitu's-sultàn*) "Sultan ile haşır neşir olup, düşüp kalkmadığı müddetçe!.." (*Ve yudâhilü'd-dünyâ*) "Dünya işlerine, menfaatlerine dalmadığı müddetçe!"

Burada önemli bir husus var: Sultan ile düşüp kalkmak... (*Feîzà hàletu's-sultàn*) "Sultan ile ahbaplık kurar, düşer kalkarlarsa; (*ve dehalü'd-dünyâ*) ve dünya işlerine, menfaatlerine dalarlarsa; (*fekad hànu'r-rusül*) o zaman, kendilerine ümmetlerini emanet etmiş olan peygamberlere hıyanet etmiş olur bu alimler. (*Fahzerûhüm*) O zaman onlardan korunun! Onlar tehlikeli mahlûklardır. Onlar insanı kötü yerlere götürürler. İnsanlara zararlı olurlar." demek. Bu da önemli bir husus...

Şöyle oluyor. Meselâ, başka ülkelere gidiyoruz, karşılaşıyoruz; —ülkenin ismini söylemeyelim— yaşayanlar, duyanlar bilirler.

Tarihten de bilebilirsiniz, duymuşsunuzdur, okumuşsunuzdur. *Sultan* tabii, emri dinlenen kişi demek… Emrinde güç kuvvet var, iktidar var. Emrettiği zaman, yapılıyor. Elini çırptığı zaman nöbetçiler geliyor. "Şunu asın, kesin!" dediği zaman; asıp kesiyorlar. Eski devirde öyleymiş. Şimdi de yine tabii meselâ bir bakan, bir reisi-cumhur, bir komutan, güçlü kuvvetli, iktidarlı bir insan demektir.

Şimdi, bunların yanına gidiyor bazı insanlar. Niçin gidiyorlar?.. Onların beğenisini kazanmak için, takdirini kazanmak için; onların suyunca, onların arzusuna göre, keyfine göre konuşarak onları avlamak için... Onlara kendilerini sevdirmek için... Neden?.. Onlar iktidar sahibi oldukları için, arkasından kendilerini severlerse; mevkii verirler, makam verirler, maddî imkân verirler, menfaat sağlarlar diye; tatlı diye, sultanların sarayları güzel diye, keseleri verdikleri zaman bir kese altın veriyorlar filan... İhya oluyor insanlar.

Tabii bu yüzden, dünya menfaati sebebiyle gidip onların yanına yanaşanlar, her söylediğine;

"—Evet efendim, münasiptir efendim, doğru buyurdunuz efendim!" gibi dalkavukluk edip, alkışlayanlar olmuş tarih boyunca...

Bunu kitaplardan okuyoruz. Şimdiki zamanda da yine olabilir. Bir genel müdürün, bir başkanın, bir reisin, bir yöneticinin, bir müdürün böyle etrafına toplanan insanlar olur.

Alim böyle yapmayacak. Alim Allah'ın görevli kulu olduğu için, alim dâimâ hakkı söyleyecek. Dünya menfaatini düşünmeyecek, saltanatı düşünmeyecek, saltanat erbabından sağlayacağı menfaatleri düşünmeyecek!.. Menfaatlerine göre hareket etmeyecek, hakkı söyleyecek!.. Çünkü, karşısındaki insan, belki o alim öyle söyledi diye o işi ondan yapacak, bütün sorumluluk alime gelecek. Doğruyu söylemesi lâzım!

Hatta sultan zalim bile olsa;

أَفْضَلُ الْجِهَادِ ، كَلِمَةُ حَقٍّ عِنْدَ سُلْطَانٍ جَائِرٍ (د. ه. عن أبي سعيد ؛ حم. ه. طب. عن أبي أمامة ؛ ن. عن سمرة ؛ حم. ن. هب. ض. عن

(طارق مرسلا)

RE. 76/11 (*Efdalü'l-cihâd, kelimetü hakkun inde sultànin càir.*)[94] "Cihadın en üstünü, cevr u cefa edici, zàlim bir sultanın karşısında hak sözü söylemektir." diye, alim hakkı söyleyecek:

"—Bu doğru değildir! Bu zulümdür. Bunu Allah sevmez, şunu yaparsan günah olur. Bak kimse seni engelleyemiyor, bunu yapıyorsun ama, sonra bunun çok cezasını çekersin, belâsını bulursun!.. Çoluk-çocuğunda çıkar, kendinde çıkar, pişman olursun, perişan olursun!" diye, doğruyu söylemesi gerekiyor, aziz ve sevgili kardeşlerim, sayın dinleyiciler ve seyirciler!..

Bütün bunlardan, anlattıklarımızdan sonuç çıkartmak gerekirse: İslâm'da ilim çok kıymetli... Alimin derecesi çok yüksek; hem maddî bakımdan yüksek, hem de mânevî bakımdan yüksek... Mânevî bakımdan Allah indinde çok sevgili, mahlûkat arasında çok itibarlı; yerdeki gökteki varlıklar, hepsi kendisini seviyor, kendisine dua ediyorlar. Ahirette de yüksek makamlara erecek!.. Peygamberlerle arasında, bir peygamberlik derecesi farkı var.

---

[94] Ebû Dâvud, *Sünen*, c.II, s.527, no:4344; Tirmizî, *Sünen*, c.IV, s.471, no:2174; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.II, s.1329, no:4011; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.III, s.19, no:11159; Hàkim, *Müstedrek*, c.IV, s.551, no:8543; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.II, s.352, no:1101; Hàmidî, *Müsned*, c.2, s.331, no:752; Kudàî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.II, s.247, no:1286; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.I, s.358, no:1448; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XXXIII, s.305; Ebû Saîd el-Hudrî RA'dan.

İbn-i Mâce, *Sünen*, c.II, s.1330, no:4012; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.VIII, s.282, no:8081; Taberânî, *Mu'cemü'l-*Evsat, c.II, s.166, no:1596; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VI, s.93, no:7581; Kudàî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.II, s.248, no:1288; İbnü'l-Ca'd, *Müsned*, c.I, s.480, no:3326; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.V, s.176; Rûyânî, *Müsned*, c.III, s.337, no:1161; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.VI, s.370; Ebû Ümâme RA'dan.

Neseî, *Sünen*, c.VII, s.161, no:4209; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.IV, s.314, no:18850; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.IV, s.435, no:7834; Ziyâü'l-Makdîsî, *el-Ehàdîsü'l-Muhtâre*, c.III, s.230, no:123; ed-Dûlâbî, *el-Künâ ve'l-Esmâ'*, c.I, s.238, no:427; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XXIV, s.421, no:2939; Tàrık ibn-i Şihab Rh.A'ten.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.64, no:5511 ve c.XV, s.923, no:43588; *Keşfü'l-Hafâ*, c.I, s.172, no:457; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.V, s.198, no:3981.

Öbür bakımlardan, dereceleri çok yüksek olacak öteki bütün insanların hepsinden...

Acaba şehidlerden de yüksek mi olacak alimlerin derecesi?.. Daha yüksek olacak!.. Çünkü Allah-u Teàlâ Hazretleri şehide soracakmış:

“—Sen şehidliğin sevabını kimden öğrendin de, böyle Allah yoluna canını feda ettin?” diye.

O da diyecekmiş ki:

“—Hoca efendiden duydum, alimden duydum. Onun için şehidliği arzu ettim, heves ettim. Allah yolunda canla, başla çarpıştım. Hudutlarda bekçilik yaptım, savaşlarda kahramanca savaştım. Sonunda canımı feda ettim, şehid oldum!..”

“—Tamam, sen bunu alimden öğrendiğin için, o senden daha üstün. O daha önce cennete girecek, onun makamı daha üstün olacak.” diye buyrulacak.

Makamı yüksek alimin, fakat alimin sorumluluğu var. Ümmet alimlere emanet edilmiş, alim her zaman doğruyu söyleyecek. Hayatı bahasına doğruyu söyleyecek, haktan ayrılmayacak. Dünya menfaatini düşünmeyecek, dünya menfaati için yağcılık yapmayacak.

Dün akşam arkadaşlarla konuşuyorduk, biraz latifeli yollu, hiciv yollu sohbet ettik. “Alim yağcılık yaparsa...” diye geçti söz. Ondan sonra tabii hayvânî mi, nebâti mi diye konuştuk. Nebati yağ, hayvani yağ diye arkadaşlar gülüştüler. Yağcılık yapmayacak, doğruyu söyleyecek. Çünkü, herkes onu kaynak olarak biliyor, ondan doğruyu öğrenmek durumunda...

O halde ilim çok yüksek olduğundan, kendimiz alim olmaya çalışalım!..

g. Kırk Tane Hadis Öğrenen Kimse

“—Bir insan bu yaştan sonra, kartlaştıktan sonra alim olabilir mi?” diyebilir yaşlı bir kimse, içinizde...

Allah uzun ömür versin!.. Ben yaşlıları da yaşlı saymıyorum. Bazen Hocamız söylerdi:

“—İnsanın gönlü ihtiyarlamaz evlâdım! Gönlü genç kalır.” derdi.

Hele imanlı, irfanlı olursa; gönlü çok delikanlı gibi kalır bir insanın. Onun için ak sakallı, beli kambur delikanlı olabilir insan... Alim olmak için ille üniversiteye gidip, doktora yapıp, doçent olup, profesörlüğe yükselmek şartı yoktur İslâm’da... Alim olmak için; insan takvâ ehli olursa, ahlâkını düzeltirse, özü sözü doğru olursa, dosdoğru yürürse; o tamam, “O bildiğiyle amel ediyor, Allah’ın rızasını kazanacak şekilde yürüyor.” diye alimler sınıfına girer.

Bir de bazı hadis-i şerifler var. Râvîleri, senedinin kuvveti bakımından çeşitli sözler söylenmiş ama yine de ümit verici hadis-i şerifler:

1. Ebû Nuaym el-İsfahânî Hz. Ali RA Efendimiz’den rivâyet etmiş:[95]

مَنْ تَعَلَّمَ أَرْبَعِينَ حَدِيثًا ابْتِغَاءَ وَجْهِ اللهِ ، لِيُعَلِّمَ بِهِ أُمَّتِي فِي حَلاَلِهِمْ وَحَرَامِهِمْ ، حَشَرَهُ اللهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ عَالِمًا (أبو نعيم عن علي)

RE. 413/10 (*Men tealleme erbaîne hadîsen ibtiğâe vechi’llâh, li-yuallime bihî ümmetî fî helâlihim ve harâmihim*) “Kim ümmetime dinimizin helâllerini, haramlarını öğretmek için, Allah’ın rızasını kazanmak öz niyetiyle, kırk tane hadis öğrenirse; (*haşerahu’llàhu yevme’l-kıyâmeti àlimâ*) Allah onu kıyamet gününde alimler zümresinden haşreder, alimler gibi ahirette itibar görür.”

2. Abdullah ibn-i Amr ibnü’l-Âs RA’dan rivayet edildiğine göre, Peygamber SAS Efendimiz buyurmuş ki:[96]

---

[95] *Kenzü’l-Ummâl*, c.X, s.294, no:28853; *Câmiü’l-Ehàdîs*, c.XX, s.166, no:21794.

[96] İbnü’l-Cevzî, *İlel*, c.I, s.124, no:176; Abdullah ibn-i Amr RA’dan. *Kenzü’l-Ummâl*, c.X, s.419, no:29223.

مَنْ كَتَبَ عَنِّي أَرْبَعِينَ حَدِيثًا ، رَجَاءً أَنْ يَغْفِرَ اللهُ لَهُ ، غَفَرَ لَهُ ، وَ

أَعْطَاهُ ثَوَابَ الشُّهَدَاءَ (ابن الجوزى في العلل عن ابن عمرو)

RE. 440/12 (*Men ketebe annî erbaîne hadîsen*) "Kim benden duyduğu kırk hadisi yazarsa, benden duyduğu şeyler arasından kırk tane hadis yazarsa; (*recâen en yağfira'llàhu lehû*) Allah'tan günahlarını afv ü mağfiret etmesini umarak, sevabını Allah'tan bekleyerek, mağfiret olunmayı umarak böyle kırk hadis yazarsa; (*gafera lehû*) Allah onun günahlarını mağfiret eder, (*ve a'tâhu sevâbe'ş-şühedâ'*) ve ona şehidlerin sevabı gibi sevap verir."

Demek ki öğrenecek, yazacak, tesbit edecek, kitap haline getirecek ve yayınlayacak; dinlenecek, öğrenilecek, uygulanacak.

3. Başka bir rivayette de şöyle buyruluyor:[97]

مَنْ حَفِظَ عَلٰى أُمَّتِي أَرْبَعِينَ حَدِيثًا فِيمَا يَنْفَعُهُمْ مِنْ أَمْرِ دِينِهِمْ ،

بَعَثَ اللهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ مِنَ الْعُلَمَاءِ (هب. عن أبي هريرة)

(*Men hafiza alâ ümmetî erbaîne hadîsen fîmâ yenfeuhüm min emri dînihim*) [Kim ümmetime dînî konularda faydalı olması için kırk tane hadis-i şerifi ezberlerse, (*beasa'llàhu yevme'l-kıyâmeti mine'l-ulemâ'*) Allah onu, kıyamet gününde alimlerden bir kimse olarak ba'seder, diriltir.]

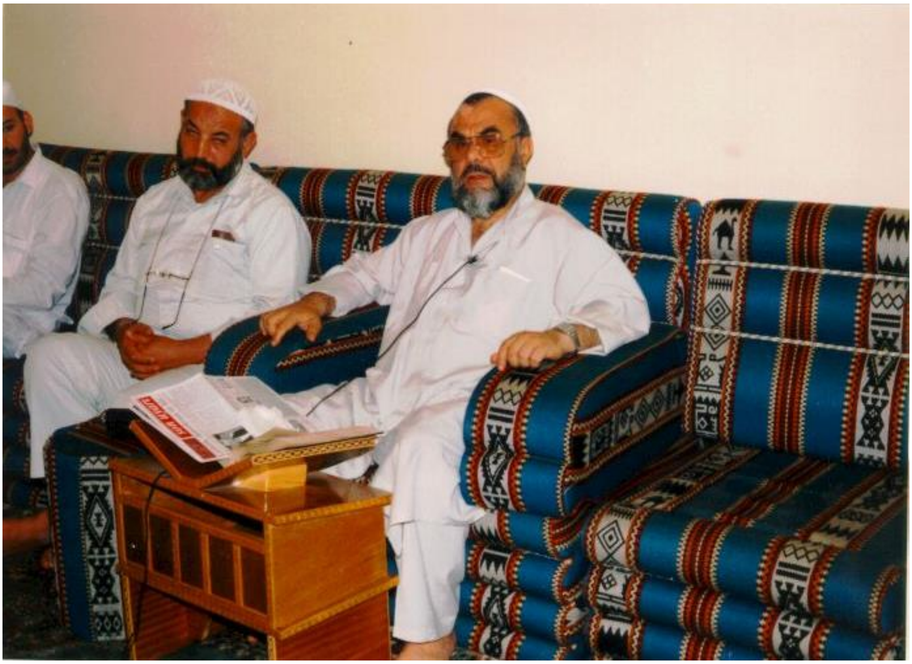
---

[97] Beyhakî, *Şuabü'l-İmân*, c.II, s.270, no:1725; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.VIII, s.45, no:595; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.V, s.150; Ebû Hüreyre RA'dan.

İbn-i Esîr, *Üsdü'l-Gàbe*, c.I, s.1081; İbn-i Hacer, *el-İsâbe*, c.VI, s.483, no:8840; Nüveyre RA'dan.

Beyhakî, *Şuabü'l-İmân*, c.II, s.270, no:1726; İbn-i Hibbân, *Mecrûhîn*, c.II, s.133; İbn-i Asâkir, *Erbaûne Hadîsen*, c.I, s.21, no:1; Ebü'd-Derdâ RA'dan.

İbn-i Hibbân, *Mecrûhîn*, c.I, s.134; İbn-i Asâkir, *Erbaûne Hadîsen*, c.I, s.22, no:2; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

4. Enes RA'dan rivayet edildiğine göre, Peygamber SAS Efendimiz şöyle buyuruyor:[98]

مَنْ حَمَلَ مِنْ أُمَّتِي أَرْبَعِينَ حَدِيثاً ، بَعَثَهُ اللهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فَقِيهاً عَالِماً

(عد. عن أنس)

(*Men hamele min ümmetî erbaîne hadîsen*) [Benim ümmetimden kim kırk tane hadis-i şerifi ezbere bilirse, (*beasehu'llàhu yevme'l-kıyâmeti fakîhen àlimen*) Allah onu kıyamet gününde, fakîh ve alim olarak haşr eder.] Yâni, alimler zümresine katar, onlardan eyler.

Demek ki, aslında alim sıfatını kazanmak herkes için mümkündür aziz ve sevgili kardeşlerim!.. Ayetleri, hadisleri

---

[98] İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.V, s.56; İbnü'l-Cevzî, *İlel*, c.I, s.125, no:181; Enes ibn-i Malik RA'dan.

öğrenirsek, uygularsak; ahlâkımızı düzletirsek, güzel ahlâklı, müttakî bir müslüman olursak; Allah bizi de alim sınıfından sayabilir, o zümreye katabilir, onlara verilen mükâfatları bizlere de verebilir.

Biz bunları kazanmaya çalışalım, bu bir... İkincisi hanımlarımıza, eşlerimize, çocuklarımıza da teşvikte bulunalım. Onlar da alim olsunlar. Onlar da dînî ilimleri öğrensinler. Herkes güzellikleri öğrensin, uygulasın... Kötü ve günah şeyleri öğrensin, ondan kaçınsın... “Bu günahtır, bunu yapmayayım!” desin, ortalık düzelsin. Toplum arzu edilen seviyeye gelsin, insanlık gelişsin...

İnsanlar kardeştir, hepsi aynı ananın babanın çocuklarıdır. Böylece dünyada sömürü, cinayetler, öldürmeler, savaşlar, emperyalizm vs. çeşitli şekillerdeki haksızlıklar olmasın... İnsanlar dünyada da, ahirette de mutlu olsunlar, iki cihanda bahtiyar olsunlar.

Allah hepimizi alimlerden eylesin... Çocuğumuzu da bu yolda yetiştirmeye muvaffak eylesin... Cumanız mübarek olsun... Nice mutlu günlere, Allah-u Teàlâ Hazretleri hepinizi sıhhatle, afiyetle eriştirsin...

Aziz ve sevgili seyirciler ve dinleyiciler! *Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llàhi ve berekâtühû!..*

02. 05. 1997 - İstanbul

20. 1418. HİCRÎ YIL

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llâhi ve berekâtühû!..

Aziz ve sevgili Akra dinleyicileri!..

Cumanız mübarek olsun... Allah nice nice mübarek günlere, gecelere, aylara, yıllara, uzun ömürlere sıhhat afiyetle erdirsin... İki cihanda aziz ve bahtiyar olun.

Bu cuma, diğer cumalardan farklı bir cuma, hicrî yeni bir yıl başladı, bu yeni yılın ikinci gününde bulunuyoruz. Bizim takvim hesaplamalarımıza göre bugün Muharrem ayının ikisi olmuş oluyor, dün perşembe günü bir idi. O halde sizin hem cumanızı tebrik ederim, hem 1418 hicrî yılınızı kutlarım, yeni yılınız hayırlı ve mübarek olsun, feyizlerle dolsun...

Allah-u Teàlâ Hazretleri bu 1418 hicrî yılını bütün âlem-i İslâm ve bütün müslümanlar için hayırlı, mübarek ve müteyemmin eylesin... Şerleri def eylesin, hayırları feth eylesin... Lütfuna mazhar eylesin, müşkilâtları halleylesin, müşkillerin hallini âsân eylesin... Derdi olan kardeşlerimizi dertlerinden kurtarsın, borçlu olan kardeşlerimizin borçlarını edâ etmelerini nasib eylesin... Cümle kardeşlerimizi mutlu ve bahtiyar eylesin...

Aziz ve sevgili kardeşlerim! Biliyorsunuz, bizim ülkemizde iki hattâ üç takvim var. Bu takvimlerden birisi asırlardır alem-i İslâm'da kullanılan kamerî takvimdir, onun 1418'inci senesine girmiş bulunuyoruz. Diğeri şemsî takvim, şu anda kullandığımız, batıdan uyarlanmış olan takvim oluyor. O, Hazret-i İsa ile ilgili olduğu için milâdî takvim diye adlandırılıyor. Fakat bizim bütün dinî çalışmalarımız, ibadetlerimiz hicrî-kamerî takvime göre düzenlenmiştir.

Meselâ, Ramazan ayı çok mühim bir ibadet ayıdır ve hicrî-kamerî takvimle ilgilidir, yâni milâdî takvimde onu yerleştirmek mümkün olmuyor. Ayrıca hac ayı, son derece önemli; mühim bir gün olan Arafe günü, o da Arafat'a hacıların çıktığı zamanki gün ki, o zamandan bir gün önce veya bir gün sonra, başka bir zamanda çıksalar olmaz. O da Zilhicce'nin dokuzudur, önemlidir, o

bakımdan hicrî takvim cihan durdukça, müslümanlar yaşadıkça yaşayacaktır, hayırlı ve mübarek olsun...

a. Hicrî Takvimin Başlangıcı

Bu hicrî takvimin biraz açıklamasını yapmak istiyorum: Biliyorsunuz, Araplar hicrî-kamerî ayları, yâni Muharrem, Safer, Rebîü'l-evvel, Rebîü'l-âhir, Cumâde'l-ûlâ, Cumâde'l-âhir, Receb, Şa'ban, Ramazan, Şevval, Zilkàde, Zilhicce diye isimlendirmişlerdir. Yâni birinci ay Muharrem, son ay, on ikinci ay Zilhicce'dir. Araplar bu kamerî, hilâli gözlemeye dayalı takvimi, tarihçilerin rivâyetine göre Hazret-i İbrahim AS zamanından beri kullanmışlardır. Yâni, Hazret-i İbrahim AS oğlu İsmâil'i getirip de, Hâcer Vâlidemiz'le birlikte, şimdi Mekke-i Mükerreme'nin olduğu, ama o zaman boş bir saha olan, ekin bitmez, taşlık, kumluk bir vâdi olan yere iskân ettiği zamandan beri bu kamerî takvimin ayları kullanılmıştır.

Sonra cahiliye devrinde bu ayların kullanılmasında bir takım tehirler, geciktirmeler, öne almalar ve seneyi on iki ay değil de on üç ay yapmak gibi keyfî uygulamalar olmuştur. Peygamber SAS Efendimiz Vedâ Haccı'nda bu hususa temas ederek, *nesî* denilen aylarla oynamanın, onların zamanını değiştirmenin, öne arkaya almanın doğru olmadığını beyan buyurmuştur. Bu konuda âyet-i kerime de vardır.

Ayların on iki olduğunu, on iki ayın bir sene teşkil ettiğini âyet-i kerime de beyan ediyor. *Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm*:

إِنَّ عِدَّةَ الشُّهُورِ عِنْدَ اللَّهِ اثْنَا عَشَرَ شَهْرًا فِي كِتَابِ اللَّهِ يَوْمَ خَلَقَ
السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ مِنْهَا أَرْبَعَةٌ حُرُمٌ (التوبة:٣٦)

(*İnne iddete'ş-şuhûri inda'llàhi isnâ aşere şehran fî kitâbi'llâhi yevme haleka's-semâvâti ve'l-arda minhâ erbaatün hurum*) [Gökleri ve yeri yarattığı günde Allah'ın yazısına göre Allah katında ayların sayısı on iki olup, bunların dördü haram aylardır.] (Tevbe, 9/36)

Ayet-i kerimede geçtiği için, şer'î bakımdan büyük bir açıklıkla, kesinlikle ifâde edilmiş olduğuna göre on iki ay bir senedir ve senenin dört ayı haram aylardır; çok mübarek, çok muhterem ve çok hürmetine riâyet edilmesi gereken aylardır. Bu dört haram ayın üç tanesi peş peşedir: *Zilkàde*, *Zilhicce* ve *Muharrem*; yâni eski senenin son iki ayı ve yeni başlayan senenin birinci ayı... Bu aylar hac aylarıdır, hac mevsimidir. Bu aylarda ceng ü cidâl, kavga, yol kesme vs. gibi şeylerden Araplar son derece sakınırlardı, yapmazlardı. Aralarında kan davası olsa, husûmet olsa bile hasmını görmezlikten gelirlerdi.

Bu dört haram aydan bir tanesi *Receb* ayıdır. Yâni Ramazan ayından bir önceki aydır. Mübarek Üç Ayların; *Receb, Şa'ban, Ramazan* aylarının ilkidir. Geçtiğimiz konuşmalarımızda, Receb ayı girdiği zaman, bunu güzelce açıklamıştık.

Demek ki şimdi, haccın yapıldığı Zilhicce ayı bitti ve yeni yılın Muharrem ayı başlamış oldu. Yeni yılı bütün âlem-i İslâm'a, müslümanlara kutlu olsun, mutlu olsun diye temennî ediyoruz.

Bunun nasıl kararlaştırıldığı hakkında da tarihî bilgi verelim: Peygamber SAS Efendimiz'in zamanında o yörede kullanılan belli bir tarihleme yoktu. Belirli mühim olayları zikrederek, "ondan şu kadar önce, bundan şu kadar sonra" diye anlatırlardı. Meselâ Fil Olayı bir mühim olaydı; işte Ebrehe ordusuyla Kâbe'yi yıkmak için Arafat'a kadar, Müzdelife'ye kadar içinde fil olan ordusuyla geldi. Fakat ebâbil kuşlarının onların üzerine attıkları taşlarla, ordu münhezim ve perişan oldu.

Bu çok mühim bir olay... Kur'an-ı Kerim'de:

أَلَمْ تَرَ كَيْفَ فَعَلَ رَبُّكَ بِأَصْحَابِ الْفِيلِ (الفيل:١)

(*Elem tera keyfe feale rabbüke bi-ashàbi'l-fîl*) [Rabbin fil sahiplerine neler etti, görmedin mi?] (Fil, 105/1) diye başlayan ayetlerle vukuu anlatılan, Araplarca ma'ruf, meşhur bir olay, çok olağanüstü bir olay. Büyük bir ordu Mekke'nin yakınında kadar geliyor. Fakat Mekkeliler çarpışmadan, bir takım mânevî musibetlerle münhezim ve perişan olarak, yenik ekin taneleri gibi bitik olarak dönüp gidiyorlar.

Bu *Fil Olayı* diye geçer. Onun için, Arapların bir olayı anlatacakları zaman, “Fil yılında oldu. Fil yılından iki sene önce oldu. Üç sene sonra oldu.” gibi böyle isimlendirmeleri vardı.

Peygamber SAS Efendimiz’in zamanında da buna benzer isimlendirmelere rastlıyoruz. Meselâ Müslümanlar, Kureyş kendilerine çok zulmedince Peygamber Efendimiz’den izin istediler, hicret etmeye izin çıktı; ona *Senetü’l-izn* dediler. Böyle bir isimlendirme... Sonra meselâ mühim vefat hadiselerinin olduğu seneye: *Senetü’l-hüzn* dediler. Meselâ, müşriklerle savaşa izin çıktığı zaman, “Onlar size nasıl saldırıyorsa, nasıl sizinle savaşıyorlarsa siz de karşılık verin, çarpışın!” diye savaşmaya, savunmaya müsaade olunan yıla da, *Senetü’l-kıtâl* denildi.

Tabii, Peygamber Efendimiz’in hayatında, mühim olaylarla bunları anlatmak kolay oldu. Fakat Peygamber Efendimiz’in vefatından sonra bu işte bazı sıkıntılar başladı. Bir olayın vukuunu nasıl anlatacaklar?.. Hazret-i Ömer RA’ın halifeliği zamanında, hicretten 17 yıl geçtiği sırada, Hazret-i Ömer’in Yemen’e hâkim ve kadı olarak gönderdiği Ebû Mûsâ el-Eş’arî RA, halifeye bir resmî yazı göndermiş; “Şa’ban ayı” diye bir tarih atmış ama, ay ismi var fakat gerisi yok... Tereddüt hâsıl olmuş, mektup Yemen’den halife Ömer’in eline ulaştığı zaman: “Acaba hangi Şa’ban, şu yakındaki Şa’ban mı, yoksa daha önceki Şa’ban mı?..” diye... Bunun üzerine ashabdan bazı kimseler ve sevgili büyüğümüz Hazret-i Ali RA Efendimiz, demişler ki:

“—Bu olaylar gittikçe karışabilir, bir tarihleme yapmamız lâzım! Bu husustaki karışmaları engellememiz gerekiyor.” diye tedbir önermişler, ihtar etmişler, teklif etmişler halifeye...

Onun üzerine çeşitli ihtimaller düşünülmüş:

“—Acaba Rumların takvimini mi kullanalım, Fürslerin, yâni İranlıların takvimini mi kullanalım?” diye.

Fakat onlar güneş takvimi olduğu için, güneş takvimini çöldeki insanlar hangi alâmetle bilecekler? Onu tesbit etmek ve uygulamak zor olduğundan, yine an’anevî, ayın durumuna göre olan takvim üzerinde karar kılınmış.

Biliyorsunuz, Ay Dünya’nın etrafında döner. Bu dönmesi itibârî olarak 29.5 gündür. Bu buçuk bazen aya eklenir 30 gün

olur, bazen ötekisinden alınmış, eklenmiş olduğu için 29 gün olur. Ama bunun uygulaması o devrin şartları altında çok kolaydı. Hesap yapılamadığı için, haberleşme zor olduğu için, bunun hesaplanması gayet kolaydı. Ay 29 günlük devri esnasında dönerken bir noktaya gelir ki Güneş'e yaklaşır, Güneş'le aynı hizaya gelir. Güneş'le olan hizası aynı olunca, *ictimâ* hâli deniliyor. İctimâ hâlinden sonra, batı ufkunda güneş battıktan sonra görülen ilk hilâl, yeni ayın başlangıcıdır diye bir herkesin gördüğü bâriz bir işaret olmuştur.

Onun için yeni hilâl —Farsça tâbiriyle *nev hilâl*— yeni bir ayın başlangıcıdır. Böylece, "Ramazan ne zaman giriyor, Şevval ne zaman giriyor, bayram ne zaman yapmak lâzım, hac ayı Zilhicce ne zaman başladı, Muharrem ne zaman başladı?" gibi soruların cevabı, görsel olarak batı ufkuna bakıldığı zaman, hilâl görününce anlaşılıyor. Yeni hilâl doğduğu zaman, göründüğü zaman, yeni bir ay başlamış oluyor. Efendimiz bunu kendi hayatında da uygulamış, yeni hilâli gördüğü zaman el açmış, dua eylemiş, Peygamber SAS Efendimiz'in:

"—Yâ Rabbî, bu ayı bizim için bir hilâl-i rüşd ve bereket eyle! Bu ay hakkımızda hayırlı olsun..." diye duaları var.

İşte o uygulaması çok kolay olan, çok sâde olan, herkes tarafından anlaşılabilir olan ve tarihî, an'anevî olan takvimi seçmişler. Hazret-i Ömer zamanında böylece, takvim meselesi üzerine bir kararlaştırma olmuş.

Fakat başlangıcı ne zaman olarak alacaklar, bunu düşünmüşler. Tamam kamerî takvimi kullanacaklar, hilâl esasına göre ayları hesaplayacaklar ama, bu yıllamanın, yılların rakamlandırılmasının, sıralandırılmasının başlangıcı ne olacak?.. Hazret-i Peygamber SAS Efendimiz'in doğumunu düşünmüşler, fakat doğumunda çeşitli rivâyetler olmuş: "Rebîü'l-evvel'in on ikisi miydi, sekizi miydi?" diye çeşitli rivâyetler olduğu için onda karar kılmamışlar. Vefatı belli, hepsi tarafından biliniyor ama, vefat da bizler için bir hüzünlü olay, bir ayrılık, bir firak olduğu için onu da seçmeyi uygun görmemişler. İslâm'ın izzet ve şevket ve satvetinde çok önemli bir olay olan, dönüm noktası olan hicreti seçmişler.

Çünkü hicrete kadar müslümanlar Mekke-i Mükerreme'de işkence altında, baskı altında, abluka altında, iktisâdî bakımdan

ezilen, horlanan, işkence gören bir toplum idi. Onun için Mekke'yi terk etmek zorunda kalmışlardı, izin öyle çıkmıştı. Ama hicret ettikten sonra, yâni Medineliler:

"—Yâ Rasûlallah, bize gelin, biz sizi bağrımıza basarız; kendimizi koruduğumuz gibi koruruz, mallarımızı canlarımızı koruduğumuz gibi size riâyet ederiz!" diye Medine'ye davet ettikten sonra, Peygamber Efendimiz Medine'ye hicret edince, İslâm'ın hâli, şânı değişti; mâkus olan durum güzel hâle döndü ve müslümanlar orada rahat yaşamaya başladılar. Sonunda da, kendilerine zulmeden müşrikleri yenerek şirki, küfrü Arap diyârından sürdüler; İslâm hâkim oldu...

Hazret-i Ömer zamanında ashab-ı kirâm ve bu işi düşünen mübarek insanlar, *—rıdvanu'llàhi aleyhim ecmaîn—* İslâm'ın hâkimiyetinin, gàlibiyetinin başlangıç noktası Peygamber Efendimiz'in hicreti olduğu için, bunu seçtiler. Böylece Peygamber Efendimiz'in Mekke-i Mükerreme'den Medine-i Münevvere'ye hicreti sıfır, başlangıç olarak kabul edildi: "Hicretten önce, hicretten sonra..." diye yıllar isimlendirilmeye başlandı.

Yalnız hangi ay seçilecekti?.. An'anevî olan, İbrahim AS'dan beri senenin başlangıcı Muharrem ayıydı. Fakat Peygamber SAS Efendimiz, Safer ayının sonunda Mekke-i Mükerreme'den çıkıp Ebû Bekr-i Sıddîk Efendimiz'le Medine-i Münevvere'ye harekete geçmişti ve önce Kubâ Köyü'ne gelmişti. Orada üç gün kaldıktın sonra, 13 Rebiü'l-evvel'de Medine-i Münevvere'ye dahil olmuştu. Yâni, hicret Safer'de başladı, Rebiü'l-evvel'in ortasına kadar devam etti bu hicret olayı... Bu günler Muharrem, Safer ve Safer'in ortası; arada bir zaman farkı var, işte bu zamanı nasıl yapalım diye düşündüler. Arapların an'anevî yılbaşına dayamayı uygun gördüler ve geriye doğru giderek hicretin olduğu senenin Muharrem'ini esas aldılar. Daha Peygamber Efendimiz Mekke'deyken olan Muharrem ayı, yeni hicrî takvimin başlangıcı oldu. Ondan sonra, "Hicretin birinci yılı, ikinci yılı, üçüncü yılı..." diye devam etti.

Demek ki böylece, Hazret-i Ömer zamanında kararlaştırılmış olan hicrî takvimlemenin üzerinden 1418 yıl geçmiş oluyor ve biz 1418 hicrî yılına başlamış oluyoruz. Böylece bir İslâmî, içtimaî

olayı, oluşu, kararı size anlatmış oldum. Muharrem ayının şu anda ikinci günündeyiz.

b. Muharrem Ayı

Tabii bizim konuşmamız bir taraftan yeni yılı tebriktir, bir sevinç vesîlesidir, tebrikleşme güzel bir olay... Bir taraftan da işin dînî yönünü dâima size hatırlatıyoruz, yâni ibadetleri önceden ihtar ediyoruz, hazırlanın diye... Bu bakımdan şimdi gelelim işin dînî yönüne:

Dînî yönden Muharrem ayı önemli bir aydır. Neden önemlidir? Dört muhterem aydan, haram aylardan bir tanesi olduğu için önemlidir. Yâni, Kur'an-ı Kerim'le tescil edilmiş bir muhteremliği, mübarekliği var. O bakımdan önemli bir aydır.

Mücâhid'in İbn-i Abbas RA'dan rivâyet ettiğine göre, Peygamber SAS Efendimiz de hadis-i şerifinde buyurmuşlar ki:[99]

مَنْ صَامَ يَوْماً مِنَ الْمُحَرَّمِ ، فَلَهُ بِكُلِّ يَوْمٍ ثَلاثُونَ يَوْماً

(الطبراني في الصغير عن ابن عباس)

TT. 2/463 (*Men sàme yevmen mine'l-muharrem, felehû bi-külli yevmin selâsûne yevmen*)

Kısa, müjdeli bir hadis-i şerif. Muharrem ayı içinde oruç tutmamız teşvik ediliyor. Bu hadis-i şerifi İbn-i Abbas, yâni Peygamberimiz'in amcası Abbas'ın oğlu Abdullah rivâyet etmiş. Peygamber SAS buyurmuş ki:

"—Kim Muharrem ayı içinde bir gün oruç tutarsa, tuttuğu her gün için otuz gün oruç tutmuş gibi sevap verilir."

Demek ki, bir kere oruca teşvik var. Biz de kardeşlerimizi bu oruç hususunda uyarıyoruz. Muharrem ayı girmiştir, çokça oruç tutun; bir gününe otuz gün veriliyor. Tabii, bildiğimiz umûmî kâide, yapılan bir iyiliğin karşılığının en aşağı on misli olmasıdır.

---

[99] Taberânî, *Mu'cemü's-Sağîr*, c.II, s.164, no:963; İbn-i Hacer, *el-Emâlî*, c.I, s.22; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

Mecmaü'z-Zevâid, c.III, s.437, no:5148; *Tergîb ve Terhîb*, c.II, s.70, no:1529.

Burada on mislinden fazla, otuz misli oluyor. Demek ki bir gün oruç tutsa, otuz gün tutmuş gibi sevap kazanacak, güzel bir şey... Oruç tutmanızı tavsiye ederiz.

Sonra, Ebû Hüreyre RA'dan diğer bir hadis-i şerif nakledelim, sohbetimiz Rasûlüllah SAS Efendimiz'in mübarek sözleriyle şereflensin, zînetlensin diye:[100]

أَفْضَلُ الصِّيَامِ بَعْدَ رَمَضَانَ، شَهْرُ اللَّهِ الْمُحَرَّمُ؛ وَ أَفْضَلُ الصَّلاَةِ بَعْدَ الْفَرِيضَةِ، الصَّلاَةُ اللَّيْلِ (م. د. ت. ن. ه. عن أبي هريرة)

TT. 2/462 (*Efdalü's-sıyâmi ba'de ramadàn, şehru'llàhi'l-muharrem*) buyurmuş Rasûlüllah SAS Efendimiz.

Mânâ-yı münîfi, mübarek mânâsı şöyle: "Ramazan ayından sonra tutulan oruçların en şereflisi, en fazîletlisi Muharrem ayında tutulan oruçtur."

Bu hadis-i şerifin devamı da var: (*Ve efdalü's-salâti ba'del-farîdah, salâtü'l-leyl*) "Farz namazlardan sonra en fazîletli namaz da, geceleyin kılınan namazdır, yâni teheccüd namazıdır."

Onun için bu konuşmamda size, sevap kazanmanızı istediğim için, hem Muharrem'de oruç tutmanızı tavsiye ederim, hem de geceleyin teheccüd namazına kalkmanızı tavsiye ederim. Bu hususta:

---

[100] Müslim, *Sahîh*, c.II, s.821, no:1163; Ebû Dâvud, *Sünen*, c.I, s.738, no:2429; Tirmizî, *Sünen*, c.2, s.301, no:438; Neseî, *Sünen*, c.III, s.207, no:1614; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.344, no:8515; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.VIII, s.399, no:3636; Hàkim, *Müstedrek*, c.I, s.451, no:1155; İbn-i Huzeyme, *Sahîh*, c.III, s.282, no:2076; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.XI, s.282, no:6395; Abd ibn-i Humeyd, *Müsned*, c.I, s.416, no:1423; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.III, s.359, no:3772; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.IV, s.290, no:8204; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.I, s.414, no:1312; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.II, s.148; Ebû Avâne, *Müsned*, c.II, s.232, no:2959; İshak ibn-i Râhaveyh, *Müsned*, c.I, s.298; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XX, s.274, no:4652, 4653; Ebû Hüreyre RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.II, s.169, no:1695; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.III, s.4, no:4438; Cündeb el-Becelî RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.784, no:21397, 21434; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.V, s.223, no:4025; *Tergîb ve Terhîb*, c.I, s.239, no:906.

رَكْعَتَانِ مِنَ اللَّيْلِ، خَيْرٌ مِنَ الدُّنْيَا وَمَا فِيهَا.

(*Rek'atâni mine'l-leyli*) "Geceleyin kılınan iki rekât namaz, (*hayrun mine'd-dünyâ ve mâ fîhâ*) dünyadan da, dünyanın içindeki her şeyden de daha hayırlıdır." diye hadis-i şerifler de var. Bunu da hatırınızda tutun ve bunları yapmağa çalışın!..

Diğer bir hadis-i şerifi daha okumak istiyorum: İbn-i Abbas RA'ın rivayet ettiğine göre, Rasûlüllah SAS'in bir teşviki daha var. Ama bu teşviki geçtiğimiz cumada yapsaydım, uygulayabilirdiniz. Şimdi biraz kaçmış oluyor. Bir dahaki seneye hatırınızda olsun, benim de hatırımda olsun inşâallah...

Buyurmuş ki Peygamber Efendimiz:[101]

مَنْ صَامَ آخِرَ يَوْمٍ مِنْ ذِي الحِجَّةِ، وَأَوَّلَ يَوْمٍ مِنَ الْمُحَرَّمِ، فَقَدْ خَاتَمَ السَّنَةِ الْمَاضِيَةَ بِصَوْمٍ، وَاسْتَفْتَحَ السَّنَةَ الْمُسْتَقْبِلَةَ بِصَوْمٍ، فَجَعَلَ اللهُ عَزَّ وَجَلَّ لَهُ كَفَّارَةَ خَمْسِينَ سَنَةً.

(*Men sàme âhira yevmin min zi'l-hicceti, ve evvele yevmin mine'l-muharrem*) "Bir insan geçmiş senenin son günü olan Zilhicce'nin sonuncu gününü ve Muharrem'in ilk gününü oruçlu geçirirse..." Yâni bizim bu senemizde uygulamamız nasıl olacaktı? Eğer çarşamba ve perşembe günü oruç tutulsaydı, Zilhicce'nin son günü ve Muharrem'in birinci günü oruç tutulmuş olacaktı,

(*Fekad hàteme's-senete'l-mâdıyete bi-savmin, ve'stefteha's-senete'l-müstakbilete bi-savmin*) "Böyle yapan bir kimse geçen giden seneyi oruçla kapatmış olur ve gelen yeni seneyi oruçla başlatmış olur. (*Feceale'llàhu azze ve celle lehû keffârete hamsîne seneh*) Allah böyle davranışını, onun için elli yıllık günahına kefaret vesilesi eyler." diye Peygamber SAS Efendimiz müjdeliyor...

---

[101] Şevkânî, *el-Fevâid,* c.I, s.96, no:31.

Demek ki, bu senenin sonundaki takvime münâsip bir yere yazalım, aklımıza yazalım, not alalım, kaydedelim; bir dahaki senenin sonunda, yâni bir dahaki sene hac mevsimi gelip bittikten sonra, hicrî yılbaşından önceki Zilhicce'nin son gününü ve hicrî yılbaşı gününü, Muharrem'in birinci gününü oruçla geçirmeye şimdiden niyet edelim!

Biliyorsunuz, niyet etmek çok güzel bir şeydir. İnsan niyet ettiği şeyi herhangi bir mâni çıkar da yapamazsa bile, yâni hastalansa yapamazsa bile, Allah o sevabı verir. Onun için ben şahsen, kendim niyet ediyorum, Allah ömür verirse bu senenin sonuna erişirsek, 1418 hicrî yılının sonuna haccetmeye niyet ediyorum. Haccettikten sonra da Zilhicce'nin son günü oruç tutmağa şimdiden niyet ediyorum; gelecek 1419 yılının birinci gününde oruç tutmağa niyet ediyorum.

"—Hocam böyle ileriye dönük niyetler niye?" derseniz, bu hadisten dolayı... Çünkü bunu geçtiğimiz cuma size hatırlatmam lâzımdı, hatırlatamadım, bu hadis-i şerif şimdi gözümün önüne geldi. Hiç olmazsa önümüzdeki seneye niyet edelim, erişsek de erişmesek de —Allah sıhhatli, âfiyetli, nice nice kutlu ve mutlu yıllara eriştirsin— şimdiden niyet edelim, o sevabı alalım!..

Böylece Ramazan ayının dışında tutulan, farz olmayan, fazîletli, sevaplı ki bunun dindeki tâbiri *nafile* oruç... Yâni, "Sevaplı fazîletli oruçların en üstünü Muharrem ayında tutulan oruçtur." diye, bunu da sizlere hatırlatmış oldum, Peygamber SAS Efendimiz'den nakletmiş oldum...

c. Aşûre Günü

Bugün 2'si olduğuna göre, 7 daha eklersek 9; bizim takvimimize göre önümüzdeki haftaya cumartesi günü, inşâallah sağlık ve afiyette olursak, o zaman Aşure günü olacak. Âşure günü de çok önemli, mübarek günlerden birisidir. Âşure gününü inşâallah önümüzdeki cuma günü size anlatacağım, çünkü ondan sonra gelecek...

Âşure günü, Muharrem ayının mühim olaylarının cereyan etmiş olduğu bir günüdür. Onun da oruçla geçirilmesi lâzım!.. Âşure gününü ya ondan bir önceki günle bağlayarak, yâni

önümüzdeki cumayı ve cumartesiyi oruçla geçirmek iyi olur. Ya da bir sonraki günle beraber, yâni cumartesiyi ve pazarı peş peşe tutmak lâzım!..

"—Niye böyle oluyor?"

Peygamber SAS Efendimiz öyle tavsiye buyurmuş.

Peygamber SAS'in zamanında Medine'de Yahudiler de vardı. Arabistan'ın bazı yerlerinde kabileler hâlinde bulunuyorlardı. Peygamber SAS Efendimiz Medine-i Münevvere'ye hicret buyurduğu zaman, onların Aşûre gününde oruç tuttuğunu görünce, sebebini sordu:

"—Niye siz böyle oruç tutuyorsunuz?" dedi.

Dediler ki:

"—Mûsâ AS Firavun'un zulmünden Aşûre gününde kurtuldu."

Peygamber Efendimiz:

"—Mûsâ AS bize sizden daha yakındır, o halde biz de tutarız." dedi.

Burada çok önemli bir ifâde var. Yâni, yahudiler Mûsâ AS'ın çizgisinden ayrıldıkları için, "Biz Mûsâ AS'a daha samîmîyiz, daha yakınız; o bize sevgili, biz ona sevgiliyiz." diyor. O bakımdan Peygamber Efendimiz, onun Firavun'dan kurtulma gününde o orucu tutmayı tavsiye buyurdu, kendisi de tuttu.

Zaten Kureyş Kabilesi de, Mekke'de iken Aşûre günü oruç tutarlardı. Yâni Peygamber Efendimiz'in ilk doğduğu çevrede de Aşûre günü orucu tutulurdu. İbrahim AS'dan beri bir töre ve an'ane olarak geliyor. Yalnız burada Peygamber Efendimiz, yahudilere benzemek gibi bir durumu istemedi. Çünkü başka zaman da buyuruyor ki:

"—Yahudilere, hristiyanlara benzemeyin, karışıklık olmasın! Çünkü onlar doğru çizgiden çıktılar, onlara benzemek uygun olmaz.

خَالِفُوا الْيَهُودَ وَالنَّصَارٰى

(*Hàlifü'l-yehûde ve'n-nasârâ*)[102] "Yahudilere ve nasrânîlere muhalefet edin! Onlara aykırı, onlar gibi olmayan bir şekilde davranın!" diyor.

Demek ki, bizim kendi İslâmî benliğimizi, örfümüzü, töremizi ortaya koymamız ve her hareketimizi ona göre müslümanca, Rasûlüllah'ın tavsiye buyurduğu tarzda, sünnetine uygun şekilde tanzim etmemiz gerekiyor. Onlara benzememenin şekli tahakkuk etsin diye; ya Aşûre gününden bir gün evvel başlayıp Muharrem'in 9'u ve 10'unu —önümüzdeki cumayı ve cumartesiyi— tutarsınız; ya da cumartesiyi ve pazarı tutarak, yahudilere benzemeden, Peygamber SAS Efendimiz'in tavsiye ettiği şekilde, Aşûre orucunu ihyâ mümkün olur.

Peygamber Efendimiz, Ramazan orucu farz kılınıncaya kadar Aşûre orucunu çok önemli olarak tavsiye buyururdu. Ayet-i kerime ile Ramazan orucu emredilince, Efendimiz ondan sonraki sevaplı oruçları ihtiyârî hâle getirdi;

---

[102] İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.V, s.561, no:2186; Şeddad ibn-i Evs RA'dan.

“—İsterseniz tutarsınız; tutmazsanız da bir şey gerekmez, çünkü artık Ramazan orucu, farz oruç var.” diye buyurdu.

İşte böylece, önümüzdeki cuma gününe kadar, zamanınızı nasıl sevaplı geçirebilirsiniz diye anlatmış oluyorum, sevaplı şeyleri sizlere nakletmiş oluyorum. Muharreminizi oruçlarla, ibadetlerle değerlendirmeğe gayret edin! Önümüzdeki cuma günü oruca niyet edebilirsiniz. Sırf cuma gününe mahsus oruç tutmak yoktur ama, ondan önce ve ondan sonrasıyla bağlantılı olarak tutulabilir. Önümüzdeki cuma, cumartesiyle birlikte oruç tutabilirsiniz.

Bir de takviminizin sonuna not alacaksınız: İnşâallah bir dahaki hicrî senenin başlangıcında, Zilhicce'nin son günüyle, Muharrem'in birici gününü de oruçlu geçirmeğe çalışacağız. Çünkü elli senelik hatalara, günahlara kefaret olacağını hadis-i şerifte okumuştuk.

Aziz ve sevgili dinleyiciler ve seyirciler, —çünkü biz hem Ak-Televizyon'a hitâb ediyoruz, hem bu konuşmamız Ak-Radyo'ya verilmiş oluyor— size böylece sevaplı olan şeyleri hatırlatmış oldum. Sevap kazanmanıza vesîle olacak, Efendimiz'in tavsiye etmiş olduğu ibadetleri hatırlatmış oldum. Cumanız ve yeni yılınız mutlu olsun, mübarek olsun... Feyizlerle, kazançlarla, başarılarla, tatlılıklarla, mutluluklarla dolu olsun... Allah-u Teàlâ Hazretleri dünyanın ve ahiretin her türlü hayırlarını sizlere, bizlere ve bütün Ümmet-i Muhammed kardeşlerimize ihsân eylesin...

Tabii, arada içimden bir açıklama hissi geliyor, yâni hep müslümanlara istiyoruz da başkalarına bir şey yok mu?.. Tabii biz bütün insanların iyiliğini istiyoruz, bütün insanları Hazret-i Adem'in evlâtları olarak görüyoruz. Hattâ bütün mahlûkàtın iyiliğini istiyoruz, karıncayı bile ezmek istemeyiz. Her şeyi, çevreyi korumak isteriz. Kâfirler, müslüman olmayan insanlar için bizim bakış tarzımız, düşüncemiz nedir?.. Allah hidâyet versin, yanlışlıktan korusun... Boş şeylere bâtıl şeylere ibadet etmekten, Allah'ın sevmediği, gazab ettiği yanlış inançlara takılı kalmaktan veyahut günahlarla, şeytana uyarak, nefse uyarak ömür sürmekten, tabii büyük zararlar olacaktır. Kâfir ebediyyen cehennemde yanacaktır, günahkâr da cezâsını çekecektir...

Onun için, bütün insanlara temennîmiz: Allah hidayet versin, şaşıranları doğru yola sevk etsin... İslâm'ın güzelliğini anlayıp, Allah'ın rızâsına uygun, Allah'ın sevdiği, râzı olduğu din olan İslâm'ı anlamış, kavramış ve inanmış olarak, Allah'ın sevdiği mü'min kul olarak yaşamayı, güzel işler yapmayı; insanlık için, dünya ve ahiret hayatı için fâideli işler yapmayı Allah cümlemize nasib eylesin... Cümlemize hayırlı, uzun ömürler ihsân etsin... Nice nice mutlu, mübarek, kutlu yıllara Allah-u Teàlâ Hazretleri sizleri, sevdiklerinizle, dostlarınızla, ailelerinizle beraber eriştirsin, aziz ve sevgili seyirciler ve dinleyiciler!..

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llàhi ve berekâtühû!..

09. 05. 1997 – AKRA

21. AŞÛRE GÜNÜ

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llàhi ve berekâtühû!..

Cumanız mübarek olsun, aziz ve sevgili Akra dinleyicileri! Size Stockholm'dan hitab ediyorum.

Arap kardeşlerimizin bazıları erken başlamışlardı aya, onlara göre bugün; bize göre bu cumartesi günü Aşûre günü oluyor. Bunun doğru telaffuzu, Araplarda *Âşûrâ'* diye uzun oluyor. Biz kısaca Aşûre diyoruz. Bugün biz müslümanlar için mühim dînî günlerden, önemli günlerden birisidir. Bu güne ta'zim eylemek ve bugünün rivayet edilen feyizlerinden, bereketlerinden istifade etmek, müslümanlar için önemli... Çünkü bu hususta hadis-i şerifler var. Teberrüken, sevap kazanalım diye, Aşûre günüyle ilgili bu hadis-i şerifleri okuyalım:

a. Aşûre Günü Orucu

İbn-i Abbas RA'dan rivayet edildiğine göre, buyurmuş ki:[103]

أَنَّ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ صَامَ يَوْمَ عَاشُورَاءَ ، وَأَمَرَ بِصِيَامِهِ

(م . طب. هب. عن ابن عباس)

TT. 2/464.2 (*Enne rasûlü'llàh salla'llàhu aleyhi ve selleme sàme yevme âşûrâe, ve emera bi-sıyâmihî*) Müslim'in, Taberânî'nin rivayet ettiği bir hadis-i şeriftir bu. "Peygamber SAS Efendimiz, kendileri Aşûre orucunu tuttular ve başkaları da tutsun diye emretmişlerdi."

Aşûre orucu Peygamber Efendimiz'in tavsiye ettiği, kendisinin tutmuş olduğu bir oruçtur. Bu oruçla ilgili, Peygamber SAS Efendimiz'den pek çok rivayetler vardır. Peygamber SAS

---

[103] Müslim, *Sahîh*, c.V, s.479, no:1916; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.X, s.322, no:10785; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.III, s.363, no:3785; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.IV, s.287, no:8184; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.III, s.278; Taberî, *Tehzîbü'l-Âsâr*, c.II, s.127, no:1093; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

Efendimiz, Ramazan orucu geldikten sonra da Aşûre orucu hakkında tavsiyelerde bulunmuştur.

Yine, "Bu Aşûre orucunun hükmü nedir?" diye İbn-i Abbas RA'a sorulmuş. O ashabın alimlerindendi. Buyurmuş ki:[104]

مَا عَلِمْتُ أَنَّ رَسُولَ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ صَامَ يَوْمًا يَطْلُبُ فَضْلَهُ عَلَى الْأَيَّامِ، إِلاَّ هٰذَا الْيَوْمَ؛ وَلاَ شَهْرًا إِلاَّ هٰذَا الشَّهْرَ، يَعْنِي رَمَضَانَ

(م. عن ابن عباس)

TT. 2/465.3 (*Mâ alimtü enne rasûla'llàhi salla'llàhu aleyhi ve selleme sàme yevmen yatlübü fadlehû ale'l-eyyâm, illâ hâze'l-yevm*) "Peygamber SAS Efendimiz'in faziletini umarak, öteki günlerden daha faziletli diyerek, riayet ederek, bugünden başka bir gün oruç tuttuğunu bilmiyorum. Bugün için bu faziletlidir diyerek tutardı. (*Ve lâ şehren illâ hâze'ş-şehr, ya'nî ramedàn*) Aylar içinde de bu ayı, yâni Ramazan orucunu tutardı." diye buyuruyor.

Yine, ondan gelen bir başka rivayet var. Peygamber Efendimiz buyurmuş ki:[105]

لَيْسَ لِيَوْمٍ فَضْلٌ عَلٰى يَوْمٍ فِي الصِّيَامِ إِلاَّ شَهْرَ رَمَضَانَ، وَيَوْمَ عَاشُورَاءَ

(طب. هب. عن ابن عباس)

---

[104] Müslim, *Sahîh*, c.V, s.476, no:1914; İbn-i Huzeyme, *Sahîh*, c.III, s.287, no:2086; İbn-i Asâkir, *Mu'cem*, c.I, s.392, no:798; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.
Tergîb ve Terhîb, c.II, s.71, no:1532.

[105] Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XI, s.127, no:11253; Taberî, *Tehzîbü'l-Âsâr*, c.II, s.132, no:1097; Tahàvî, *Şerhu Meànî*, c.II, s.75, no:3040; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.III, s.362, no:3780; Ebû Ya'lâ, *Mu'cem*, c.I, s.265, no:248; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.III, s.413, no:5261; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.V, s.325, no:1476; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.
Kenzü'l-Ummâl, c.VIII, s.464, no:23672; *Mecmaü'z-Zevâid,* c.III, s.430, no:5123; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XVIII, s.304, no:19486; *Tergîb ve Terhîb*, c.II, s.71, no:1534.

TT. 2/465.5 (*Leyse li-yevmin fadlün alâ yevmin fi's-sıyâmi illâ şehre ramedàn, ve yevme àşûrâ*) "Bir günün öteki güne içinde oruç tutmak bakımından bir üstünlüğü yoktur, hepsi eşittir; amma, Ramazan ayı ve Aşûre günü müstesnâ..."

Demek ki, Ramazan orucu gibi Aşûre orucu da SAS Efendimiz'in tavsiye buyurduğu, kendisinin de tuttuğu bir oruçtur. O halde bizim takvimimize göre cumartesi günü Aşûra günü olduğu için, yarın oruçlu olmağa gayret edelim, aziz ve sevgili kardeşlerim!..

Yalnız, Peygamber SAS Efendimiz Medine-i Münevvere'ye teşrif ettikleri zaman, orada birilerinin oruç tuttuğunu gördü. Onlara sordu:

"—Bu ne orucu, niye oruç tutuyorsunuz?" dedi.

Onlar dediler ki:

"—Bugün mübarek bir gündür. Allah bugünde İsrâiloğulları'nı kurtardı, Firavun ve ordusu denizde boğuldu. Mûsâ AS şükür için bu orucu tuttu." diye bildirdiler.

Peygamber Efendimiz de dedi ki:

"—Mûsâ AS bizim kardeşimizdir, biz ona sizden daha yakınız. Onun sevindiği şeyden sevinmeğe biz daha çok riayet ederiz. Dinin esaslarında bir ayrılığımız yoktur. O halde biz de bu günü tutarız." dedi.

Ashabına Aşûre günü oruç tutulmasını tavsiye etti. Yalnız, tam onlar gibi olmayalım diye, onlara tebeiyyet göstermiş olmayalım diye, dokuzunda ve onunda veya onunda ve on birinde tutmayı tavsiye buyurdu.

Bu hususta başka bir rivayet daha var, İbn-i Abbas RA'dan. Rasûlüllah SAS buyurmuş ki:[106]

---

[106] Müslim, *Sahîh*, cII, s.797, *Savm* 13/20, no:1134; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.V, s.271, no:1726; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.I, s.236, no:2106; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XI, s.16, no:10891; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.II, s.313, no:9381; İbnü'l-Ca'd, *Müsned*, c.I, s.414, no:2827; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VIII, s.573, no:24238; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XVII, s.316, no:18256.

لَئِنْ بَقِيتُ إِلَى قَابِلٍ ، لَأَصُومَنَّ التَّاسِعَ (م. طب. عن ابن عباس)

(*Lein bakîtü ilâ kàbilin, leesùmenne't-tâsi'*) "Önümüzdeki seneye çıkarsam, sağ kalırsam, o zamana kadar bâkî olursam, ömrüm sürerse, Muharrem'in dokuzuncu günü de inşâallah oruç tutacağım!" diye buyurmuş.

Yâni, aslında onuncu günü ama, dokuz ve onunu tutmak Efendimiz'in tavsiyesi ve adeti... Kendisinin de niyeti bu hadis-i şerifte bildirildiği üzere bu tarzda...

Onun için, yarın ve öbür gün tutarsınız! Peygamber Efendimiz'in söylediği gibi biz de söyleyelim:

"—Eğer önümüzdeki seneye çıkarsak inşâallah, dokuzunda da, onunda da tutarız. Böylece Peygamber SAS Efendimiz'in tavsiyesi de yerine gelmiş olur."

Peygamber Efendimiz SAS'e soru sormuşlar. O zaman Hazret-i Ali Efendimiz de onun yanında oturmakta imiş. Demişler ki:[107]

يَا رَسُولَ اللَّهِ ! أَيُّ شَهْرٍ تَأْمُرُنِي أَنْ أَصُومَ بَعْدَ شَهْرِ رَمَضَانَ ؟ قَالَ : إِنْ كُنْتَ صَائِمًا بَعْدَ شَهْرِ رَمَضَانَ ، فَصُمِ الْمُحَرَّمَ ! فَإِنَّهُ شَهْرُ اللهِ ، فِيهِ يَوْمٌ تَابَ فِيهِ عَلَى قَوْمٍ ، وَيَتُوبُ فِيهِ عَلَى قَوْمٍ آخَرِينَ (ت. عن علي)

TT. 2/463.2 (*Yâ rasûla'llàh! Eyyü şehrin te'mürunî en esùme ba'de şehri ramedàn?*) "Yâ Rasûlallah! Ramazan'dan başka bir zamanda oruç tutmamı tavsiye ederseniz, hangi ayda tutmamı tavsiye edersiniz?"

---

[107] Tirmizî, *Sünen*, c.III, s.117, no:741; Bezzâr, *Müsned*, c.I, s.134, no:696; Hz. Ali RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XIV, s.179, no:38298; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XIV, s.179, no:38198; *Tergîb ve Terhîb*, c.İİ, s.70, no:1527.

Hazret-i Ali Efendimiz de orada oturuyormuş, o anlatıyor. “Ben orada oturuyordum, duydum bunu aynen böyle...” diyor. Peygamber SAS Efendimiz de cevaben buyurmuşlar ki:

(*İn künte sàimen ba’de şehri ramedàn, fesumi’l-muharreme*) “Eğer Ramazan’dan başka bir ayda oruç tutmak istersen, Muharrem ayında tut! (*feinnehû şehru’llàh*) Çünkü Muharrem ayı mukaddes bir aydır, *Şehru’llah* diye anılan aydır, haram aylardandır; onun için, o ayda tut!”

(*Fîhi yevmün tâbe’llàhu fîhi alâ kavmin*) “Onun içinde bir gün vardır ki, o günde Allah eski kavimlerden bazı kimselere tevbe nasib etmiştir. (*Ve yetûbü fîhi alâ kavmin âharîn*) O evvelki insanlara tevbe nasib ettiği gibi, başka insanlara da tevbesinin kabul olunmasını nasib eder. Onun için o ayda oruç tut!” buyurmuş.

“—Hangi kişinin tevbesi kabul olunmuş bu Muharrem ayında?..”

Rivayete göre, Ebü’l-Leys-i Semerkandî’nin kitabında yazdığına göre, Hazret-i Adem AS’ın tevbesini Allah-u Teàlâ Hazretleri bu Muharrem ayında kabul etmiş. Ona işaret ediyor Peygamber SAS Hazretleri. “O bakımdan, başka kulların da günahlarını afv ü mağfiret eder, bu ayda tut!” diye tavsiye buyurmuş.

Bu hususta mükâfâtları da beyan eylemiş. Yine İbn-i Abbas RA’dan rivayet ediliyor ki:[108]

مَنْ صَامَ يَوْمَ عَرَفَةَ ، كَانَ لَهُ كَفَّارَةَ سَنَتَيْنِ ، وَمَنْ صَامَ يَوْماً مِنَ الْمُحَرَّمِ ، فَلَهُ بِكُلِّ يَوْمٍ ثَلاثُونَ يَوْمًا (طبراني في الصغير عن ابن عباس)

[108] Taberânî, *Mu’cemü’s-Sağîr*, c.II, s.164, no:963; İbn-i Hacer, *el-Emâlî*, c.I, s.22; Abdullah ibn-i Abbas RA’dan.

Mecmaü’z-Zevâid, c.III, s.437, no:5148; *Tergîb ve Terhîb*, c.II, s.70, no:1529.

TT. 2/463.4 (*Men sàme yevme arafete kâne lehû keffârete seneteyn)* "Kim Arafe günü oruç tutarsa, iki senenin günahlarına kefaret olur. (*Ve men sàme yevmen mine'l-muharrem, felehû bi-külli yevmin selâsûne yevmen*) Kim Muharrem ayında bir oruç tutarsa, her gün için otuz gün tutmuş gibi sevap verilir." diye tavsiye buyurmuş.

Ebû Katâde RA'dan rivayet edilen bir başka hadis-i şerifte de şöyle buyruluyor:[109]

أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سُئِلَ عَنْ صِيَامِ يَوْمَ عَاشُورَاءَ ،

فَقَالَ: يُكَفِّرُ السَّنَةَ الْمَاضِيَةَ (م. عن أبي قتادة)

TT. 2/464.1 (*Enne rasûla'llàh SAS, süile an sıyâmi yevmi àşûrâe*) "Aşûre gününde oruç tutmak nasıldır?" diye Peygamber SAS Efendimiz'e sorulduğu zaman, (*fekàle: Yükeffiru's-senete'l-mâdıyete*) buyurdu ki: "Geçmiş senenin günahlarını affettirir, bağışlattırır, keffaret olur."

Bu hadis-i şerifi Müslim ve diğer kaynaklar rivayet etmişler. İbn-i Mâce'de ilave olarak:[110]

إِنِّي أَحْتَسِبُ عَلَى اللَّهِ أَنْ يُكَفِّرَ السَّنَةَ الَّتِي قَبْلَهُ ، وَالَّتِي بَعْدَهُ

(ه. عن أبي قتادة)

---

[109] Müslim, *Sahîh*, c.VI, s.56, no:1977; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.V, s.296, no:22590; Abdü'r-Rezzâk, *Musannef*, c.4, s.286, no:7832; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.III, s.362, no:3781; Abd ibn-i Humeyd, *Müsned*, c.I, s.97, no:194; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.II, s.150, no:2796; Taberî, *Tehzîbü'l-Âsâr*, c.I, s.447, no:762; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.III, s.280; Ebû Avâne, *Müsned*, c.II, s.229, no:2949; Ebû Katâde RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VIII, s.649, no:24565; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XXXIX, s.44, no:42015; *Tergîb ve Terhîb*, c.II, s.70, no:1530.

[110] İbn-i Mâce, *Sünen*, c.V, s.264, no:1720; Ebû Katâde RA'dan.

(*İnnî ahtesibü ale'llàhi en yükeffire's-senete'lletî kablehû, ve'lletî ba'dehû*) "Umuyorum ki, öndeki, ondan sonraki seneye de kefaret olur." ibaresi vardır. Demek ki o zaman, o da Arafe günü orucu gibi oluyor, geçmiş seneye ve gelecek seneye fâidesi olmuş oluyor.

Demek ki, bizim bu cuma gününde sizlere sevap kazanın, manevî bakımdan fayda görün diye söylediğimiz şeylerden birisi, yarın Aşûre günüdür, Aşûre gününde oruçlu olursunuz, bir...

Peygamber SAS Efendimiz'in sünnetine uymuş olmak için bu cuma gününden tutsaydınız olurdu. Benim vaazımı yeni duyduğunuz için eğer bugün oruçlu değilseniz, bunu telâfi etmek için cumartesi ve pazar günü, yâni Muharrem'in onunda ve on birinde tutarsınız, bu da SAS Efendimiz'in tavsiyesi... Yahudileri ve başka kavimleri taklit ediyormuş gibi olmayalım, benzemeyelim ama, Mûsâ AS'a sevgimizi de gösterelim ve Allah'ın öbür peygamberlere tevbe nasib ettiği gibi bize de tevbe nasib etmesini temennî eyleyelim, sağlayalım diye böylece oruç tutma tavsiyesi var.

Tabii Muharrem ayı içinde bu Aşûre gününden başka günlerde de oruç tutmanın sevabını geçtiğimiz hafta söylemiştim. Bu hafta da deminki hadis-i şerifde geçti, otuz gün oruç tutmuş gibi sevap kazanılıyor. Demek ki, mümkün olduğu kadar, bu Muharrem günlerinde oruçlar tutmağa gayret etmeliyiz. Bu oruçla ilgili husus...

b. Aşûre Günü'nde Aileye İkram

Peygamber SAS Efendimiz'den sizlere bir başka hadis-i şerifi daha nakletmek istiyorum, Ebû Hüreyre RA buyurmuş ki:[111]

---

[111] Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.III, s.366, no:3795; Ebû Nuaym, *Ahbâr-ı Isfahan*, c.III, s.97, no:707; İbn-i Adiy, *el-Kâmil fi'd-Duafâ'*, c.VI, s.200; Ukaylî, *Duafâ*, c.IV, s.439, no:1618; Ebû Hüreyre RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.X, s.77, no:10007; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.III, s.365, no:3792; Ukaylî, *Duafâ*, c.III, s.252, no:1253; İbn-i Hibbân, Mecrûhîn, c.III, s.97, no:Abdullah ibn-i Mes'ud RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.IX, s.121, no:9302; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.III, s.366, no:3794; Ebû Saîd el-Hudrî RA'dan.

İbn-i Hacer, *Lisânü'l-Mîzân*, c.VI, s.307, no:1098; Sâlim babasından (Abdullah ibn-i Ömer RA'dan).

أَنَّ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ: مَنْ أَوْسَعَ عَلَى عِيَالِهِ وَأَهْلِهِ

يَوْمَ عَاشُورَاءَ ، أَوْسَعَ اللهُ عَلَيْهِ سَائِرَ سَنَتِهِ (هب. عن أبي هريرة)

TT. 2/466.7 (*Enne rasûla'llàh salla'llàhu aleyhi ve selem, kàl:*) Peygamber SAS Efendimiz şöyle buyurdu:

(*Men evsaa alâ iyâlihî ve ehlihî yevme àşûra', evsaa'llàhu aleyhi sâire senetihî.*) "Kim bu Muharrem'in onuncu günü, Aşûre günü ailesine, çoluk çocuğuna, hanımına, geçimiyle mükellef olduğu kimselere lütufta bulunur, ikramda bulunur; yiyecek, içecek, giyecek, sevindirici eşyalar vermek sûretiyle bir genişlik, bir ikram, bir ferahlık sağlarsa; Allah da ona bu günden sonra, senenin diğer günlerinde aynı tarzda ferahlık sağlar." diye buyurmuş.

Bu hadis-i şerifi Beyhakî ve diğer kaynaklar çeşitli yollarla, yâni hadis rivâyetleriyle rivâyet etmişlerdir, (*an cema'atin mine's-sahàbeh*) sahabeden pek çok insanlar vasıtasıyla... Pek çok rivayet, çeşitli iyi kaynaklardan bize kadar geliyorsa, buradan anlıyoruz, demek ki bu da doğru bir şey… Yâni böyle olduğu zaman rivâyetler kuvvetleniyor.

Demek ki, Aşûre gününde yapacağımız güzel işlerden birisi de nedir?.. Çoluk çocuğumuza ikramı, hediyeleri, yiyecek içecek husustundaki şeyleri, erzâkı çok yapmağa gayret etmeliyiz.

Bize şimdi Avrupalılardan bir sürü adetler geldi:

"—Orman günü, çiçek günü, analar günü, babalar günü..." çeşit çeşit şeyler.

Biz de ne yapmak istiyoruz? Dînî günlerimizi öne çıkarmak istiyoruz. İşte Aşûre günü, evde bir sürü şenlik, güzellik, hediye, rızk bolluğu, meyvalar, kuru gıdâlar, kuru yemişler... vs. Çorap, mendil, kalem, defter hediyeler olursa, senenin öteki günlerinde

---

Kenzü'l-Ummâl, c.VIII, s.576, no:24258, 24259; Keşfü'l-Hafâ, c.II, s.284, no:2642; *Câmiü'l-Ehàdîs,* c.XXI, s.496, no:24111, 24113; *Tergîb ve Terhîb*, c.II, s.71, no:1536.

Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin eve bereket vereceği anlaşılıyor. Demek ki, Aşûre gününde bir de böyle evimize lütufkâr olmağa gayret etmeliyiz.

Kitaplarda daha başka rivâyetler var, tavsiyeler var. Özellikle büyük âlim ve evliyâullahtan pîrimiz Abdülkàdir-i Geylânî Hazretleri'nin *Gunyetü't-Tàlibîn*'inde, Ebü'l-Leys-i Semerkandî-nin kitabında, daha başka vaaz ve hadis kitaplarında, *et-Tergîb ve't-Terhib* isimli eserde, hutbe kitaplarında çeşitli tavsiyeler, rivâyetler var. Abdülkàdir-i Geylânî Hazretleri'nin kitabında, bugünün tarihi bir gün olduğu ifâde ediliyor.

Tabii Aşûre günü denilmesi hakkında da çeşitli izahât var, yâni Muharrem'in 10. günü olduğu için *aşere*'den "*Âşûrâ*" denmiş olabilir, daha başka sebepler de zikrediliyor... Eski peygamberlerin hep bu Aşûre gününde çeşitli rahatlıklara, ferahlıklara, lütuflara, ikramlara erdiği rivâyet ediliyor. Allah da bize çeşit çeşit hayırlar, lütuflar ihsân eylesin...

c. Hazret-i Hüseyin'in Şehâdeti

Tabii burada bir hususu daha yâd etmek lâzım! Biliyorsunuz bu mübarek günde Hazret-i Ali Efendimiz'in mübârek oğlu, Seyyidü'ş-şühedâ Hazret-i Hüseyin Efendimiz Kerbelâ'da 10 Muharrem'de şehid edildi. Yürekleri parçalayan, acı, tarihî bir olay... Bunu da elbette hiç unutmamamız lâzım! Hazret-i Hüseyin Efendimiz'in ruhu için çeşitli dualar, sûreler okuyup, hatimler indirip ona hediye edebiliriz. Yanındaki ailesiyle, çoluk çocuğuyla, sevdikleriyle beraber şehid edilmişti.

Bu Kerbelâ olayı çok acı bir olaydır ve bu hususta çeşitli kitaplar yazılmıştır, edebiyat kitaplarına girmiştir. Meselâ, Fuzùlî'nin bile *Hadîkatü's-Süedâ* isimli eseri vardır. Daha başka şairlerin, alimlerin bu hususta yazdıkları eserler vardır. Acı bir olay...

Tabii olayı biliyorsunuz; Kûfe âhâlisi, Hazret-i Hüseyin Efendimiz'i ümmetin başına halife olsun diye çağırdı:

"—Gel seni başkan seçmek istiyoruz; sen Peygamber SAS Efendimiz'in mübarek torunusun, mübarek aileden geliyorsun!" dediler.

O da çoluk çocuğunu alarak Hicaz'dan, Medine-i Münevvere'den yola çıktı. Fakat zamanın Emevî idâresi, Yezid ibn-i Muâviye, onun gelişinin kendi saltanatının sonu olacağını düşünerek, ordu gönderdi. Kerbelâ'da yolunu kestiler, Kûfe'ye ulaşmadan çoluk çocuğuyla beraber çok acı bir şekilde, fecî bir şekilde, hepsini şehid ettiler. Kökünü kazırcasına bir katliam icrâ edildi. Maalesef, Kûfe halkı da kendisine yâr ve yardımcı olamadı. Yâni gidip de onu karşılayıp, koruyup da, böyle bir fecî muameleye maruz kalmasını engelleyemediler.

Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin tabii çeşit çeşit hikmetleri oluyor. Allah-u Teàlâ Hazretleri alnımıza mukadderât olarak hayırlar yazsın, cümlemize hayırları göstersin...

Tabii, o olayda bu katliamı yapanların, elbette katil olarak çok büyük cezâlara uğrayacağı muhakkak... Fakat alınacak çok büyük ibretler de var. Yâni siyâsî ihtirasın, siyâsî çatışmaların ne kadar korkunç boyutlara ulaşabileceğini gösteriyor. Siyâsetin bir çirkin tarafını, çirkin mücadele yönünü görmüş oluyoruz.

Peygamber SAS Efendimiz'den sonra ümmetin idâresinin aslında nasıl olması gerekirdi?.. Ebû Bekr-i Sıddîk Efendimiz nasıl seçildi? Ömer Efendimiz nasıl seçildi? Osman Efendimiz, Ali Efendimiz nasıl seçildi?.. Bir umumî tasvibe mazhar olarak, teklif daha önceki halifeden gelmek sûretiyle de oldu, ötekiler tarafından tasdik edildi veyahut doğrudan doğruya bir heyet tarafından seçilme şeklinde oldu. Ama böyle saltanat şekli, yâni idârenin bir ailede, babasından —lâyık olmasa bile— oğluna, torununa ve sâireye geçmesi şekli, İslâm'daki ilk idâri bid'at oluyor. Halkın isteği yerine gelmemiş oluyor.

Ama bu Kerbelâ olayında halkın isteğine karşı, elinde güç kuvvet bulunduran bir takım zorbaların halkın isteğini bastırması olayı ile karşı karşıya bulunuyoruz ki, bu da çok acı ve fecî bir durum. Tabii burada herkes kendi yapabileceği şeyleri yapmak ve yapmamak yönünde sorumluluğa düşüyor. Yâni hakkı tutması lâzım, haksızı tutmaması lâzım! Haksıza cesaret vermemesi lâzım, haksızın yanında yer almaması lâzım, zâlimi desteklememesi lâzım!..

Peygamber Efendimiz'den rivâyet edilmiş bir hadis-i şerif beni daima düşündürür; vaazlarımda da kardeşlerime söyledim. Peygamber Efendimiz'in hadis-i şerifinde, kendisinin beyan ettiğine göre:[112]

أُدْخِلَ رَجُلٌ قَبْرَهُ ، فَأَتَاهُ مَلَكَانِ ، فَقَالاَ لَهُ : إِنَّا ضَارِبُوكَ ضَرْبَةً ،
فَضَرَبَاهُ ضَرْبَةً اِمْتَلأَ قَبْرُهُ مِنْهَا نَاراً ، فَتَرَكَاهُ حَتَّى أَفَاقَ ، وَذَهَبَ
عَنْهُ الرُّعْبُ فَقَالَ لَهُمَا : عَلٰى مَا ضَرَبْتُمَانِي ؟ فَقَالاَ : إِنَّكَ صَلَّيْتَ
صَلاَةً ، وَأَنْتَ عَلٰى غَيْرِ طُهُورٍ ؛ وَمَرَرْتَ بِرَجُلٍ مَظْلُومٍ ، فَلَمْ تَنْصُرْهُ

[112] Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XII, s.443, no:13610; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.
Kenzü'l-Ummâl, c.XVI, s.21, no:43758; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.II, s.92, no:967.

(طب. عن ابن عمر)

RE. 21/7 (*Üdhile racülün kabrehû, feetâhu melekân*) “Bir adam kabrine konulduktan sonra yanına iki melek geldi. (*Fekàlâ lehû*: *İnnâ dàribûke darbeten*) Ona, ‘Biz sana şiddetli bir darbe vuracağız!’ dediler.

(*Fedarabâhu darbeten, imtelee kabruhû minhâ nârâ*) Ona ateşten topuzla öyle bir darbe vurdular ki, ondan dolayı adamın kabri ateşle doldu. (*Feterekâhu hattâ efâka*) Ayılıncaya kadar melekler onu bıraktılar.

(*Ve zehebe anhü'r-ru'bu fekàle lehümâ*) Adam ayılıp da korkusu gidince, meleklere dedi ki: (*Alâ mâ darabtümâni*) ‘Neden bana vurdunuz?’

(*Fekàlâ*) Bunun üzerine melekler dediler ki: (*İnneke salleyte salâten, ve ente alâ gayri tuhûrin*) ‘Sen abdestli olmadığın halde namaz kılmıştın; (*ve merartü bi-racülin mazlûmin, felem tensurhü*) ve zulme uğrayan bir adamın yanından geçmiştin de, ona yardım etmemiştin.’ dediler.”

Yâni, “Zalimler bir müslümanı almış ona işkence ediyorlardı. Sen mazlumun yardımına koşmadın, mazluma yardımcı olmadın; onun için bu azabı çekiyorsun!” diye bildiriyorlar.

Bu hadis-i şeriften insanların birbirlerine karşı sorumluluklarını görüyoruz ve hakkı tutup, haktan yana olmaları gerektiğini görüyoruz.

Zaten Peygamber SAS başka bir hadis-i şerifinde de buyurmuş ki:[113]

زُلْ مَعَ الْحَقِّ حَيْثُ زَالَ (حب. ك. ع. طب. عن مخول السلمي)

---

[113] İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.XIII, s.196, no:5882; Hàkim, *Müstedrek*, c.IV, s.176, no:7276; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XX, s.322, no:763, Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.III, s.137, no:1568; İbnü'l-Esîr, *Üsdü'l-Gàbe*, c.I, s.998; Buhàrî, *Târih-i Kebîr*, c.VIII, s.29, no:2045; İbn-i Hâcer, *el-İsâbe*, c.VI, s.56, no:7854; Mahvel es-Sülemî RA'dan.

RE. 13/6 (*Zül mea'l-hakkı haysü zâle*) "Hak nereye giderse, sen hakla beraber git, yâni daima hakkın yanında ol!" diye Peygamber SAS Efendimiz'in tavsiyesi var.

Demek ki, Hazret-i Hüseyin RA Efendimiz'in bu Aşûre gününde, mübarek günde oruçluyken, çölde yolu kesilerek, çoluk çocuğuyla, torunuyla şehid edilmesinden çok büyük acımız var... Günlük hayatımızda çıkaracağımız ders ise, daima hakkı tutmak, haktan yana olmak, haksızlığa yandaş olmamak, yardakçı olmamak, destekçi olmamak gibi hususlardır.

Allah-u Teàlâ Hazretleri, o Seyyidü'ş-şühedâ Hazret-i Hüseyin RA Efendimiz'in şefaatine cümlemizi nâil eylesin... Daima haktan yana olmayı, hakkı tutmayı, haklıyı tutmayı, hakkı desteklemeyi nasib eylesin...

c. Tesbih Namazı

Muharrem ayında, bu gecelerde, gündüzlerde yapılacak başka neler olabilir diye, kardeşlerimize sevaplı başka şeyleri de konuşmamızda hatırlatalım: Deniliyor ki:

"—Bu gecelerde tesbih namazı kılmak da çok sevaptır."

Biliyorsunuz tesbih namazı, Peygamber SAS Efendimiz'in tavsiye buyurduğu bir namazdır. İnsanın hiç olmazsa ömründe bir defa kılması, daha çok kılabilirse her sene kılması, daha çok kılabilirse her ay kılması tarzında, yapabildiğince çok yapmasını teşvik eden rivâyetler var.

Tesbih namazı nasıl kılınır?.. Dört rekâttır, her rekâtta 75 defa:

سُبْحَانَ اللهِ ، وَالْحَمْدُ لِلّهِ ، وَلاَ اِلَهَ اِلاَّ اللهُ ، وَاللهُ اَكْبَرُ ؛

"*Sübhàna'llàhi, ve'l-hamdü li'llâhi, ve lâ ilâhe illa'llàhu, va'llàhu ekber.*" deniliyor.

Sonuncusunda bunu söylerken:

وَلاَ حَوْلَ ، وَلاَ قُوَّةَ ، إِلاَّ بِاللهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ .

"*Ve lâ havle, ve lâ kuvvete, illâ bi'llâhi'l-aliyyi'l-azîm*" ekleniyor.

Bu nasıl oluyor?.. "*Allàhu ekber*" diye namaza durulduğu zaman, *Sübhàneke* okunuyor. *Fâtiha*'ya başlamadan evvel, "*Sübhàna'llàhi ve'l-hamdü li'llâhi ve lâ ilâhe illa'llàhu va'llàhu ekber.*" 15 defa söyleniyor; 15'inciden sonra, "*Ve lâ havle ve lâ kuvvete illâ bi'llâhi'l-aliyyi'l-azîm.*" deniliyor. Ondan sonra eùzu-besmele çekiliyor, *Fâtiha* okunuyor. *Fâtiha*'dan sonra Kur'an-ı Kerim'den bir miktar sûre veya bazı âyetler okunuyor.

Kıraat bitince, rukûa varmadan, daha ayaktayken, 10 defa "*Sübhàna'llàhi ve'l-hamdü li'llâhi ve lâ ilâhe illa'llàhu va'llàhu ekber.*" deniliyor. 10'uncudan sonra, "*Ve lâ havle ve lâ kuvvete illâ bi'llâhi'l-aliyyi'l-azîm.*" ekleniyor.

Başta 15 okunmuştu, rekâtın sonunda 10 okundu, 25 etti. Sonra rukûa varılıyor, rukûda her zaman okuduğumuz tesbihleri okuduktan sonra, yine 10 defa bu okunuyor; etti 35...

Rükûdan kalkıp doğrulduğu zaman, kavmede yine 10 defa okunuyor; etti 45... Ondan sonra secdeye varılıyor, secdede her zaman çektiğimiz tesbihler söylendikten sonra 10 defa bu söyleniyor; etti 55...

Sonra iki secde arasında doğruluyoruz, orada, celsede yine 10 defa okunuyor; etti 65... İkinci defa secdeye varılıyor, orda da tabii olarak okuduğumuz tesbihlerden sonra 10 defa okunuyor; etti 75... Bir rekâtta 75, ikinci rekatta 75 daha; 150 ediyor. Selâm verildikten sonra iki rekât daha kılınıyor. Böylece dört rekatta 300 defa "*Sübhàna'llàhi ve'l-hamdü li'llâhi ve lâ ilâhe illa'llàhu va'llàhu ekber.*" deniliyor.

Çok sevaplı bir namazdır, bugünlerle ilgili kitaplarda tavsiye ediliyor. Böylece size tesbih namazını da hatırlatmış olduk.

Tesbih namazı yalnız kılınan bir namazdır. Fakat her zaman kılınan bir namaz değildir. Bazıları alışmamış, nasıl kılındığını bilmediği için öne bir imam geçip, arkadakiler de ona uyarak kılınabilir. Bizim camilerimizde, İskenderpaşa'da ve kardeşlerimizin devam ettikleri camilerde cemaatle de kılınıyor. Tavsiye ederiz; o camilerde de bu akşam, bu tesbih namazını kılsınlar, bu sevabı kazansınlar.

Tabii ayrıca geceleyin *teheccüd* namazı var. Teheccüd namazına kalkarlar da, teheccüd namazı kılarlarsa çok iyi olur. Zaten teheccüd namazının fazîleti, sevabı hadis-i şeriflerde tavsiye edilmiş: "Kim Allah rızâsı için, biraz uyuduktan sonra geceleyin kalkar, iki rekât namaz kılarsa; dünyadan ve dünyanın içindeki her şeyden daha hayırlı bir iş yapmış olur, daha büyük mükâfât kazanmış olur." diye bildiriliyor.

Muharrem senenin yeni ayıdır, ilk ayıdır. Herhalde bu an'ane tâ İbrâhim AS zamanına kadar gidiyor. Demek ki, bu ayları Mûsâ AS zamanında da böylece kullanıyorlardı. Dinler tarihi bakımından kutsal bir gün... Zaten bizim ibadetlerimizin bir kısmı tarihî olaylarla ilgilidir. Meselâ haccın İbrâhim AS'la, İsmâil AS'la, Hâcer Validemiz'le, onların başından geçen hikmetli olaylarla ne kadar ilgili olduğunu hacılar bilirler.

Demek ki, Allah rızâsı için gecelerinde teheccüd namazı kılmaya da gayret edelim. Bu teheccüd namazını da rivâyet edilen şekiller arasında Fatiha'dan sonra 50 İhlâs-ı şerif, yâni;

قُلْ هُوَ اللّٰهُ أَحَدٌ. اَللّٰهُ الصَّمَدُ. لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ. وَلَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُواً أَحَدٌ (الإخلاص:١-٤)

(*Kul huva'llàhu ehad. Allàhu's-samed. Lem yelid. Ve lem yûled. Ve lem yekün lehû küfüven ehad.*) (İhlâs, 112/1-4) diye okunması tavsiye edilmiştir.

Bu ayda çok çok tevbe ve istiğfar etmeye, yâni bu Aşûre günü geçtikten sonra da tevbe istiğfar etmeye, oruçlar tutmaya gayret edilmeli! Böylece ibadetlerine, taatlerine gayret göstermeli!..

e. Aşûre Yemeği

Tabii bir de bu günde, biliyorsunuz an'anevî bir yemek var. İşin söz bakımından da tatlı, hakîkaten mide bakımından da tatlı tarafı var. İçinde çeşitli gıdaların, kuru yemişlerin, yemiş kurularının bulunduğu bir de tatlı yapılıyor. O da neye dayanıyor,

hangi an'aneye dayanıyor?.. Nuh AS ve kendisine inanan mü'minlerin tufandan kurtuluşuna dayanıyor.

Biliyorsunuz Nuh AS, tufandan önce gemi yapmağa başladı ve Kur'an-ı Kerim'in bize bildirdiğine göre, deniz olan bir yerde değildi. Allah-u Teàlâ Hazretleri, "Yâ Nuh, bir gemi yap!" diye emredince, Nuh AS gemi inşâ etmeye başladı. Yanından geçenler alay ediyorlardı:

"—Yahu bu gemiyi ne yapacaksın, karada böyle gemi yapılır mı?" diye.

Tabii o, Allah'ın vahyi ile gemiyi yapıyor; ötekiler de vahyi ve istikbalde olacakları bilmedikleri için, saçma görüyorlar. İşte insanların durumları budur. Yâni, Allah'ın mübarek kulları bir şey yapınca, bazen gàfil ve câhil kullar da, onun neden yapıldığını bilmediği için alay ederler. Ama aslında kendileri zavallı durumda...

Nuh AS gemiyi tamamladı. O sırada yağmurlar başladı. Yağmurlar başlayınca, mü'minleri gemiye almaya başladı. Tabii, burada bir ibretli olayla daha karşılaşıyoruz, bunu da mutlaka altını çizip söylemek lâzım:

Nuh Aleyhi's-selâm'ın kendisine inanmayan, tâbî olmayan insanlar arasında oğlu vardı, hattâ hanımı vardı. Yâni hanımı ile oğlu, Nuh AS'ın peygamberliğini tasdik ederek ona tâbi olmamışlardı:

"—Oğulcuğum gel, gemiye bin!" diye söylediği zaman, babasına:

"—Ben yüksek bir tepeye tırmanırım, sudan kurtulurum, yağmur bana zarar vermez." diye cevap vermişti.

Ama o sırada azgın seller gelip, tam bu konuşmayı yaparken çocuğu devirip götürmüştü. Yâni peygamber ailesinden olmasına rağmen, bazı insanlar imandan yana nasipsiz olabiliyor. Demek ki peygamber ailesi olmak bile tam bir teminât olmuyor. Herkesin Allah'ın rızâsını kazanmağa çalışması lâzım, akrabalıklara güvenmemesi lâzım! Allah sevgisini, rızâsını kazanmak için kendisine dikkat etmesi, çeki-düzen vermesi lâzım!..

Nuh AS bu olayı gördü, üzüldü, ama ne yapsın mukadderât... Gemi suyun üstünde yüzmeğe başladı. Aylarca böyle devam ettikten sonra Muharrem ayının onuncu günü, sular çekilmeye

başlayınca, gemi Cûdî Dağı'nın üstüne oturdu. İçindeki yiyecekler de azalmıştı, en son ne varsa pirinçten, fasulyeden, nohuttan, incirden, üzümden, zerdaliden, şeftaliden, erikten... bir yemek yaptıkları kitaplarda rivâyet ediliyor. Allah için tuttukları o orucu da, bu pişirdikleri yemekle açtıkları için, bugün de Nuh AS'dan bir hatıra olmak üzere, biz müslümanlar böyle bir aşûre yemeği yapıyoruz, dağıtıyoruz.

Tabii bu bir tatlı hatırayı canlandırmak için yapılıyor, ama işin öbür tarafında ne var?.. Netice itibariyle eve bir ikram sağlanırsa, bütün sene bolluk olacak... Başkalarına iyilik yapılırsa, bu ayda yapılan iyiliklerin mükâfâtı çok, o da sağlanmış oluyor.

Onun için hanımlara tavsiye ederiz, hatırlatırız, zaten onların hatırlarındadır. İnşâallah en güzel şekilde, evdeki kuruyemişlerden, üzümlerden güzel aşûreler yaparlar; üstüne güzel tarçınlar, karanfiller de ekleyerek, konu komşuya, tanıdıklarına, dostlarına, fukaraya, cemaate ikram ederler... Böylece bir muhabbet olur, hayır olur.

"—Allah râzı olsun, ellerine sağlık olsun, sıhhat ve âfiyet olsun..." diyoruz, onu da hatırlatıyoruz.

Nice nice böyle mübarek kutlu günlere, sıhhat ve afiyetle erişmenizi, dünya ve ahirette aziz ve bahtiyar olmanızı temennî ederiz, Allah-u Teàlâ Hazretleri'nden dileriz.

Aziz ve sevgili Akra dinleyicileri, Aşûre gününüz ve Muharrem ayınız mübarek olsun... Allah sizi iki cihanda her türlü bildiğimiz, bilmediğimiz, aklımıza gelen, gelmeyen hayırlara erdirsin... Her türlü şerlerden korusun... Cennetiyle, cemâliyle müşerref eylesin...

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llàhi ve berekâtühû!..

16. 05. 1997 - Stockholm / **İSVEÇ**

22. ALLAH'A DAYANMAK

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llàhi ve berekâtühû!..

Aziz ve sevgili Akra dinleyicileri!..

Cumanız mübarek olsun... Allah nice nice mübarek günlere, gecelere, aylara, yıllara, uzun ömürlere sıhhat afiyetle erdirsin... İki cihanda aziz ve bahtiyar olun...

Peygamber SAS Efendimiz Hazretleri'nin bir kaç hadis-i şerifini, o gül bahçesinden bir demet size sunacağım, inşâallah...

a. Gıybete Karşı Mü'mini Korumak

Birinci hadis-i şerif, münafıkların yaptıkları gıybetlere karşı mü'minlerin takınması gereken durumla ilgili; hadis-i şerifin metnini okuyorum:[114]

مَنْ حَمَٰى مُؤْمِناً مِنْ مُنَافِقٍ يَغْتَابُ بِهِ ، بَعَثَ اللهُ مَلَكاً يَحْمِي لَحْمَهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ مِنْ نَارِ جَهَنَّمَ ، وَمَنْ رَمَٰى مُسْلِماً بِشَيْءٍ يُرِيدُ شَيْنَهُ بِهِ ، حَبَسَهُ اللهُ عَلَٰى جِسْرِ جَهَنَّمَ ، حَتَّى يَخْرُجَ مِمَّا قَالَ (حم. د. طب. ابن المبارك ، ابن أبي الدنيا عن سهل بن معاذ بن أنس عن أبيه)

RE. 418/2 (*Men hamâ mü'minen min münâfikın yağtâbü bihî, beasa'llàhu meleken yahmî lahmehû yevme'l-kıyâmeti min nâri*

---

[114] Ebû Dâvud, *Sünen*, c.II, s.687, no:4883; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.III, s.441, no:15687; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XX, s.194, no:433; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VI, s.109, no:7631; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.VI, s.328; Abdullah ibn-i Mübârek, *Zühd*, c.I, s.239, no:686; Buhàrî, *Târih-i Kebîr*, c.I, s.377, no:1195; İbn-i Ebi'd-Dünyâ, *Samt*, c.I, s.151, no:248; Sehl ibn-i Muaz ibn-i Enes babasından.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.416, no:7222; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XX, s.280, no:22107.

cehennem, ve men ramâ müslimen bi-şey'in yürîdü şeynehu bihî, habesehu'llâhu alâ cisri cehenneme, hattâ yahruce mimmâ kàl)

Bu Ahmed ibn-i Hanbel, Ebû Dâvud, Taberânî, çok sevdiğim Abdullah ibn-i Mübârek ve İbn-i Ebi'd-Dünyâ gibi kaynakların yazdığı bir hadis-i şerif... Sevgili dinleyiciler, Peygamber SAS Efendimiz buyuruyor ki:

(*Men hamâ mü'minen min münâfıkın yağtâbü bihî*) "Gıybet eden bir münafığa karşı bir mü'mini himaye eden, koruyan, müdafaa eden müslümana Allah, kıyâmet gününde onun vücudunu, etini cehennem ateşinin zararından engelleyen, himâye eden, koruyan bir melek yaratır, vazifelendirir, o da onu korur. Kim bir müslümana onu kötülemek maksadıyla ayıplayacak, karalayacak bir şeyi, yâni doğru olmayan yanlış bir sıfatı iftira olarak atarsa; Allah onu söylediklerini geri alıncaya, söylediklerinden vazgeçinceye kadar, cehennemin köprüsü üzerinde hapseder, durdurur."

Aziz ve muhterem kardeşlerim! Biliyorsunuz insanlar arasında dargınlıklara sebep olan, düşmanlıklara sebep olan, toplumun huzurunu bozan hastalıklardan birisi de gıybet hastalığıdır. *Gıybet*; bir müslümanın, bir insanın olmadığı yerde, onun gıyabında, aleyhine bir şeyler söylemektir. Doğru bile olsa onun aleyhinde konuşmaması lâzım gelirken, kusurunu söylemek ve onu gıybet etmek; bu günahtır, bunu yapmamak lâzım! Kimsenin arkasından konuşmamak lâzım!.. Söyleyecekse ilkönce gidip ona söylemeli;

"—Bak kardeşim, senin şöyle bir kusurunu gördüm, mümkünse bunu düzelt! Bu hatalı, şu ayete aykırı, bu hadise aykırı; bunu yapma!" demeli, ikisi arasında kalmalı...

Onun olmadığı yerde, arkasından çekiştirmek çok ayıp; bunu yapmamak lâzım!..

Birisi böyle yaptığı zaman, öteki mü'minin hakkında konuşulan mü'mini savunması lâzım! Yâni o söylenen kusur o arkadaşta olsa bile onu savunması lâzım, himâye etmesi lâzım, gıybeti engellemesi lâzım!..

"—Kim böyle bir müslümanı bir münafığın gıybetine karşı korursa, himâye ederse, Allah da onun cehennem ateşine mâruz

kalmasından, vücudunun ateşte yanmasından korumak için, ona bir melek görevlendirecek.”

Demek ki, hepimiz bir kere gıybet etmemeliyiz, dilimize sahip olmalıyız, bir müslümanın aleyhine konuşmamalıyız.

Ben bugüne kadar İsveç’teydim. İsveç’teyken duydum ki, buradaki güya müslüman, mütedeyyin, yâni cami cemaatinden kimseler, benim hakkımda öyle yalan yanlış sözler söylemişler ki; aslı esâsı yok, mümkün değil, çok büyük yalan, çok büyük iftira!..

Demek ki, ilk önce böyle kusurları, günahları, iftirayı, yalanı söylememek lâzım! İkincisi böyle bir yalan, iftira, böyle bir söz söylenildiği zaman, hemen karalanmak istenen kimseyi korumak lâzım ve karalamak isteyen kimseyi de susturmak lâzım!.. Bunun maddî, mânevî, dünyevî, uhrevî faydaları çok... Toplum bir zarara uğramayacak, kişi de ahirette böyle güzel davranışını, toplumu huzursuzluğa sevk edecek bir şeyi engellemenin mükâfatını alacak.

“—Aksine, bir müslümanı karalamak için, gözden düşürmek için bir iftira atarsa; müslüman bile olsa cennete giremeyecek, cehennemin köprüsü olan sıratta durdurulacak ve o sözünden dönünceye kadar orada hapsedilecek.” diye bildiriliyor.

Allah-u Teàlâ mü’minler arasındaki muhabbeti arttırsın... Müslümanlar kardeştir, mü’minler kardeştir, bütün insanlar kardeştir. Müslüman, bütün insanların iyiliğini ister. Hattâ mü’min olmayanın bile dalâletten, günahtan, küfürden, inançsızlıktan, şirkten kurtulmasını, doğru yola gelmesini ister de onun için çalışır. Yâni, bir müslüman bu kadar iyi niyetlidir, herkese karşı çok iyi niyeti vardır. Onun için, kötülük kaynaklarını kapatması lâzım, toplumun birliğini beraberliğini bozacak her şeyden kaçınması lâzım...

İkinci hadis-i şerife geçmek istiyorum. Şimdi bu birinci hadis-i şerifi tamamlamadan önce de bir şey söyleyeyim: Biliyorsunuz şeytan, insanının günahları işlemesi için, o günahları zevkli ve tatlı gösterir. Yâni seve seve, tatlı tatlı, güle oynaya yapmasını sağlamak için onları süsler, allar, pullar, seve seve yaptırır. Onun için, insanlara dedikodu tatlı gelir, kapı eşiğinde veyahut toplantılarda birilerini çekiştirmek, hattâ gazete sütunlarında,

yayın programlarında “sosyete dedikodusu” deniliyor ve program konusu yapılıyor:

“—Filanca artist şöyle yapmış, filanca geceyi şöyle geçirmiş vs...”

Halbuki, İslâm böyle şeyleri uygun görmüyor. Yâni, insanın böyle şeylerden zevk alması şeytanın bir oyunudur. Günah olan şey zevkli olsa bile, mü’min eline, diline sahip olacak, günah olan şeyi yapmayacak, yanlış işe kaymayacak, kendisini tutacak...

b. Allah’tan Başkasından Korkmamak

İkinci hadis-i şerife geçiyorum:[115]

مَنْ خَافَ اللهَ ، أَخَافَ اللهُ مِنْهُ كُلَّ شَيْءٍ ؛ وَمَنْ لَمْ يَخَفِ اللهَ ، أَخَافَهُ اللهُ مِنْ كُلِّ شَيْءٍ (أبو الشيخ عن واثلة ، والرافعي عن ابن عمر)

RE. 418/3 (*Men hàfa’llàhe, ehàfa’llàhu minhu külle şey’in; ve men lem yehafi’llâhe, ehàfehu’llàhu min külli şey’.*)

Abdullah ibn-i Ömer ve diğer râvîlerden rivâyet edilmiş bir hadis-i şerif. İlâhî bir kanunu bildiriyor. Allah-u Teàlâ Hazretleri’nin kullara nasıl davrandığını, nasıl muamele ettiğini gösteren bir hadis-i şerif. Peygamber SAS Efendimiz diyor ki:

(*Men hàfa’llàh*) “Kim Allah’tan korkarsa, (*ehàfa’llàhu minhu külle şey’in*) Allah her şeyi ondan korkutur. Yâni herkes ondan çekinir, ona hürmet eder, saygı duyar, onun heybeti başkalarının kalbine, aklına çöker.”

Meselâ, bir kimse Peygamber Efendimiz’i görünce tir tir titrerdi. Bir ay uzaklıktaki, mesafedeki düşmanın yüreği hoplardı. Allah-u Teàlâ Hazretleri öyle bir heybet vermişti. Halbuki, SAS

---

[115] Râfiî, *Ahbâr-ı Kazvin*, c.II, s.187; Sülemî, *Tabakàtü’s-Sùfiyye*, c.I, s.85, no:1; Abdullah ibn-i Ömer RA’dan.

Beyhakî, *Şuabü’l-İman*, c.I, s.540, no:972, Ömer ibn-i Abdü’l-Azîz Rh.A’ten.

Kudâî, *Müsnedü’ş-Şihâb*, c.I, s.265, no:429; Deylemî, *Müsnedü’l-Firdevs*, c.III, s.496, no:5539; Vâsile ibn-i Eska’ RA’dan.

Kenzü’l-Ummâl, c.III, s.282, no:5915; *Keşfü’l-Hafâ*, c.II, s.1782, no:2785; *Câmiü’l-Ehàdîs*, c.XX, s.283, no:22112

Efendimiz insanların en güzeliydi en nurlusuydu, en tatlısıydı, en merhametlisiydi. Ama Allah'tan çok korktuğu için, Allah da herkesi ondan korkutuyor, herkes ona karşı saygı duyuyordu.

Bir mü'min Allah'tan niye korkar?.. Allah güzel olduğuna göre, her şeyi güzel olduğuna göre, "Lütfu, kahrı güzel, neylerse güzel eyler." dediğimize göre, insan Allah'tan niçin korkar?.. Allah'ın rızâsına aykırı bir iş yapıp rızâsını kaybetmekten, kahrına uğramaktan, lütfundan mahrum kalmaktan, rahmetinden uzak düşmekten korkar. Bu korku normal ve tabii...

Allah korkusu her türlü hayrın kaynağıdır, dürüst hareket etmenin esâsıdır, kaynağıdır. Bir insan Allah'tan korktu mu, doğru söyler, yanlış söylemez. Allah'tan korktuğu için, hesaba çekileceğini bildiği için, günah işlemekten kaçınır, yalan söylemekten kaçınır, hakkı söylememekten kaçınır, Kur'an'ın ve sünnetin emirlerine aykırı iş yapmaktan kaçınır... Bu Allah korkusu onun için hikmetin kaynağıdır, başıdır. İnsan Allah'tan korkarsa her sözü ölçülü, bilge, hakim, mütefekkir, feylesof bir insan olur.

Onun için, Allah'tan korku insanın yüreğinde yer etmeli!.. Seven insan aynı zamanda korkan insandır, sevgilisinin, sevdiğinin lütfundan mahrum kalmağa, dîdarından uzak kalmağa korkar.

Bir insan Allah'tan korktu mu, Allah ona heybet veriyor. Neden? Adam dürüst, paraya aldanmıyor, hakkı söylüyor, hiç kimseden korkmuyor, hapisten korkmuyor, îdamdan korkmuyor, cezâdan korkmuyor, yalnız Allah'tan korkuyor; onun için her şeyi doğru düzgün söylüyor. O zaman kötü insanlar ondan korkar:

"—Allah Allah! Bu dürüst adam, sağı solu belli olmaz, neme lazım, biz bunun karşısında ayağımızı denk alalım, ciddî olalım, dikkatli olalım, hata yapmamağa gayret edelim!" filan derler.

Bu Allah'ın ilahî bir kanunu, sadece insanlar üzerinde değil, başka mahluklar üzerinde de Allah, onun korkusunu yerleştirir. Bir ilginç hadis-i şerif daha önceki konuşmalarımda geçmişti. Abdullah ibn-i Ömer'in bir çöl aslanının üzerine cesaretle nasıl yürüdüğünü, aslanı kulağından tutup yoldan nasıl çekip, kışalayıp, dehleyip yolu serbest hâle getirdiğini anlatmıştım.

Medine'de herkes dışarı çıkmaktan korkuyormuş. Hazret-i Ömer'in oğlu Abdullah RA sormuş:

"—Ne bekleşiyorsunuz burada?.."

Demişler ki:

"—Medine'den ayrılacağız, kabilemize, yerimize, yurdumuza gideceğiz ama, baksana ileride bir çöl aslanı görünüyor, saldırır diye gidemiyoruz."

Onun üzerine Abdullah ibn-i Ömer onun yanına kadar yürümüş, aslan ona bir şey yapmıyor... Kulağından tutmuş, sürüklemiş, kışalamış. Ondan sonra da insanların yanına gelmiş demiş ki:

"—Buyurun yolu serbest hâle getirdim, geçin! (*Sadaka rasûlü'llàh*) Rasûlüllah ne kadar hikmetli, ne kadar doğru buyurmuş. Ondan duymuştum ki: 'Bir insan Allah'tan korkarsa, her şey ondan korkar.' demişlerdi."

Ama Allah'tan korkmazsa... Şimdi bu hadis-i şerifin devamına geçiyor:

وَمَنْ لَمْ يَخَفِ اللهَ ، أَخَافَهُ اللهُ مِنْ كُلِّ شَيْءٍ

(*Ve men lem yehàfu'llàh*) "Kim Allah'tan korkmazsa..." Allah'tan korkmayan ne yapar?.. Günah işler, Allah'ı düşünmez, cezâyı düşünmez, ahireti düşünmez, mahkeme-i kübrâyı düşünmez. Dünya menfaati için, keyfi için, zevki için, nefsi için, şeytana uyduğu için, kötü, zararlı şeyler işler. O zaman, (*ehàfehu'llàhu min külli şey'*) "Allah onu her şeyden korkan, korkak, ürkek bir insan haline getirir, endişeli olur." Yâni adam sağında, solunda, arkasında "Pat!" diye bir ses gelse, hemen döner:

"—Eyvah beni vuracaklar mı, eyvah bir şey olacak mı?.."

Biliyoruz, çete reisleri de böyle heyecandan şeker hastası olurlarmış, gerilimlere düşerlermiş. Neden?.. "Her an bir hücuma uğrayabilirim!" diye, her şeyden korkuyor. Ama Allah'tan korktu mu; her şey ondan korkuyor, o kimseden korkmuyor, sırf Allah'tan korkuyor. Allah'tan korkmadı mı; bu sefer her şeyden korkan, uyurken endişe eden bir kimse hâline gelir. Bu da hayatı zehir

eder. Yâni hayat biraz huzurlu yaşamak içindir, gönlüce, keyfince, murâdınca yaşamak içindir. Her an korkular içinde olan bir insanın hayatı zehir olur.

Meselâ deniliyor ki:

"—Bir insanın unutması da bir nimettir."

Çünkü insan unuttuğu için her an cehennemi hatırlamıyor, ahiret azaplarını hatırına getirmediği için rahat uyuyor. Eğer insanoğlu ahirette ne kadar büyük bir hesaba çekileceğini; cezâlı, günahkâr insanlar için ne kadar büyük azaplar hazırlanmış olduğunu bilseydi, ağzının tadı kalmazdı. Yâni kendisine cehennemden bir sahne rüyasında gösterilse, aklını oynatır, artık bir daha hayatta yüzü gülmez; veyahut cennetteki bir nimeti görse, dünyaya metelik vermez, hep onu ister. Devamlı korku da insanı hasta eder, doktorların söylediği bir husus; hayattan hiç bir tad almaz, hiç bir şey yapmaz.

Demek ki, hayatta hepimizin iyi müslüman olarak sadece Allah'ın rızâsını düşünmesi lâzım, sadece Allah'tan korkması lâzım; Allah'tan gayriden korkmaması lâzım!..

Bizim Abdül'aziz Hocamız (Rh.A), Hocamız Mehmed Zahid Efendi KS'in arkadaşı ve ondan önceki selefi; mübarek dermiş ki:

"—Biz Allah'tan korkmayanlardan korkarız. Yâni insan Allah'tan korkmadı mı, onun àkıbeti fenâ olur da, onun için üzülürüz. Ölecek gidecek, fenâ durumlara düşecek, yazık olacak ona diye korkarız." dermiş.

Onun için, bizim Allah korkusunu zihnimize yerleştirmemiz lâzım!..

Allah'ı bildi mi insan, hem Allah'ı sever, hem de Allah'tan korkar. Sever, çünkü her türlü güzelliği yaratan Allah... Yerleri, gökleri, çayırları, çimenleri, çiçekleri, meyvaları, nimetleri, hikmetleri, ibretleri yaratan Allah... Her şeyi güzel olduğu için, müslüman Allah'ı sever. Yâni iyi bir mutasavvıf, iyi bir sôfî, ârif bir kimse her şeye baktığı zaman zevkten zevke, halden hâle geçer, çok memnun olur. Her şeyde bir ibret görür, bir güzellik görür, her şeyde Allah'ın güzelliğini temâşâ eder.

Tabii, bir korku tarafı olacak: "Allah'ın bu güzel lütuflarından mahrum olurum; Allah'a âsi olursam, Rabbim bana itâb ederse,

sorgu sual ederse, 'Ey kulum, ben sana bu kadar nimeti verdiğim halde niye böyle yaptın?' diye sorarsa, mahcup olurum." diye korkar. Korkuyu içimize yerleştirmeliyiz. Allah'tan korkarak, Allah'ı severek, sevgiyle karışık bir korku ile, tatlı bir korku ile yaşamalıyız. Yalnız Allah'tan korkmalıyız.

c. Hakkı Söylemek

Onun için, hakkı söylemekten geri durmamalıyız. Maddî menfaat hesabı yapıp da, hilâf-ı hakîkat sözler söylememeliyiz. Yâni bazısı bir işi sağlamak için veya kendisini kurtarmak için bazı şeyler söylüyor, yanlış söylüyor; veya doğruyu söylemiyor, kıvırttırıyor, lafı yuvarlıyor; veyahut iyi insanlara kötü diyor, kötü insanlara eyvallah ediyor veya dalkavukluk ediyor, baş eğiyor... Bunların hiç birisi doğru değil, Allah bunların hepsinin hesabını sorar. Kim yanlış iş yaparsa, Allah o yanlış iş yapana yanlış yaptığı işi sorar.

Onun için insanın yanlış iş yapmamağa çok dikkat etmemesi lâzım, ayağını denk alması lâzım, sözünü söylemesi lâzım!.. Hele bir insan herkesin ağzına baktığı âlim bir kimse ise, "Hoca" diye tanınmışsa; o insanın ağzından yanlış söz hiç çıkmamalı, hilâf-ı hakîkat, Kur'an'a, âyete aykırı söz çıkmamalı!.. Bir münafığın medhi çıkmamalı, bir kâfire dalkavukluk çıkmamalı!.. O kimse bir mü'minin hakkını savunmalı!..

Bak müslümana gıybet edildiği zaman ne yapmak gerektiğini, Peygamber SAS Efendimiz söylüyor. O kimse müslümandan yana tavrını koyacak!..

"—Ben böyle yaparsam işlerim aksar, şirketlerim bozulur..."

Böyle saçma hesap olmaz! Bu Allah'ın sevmediği bir hesaptır, yanlış bir hesaptır, sonu ters tarafa çıkar. Mü'min Allah'tan korkacak, hakkı söyleyecek!..

Bizim büyüklerimiz, yanlış bir iş yapan kimseye:

"—Sen Allah'tan korkmaz mısın yâ?.. Hesap var, yarın rûz-ı mahşerde, mahkeme-i kübrâda Allah'ın huzurunda ne söyleyeceksin? Allah'tan korkmuyor musun?.." derlerdi.

Hitab edecekleri zaman:

"—Bre, Allah'tan korkmaz, halktan utanmaz!" derlerdi.

Çünkü halk da hakkı anlar, halk ariftir; belki çok tahsilli değildir amma, mü'minin ferâsetiyle anlar. Onun için, "Allah'tan korkmuyor musun, kuldan utanmıyor musun?" derlerdi.

Onun için, aziz ve muhterem kardeşlerim, Allah'a yalvaralım! Kimde kötü huy varsa, o kötü huyları izâle etsin!.. Hayat imtihanlarla doludur, insanın karşısına çeşitli durumlar gelir, o durumlarda her şey olabilir. Ama Peygamber Efendimiz diyor ki:

"—Mü'min kusur işleyebilir, hata işleyebilir, yanlış söz söyleyebilir, yanlış hareket edebilir, amma doğru söyler. Mü'min dâimâ doğru söyler."

Hazret-i Bilâl-i Habeşî RA'a;

"—Dininden dön! 'Allah bir' deme, İslâm'ı bırak, şirke dön, küfre dön!.." diye tazyik ediyorlardı.

Adamacağız köle, maddî imkânı yok, zayıf bir kimse... Ayrıca Habeşistan kökenli, Mekke'ye oradan gelmiş, garip bir kimse, baskı yapıyorlar. O da bu işkenceye rağmen daima ne diyordu:

"—*Ehad... Ehad... Ehad...* Allah bir tektir, bir tektir, bir tektir!.."

Yâni, hakkı söylemekten dönmek, hakkın gayrı söz söylemek mü'mine yakışmaz; hakkı söyleyecek!

"—Ben korkuyorum..."

"—Korksan da hakkı söyleyeceksin! Çünkü herkes senin ağzına bakıyor, onun için hakkı söyleyeceksin!.."

Hakkı söylemezse, o zaman Allah'tan korkmuyor. Allah'tan korkmadığı zaman da, Allah onu her türlü tehlikeye mâruz bıraktırır. Her türlü tehlikeden korkar. Gecesi gündüzü vehimle, korkuyla, titremekle, dalavereyle geçer. Böyle şey olmaz.

Allah-u Teàlâ Hazretleri herkese güzel huylar versin... Kötü huyları olanları da kötü huylardan temizlesin...

c. İlim Öğrenmek İçin Seyahat Etmek

Üçüncü bir hadis-i şerifi sohbetime eklemek istiyorum. İbn-i Mes'ud RA'dan rivayet edilmiş, müjdeli bir hadis-i şerif... Peygamber SAS Efendimiz buyuruyor ki:[116]

مَنْ خَرَجَ يَطْلُبُ بَابًا مِنَ الْعِلْمِ ، لِيَرُدَّ بِهِ بَاطِلاً مِنْ حَقٍّ أَوْ ضَلاَلَةً مِنْ هُدًى ، كَانَ كَعِبَادَةِ مُتَعَبِّدٍ أَرْبَعِينَ عَامًا (الديلمي عن ابن مسعود)

RE. 418/5 (*Men harace yatlubü bâben mine'l-ilmi, li-yerudde bihî bâtılen min hakkın ev dalâleten min hüden, kâne keibâdeti müteabbidin erbaîne àmen.*)

(*Men harace*) "Kim ki çıkar..." Nereden çıkacak?.. Yâni, "Bir insan kabilesinden, yurdundan, yerinden, evinden barkından çıktı..." Niçin?.. (*Yatlubü bâben mine'l-ilm*) "İlimden bir bölüm öğrenmek isteğiyle, yâni bir şey öğreneyim diye..."

İnsanlar bütün ilimleri öğrenemez. İlimler sonsuzdur, insanın aklı da yetmez, ömrü de yetmez. Ama bir bölümü öğrenebilir, herkes bir konuda mütehassıs oluyor.

Hattâ bazen insan, bir mesleğin bir parçasını öğrenmek için uzun seyahatler yapıyor. Adamın fabrikası var, fabrikasında bir sıkıntısı var, bir sorunu var... O sorunu çözmek için, bir şeyi anlamak için kalkıyor, Almanya'daki bir fuara geliyor. Orada kendi cinsinden, kendi fabrikasının yaptığı işi yapan bir iş yerine gidiyor. Orayı inceliyor, görüyor, çözüyor, memleketine geliyor, fabrikasını güzel çalıştırıyor.

"—İlimden bir bölüm öğrenmek için, bir insan yerinden, yurdundan çıkarsa..."

Tabii ilimler çeşitli, ben şimdi fabrika misâlini verdim, ama asıl o önemli değil. Peygamber Efendimiz: (*Li-yerudde bihî bâtılen*

---

[116] Hatîb-i Bağdâdî, *el-Fakîh ve'l-Mütefakkih*, c.I, s.50, no:44; Abdullah ibn-i Mes'ud RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.X, s.288, no:28835; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XX, s.294, no:22143.

min hakkı) "Bu öğrendiği ilimle bir bâtılı reddedip, bâtıl olduğunu anlatıp, hakkı ortaya çıkarmak için, hakkın üzerine çökmüş yanlışlığı kaldırmak için, hakkı izhar etmek için, bâtılı def etmek için ilim öğrenirse..." buyuruyor.

Başka?.. (*Ev dalâleten min hüden*) "Bir sapıklığı ortadan kaldırmak için, hidâyeti öğretmek için..." *Hidâyet* ne? Doğru yol... "Hidâyetin önüne çıkmış olan, hidayetin tanınmasını, bilinmesini, doğru yolun bilinmesini, tanınmasını engelleyen bir dalâleti, bir sapıklığı anlatıp, 'Bakın bu sapıklıktır, yanlışlıktır, sapkınlıktır, saplantıdır, gayr-i ilmîdir, yalandır, yanlıştır.' diye doğru yolu göstermek için, ilimden bir bölüm öğrenmeye niyet ederek, insan yerinden, yurdundan, evinden, barkından çıkarsa... Yâni bu çıkışını iyi niyetle yapıyor, gurbete gidiyor, bir şeyler öğrenecek, dine yardımcı olacak, hidâyetin, doğru yolun açıklanmasını sağlayacak, hakkın, gerçeğin öğrenilmesini sağlayacak, bâtılın reddedilmesini, dalâletin ortadan kalkmasını sağlayacak..."

(*Kâne keibâdeti müteabbidin erbaîne àmen*) "O zaman o insan, kırk yıl yana yakıla, aşk ile, şevk ile, göz yaşıyla ibadet eden bir àbidin ibadeti kadar sevap alır."

Demek ki, bu hadis-i şerifte ilmin de ana gayeleri, Peygamber SAS Efendimiz tarafından bize işâret buyrulmuş oluyor. Yâni insan ilmi fiyaka satmak için, kendisine alkış toplamak için mevki sağlamak için, dünya menfaati sağlamak için öğrenilmez. İlim niçin öğrenilir?.. Bâtılı reddetmek için, dalâleti ortadan kaldırmak için, sapıklığı engellemek için, gerçeği anlatmak için öğrenilir.

Tabii insan gerçeği öğrenirse, hakkı öğrenirse, hidâyeti, hak yolu, doğru yolu öğrenirse, bu öğrendiğini anlatacak! "Bu doğrudur, bu yanlıştır! Allah'ın rızası şuradadır, gazabı şöyle yaparsan gelir. Şöyle yaparsan Allah sever, böyle yaparsan kahreder, mahveder. Allah'ın sevdiği kullar şunlardır; mü'min kullardır, doğru kullardır, àbid kullardır, merhametli kullardır, başkasının hakkını yemeyen kullardır... Allah'ın sevmediği kullar da; zâlim kullardır, kâfir kullardır, müşrik kullardır, hak yiyen kullardır, zulmeden, ezen, insanları zarara uğratan, ezâ, cefâ veren insanlardır..." diye bunları anlatacak. Bir âlim bunları

anlatacak ki, toplum düze çıksın, gerçeği bulsun, mutluluğa ulaşsın.

Şimdi eski çağın büyük düşünürleri, feylesof, hakim, bilge, yâni çok derin aklı olan, fikri olan insanları... Meselâ, Eflatun diyoruz, Aristo diyoruz, kitaplarda medhi yapılıyor filan... Tabii bir insanın Allah indinde hakîkî kıymeti imanıyladır, imanlıysa kıymetlidir, imansızsa kıymeti yoktur.

Bu âlimler eski devirde, "Devlet nasıl idâre edilmeli, devleti kim idâre edecek?" diye düşünmüşler. Toplum var, toplumun yönetilmesi lâzım, teşkilât lâzım, idâre lâzım, idârenin de başına birisinin geçmesi lâzım, birilerinin geçmesi lâzım!.. Yâni bu idâre nasıl olacak; oligarşi mi olacak, monarşi mi olacak; yâni bir zümre mi hakim olacak, tek bir kişi mi hakim olacak, asker mi hakim olacak, halk mı hakim olacak, asiller mi hakim olacak, ruhban mı hakim olacak?.. Tarih boyunca bunların hepsi olmuş, bitmiş. O eski feylesoflar ne demişler:

"—Alimler hakim olsun!" demişler.

Neden?.. Alim, her şeyin doğrusunu bilip doğruyu gösterir. Ama âlim olmazsa, öteki cahil iyi niyetli olsa bile zâlim olur. Çünkü yanlış iş yapar, haksızlık yapar. Budala aptal insanlar gibi kaş yapayım derken göz çıkartır, kaşığıyla verirken sapıyla da gözünü çıkartır. Hürmet edeyim diye geri geri giderken, mangalı devirir, köşkü yakar. Yâni insan, aptal, budala ve bilgisiz oldu mu, çok zarar verir. Onun için bazıları demişler ki:

"—Aptal dostum olacağına, akıllı düşmanım olsun!"

Devleti kim yönetecek?.. Akıllı insan yönetecek, bilen insan, mesleğinde mâhir olan insan yönetecek. İlim yeter mi?.. Tabii o eski feylesofların alim dediği, aynı zamanda ahlâklı insanlar demek. Yâni bilgece hareket edecek, fazîletli hareket edecek, erdemli hareket edecek... Hem bilgili olacak, hem de bilgisine uygun, hareketleri hayranlık uyandıracak şekilde, güzel olacak, yerli yerince olacak, hâkimâne olacak, bilgece olacak; o zaman kıymeti var!.. Yoksa bir insan bilgin ama dinsiz, imansız bir bilgin gibi, deli, bir toplumu mahvetmek için bütün o bilgisini kullanıyor, kıymeti yok... Bunu topluma insanlığa hizmet etmek

için, herkesin hayır duasını almak için, herkesi mutlu etmek için, herkese iyilik yapmak için yapacak; o zaman iyi olur.

İşte, bak, Peygamber SAS ne kadar güzel teşvikte bulunuyor:

"—Kim ilimden bir bölüm öğrenmek için evinden çıkarsa..."

Bu öğrenmekteki maksadı da, hakkı ortaya çıkarmak, bâtılı reddetmek, bu yanlıştır demek için; hidâyet yolunu, doğru yolu, hak yolu göstermek için, yanlışlık yolundan çevirmek için olursa... Peki öğrendi ne olacak?.. Öğrendiğini söyleyecek, yâni öğrendiğine göre söz söyleyecek; alim aktif olacak, yâni canlı, çalışkan, faal olacak, pısırık olmayacak!..

"—Efendim, falanca alim dağ başında bir köşk edinmiş, Ege'nin, Akdeniz'in güzel bir kasabasında bir yazlık almış, orada yaşıyor."

Bana ne onun ilminden, kendisine yarıyor. Orada keyfine bakıyor, ilmiyle topluma faydalı olmuyor. Öğrenecek, öğrendiğini toplumun istifadesine sunacak ve anlatacak;

"—Bakın siz böyle yapıyorsunuz ama bu yanlıştır!" diyecek.

Her kafadan bir ses çıkıyor. Şimdi diyar-ı gurbette olduğumuz için, uluslararası yayınlardan, televizyonlardan takip ediyoruz. Mühim haberler de bize faksla geliyor, Türkiye'nin durumunu takib ediyoruz. Her kafadan bir ses çıkıyor. Olmaz! Her kafa, kafa değildir. Yâni alimler konuşsun, câhiller sussun! Erbâbı, mütehassısı konuşsun; mütehassısı olmayan sussun! Kötü niyetli sussun, iyi niyetli olan konuşsun!.. Kötü niyetli, tescilli olan insan konuşmasın!..

Adam sabıkalı, adam anarşist, geçmiş devirlerde memleketi yıkmağa çalışmış, şimdi gelmiş bir yere; o yerde atıyor, tutuyor, ahkâm kesiyor, konuşuyor... Sen sus, sen anarşistsin, mâzin karanlık, çirkin, sen bu memleketi yıkmağa çalışmıştın, sen bu devlete millete zararlı olmuşsun, sen sus!.. Şu konuşsun; çünkü bu adam dürüst, hakîkaten saygın bir âlim!..

Böyle olması lâzım! Alim konuşacak, hakkı söyleyecek, bâtılı reddetecek, hidâyet yolunu gösterecek, dalâlet yolundan çevirecek... Yanlış yola girmişse, geri dönecek!

Avustralya'da görüyorduk, araba yanlış yola girmişse kocaman, kırmızı levha yazılıyorlar: (*Round way go back!*)

yâni,“Aman girdiğin bu yol yanlış yoldur, geriye dön hemen!” filân diye, kıpkırmızı bir levha dikiyorlar. Eğer yanlış bir yola girmişse bir vasıta; dönsün diye sadece girilmez levhası koymuyorlar, kocaman harflerle, “Şaşırıp, fark etmeyip buraya girmişsen, hemen geri dön!” diye bir de yazı koyuyorlar.

Alim bunu söyleyecek: “*Round way go back*” diyecek, yâni: “Senin bu yolun yanlış diyecek”...

Türkiye Amerika’dan idare edilmiyor ki, Türkiye’de alimler var, Türkiye’yi seven düşünen insanlar var; onların sözü dinlenecek...

Allah-u Teàlâ Hazretleri hepimizi alim eylesin, alimleri seven eylesin, ilim yolunda eylesin... Her yaptığı iş ilme, irfana, akla, mantığa uygun olan insanlar olmayı herkese nasib eylesin...

e. Allah’a Tevekkül Etmek

Bir de İbn-i Abbas RA’dan bir hadis-i şerif daha okuyup, onunla bitirmek istiyorum. Peygamber SAS Efendimiz —Allah şefaatine cümlemizi erdirsin— tatlı tatlı buyurmuşlar ki:[117]

مَنْ سَرَّهُ أَنْ يَكُونَ أَقْوَى النَّاسِ ، فَلْيَتَوَكَّلْ عَلَى اللهِ عَزَّ وَجَلَّ

(ابن أبي الدنيا في التوكل عن ابن عباس)

RE. 423/13 (*Men serrahû en yekûne akve’n-nâsi, felyetevekkel ale’llàhi azze ve celle*)

Peygamber SAS Efendimiz diyor ki:

---

[117] Hàkim, *Müstedrek*, c.IV, s.301, no:7707; *Müsnedü’l-Hàris*, c.IV, s.202, no:1059; İbn-i Ebi’d-Dünyâ, *Tevekkül*, c.I, s.34, no:9; Kudàî, *Müsnedü’ş-Şihâb*, c.I, s.234, no:367; Abd ibn-i Humeyd, c.I, s.225, no:675; Hakîm-i Tirmizî, *Nevâdirü’l-Usûl*, c.I, s.190; İbn-i Adiy, *Kâmil fi’d-Duafâ*, c.VII, s.106; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.LV, s.133; Ebû Nuaym, *Hilyetü’l-Evliyâ*, c.III, s.218; Abdullah ibn-i Abbas RA’dan.

Kenzü’l-Ummâl, c.III, s.101, no:5686; *Câmiü’l-Ehàdîs*, c.XX, s.391, no:22436 ve c.IX, s.168, no:8160.

(*Men serrahû en yekûne akve'n-nâs*) "İnsanların en kuvvetlisi olmayı kim istiyorsa..." Ben istiyorum, siz de istiyorsunuzdur, en kuvvetli olsam diye... Zayıf olmayı kimse istemez. Zayıfı ezerler, kuvvetli olmak iyidir. "İnsanlardan en kuvvetli olmayı kim istiyorsa, (*felyetevekkel ale'llàhi azze ve celle*) Aziz ve Celîl olan Allah'a tevekkül etsin!"

Allah'a tevekkül ne demek?.. Allah'a dayanmak, işini Allah'a ısmarlamak, Allah'tan korkmak, Allah'a dayanıp hakkı söylemekten çekinmemek... Böyle insan en kuvvetli olur. Neden?.. Allah-u Teàlâ Hazretleri kendisine tevekkül edenleri korur, kuvvetlendirir ve başarıya ulaştırır.

Düzce'de bir otomobil fabrikası açılıyor, bir işadamı [Enver Ören] diyor ki:

"—İşte biz hayata atıldık, şöyle dedik, böyle dedik, bizim karşımızdaki şahıs da sordu:

'—Sizin arkanızda kim var? Yâni şu işe atılıyorsun ama, arkanda kim var?' dedi.

'—Allah var!' dedim." diyor.

Ondan sonra da diyor ki: "Başkasına dayananlar, —büyük zenginlerin isimlerini sayıyor— şuna, buna dayananlar; hepsi işlerinde başarılı olamadılar ama, Allah bizi başarıya ulaştırdı. Yâni, Allah'a dayandık." diyor.

Televizyonda onu seyrederken hoşuma gitti. Tabii fabrika da hayırlı olsun, ama o açılış da güzeldi. Hem reisicumhurun, hem başbakanın, hem başbakan yardımcısının, hem bakanların karşısında o konuşma da güzel bir şey oldu...

Yâni, insan Allah'a dayanırsa, en kuvvetli olur. Tevekkül ederse, Allah ona yardım eder. Mühim olan Allah'a dayanmaktır. Allah'a dayanan başarıdan başarıya koşar.

Aziz ve sevgili Akra dinleyicileri, Allah hepimize yardım eylesin...

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llàhi ve berekâtühû!..

23. 03. 1997 - Essen / **ALMANYA**

23. İSLÂM TOPLUM DİNİDİR!

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llàhi ve berekâtühû!..

Aziz ve sevgili Akra dinleyicileri!..

Cumanız mübarek olsun... Allah nice nice mübarek günlere, gecelere, aylara, yıllara, uzun ömürlere sıhhat afiyetle erdirsin... İki cihanda aziz ve bahtiyar olun.

Size yine Avrupa'dan sesleniyorum. Size kucaklar dolusu sevgiler, selamlar...

Türkiye'yi buradaki yayınlardan, televizyonlardan meraklanıyoruz, takip ediyoruz. Bu televizyonları biraz fazla seyretme imkânı bulunca dikkatimi bir şey çekti; hep böyle kanlı-bıçaklı, acılı, korkunç, hatta belki çocuk eğitimi bakımından ekranlara bile getirilmemesi gereken sahneler...

İki kardeş beraber içmişler, birisi ötekisini bıçaklamış, ihtiyar bir dede bir nineyi bıçaklamış, sonra kuyuya inmiş. Hep böyle şeyler duyunca bunların hepsinin kökeninde, İslâm'dan uzaklaşmanın toplumda ne kadar büyük yıkıntılar meydana getirdiğini söyleyebiliriz. Temelinde o var. İslâm'dan uzaklaşınca insanlar çok korkunç, çok acımasız, çok gaddar oluyor.

Ben bu acılı haberleri duydukça esef ediyorum, üzülüyorum. Yâni düşünün ki, iki kardeş beraber içki alemi yapıyorlar, sonra birisi ötekisini öldürüyor. Kardeşlik, bir insanın kardeşine karşı muhabbeti ne kadar kıymetli bir şey... Demek ki, İslâm olmayınca bu olmuyor. Tabii bir de içki içince, akıl şuur gidiyor, ne yaptığını bilmiyor. Ama hepsi İslâm'dan uzaklaşmaktan kaynaklanıyor.

Bir de kötü àkıbet... Bir insan nihayet ömrü bittiği zaman, eceli geldiği zaman, sonunda ölecek ama, iyi bir àkıbete nâil olup, güzel bir şekilde ahirete göçmek var; bir de kötü bir şekilde, sû-i hâtime dediğimiz şekilde ahirete göçmek var, tabii o çok acı bir şey... Allah cümlemize hayırlı, sıhhatli, afiyetli, huzurlu, rızâsına uygun, mutlu, bahtiyar hayatlar nasib etsin, hüsn-ü hâtimeler ihsân eylesin...

Onun için bu sohbetimde, bizim hadis kitabımız *Râmûzü'l-Ehàdîs*'ten sürur ile, sevinç ile başlayan hadis-i şeriflerden

okuyayım dedim. Hattâ, “Türkiye’ye dönünce de, radyo ve televizyonlarımızda biraz sevgiyle, sevinçle, neşeyle ilgili programları çok yapalım!” diye hatırıma geldi. Şimdi birinci hadis-i şeriften böylece başlıyorum.

a. Salât ü Selâmı Çok Eylemek

İlk okuyacağım hadis-i şerif, Hazret-i Aişe-i Sıddîka Vâlidemiz'den rivâyet olunmuş:[118]

مَنْ سَرَّهُ أَنْ يَلْقَى اللهَ عَزَّ وَجَلَّ غَدًا رَاضِيًا ، فَلْيُكْثِرِ الصَّلَاةَ عَلَيَّ

(الديلمي عن عائشة)

RE. 424/3 (*Men serrahû en yelka’llàhe azze ve celle gaden râdıyen*) “Her kimse ki, yarın Aziz ve Celil olan Allah’a, râzı olduğu halde mülâkî olmak isterse, mülâkî olmak onu sevindirirse; (*felyüksiri’s-salâte aleyye*) bana salât ü selâmı çok eylesin!” diye, bir salât ü selâm hadis-i şerifiyle başlıyorum.

Biliyorsunuz, sizlere cuma sohbetlerinde hatırlatıyoruz, cuma günü salât ü selâmı çok eylemek üzerine Efendimiz’in özel tavsiyeleri var:[119]

---

[118] İbn-i Adiy, *Kâmil fi’d-Duafâ*, c.V, s.18; Cürcânî, *Târih-i Cürcan*; c.I, s.404, no:688; İbn-i Hacer, *Lisânü’l-Mîzân*, c.IV, s.303, no:852; Zehebî, *Mîzânü’l-İ’tidâl*, c.III, s.196, no:6103; Hz. Aişe RA’dan.

Kenzü’l-Ummâl, c.I, s.504, no:2229; *Câmiü’l-Ehàdîs*, c.XX, s.391, no:22437.

[119] Ebû Dâvud, *Sünen*, c.I, s.342, no:1047; Neseî, *Sünen*, c.III, s.91, no:1374; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.I, s.345, no:1085; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.IV, s.8, no:16207; Dârimî, *Sünen*, c.I, s.445, no:1572; İbn-i Huzeyme, *Sahîh*, c.III, s.118, no:1733; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.III, s.190, no:910; Hàkim, *Müstedrek*, c.I, s.413, no:1029; Taberânî, *Mu’cemü’l-Kebîr*, c.I, s.216, no:589; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.II, s.253, no:8697; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.17; Beyhakî, *Şuabü’l-İman*, c.III, s.109, no:3029; Beyhakî, *Sünenü’l-Kübrâ*, c.III, s.248, no:5789; Neseî, *Sünenü’l-Kübrâ*, c.I, s.519, no:1666; Şeybânî, *el-Ehad ve’l-Mesânî*, c.III, s.217, no:1577; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.IX, s.402; Evs ibn-i Evs RA’dan.

Kenzü’l-Ummâl, c.I, s.499, no:2202; *Keşfü’l-Hafâ*, c.I, s.188, no:501; *Câmiu’l-Ehàdîs*, c.IX, s.289, no:8441.

إِنَّ مِنْ أَفْضَلِ أَيَّامِكُمْ يومَ الْجُمُعَةِ ، فَأَكْثِرُوا عَلَيَّ مِنَ الصَّلَاةِ فِيهِ ، فَإِنَّ صَلاَتَكُمْ مَعْرُوضَةٌ عَلَيَّ. فَقَالُوا : يَا رَسُولَ اللهِ ، وَكَيْفَ تُعْرَضُ صَلاَتُنَا عَلَيْكَ وَقَدْ أَرِمْتَ ؟ قَالَ: إِنَّ اللهَ حَرَّمَ عَلَى الْأَرْضِ أَجْسَادَ الْأَنْبِيَاءِ (د. عن أوس بن أوس)

RS. 1162 (*İnne min efdali eyyâmiküm yevme'l-cumuati*) "Cuma günü günlerinizin en faziletlisidir. (*Feeksirû aleyye mine's-salâti fîhi*) O gün bana salât ü selâmı çok getirin! (*Feinne salâteküm ma'rudatün aleyye*) Muhakkak ki, sizin salât ü selâmınız bana arz edilir, bana tebliğ olunur. Yâni, sizin salât ü selâm ettiğiniz melekler tarafından bana bildirilir." buyurdular.

(*Fekàlû*) Dediler ki: (*Yâ rasûla'llàh, ve keyfe tu'radu salâtünâ aleyke ve kad erimte?*) "Yâ Rasûlallah, hayattayken sana bildirileceğini anlıyoruz. Sen vefat ettikten sonra, kabrinde toprak olduktan sonra nasıl arz edilecek?"

(*Kàle*) Peygamber Efendimiz o zaman buyurdu ki: (*İnna'llàhe harrame ale'l-ardı ecsâde'l-enbiyâi*) "Allah-u Teàlâ Hazretleri yeryüzüne, peygamberlerin vücutlarını toprak etmeyi haram kıldı."

Peygamber SAS Efendimiz'e salevat getirilince, melekler o salât ü selâmları Efendimiz'in ruh-u pâkine tebliğ ediyorlar, götürüyorlar, sunuyorlar, "Yâ Rasûlallah, falanca sana salat-ü selâm eyledi." diye... Böylece Rasûlüllah SAS Efendimiz'in rızâsına, selâmımıza mukàbele etmesine nâil ve mazhar olmuş oluyoruz. Onun için, cuma günleri salat ü selâmları çok yapacağız.

Sair zamanlarda da çok yapmamız lâzım! Hattâ bir toplantı içinde, mutlaka Peygamber SAS Efendimiz'in mübârek ismi anılmalı ve ismi anıldığı zaman da salât ü selâm getirmeli!

Bu konuda Ahmed ibn-i Hanbel'in Ebû Hüreyre RA'dan rivayet ettiğine göre, SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[120]

مَا قَعَدَ قَوْمٌ مَقْعَداً ، لاَ يَذْكُرُونَ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ ، وَيُصَلُّونَ عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، إِلاَّ كَانَ عَلَيْهِمْ حَسْرَةً يَوْمَ الْقِيَامَةِ ، وَإِنْ دَخَلُوا الْجَنَّةَ لِلثَّوَابِ (حم. عن أبي هريرة)

(*Mâ kaade kavmün mak'aden*) [Herhangi bir topluluk bir yere oturur da, (*lâ yezkürûna'llàhe azze ve celle*) orada Aziz ve Celîl olan Allah'ı zikretmezlerse, (*ve yusallûne ale'n-nebiyyi salla'llàhu aleyhi ve selem*) ve Peygamber SAS'e salevat getirmezlerse, (*illâ kâne aleyhim hasreten yevme'l-kıyâmeh*) mutlaka bu onlar için kıyamet gününde bir pişmanlık olur; (*ve in dehalü'l-cennete li's-sevâb*) başka sevaplarından dolayı cennete girseler bile...]

Anlaşılıyor ki, Allah-u Teàlâ'nın adı anılmadan, Peygamber Efendimiz SAS'e salât ü selâm getirilmeden başlayıp biten bir toplantı, çok kötü bir toplantı oluyor. Çok hayırsız, bereketsiz bir toplantı oluyor. Toplantılarda da SAS Efendimiz'i unutmayalım, Efendimiz'e salât ü selâmı çok eyleyelim!

Demek ki, yarın aziz ve celîl olan Allah'a o râzı olduğu bir halde kavuşmaktan kim hoşlanırsa, böyle bir kavuşma kimi memnun ederse —ki hepimizi memnun eder— Peygamber SAS Efendimiz'e salât ü selâmı çok edecek.

Burada *râdıyen* kelimesi var, Arapça'da buna hal derler. (*Men serrahû*) "Her kimseyi ki sevindirir; (*en yelka'llàhe azze ve celle*)

---

[120] Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.463, no:9966; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.VI, s.108, no:10242; Ebû Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.IX, s.148, no:25454; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XIX, s.75, no:20226; *Tergîb ve Terhîb*, c.II, s.263, no:2331.

Aziz ve Celil olan Allah'a kavuşmak (*gaden*) yâni yarın, ahiret hayatında, (*râdıyen*) razı halde, hoşnut halde...”

Tabi burada iki ihtimal var: *Râdıyen* kelimesi, kişiyle ilgili olabilir. Yâni:

“—Her kim ki, Allah'la karşılaştığı zaman, mazhar olacağı lutf-u ilâhilerden hoşnut ve râzı bir şekilde kavuşmak isterse, yâni karşılaştığı güzel olaylardan hoşnut ve râzı olacak bir şekide Allah'a kavuşmak istiyorsa, salât ü selâmı çok etsin!” mânâsına; bu bir...

İkincisi, bu *râdıyen* sıfatı Aziz ve celil olan Allah'a âit olabilir. O zaman:

“—Allah kendisinden, hoşnut ve râzı bir şekildeyken, Allah'ın huzuruna çıkmak istiyorsa, kim böyle bir duruma kavuşmak istiyorsa, böyle bir durum kimi memnun ederse; Efendimiz'e salât ü selâmı çok etsin!” demek olur.

Her iki mânâ da uygun. Dilbilgisi kaideleri yönünden ikisi de mümkün.

Tabii, Allah bir kulundan râzı oldu mu, onu da râzı eder. Onun için ayetlerde:

يَاأَيَّتُهَا النَّفْسُ الْمُطْمَئِنَّةُ . اِرْجِعِي إِلٰى رَبِّكِ رَاضِيَةً مَرْضِيَّةً .

فَادْخُلِي فِي عِبَادِي . وَادْخُلِي جَنَّتِي (الفجر: ٢٧-٣٠)

(*Yâ eyyetühe'n-nefsü'l-muṭmainneh*) [Ey mütmain olan nefis, ey huzura kavuşmuş insan! (*İrciî ilâ rabbike râdıyeten merdıyyeh.*) Sen ondan hoşnut, o da senden hoşnut olarak Rabbine dön! (*Fe'dhulî fî ibâdî*) Seçkin kullarım arasına katıl! (*Ve'dhulî cennetî*) Ve cennetime gir!] (Fecr, 89/27-30) diye geçiyor.

Kul râzı olsa, demek ki Allah ona râzı olduğu imkânları vermiş de ondan râzı; veyahut Allah kulundan râzı olsa, demek ki o râzı olduğuna göre kulun durumu iyi olacak. Bütün bu iki durum da aynı kapıya çıkıyor.

Demek ki, Peygamber SAS Efendimiz'i sevmeliyiz; sevgimizi salât ü selâmı çok söylemekle fiilî duruma geçirmeliyiz. SAS Efendimiz'in hayatını okumalıyız. Efendimiz'in sîretini, sünnetini

bilmeliyiz, hadis-i şeriflerini öğrenmeliyiz. Sünnetine uygun yaşamalıyız, rızâsını kazanmağa çalışmalıyız. Ümmetine güzel hizmet etmeliyiz. Kendisine de salât ü selâmı çokça etmeliyiz.

Bazan böyle vaaz ettiğimde kardeşlerimizden söz alırım, siz de söz verin aziz ve sevgili Akra dinleyicileri! Her gün yüz defa, Peygamber Efendimiz'e salât ü selâm getirmek benden size bir tavsiye... Zaten Peygamber Efendimiz hadis-i şerifinde buyurmuş, benden de size bir yâdigâr olsun.

"—Es'ad Hoca bir vaazında söylemişti, ben de o günden itibaren kabul ettim, çok sevaplıymış. Ondan sonra her gün yüz defa Efendimiz'e salât ü selâm getirmeyi kendime âdet edindim, vazife edindim, vird edindim." diye kendi kendinize söz vermenizi ricâ ediyorum. Çünkü çok sevaplı... Dünya ve ahirette çok faydasını göreceksiniz.

Böylece sevinçle ilgili bir hadis-i şerifi şimdi size söylemiş olduk. Sevindirici bir haber vermiş olduk. İçinize neşe katacak, ruhunuzu ferahlatacak bir hadis-i şerif bu...

b. Sof Giyinmek

İkinci hadis-i şerif Ebû Hüreyre RA'dan... Hemen bu birinci hadis-i şerifin altında yer almış:[121]

مَنْ سَرَّهُ أَنْ يَجِدَ حَلاَوَةَ الإِيمَانِ، فَلْيَلْبَسِ الصُّوفَ تَذَلُّلاً لِرَبِّهِ عَزَّ وَجَلَّ (الديلمي عن أبي هريرة)

RE. 424/4 (*Men serrahû en yecide halâvete'l-îmâni felyelbesi's-sùfe tezellülen li-rabbihî azze ve celle.*)

Bu da kısa bir hadis-i şerif, biraz bizimle ilgili olduğu için uygun düştü. Peygamber Efendimiz Ebû Hüreyre RA'ın rivâyet ettiğine göre:

(*Men serrahû en yecide halâvete'l-îmân*) "Her o kimseyi ki îmanın tadına ermek, tadını tatmak, sevindirirse, sevindirecekse..." Yâni Türkçe, dolambaçsız olarak söylememiz gerekirse: "İmanın tadını duymayı seven, böyle bir duruma kavuşmaktan sevinecek olan bir kimse ne yapsın?.. (*Felyelbesi's-sùf, tezellülen li-rabbihî azze ve celle*) Aziz ve celîl olan Rabbine karşı tevazuunu ifade edecek bir kıyafet olarak, yün giyinsin!" diyor.

Aziz ve sevgili kardeşlerim, şimdi Yirminci Yüzyıl'dayız. Kıyafetlerimizi yaptığımız malzemeler çok çeşitlendi. Bunların tabiî olanları var; yün ve pamuk gibi, keten gibi, ipek gibi... Sun'î, yapma olanları var, sentetik elyafla yapılmış kumaşlar deniyor, çeşitleri sayılamayacak kadar fazla... İsimlerini söylesem belki cemaat bilmez, belki ben hepsini sıralayamam. Şimdi çeşitli kumaşlarla elbiselerimizi yapıyoruz, giyiniyoruz, giyimimize de özen gösteriyoruz.

---

[121] Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.III, s.536, no:5671; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.III, s.252; Ebû Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XV, s.381, no:22408; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XX, s.381, no:22408.

Doğrusu, ben de arkadaşlarıma diyorum ki:

"—Güzel giyinin, güzel giyinmeye dikkat edin! Çünkü Allah kendisi güzeldir, güzelliği sever. Bir de siz İslâm'ı temsil ediyorsunuz, uzaktan görenler İslâm'dan korkmasınlar; bir müslüman nasıl olur, görsünler. 'Bak işte giyimi güzel, hâli güzel, yüzü güzel, davranışları güzel, sözü güzel, yumuşak, tatlı, sevimli, sokulgan, ılık, hoş bir insan!' desinler." diye söylüyorum.

Ama o devirde, Peygamber SAS Efendimiz'in asr-ı saadetine doğru gittiğimiz zaman, tabii imkânlar şimdiki gibi değil, tarif edilemeyecek kadar başka türlü... Bir kere dokuma yok, dokuma çok zor bulunan bir şey. İşte Yemen'den bazen bürd-i yemânî denilen kumaşlar gelirmiş. Bazen belki Mısır'dan, Şam'dan tüccarların develere yükleyip, kervanlarla getirdiği kumaşlar vardı. Ama onlar pahalıydı.

Öteki insanlar giyimlerin neyle sağlayacaklar?.. O zaman en kolay bulunan malzeme, en ucuz malzeme ve en çabuk yapılan, fakirin giyebildiği malzeme, o zaman yün... Çünkü zavallılar ya koyun güdüyorlar, ya deve güdüyorlar, bunların yünlerinden kendilerine çeşitli şeyler yapıyorlar. Yünlerini eğiriyorlar, iplerinden de örerek, dokuyarak bir şeyler yapıp bürünüyorlar, giyiniyorlar.

Tabii terzilik de her halde şimdiki gibi hiç değildi, yok denilecek kadar azdı. Belki iki parça kumaşın bir kısmını alt tarafa sararak, bir kısmını üst tarafa sararak, bürüyerek geziyorlardı. Belki basit mânâsıyla dikişli bazı elbiseler giyiniyorlardı ama, en kolay bulunan, en ucuz malzeme yün idi. İşte fukara o zaman yün giyerdi... Onun için fakirlerin alâmeti gibi oluyor, basit bir kıyafet oluyor.

Peki zenginler, imkânları, paraları olanlar ne giyerlerdi?.. Herhalde, Yemen'den, Mısır'dan, Şam'dan getirilen ince kumaşlar; insanı serin tutan, kaygan, haşin olmayan, vücudu kaşımayan, rahatsız etmeyen kıyafetler giyerlerdi.

Tabii Peygamber SAS Efendimiz bize bu hadis-i şerifinde neyi tavsiye ediyor? Mütevâzıâne giyimi tavsiye ediyor. "Rabbine karşı tevazu göstermek için sof elbise giysin; îmanın tadını duyar." buyuruyor. İmanın tadı nasıl duyulacak?.. Allah rızâsı için,

öğünmekten, böbürlenmekten, farfaradan, tantanadan, debdebeden, gösterişten, kibirden, kendini beğenmişlikten, caka satmaktan, fiyaka satmaktan, —biraz daha böyle gençlerin tabirlerine doğru yaklaşırsak— havalı hareketler yapmaktan, Allah rızâsı için, güzel ahlâk eseri olarak uzak durmak... Karşısındakine sevgi için, saygı için, kendisinin kusurlarını bildiği için, Allah'ın mütevâzi insanları sevdiğini, kibirlenenleri sevmediğini düşünerek; belki karşısındaki yoksul, fakir bir kimsedir ama, ahlâkı güzeldir de, Allah onu daha çok seviyordur diye; belki fakirdir ama, huyları daha iyidir diyerek insanları sevmek insanlara saygı göstermek, sevgi göstermek... Bu çok önemli.

İmkânı da olsa, sof giydiği zaman tevazu göstermiş oluyor. Yâni kendisini saklamış oluyor, böbürlenmemiş oluyor, halk adamı olmuş oluyor. Halkın yadırgamadığı bir kılıkta, kıyafette olmuş oluyor, mütevâzi bir kıyafet oluyor.

Şu devirde şimdi, yün çok kıymetli bir malzemedir. Hakikaten güzel bir malzemedir, vücuda faydalıdır. O devirde öyle değildi. Anadolu'daki manzaraları göz önüne getirin: Hanımların ellerinde bir takım eğirme aletleri, yünleri kucaklarına alırlar, koltuk altlarına sıkıştırırlar, eğire eğire, o yünleri birbirine bağlayarak ip yaparlar. Sonra, onları basit şekillerde, ya şişlerle örerler, ya da basit tezgahlarla dokurlar. Kendilerine ehram dediğimiz, örtü dediğimiz, sofra örtüsü dediğimiz, bele bağladıkları cinsten bir şeyler yaparlar idi... Belki Anadolu'dan bunları hatırlarsınız.

Bu halkın hemen hemen hepsinde olabilen malzeme, bunda bir övünç olmaz. Sâde bir kıyafettir, bunu giysin diye Efendimiz tavsiye ediyor. Kibri tavsiye etmiyor. Bazıları kibir alâmeti olarak elbisesinin arkasını uzun tutardı, elbisesi arkasından sürünürdü. İslâm'da bu yok...

Hattâ Suudî Arabistan'a giden arkadaşlar bilirler, orada da çeşitli giyimler var. Bazıları giyimlerini, giydikleri zaman ayaklarının üstünde bir mertebede tutuyorlar, yâni yere sürünmeyecek gibi, Efendimiz'in tavsiyesine uygun olsun diye... "İşte bak, bunlar tam sofu, tam sünnete uygun hareket eden insanlar!" diye belli oluyor. Yerlere sürünmüyor, uzun yapmıyor,

çamurlanmıyor, tozlanmıyor. Tabii, Efendimiz'in tavsiyesine de uygun olmuş oluyor.

Demek ki, Peygamber SAS Efendimiz aslında, tevâzuyu tavsiye etmiş oluyor. Gösteriş yapmamayı, kimseye tepeden bakmamayı tavsiye etmiş oluyor.

c. Sôfîler ve Hizmetleri

Aziz ve sevgili kardeşlerim, buradan başka bir şeye geçmek istiyorum. Biliyorsunuz, sôfi dediğimiz, mutasavvıf dediğimiz, Mevlâna Celâleddîn-i Rumî gibi, Abdülkàdir-i Geylânî Efendimiz Hazretleri gibi, Bahâeddîn-i Nakşıbend Hazretleri gibi, Ahmed-i Yesevî Hazretleri gibi, Yunus Emre gibi, tarihimize döndüğümüz zaman göğsümüzü kabartan, içimizi sevgiyle dolduran, milletimize sevgiyi öğreten, saygıyı öğreten, îmanı, ihlâsı öğreten çok büyük şahsiyetler var. Biliyoruz, bunlara mutasavvıf diyoruz, seviyoruz.

Menâkıbını anıyoruz: Odunculuk yapmış da, şöyle mütevaziymiş, böyle mütevaziymiş... Falanca büyük sôfi, filanca şehirde çok yüksek bir mevkîdeymiş de, tasavvufî terbiye alayım diye, o mevkîden vazgeçmiş, nasıl mütevazi hareket etmiş de, sonra neler olmuş... Sôfileri biliyorsunuz, güzel ahlâkını duyuyorsunuz, şiirlerini, ilâhilerini biliyorsunuz. Hepimiz seviyoruz. "Tarihte en çok kimi seversin?" denilse, yâni en çok sevilen insanlar sayıldığı zaman, ilk akla gelen sôfiler oluyor, mutasavvıflar oluyor.

Bunların da tabii, Allah'ın sevgili kulları olanlarını daha çok seviyoruz. Hüsn-ü zan ettiğimiz veyahut bir takım emarelerinden, alâmetlerinden, Allah'ın sevgili kulu olduğunu bildiğimiz kimseleri daha çok seviyoruz.

Meselâ Ankara'da bir cami var, Hacıbayram Camii... Hacı Bayrâm-ı Velî diyoruz, yâni *velî* Allah'ın sevgili kulu demek. Demek ki hayatında insanlar onu denemişler, tanmışlar, dikkat etmişler, belki birileri rüyalarında gördüler, belki kerâmetlerini gözleriyle müşahede ettiler; "Tamam, bu Allah'ın sevgili kulu, evliyâsı!" diye karar vermişler. İsminin arkasına lakab olarak takılmış, sabit bir kelime olarak girmiş, Hacı Bayrâm-ı Velî

olmuş. Veyahut Hacı Bektaş-ı Velî... Hacı Bektaş'ın da evliyâullahtan olduğunu kabul etmişler, Hacı Bektaş-ı Velî demişler.

Herkese bu sıfat verilmiyor ama, bazı kimselere verilmiş. Bazıları da tevâzuan o sıfatları kullanmamışlar, kendilerine sâde sıfatlar takıştırmışlar, kendilerini öyle tanıtmışlar. Bizim mübârek Yunus Emre'mizin "Derviş Yunus, Miskin Yunus, Yoksul Yunus..." dediği gibi.

Seviyoruz, ama bu adamları sevmek bizim bir aldanmamızdan kaynaklanmıyor; veyahut da onların bizi aldatmasından, göz boyamasından kaynaklanmıyor. Zâten onların çevresindeki insanlara aldırış ettiği filân yok... Allah'ın rızâsını kazanmağa çalışıyor. Her yaptığı şeyi Allah rızâsı için yapıyor, Allah'ın rızâsını gözetiyor. Hayır yapıyor, hasenât yapıyor, fedakârlık yapıyor, sabrediyor, şükrediyor, iyilik yapıyor. Arkasında eser bırakıyor, başka insanlara güzel şeyler öğretiyor... Binbir güzelliğiyle seviyoruz.

Gönlümüze taht kurmuşlar, gönlümüzün tahtında oturuyor bu mübarekler... Sultan değiller ama mânevî âlemin sultanları... Bir çoğuna da bu sıfatı yakıştırıyoruz, bu sıfatla anıyoruz. Meselâ Mevlâna Hazretleri, sıfatı *Molla Hünkâr*... *Hüdâvendigâr* veya *hünkâr*, sultan mânâsına gelen bir kelime.

Onlar da herhalde bizden çok önce, bu hadis-i şerifleri okumuşlardı. Allah'ın rızâsını kazanmak istiyorlardı, îmanın lezzetini duya duya yaşamak istiyorlardı, îmanlarına göre yaşamak istiyorlardı. Bu bizim en tabiî hakkımız. Bir insanın ilk hakkı, îmanının gereğini yaparak yaşaması. İnsan haklarının en başında gelen haklardan birisi...

İnsan niye dindar bir hayat seçiyor?.. Ahiret var, onun için... İmanın kendisine bildirdiği hususlar var, onun için... Samîmî hareket etmesi lâzım. İmanının gereği olarak, mâlî fedakârlıklarda bulunuyor, bedenî zahmetlere, meşakkatlere râzı oluyor. Mecbur olmadığı halde, sırf Allah rızâsı için, çağrılmadığı halde, kanun olmadığı halde orduya katılıyor, gazi oluyor, alperen oluyor, seferlere katılıyor. Maaş almadan orduda hizmet ediyor, Allah rızâsı için... Kefenini boynuna dolamış, sefere gidiyor, "Öleyim de, şehid olayım!" diye. Hudut kalelerinde, Allah rızâsı için bekçilik yapıyor, bunun sevabı çok...

"—Allah bana şehidlik nasib etsin!" diye ön safta çarpışıyor. Düşmana arkayı dönüp kaçmak en büyük günahlardan birisi diye, düşmandan yüz döndürmüyor. Geriye kaçmıyor, sebat ediyor, tek kişi kalsa bile, kahramanlıklar gösteriyor, destanlar yazıyor; Plevne müdafaası gibi, Kanije müdafaası gibi... Tarihte bunları takdirle anıyoruz.

Bunların hepsinin kaynağında ne var?.. Bunların hepsinin kaynağında samîmî dindarlık var, îman var. İmanın gereğini yaşamış ecdâdımız... "Ben mü'minin, ben Allah'a inanmışım, kâinatı yaratan, bunca güzelliklerle donatan Rabbimin kuluyum, emri neyse onu yapmak istiyorum." diyor.

"—Pekiyi, müslümanlar niçin savaş yapmışlar? Bu kadar duygularla dolu olan, âlemlerin Rabbine inanmış, bütün güzellikleri yaratan Rabbine güzelce kulluk etmek isteyen bir müslüman niçin savaşıyor?.."

Haksızlık olduğu zaman savaşıyor, haksıza karşı savaşıyor, zâlime karşı savaşıyor. Bizim ecdâdımızın savaşları incelenirse, çoğu savunma savaşıdır ama, gàlip gelmişizdir. Yâni, Anadolu'ya haçlılar az mı sefer yaptılar, az mı yakıp yıkıp geçtiler?.. Antakya'yı nasıl mahvettiler, Kudüs'ü nasıl yakıp yıktılar. Geçtikleri yerleri nasıl yangın yerine çevirdiler. Hattâ bizim ülkemizde değil, haçlı orduları Tuna boylarından gelirken, şehirleri yaka yaka gelmişler. Ne yapsınlar; bunlar karşısında savunma yapmışlar, tedbir almışlar.

İslâm âleminin hiç umulmayan başka köşesindeki ecdâdımız, Orta Asya'dan kalkmışlar, düşmanların saldırdığı Anadolu'ya gelmişler. Mübarek, tehlikeli yere ne gidiyorsun? Bulunduğun yerde rahat yaşa!.. Ama orada Allah'ın rızâsını kazanmak var. Allah için şehid olacak veyahut gazi olacak. Kalkmış gelmiş, Anadolu'yu korumak için, İslâm âlemini korumak için vazife görmüş. Ama Allah, bu güzel niyetlerin karşılığında onları üstün kılmış.

Hattâ çarpıştığı orduların âit olduğu milletler bile onları sevmiş. "Ben Türk'ün adaletine, insaniyetperverliğine, merhametine hayrânım, o gelsin; başımızdaki zâlim, despot derebeyi gitsin! Müslüman idâresi daha âdil..." diye onlar istemiş. Hayran kalmışlar sevgi duymuşlar. Yoksa bu topraklar, bu diyarlar öyle büyük kuvvetlerle fethedilmemiş, gönüllerden fethedilmiş. Az kuvvetle, çok büyük ordular yenilerek, ama ahâli tarafından sevgi ile karşılanarak oralar fethedilmiş.

Bugün dahi Bulgaristan'ın, Yugoslavya'nın, Romanya'nın yaşlılarıyla bir kahvehanede sohbet ederseniz, "Neydi o günler!" diye o eski günleri ve ecdâdımızın iyiliklerini sayıp, döküyorlar. Bunların sayısız misâlleri var.

Demek ki dervişler, bunları Allah rızâsı için yapmışlar. Hattâ müridler şeyhleriyle grup halinde, beraberce gitmişler. Anadolu'da, *Gàziyân-ı Rûm, Sôfiyân-ı Rûm, Bâciyân-ı Rûm* diye alperenlerin, bu eski insanların halleri; Orta Asya'da, Hindistan'da, Afrika'da, Avrupa Kıtası'nda bunların tarih kitaplarına geçmiş destânî hayatları var. Sôfîler, Allah'ın rızâsını kazanmak için bu yola da girmişler. Neden?.. İmanları neyi

gerektiriyorsa onu yapıyorlar da onun için. İmanlarının bir gereği de tevâzu olduğundan mütevâzi elbiseler giymişler. Bunun kaynağı ne? Sôfiler niye sof giymiş, yün giymişler, niye bu cemaate sôfî diye isim verilmiş? Yün giydiklerinden besbelli, isimlendirilmesi sof kelimesiyle ilgili…

Demek ki bu hadisleri okumuşlar, Allah'a karşı tevâzùlarından, mahviyetkâr kullar olduklarından, kimseye tepeden bakmadıkları için, "Allah'ın huzurunda kullarına sevgi göstermek, şefkat göstermek, onun rızâsını kazanmağa vesiledir." diyerek, sof giymişler. Ondan sonra da öteki güzel huyların da hepsini uygulamışlar. Yâni, "Huylardan bir tanesini uygula, ötekileri yapma!" dememişler.

İnsanın şahsiyeti bir bütündür, yâni her cephesiyle bir bütündür. Şurada yalan söyleyen bir insan, öbür tarafta da döneklik yapabilir. Neden?.. Şahsiyetinin burasında bir kusur varsa, kendisinde bir eksiklik olduğu için, ondan dolayı böyledir. Onun için onlar şahsiyet bütünlüğünü çok önemli görmüşler. Ahlâklarını, yâni kendi huylarını, iç âlemlerini gözlem altına almışlar, hatalarını düzeltmeye çalışmışlar ve güzel olan şeyleri yapmağa çalışmışlar. Allah onlardan râzı olsun...

Onları çok seviyoruz, milletçe seviyoruz. İnsanî medeniyetimizin medâr-ı iftihârı... Dünyada pek çok medeniyet var; Hint medeniyeti, Çin medeniyeti, Avrupa medeniyeti, Mısır medeniyeti... Ama Mısır medeniyetinin neresini seversiniz, neresini alkışlarsınız ki; bir herif-i nâ-şerif için yüz elli metre yüksekliğinde ehram yapmışlar, sonra onu tanrı yerine koymuşlar, kendileri gibi bir insana tapınmışlar. İnanç bakımından yanlış... Akıl mantık bakımından da, bir insan öldü mü, iki metre boyundaki bir çukur, elli santim derinliğindeki bir çukur yeterken, karyola kadar, somya kadar büyük taşları yığarak yüz elli metre yüksekliğinde bir dağ yapmak, onun içinde koridorlar yapmak, altınların, gümüşlerin içinde bir cesedi gömmek çok yanlış...

Ehramlar dünyanın harikalarından birisi ama, Mısır medeniyeti abes bir medeniyet... Yâni, abesle iştigàl etmişler, lüzumsuz işler yapmışlar. Hint medeniyeti; bakıyorsunuz, saçma sapan şeyler... Ama bizim ecdâdımızın medeniyeti insanî

medeniyet, îmanî medeniyet, ahlâkî medeniyet... Süleymaniye bir maddî eser olarak muhteşem, veyahut falanca mimarî eser sağlam, büyük, görkemli, muhteşem bir eser ama, bizim bir şairimizin duyguları da muhteşem... Bir sôfimizin ahlâkı da muhteşem, davranışları da muhteşem... Bir padişahımızın güzel bir sözü de muhteşem.

Meselâ, Kànûnî Süleyman *Muhibbî* ismini almış. Şiirde o ismi kullanmış, mahlâs diyoruz. Bir de divan tertip etmiş; yâni şiirleri çok, bir parmak kalınlığında bir divan teşkil ediyor, *Muhibbî Divanı* diye. Padişah Kànûnî Sultan Süleyman diyor ki:

Nefs hazzın ey Muhibbî, vermegil hayvan sıfat,
Zabt-ı nefs et, àrif ol, àlemde insanlık budur.

Yâni bir beyit ama, padişahın iç dünyasını gösteriyor. Ne diyor? "*Zabt-ı nefs et!* Kendi nefsinin çektiği arzularını tut, kendine hâkim ol, irâdeni kuvvetli eyle, nefsinin her istediğini şımarıkça, hoyratça, 'Ben padişahım!' diye, 'Her istediğimi asarım, keserim!' edâsıyla yapmağa kalkışma, nefsine hâkim ol!" diyor.

Yâni, "İçinden gelen duyguları bir süzgece, bir teftişe, bir araştırmaya tâbi tut. Lâyık olmayanlarını içinde tut. Zabt-ı nefs et, àrif ol!" diyor.

Arif sözü çok önemli... Arif sözü irfanla, ma'rifetle ilgilidir. Arif ol demek, yâni irfan ehli ol, ma'rifet ehli ol demek... O ma'rifet de ma'rifetullahtır, yâni Allah'ı bilen insanın ma'rifetidir. Yoksa hüner mânâsına, sanat mânâsına àriflik değil. *Arif* ne demektir?.. Allah'ı bilen insan, ma'rifetullaha ermiş, muhabbetullahı gönlüne yerleştiren insan demektir. "Nefsine hâkim ol da Allah'ın sevgili kulu ol! Allah'ı bilen, Allah tarafından sevilen, Allah'ın râzı olduğu, Allah'ı seven gerçek bir müslüman ol, ihlâslı müslüman ol!..

"*Zabt-ı nefs et, àrif ol, àlemde insanlık budur.*" Yâni, insanı öteki mahlûklardan ayıran nokta, nefsine hâkim olmasıdır. Aklını, ilmini, irfanını kendisine rehber edinmesidir. Öyle olursa, o zaman insan insan oluyor.

Öteki mahlûkât ne yapıyor?.. Meselâ bir kediyi düşünün, daha başka bir mahlûku düşünün; içindeki arzularını yerine getirmek için saldırıyor, parçalıyor, kaçırıyor, mutfakta tencereyi deviriyor, pirzolayı çalıyor... vs. Yâni bu kedicik et kokusu duydu mu, böyle yapar; ciğeri gördü mü dayanamaz, çalar. Neden?.. Hayvan da onun için, duygularını frenleyemiyor.

Onun için, "*Nefs hazzın ey Muhibbî, vermegil hayvan sıfat.* Nefsinin her istediğini hayvanlar gibi, o istiyor diye hemen yapmağa kalkışma! *Zabt-ı nefs et,* nefsini zabtet, yâni tut, hâkim ol, dizginle; *àrif ol, àlemde insanlık budur*, asıl insanlık budur." diyor.

Dönelim sözümüzün başındaki, gazetelerden bu günlerde okuduğum, dehşet içinde kaldığım olaya; iki kardeş, yetişmiş, akıllı uslu iki kimse. Akıllı derken deli değil demek istiyorum, aklını beğendiğim için değil... Yâni o yaşa kadar gelmiş iki kimse, gece içki alemi yapmağa kalkıyorlar. İçki içmek günah... Neden?..

İçki şuuru, aklı götürdüğü için, bütün kötülüklerin kaynağı olduğundan günah. Peygamber SAS buyuruyor ki:

الْخَمْرُ أُمُّ الْخَبَائِثِ (طس. عن ابن عمرو)

(*El-hamru ümmü'l-habâis*)[122] "İçki ümmü'l-habâistir, yâni bütün kötülüklerin anasıdır, bütün kötülükler ondan doğar."

İnsan içki içti mi, aklı gitti mi, akılsızlıktan neler yapar, neler?..

Ben dergilerimde, yazılarımda böyle şeyler söyleyince bizim devrimbaz, düzenbaz ilericiler kızıyorlar:

"—Vay, üniversite profesörü ama bu çağda bu ne kafa, içkiyi engelliyor."

Buyur işte, siz içkiyi engellemiyorsunuz, engellemediniz, bu cinayette sizin de suçunuz var. İçki için toplandılar, bir de kadın çağırmışlar alem yapmak için, ama içki var. İçki olmasa o feci durum olmayacak. İçki içiyorlar, içki içince şuurları gidiyor, bir kardeş diğerini öldürüyor. Bu hadise, İslâm'ın hâkim olmamasının ne kadar kötü olduğunu gösteriyor.

Ben şimdi diyorum ki, İslâm her şeye hürriyet vermez, İslâm tam demokrasi değildir. İslâm, İslâm'dır, demokrasiden de üstün bir nizamdır. Çünkü içki içmek demokraside serbest, kardeş kardeşi ondan öldürüyor. Falanca adam trafik kazasını içki içtiği için yapıyor. Almanya'da, Avrupa'da görüyoruz, yollarda kontrol yapıyorlar, içkiliyken araba kullananları cezâlandırmağa çalışıyorlar... Amerika'da 1930'lu yıllarda, içki bir ara tamamen yasaklanmış, ama tutturamamışlar.

Akıl için yol tektir: İçki insanın kafasına zararlı, aklına zararlı, topluma zararlı bir şey... Siz yasaklamıyorsunuz, ama İslâm yasaklıyor. Yasaklamakla fena etmemiş, çünkü içki fena, içkinin sonuçları fena...

---

[122] Dâra Kutnî, *Sünen*, c.IV, s.247, no:1, 4; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.IV, s.81, no:3667; Kudâî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.I, s.68, no:57; Abdullah ibn-i Amr ibnü'l-As RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.V, s.523, no:13183, 13246; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.205, no:1225; *Câmiu'l-Ehàdîs*, c.XII, s.417, no:12215.

Aziz ve sevgili kardeşlerim! Tabii Yirminci Yüzyıl'da toplumlar arasındaki duvarlar kalktı, herkes herkesin fikrini duyuyor. Hattâ herkes herkese seyahat ediyor. Biz şu anda Avrupa'da olduğumuz gibi, Avrupalı birisi de Türkiye'ye geliyor. Kalkıp buradan Hindistan'a gidebiliyor, biz de Çin'e gidebiliyoruz vs. Herkes başkalarının fikrini görüyor.

O halde, Yirminci Yüzyıl'da elimizde çok güzel bir imkân var. Her şeyi incelemek, irdelemek, karşılaştırmak, değerlendirmek imkânına sahibiz. Olduğumuz yerde efsanelerle uğraşmıyoruz, gözümüzle görüyoruz. Ben Avrupa'yı gören, Amerika'yı gören, el-hamdü lillâh üniversitede çalışarak Allah'ın lütfuyla profesörlük seviyesine yükselmiş, yıllarca profesörlük yapmış bir kimse olarak, İslâm'ı tanıyan bir kimse olarak söylüyorum... Bazıları İslâm'ı tanımıyorlar. İnsan tanımadığı şeye düşman olabilir, "*İnsanoğlu bilmediği şeyin düşmanıdır.*" diye söylenmiştir.

İslâm'ı tanımış bir kimse olarak, aydın bir kişi olarak kendimi kenara çekiyorum, şu Avrupa'ya bakıyorum, şu hristiyanlara bakıyorum, şu yahudilere bakıyorum. Filistin'de yapılan zulme bakıyorum; Avrupa'da olan olaylara bakıyorum. Avrupa'nın bizimle olan siyasetine bakıyorum, siyasetindeki çizgisine bakıyorum. Amerika'ya bakıyorum, Rusya'ya bakıyorum, kendimi hakem durumunda tutuyorum, inceliyorum; el-hamdü lillâh bizim yolumuz doğru, bunlarınki yanlış... Bizim ahlâkımız güzel, bunlarınki kötü...

Ama bizde kötü huylar yok mu?.. Var, işte kardeşin kardeşi öldürmesi fena, içki içmek fena, gece alem yapmak fena...

Demek ki, İslâm'dan uzaklaşıldığı için, Allah'ın "Bunlar kötüdür, yapmayın!" dediği şeyleri yaptığı için, insanlar o tür kötülüklere düşüyorlar. Allah bildirmiş, "Bu yasak, bu günah bunu yapmayın!" diye; ama yapıyorlar. Tabii yaptıkları için kendiliklerinden kendilerini cezâlandırmış oluyorlar ama, ilâhî irâde, Allah'ın kaderi de onları cezalandırıyor. Yâni sen Allah'ın sözünü dinlemezsen, Allah da seni cezâlandırır. Sen Allah'a itaat edersen, Allah'ı seversen, Allah da seni sever.

Bir kardeşimizin [Prof. Korkut Özal] televizyonda okuduğu ilâhi gibi:

Sen Allah'ı seversen,
Allah seni sevmez mi?[123]

Allah o zaman sever. Çünkü, İslâm nasıl bir din?.. İslâm akla, mantığa uygun, aklı koruyan, nesli koruyan, aileyi koruyan, dini

---

[123] İlâhinin tamamı:

Seher vakti bülbüller,
Ne de güzel öterler;
Açınca tüm çiçekler,
Birlikte zikrederler.

Aman Allah illallah,
Dertlere derman Allah,
Gönüle şifa veren
Lâ ilâhe illallah! (NAKARAT)

Akşam olur giderler,
Boyun büker çiçekler,
Kim bilir ne söylerler,
Feryat eder bülbüller.

Onlar da bütün dertler
Yine de şükrederler
Salât selâm söylerler
Beytullah'a giderler

Sen Allah'ı seversen,
Allah seni sevmez mi?
Emrince hizmet etsen
Hak ecrini vermez mi?

Sen rıza kapısında,
Aman Allah'ım dersen;
Ol alemler sultanı,
Lebbeyk kulum demez mi?

Aşık Derviş ne söyler,
Söyler de, kimler dinler?
Bu yollar Hakk'a gider,
Gidenler rahat eder.

koruyan, ruhu koruyan, sıhhati koruyan bir din... Ana amaçları insanın korunmasına yönelik bir din, güzel bir din...

Türklerin İslâm'ı benimsemesi tesadüfen olmamıştır. Hani komşularından bir din çıkmış, ilk önce onu görmüşler, "Hadi bakalım, komşunun dinini biz de alalım!" diye müslümanlığı öyle tanımış, öyle müslüman olmuş değiller ki!.. Türkler, bütün dinleri tanımış bir millet... Orta Asya'dayken Budizm'i gördüler, Tibet'i tanıdılar, Tibet'i istilâ ettiler, oralara hâkim oldular. Hindistan'a indiler, Hint dinlerini tanıdılar, yüzlerce inanç, îtikad gördüler. Çin'e gittiler, Çin'i tanıdılar. Sibirya'da yaşadılar, Sibirya bozkırlarındaki bâtıl inançları, Şamanizm'i tanıdılar. Hazar kıyılarından Avrupa'ya kadar geldiler, Macaristan'a, Almanya'ya kadar geldiler.

İslâm'ın gelmesinden önce oralarda hristiyanlığı tanıdılar. Bir kısmı yahudiliği tanıdı, yahudi oldu, bir kısmı hristiyanlığı tanıdı, hristiyan oldu. Ecdâdımız bunların hepsini bilen insanlar olarak, en güzeli olduğu için müslüman oldular. Yâni tesâdüfen veya o bölgede o din çıkmış olduğundan değil... Kendi bölgelerinin dinlerini bırakarak bu dîne girdiler. Bu çok önemli, bunun bilinmesi lâzım!.. Bilinmeyince tabii, yanlış işler oluyor.

Bu ikinci hadis münâsebetiyle tevâzuan sof, yün giyinmek derken, sôfilerden söz açılınca, tabii sôfiler çok tatlı insanlar olduğundan, tarihe ahlâk destanları yazdığından, onlar hakkında neler söylesek bitmez. Binâen aleyh bu devirde bunu çok söylememiz lâzım! Çünkü bu mâsum ve pırıl pırıl yola yan bakanlar ve söz atanlar, taş atanlar var, onun için de doğrusunu söylemek lâzım!..

Aziz ve sevgili Akra dinleyicileri!.. Böylece bu hadisle birlikte iki oldu. Bir şey iki oldu mu, üçlemek iyidir; bir hadis-i şerif daha okuyalım! Bu üçüncü hadis-i şerifle sohbetimizi tamamlayalım!

d. Cemaatten Ayrılmamak

Üçüncü hadis-i şerif, İbn-i Ömer RA'dan rivayet edilmiş. Peygamber Efendimiz bu rivâyete göre buyurmuşlar ki:[124]

مَنْ سَرَّهُ أَنْ يَسْكُنَ بُحْبُوحَةَ الْجَنَّةِ ، فَلْيَلْزَمِ الْجَمَاعَةَ ؛ فَإِنَّ الشَّيْطَانَ

مَعَ الْوَاحِدِ ، وَهُوَ مِنَ الاثْنَيْنِ أَبْعَدُ (الديلمي عن ابن عمر)

RE. 424/5 (*Men serrahû en yesküne buhbûhate'l-cenneti felyelzemi'l-cemâah*) "Cennetin avlusunda, içine girip de orta yerinde mekân tutup, köşklere kurulup iskân olmak, orada mesken tutup oturmak kimin hoşuna giderse, kimi sevindirirse; o kimse cemaate sarılsın, cemaate bağlansın, cemaate ters düşmesin, cemaatten kopmasın, cemaatten ayrılmasın, yanlış yola sapmasın!" Cemaat ne demek, topluluk demek... Topluma devam etsin.

Sonra, Peygamber Efendimiz, bunun mânevî sebebini izah buyuruyor: (*Feinne'ş-şeytàne mea'l-vâhid*) "Çünkü tek kişi oldu mu, şeytan onu kandırabilir, onun yanında olur, ağzından girer, burnundan çıkar, damarlarında dolaşır, aklını çeler. Tek kişiye günahı işlettirir. Tek kişiye daha çok gücü yeter."

(*Ve hüve mea'l-isneyni eb'ad*) "Ama iki kişi oldu mu, onlardan biraz daha uzaktadır." Çünkü iki müslüman bir arada oldu mu, birbirlerine yardımcı olurlar, günahtan korurlar, sevaplı işi yapmağa gayretli olurlar. Birbirlerini de îkaz ederler. Birisi namaza kalkamazsa ötekisi kapısına vurur;

"—Kardeşim, namazın vakti geçiyor, kalk namazı kılalım!" der.

Şeytan onu uyuttu, sabah namazını kaçırttırdı ama, iki kişi, üç kişi olursa daha iyi, beş kişi olursa daha iyi olur. Koca cemaat olursa daha iyi olur.

---

[124] Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.III, s.536, no:5673; İmam Şâfiî, *Müsned*, c.I, s.244, no:1207; Kudâî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.I, s.277, no:451; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.I, s.207, no:1033; *Mecmaü'z-Zevâid*, c.V, s.406, no:9140; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XX, s.385, no:22421.

İşte İslâm'ın toplum dini olduğunu gösteren bir hadis-i şerif... İSLÂM TOPLUM DİNİDİR! Bunun altını çizerek, büyük harflerle yazıyorum. Yâni insan toplumunu mutlu kılmak için, topluluğun düzenini sağlamak için, insanın toplum hayatı içinde mutlu bir yaşam sürmesi ve gereken görevleri yapıp toplumsal yaşamada çıkan faydaları da kendisi devşirmesi, onları da kazanması için İslâm çok önemli bir dindir. İslâm toplumu, cemaati, topluluğu tavsiye buyuruyor, ayrılığı tavsiye etmiyor, yalnızlığı tavsiye etmiyor.

"—Falanca adam, dağ başında bir ev tutmuş veya bir mağaranın içine girmiş, orada yaşıyor."

İslâm böyle şeyleri istemiyor, topluluğu istiyor, büyük şehirleri tavsiye ediyor. Büyük şehirlerde ilim vardır, irfân vardır, medeniyet vardır.

Ben hep uzleti isterdim; sakin, küçük yerlerde, yaşamayı isterdim. "Orada bir ev alıp da toplumdan uzak, kitapların arasında okur, yazar, böylece çalışır, ömrümü geçiririm." derdim. Hocamız Mehmed Zahid Kotku Hazretleri, —rahmetu'llàhi aleyh, makamı âlâ olsun— her söylediğimde beni engellerdi. Neden razı olmadığını her seferinde söylemiyordu da bir seferinde dedi ki:

"—Evlâdım, küçük yerlerde insanın kıymetini bilmezler."

Doğru, hakikaten küçük yerde, çok yüksek eğitim görmüş, çok mübarek insan gelse bile, o adamlar onu üzerler, kızdırırlar, kıymetini bilmezler, iterler kakarlar... Büyük yerlerde, büyük şehirlerde kıymet biliniyor. Mücevherin değerini kuyumcu bildiği gibi, hakîkaten öyle oluyor. Rahmetli dedem de:

"—Büyük şehirlere gidin! Çünkü büyük şehirlerde mektep vardır, doktor vardır. İnsan doktorsuz yerde hastalandığı zaman, ne yapacak?" derdi.

Biz o yüzden şehre yerleşmiştik.

Bu konuda bir hadis-i şerif var, bazı alimler zayıf diyorlar ama, tabii yine de doğru olması mümkün; çok seviyorum ve doğru olduğunu sanıyorum:

"—Şehirdekiler, köydekilerden beş yüz yıl önce cennete girecek." buyruluyor.

Bu da İslâm'ın toplumsal yaşamaya teşvik ettiğini gösteriyor. Münferit yaşamaktan, inzivâ hayatı yaşamaktan ziyâde, toplum içinde gerekli iş bölümünü yaparak yaşamayı tavsiye ettiğini gösteriyor. İslâm böyle bir din ve toplum hayatını tanzim ediyor. Herkesin hukukunu, vazifelerini tarif ediyor. "Sen toplumda şöyle yapacaksın, sen böyle yapacaksın; görevlerin şunlar, hakların şunlar..." diye toplum nizâmını koruyor. O halde Yirminci Yüzyıl'ın ve bundan sonraki yüzyılların, çağların, çağlar üstü nizâmı İslâm'dır. En güzel nizam İslâm'dır.

İnsanlar bir şeyler yapıyorlar ama, güzel bir şey yapalım diye bazen nefislerinin esiri olarak, bir şeyler yapıyorlar. İçki yasak desek, içkiye alışmış birçok kimse karşımıza çıkıyor, diyor ki:

"—Siz nasıl yasaklarsınız, bu benim zevkim!" diyor.

İran'da seçimler olmuş, gazeteleri tâkib ediyorum; geniş görüşlü, kültür bakanlığı yapmış bir kişi başkan seçilmiş. Yorumcular, bizim gazetelerdeki yazarlar diyorlar ki:

"—İran halkı cinsel hürriyetini istiyor."

Yâni kendi arzularını düşünüyorlar; yâni Allah korkusu olmazsa, iman olmazsa, insanlar vur patlasın, çal oynasın, eğlenmek isterler. Barlarda, pavyonlarda, milyonları, milyarları harcayanlar niye harcıyorlar, hükümet zoruyla mı yapıyorlar bunları?.. Hayır, keyiflerinden yapıyorlar, tatlı geldiği için yapıyorlar.

Tatlı ama; Hocamız (Rh.A)'in bir sözünü hatırladım:

"*—Hubb-ü dünyâ hoştur amma, àkıbet mevt olmasa!..*" derlerdi.

Bir de bunun hesâbı var, ahireti var. Bu dünya fâni... İnsan ne kadar yaşıyorsa yaşıyor, ondan sonra ölüyor. Ölümden korkmanın da faydası yok, kaçmanın da faydası yok, kaçsan da geliyor.

Bazı olayları hiç unutamıyorum. "İran'da büyük olaylar olmuş, bazıları İran'dan kaçtı." dediler. Sonra o günlerde gazeteler yazdı: İran'dan kaçmış birisi, Antalya körfezinde boğulmuş. Yâni ecel geldi mi, İran'dan kaçmakla ecelden kurtulmuyor insan, Antalya körfezinde boğuluyor.

Geçen gün de zavallı bir İranlı işçi, İstanbul'da bir yerde, hafriyatta, kazıda çalışıyorken, kanalın kenarı çökmüş üstüne; zavallı ölmüş. Belli ki İran'dan geldiği için burada kendisinin

geçimini sağlayacak, bir iş bulmağa çalıştı. Belki kaçak bir işçi olarak orada çalışıp, yevmiyesini alıp yaşayacaktı.

"—İran'dan niçin kaçtı, kendi ülkesi, orada dursaydı?.."

Kim bilir, bazen oluyor; ya mevcut idâreyi beğenmiyor, ya da mevcut idâre buna baskı yapmış olabilir. Kaçmış. Oradan kaçıyor ama, burada ecel geldi mi, baş ağrısı bahane oluyor ve insan ölüyor. Asıl mühim olan ahiret...

İnsanlar bir takım kurallar koyarlar, koyabiliyor. Ondan sonra bir başka meclis geliyor, o kuralı değiştirebiliyor. Tamam, insanların, toplumun mutluluğunu sağlayan nizamın en güzelini, insanı yara-tan, onu en iyi bilen, her şeyi en iyi bilen Allah CC koymuş işte:

"—İçki içmeyin!" diyor.

İçki içmemek yasak da değil, yâni içki devlet zoruyla da içilmiyor. İçmeyen, "Ben Yeşilaycıyım!" diyor, içmiyor. İçen de içiyor. Bazen içen içmeyenle de dalga geçiyor, fıkralarla... İçkiyi üreten firmalar da bunun güzel reklamlarını yapıyorlar. Bunları engellemek isteyen insanlara da içkiye alışmışlar kızıyor, "Vay, bizim keyfimizi, zevkimizi engelliyorsunuz." diyorlar.

Tamam, sonucun ne olduğunu gör, anla, incele karşılaştır, hangisinin daha güzel olduğunu sen kararlaştır! Çünkü mal meydanda...

Allah-u Teàlâ Hazretleri İslâm'ı, güzel güzel anlamayı cümlemize nasib etsin... İyi müslüman olmayı nasib etsin... İhlâslı müslüman olmayı, tam müslüman olmayı nasib etsin... İmanın tadını duya duya, lezzeti ağzımızda şekerden tatlı olarak, onu hissede hissede yaşamamızı nasib etsin...

Cümlemize hayırlı, uzun ömür versin... Peygamber Efendimiz buyuruyor ki:

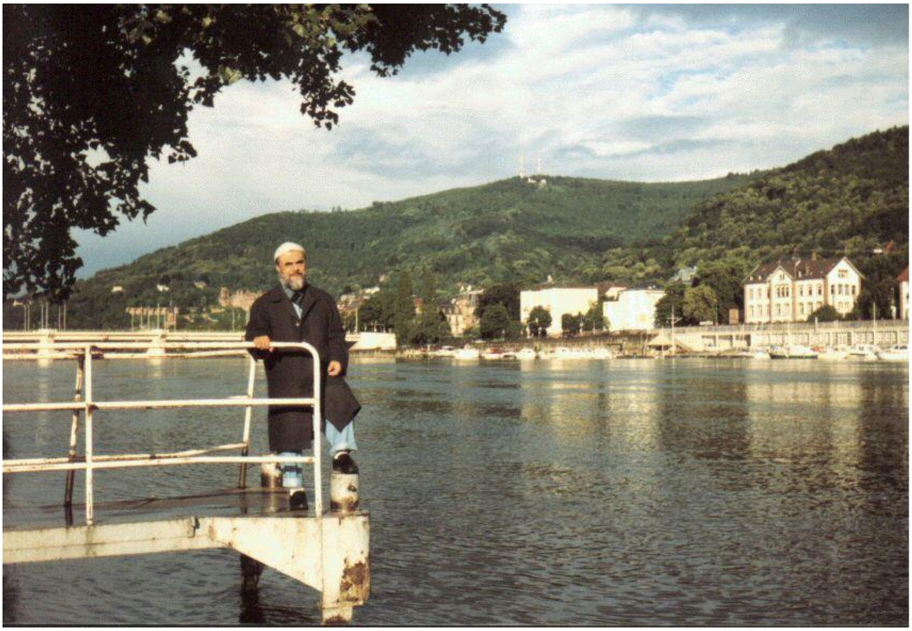
"—Müslümana uzun ömür yakışır, müslüman için uzun ömür iyidir." Çünkü müslüman hayırlı iş yapar, yaşadıkça hayır daha çok olur. Hayırlı bir kaynak yaşıyor, yaşadıkça faydası daha çok olur, hayra verir.

Allah hayırlı ömür versin... Son nefeste hüsn-ü hâtime nasib etsin... Güzel bir şekilde, şerefli bir şekilde, şehid olarak, gàzi olarak, din yolunda, hac yolunda, cami yolunda, hayır yolunda,

îman yolunda, Allah yolunda can vermeyi, ömrümüzü bitirmeyi, son nefesimizi vermeyi, nefeslerimizi tüketmeyi Allah nasib eylesin... Cennetiyle, cemâliyle cümlenizi, cümlemizi müşerref eylesin... İki cihanda aziz ve bahtiyar eylesin, şen eylesin... Allah hepinizden râzı olsun...

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llàhi ve berekâtühû!..

30. 05. 1997 - ALMANYA

24. ALLAH'IN RIZASI VE İNSANLARIN RIZASI

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llàhi ve berekâtühû!..

Aziz ve sevgili Akra dinleyicileri!

Size Danimarka Kopenhag'dan sesleniyorum. Cumanız mübarek olsun... Allah nice mübarek günlere sağlık ve afiyetle sevdiklerinizle beraber cümlenizi eriştirsin...

a. Hamd ve İstiğfar

Ebû Hüreyre RA'dan bir hadis-i şerifle başlamak istiyorum. Hadis-i şerifin bir kısmını hızlı okuyacağım, bir kısmını da geniş geniş izah etmek niyetindeyim.

Peygamber SAS Efendimiz, İbn-i Asâkir'in ve Taberânî'nin *Evsat*'ında rivâyet ettiği bu hadis-i şerifinde buyuruyor ki:[125]

مَنْ أَلْبَسَهُ اللهُ نِعْمَةً ، فَلْيُكْثِرْ مِنَ الْحَمْدِ لِلهِ ؛ وَ مَنْ كَثُرَتْ هُمُومُهُ ، فَلْيَسْتَغْفِرِ اللهَ ، وَ مَنْ أَبْطَأَ عَلَيْهِ رِزْقُهُ ، فَلْيُكْثِرْ مِنْ قَوْلِ لاَ حَوْلَ وَلاَ قُوَّةَ إِلاَّ بِاللهِ ؛ وَمَنْ نَزَلَ مَعَ قَوْمٍ ، فَلاَ يَصُمْ إِلاَّ بِإِذْنِهِمْ ؛ وَ مَنْ دَخَلَ دَارَ قَوْمٍ فَلْيَجْلِسْ حَيْثُ أَمَرُوهُ ، فَإِنَّ الْقَوْمَ أَعْلَمُ بِعَوْدَةِ دَارِهِمْ ؛ وَإِنَّ مِنَ الذَّنْبِ الْمَسْخُوطِ بِهِ عَلَى صَاحِبِهِ: الْحِقْدَ ، وَالْحَسَدَ ، وَ

[125] Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.VI, s.333, no:6555; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XXXXVII, s.58, no:5458; Ebû Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XV, s.1376, no:43612; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XX, s.65, no:21518.

الْكَسَلَ فِي الْعِبَادَةِ، وَالضَّنْكَ فِي الْمَعِيشَةِ (طس. كر. عن أبي هريرة)

RE. 409/9 (*Men elbesehu'llàhu ni'meten, felyüksir mine'l-hamdi li'llâh*) "Allah kime bir nimet ikram etmişse, giydirmişse..." Burada *elbese–yulbisu–ilbas;* giydirmek ve vermek mânâsına geliyor. "Allah kime bir nimet vermişse, giydirmişse; libas cinsinden, elbise cinsinden, kumaş cinsinden; yâni mal, mülk, mutluluk sebebi olan başka bir şey... Allah kime bir nimet vermişse, (*felyüksir mine'l-hamdi li'llâh*) *El-hamdü lillâh*'ı çok etsin, Allah'a hamd ü senâyı çok eylesin!

(*Ve men kesüret hümûmuhû felyestağfiri'llâh*) Sıkıntısı, derdi, üzüntüsü çok olan kimse de *Estağfiru'llàh*'ı çok eylesin! 'Aman yâ Rabbî, afv ü mağfiret istiyorum ya Rabbî, tevbe ya Rabbî, estağfiru'llàh yâ Rabbî!' desin!"

Demek ki, nimete mazhar olan Allah'a hamd edecek. Hamd edince ne ne olur?.. Nimet artar. Üzüntüsü, gamı, kederi, hümûmu olan ne yapacak?.. "*Estağfiru'llàh*" diyecek. *Estağfiru'llàh* diyen, günahına tevbe eden, kederlerden üzüntülerden kurtulur. Türkiye'de, Dünya'da herkesin başında kederler, üzüntüler vardır. Demek ki nimet olduğu zaman, hamdi çok yapacağız; üzüntümüz olduğu zaman da, *Estağfiru'llah*'ı çok çekeceğiz.

Zaten ben her zaman dinleyicilerime söylüyorum: "Benden size yâdigar olsun, günde yüz defa '*Estağfiru'llàh*' deyin, yüz defa '*Lâ ilâhe illa'llàh*' deyin, yüz defa *Kul hüva'llàhu ehad* okuyun, yüz defa *salevât-ı şerife* getirin, çokça '*Allah... Allah...*' deyin!" diye... Burada da Peygamber Efendimiz tavsiye buyuruyor: Allah'ın kendisine nimet verdiği kimse, "*El-hamdü lillâh*" demeyi, hamd etmeyi, şükretmeyi çok eylesin! Çünkü şükrederse nimeti artar. Üzüntüsü olan kimse de, "*Estağfiru'llàh*"ı çok söylesin! Çünkü, "*Estağfiru'llàh*" deyince üzüntü dağılır, günahlar affolur. Günahlardan dolayı başa gelen sıkıntılar def olur.

(*Ve men übtıe aleyhi rızkuhû, felyüksir min kavli lâ havle ve lâ kuvvete illâ bi'llâh*) Önümdeki metin harekeli, burada *ebtea* diye

harekelenmiş, *übtıa* diye mechul sîgasıyla okunsa daha iyi olur, düzeltmeyi tavsiye ediyorum.

“Kimin rızkı geciktirilirse...” Herkesin bir rızkı var, alnına yazılmış, kaderi olan kısmeti olan, nasibi olan rızkı var. Bazen insan bunu, eline hemen geçmedi diye, yok sanır, gelmeyecek sanır, telâşlanır. Herhangi bir sebeple onun tahmin ettiği zamanda değil de, ondan sonra gelecek. Tabii, neden öyle olduğunu Allah bilir. Demek ki onun umduğu zaman, Allah’ın vereceği asıl zamanı değil, İşte rızkı böyle geciktirilmiş gibi gelen kimse ne yapsın? (*Felyüksir min kavli lâ havle ve lâ kuvvete illâ bi’llâh*) “*Lâ havle ve lâ kuvvete illâ bi’llâh* sözünü çok söylesin!”

Bu ne demek?.. “Güç kuvvet Allah’ındır; Allah’ın gücünden, kuvvetinden başka güç kuvvet yoktur.” demek. Bu da çok sevaplı bir söz… Bu sözü söylediği zaman insan çok hayırlara nâil olur. Bu Arş-ı A’zam’ın hazinelerindendir. Demek ki böyle dediği zaman rızkı da bollaşır.

Bunlar hatırınızda kalsın! Yâni, hangileri hatırınızda kalsın:

1. Nimetlere erdiğiniz zaman çok hamd ü senâ edin, şükredin!

2. Tasanız, gamınız kederiniz çok olduğu zaman çok “*Estağfiru’llàh*” deyin!

3. “Rızkım az, sıkıntıdayım, geçimim zorlaştı, kazancım azaldı...” gibi düşüncelere düşen insan da, “*Lâ havle ve lâ kuvvete illâ bi’llâh*”ı çok söylesin!

Bu üç zikri SAS Efendimiz tavsiye buyuruyor. “*El-hamdü lillâh*” demek, “*Estağfiru’llàh*” demek, “*Lâ havle ve lâ kuvvete illâ bi’llâh*” demek... Ama, mânâlarını derin derin düşüne düşüne derse, çok daha iyi olur, tesiri çok daha fazla olur.

Efendimiz sonra başka tavsiyelere geçiyor:

وَمَنْ نَزَلَ مَعَ قَوْمٍ ، فَلاَ يَصُمْ إِلاَّ بِإِذْنِهِمْ ؛

(*Ve men nezele mea kavmin, felâ yesum illâ bi-iznihim*) “Bir kavme misafir giden insan, onlara konuk olarak giden bir insan, onların izni olmadan oruç tutmağa kalkmasın!”

Zaten misafirin orucu, yolcunun orucu öyle çok sevaplı, çok takvâlı sayılmaz. Yolcu, yolculukta oruç tutmaktan muaftır. Farz olan Ramazan orucunu bile, yolculuk sebebiyle tutmayabilir; ama, tutacak tâkati varsa, tutsun! Fakat nafile olan, sevaplı olan oruçları tutması da gerekmiyor. Efendimiz, "Bir topluluğa, bir eve, bir şahsa misafir olmuş olan kimse, onun izni olmadan oruç tutmasın!" diye tavsiye buyuruyor.

Bu misafirliğin edebindendir, yâni misafir oluşun âdabındandır. Ev sahibine teslim olacak, ev sahibinin irâdesine göre hareket edecek. Ev sahibinin ikramına sed çekmeyecek, mâni olmayacak. Orucu o izin verirse tutacak, izin vermezse tutmayacak.

وَمَنْ دَخَلَ دَارَ قَوْمٍ ، فَلْيَجْلِسْ حَيْثُ أَمَرَهُ ، فَإِنَّ الْقَوْمَ

أَعْلَمُ بِعَوْدَةِ دَارِهِمْ ؛

(*Ve men dehale dâra kavmin, felyeclis haysü emerahû*) "Birisinin evine misafir giden kimse, onun gösterdiği yere otursun. Yâni, bir başka yere oturmasın! (*Feinne'l-kavme a'leme bi-avdeti dârihim*) Çünkü evin sahibi o insanlar, evinin durumunu, o gelenden daha iyi bilirler." Şuraya oturması uygun, buraya oturması uygun değil diye... Tabii çeşitli sebepleri olabilir. Onun için, "Onun emrettiği yere otursun!" diyor.

Şimdi bu tavsiyeler hatırımızda kalsın, Efendimiz'e salât ü selâmlar edelim! Allah şefaatine erdirsin, her işimizi onun rızâsına uygun yapmamızı nâsib eylesin. Benim asıl üzerinde durmak istediğim, bu hadis-i şerifin son cümlesindir. Başını kesip de sadece sonunu okumayı uygun görmediğim için, sonuna kadar böyle tek tek izâh edip, sonundaki cümleyi okumak istiyorum:

b. Günahın Kötü Sonuçları

وَإِنَّ مِنَ الذَّنْبِ الْمَسْخُوطِ بِهِ عَلٰى صَاحِبِهِ: الْحِقْدَ ، وَالْحَسَدَ ،

وَالْكَسَلَ فِي الْعِبَادَةِ، وَالضَّنْكَ فِي الْمَعِيشَةِ.

(*Ve inne mine'z-zenbi'l-meshùti bihî alâ sàhibihî el-hıkde, ve'l-hasede, ve'l-kesele fi'l-ibâdeti, ve'd-danke fi'l-maîşeh.*) Bu önemli bir cümle, bunun üzerinde biraz durmak istiyorum: "Sahibine, işleyen kimseye Allah'ın kızgınlığındandır, kızgınlık duyduğu işlediği bir günahtan dolayıdır, bu sonuçlar..." diye Efendimiz bunları sayıyor. Yâni Allah işlediği bir günahtan dolayı bir kula kızmışsa, gazab etmişse, o günahı işleyen kişiye, işlediği günahtan dolayı neler olurmuş, onları Peygamberimiz bildiriyor:

1. (*El-hıkde ve'l-hased*) *Hased* kıskanmak demek, *hıkd* da kin tutmak demek. Bu ikisi kötü birer huy... İnsanın karşısındaki kimseye karşı içinde kin tutması, hased etmesi, kıskanması iyi değil... İnsanın içinde bu duygular doğuyor. Neden doğuyormuş? Bir günah işledi de, Allah o günahtan dolayı o kulunu sevmedi de, ondan böyle kin tutmak, hased etmek gibi kötü duygular gönlünde doğdu. Bu anlaşılıyor, bu önemli...

2. (*Ve'l-kesele fi'l-ibâdeh*) "İbadette tembellik." Namaz kılmak istemiyor, zikir yapmak istemiyor, Kur'an okumak istemiyor, ilim öğrenmek istemiyor, dinini öğrenmek istemiyor, vaaza gitmek istemiyor, tembellik var... O da işlediği bir günahtandır.

3. Başka: (*Ve'd-danke fi'l-maîşeh*) "Geçimindeki darlık." Geçiminde darlık var, kazancı azalıyor, dükkânda alış-veriş olmuyor, akşama mahzun geliyor. "Hay Allah bugün dükkânın masrafını bile çıkartamadık!" gibi geçimdeki, kazançtaki eksiklik, darlık...

Bütün bunlar neden oluyormuş?.. Kulun işlediği günahtan oluyormuş. Allah bu kötü huyları, kin ve hasedi niye veriyor? Kin ve hased sahibi olan insanın ibadetleri yanar, evvelce işlemiş olduğu ibadetlerin sevapları da gider. Hased eden bir insanın sevapları, odunun yanıp kül olduğu gibi kül olur. Cezâ veriyor, yâni işlediği günahtan dolayı, gönlünde eski sevaplarının da gitmesine sebep olacak kötü huylar gelişiyor. "Bunların hepsi, Allah'ın o kula işlediği günahtan dolayı kızdığının alâmetidir." diye Efendimiz bildiriyor.

Bu bir mânevî husus olduğu için, kaide olduğu için, ilâhî kanun olduğu için bunu size bildirmek istedim.

Demek ki günah işlemekten son derece kaçınmalıyız. Aksi takdirde, Allah içimize kötü duygular, hased, kin duyguları veriyor, intikam duyguları veriyor, ibadete tembellik veriyor. Ayrıca bir de maddeten de geçimde darlık oluyor, evde bereketsizlik oluyor, kesede sıkıntı oluyor, bütçede sıkışıklık oluyor. Neden oluyor?.. Günahtan oluyor.

Bütün bunlardan çıkan sonuç nedir?.. Kişi haramları yapmamağa çok dikkat etmesi lâzım! Aziz ve sevgili kardeşlerim, hepimiz buna gayret etmeliyiz!

Bunu her zaman söylüyorum: Bir insanın günah işlememesi için, günahların neler olduğunu da iyice bilmesi lâzım! Çoluk çocuğumuza ve kendimize ilk önce, neler günahtır diye öğretmeliyiz. Pek çok kimse günahın ne olduğunu bilmiyor.

Hattâ bazen gazeteleri takib ediyorum, televizyonları takip ediyorum, söylenen sözlerden; hattâ keyif olsun diye, zevk olsun diye okunan şarkılardan, kulağıma gelen sözlerden, tüylerim ürperiyor, korkuyorum; söylediği sözler küfür... Küfür ağzı bozmak değil, imanın gitmesi, insanın kâfir olması... Öyle söz söylüyor ki, Allah'a àsî olacak, kâfir olacak söz söylüyor. Biliyorum ki o şahıs, aslında Allah'a inanan kimse, Allah'a kâfir olmak istemiyor, İslâm'dan çıkmak istemiyor. Bunu biliyorum, seziyorum, veya tanıyorum o şahsı... Ama bilmediği için, o sözleri sarf edince istemese de, farkında olmasa da kâfirlik durumuna düşüyor, îmandan çıkıyor. İman darılıp kendisinin gönlünden gidiyor. Bunlar câhillikten oluyor.

Onun için önce günahların neler olduğunu iyice öğrenmek lâzım!.. Yâni nasıl bir vatandaşın, kanunları öğrenmesi gerekiyorsa, bir avukatın kanunları öğrenmesi gerekiyorsa; anayasayı öğrenecek, cezâ kanunu öğrenecek, ticaret kanunu öğrenecek... vs. Müslümanın da Allah'ın emirlerini öğrenmesi ve yasaklarını bilmesi gerekiyor. Hangisinin günah olduğunu bilmesi gerekiyor.

Günahı bilmeyerek de işlese günah oluyor. Bilerek işlediği zaman, daha büyük suç oluyor. O günahın çeşitli sonuçları beliriyor. Bu sonuçların bir kısmı maddî; maaşında darlık, evde

bir bereketsizlik gibi elle tutulur maddî bir cezâ, kötü bir cezâ... Yâni günahın maddî cezâsı, geçimde darlık...

Sonra mânevî bir başka bereketsizlik oluyor, ibadeti sevmiyor. Bir insan var; Kur'an'ı zevkle okuyor, göz yaşları içinde lezzet duyarak okuyor, ibadeti zevkle yapıyor, namazını huşû içinde kılıyor; çok güzel duygulara sahip, iyi bir müslüman, mütebessim, yüzü nurlu, pırıl pırıl... Ötekisi hiç ibadetten zevk almıyor, ite kaka gitse bile, zevk almıyor. Neden?.. Allah ibadetten zevk almamayı bir cezâ olarak ona vermiş de, işlediği günahtan dolayı ibadete karşı tembellik, isteksizlik belirmiş.

Zikir yapmıyor, Kur'an okumuyor, zekât vermiyor, namaz kılmıyor, oruç tutmuyor. Topluma faydalı, insanlara faydalı ibadet diye, sevaplı diye bildirilmiş bir çok şeyler var, bunları bilmesi lâzım. Bunları yapmıyor, günahları da işliyor. Tabii bu ibadete tembellik ne oluyor? Manevî kazanç kazanmamasına sebep oluyor.

Demek ki, günah hem maddeten dükkânının kazancını azaltıyor, hem de mânevî bakımdan sevap kazanmasını engelliyor. Bu çok fenâ... Ayrıca bir şey daha öğreniyoruz ki; kalbindeki kin ve hased duyguları kendisini tutamadan içinde belirmiş olan bir takım duygular, esen fırtınalar da, işlediği günahtan oluyormuş.

O halde çok dikkat etmemiz gerekiyor. Günahları işlememeğe Allah'a iyi kulluk yapmağa gayret etmemiz gerekiyor. Bunun için de hangi şeylerin günah olduğunu öğrenmemiz lâzım, bunun listesini yapmamız lâzım, çoluk çocuğumuza öğretmemiz lâzım!..

c. Allah'ın Rızası ve İnsanların Rızası

Gelelim bu hususu te'yid eden, Hazret-i Aişe Anamız RA'dan rivâyet edilmiş bir diğer hadis-i şerife:[126]

مَنِ الْتَمَسَ رِضَا اللَّهِ بِسَخَطِ النَّاسِ ، رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ وَأَرْضَى عَنْهُ

---

[126] İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.I, s.510, no:276; Kudàî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.I, s.300, no:499; Abdullah ibn-i Mübârek, *Zühd*, c.I, s.66, no:199; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.LIV, s.20, no:6558; Hz. Aişe RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.169, no:5960; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XX, s.67, no:21523.

النَّاسِ ؛ وَ مَنِ الْتَمَسَ رِضَا النَّاسِ بِسَخَطِ اللَّهِ ، سَخَطَ اللهُ عَلَيْهِ

وَأَسْخَطَ عَلَيْهِ النَّاسِ (حب. كر. عن عائشه)

RE. 409/10 (*Meni'ltemese rıda'llàhi bi-sehatı'n-nâsi, radıya'llàhu anhü ve erdà anhü'n-nâs; ve meni'ltemese rıda'n-nâsi bi-sehati'llâh, sehata'llàhu aleyhi ve eshata aleyhi'n-nâs.*)

Hatırda mutlaka kalması gereken bir diğer hadis-i şerif bu... Peygamber Efendimiz buyuruyor ki:

(*Meni'ltemese rıda'llàhi*) "Kim Allah'ın rızâsını, Hoşnutluğunu, kazanmayı ümid ederse, niyet ederse; (*bi-sehati'n-nâs*) insanlar kızsa bile, insanlar hoşlanmasa bile, yaptığı iş insanları kızdıracak bir şey bile olsa, Allah'ın rızâsını kazanmayı tercih ederse..." Allah'ın sevdiği, râzı olduğu, sevaplı güzel bir iş, ama çevresindekiler memnun olmayacak... Olsun... İnsanları kızdırmak pahasına bile olsa, Allah'ın rızâsını arayan, onu isteyen, ona niyet eden bir kimse ne olur?.. (*Radıya'llàhu anhu*) "Allah ondan râzı olur." Neden?.. Allah'ın rızâsını istiyordu. Benim rızâmı istiyor diye, Allah ondan râzı olur.

Başka?.. (*Ve erdà anhu'n-nâs*) "Allah insanları da ondan râzı hâle getirir, insanlara da onu sevdirir, insanlar da onu severler." Halbuki bu şahıs, insanların hoşnutluğunu düşünmemişti, hattâ insanları kızdıracak bir şey bile yapmıştı; ama insanlar yine onu sever. Neden?.. Gönülleri yönlendiren Allah'tır. Allah insanlara onu sevdirir. Kızdıracak iş yaptı ama, Allah'ın rızâsını kazanmak için yaptı.

Diyelim ki, bir toplantıda doğru sözü söyledi. Adam doğruyu söyleyince dokuz köyden kovacaklar, insanlar sevmeyecek ama, doğruyu söyledi. Bunu Allah sevsin, Allah râzı olsun diye, Allah'ın hoşnutluğunu kazanmak için yaptı. Tamam, Allah onu sever, Allah ondan râzı olur; bir...

"—İnsanlar kızabilirdi..."

Hayır!.. Allah insanların gönlüne sahip olur, hâkim olur. İnsanları da ondan hoşnut ve râzı eder. Evet, ilk başta biraz kızarlar ama, sonra; "Yâ bu adam doğru söylüyor, dürüst adam,

dobra dobra hakîkati söyledi. Evet biz hoşlanmadık ama, adam haklı...” derler, severler. “Bu adam dürüst, bu adam itimâda şâyan, bu adam iyi adam!” derler. Bak, Allah sevdirir.

Demek ki, insanları kızdırmak pahasına bile olsa, Allah’ın rızâsını kazanmak isteyen insandan Allah râzı olur. İnsanları da, o doğruyu söyleyen, doğru işi yapan, iyi işi yapan, Allah’ın rızâsını kazanmak için davranan insandan râzı eder, onu sevdirir.

Bunun aksi: (*Ve men iltemese rıda’n-nâsi bi-sehati’llâh*) Allah’ın kızması pahasına, insanları hoşnut etmek isteyen insanlar da olabilir. Meselâ ne olur?.. Kalkar bir fıkra anlatır, bir komiklik yapayım der. Bunu neden yapıyor? İnsanları güldürmek için, hoşnut etmek için, insanların gözüne girmek için... Tamam, ama yaptığı şey günah, söylediği söz günah; Allah’ı kızdıracak bir şey, Allah’ın sevmeyeceği, râzı olmayacağı bir şey...

İnsanların hoşnutluğunu, rızasını kazanmak için, kalbini kazanmak için Allah’ı kızdıracak işi yapanlar ne olur?.. (*Sehata’llàhu aleyh*) “Allah’ın gazabına mâruz olurlar. Bir kere Allah onlara kızar ve yaptığı rızâsına aykırı işten dolayı onu cezâlandırır. (*Ve eshate aleyhi’n-nâs*) İnsanları da ona kızdırtır.”

Üç beş kişiyi güldürecek, hoşnut edecek bir iş yaptı ama, güya onların hoşnutluğunu kazanacaktı ama; Allah’ın hoşnutluğunu da kazanamaz, öteki insanların da hoşnutluğunu kazanamaz. Sonuç itibariyle, hiç birisi sevmez. “Bu adam kötü bir adam, bu adam dalkavuk bir adam...” filân derler, insanlar yine sevmezler. Halbuki onların kalbini kazanmak için, Allah’ın sevmediği işleri yapmağa kalkışmıştı. İnsanlar da sevmez, Allah da sevmez.

Onun için, her yaptığımız işte Allah’ın rızâsını kazanmayı düşüneceğiz, aziz ve sevgili kardeşlerim!.. Yâni insanların sevgisini, hoşnutluğunu kazanmak için, alkışını kazanmak için; veyahut oy kazanmak için, kendisinden hoşnut olan insanların adedini arttırmak için, sözü eğip bükmeğe lüzum yok!.. Doğruyu söylemek lâzım, hakkı söylemek lâzım, hakkı tutmak lâzım!..

“—İnsanlar severse sevsin, sevmezse sevmesin; kızarsa kıssın, kızmazsa kızmasın; o bana âit değil! Benim vazifem hakkı söylemek, doğruyu söylemek, güzeli söylemek, haktan yana

olmaktır, doğrudan yana olmaktır." diyecek, öyle hareket edecek. Bu çok önemli bir kanun...

Türkiye'nin %99'u müslüman biliyoruz, ama ben diyar-ı gurbette Türkiye'deki olayları takip ediyorum. İnsanda vatan hasreti daha cûşa geliyor, "Türkiye'de ne oluyor, ne bitiyor?" diye, dışarıdan televizyonları, radyoları, gazeteleri dikkatle takip etmeğe çalışıyorum. Çok ahlâksızca işler oluyor, çok edepsizce işler oluyor, çok yanlış hareketler oluyor. Bu böyle gün gibi âşikâr, halkın gözü önünde, halkın sahnesinde herkes oynuyor, görüyoruz. Yapılan işleri görüyoruz, söylenen sözleri duyuyoruz, kimin hangi dalavereleri çevirdiğini görüyoruz.

Bu ülkenin %99'u müslüman, kimse de kalkıp, "Ben kâfirim, ben Allah'ı inkâr ediyorum!" demiyor; veya diyecek olan kimseler yok denecek kadar az, diyemiyorlar. O yalan yanlış işleri yapanları da biliyoruz, aslında kâfir değil ama, bu yetmiyor.

Bu hadis-i şerif önemli bir kural, Müslümanların bunu öğrenmesi lâzım!.. Allah'ın rızâsını kazanmağa çalışmalı; insanlar isterse memnun olsun, isterse hoşlanmasın... Doğruyu söylemeli, doğruyu işlemeli. İnsanların hoşnud edeceğim diye de Allah'ın rızâsına aykırı, yanlış yollara sapmamalı, yanlış işleri yapmağa girişmemeli!..

Bu çok önemli bir kural! Onun için biz tasavvuf yolunda kardeşlerimize öğretmeye çalışıyoruz. Diyoruz ki:

"—Her işinizi Allah rızâsı için yapın;

إِلٰهِي أَنْتَ مَقْصُودِي ، وَرِضَاكَ مَطْلُوبِي !

(*İlâhî ente maksùdî, ve rıdàke matlûbî*) 'Yâ Rabbî, benim maksûdum sensin! Ben seni seviyorum, senin rızânı kazanmağa çalışıyorum, her yaptığım iş senin rızân için!' deyin, ve öyle hareket edin! Bu sözü söyleyin ve bu sözün eri olmağa çalışın!" diyoruz.

Öyle dalkavukluğa, yalan yanlış işlere, kimse kaymamalı! Hele müslümansa, Allah'ın azabından, gazabından korkmalı, yanlış işlere girişmemeli!..

Aziz ve sevgili kardeşlerim, bu çok önemli bir kaide... Aksi takdirde, aksine hareket edersek, günah işlemiş oluruz. Günah işleyince de ruhu, kalbi, işi, gücü, maddesi, mânâsı mahvoluyor. Bir önceki hadis-i şerifte onu anlatmıştım; hem kalbi kararıyor, hem içinde kötü huylar doğuyor... Hem ibadete tembellik olduğundan, hayırları, sevapları işlemekte geri kalıyor; hem da geçimi daralıyor, maaşı azalıyor, kesesi boşalıyor, bereketsizlik oluyor. Onun için, her şeyi Allah'ın rızâsına uygun yapmağa çalışmalı!

Bu sözlerime bir iki hadis-i şerif ekleyerek, bu konuyu bunlar da tamamlayacağı için, bunlarla bitirmek istiyorum.

d. Haram Lokma

İbn-i Mes'ud RA'dan rivâyet edilmiş, bir hadis-i şerif okumak istiyorum. Bu çok önemli bir hadis-i şerif... Hadis-i şeriflerin hepsi önemli de, bazı hadis-i şerifler bize hayatımızda ışık tutacak çok önemli ana kuralları öğretiyor. O bakımdan ana kural öğreten hadis-i şerif demek istiyorum. Bu hadis-i şerifi onun için yine can kulağıyla dinleyin! Hattâ elinizde kalem olsun, bu söylediklerimi not alın! Çünkü bunlar ilâhî kanunlar... Ben sizin günaha girmemenizi, dünyada, ahirette mutlu olmanızı istediğim için, onları gösterecek hadis-i şerifleri özellikle seçmeğe çalışıyorum:[127]

مَنْ أَكَلَ لُقْمَةً مِنْ حَرَامٍ ، لَمْ تُقْبَلْ لَهُ صَلاَةٌ أَرْبَعِينَ لَيْلَةً ، وَلَمْ تُسْتَجَبْ لَهُ دَعْوَةٌ أَرْبَعِينَ صَبَاحًا ؛ وَكُلُّ لَحْمٍ يُنْبِتُهُ الْحَرَامُ فَالنَّارُ أَوْلَى بِهِ ، وَ إِنَّ اللُّقْمَةَ الْوَاحِدَةَ مِنَ الْحَرَامِ لَتُنْبِتُ اللَّحْمَ

(الديلمي عن ابن مسعود)

---

127 Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.III, s.591, no:5853; Abdullah ibn-i Mes'ud RA'dan.
Kenzü'l-Ummâl, c.IV, s.28, no:9266; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XX, s.55, no:21483.

RE. 409/4 (*Men ekele lokmaten min harâmin*) Haram kazanıyor, kazandıktan sonra da onunla yiyor, içiyor, geziyor, tozuyor. "Bir adam haramdan bir lokma yerse..." Ne olur?.. (*Lem tukbel lehû salâtün erbai'ne leyleten*) "Kırk gece namazı kabul olmaz; (*ve lem tüsteceb lehû da'vetün erbaîne sabâhan*) ve kırk sabah duası kabul olmaz." Gece gündüz ibadeti, duası kabul olmuyor. Neden? Bir lokma haram yedi diye...

Aziz ve sevgili kardeşlerim, bu çok önemli. Bir lokma haram yedi, kırk gece namazı kabul olmuyor, kırk sabah duası kabul olmuyor. Dua ediyor, Allah duaları kabul edici ama, kabul olmuyor. Neden? Haram yediği için...

(*Ve küllü lahmin yünbitühü'l-harâm*) "Haram yedikten sonra hâsıl olan her et ki, yediği haram lokmadan hâsıl olmuştur, meydana gelmiştir. (*Fe'n-nâru evlâ bihî*) Haramdan oluşan bir ete, cehennem ateşi daha lâyık olur; yâni mutlaka cehennemde yanar." Haram yeyip de vücudunda haram lokmadan et hâsıl olan kimsenin, o eti mutlaka cehennemde yanar, cehenneme daha lâyıktır.

(*Ve inne'l-lokmate'l-vâhidete mine'l-haram*) "Şu da bilinsin ki, haramdan bir lokma bile yese..."

"—Canım bu azdır, bunun ne kadarı vücuda geçiyor, ne kadarı sindiriliyor, ne kadarı dışarıya atılıyor; yâni bundan ne olacak, ne kadarcık et hâsıl olacak, kaç tane hücre hasıl olacak?.."

Hayır! (*Ve inne'l-lokmate'l-vâhidete mine'l-haram*) "Haramdan bir lokma bile, (*letünbitü'l-lahm*) bir et meydana getirir, et hâsıl eder, haramdan bir parça hâsıl olur." Haramdan bir parça hâsıl olduğuna göre, o da cehennemde yanacağına göre, cehenneme lâyık olduğuna göre, kişi cehenneme atılacak demektir.

O halde sevgili kardeşlerim, aman tarikatın, tasavvufun, İslâm'ın, imanın, ihlâsın, ihsânın temeli olan helâl lokma yemeğe çok dikkat edin! Kazancınız helâl olsun, elinizin emeği olsun veya meşrû yoldan kazanılmış olsun, yaptığınız işi hakkıyla yapın, aldığınız parayı hak edin. Harama dönmeyin, harama göz dikmeyin, harama el uzatmayın, haramdan gelecek kazancı kabul etmeyin, haram lokma yemeyin! Size bulaşmasın diye haramı gözleyin, haramdan sakının!..

Hani çok salgın, çok bulaşıcı hastalıklar oluyor. İnsan o hastalığın mikrobunu aldığı zaman ölüyor, halbuki bir şey yoktu. Meselâ, Mekke-i Mükerreme'de bir talebe kardeşimiz vardı, bir sebeple hastaneye düştü, kanını değiştirdiler. Kanını değiştirirken hastalıklı bir kan vermişler, kardeşimiz öldü; Allah rahmet eylesin... Halbuki öldürücü hastalığı yoktu, yeni aldığı kandaki öldürücü hastalık dolayısıyla öldü. Böyle öldürücü hastalıkları duyanlar oraya yaklaşmıyor, kaçıyorlar.

Bir cildiye, deri hastalıkları mütehassısı kardeşimiz [Dr. Tahsin Kara] anlatıyor. Antalya'da kendisine bir hasta gelmiş, öteki doktorlar bilememişler, nâdir görülen bir hastalık.

"—Nedir bu?.. Nedir bu?.."

Bizim arkadaş iyi, mesleğinde mâhir… El-hamdü lillâh, bizim kardeşlerimiz hep böyle mesleklerinde ileri oluyorlar. Öteki doktorlara:

"—Kardeşim, bu cüzzam hastalığı..." demiş.

"—Hiii, cüzzam mı?!.."

Herkes bir tarafa dağılmış. Yâni cüzzam çok kötü bir hastalık olduğundan, korkunç bir hastalık olduğundan, herkes bir tarafa kaçmış. Bizim kardeşimiz hastayla meşgul olmuş.

Ne yapalım?.. Doktorluk bir kere şerefli bir meslektir. Hastaları doktorlar tedâvi etmese, tabipler tedâvi etmese kim tedâvi edecek?.. O kaçmamış, "Allah'ın kaderidir, Allah korur." diye tedâvisi neyse onu yapmış. Ama ötekiler kaçmışlar.

Demek ki günahtan nasıl kaçacağız?.. Cüzzamdan kaçar gibi kaçacağız, aslandan kaçar gibi kaçacağız, öldürücü mikroptan kaçar gibi kaçacağız, düşmandan kaçar gibi kaçacağız. Haram lokma gerçekten düşman!

e. Hırsızın İkramı

Bu konuyu tamamlayan bir hadis-i şerif daha söyleyerek bu cuma sohbetimi bitirmek istiyorum. Demek ki, aşağı yukarı günah işlememek, haram lokma yememek, Allah'ın rızâsını kazanmağa çalışmak; "Onların gönlünü alacağım, hoşnutluğunu kazanacağım!" diye insanlara dalkavukluk etmemek, helâl lokma yemekle ilgili hadis-i şeriflerle bir bütünlük gösterdi konuşmamız... Sonuncu hadis-i şerifle bugünkü sohbetimizi tamamlayalım:[128]

مَنْ أَكَلَهَا وَهُوَ يَعْلَمُ أَنَّهَا سَرِقَةٌ ، فَقَدْ أَشْرَكَ فِي إِثْمِ سَارِقِهَا

(طب . عن ميمونة بنت سعد)

RE. 409/7 (*Men ekelehâ ve hüve ya'lemü ennehâ serikatün, fekad eşreke fî ismi sârikıhâ*) "Kim birisinden kendisine ikram edilen yemeği, o yenilen şey haramdır, çalmadır, hırsızlıktan alınmadır diye bildiği halde; haramdan kazanıldığını, hırsızlık

[128] Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XXV, s.35, no:61; Ebû Nuaym, *Ma'rifetü's-Sahàbe*, c.XXIV, s.5, no:7199; Meymûne bint-i Sa'd RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.IV, s.15, no:9267; *Mecmaü'z-Zevâid*, c.X, s.523, no:18107; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XX, s.65, no:21517

olduğunu bile bile yerse, o hırsızlığı yapanın günahına iştirak etmiş olur.”

Demek ki, bir yerde bize bir şey ikram olunduğu zaman, “Al, buyur, iç, ye... vs.” denilince, o ikram edenin de kazancının nereden olduğunu, o ikramı nereden yaptığını düşünmemiz gerekiyor. Eğer haram olan bir şeyi bize ikram ediyorsa; komşunun bahçesinden elmayı çaldı, “Al kardeşim, ben seni çok seviyorum, yarısını da sen ye!..” diyor.

Öyle şey olur mu?.. Kendisi hırsızlık yapmasa bile, hırsızlıktan alınmış elmanın yarısı, bir dilimi kendisine sunulduğu zaman onu yerse, o da hırsızlık yapmış gibi olur. Hırsızlığa ortak gibi olur.

Tabii bu hırsızlıklar şimdi elmayla filan olmuyor, elma çok basit kalıyor. Kimisi o kadar büyük hırsızlıklar yapıyor ki, deveyi hamuduyla, katırı semeriyle yutar gibi çok büyük gidiyorlar. Hazine-i hümâyuna, devletin, fakirin, fukaranın, yoksulun hakkına hortumu salıyorlar, hortumluyorlar. *Hortumlamak* sözü, hoşuma gidiyor. İtfaiyenin hortumu havuza sokup da, bir taraftan alıp öbür taraftan fışkırttığı gibi haramı yiyorlar, yiyorlar ama kendilerini mahvediyorlar.

Bu adam haramdan kazanmış, çok zengin, milyonları var, milyarları var, lüks arabaları var, yatları var, gemileri var, kotraları var, imkânları var. Herkes de başına toplanıyor... Hayır! Bu adam bu parayı nereden aldı diye düşüneceksin, oradan bir lokma bile yemeyeceksin...

Bakın, İslâm toplumu kötüleri nasıl engelliyor, hiç bir şekilde kötülüğü devam ettirmesine izin vermiyor, kötüye iltifat etmiyor. İslâm’da zâlim bir insana, “Efendim!” bile demek yok... Suçluya dalkavukluk yapmak yok, hakkı söylemek var. Sultan zàlim ise, zàlim sultanın karşısında hak sözü söylemek gerekiyor.

Aziz ve sevgili kardeşlerim! Allah-u Teàlâ Hazretleri hepimizi paslanmaz çelik gibi, kırılmaz sapasağlam müslümanlar eylesin... Paslanmayan, kırılmayan, dökülmeyen, bozulmayan, sağlam müslümanlar eylesin...

Güzel ahlâklı olalım, temiz kazanç kazanalım, temiz işler yapalım, mert olalım, hakkı söyleyelim, hakkı işleyelim, günahlardan uzak duralım, sevaplı işleri işleyelim! Allah bize

nimet verdi mi hamd edelim! Bir sıkıntımız olursa, "*Estağfiru'llàh*" deyip Mevlâmıza iltica edelim! Herhangi bir geçim darlığına uğramışsak "*Lâ havle ve lâ kuvvete illâ bi'llâh*" diyelim! Efendimiz'e salât ü selâmı çok eyleyelim, Peygamber Efendimiz'i sevelim!..

Bakın bir sohbette dört hadis-i şerifinden size bazı bölümler okudum ki, onlarda ne kadar güzel, ne kadar kıymetli bilgiler var; gördünüz. Artık bir kaç cümlesinde bu kadar güzel, kıymetli, ahlâk esasları olan hadisler deryasının, kendisinin ne kadar güzel olduğunu düşünün. Bu deryada nice inciler, mercanlar, mücevherler olduğunu anlayın. Rasûlüllah SAS Efendimiz'in sünnet-i seniyyesine sımsıkı sarılın!..

Kur'an-ı Kerim'i sevin ve Kur'an-ı Kerim'i öğrenmeğe çalışın! Her birinizin evi Kur'an-ı Kerim kursu olsun, çoluk çocuğunuza Kur'an'ı öğretin, kendiniz öğrenin! Kur'an'a göre, sünnete göre yaşayın, Allah'ın rızasını kazanın, iki cihanda aziz ve bahtiyar olun, aziz ve sevgili kardeşlerim!..

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llàhi ve berekâtühû!..

06. 06. 1997 - Kopenhag / **DANİMARKA**

25. YÖNETİCİLERİN SORUMLULUĞU

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llàhi ve berekâtühû!..

Aziz ve sevgili Akra dinleyicileri!

Bir müddetten beri sizden uzaklarda geziyoruz. İsveç, Danimarka derken, size şimdi Almanya'dan hitab ediyoruz. Kardeşlerimizin çalışmalarını görüyoruz, seviniyoruz, onları hayırlı çalışmalar için teşvik ediyoruz. Bu cuma sohbetimiz de sizlere Almanya'dan... Allah dünya ve ahiretin hayırlarını cümle müslümanlara, ülkemizin değerli halkına ihsân eylesin... Cümlemizi iki cihanda aziz ve bahtiyar eylesin...

a. Ahireti Tercih Etmek

Ebû Mûsa el-Eş'arî RA'dan rivâyet edilmiş bir hadis-i şerifle bugünkü sohbetime başlamak istiyorum. Çok temelli, köklü ana meseleyi anlatan bir hadis-i şerifle sohbetime girmiş olacağım. Bu rivâyete göre, Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[129]

مَنْ أَحَبَّ دُنْيَاهُ أَضَرَّ بِآخِرَتِهِ ، وَمَنْ أَحَبَّ آخِرَتَهُ أَضَرَّ بِدُنْيَاهُ ، فَآثِرُوا مَا يَبْقَى عَلَى مَا يَفْنَى (حم. ك. عن أبي موسى)

---

[129] Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.IV, s.412, no:19712; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.II, s.486, no:709; Hàkim, *Müstedrek*, c.IV, s.343, no:7853; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VII, s.288, no:10337; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.III, s.370, no:6308; Abd ibn-i Humeyd, *Müsned*, c.I, s.198, no:568; Kudàî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.I, s.258, no:418; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.VII, s.205; Rûyânî, *Müsned*, c.II, s.170, no:564; Ebû Mûsâ el-Eş'arî RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.IX, s.151, no:8757; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XXXIII, s.174; Abdullah ibn-i Mes'ud RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.197, no:6146; *Mecmaü'z-Zevâid*, c.X, s.435, no:17825, 17828; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.222, no:2351; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XXXXI, s.377, no:45314.

ME. 1119 (*Men ehabbe dünyâhu edarra bi-âhiretihî, ve men ehabbe âhiretehû edarra bi-dünyâhu, feâsirû mâ yebkà alâ mâ yefnâ.*) *Sadaka rasûlü'llàh, fî mâ kàl, ev kemâ kàl.*

Peygamber SAS Efendimiz'in her şeyi ve hadis-i şerifleri ne güzel! Buyuruyor ki:

(*Men ehabbe dünyâhu*) "Kim kendisinin dünyasını severse, dünya hayatını severse, (*edarra bi-âhiretihî*) ahiretine zarar verir." Dünya hayatına önem veren, dünya hayatını seven, ona yönelen, ahiretine zarar verir. (*Ve men ehabbe âhiretehû*) "Kim de ahiretini severse, (*edarra bi-dünyâhu*) o zaman dünyalığına, dünya hayatına sıkıntı vermiş olur."

O zaman ne olacak?.. (*Feâsirû mâ yebkà alâ mâ yefnâ*) "Siz bâkî olanı, fâni olana tercih eyleyin!" diye tavsiye buyuruyor, gözümüzün nûru, başımızın tacı, Peygamber'imiz, serverimiz, rehberimiz, önderimiz, Muhammed-i Mustafa *—aleyhi efdalü's-salevâti ve ekmelü't-tahiyyâtü ve't-teslimât—* Hazretleri... Yâni hepimizin ahireti, bâkî olan ahiret hayatını, fâni olan şu geçici, kısa, küçük, değersiz, dünya hayatına tercih etmemiz gerektiğini tavsiye buyuruyor.

Peygamber SAS Efendimiz kendisi nasıl yaşamış? Dillere destan, hepimize nümûne bir hayatı var. Kendisi de dünyaya meyletmemiş, dâimâ ahiretini düşünmüş, Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin rızâsını düşünmüş. Dünya malına rağbet etmemiş, dünya malını toplayacağım diye düşünmemiş, çalışmamış; eline geçen dünyalığı etrafındaki yoksul insanlara tamamen dağıtmış. Yoksulların acılarını paylaşmış, yoksulların yanına gidip onların dertleriyle dertlenmiş; kulübelerine girmiş, hastalarını ziyaret etmiş, lokmayı onlarla paylaşmış. Zenginleri onlara yardım etmeye teşvik eylemiş, fakirleri sabırlı olmaya teşvik eylemiş.

Aç olup da karşısına gelip, "Açım yâ Rasûlallah!" diyene; "Bak ben senden daha açım!" diye, kendi karnına bağladığı sıcak taşları göstermiş. Anlaşılan sıcak taşı karnına bağlayınca, oralarda açlık hissi biraz bastırılıyor galiba...

Kendisi dünya hayatına önem vermemiş. Acaba isteseydi hükümdarlar gibi yaşayamaz mıydı?..

Kesin olarak söylüyoruz, yaşardı. Çünkü kendisine teklif de olunmuştu:

“—Sen hükümdar bir peygamber mi olmak istersin, yoksa kul bir peygamber mi olmak istersin? Hangisini istersin?..” diye, Cebrâil AS Allah’ın emriyle kendisine soruyor.

Yâni Süleyman AS devlet başkanı, hükümdar, aynı zamanda peygamber; o da Allah’ın güzel kullarından birisi... Peygamber Efendimiz öyle de olabilirdi. Peygamber SAS Efendimiz:

“—Hayır, ben ahireti tercih ederim! Bir gün tok olayım, iki gün aç olayım...” diyor, ahireti istiyor.

Kendisinin duası makbul, “Ne istersen verilecek!” deniliyor;

“—Ben duamı ahirete bıraktım, ahirette ümmetimin affını isteyeceğim.” diyor.

Peygamber SAS Efendimiz kesin olarak, önüne kadar gelmiş olan teklifi reddediyor.

Cebrâil AS buyuruyor ki:

“—Bak şu etrafındaki dağları, dilersen Allah sana altın yapacak?”

“—Hayır istemem!” diyor.

Altın olmasını da istemiyor, kendisi mütevazi yaşamış...

Bir mübarek, cennetlik hanımefendi, Peygamber Efendimiz’in çok basit, sert bir yerde yattığını görünce, bir döşek yapmış, Peygamber Efendimiz’e getirmiş. O zamanın imkânlarıyla her halde koyun yünü filân doldurmuştur, yünden yumuşak bir döşek olmuştur. Efendimiz onu ertesi gün geriye göndertiyor. “Bu gece çok rahat uyudum.” diyor, yâni yatakta rahat ettiğini söylüyor; teheccüd namazına kalkmakta zorlandığı için yatağı göndertiyor.

Efendimiz’in kendi yaşantısında, eline geçen, sofra örtüsü üzerine yığılan malı, yiyeceği, parayı avuç avuç dağıttığını, yarına bir şey biriktirmediğini biliyoruz. Mütevazi yaşadığını biliyoruz. O zamanın en ucuz elbisesi olan yün, sof giydiğini biliyoruz. Sôfîler de onun için sof giyiyorlar.

Peygamber SAS Efendimiz’in aç durduğunu, oruç tuttuğunu, aylarca evinden duman tütmediğini biliyoruz. Hurmayla, sütle vaziyeti idâre ettiğini, sevap kazanmağa gayret ettiğini, cihad ettiğini biliyoruz. Kendisi böyle yaşamış, bize de böyle tavsiye ediyor.

Eski evliyâullahtan birisi diyor ki:

“—Ömrümde, dünya ile ahireti beraber götürmeyi denedim, ‘Hem dünyalığım tıkırında olsun, iyi olsun; hem de ahiret sevabını kazanacak şekilde yaşayayım!’ dedim; olmadı.” diyor.

Tam olmuyor. O halde ne olacak?.. Ahireti tercih edeceğiz. Yâni insan dünyalığı tercih etti mi, bu hayatı esas aldı mı, “Bu hayatım güzel olsun!” dedi mi, ahiretine mutlaka zararı oluyor. Namazı kılamıyor, cumayı kaçırıyor, seyahatti, kazançtı, alışverişti, şuydu, buydu derken günahlar, hatalar olabiliyor. Onun için ahireti esas almak lâzım!

Ahireti esas aldığı zaman da dünyalık bir takım faydalar elinden kaçabiliyor.

“—Gel sana teklif ediyorum, seninle şu ortaklığı yapalım!”

“—Nasıl olacak?..”

“—İşte biraz haram var, günah var, işin karanlık tarafları var, insanın gönlüne yatkın olmayan köşeleri var; ama çok para gelecek...”

“—Hayır, istemem!”

Neden?.. Müslümanın günah ihtimali olunca kaçması lâzım, takvâ ehli olması lâzım... Peygamber Efendimiz böyle yapmayı tavsiye ediyor.

Muhterem kardeşlerim! Hepimiz bu dünya hayatında yaşıyoruz. İmkân olsa bin yıl yaşamak isteriz, binlerce yıl yaşamak isteriz, uzun ömür isteriz, istiyoruz. Allah sizlere ve bizlere hayırlı uzun ömür versin de, hayırlı işleri daha çok yapalım, uzun süre hayırlı işleri yapalım!..

Uzun ömür istiyoruz, rahat istiyoruz, huzur istiyoruz, güzel yemek, güzel giyinmek istiyoruz. İnsanın tabiatında bu var. Yâni kendisine yarayacak şeyleri, kendisini mutlu edecek, müreffeh edecek şeyleri toplama arzusu var. Ama burada kendimizi tutmalıyız. Harama kaçmamalıyız, harama tenezzül etmemeliyiz, harama râzı olmamalıyız. Harama, günaha yanaşmamaya, çok dikkat etmeliyiz! Bu çok önemli...

Tabi bu kazanç konusunda olduğu gibi, yaşamdaki diğer hedeflerimizde de önemli. Diyelim ki, bir insan kazançtan başka ne gibi işler yapabilir?.. Meselâ evlilik olur. Bu kişisel, şahsî

atılım, burada da ahireti düşüneceğiz. Yâni sevap kazanmayı düşüneceğiz, hayırlı evlât yetiştirmeyi düşüneceğiz, hayırlı bir eş seçmeyi düşüneceğiz. Kendimiz evlenmişiz, çoluk çocuklarımıza da, torunlarımıza da onu düşüneceğiz. Bir iş kuracağız, hayırlısını düşüneceğiz. Bir faaliyette bulunacağız, hayırlı olanını yapacağız. Bizi bir şeye davet ediyorlar; hayırlı ise, "Evet..." diyeceğiz; hayırlı değilse, "Hayır!" diyeceğiz;

Her işimizde böyle olmalıyız. Hakkı tutmalıyız. Dünyamıza zarar verse bile, ahiret sevabı kazanmak için hayırlı işi yapmalıyız. Bu çok mühim bir kaide, çok önemli temel bir görüş... Her işimizi buna göre yapmalıyız. Dünya fâni, kimseye kalmıyor.

Bu dünya hayatında bir çok kimsenin neden yanıldığını düşünürseniz; kàtillerin, hırsızların, arsızların, yüzsüzlerin, rüşvetçilerin, daha başka ne kadar gayr-i ahlâkî, gayr-i insanî, gayr-i meşrû, gayr-i kanûnî iş varsa, hepsini insanlar niçin yapıyor?.. Eroin kaçırıyor, yol kesiyor... Bunlar hep menfaatten olmuyor mu? Yâni bu dünya hayatının, süflî hayatın, cüz'î hayatın menfaatleri için, insanlar birbirlerini kurtlar gibi saldırıp yiyorlar. Tabi biz burada aklımızı başımıza toplamalıyız. Ahiret insanı olmalıyız, ahiretin aşıklısı olmalıyız. Mahkeme-i kübrâyı düşünmeliyiz. Her yaptığımız işi onun için yapmalıyız.

"—Hocam böyle bir hadis-i şerifi bu cuma gününde niye seçtin?" derseniz; ben Türkiye'yi şimdi uzaktan seyrediyorum, uzaydan seyreder gibi... Türkiye'yi yurt dışından seyrediyorum. Televizyonumuzu, çanak antenimizi ayarladık, beş altı tane kanalın her birinden, saat başı haberleri tâkip ederek inceliyoruz; çok üzülüyorum.

Türkiye şehidler diyarı, gàziler yurdu ve İslâm dinine bağlı insanların %99 çoğunlukta olduğu bir ülke... Tabii bütün bu durumun her yerde görünmesi lâzım; toplum hayatında görülmesi lâzım, özel hayatta görülmesi lâzım, siyasî hayatta görülmesi lâzım!.. Ticarî hayatta bu güzelliklerin aksetmesi lâzım!.. Yâni güzel malzemeyle yapılmış, kurulmuş olan şeylerin, güzel bir görünümde olması lâzım!..

Ama öyle değil... Meclise bakıyorum, meclisteki konuşmalara bakıyorum, partilerin beyanlarına bakıyorum, ticarî hayata

bakıyorum, askerlere bakıyorum, eğlencelerine bakıyorum... Televizyonda istemesek de, arada reklam diyor; hadi bakalım, karşımıza göbeği çıplak, omuzu açık, eteği bilmem neresine kadar... Yâni bunların bir kısmının yasak olması lâzım! Külhânî konuşma... "Bu külhanî konuşma gündüz vaktinde, benim çocuğum televizyon seyrederken ne arıyor?" diye soracak. Filmde geçiyor ama, olsun, bir ahlâk yasası olmalı... Çocuklarımızı iyi yetiştirmek bakımından, kötü şeyleri bilmesinler, öğrenmesinler diye... Sokakta küfürden nasıl koruyorsak, filmde de realist olacak, gerçekçi olacak diye en kötü şeyleri mi söyleyelim?..

Bakıyorum, her şey biraz istenmeyen bir duruma gelmiş. Temennîmiz herkeste ahlâka uygun faziletli insan görünümünü görmek, görüntüsünü almak. Ama maalesef her yerde, çok acı şeyler görüyoruz. Asıl vazifemiz, görevimiz insanları ahlâklı faziletli yetiştirmek olduğu için de, bu neden olmuyor diye bakıyoruz, düşünüyoruz, üzülüyoruz.

Muhterem kardeşlerim, bunun temelinde îman var. İman olmadı mı, insan insan olmuyor, insan-ı kâmil hiç olmuyor. İman olmadı mı, insanlar o zaman dünyalık peşinde koşuyor, zeki canavarlar oluyor, başkasına zarar veriyor. İman olacak, İslâm olacak, irfan olacak; ondan sonra insan iyi bir insan olacak.

Bu gerçeğin görülmemesi halinde bu dünya batar. Yâni bu ülke batar demiyorum, Batı daha beter... Şimdi batıyı görüyoruz, şu anda batı ülkesinde bulunuyoruz, bir kaç ülkeyi gezdik, Batı daha korkunç durumda, daha acı durumda... Dünya batar.

Eski edebiyat klâsiklerinde, büyük yazarların, büyük şairlerin eserlerinde, romanlarda okuduğumuz, hamâset, kahramanlık, fazilet çizgili romanların bazılarında gördüğümüz şeyler... Meselâ bakıyorum bir film artistimiz, ses sanatkârımız, geziyor, gençlere:

"—Aman içki içmeyin, aman uyuşturucuya meyletmeyin!" diyor.

Bak ne kadar iyi güzel bir vazife yapıyor, herkes de coşkuyla onun yaptığı toplantıya koşuyor, salon tıklım tıklım... Keşke herkes böyle çalışsa, herkes üzerine düşen görevi yapsa da, her taraf gülistan olsa, gül bahçesi olsa; yaseminler, sümbüller, güller, bülbüllerle çok güzel bir dünya olsa...

Bu da bizim elimizde... Dünyayı cehenneme çevirmek de, bizim çalışmalarımızın kötü olmasından... Birbirimize kan kusturmak da bizim ahlâkımızın kötü sonunda olabilir.

Onun için, bu birinci hadis-i şerifi hepinize sunuyorum, aklınıza nakşetmenizi ricâ ediyorum. Ahireti düşünelim, Allah'tan rahmetini, rızâsını isteyelim! Ahirette mahkeme-i kübrâda hesap vereceğimizi nazar-ı dikkate alarak, faziletli insan olmağa zararımıza da olsa gayret edelim!..

Bakın şimdi burada güzel huylu olmak ve ahireti düşünmek derken, bazen insanın iyi bir şeyi yapmak için, kendini tehlikeye atması da gerekebilir. Meselâ çocuk yolda yürüyor, otomobil geliyor; kendinizi tehlikeye atarak, atlayıp onu otomobilin altında kalmaktan kurtarıyorsunuz... Veya birisi suya düşmüş, atlıyorsunuz onu kurtarıyorsunuz... Veyahut yanlış yolda giden bir insanı doğru yola çekiyorsunuz, onun için de şunu yapıyorsunuz, bunu yapıyorsunuz...

Demek ki insanın bazen, fazilet için kendisini tehlikeye atması, vatan için tehlikeye atması, dini, imanı için tehlikeye atması olabilir. Gerekirse gözüpek de olup faziletleri icrâ etmek için, fazileti hâkim kılmak için, cesur olmak, hakkı söylemekten yılmamak, çekinmemek de lâzım!..

Rahmetli —mekânı cennet olsun— Mehmet Akif ne güzel söylüyor:

Çiğnerim, çiğnenirim, hakkı tutar kaldırırım!

Yâni çiğnemek olabilir, çiğnenmek de olabilir. Ama mühim olan hakkı tutmak, hakkı pâyimâl etmemek, ayaklar altında çiğnettirmemek, perişan etmemek... Bütün bunların hepsinin temelinde ahiret inancı var, ahireti mâmur etme düşüncesi var... Onun için bu hadis-i şerifi okudum. Herkes bu hadis-i şerifi okusun, Türkiye de kurtulur, dünya da kurtulur; insan nesli de kurtulur, çevre de kurtulur. Yâni ormanlar, böcekler, kuşlar, kelebekler de kurtulur. Onun için bu hadis-i şerifi sizlere birinci hadis-i şerif olarak sundum.

b. Mazluma Yardım Etmek

İkinci hadis-i şerif... Hadis-i şerifler tarihten, müzeden çıkma konular olmasın, günümüzde bazı dertlerimize merhem olsun, şifa olsun, devâ olsun diye bu hadis-i şerifi seçtim. Sevgili kardeşlerim, bu da Sehl ibn-i Huneyf RA'dan rivâyet olunmuş:[130]

مَنْ أُذِلَّ عِنْدَهُ مُؤْمِنٌ فَلَمْ يَنْصُرْهُ، وَهُوَ يَقْدِرُ عَلٰى أَنْ يَنْصُرَهُ، أَذَلَّهُ اللّٰهُ عَلٰى رُؤُوسِ الْأَشْهَادِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ (حم. عن سهل بن حنيف)

ME. 1130 (*Men üzille indehû mü'minün felem yensurhü, ve hüve yakdiru alâ en yensurahû, ezellehu'llàhu alâ ruûsi'l-eşhâdi yevme'l-kıyâmeh.*) *Sadaka rasûlü'llàh.*

Bu da mazluma yardım etmek, mü'mine yardım etmek konusunda bir hadis-i şeriftir. Bu da çok önemlidir, fazilettir, kahramanlıktır; çizgi romanlardaki, bizim eski tarihî kahramanlarımız hep mazlumun yardımına koşmuşlardır. Peygamber SAS Efendimiz bu hadis-i şerifte ne buyuruyor:

(*Men üzille indehû mü'minün*) "Kimin bulunduğu mecliste bir mü'min horlanıyorsa, kötüleniyorsa, zillete uğrattırılıyorsa; (*felem yensurhü*) olay önünde cereyan ediyor, oluyor, onu gördüğü halde o mü'min kardeşine yardım etmiyorsa; (*ve hüve yakdiru alâ en yensurahû*) yardım etmeğe kudreti yettiği halde yardım etmiyorsa..." Tabii kendisi de eli kolu bağlı, kelepçeli; karşısındaki mü'mine işkence ediliyor, horlanıyor, zelil duruma itilmeye çalışılıyor, eli kelepçeli, bir şey yapamıyor, tamam... "Bir kişi yardım etmeğe gücü yettiği halde kendisinin önünde horlanan, zillete uğratılmak istenen mü'mine yardım etmezse; (*ezellehu'llàhu alâ ruûsi'l-eşhâdi yevme'l-kıyâmeh.*) bütün insanların gözleri, bakışları önünde, şahitlerin huzurunda, Allah o

---

[130] Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.III, s.487, no:16028; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.VI, s.73, no:5554; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VI, s.110, no:7633; Sehl ibn-i Huneyf RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.415, no:7214; *Mecmaü'z-Zevâid*, c.VII, s.526, no:12136; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XXXXI, s.404, no:45480.

yardım etmeğe gücü yettiği halde yardım etmeyen kişiye ahirette zillet verir, perişan eder. Mahkeme-i kübrâda bu dünyadaki ihmâlini burnundan acı acı, feci feci çıkarttırır, cezâsını orada verir."

Muhterem kardeşlerim! Bu hadis-i şerifte bir fazilet kàidesini daha görüyoruz. Ne yapmamız lâzım?.. Bir haksızlık yapıldığı zaman sesimizi yükseltmemiz lâzım!.. Haksızlığı engellemeliyiz. Birisine zulmediliyorsa, mazlumun yardımına koşmalıyız. Birisi horlanıyorsa, horlanana yardımcı olmalıyız. Ama tanıdığımız, ama tanımadığımız, ama dostumuz, ama düşmanımız; haksız yere zulmediliyor, haksızlık var... Yâni bir suç işlemiş de, onun cezâsı verilme gibi bir durum değil de, bir haksız durum var. O kişi de ona yardım etmiyor, o zaman Allah ahirette onu yardım etmediği için perişan edecek.

Buradan şu çıkıyor: Ey güç, kuvvet sahipleri! Ey elinde, iktidar olan, imkân olan, güç, kuvvet olan, pazusu olan, makamı olan, mevkii olan kimseler! Dünyanın neresinde olursa olsun, mazlumlara yardımcı olun!..

Bakın, Cezayir için aylardır, yıllardır yalan söylendi. Cezayir'deki zulmün başladığı zamanın üzerinden kaç yıl geçti? Yâni seçimi kazandıkları halde askerî darbe ve Fransa yanlısı, batı yanlısı bir kukla idârenin halka zulmü sonucunda altmış bin kişi öldü. Her seferinde bizim bazı televizyonlarımız, gazetelerimiz:

"—Orada müslümanlar kadınların, çocukların boğazlarını kesti." diye gösterdi.

Biz buna hiç bir zaman inanmadık ve hiç bir zaman bu sözü nakletmedik. Hiç bir zaman bu yalana alet olmadık. Ama bugünkü televizyonda gördüm, *News Week* dergisiydi. Orada bu işleri o hain, o zàlim, o askerî hükümetin yaptığını; maskeli çeteler tutup, halkın üstüne saldırtıp, boğazlarını keserek öldürenlerin, bizzat o Batı ajanı askerî idâreciler olduğunu yazdı. *News Week* dergisi ciddî bir Amerikan dergisi... Geçen haftalarda Avrupa'daki bir dergi de yazmıştı, onun ismini şu anda hatırıma getiremedim. Yâni Batılılar da bunu anladılar.

Biz önceden anlamıştık. Söylediğimiz zaman, diyorlardı ki:

"—Siz müslümansınız, müslümanları kayırıyorsunuz, müslümanları savunuyorsunuz."

Hayır, seziyorduk ki burada bir bit yeniği var. Yâni niye kessin?.. Ötekisinin kesmesi için sebep var; seçimi bu taraf kazanmış, o da seçimi kazandığı halde yönetimin başına geçmiş, halkı sindirmeğe çalışıyor. Sebep seziliyor. Berikisinin zulüm yapmasına lüzumu yok ki, halka niye zulüm yapsın?.. Yapsa, haksız yere yönetimi elde eden kişilere yapar, onların zulmünü engellemeye çalışır. Burada bir yalan olduğu âşikâr idi ve şimdi gün yüzüne çıkıyor.

Bizim Türkiye'de bu haberleri tamamen ters olarak, mazlumu karalayarak veren, haber kaynakları —ben *medya* demeye de çok kızıyorum, hiç hoşuma gitmiyor, yabancı kelime kullanmayı zaten sevmiyorum— basın-yayın utansın! "Müslümanlar boğaz kesti." diyenlerin hepsi, kaç sefer dedilerse o kadar defa utansınlar ki, işte bunu o hain, askerî, ajan, Batı yanlısı idârecilerin milletlerinin aleyhine yaptığı anlaşıldı.

Tabii, bu durumda ne yapmak gerekiyordu? Herkesin her yerden, her türlü, elinden geldiği her şekilde mazluma yardımcı olması gerekiyordu. Yapanlar yaptı, yapmayanlar yapmadı.

Meselâ, diyelim ki, isim vermek istemiyorum, güya İslâm ülkelerinden birisi, arada binlerce kilometre var; Cezayir idâresini destekledi, halkına karşı tavır aldı. Çünkü kendisi de zâlim bir idâre, halkından kendisi de korkuyor. Onun için Cezayir idâresini destekledi, halkının karşısında yer aldı. Yanlış bir iş yaptı. Çünkü Amerika'nın güdümünde bir idâreydi.

Yine aynı idâre biliyorum, müslüman Sudan'da hristiyan batılılar, devleti yıpratmak için, hudutlara yakın yerlerde isyan çıkarıyorlar. Güya bir müslüman ülke, o isyancı hristiyanlara gemiyle silah yardımı gönderiyor.

Demek ki, dünyada buna benzer şeyler olabiliyor. Hani Amerikan filmlerinde, polis müdürünün, emniyet müdürünün, eroin şebekesinin başkanı çıkması filan gibi, polis filmlerinde, gangster filmlerinde gördüğümüz gibi... Allah İslâm ülkelerini başlarına da müslüman idareciler, hakkı bilen, hakkı söyleyen idareciler, halkına hizmet eden idareciler ihsân eylesin... Onlar bulunsunlar, onlar çalışsınlar.

Biz Avrupa'da gezdiğimiz zaman, "Hocam en çok ne dikkatinizi çekti?" diyecek olursanız; yâni:

"—İsveç'i gördünüz, Danimarka'yı gördünüz, Hamburg'u gördünüz, Essen'i gördünüz, Almanya'nın korkunç sanayi bölgesi Ruhr bölgesini gezdiniz; ne gördünüz?.."

Halkına hizmet eden bir anlayış gördüm. İdareciler halka hizmet etmek istiyor. Yönetim halkına hizmet etmiş, yollar açmış, sıcak suyu, soğuk suyu getirmiş, gıda meselesini halletmiş; süt, et, ekmek, su, hiç bir zaman, hiç bir yerde sorun değil... Hava sorun, sanayiden dolayı... Sanayi bacalarından çıkan veyahut otomobillerden, vasıtalardan çıkan gazlardan dolayı hava öyle sorun olmuş. Onu da engellemenin çarelerini arıyor, kurşunsuz benzini teşvik ediyor, çevreyi düzgün tutacak, kirletmeyecek çareler arıyor...

Yâni benim en çok dikkat ettiğim ve ülkem için de özlediğim temennî ettiğim, hükümetin, askerin, hâkimin, savcının, herkesin

hakka yardımcı olmaya çalışması ve milletine hizmet etmesi, milletini kayırması, kollaması ve ilerletmeye çalışması...

Bizim Türkiye'mizde de her şey öyle olmalı, herkes halkın ve hakkın hizmetinde olmalı!.. Bu iki söz yan yana çok yakışıyor. Yâni hakkın hizmetinde olacak; mü'mince, Allah'tan korkarak, Kur'an'a uygun, imana uygun, ahiret hesabını düşünen bir şekilde hakkın hizmetinde olacak! Halkın hizmetinde olacak; halkın refah seviyesini, gelir seviyesini arttırmağa çalışacak, göçü engellemeğe çalışacak, gıdasını sağlamağa çalışacak... Gecekondu mahallelerini yok etmeğe çalışacak, herkesi ev bark sahibi yapacak, aş ve iş verecek... Ülkeyi güzelleştirecek, millî parkları koruyacak, kıyıları kollayacak, sit alanlarını, tarihî eserleri koruyacak.

Aziz ve sevgili kardeşlerim, hep böyle şeyler istiyoruz ve bunları sadece temennî etmiyoruz. Biz şahsen, şu konuşmayı yapan kardeşiniz ve benim etrafımdaki kardeşlerim, biz çevreyi korumak için fiilen çalışıyoruz. Şu kadar çevre derneği kurduk, şu kadar orman tesis ettik. Bunu neden yapıyoruz?.. Türkiye'mizi güzelleştirmek için...

Ülkemizin her tarafını çiçeklerle donatmak istiyoruz. Yemyeşil, rengarenk, pırıl pırıl, ışıl ışıl bir ülke yapalım diye her türlü zahmete, fedakârlığa hazırız. Bahçıvan elbisesi giyip, tırmığı, kazmayı, küreği alıp, çalışmağa hazırız. Çöpleri toplamağa hazırız, orman dikmeye hazırız, çorak yerleri yeşillendirmeğe hazırız. Hakk'ın emri üzere, halkın hizmetinde olmak ne güzel şey... Çünkü insan halka hizmet etti mi, oradan sevap kazanır.

c. Zàlim Yönetici

Biraz günün meselelerine yakın diye düşündüğüm hadis-i şeriflerden üçüncüsünü de okuyarak, hoca olarak, ilim adamı olarak, üniversite profesörü olarak, benim de mâneviyat sahasından, vaaz yoluyla bile olsa sorunlara çözüm bulmak için karınca kararınca bir katkım olsun diye, faydalı olmak istiyorum.

Peygamber SAS Efendimiz, Ma'kıl ibn-i Yesâr el-Müzenî'den Buhârî ve Müslim'in rivâyet ettiği üzere, buyurmuş ki:[131]

مَا مِنْ وَالٍ يَلِي رَعِيَّةً مِنَ الْمُسْلِمِينَ ، فَيَمُوتُ وَهُوَ غَاشٌّ لَهُمْ ، إِلاَّ حَرَّمَ اللَّهُ عَلَيْهِ الْجَنَّةَ (خ. م. عن معقل بن يسار المزني)

ME. 1066 (*Mâ min vâlin yelî raiyyeten mine'l-müslimîn, feyemûtü ve hüve gàşşun lehüm, illâ harrama'llàhu aleyhi'l-cenneh.*)

"Herhangi bir vali yoktur ki, müslümanların başına geçer, onlara zulmederek ölürse; (*harrama'llàhu aleyhi'l-cenneh*) Allah ona cenneti haram kılar."

Bu hadis-i şerifin altında bir başka rivâyet daha var:[132]

مَا مِنْ عَبْدٍ يَسْتَرْعِيهِ اللَّهُ رَعِيَّةً ، فَلَمْ يَحُطْهَا بِنَصِيحَةٍ ، إِلاَّ لَمْ يَجِدْ رَائِحَةَ الْجَنَّةِ (خ. م. عن معقل بن يسار)

ME. 1068 (*Mâ min abdin yestar'îhi'llàhu raiyyeten, felem yehuthâ bi-nasîhatin, illâ lem yecid râihate'l-cenneh.*)

Bu da sorumlulara yönelik, elinde güç kuvvet olanlara yönelik bir ilâhî cümle, Peygamber SAS'in mübarek ikazı... Peygamber Efendimiz SAS buyuruyor ki:

"Hiç bir vâli yoktur ki, müslümanlardan bir gruba, bir görev alarak onların başına geçmiş olsun, onlara samîmiyetle hizmet etmiş olmasın, onlara hıyânet etmiş olsun, cezâsını bulmasın;

---

[131] Buhàrî, *Sahîh*, c.VI, s.2614, no:6732; Ma'kıl ibn-i Yesâr RA'dan.

[132] Buhàrî, *Sahîh*, c.VI, s.2614, no:6731; Ma'kıl ibn-i Yesâr RA'dan.

Kudàî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.II, s.21, no:804; Ebû Nuaym, *Ahbâr-ı Isfahan*, c.II, s.189, no:488; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.IV, s.58, no:6181; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.VI, s.200; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XXXXV, s.375; Abdurrahman ibn-i Semre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VI, s.33, no:14726; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XIX, s.197, no:20555.

mümkün değil... (*Lem yecid râihate'l-cenneh*) O sorumlu görevli, yönetici, yüksek şahsiyet cennetin kokusunu bile duyamaz."

Demek ki, güç kuvvet sahibi Allah'ın huzurunda sorumludur, Allah'a hesap verecek. Ama nereden hesap verecek?.. Yönetici olarak tâyin olunduğu yerde, kendisinin vazifelerini yapıp yapmadığından sorgu suale tâbî olacak. Millete, halka hizmet edip etmediğinden sorumlu olacak. Onlara hile mi yapmış, aldatmış mı, yoksa samîmî davranmamış mı, yan gelip yatmış mı, işleri ters mi götürmüş?.. Oradan sorgu suale uğrayacak.

Eğer öyle bir ters durumu varsa, aldatmışsa, ya da onlara samîmî hizmet yapmamışsa, cennetin kokusunu bile koklayamaz, cennet ona haram olur, ahireti mahvolur. Bunu duyan bir insan, keyfi bilir, nasıl hareket ederse etsin, mü'minse...

Tabii bazı insanlar imanlı değil, inançlı değil, müslüman değil, mü'min değil... Yâni bir insan müslüman olmayıp da samîmî yahudi olsa, samîmî hristiyan olsa, yâni Hazret-i İsâ'nın, Hazret-i Mûsâ'nın istediği tarzda bir insan olsa, yine haktan ayrılmamalı!..

Hatırlıyorum, küçükken Kapalıçarşı'da benim bulunduğum dükkâna, ellerine siyah eldiven giymiş, başı örtülü, ayağı siyah çoraplı, yaşlı bir nasrânî, hristiyan kadıncağız geldi. Kadıncağız o kadar titiz ki: "Aman, bir lokma yanlışlık olmasın, haram olmasın, aman bir haksızlık olmasın, yanlışlık olmasın, hata olmasın, eksik vermiş olmayayım." diye tekrar tekrar söyledi. Hayran kaldım.

Tabii o dinlerin de aslı hakîkî, ilâhî; Mûsâ AS bizim peygamberimiz, İsâ AS bizim peygamberimiz... O halde Hazret-i Mûsâ'ya tâbi olan Mûsevîler de, Hazret-i İsâ'ya tâbî olan İsevîler de Allah'ın kanunlarıyla bağımlı... Onlar da dürüst olacak, onlar da bir milleti batırmak için, o milletin içinde fitne fesat çıkartmayacak.

Türkiye'deki olayların arkasında Batı var, Amerika var, Avrupa var... Yapmaması lâzım! Yâni gerçek hristiyansa, hiç bir kimsenin hakkını çiğnememesi lâzım, zulmetmemesi lâzım! Gerçek yahudiyse, Filistin'de zulmetmemesi lâzım, başka bir yerde bir haksızlık etmemesi lâzım!.. Dinlerin kökü hepsi aynı olduğundan, o hak peygamberlerin hepsini Allah gönderdiğinden, esas itibariyle hepsi aynı konuda birleşirler.

Yâni, bir insan yönetici olarak mü'minse, mesele yok... Amma îmanı yoksa, kıpkızılsa, kapkaraysa, işte o zaman çok fena oluyor. Çünkü sorumluluk duymuyor, hesaba çekileceğini bilmiyor. Sadece, "Hesabı nasıl atlatırım, teftişi nasıl geçiririm, insanların gözünü nasıl boyarım, işimi nasıl yürütürüm?" diye, dünyadaki mahkemeyi düşünüyor. Allah bizi öylelerinden korusun, çünkü bunlar en tehlikeli insanlar...

Size güleceğiniz bir şey anlatayım: Almanya'da cuma namazına gideceğiz. Evde namaz kılarken önüm, arkam güzelce örtünsün diye giydiğim beyaz bir cübbem var. Cuma abdestini aldım, hazırlandık, cübbemi de giydim. Bir de uzun sarığım var, dolandıra dolandıra onu da başıma sardım. Arkasını da omuzuma uzattım, sarıklı, kavuklu cübbeli bir insan oldum. Arkadaşlara da şaka olsun diye sordum:

"—Ben şimdi kime benziyorum?.. Sudanlıya mı benziyorum, İranlı'ya mı benziyorum, Pakistanlıya mı benziyorum, Afganlıya mı benziyorum?"

Güldük tabii. Bunu siz de gülün diye, tebessüm edin diye söylüyorum.

Sonra ne oldu?.. Sonra bu cübbeyle, bu sarığımızla sallana sallana, elimizde tesbih, camiye kadar gittik. Kimse gık demedi. Almanya hristiyan ülke, kimse bir şey demedi. Düşündüm, Türkiye'de nelerle uğraşıyoruz. Sarık sevap... Sarıkla kılınan namaz, sarıksız kılınan namazdan kat kat fazla sevaplı, yetmiş kat daha sevaplı... Bu sevabı kazanmak için benim sarık sarmam lâzım!..

"—Camide sardın, dışarıda sarma!.."

Mübarek, dışarıda sarsam ne olur, dışarıda sarınca ne olur?..

Televizyonda izledik: Beyazıt Camii'nden sarıklı cübbeli kardeşleri yakaladılar, bir de sarıklı cübbeli bir başkasını yakaladılar. Sonradan baktılar ki, o turist imiş, seyyah imiş, başka ülkeden gelmiş. Onu saldılar. Bu akla, mantığa, insaniyete, insan haklarına, hürriyetlere uyuyor mu?.. Birisi yabancı, misafir burada değil; o serbest, sarığı cübbeyi giyebiliyor. Berikisi Türkiye'nin kendi sahibi, kendi ülkesinde bunu giyemiyor. Burada bir haksızlık var!..

Sayın reisicumhurun bir konuşmasını az önce okuyordum, bana Hamburg'da faks etmişler. Hamburg'dan gelen arkadaşım yeni getirdi. Hangi gazetede olduğunu, tarihini fark edemedim ama diyor ki:

"—Hepimizin hukuka saygılı olmamız lâzım, Türkiye bir hukuk devletidir." diyor.

Tabii, ben bunu duyunca hemen, "Hukuk devleti olmak yetmez!" dedim. Çünkü en ilkel toplumda bile bir hukuk vardır. Hukuk yetmez, sayın reisicumhur hukukun arkasından söylüyor. Hatta hukuk olması, kanunlar olması yetmez, kanunların âdil olması lâzım, insan haklarına uygun olması lâzım!..

Devlet tecrübesi yüksek olan, bakanlık yapmış olan, başbakanlık müsteşarlığı yapmış olan çok sevdiğim, çok hürmet ettiğim bir zât-ı muhterem de diyor ki:

"—İnsan haklarına aykırılık varsa, özgürlüklere, çağdaşlığa aykırılık varsa, o değiştirilir, orada inat etmemek lâzım! Bundan ne olacak, öyle olsa ne olur, böyle olsa ne olur?.."

Ben Almanya'da sarıkla, cübbeyle gezdim bir şey olmadı. Ne Almanya yıkıldı, ne başka bir şey oldu; ama ben sevap kazandım. Almanya'da daha iyi bir ortam var diye, Almanya yükseliyor. İnsan haklarına saygı var diye, güven geliyor, insanlar Almanya'ya girmek istiyor. O da her insan pat diye içeri girmesin diye, vizeler koymuş. Bazen yanınızdaki arkadaşın vizesi olmadığı için içeri giremiyor.

Aziz ve muhterem kardeşlerim! Yöneticilerin Allah'tan korkması lâzım, korkmazsa her türlü kötülük oradan çıkıyor dedik. Mü'minlerin yöneticilere dua etmesini de Peygamber SAS Efendimiz tavsiye ediyor. Onun için, cuma hutbesinde de eskinden yöneticilere dua edilirdi. Hepimiz dua edelim! Allah yöneticilerimize akıl, fikir, iz'an, irfan ihsân etsin... İman-ı kâmil, ahlâk-ı hasene nâsib eylesin... Hepimize, bütün İslâm ülkelerine iyi yöneticiler ihsân eylesin...

D-8'ler de herhalde İstanbul'da toplantı halindeler. Tüm dünyada bütün idârecilerin iyi insanlar olmasını temennî ediyoruz. Kötü niyetli, art niyetli, geri, olmamış, ham, çiğ, ekşi,

turşu insanlar da kenara çekilsinler de, millete gölge etmesinler de, millet başka ihsân istemeyecek...

Allah-u Teàlâ Hazretleri hepimizi ahireti düşünen, rızâsını kazanmağa çalışan, hayırlı faziletli, erdemli, kıymetli insanlar eylesin... Allah hepinizden râzı olsun...

Aziz ve sevgili Akra dinleyicileri, *es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llàhi ve berekâtühû!..*

13. 06. 1997 - ALMANYA

27. ALİMLERİN ŞEREFİ VE İTİBARI

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llàhi ve berekâtühû!..

Aziz ve sevgili Akra dinleyicileri! Size Almanya'nın Ludvigshafen şehrinden sesleniyorum.

Bu hafta size nakletmek istediğim hadis-i şeriflerin ilki, Deylemî tarafından Hazret-i Ali (*RA ve kerrema'llàhu vecheh*) tarafından rivayet edilmiş. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[133]

اَلْأَنْبِيَاءُ قَادَةٌ ، وَ الْفُقَهَاءُ سَادَةٌ ، وَ مُجَالَسَتُهُمْ زِيَادَةٌ ؛ وَ أَنْتُمْ فِي مَمَرِّ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ فِي آجَالٍ مَنْقُوصَةٌ ، وَأَعْمَارٌ مَحْفُوظَةٌ ، وَالْمَوْتِ يَأْتِيكُمْ بَغْتَةً ؛ فَمَنْ زَرَعَ خَيْراً يَحْصُدُ رَغْبَةً ، وَمَنْ زَرَعَ شَرًّا يَحْصُدُ نَدَامَةً

(الديلمي عن علي)

RE. 191/6 (*El-enbiyâü kàdetün, ve'l-fukahâü sâdetün; ve mücâlesetühüm ziyâdetün ve entüm fî memerri'l-leyli ve'n-nehâri fî âcâlin menkùsah, ve a'mârin mahfuzah, ve'l-mevtü ye'tîküm bağteten, femen zerea hayran yahsudu rağbeten, ve men zerea şerran yahsudü nedâmeh.*) *Sadaka rasûlü'llàh, fî mâ kàl, ev kemâ kàl.*

a. Hazret-i Ali Efendimiz ve Alevîler

---

[133] Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VII, s.359, no:10580; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.I, s.118, no:402; Hz. Ali RA'dan.

Yalnız ilk cümlesi: Dâra Kutnî, *Sünen*, c.III, s.80 no:295; Kudàî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.I, s.203, no:307; Hz. Ali RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XV, s.1373, no:43603; *Keşfü'l-Hafâ*, c.I, s.205, no:620; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XI, s.45, no:10216.

Dikkat ederseniz, hadis-i şerifin râvîsinin Hazret-i Ali Efendimiz olduğunu söylemiştim. Hazret-i Ali Efendimiz'in rivayet ettiği hadis-i şeriflere özel sevgi ve ilgi duyuyorum. Çünkü ülkemizde Hazret-i Ali Efendimiz'i, özellikle onun ismine bağlı olarak seven insanlar var, Alevî diyoruz. Tabii, bizim ülkemizde de var, başka yerlerde de var. Hazret-i Ali'ye bağlı oldukları için alevî adını almışlar. Sünnîler de Hazret-i Ali Efendimiz'e bağlı olduğundan, onu sevdiğinden, onu halife kabul ettiğinden, onu maddeten ve mânen önder ve rehber olarak gördüğünden, hepimiz bir bakıma alevîyiz, Hazret-i Ali'ye bağlıyız. Ama, Alevîler özellikle ve tarihten gelen bir an'ane ile, Hazret-i Ali Efendimiz'in tarafını tuttuklarını söylüyorlar.

Tarihteki olaylar nedir?.. Tarihte siyâsî, idârî olaylar olmuş, Hazret-i Ali Efendimiz RA, halife, yâni müslümanların devlet başkanı olmuş; Peygamber Efendimiz'in makamına müslümanları idare etmek üzere seçilmiş, ona halef olmuş bir kimse... Emîrü'l-mü'minîn ve imâmü'l-müslimîn olduğu halde, bazı kimseler Hazret-i Ali Efendimiz'in emirliğini, önderliğini, reisliğini kabul etmemişler.

Bu ibretli bir hadise... Hazret-i Ali Efendimiz gibi bir mübarek zâtın, devlet başkanlığı hiç kabul edilmez mi?.. İmkân var mı, insan tasavvur edemiyor, nasıl olur böyle bir şey?..

Çünkü, her yönden pek çok meziyetlere, üstünlüklere sahib bir kimse Hazret-i Ali Efendimiz. İlk müslüman olan çocuklardan. Bence en önemli özelliklerinden birisi, Peygamber Efendimiz onu, babasının evinden kendi evine almış. Evlât edinir gibi... Amcası Ebû Tàlib çok çocuklu olduğundan, ona geçim bakımından hafifleme olsun, yardım olsun diye Hazret-i Ali'yi küçükken yanına almış, erkek evlâdı gibi yanında büyütmüş.

Peygamber Efendimiz'in evinde büyümüş, yanında büyümüş, evlâdı gibi büyümüş. Ondan sonra da Peygamber Efendimiz, Fâtıma Anamızı ona vermiş, ikisini evlendirmiş. Böylece Peygamber Efendimiz'in damadı olmuş. Bu da çok büyük bir meziyet... Fâtıma Anamız cennetlik hatunların başta gelenlerinden birisi... Cennetlik Fâtıma Anamızla, cennetlik Hazret-i Ali Efendimiz'in evlâdından nice seyyidler, şerifler gelmiş

bu zamana kadar, el-hamdü lillâh ne kadar güzel mübarek insanlar yetişmiş.

Tabii, Hazret-i Ali Efendimiz genç olduğundan, Ebû Bekr-i Sıddîk Efendimiz, Ömerü'l-Fâruk Efendimiz, Osman-ı Zinnûreyn Efendimiz devletin yönetiminde görev almışlar. Öyle seçilmişler, onlar işaret olunmuşlar, uygun görülmüşler, onlar halifelik yapmış.

Daha sonra Hazret-i Ali Efendimiz halife olunca, Şam'daki kimseler, oraları fethetmiş olan kimseler, oralara hakimiyet kurmuşlar, Şam valisi olmuşlar; onlar bu hilâfete itiraz etmişler, "Devletin başkanı o olmasın, biz olalım!" demişler. Bir çekişme, bir çatışma başlamış. Hazret-i Ali Efendimiz, birlik ve beraberliği sağlamak için çalışmış, hattâ gerektiği zaman savaşlar yapmış ve dördüncü halife olarak İslâm tarihine geçmiş büyüğümüzdür.

Bizim bütün sevdiğimiz, saydığımız alimler, büyük insanlar, hepsi Hazret-i Ali Efendimiz'in yanında idi. Hazret-i Ali Efendimiz'in karşısında olanlar, ona muhalefet edenler, onunla çarpışanlar başka kimselerdi. Biz bugün onları tasvib etmiyoruz.

O devirde de o zamanın has müslümanları tasvib etmemişler, onların tarafını tutmamışlar. Hazret-i Ali Efendimiz'in tarafını tutanlara alevî deniliyorsa, demek ki tarihte sünnîler de alevî imişler.

Peki Hazret-i Ali Efendimiz'in taraftarlarının, şia-i Ali'nin karşısında olanlar kimlermiş?.. Emevîlermiş. O zaman, bugünün sünnîleri Emevîlerin torunları mı?.. Hayır! Bugünün sünnîleri yine Hazret-i Ali Efendimiz'i sevenlerin torunları... Binaen aleyh, Hazret-i Ali Efendimiz'in sevgisi sünnîleri de, alevîleri de, şîîleri de aslında derleyip topluyor. Onun için, ben Hazret-i Ali Efendimiz'e önem veriyorum. Onunla ilgili konuşmalar, konferanslar yapıyorum.

Türkiye'de bir alevî-sünnî çekişmesi, çatışması meydana getirilmek isteniyor. Bunlar birbirlerine düşsün, kardeş kardeşi vursun diye düşmanlar temennî ettikleri için, tarihteki ayrılıkları başka türlü ortaya koyarak, birbirlerine düşman göstermeğe çalışıyorlar.

Hazret-i Ali'yi karşı çıkanlar bugünkü sünnîler değildir. Bu ayrılığı gayrılığı silmemiz lâzım, tarihteki Emevî-Alevî ihtilâfını günümüze mantıksız olarak taşımamamız lâzım! Bu bir...

İkincisi: Alevî kardeşlerimiz Hazret-i Ali'yi sevdiğine göre, Hazret-i Ali Efendimiz'in yolundan gitmeli, dinimizin emirlerine uymalı!..

Bunu niçin söylüyoruz?.. Çünkü, dinimizin emirleri adetâ bazı alevîler tarafından kaldırılmış gibi oluyor. Bunun müşahhas, elle tutulur, somut örnekleri var... Meselâ, bizim arabamız bozulmuştu bir seyahatte, yakın köyde namaz kılalım diye gittik. Tertemiz, pırıl pırıl, badanalı, boyalı, muntazam güzel bir köy... Her şeyi güzel. Dedik ki:

"—Köyün yoluna girelim, içine gideriz, çarşısının ortasında camisi vardır, namazı kılarız."

Dolandık sokaklarda, çarşısına geldik. Arabamızla oradan geçerken herkes bize bakıyor, biz onlara bakıyoruz. Arandık, şöyle bir camiyi görürsek gireriz, namaz kılarız diye; bulamadık. Sonra kenardakilere sorduk, dedik ki:

"—Burada cami var mı, nerde, bulamadık, arada mı kaldı?"

“—Yok, burada cami yok, yandaki köye gideceksiniz.” dediler.

Sonradan öğrendik, meşhur bir alevî köyüymüş. Demek ki namaz kılmayı istemiyorlar, uygun görmüyorlar ve yapmıyorlar.

Halbuki Peygamber SAS Efendimiz buyuruyor ki:[134]

مَا مِنْ خَمْسَةِ أَبْيَاتٍ ، لاَ يُؤَذَّنُ فِيهِمْ بِالصَّلاَةِ ، وَتُقَامُ فِيهِمْ بِالصَّلاَةِ ،

إِلاَّ اسْتَحْوَذَ عَلَيْهِمُ الشَّيْطَانُ (حم. طب. عن أبي الدرداء)

RE. 381/5 (*Mâ min hamsetü ebyâtin, lâ yüezzenü fîhim bi's-salâh, ve tükàmü fîhim bi's-salâh, ille'stahveze aleyhimü'ş-şeytàn.*) “Bir yerde beş tane müslüman aile toplanmış olursa ve orada ezan okunmazsa, namaz kılınmazsa; şeytan oraya hakim olur, orayı istilâ eder.” Oranın insanlarını esir alır, avucuna alır. Şeytanın esiri olurlar, şeytanın hükmü altına girerler. Bet bereket gider, hayır gider, yâni iyi bir durum olmaz.

Peygamber SAS'in bildirdiğine göre Allah istiyor ki, kullar kendisine ibadet etsinler, ezan okunsun, namaz kılınsın! Şimdi o kılınmadığı zaman bir eksiklik oluyor.

Hazret-i Ali Efendimiz kılardı. Yâni Hazret-i Ali Efendimiz'i seven insanlar, Hazret-i Ali Efendimiz'in sözlerine, hareketlerine uymak isterler sevdikleri için... Tabii, o da Allah'ın arslanı, Peygamber Efendimiz'in damadı, halifelerin dördüncüsü, İslâm'ın önderi, irfanın, tasavvufun da önderi, Şîr-i Yezdân, Allah'ın arslanı, Şâh-ı Merdân, mertlerin şahı, mübarek bir insan... Elbette canımız fedâ, yolunda gideriz.

Yolu ne?.. İşte yolunun iyi anlaşılması için, Hazret-i Ali Efendimiz'in rivayet ettiği hadis-i şerifleri okurken, böyle bir özel ilgi ve sevgi duyuyorum ben... Kardeşlerimiz bilsinler, “Hazret-i Ali Efendimiz böyle buyurmuş, böyle nakletmiş, böyle yaşamış, böyle yapmış; biz de öyle yapalım!” desinler diye...

---

[134] Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.VI, s.445, no:27553; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.LIX, s.340, Ebü'd-Derdâ RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.978, no:20372; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XIX, s.153, no:20443.

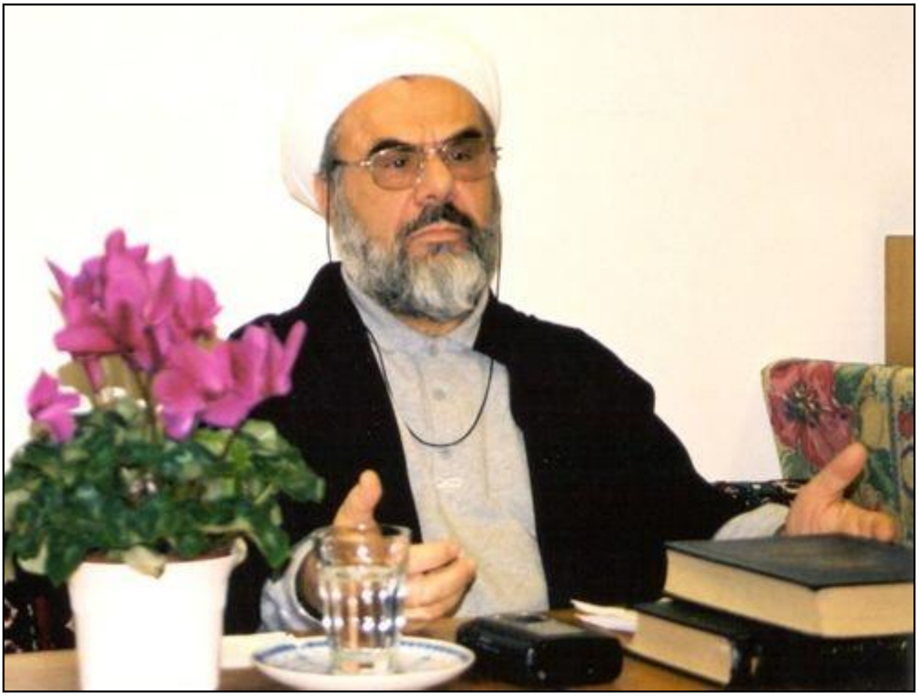
b. Peygamberler ve Alimler

Bu uzun girişten sonra geçelim hadis-i şerifin izahına... Peygamber Efendimiz ne buyurmuş, Hazret-i Ali'nin rivayet ettiği bu hadis-i şerife göre:

اَلْأَنْبِيَاءُ قَادَةٌ، وَ الْفُقَهَاءُ سَادَةٌ، وَ مُجَالَسَتُهُمْ زِيَادَةٌ ؛

(*El-enbiyâü kàdetün*) *Kàde*, *kàid* kelimesinin çoğulu; komutanlar demek... *Kıyâdet* masdarından geliyor bu kelime; yâni bir topluluğa, bir orduya önderlik eden, komuta eden, ona emir veren komutan demek...

"Peygamberler komutanlardır." Yâni, ne oluyor?.. İnsanlara Allah'ın emirlerini tebliğ etmek üzere, vazifeli olarak gönderilmiş, ahiret adamı mübarek peygamberler komutanlardır. Yâni, insanlar onların emirlerin tutacaklar, emirlerine uyacaklar.

Bazıları, “Din bir duygudur, inançtır, yaşamla ilgisi yoktur. Herkes bir şeyler hisseder içinde, inancı vardır, Allah’a inanır, yönelir, yakarır, yalvarır; kâfi...” filân gibi düşünüyorlar. Buradan anlıyoruz ki, öyle değil! Peygamberler bir şeyi söylemek için gelmişlerse, o halde peygamberlere uyulması lâzım! İnsanların uyacağı asıl komutan onlar...

Peygamberlerin varisleri de, asıl komutanlar... Peygamberin varisi; onun emirlerini, buyruklarını, öğrettiklerini insanlara anlatan kimseler. Onlar da komutan!.. Hazret-i Ali Efendimiz de Peygamber Efendimiz’in ashabı olmak dolayısıyla vârisi, alim bir kişi olmak dolayısıyla fakih, kadı, hakim bir kimse idi, dini bilen bir kimse idi; o da komutan...

Demek ki devleti, milleti, halkı yöneten insanlar Allah’ı bilecek, Allah’a itaat edecek, Allah’ın emirlerini söyleyecek, adalet edecek; kendisi haramdan, günahtan kaçınan kimse olacak, başkalarını da kaçındıran, sakındıran, kötülükleri engelleyen, hayırları yapan, yaptıran kişi olacak... Çok önemli!..

Peygamberler komutanlardır. (*Ve’l-fukahâü sâdetün*) *Fakih*, yâni din alimi, dini iyice öğrenmiş, ayeti biliyor, hadisi biliyor, konunun inceliklerini biliyor, teferruatını biliyor; iyice dinin ruhunu anlamış, mantığını kavramış alim insan... “Fakihler de seyyidlerdir.”

Sâde kelimesi de, Arapça’da *seyyid* kelimesinin çoğuludur. *Sâdât* diye de gelir. *Mevlid* okunurken duymuşsunuzdur, mevlidhanlar bazen şöyle girişirler kendilerine ait kısmı okumaya:

Seyyidü's-sâdât, şefîü’l-usât,
Muhammed Mustafâ râ salevât!..

Seyyidü's-sâdât ne demek, seyyidler seyyidi demek... *Şefîu’l-usât* ne demek, mahşer gününde asîlerin şefaatçisi demek...

Demek ki fakihler, din alimleri seyyidlerdir. Yâni soylu, değerli, asaletli, kıymetli, izzetli, itibarlı kimselerdir.

Şimdi aziz ve kıymetli kardeşlerim, din aliminin seyyidliği, kıymeti, izzeti, itibarı, şanı, şerefi nereden kaynaklanıyor?.. Bildiği dînî bilgilerden kaynaklanıyor. Dînî bilgileri bildiği için ve

tatbik ettiği için... İslâm'da bilmek yetmiyor, ilmiyle amil olmak çok önemli! Bilecek, bildiğini uygulayacak, başkalarına da anlatacak... Hem İslâm'a uygun olarak yaşadığı için, ahlâkını İslâm'a uydurduğu, hareketlerini, işlerini İslâm'a göre yaptığı için, hem de insanlara yol gösterip, Allah'ın sevdiği işleri onlara öğrettiği, Allah'ın sevmediği işlerden onları men etme durumunda olduğu için, din alimleri seyyiddir. Yâni, en çok itibar görmesi gereken insanlardır.

Şimdi ben hayret ediyorum. Bizim bu devrimizde bakıyorum, din alimlerine gösterilen sevgi, saygı, hürmet, izzet ve itibara; bir de başka kimselerin izzet ve itibarına... Kimsenin izzetinde, itibarında gözümüz yok da; meselâ futbol oynayan bir genç, bir yerden bir yere transfer oluyor, bir klüpten ötekisine geçiyor, rakamlar trilyonlara filân çıkıyor; çok kıymetli...

Halk türküleri söyleyen bir türkücü, şarkıcı veya elinde sazı olan bir ozan, sanatkâr çok izzet, itibar görüyor. Diyorlar ki, "Bilmem şu ses sanatkârı, ses sanatkârlarının şâhı idi. Filânca film artisti film artistlerinin sultanı..." vs. diyorlar, izzet, itibar son noktada...

İyi ama, Peygamber SAS Efendimiz ne buyuruyor:

"—Dini bilen, fakih olan, alim olan, müftü olan, vaiz olan insanlar en üstündür."

Neden?.. İnsanlar Allah'ın sevdiği kimseler olmak için, sevdiği işleri yapmak için dinini bilecek, öğrenecek. Kimden öğrenecek?.. İşte din aliminden öğrenecek... O halde din alimleri çok kıymetli...

Din alimleri, insanları cehennemde yanmaktan kurtaran, cennete götüren kılavuzlar... Hem dünyada, hem ahirette saadete erdiren saadet kaynağı insanlar... Sonra toplumda polisin yapamadığını, zabıtanın askerin, zorlamanın, yasağın, hapishanenin, mahkemenin yapamadığı işi, gönülleri terbiye ederek, insanları ıslah ederek yapan mühim insanlar... Mânevî bakımdan bir eğitim, insanı insan yapıyor, insanı irfan sahibi insan yapıyor, sultan yapıyor. Bu eğitim çok önemli...

Sonra o insanın çok hayrı hasenâtı oluyor. Dindar bir insan oluyor; bakıyorsunuz, okul yaptırmış, çeşme yaptırmış. O inancı dolayısıyla, Allah'ın rızasını kazanayım diye yaptığı şeylerden

toplum çok istifade ediyor. İnançsız bir insan da vuruyor, kırıyor, bunalım içinde, gerilim içinde, çevresine zararlı oluyor; emniyet müdürlüğünü roketliyor, tarıyor...

Neden yapıyor bunları?.. İşte merhameti gelişmemiş, imanı teşekkül etmemiş, eğitimi eksik kalmış, toplum onu ıslah edememiş; ondan yapıyor. Bunların hepsi çok önemli... İşte bunlar en önemli olduğu için, Peygamber Efendimiz buyuruyor ki: "Din alimleri, dini en iyi bilen mübarek insanlar seyyidlerdir; soylu, asâletli, izzetli, itibarlı, kıymetli kimselerdir."

İşte ne olacak?.. (*Ve mücâlesetühüm ziyâdetün*) "Onlarla oturup kalkacaksın, onların sohbetlerinden, fikirlerinden istifade edeceksin!"

Bugünlerde Almanya'dayız. Bu Almanya'nın başbakanı Helmut Kohl var. Arkadaşlar demişti ki, Münih'teyken:

"—Tarih bu adamı yazacak, büyük bir insan diye heykelini dikecek."

Neden?.. Avrupa Birliğini sağlıyor. Yâni, birbiriyle savaşmış olan insanları, şimdi Avrupa Birliği etrafında bir araya getiriyorlar. Avrupa bir bütün oluyor, sınırlar kalkıyor. Hakîkaten biz de gittik mi bir yere, artık sınır işlemleri olmadan, Hollanda'ya, Belçika'ya, oraya buraya rahat gidebiliyoruz.

Yâni, Avrupa Birliği fikri büyük bir iş görmüş, birlik ve beraberlik sağlamış. Toplumlar kendi bölgesel, yöresel menfaatlerini çiğnetmeden birleşiyorlar, çok büyük bir birlik meydana geliyor. Birlikten kuvvet hasıl oluyor. Paralarını da birleştiriyorlar. İşte mark, frank, kron vs. olmasın, yerine sadece bir Avrupa para birimi olsun diye, her şeylerini birleştiriyorlar.

Bu işin fikriyatı var tabii; önce fikir, ondan sonra o fikrin uygulamaya geçmesi... Avrupa'yı birleştirme fikri dînî mercîlerden geliyor, din adamlarından geliyor. Şimdi öğrendim ki, Helmut Kohl da bir papazmış, din adamıymış. Nasıl böyle çalışıyor?.. Yâni dindar insanlardan, ülkücü, inançlı insanlardan büyük hamleler çıkıyor, büyük işler oluyor.

Tabii doğuda da, batıda da bu böyle... Bizde de böyle olmuş, en büyük işleri en inançlı insanlar yapmış. Meselâ Fatih Sultan Muhammed Han'ın başarılarının temelini araştırın! Ülküsü var,

amacı var, hedefi var. Hedefi, İstanbul'u feth etmek... Çünkü Peygamber SAS Efendimiz, İstanbul'un fethedilmesini buyurmuş.

Oturmamış, dinlenmemiş; hattâ kendisine:

"—Biraz istirahat etseniz sultânım!" diyenlere;

"—Nöbet bize gelmiştir, Allah bize bu hizmeti bize vermiştir. Bizim müslümanların işlerine, hizmetine koşmaktan geri durmamız yakışık almaz." demiştir.

İnanç çok büyük bir kuvvet kaynağı, onu çok aziz tutmalı, zedelememeliyiz. Alimler seyyidlerdir. Onlarla oturup kalkmak, sözünü sohbetini, fikirlerini dinlemek, onlara göre hareket etmek lâzım! Çünkü onlar kişisel menfaatler için değil Allah rızası için konuşurlar, toplumun faydası için konuşurlar.

Şimdi ben buradan hasretle Türkiye'deki televizyon kanallarını açıyorum, dinliyorum. İnsanların konuşmalarına bakıyorum; yaldızlı, allı pullu sözler... Amma tahlil ediyorum, amacını düşünüyorum, kafasını düşünüyorum, kalbini düşünüyorum; aldatmaca, yalan dolan üzerine, toplumu aldatmak için sözünü allayıp pullayıp söylüyor.

Tabii, bu zararlı olur, kandırabilir de çünkü... Nasıl olması lâzım?.. İnsanın Allah için konuşması lâzım, iyi şeyleri düşünmesi lâzım! Allah için konuşma da ancak ahiret adamlarının, ihlâslı, imanlı insanların işi oluyor. Demek ki, onlarla oturup kalkmak lâzım! Sadece alimdir, iyidir, hoştur diye rafa koyup, camekâna koyup karşısından bakmamak lâzım!.. Sözlerine itibar etmek lâzım! Sözleri önemli, toplumun faydasına, insanın dünya ve ahireti için yararına...

Peygamber SAS Efendimiz böyle buyuruyor: "Peygamberler komutanlardır, din alimleri seyyidlerdir, asillerdir, önder insanlardır. Onlarla oturmak, (*ziyâdetün*) insanın ilminin, irfanının, aklının, fikrinin yükselmesine, ilerlemesine, gelişmesine sebep olur. Onlarla oturup kalkan insanın ilmi irfanı artar, sevabı artar, meziyetleri artar."

Böyle söylemiş Peygamber Efendimiz. O halde biz de Peygamber Efendimiz'in izinde, öbür peygamberleri de severek, sayarak ve din alimlerinin sözlerini dinleyerek yaşamalıyız.

c. Ölüm Ansızın Geliverir

Sonra Efendimiz devam ediyor:

وَ أَنْتُمْ فِي مَمَرِّ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ فِي آجَالٍ مَنْقُوصَةٍ ، وَأَعْمَارٍ مَحْفُوظَةٍ ،

وَالْمَوْتِ يَأْتِيكُمْ بَغْتَةً ؛

(*Ve entüm fî memerri'l-leyli ve'n-nehâr*) "Siz gündüzün ve gecenin akıp gittiği bir manzara içindesiniz, bir mekân içindesiniz. Gündüz ve gece sanki nehir gibi akıp gidiyor, onun akış yolu üzerindesiniz."

Bu ne demek?.. Yâni ömürler geçicidir, zaman akıp gidiyor. Siz bu dünyada devamlı kalmayacaksınız. Gece gündüz değişecek, değişecek, zaman akıp gidecek; (*fî âcâlin menkusatin*) sizin de dünyada kalış müddetleriniz yavaş yavaş azalacak. Azalmakta olan müddetlere sahipsiniz. (*Fî a'mârin mahfûzatin*) Belirli ömürleriniz var. Seksen yıl, yetmiş yıl, yetmiş üç yıl, doksan üç yıl... gibi tesbit edilmiş, korunulan rakamların gösterdiği ömürlere

sahipsiniz. Gece gündüz bunları eksiltiyor. Gecenin gündüzün aktığı, gittikçe eksilen ve seneleri sayılı ömürler ile yaşıyorsunuz bu dünyada...

(*Ve'l-mevtü ye'tîküm bağteten*) "Aman dikkat edin, uyanık olun, gece gündüz akıp gidiyor, ölüm birden geliverir." Birden gelmez de aslında, siz ne zaman öleceğinizi bilmediğiniz için birden karşılaşırsınız. Çok ümitli iken, çok yaşayacağınızı sanarken, cıvıl cıvılken, neşe dolu iken, ileriye dönük bir sürü emelleriniz, umutlarınız varken, sabahleyin evden çıkarsınız, akşam başka türlü olabilir durum...

Bir bitmeyecek zevk verirken beste,
Bir tel kopar, ahenk ebediyyen kesilir.

dediği gibi şairin, bitiverir birden. Anlayamazsınız, bilemezsiniz.

Bak küçücük çocuklar, yüzmeye gitmişler, gece eve dönmemişler. Sabahleyin cesetleri çıkartılıyor su birikintisinden... Veyahut hanımıyla, çocuğuyla arabaya binmiş, aşırı süratle giderken, önüne kamyon çıkmış. Karısı ölmüş, çocuğu kucağında, feryad ü figan ediyor arabayı kullanan baba... Yâni, bitiveriyor ömür. O arabaya binerken o kadın bilir miydi, o arabadan cenazesinin çıkacağını?..

(*Ve'l-mevtü ye'tîküm bağteten*) "Ölüm ansızın geliverir." diyor Efendimiz. Bu hakîkati bize hatırlatıyor. Herkes bilir bunu da, bunu düşünmez, hatırından çıkartır ve buna göre davranmaz.

Ölüm birden geldiğine göre, insanın ölüme hazırlıklı olması lâzım!

"—Ölüme nasıl hazırlanılır?.."

Ölüme hazırlığın sanatı, mesleği, yolu tasavvuftur. Tasavvuf erbabı ölümü, ahireti düşündüğü için, dâimâ ölüme hazırlıklıdır. Ölüveririm diye abdestli gezer dâimâ... Üzerine kul hakkı almaz, borçlarını öder. Namazlarını, ibadetlerini vaktinde edâ eder. Haccını, umresini zamanında yapar. Kur'an-ı Kerim'ini okur, tesbihini çeker, zikrini yapar, imanını tazeler. Peygamber Efendimiz, her *Lâ ilâhe illa'llàh* demenin imanı tazelediğini bildiriyor. İşte böyle ölüme hazırlıklı olmak lâzım!

Pekiyi, ilerici bir insan, yüksek tahsilli, Amerika'da okumuş; o ne yapıyor?.. Vur patlasın, çal oynasın oynuyor, futbola gidiyor, eğlenceye gidiyor, yüzmeye gidiyor, yazlığa gidiyor, kışlığa gidiyor... Derken, ansızın ölüm geliveriyor. Hazırlık yok, ahirete dair bir çalışma yok... Dünyaya dair çalışma yapmış, dünya için otuz beş yaş tahsil yapmış, otuz altı yaşında ölüyor. Ahirete hiç bir hazırlık yapmadı, hep dünya için çalıştı.

Halbuki ahireti dünya ile beraber götürmek lâzım! Gündüz iş yapıyorsa, gece ibadet etmesi lâzım! Gündüzün içinde de namazlarını kılması lâzım! İyi müslüman olması lâzım insanın...

فَمَنْ زَرَعَ خَيْراً يَحْصُدُ رَغْبَةً ، وَمَنْ زَرَعَ شَرًّا يَحْصُدُ نَدَامَةً

(*Femen zerea hayran*) "Kim hayır ekerse bu dünyada; yâni hayırlı, faydalı, sevaplı güzel bir iş yaparsa bu dünyada; (*yahsudü rağbeten*) ahirette rağbete mazhar olur, rağbet mahsulü biçer." Yâni dünyada ibadet eder, itaat eder, iyi kulluk yapar, ahirette Allah'tan rağbete mazhar olur. Allah'ın kendisini sevmesine, razı olmasına, "Gel kulum, gir cennetime!" diye hitab etmesine nâil olur, rağbete mazhar olur. Kim dünyada hayır ekerse, ahirette rağbet hasad eder.

(*Ve men zerea şerran*) "Kim de şer, kötülük ekerse bu dünyada, yâni bu dünyadaki hayatında günahlar, kötülükler yaparsa; (*yahsudü nedâmeten*) ahirette nedamet biçer, yâni pişman olur:

"—Tüh, hay Allah! Kur'an da bunu böyle yazıyordu, Peygamber Efendimiz de hadislerinde söylemiş, duymuştum. Komşu da söylemişti. Bayram vaazında da konuşulmuştu. 'Ey müslümanlar! Namaza yalnız bayramdan bayrama gelmeyin, müslümanlık sadece iki bayramda değildir.' diye hoca laf atmıştı, iğnelemişti, ta'rizde bulunmuştu. Dinlememiştim, kızmıştım. Kitapta okumuştum, arkadaşım ikaz etmişti. Rahmetli annemin vasiyeti vardı, dedem şöyle demişti..." vs.

Ama yapmadı, ahirette pişman olacak. Fakat, ahiretteki pişmanlığın hiç faydası yoktur:[135]

---

[135] Kudâî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.II, s.269, no:1337; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.II, s.371, no:3659; Ukbetü'bnü Àmir RA'dan.

شَرُّ النَّدَامَةِ يَوْمُ الْقِيَامَةِ (القضاعي عن عقبة بن عامر)

(*Şerrü'n-nedâmeti yevmü'l-kıyâmeti*) "Pişmanlığın en kötüsü ahiretteki pişmanlıktır." buyurmuş Peygamber SAS... Neden?.. Çünkü pişman olursan ol, imtihan bitmiş, kâğıt bomboş; çalışmamışsın, sıfır almışsın... Artık orada pişmanlığın faydası yok... Hayatında ibadet etmemiş, ahirette cezasını çekecek. Ahiret ceza yeri, pişmanlık değil...

Pişmanlık nerede olursa iyi olur?.. Dünyada iken insan pişman olursa çok iyi olur. Bir adam içki içiyormuş, kumar oynuyormuş, çalışmıyormuş, hırsızlık yapıyormuş, soygun yapıyormuş diyelim, aklımıza gelen her türlü kötülükleri hatırlayalım. Bunları yapıyormuş da, sonradan bir sebepten pişman olmuş; diyelim ki çocuğu ölmüş veya annesi ölmüş, ekseriyetle ölüm tesir ediyor insanlara... Bir sebepten pişman olmuş, "Nedir bu benim yaptığım?" demiş.

Hah, dünyadaki pişmanlığın faydası var. Dönüyor, iyi insan oluyor. Ondan sonra eski yaptığı kötülükleri tamire çalışıyor, iyi işler yapmağa gayret ediyor. Ömrünün sonuna kadar çalışıyor, çabalıyor.

Dünyada iken pişman olanı Allah sever. Dünyada iken günahlarına pişman olanı, pişmanlık duygusu kalbinde belirdiği zaman, Allah affeder. Onun için, kötü insan pişman oldu mu, kötülükten anında kurtulmuş oluyor, iyi bir yöne yönelmiş oluyor.

Allah-u Teâlâ Hazretleri cümlemizi bu dünyanın bu gerçek mânâsını, hadis-i şerifte anlatıldığı şekilde anlayanlardan eylesin... Pek çok kimse dünyayı anladım sanıyor, anlamıyor. Ne dünyayı anlıyor, ne hayatı anlıyor, ne görevlerini biliyor, ne ahirete inanıyor, ne yapması gereken çalışmaları yapıyor; dağdan

---

İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.XIII, s.296, no:35694; Abdullah ibn-i Mes'ud RA'dan.

İbn-i Asâkir, *Mu'cem*, c.I, s.343, no:702; Zeyd ibn-i Hàlid el-Cühenî RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XV, s.1367, no:43587, 43595, 44391; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.527, no:1541.

kopan bir çığ gibi veya uçuruma yuvarlanan bir taş gibi, paldır küldür yuvarlanıp gidiyor. Böyle hayat olmaz!

Arkadaşlarım bir söz söylediler:

"—Burada bu adamlar çok çalışıyorlar. Biz memlekette iken duyardık, bir adam çok çalıştı mı, 'Şuna bak, gâvur gibi çalışıyor!' derlerdi bizim memleketimizde... Hakîkaten buradakiler çok çalışıyor." dediler..

Halbuki çalışmak, Peygamber Efendimiz'in çok tavsiye ettiği bir şey, çok önemli bir şey... Kur'an-ı Kerim'in tavsiyesi, işareti... Eski büyüklerimiz bir an boş durmamışlar. Hattâ ben dedelerimi hatırlı-yorum; dedelerim kahveye hiç girmemişler, hiç boş vakit geçirmemişler. Dâimâ çalışmışlar. Yâni bizim doğduğumuz, büyüdüğümüz yerlerin ciddî insanları, saygı gören, hattâ ihtilâf olduğu zaman hakem seçilen, sözüne itibar edilen insanları hiç boş durmazlardı.

Kahvede ayak ayaküstüne atıp sigara tüttüren, kâğıt oynayan kimseler hep cahil kısmı idi. Onlar başarı da kazanamadılar, çoluk çocukları da çok sefalet çekti. O çalışanların hayatı iyi anladıkları ve başarılı oldukları görüldü. Yâni gâvur gibi çalışmak sözü doğru değil! Aslında keşke şöyle bir atasözü yerleşseydi: "Mü'min gibi, müslüman gibi çalışmak..." denseydi.

Tabii, bir insanın "*Eşhedü en lâ ilâhe illa'llàh*" demesiyle müslüman olması tahakkuk ediyor, müslüman oluyor ama; iyi bir müslüman olmak çalışmaya bağlı, dikkat etmeye bağlı... Öyle olmayınca maalesef, "*Eşhedü en lâ ilâhe illa'llàh*" diyen cahil bir insan oluyor.

Okumuş da olabiliyor, Amerika'da da okumuş olabiliyor, Avrupa'yı da görmüş olabiliyor, mevkii makamı da yükselmiş olabiliyor ama, cahil oluyor, dînî konularda bilgisi olmuyor. İctimâî konuları, rûhî konuları, ilim ve irfana ait konuları bilmeyen çok sığ, çok sathî bir insan oluyor. Onları bilen insanlar büyük insan oluyor. Alın büyük şairleri, büyük yazarları, mütefekkirleri; neler okumuşlardır, neler biliyorlardır!..

O bakımdan, aziz ve sevgili kardeşlerim, bir üniversite profesörü olarak, bir din alimi olarak, bu konuları bilen, sosyal konuları bilen ama, tekniği de bilen, Avrupa'yı da gören bir kimse olarak diyorum ki: Dinimize sımsıkı sarılalım! Dünyanın fânî

olduğunu bilelim, ahireti, hesabı unutmayalım! Ölümün ansızın geleceğini hiç hatırdan çıkartmayalım! Hayırlı işler yapalım, arkamızda hayırlı eserler bırakalım! Şerli işler yapıp da ahirette sonu olmayan pişmanlığa düşenlerden olmayalım!..

Peygamberler komutanlardır; komutanlarımıza uyalım!.. Din alimleri seyyidlerdir, efendilerdir; onlarla oturup kalkalım, onların sözlerini dinleyelim!.. Cahilliği bir tarafa bırakalım, cahillerden yüz çevirelim!..

Allah bizi sevdiği şekilde yaşamağa muvaffak eylesin... Sıhhat, afiyet ile uzun ömürlerle muammer eylesin... Cennetiyle, cemâliyle müşerref eylesin, aziz ve sevgili Akra dinleyicileri!

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llâhi ve berekâtühû!..

20. 07. 1997 - Ludvigshafen / **ALMANYA**

27. BELÂLARIN MÂNEVÎ SEBEPLERİ

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llàhi ve berekâtühû!..

Aziz ve sevgili Akra dinleyicileri!..

Cumanız mübarek olsun... Allah nice nice mübarek günlere, gecelere, aylara, yıllara, uzun ömürlere sıhhat afiyetle erdirsin... İki cihanda aziz ve bahtiyar olun.

Peygamber SAS Efendimiz'den Sevban RA tarafından rivâyet edilmiş bir hadîs-i şerifle başlamak istiyorum. Üç hadis-i şerif okumak niyetindeyim. Üçü de insanın başına gelen olayların mânevî mahiyeti, esrarı, neden olduğuna dâir mânevî sebepleri anlatan hadis-i şerifler olduğu için seçtim bunları...

a. Günahın Cezâsı veya İmtihan

Önce birinci hadis-i şerifin metnini okuyayım, *Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm* diyerek:[136]

مَا أَصَابَ عَبْداً مُصِيبَةٌ فَمَا فَوْقَهَا ، إِلاَّ بِإِحْدَى خُلَّتَيْنِ: بِذَنْبٍ لَمْ يَكُنِ اللهُ لِيَغْفِرَ لَهُ ، إِلاَّ بِتِلْكَ الْمُصِيبَةِ ؛ أَوْ بِدَرَجَةٍ لَمْ يَكُنِ اللهُ لِيَبْلُغَهُ إِيَّاهَا ، إِلاَّ بِتِلْكَ الْمُصِيبَةِ (أبو نعيم عن ثوبان)

RE. 370/12 (*Mâ esâbe abden musîbetün femâ fevkahâ, illâ bi-ihdâ hulleteyni: Bi-zenbin lem yeküni'llâhu li-yağfira lehû illâ bi-tilke'l-musîbeh, ev bi-derecetin lem yeküni'llâhu li-yebluğahû iyyâhâ illâ bi-tilke'l-musîbeh*) *Sadaka rasûlü'llàh, fî mâ kàl, ev kemâ kàl.*

---

[136] Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.IV, s.74, no:6229; Sevban RA'dan.
Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.339, no:6833; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XVIII, s.412, no:19759.

Bu hadîs-i şerifte; hani insanların, toplumların başına çeşitli olaylar geliyor, bunlar Allah'ın takdiri, mukadderât... *Alın yazısı* diyoruz Türkçe olarak. Bunlar Allah'ın yazdığı kader yazısı. Tabii biz hepimiz müslümanlar olarak biliyoruz ki, dünya bir imtihan yeridir, Allah bizi imtihan ediyor. "Nasıl kulluk edeceğiz, iyi miyiz, kötü müyüz? İyi mi davranacağız, kötü mü davranacağız? Allah'ın rızâsına uygun, güzel, faziletli, erdemli mi hareket edeceğiz; yoksa şaşırıp, sapıtıp, bozulup eğri büğrü mü hareket edeceğiz?" diye Allah imtihan ediyor.

Bize göre hayat bir imtihan olduğuna göre, başımıza gelen olaylar da bu imtihanın çeşitli soruları olmuş oluyor. Bu soruların karşısında vereceğimiz cevaba göre, bu imtihanın sonucu belli olacak. Yâni geçeceğiz veya kalacağız, başarılı veya başarısız olacağız. Mükâfât alacağız, ödül alacağız, ya da kötülük işleyen insanlar cezâya uğrayacak. Temennî ediyorum ki hiç biriniz cezâya, ikàba, azâba uğramasın...

Peygamber SAS Efendimiz buyuruyor ki:

(*Mâ esâbet abden musîbetün femâ fevkahâ*) "İnsanoğluna bir musîbet veya bundan daha fazlası, yâni küçük bir şey veya daha büyük bir şey, tek bir olay ya da bir sürü olaylar isabet etti mi, —başım dertten kurtulmuyor, dediği gibi bazı insanların— bunun manevî bir sebebi vardır." Neden insanın başına bu olay geldi?.. (*İllâ bi-ihdâ hulleteyn*) "İki sebepten olabilir bu olayın insanını başına gelmesi:

Bir sebep: (*Bi-zenbin lem yeküni'llàhu li-yâğfira lehû illâ bi-tilke'l-musîbeh*) "Bir günah işlemiştir o günah sebebiyle başına bu musîbet geliyordur." Ama Allah yine kulunu dünyada musîbete uğratarak, dünyada başına musîbet vererek, işlediği günahın cezâsını dünyada çektirip kurtarıyor. Yâni bu musîbet dolayısıyla, Allah âhirette azab çekmekten, cehenneme düşmekten kurtaracak, işte bu dünyada çektiğiyle kalacak; yüzü çizildi, parmağı incindi, ayağı burkuldu veyahut daha başka bir sıkıntı... vs.

İlâhî kanunda iki defa cezâlandırma yok; dünyada cezâlandırırsa âhirette cezâlandırmaz. Meselâ, *hadd-i şer'î* diyoruz, yâni şeriatın verdiği cezâ... Diyelim bir insan bir suç işlemiş, onun karşısında şeriat bir cezâ kaydetmiş, mahkeme

yazmış bu cezâyı, cezâya çarpılmış. Hem bu dünyada cezâya çarptırılıp, hem de aynı suçtan dolayı âhirette bir başka cezâya çarpılmak olmadığını, iki defa cezâlandırılmadığını Peygamber Efendimiz bildiriyor.

Demek ki, insanın başına bu dünyada bir musîbet gelirse bir günahına keffaret olacak. Allah o günahının dünyada iken silinmesini sağlamak için, o musîbeti başına musallat etmiştir de, bu musîbet ondan başına gelmiştir, günahı affolacaktır. Tabii kendisi bir günah işlemiştir, ama bu dünyada böyle bir musîbetle affolması bir kaç bakımdan iyi:

1. Ahiretteki cezâlar, cehennem azabı, ikàbı çok fazla olduğundan dünya böyle gelip geçici bir şey, o iyi.

2. İnsan dünyada bir musîbete uğrayınca, aklını başına toplar. "Haa, ben Allah'ın rızâsına aykırı bir iş yaptım, Allah başıma bir musîbet verdi. Tevbe yâ Rabbî, ben bir daha bu suçu artık işlemem!" diye, bir de akıllanmasına sebep olur.

Onun için bazı alimler, böyle dünyada insanın başına gelen belâlara, musîbetlere *şefkat tokadı* diyorlar. Yâni terbiye tokadı... Allah terbiye etmek için bir tokat vuruyor da, sonunda o suçu bir daha işlemeyecek, hayatı boyunca rahat edecek. Çocukları bazen böyle terbiye ederler ya, onun gibi...

Demek ki, insanın başına gelen musîbetin bir sebebi: Bir günah işlemiştir de, Allah o günahı ancak böyle bir musîbet vererek sildiriyor, keffaret oluyor; ondan dolayıdır.

Tabi buradan çıkacak olan, bizim alacağımız ders şudur: Günah işlemeyelim! İnsan bir günah işlerse bu dünyada bir musîbete uğrar, âhirette de azaba uğrayabilir. Onun için günaha bulaşmamaya dikkat edelim!.. Hani, mayın tarlasına girip de mayına basmamak gibi, yolu dikkatli yürümek lâzım! Doğru yoldan yürümek lâzım, tehlikeli yollara, yanlış yollara sapmamak lâzım ki; Allah o işlediği günahtan dolayı bir cezâ, bir musîbet, bir belâ vermesin; huzur içinde, asûde yaşasın, mutlu, bahtiyar olsun; kendisi de mutlu olsun, çevresi de mutlu olsun.

Demek ki günah işlememeliyiz. Müslüman günah işledi mi cezâyı yer, ilahî bir tokat ensesine veya suratına patlatılır. Ondan sonra "Haa, ben bir edepsizlik ettim, hata işledim, bundan sonra

işlemeyeyim." der. O da iyi... Demek ki, bir daha o günaha düşmeyecek, tevbe etmesine sebep olacak, bir de âhirette çekmeyecek. O bakımdan bir bakıma iyi.

Peki başka neden gelir insanını başına bir musîbet, bir belâ, bir sıkıntı?.. Onu da söylüyor Peygamber SAS Efendimiz:

(*Ev bi-derecetin lem yeküni'llàhu li-yebluğahû iyyâhâ illâ bi-tilke'l-musîbeh*) "Yahut da o sevgili kuluna bir mânevî makam verilecektir, yüksek bir dereceye çıkaracaktır. Ancak böyle bir imtihandan geçip sabrettiği takdirde, o musîbetin karşısında tavrının güzelliği dolayısıyla, o dereceye çıkması durumu vardır da, ondan o musîbeti göndermiştir."

İşte enbiyâullahın, yâni Allah'ın peygamberlerinin ve evliyâullahın, yâni Allah'ın sevgili mübarek kullarının başına gelen dünyevî sıkıntılar bundandır. Yâni, Allah onları seviyor, Allah'ın sevgili kulu, mübarek kulu, kıymet verdiği kullar... Peygamberi, görevlendirmiş, insanlara göndermiş, sevmiş, vazifelendirmiş; elbette iyi insanlar, amma başına musîbetler geliyor geliyor, derece yükseliyor. Yâni zorlu imtihanlardan geçiyor, çok yüksek puanlar kazanıyor, kulların birincisi oluyor.

Hani üniversite imtihanına yüz binlerce gencimiz giriyor, birincileri ilan ediyorlar, herkes gıpta ediyor onlara, "Ne kadar üstün başarı sağladılar." diye... Ama o başarı kolay kazanılmaz. Uykusuz geceler geçirerek, uzun çalışmalar yaparak, başka insanların yapmadığı işleri yaparak, gayretleri sarf ederek, zahmetleri çekerek kazanılıyor. Demek ki evliyâullahın, Allah'ın sevgili kullarının, peygamberlerin derece kazanması da, o musîbetlerin karşısındaki tavırlarından dolayıdır.

Bundan, Peygamber Efendimiz'in verdiği bu güzel bilgiden dolayı çıkacak ders ne olabilir: İnsanın başına bir musîbet gelirse ya bir günahındandır, kendisinin kusurudur, ama o günahın cezâsı bitiyor işte burada; günahım var mı diye düşünsün, bir daha o günahı işlemesin... Ya da bir suçu, bildiği bir hatası olmadığı halde o musîbet geliyor; demek ki, Allah imtihan ediyor. O zaman, imtihanın cevabını en güzel şekilde vermek için güzel davranmalı, sabretmeli, sabr-ı cemîl göstermeli, isyân etmemeli,

feverân etmemeli, kızmamalı, bağırmamalı, ortalığı yakıp yıkmamalı, kasıp kavur-mamalı!..

“—Haa bak, bu kulum imtihan ettim ama ne kadar güzel davrandı.” diye, Allah o zaman onun derecesini yükselttiği için, biz de böyle musîbetler karşısında serinkanlılığımızı korumalıyız, sakin olmalıyız, dikkatli olmalıyız; imtihanı kazanmağa çalışmalıyız, kaybetmemeğe dikkat etmeliyiz.

Tabii avâmın, yâni İslâmî bilgileri çok olmayan insanların veya çocukların, ilk başta tecrübesi az, toy insanların düşündüğü nedir:

“—Allah bir insanı seviyorsa, hiç başına musîbet gelmez. O artık çok rahat bir şekilde yaşar.”

Hayır, öyle değil!.. Allah’ın en sevgili kulu Peygamberimiz, öteki peygamberler de sevdiği kullar, ama hepsi çok sıkıntılar çekmişler. Hazret-i İsâ AS’ı düşünelim, hayatını, ne kadar sıkıntılar çektiğini düşünelim. Peygamberlerin hayatını okumalıyız. İlk önce hayatlarını öğrenmemiz gereken insanlar peygamberler...

Mûsâ AS’ı düşünün, kendinizi o devre götürün, o olayların içine sokun, o olayların karşısında o mübarek peygamberlerin nasıl davrandığına bakın!.. Onların büyüklüğünü o zaman daha iyi anlarsınız. Yâni bana tapınacaksınız diyen bir Firavun, kendisini tanrı, put yerine koyan Firavun; ordusu var, gücü var, kuvveti var... Karşı gelenlerin kollarını bacaklarını kesiyor, hurma dallarına asıyor… Böyle bir insanın karşısına görevli olarak gidip de, Allah’ın emirlerini söylemek, yâni:

“—Sen put değilsin, mâbud değilsin, tapınılacak tarafın yok, benim gibi basit bir insansın, böyle yapman doğru değil! İnsanları kandırma, insanları kendine taptırma, beşere tapılmaz, yaradana ibadet edilir, senin bu yaptığın doğru değildir.” demek kolay değil.

Mûsâ AS kolay olmayan işi yaptı ve ne kadar sıkıntılara uğradı, ne kadar imtihanlar geçirdi, ölüm tehlikeleri geçirdi. Firavun’un ordusu arkasından kovaladı.

Daha gerilere, tarihin derinliklerine doğru gidersek, Nuh AS, İbrâhim AS, diğer peygamberler... Onların hayatlarını düşünürsek, onlar da öyle, yâni çok sıkıntılara uğramışlar.

Demek ki, esas itibariyle dünya hayatı, yâni şu içinde yaşadığımız hayat, hepimizin buradaki hayatı karışık bir hayattır. İçinde musîbetler de vardır, ferahlıklar da vardır; üzüntüler de vardır, sevinçler de vardır; yorgunluklar da vardır, eğlenmeler, dinlenmeler de vardır. Bunların hepsi imtihandır. Hayatın böyle olduğunu görüyoruz.

İsterseniz belgesel dizilere bakın, orada ormanlardaki hayatı görün! Hayvanların birbirleriyle hayat müdafaalarını savunmalarını ve mücadelelerini görün! Hayatın yapısı bu… Yâni yaşamak için mücadele etmek gerekiyor. Bu mücadelede sıkıntılar da oluyor, ama çalıştığın zaman elde edilen bir takım rahatlıklar ve başarılar da oluyor. Her canlı için bu böyle, hayat böyle.

Bu dünyada iyilikler ve kötülükler, yorgunluklarla dinlenmeler, sevinçlerle hüzünler bir arada oluyor. Ahirette cennette ebedî saadet olacak, cehennemde de ebedî azab olacak. Ahirette bu ikisi birbirinden ayrılacak, cennette elem keder olmayacak.

لاَ يَرَوْنَ فِيهَا شَمْسًا وَلاَ زَمْهَرِيرًا (الإنسان:١٣)

(*Lâ yeravne fîhâ şemsen velâ zemherîrâ.*) “Hattâ aşırı güneş ve aşırı soğuk da olmayacak.” (İnsan, 76/13) Her şey tam karar, tam gönlünce olacak, mübarek insanların istediği gibi... Allah memnun etmek murad ettiği için, insanlara en güzel şeyleri ihsân edecek. İnsanlara her şey güzel olacak... Cehennemde de her şey azab, her şey ikàb olacak. Allah cümlemizi Allah’ın rahmetine, rızasına nâil olanlardan, erenlerden eylesin... Azabına uğrayanlardan eylemesin...

Demek ki, bu hadis-i şerif bizi kuvvetlendiriyor, mânevi-yâtımızı kuvvetlendiriyor. Yâni, başımıza bir musîbet geldiği zaman, kendimizi kapıp koyuvermemeliyiz, sağlam durmalıyız. İmtihanı kazanmak gerektiğini düşünmeliyiz. Bu musîbet bizim kusurumuzdan olabilir; kusurlarımızı düşünüp, o kusurlara bir daha düşmemeye çalışmalıyız. Ya da Allah bize bir derece vermek için bu zorlu imtihana sokmuştur; arkasından üstün bir başarı ödülü gelecektir, yaldızlı diploma gelecektir. Tabii başarıyı da

kaçırmamak için, elde etmek için de dikkat etmemiz gerektiğini anlıyoruz.

Muhterem kardeşlerim! Böylece bu hadîs-i şerifi not alın, riâyet eyleyin! Hayatın zorluklarından yılmayın, hayatın imtihan olduğunu unutmayın! Güzel şeyler yapmağa çalışın, kötü şeyler yapmamağa çalışın!..

Kötü şeylere ne diyoruz?.. Günah diyoruz. Allah her şeyin iyisini, kötüsünü en iyi bildiği için, kötü şeyleri yapmamayı bize emretmiş ve bunlar dinde *günah* diye isimlendirmiş. Diyelim ki, içki... Beni dinleyenlerden birileri diyebilir ki:

"—Bazıları içkiye para da veriyor, zevk duyuyor, keyif duyuyor, ondan içiyor."

Ama içkinin o zevkinin arkasında sıhhati bozan, toplumu bozan, aileyi yıkan, trafik kazasına sebep olan, kavgalara, cinayetlere sebep olan tarafları olduğunu da biliyoruz. Kur'an-ı Kerim'de de zaten, "Faydası da var ama, zararı daha büyük!" diye buyruluyor:

يَسْئَلُونَكَ عَنِ الْخَمْرِ وَالْمَيْسِرِ ، قُلْ فِيهِمَا إِثْمٌ كَبِيرٌ وَمَنَافِعُ لِلنَّاسِ ،

وَإِثْمُهُمَا أَكْبَرُ مِنْ نَفْعِهِمَا (البقرة:٢١٩)

(*Yes'elûneke ani'l-hamri ve'l-meysir*) "Sana, içki ve kumar hakkında soru soruyorlar. (*Kul*) Onlara de ki: (*Fîhimâ ismün kebîrun*) Bu içkide ve kumarda büyük bir günah var. (*Ve menâfiu li'n-nâs*) İnsanlar için de bazı faydalar da var ama, (*ve ismühümâ ekberu min nef'ihimâ*) bu ikisinin günahı, bazı kimselere sağladığı cüz'î, kişisel faydasının yanında, çok daha büyüktür." (Bakara, 2/219)

Demek ki, içkinin içilmemesi lâzım!.. Geçen gün, "İki kardeş içki içiyorken, birisi ötekisine kızmış, bıçaklamış öldürmüş." diye gazeteler yazdı.

Aziz ve sevgili kardeşlerim! Onun için günahları işlememeye dikkat edeceğiz. Duvarda bir uzun liste olacak:

"—Bunlar günahtır, bunları yapmamak lâzım!" diye, bunu çoluk çocuk bilecek.

Bir de kötü şeyler, günahlar yazıldığı gibi, iyi şeyler de yazılacak:

"—Bunlar sevaplı şeyler, bunları da yapmağa gayret etmeli!" diye, bunlar da öğrenilecek.

b. Zekâtın Verilmeyişi

Gelelim ikinci bir hadis-i şerife; yine sohbetin bütünlüğüne uygun olacak, aynı konuda... Peygamber SAS Hazretleri, Taberânî'nin ve İbn-i Asâkir'in Ubâde RA'dan rivâyet ettiğine göre, buyurmuş ki:[137]

مَا تَلَفَ مَالٌ فِي بَرٍّ وَلاَ بَحْرٍ، إِلاَّ بِمَنْعِ الزَّكَاةِ؛ فَحَرِّزُوا أَمْوَالَكُمْ بِالزَّكَاةِ، وَدَاوُوا مَرْضَاكُمْ بِالصَّدَقَةِ، وَادْفَعُوا عَنْكُمْ طَوَارِقَ الْبَلاَءِ بِالدُّعَاءِ، فَإِنَّ الدُّعَاءَ يَنْفَعُ مِمَّا نَزَلَ، وَمِمَّا لَمْ يَنْزِلْ؛ مِمَّا نَزَلَ يَكْشِفُهُ، وَمَا لَمْ يَنْزِلْ يَحْبِسُهُ (طب. كر. عن عبادة)

RE. 374/2 (*Mâ telefe mâlün fî berrin ve lâ bahrin, illâ bi-men'iz-zekâh; feharrizû emvâleküm bi'z-zekâti, ve dâvû merdàküm bi's-sadakati, ve'dfeù anküm tavârika'l-belâi bi'd-duâi; feinne'd-duâe yenfeu mimmâ nezele, ve mimmâ lem yenzil; mimmâ nezele yekşifühû, ve mâ lem yenzil yahbisühû.*) *Sadaka rasûlü'llàh, fî mâ kàl, ev kemâ kàl.*

---

[137] Taberânî, *Müsnedü'ş-Şâmiyyîn*, c.I, s.34,no:18; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XXXX, s.165; Ubâde ibn-i Sâmit RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VI, s.823, no:16833; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.131, no:1146; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XVIII, s.438.

Deminki hadis-i şerifte, Allah'ın bazen insanlara bir günahtan dolayı musîbet verdiğini söylemiştik. Bu hadîs-i şerifte de Peygamber Efendimiz SAS buyuruyor ki:

(*Mâ telefe mâlün fî berrin ve lâ bahrin, illâ bi-men'i'z-zekâh*) "Müslümanın karada, denizde malı telef olmuşsa, bir mal ancak zekât verilmediğinden telef olur." Helâl mal telef olmaz. "Denizde veya karada bir mal telef olmuşsa, ancak sahibi zekâtı vermediğinden, cezâ olarak, ikàb olarak telef olmuştur." diyor Peygamber Efendimiz SAS.

Demek ki, hani bazı musîbetlerin insana günahtan geldiğini söylemiştik. Günahlar iki çeşittir:

1. Kötü şeyleri yapmak o günahtır. Meselâ, hırsızlık yapmak günahtır; çünkü birisinin malını alıyorsun... Adam yaralamak, öldürmek günahtır; çünkü birisinin malını, canını zedeliyorsun veya hayatını yok ediyorsun.

2. İyi şeyleri yapmamak da günahtır. Allah emretmiş, iyi şeyleri yapmıyor bir müslüman; o da günahtır.

"—Ben hiç kötü bir iş yapmıyorum..."

Hiç kötü iş yapmıyorsun ama, iyi şeyleri de yapmayınca, o da günah oluyor. Bu hadis-i şeriften onu anlıyoruz.

O halde müslüman vazifesini bilecek, farzları yerine getirecek. Zekâtını da verecek. (*Feharrizû emvâleküm bi'z-zekâh*) "Zekâtınızı vererek mallarınızı koruyun! Mallarınıza telef gelmemesini istiyorsanız, zekât vazifenizi yapın!" Mallarınız temiz olsun, fukaranın hakkı içinde kalıp da kirlenmesin. Haklı, gasblı bir mal olmasın.

Demek ki, müslüman günahları yapmayacak, bir de ibadetleri yapacak. İbadetler nelerdir?.. En başta zikredilen ibadetlerden birisi namazdır, namazları kılacak.

"—Müslüman mısın?.."

"—El-hamdü lillâh müslümanım!"

"—O halde namaz kılıyor musun?.."

"—İşte hocam, kusura bakma!.."

Ben kusura bakmışım ne olacak, bakmamışım ne olacak? Allah emrettiği için yapman lâzım! Yapmayınca suç oluyor, günah oluyor. Namazını kılacaksın. Bu cuma abdest alacaksın, gusül

abdesti alacaksın, bundan sonra namazını kılmağa, eksiksiz devam edeceksin. Ömründe hiç namazı bırakmayan insanlar var, onları düşüneceksin. “Ben ne kadar tembelim, niye onlar gibi yapmamışım?” diyeceksin ve bundan sonra namazını kılacaksın.

Başka?.. Zekâtını vereceksin. İslâm mükemmel bir din. İslâm’da şahsî ibadetler olduğu gibi, kişinin şahsında kalmıyor İslâmî ibadetler, başkasına da iyilik yapmaya yönelik ibadetler var... Zekât da veriyorsun, mâlî bir ibadet; malını çıkartıyorsun, fukaranın hizmetine saçıyorsun, veriyorsun. Fakirlere, yoksullara, yetimlere, yolculara, yolda kalmışlara, mücahidlere vs. veriyorsun. Zekâtın verilmesi de önemli...

“—Efendim vermiyorum, atlattım, şu kadar zekât kasadan çıkmadı, cebimde kaldı.”

“—O zaman malına bir yerde bir telef gelir. Araban çarpar, gemin batar, yangın çıkar, bir şey olur, mal telef olur.”

“—Neden?..”

“—Zekâtı vermedin de ondan. Malının korunmasını istiyorsan, malının zekâtını vereceksin!”

Başka hangi ibadetler var? Herkes biliyor. Hac var, umre var, cihad etmesi lâzım!.. Cihad da bir ibadet tabii, insanın malıyla, canıyla... Alimlerimiz kitap yazmışlar, *Otuz iki farz* demişler, *Elli dört farz* demişler. İlmihal kitaplarında bu ibadetler bildiriliyor. Onları yapmak lâzım!

Efendimiz, “Mallarınızı zekât vererek koruyun! Telef olmamasını istiyorsanız, zekâtınızı verin de böylece malınız korunmuş olsun.” Başka türlü, bekçi koyarsın bekçi çalar, tedbir alırsın yangın çıkar, bir şey olur. Daha aklımıza gelen gelmeyen, gazetelerde okuduğumuz şekillerde bir telefât olmamasını istiyorsan, zekâtını ver diyerek başlamışken, devam buyuruyor:

(*Ve dâvû merdàküm bi’s-sadakati*) “Hastalarınızı, onlar nâmına fukaraya sadaka verip, öyle tedâvi edin!”

Burada yine, mânevî bir hakikatle karşılaşıyoruz. Bir kula hastalığı veren Allah, şifayı veren de Allah, ilaca şifayı koyan da Allah, şifayı nasib eden de Allah... Bazen ilaç da olsa, ameliyat da olsa, doktor da olsa, hastahane de olsa, hasta iyileşmeyebiliyor. Demek ki, Allah’ın rızâsını kazanması lâzım müslümanın... Hasta

olmuş, hasta nâmına gider fukaraya paraları verir, sadakaları verir. Onlar da "Allah senden râzı olsun! Tam aç kalmıştım, açık kalmıştım, bu para imdadıma yetişti, çok makbule geçti." diye can ü gönülden dua eder, öbür taraftan da Allah râzı olduğu için şifasını verir, hastan iyi olur.

Onun için, "Hastalarınızı sadaka vererek tedavi edin!" diye de devam ediyor. Bir şey daha ilâve ediyor:

c. Belâya Karşı Dua

وَادْفَعُوا عَنْكُمْ طَوَارِقَ الْبَلاَءِ بِالدُّعَاءِ ، فَإِنَّ الدُّعَاءَ يَنْفَعُ مِمَّا نَزَلَ ،

وَمِمَّا لَمْ يَنْزِلْ ؛ مِمَّا نَزَلَ يَكْشِفُهُ ، وَمَا لَمْ يَنْزِلْ يَحْبِسُهُ.

(*Vedfeù anküm tavârika'l-belâi bi'd-duâ*) "Başınıza gelip çatan belâları da dua ile def edin, kaldırın!"

"—İnsanın başına bir belâ gelmiş, dayanmış, şimdi bunu dua edip nasıl kaldıracağız?.."

Sen kaldırmayacaksın! Sen dua edeceksin, alemlerin rabbi Allah-u Teálâ Hazretleri duanı kabul ederse, belâ kalkacak. Buyuruyor ki Peygamber SAS Efendimiz:

(*Feinne'd-duâe yenfeu mimmâ nezele, ve mimmâ lem yenzil*) "Çünkü dua faydalıdır faydasız sanmayın, kesin faydası vardır. Dua gelmiş belâya da faydalı olur, gelmemiş belâya da faydalı olur.

(*Mimmâ nezele yekşifuhû*) İnsanın üzerinden gelmiş belâyı kaldırır. (*Ve mâ lem yenzil yahbisuhû*) Gelmemiş olan belâyı da durdurur." Gelecek ama, Allah durdurur. Olacakken olmadı, gelecekken gelmedi, durdu. Duayı kabul ederse, belâyı durdurur. Gelecek belâyı durdurur, gelmiş belâyı kaldırır. Demek ki, dua da edeceğiz.

Aziz ve muhterem kardeşlerim, zaman zaman sohbetlerimde söylemişimdir. Siz de benim ağzımdan duymuşsunuzdur, başka hocalardan duymuşsunuzdur, kitaplarda okumuşsunuzdur: Dua önemlidir.

Dua bir ibadettir. Namaz bir ibadet olduğu gibi, Kur'an okumak, hatim indirmek ibadet olduğu gibi, zikir etmek, tesbih çekmek ibadet olduğu gibi, dua etmek de ibadettir.

"—Şimdi ben bir yerde oturacağım, 'Yâ Rabbî bana şunu ver, şunu ver, şunu ver!..' diye sıralayacağım; ibadet mi bu?.."

Evet, ibadet... Çünkü, Allah'ın varlığını biliyorsun, elini ona kaldırıyorsun, Allah'tan istiyorsun. Allah kendisine dua edilmesini sever. Ne kadar dua edilirse sever. Dua etmeyen kula:

"—Müstağni davranıyor, burnu büyük, yönünü bana dönmüyor, elini bana kaldırmıyor, benim varlığımı bilmiyor, benim dergâhıma yönelmiyor." diye kızar.

Onun için dua edeceğiz. Hayatta başımıza çeşitli haklı haksız belâlar gelebilir. O belâların def'i için dua edeceğiz, el açacağız.

Duanın makbul zamanları var, makbul mekânları var. Meselâ Kâbe'de dua, Peygamber Efendimiz'in mescidinde dua, Arafat'ta dua... Bunlar makbul yerler. Seher vaktinde dua, namazla ikàmet arasında dua; harb ederken, savaş başlarken, o esnada yapılan dua, yağmur yağarken dua makbuldür. Bunlar da duanın makbul zamanları...

Dua ile ilgili bilginizi arttırın ve duayı can ü gönülden yapın! Başınıza gelmiş özel belâları veyahut toplumsal belâları Allah kaldırsın diye dua edersiniz. Allah duaları kabul eder. Bazen böyle anlı, şanlı, rütbeli, itibarlı insanın değil de bir gariban yoksulun duasını kabul eder. Bir çocuğun duasını kabul eder.

Onun için, —hoşuma gider benim— yağmur yağmadığı zaman yağmur duasına çocukları da götürürler. Eskiden beri adet böyle... Çocuk ne?.. Mâsum, yâni daha henüz mükellef değil, tatlı gül yanaklı bir çocuk... O da dua edince, Allah'ın rahmeti cûşa geliyor. Allah çocuklar hürmetine, zayıflar hürmetine duaları kabul ediyor. Bundan da istifade etmek lâzım!

Allah yaşıyorsa ömür versin, bizim Münih'te tanıdığımız bir Nureddin Nemengânî Hoca vardı; öldüyse Allah rahmet eylesin, ruhu şâd olsun, makamı âlâ olsun... Nemengan'lıydı. Kendisi demişti ki:

"—Bizim Türkistan'da binlerce dönüm arazisi olan zengin, varlıklı bir insan, tarlasını ekerken, yanındaki yoksul kimsenin

tarlasını da beraber ekerdi. ‘Gel seninle ortaklık yapalım!’ der, onun da tarlasını sürer, beraber ekerlerdi yoksulla... Neden? ‘Yoksulun hürmetine, Allah bana da bereket verir.’ diye düşünürdü.”

Tabii bu Türkistan önemli bir diyar, Türk eli, Türkistan... Çok mübarek alimler yetişmiş, çok evliyâ yetişmiş. Onlar dinin inceliklerini çok iyi biliyorlar. Çok zarif insanlar, edib insanlar. Onları çok seviyorum!

Demek ki dua edelim, dualarımıza çocukları da “Âmin...” dedirtelim! Yaşlı, ak sakallı büyüklerimizi de katalım, onları da Allah sever, hürmet eder. Bir hadis-i şerifte geçmişti:

“—Doksan yaşını geçti mi artık bir insan, yeryüzünde Allah’ın imtiyazlı bir kulu oluyor. Dua etti mi, Allah duasını kabul ediyor.”

Ak sakallı, nurlu insanların da duasını almak lâzım!..

d. Allah Bir Topluluğa Kızarsa

Sonuncu hadis-i şerife geliyorum. Üç hadis okuyacağım demiştim, iki tanesini okudum, sevgili dinleyiciler. Bu da İbn-i Abbas RA’dan rivâyet edilmiş. Yine konumuzun içinde, bugünkü sohbetimizin ana konusuna uygun:[138]

مَا سَخِطَ اللهِ عَزَّ وَجَلَّ عَلٰى أُمَّةٍ ، إِلاَّ غَلاَ سَعْرُهَا ، وَأَكْسَدَ أَسْوَاقُهَا ، وَ أَكْسَرَ فَسَادُهَا ، وَ اشْتَدَّ جَوْرُ سُلْطَانِهَا ؛ فَعِنْدَ ذٰلِكَ لاَ يُزَكِّي أَغْنِيَاؤُهَا ، وَلاَ يَعِفُّ سُلْطَانِهَا ، وَلاَ يُصَلِّي فُقَرَاؤُهَا (ابن النجا. عن ابن عباس)

[138] Deylemî, *Müsnedü’l-Firdevs*, c.IV, s.89, no:6277; Abdullah ibn-i Abbas RA’dan.

Kenzü’l-Ummâl, c.IV, s.103, no:9749; *Câmiü’l-Ehàdîs*, c.XIX, s.33, no:20103.

RE. 375/8 (*Mâ sahita'llàhu azze ve celle âlâ ümmetin, illâ galâ sa'ruhâ, ve eksede esvâkuhâ, ve eksera fesâdühâ, ve'ştedde cevrü sültànihâ; feinde zâlike lâ yüzekkî ağniyâuhâ, ve lâ yaiffu sültànühâ, ve lâ yusallî fukarâühâ.*) *Sadaka rasûlü'llàh, fî mâ kàl ev kemâ kàl.*

Bu üç hadîs-i şerifte de, başımıza gelen olayların mânevî sebeplerini gösteren konuları seçmiştim, onlar anlatılıyordu. Yâni ilâhî kanunlar, mânevî kanunlar... Dünya hayatında başımıza gelen olayların bir fizikî kanunları var; suyu tencereyi ocağın üstüne koyarsan, belli bir dereceye geldiği zaman şu olur, bu olur; bunlar fizikî kanunlar... Kimya kanunları var; şu madde ile şunu katarsan şu olur, kimya kanunu... Bu kanunların hepsi Allah'ın...

Kâinatı yaratan Allah fizik kanunları koymuş, kimya kanunları koymuş, tabiat kanunları koymuş, hayat kanunları koymuş... İctimaî yaşamın kanunlarını koymuş; erkekle hanım evlenecek, evlâtları olacak, nesiller devam edecek, bu da bir kanun. Nikâh, bir ilahî kanun meselâ... Bunun gibi, mânevî olayların mânevî sebeplerini gösteren, mânevi kanunlar da var. Bu üç hadis-i şerif onları anlatıyor. Bugünlerde uygun olduğu için bunları seçtim.

Peygamber SAS Efendimiz bu mânevî kanunlar hakkında çok ilginç bilgiler veriyor. Buyuruyor ki:

"—Aziz ve Celîl olan Allah bir ümmete kızdı mı, şunlar, şunlar, şunlar olur."

Onları sayacak şimdi. Allah bazı ümmetlere kızar, gazab eder. Neden?.. "Emrettim, buyruğumu tutmuyorlar. Yasakladım, yasakları icrâ ediyorlar. Günah işlemeyin dedim, günah işliyorlar. Nimet verdim, nimete şükretmiyorlar." diye Allah kullarına kızar, gazab eder.

Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin rahmeti çoktur, Erhamü'r-râhimîn'dir ama, bir de Azîzün zü'ntikàm'dır; Azîzdir, izzet sahibidir ve intikam sahibidir. Yâni zàlimden mazlumun ahını alır, zàlimi kahreder. Suçluyu dünyada, âhirette cezâlandırır. Böyle insanları ve kavimleri cezâlandırabilir. Bazen böyle bir cezâ umumî olarak gelir.

Tarihe dönelim, meselâ İslâm âlemi, İslâm tarihi ibretlerle dolu... Peygamber Efendimiz bir avuç mübarek sahabesiyle nasıl başladı İslam'ı yaymağa?.. Bu İslâm nasıl kıt'alara yayıldı, nasıl deryaları geçti, kocaman okyanusları geçti, nerelere ulaştı?.. Ondan sonra da meselâ, bir Moğol istilâsı, fâciâsı oldu. Moğollar geldiler, hilâfet merkezini bile yakıp yıktılar ve oradan akan nehirler kıpkırmızı aktı. İnsanları kestiler, kütüphaneleri yaktılar, suya attılar.

Endülüs bir ara müslümandı, yedi asır müslüman yaşadı. Ondan sonra büyük katliamlarla müslümanlar oradan silindiler, çıkarıldılar. Balkanlar bir İslâm yarımadasıydı, büyük bir yerdi, Endülüs kadar büyüktü; işte başımıza neler geldi?.. Bosna'da, Arnavutluk'ta, Kosova'da, Bulgaristan'da kardeşlerimize neler yaptılar?..

Allah-u Teàlâ Hazretleri, demek ki bazen cezâ veriyor, kavimleri cezâlandırıyor, müslüman da olsa... Müslüman neden cezâlanır?.. Önceki hadîs-i şeriflerden gördük: Zekât vermediği zaman, mala telef geliyor. Bir günah işlediği zaman, Allah bir musîbet gönderiyor. Onlardan oluyor.

Ben bunları niçin anlatıyorum?.. Günahkârlar günah işlemekten vazgeçsin diye anlatıyorum tabii. Allah bir kavme gazab etti mi, artık aralarındaki bir kaç sàlihin, tek tük iyi insanın, "Ya Rabbî yapma, affet, bağışla, bu musîbet def olsun, gelmesin!" demesiyle belâ def olmuyor. Bir tufan gibi geliyor, silip, süpürüp götürebiliyor. Büyük cezâlar gelebiliyor.

Arapça kelimelerden kurulu bir söz var, bu sözde:

"—Allah ihmâl etmez, imhâl eder." buyruluyor.

İhmâl etmez, yâni Allah bir suç işlendiği zaman cezâyı vermekte ihmalkâr davranmaz, *imhâl* eder. *İmhâl* ne demek?.. Mühlet vermek demek... Yâni mühlet verir.

"—Niye mühlet veriyor da suçlu birden cezâlanmıyor? Adam günahı işledi, niye başına ateş yağmıyor, niye adam kahrolmuyor?.."

Allah'ın rahmetinden... Allah suçluya da bir tevbe müddeti tanıyor:

“—Bakalım tevbe edecek mi, hatasını anlayacak mı, pişman olacak mı, affet ya Rabbî diyecek mi?” diye mühlet veriyor.

İhmâl etmez, *imhâl* eder. *İhmâl*'de *h* harfi önce, *imhâl*'de *m* harfi önce... Bir harfin değişmesiyle, iki harfin yer değiştirmesiyle mânâ değişiyor. Allah ihmâl etmez amma, imhâl eder, mühlet verir, cezâlandırır. Onun için, kavimler günahları işlemesin!

Şimdi ben bizim aziz ve sevgili ülkelerimize bakıyorum, Türkiye'ye bakıyorum, başka ülkelere bakıyorum. Bu ülkeler müslüman ülkeleri, %99'u müslüman... Neresi müslüman?.. Müslüman olduğu nereden belli?.. Yemin et bakayım!..

“—Yemin edeyim, pekiyi: Vallâhi bi'llâhi müslüman!..”

Ama bu ne biçim müslümanlık?.. Giyimi müslümana benzemez, yemesi müslümana benzemez, ticareti müslümana benzemez, hareketi müslümana benzemez, sözü müslümana benzemez, özü müslümana benzemez... Bir sürü günah; zina, fısk u fücur, faiz, ribâ bir sürü şey... Ne olacak?.. Allah gazab eder.

Bu “Allah gazab eder” sözü iki kelimeyle kurulmuş bir cümle ama, sonucu çok mühim. Allah bir kavme gazab etti mi, başına neler gelir... Bir kaç sene önce hatırlıyorum, Güney Amerika'da bir yanardağ patlamıştı, kilometrekarelerce mesafelere yayılmıştı. İnsanlar nasıl helâk olmuştu, nasıl anında lâvlara tutulmuş, hayvanlar nasıl donmuş kalmıştı. İbretle seyrettik televizyonlarda... Allah'ın gazabı hafife alınacak bir şey değil.

Onun için, günah işlememek lâzım; günah işlenmişse, tevbe etmek lâzım!.. Bu hadîs-i şerifleri, bir ikaz vazifesi olsun diye söylüyorum.

Biliyorsunuz, peygamberler (*Aleyhi's-salâvatü ve't-teslîmât*) kavimlerine ikazcı olarak geldiler. *İkazcı* kelimesinin Arapça'sı *nezîr* veya *münzîr*... Nezîr olarak geldiler. Bir de müjdeci olarak geldiler:

“—İyi kulluk yaparsanız cennete gireceksiniz.” dediler; bu müjde...

“—Kötü kulluk yaparsanız, dünyada âhirette belâya uğrarsınız.” dediler; bu da ihtar, ikaz, korkutmak, intibaha davet etmek gibi bir şey tabii...

Bu peygamberlerin vazifesi... Pekiyi, bizim peygamberimiz Muhammed-i Mustafa, (*Aleyhi efdalü's-salevâti ve ekmelü't-tahiyyâti ve't-teslîmât*) peygamberlerin serveri, ahir zaman peygamberi, son peygamber... Ondan sonra peygamber yok, evliyâullah var; Allah'ın emirlerini onlar anlatacaklar.

O halde peygamberlerin, evliyâullahın vazifesi nedir?.. Kavimler hata işlediği zaman hatalarını söylemektir. Çünkü peygamberlerin vazifesi bu idi. Onun için alimlerin söylemesi lâzım:

"—Ey kavmimiz, yanlış yapıyorsunuz, böyle yapmayın, Allah'a âsî olmayın! İbadetleri yapın, helâlleri işleyin, haramları terk edin, ibadetlerinizi îfa edin!.." diye bildirmesi lâzım ve bu bildirmekten yılmamak lâzım!..

"—Ben çok söyledim bizim mahallede, bizim ahâliye, evde çok söyledim, köyde çok söyledim. Kimse beni dinlemedi, günaha devam ediyorlar."

Tamam, onun karşısında da alimlerimiz şöyle diyor, ben de çok seviyorum bu sözü, katılıyorum:

"—Eğer günahkâr, günah işlemekten yılmıyor, bıkmıyor, kötü bir şeyi yapmağa devam ediyorsa, o zaman sen onu ikaz etmekten niye bıkıyorsun?.. Sen iyi bir şey yapıyorsun, ikaz ettikçe sevap kazanıyorsun! O halde sen de bıkmayacaksın, sen de onu günahtan kurtarmağa, haramdan kurtarmağa çalışacaksın!.. İbadetini yaptırmağa çalışacaksın, sevaplı işlere çekmeğe çalışacaksın!..

Bu kadar açıklamadan sonra İbn-i Abbas RA'ın okumuş olduğumuz hadis-i şerifini açıklayalım, sohbetimizi tamamlayalım sevgili kardeşlerim:

مَا سَخِطَ اللهِ عَزَّ وَجَلَّ عَلَى أُمَّةٍ ، إِلاَّ غَلاَ سَعْرُهَا ،

(*Mâ sahita'llàhu azze ve celle âlâ ümmetin, illâ galâ sa'ruhâ*) Aziz ve Celîl olan Allah, bir ümmete kızdığı, gazab ettiği zaman sonuçları olur. Toplumda görülür bu sonuçlar. Göstergeler kırmızı yanmağa başlar, alarm zilleri çalmağa başlar. Nedir bu alarm

zilleri, göstergelerin işaretleri nereye dayanıyor, nelerdir göstergeler?.. O zaman ne olurmuş? Efendimiz diyor ki:

(*Galâ sa'ruhâ*) "Önce pazarlarında fiatlar yukarıya fırlar, pahalılaşır. Pahalılaşınca ne olur?.. Adamın parası mahdut olduğuna göre, nimeti gidip de alamaz, yâni hayat fakirleşir. Bak bereketsizlik oldu, fiatlar arttı. Adamın yaşam düzeyi aşağı indi, bu sefer rahatı kaçtı. Eskiden sofrasında bal kaymak olurdu, şimdi tuz ekmek var. Onu bile bulamıyor, sıraya girip alıyor. Neden?.. Allah o kavme kızdı. Fiatlar fırladı, arasan bulunmuyor.

"—Hocam bizim memlekette böyle şeyler yok!" demeyin!

Bakın meselâ Kuzey Irak'ta, Saddam'ın olaylarından sonra nice kıtlıklar oldu. Orta Asya'da, Çeçenistan'da nice açlıklar çekiliyor. Hindistan'da, Bengladeş'te, Pakistan'da, Filipinler'de, Afrika'da, Somali'de... Orta Afrika ülkelerinde görüyoruz; birbirleriyle çarpışıyorlar, kabileler oradan oraya göçüyor. Yollarda ölüyor, yiyecek bulunmuyor. Yâni olmuyor demeyin. Evet bizim ülkemizde olmuyor, şükredin, çok şükür ki olmuyor; ibadet edin ki, Allah gazab etmesin, mahrumiyete uğratmasın...

"—Allah bir kavme gazab etti mi, fiyatlar artar."

Bu ne demek? Mallar pahalılaşır, kişiler onu alamaz olur, hayat seviyesi düşer, yoksullar artar demek. Cezâ oradan geliyor.

وَأَكْسَدَ أَسْوَاقُهَا ،

(*Ve eksede esvâkuhâ*) "Çarşı, pazarları kesâda uğrar, Allah kesâda uğratır." Çarşının pazarın kesâd olması ne demek?.. İşlerin iyi gitmemesi demek... Çarşıda pazarda bir şey yok, tam takır.

Biz Orta Asya ülkelerini geziye gittiğimiz zaman, şuradan dönüşümüzde kardeşlerimize, ev halkımıza hediye götürelim diye, çarşıya pazara çıktık, bir şey yok... Neden?.. Mal, üretim olmayınca; gittik, çarşıdan eli boş döndük. Bir şey almadan döndük. Halbuki bazı ülkelere gidiyoruz. Her şey var, bolluk, bereket, pazarlar kaynıyor, mallar çok... Bir şeyler alıyorsun, götürüyorsun, hediye veriyorsun. Demek ki ticaretler kesâda gider, fiatlar artar.

وَأَكْثَرَ فَسَادُهَا ،

(*Ve eksera fesâdühâ*) “Ülkenin fitnesi, fesadı artar.” *Fesad* tabii bozgunculuk demek... Bozgunculuk çeşitli şekillerde olur.

Bugün arkadaşlarla konuşuyoruz. Arkadaşların bir tanesinin annesi Kafkasya kökenli...

“—Kafkasya’ya gitsek...” diyoruz.

Öbür arkadaş diyor ki:

“—Gidemeyiz hocam, yol emniyeti yok!”.

“—Birkaç araba gideriz.”

“—Bir kaç arabaya para yetmez. Polisine de güvenilmez, askerine de güvenilmez. Yolda çalabilirler, insanın can ve mal emniyeti yok!” diyor.

Bakın bunlar bizim çevremiz, yakın çevremiz. Balkanlardan geçip gitmek istediğiniz zaman, veya Avrupa’dan gelmek istediğiniz zaman, bazı ülkelerde bu durum oluyor. Bizim futbolseverler Bulgaristan’a BMV’lerle, Mercedes’lerle gitmişler, maçı seyretmişler, dönüşte bakmışlar koydukları yerlerde arabaları yok... Mal emniyeti yok, can emniyeti yok. Kaç araba çalınmış, gitmiş.

Demek ki fesad arttı mı, çok fena oluyor. Düzen oldu mu, iyi oluyor. Dirlik ve düzenlik, kanun ve nizam, güzel oluyor. Emniyet güzel oluyor.

Meselâ, Osmanlı zamanında bir vali bir yere tayin olmuş. Demiş ki:

“—Herkes kapısı açık yatacak.”

Kendisine güveniyor, yâni asayişi sağlayacak. Tellâl çıkartmış:

“—Herkes kapısını açacak öyle yatacak, bir tenceresi çalınana devlet bir kazan verecek!” demiş.

Amma, bir de zabıta vazifelilerine emretmiş, kuş uçurtmamış. Böyle böyle düzeltmiş. Yâni asayiş güzel bir şey; intizam, düzen güzel bir şey...

“Allah bir kavme kızdı mı, orası bozulur, fesad olur.” *Fesad* Arapça bir kelime; bu devirdeki karşılığı, bozgunculuk veya anarşi... Anarşi dersek millet, “Haa, tamam anladım!” diyor.

Fesadı belki anlamaz, belki başka türlü düşünür. Yâni anarşi olur, her türlü işler bozulur. Ticaret de bozulur, fiatlar da artar.

وَاشْتَدَّ جَوْرُ سُلْطَانِهَا ؛

(*Ve'ştedde cevrü sultànihâ*) "Yöneticilerin zulmü artar." O da bir cezâ... Peygamber Efendimiz, "Allah bir kavme kızdı mı, yöneticilerin de zulmü artar." diyor. Hadi bakalım, sultan asayişi sağlamakla görevliydi, huzur ve sükûnu sağlayacaktı, dış düşmanlara karşı koruyacaktı, içte de bozguncülara karşı koruyacaktı; bu sefer kendisi zulmetmeye başladı. O da bir ceza... Allah o kavme gazab ettiği için, sultanının cevri artar.

فَعِنْدَ ذٰلِكَ لاَ يُزَكِّي أَغْنِيَاؤُهَا ، وَلاَ يَعِفُّ سُلْطَانِهَا ، وَلاَ يُصَلِّي فُقَرَاؤُهَا.

(*Feinde zâlike*) "İşte Allah gazab ettiği zaman, bunlar böyle görülür. Ondan sonra, (*lâ yüzekkî ağniyâuhâ*) zenginler zekât vermemeğe başlar. (*Ve lâ yaiffu sultànühâ*) Sultanlar namuslu, dürüst olmamağa başlar. Rüşvet alır, haksızlık yapar, cevr eder; yâni iffetli olmaz, temiz, namuslu, dürüst çalışmaz. (*Ve lâ yüsalli fukarâühâ*) Fakirleri de namaz kılmaz, dua etmez bir duruma düşer."

İlk başta Allah gazab ediyor. Gazab ettikten sonra, toplumun göstergeleri kırmızıya dayanıyor, alarm zilleri çalmağa başlıyor, her şey bozuluyor. Ondan sonra, zenginler zekât vermiyor, fakirler namaz kılmıyor, sultanlar iffetli olmuyor, rüşvet vs. her türlü berbatlık oluyor.

Aziz ve sevgili kardeşlerim, bu hadis-i şerifler çok önemli! Bunlara dikkat edelim, bunların gereğini yapalım!..

Onun için, ben hadis-i şerifi okuyunca, "Gereği nedir?" diye de düşünüyorum. Düşüncemi de size söylüyorum. Demek ki Allah bir kavme gazab edince böyle böyle olduğuna göre, bir kere şöyle düşünebiliriz:

"—Bu göstergeler bizde var mı?.."

Varsa, o zaman Allah bize gazab etmiş demektir. Ne yapmamız lâzım?.. Allah'ın gazabından kurtulmamız lâzım. Allah'ın gazabından kurtulmak nasıl olur?.. Allah'ın emrine tekrar dönmekle olur, emrini tutmakla olur. Haramlardan sakınmak, kaçınmakla olur. İbadetleri yapmakla olur, dua ile olur. İş böyle düzelir.

Allah'tan insanı hiç bir şey kurtaramaz. Bir insanı cezâlandırmak murad etti mi; cümle cihanın halkı yardıma gelse, onu Allah'ın cezâsından koruyamaz. Allah bir insanı veya bir kavmi kurtarmak isterse; cümle cihan halkı üstüne saldırsa, zarar veremez. Allah onu kurtarır, İbrâhim AS'ı ateşten kurtardığı gibi.

O halde, görülüyor ki sevgili kardeşlerim, bu işin mânevî kanunu çok açıktır. Allah'ın sevgili kulu olmağa çalışmak lâzım, Allah'ın rızasını kazanmağa çalışmak lâzım! Allah'ın sevgili kulu olunursa, işler düzeliyor. Allah'ın kızdığı işler yapılınca, Allah belâyı gönderiyor, musîbeti gönderiyor, işler berbat oluyor, her şey bozuluyor. Zenginler zekât vermiyor, fakirler dua etmiyor, ibadet etmiyor, sultanlar cevr ü cefa ediyor, iffetli olmuyor, rüşvet alıyor, haksızlık ediyor... filân.

Onun için gelin, bu mübarek cuma gününde tevbe edelim, bir daha günah işlememeğe azm ü cezm ü kasd eyleyelim!.. Bundan sonra da hakîkaten, merdâne verdiğimiz sözü tutalım, iyi insanlar olalım!.. Allah-u Teàlâ Hazretleri bizi hem dünyada, hem ahirette, musîbetlerden, belâlardan, azablardan, ikàblardan korusun... Rahmetine erdirsin, aziz ve bahtiyar eylesin... Cennetiyle, cemâliyle müşerref eylesin...

Bi-hürmeti esmâihi'l-hüsnâ ve habîbihî muhammedini'l-mustafâ salla'llàhu teàlâ aleyhi ve âlâ âlihî ve selleme teslîmen kesîrâ...

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llàhi ve berekâtühû!..

27. 06. 1997 - ALMANYA

28. KUR'AN'I VE YAKÎNİ ÖĞRENİN!

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llàhi ve berekâtühû!..

Aziz ve sevgili Akra dinleyicileri!..

Size Almanya'nın Ludvigshafen şehrinden hitab ediyorum. İnşâallah, temennî ederdim, buradan size müjdeli haberleri bu haftaya yetiştirmeyi; olmadı. Önümüzdeki haftalar belki güzel gelişmeler müjdeleyebilirim.

Bu sohbetimde Peygamber SAS Efendimiz Hazretleri'nin bazı emirlerini size nakletmek istiyorum.

a. Yakîni Öğrenin!

Peygamber SAS Efendimiz, sohbetimizin ilk hadis-i şerifi olan bu rivayette buyuruyor ki:[139]

تَعَلَّمُوا الْيَقِينَ كَمَا تَعَلَّمُوا الْقُرْآنَ ، حَتَّى تَعْرِفُوهُ ، فَإِنِّي أَتَعَلَّمُهُ

(حل. عن ثور بن يزيد مرسلا)

RE. 254/1 (*Teallemü'l-yakîne kemâ teallemü'l-kur'ân, hattâ ta'rifûhü feinnî eteallemühû.*) *Sadaka rasûlü'llàh, fî mâ kàl, ev kemâ kàl.*

Hadîs-i şerifin önce metnini kısaca beyân edeyim, Peygamber SAS Efendimiz hepimize buyuruyorlar ki:

(*Teallemü'l-yakîn*) "Yakîni teallüm ediniz, öğreniniz! (*kemâ teallemü'l-kur'ân*) Kur'an-ı Kerîm'i öğrendiğiniz gibi, yakîni de teallüm ediniz, öğreniniz; (*hattâ ta'rifûhü*) sonunda onu iyice bilecek kadar, bilinceye kadar, iyice anlayıncaya kadar, iyice hazmedinceye kadar... (*Feinnî eteallemühû*) Çünkü, ben peygamber olduğum halde, onu teallüm ediyorum, ben de onu

---

[139] Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ,* c.VI, s.95; İbn-i Ebi'd-Dünyâ, *Yakîn,* c.I, s.96, no:7; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XVI, s.198; Sevr ibn-i Yezîd Rh.A'ten.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.791, no:7337; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XI, s.302, no:10841.

öğreniyorum. Ben de onu tam elde etmek için, gayret sarf ediyorum." diye Efendimiz buyurmuş.

Yakîn kelimesini burada izah etmemiz lâzım! Çünkü Peygamber Efendimiz, "Yakîni öğrenin!" diyor. Tabii, Efendimiz'in Kur'an-ı Kerim'i öğrenmekle ilgili tavsiyeleri pek çoktur. Kur'an-ı Kerim'i öğrenmek çok sevaplıdır.

خَيْرُكُمْ مَنْ تَعَلَّمَ الْقُرْآنَ وَعَلَّمَهُ (خ. عن عثمان)

(*Hayruküm men tealleme'l-kur'âne ve allemehû*)[140] "Sizin en hayırlınız, Kur'an-ı Kerim'i öğrenenlerdir ve öğretenlerdir." diye hepimizin bildiği hadis-i şerifler de var.

Kur'an-ı Kerim başımızın tâcı, elbette onu öğreneceğiz. Kur'an-ı Kerim çok önemli...

"—Kur'an-ı Kerim'i öğrendiğiniz gibi, yâni onun kadar önem vererek, yakîni de öğrenin!.. Nihâyet onu iyice hazmedip, tam mânâsıyla bilir bir vaziyete gelinceye kadar, öğrenmek husûsunda

---

[140] Buhàrî, *Sahîh*, c.IV, s.1919, no:4739; Ebû Dâvud, *Sünen*, c.II, s.70, no:1452; Tirmizî, *Sünen*, c.V, s.173, no:2907; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.I, s.76, no:211; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.I, s.69, no:500; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.I, s.324, no:118; Tayâlisî, *Müsned*, c.I, s.13, no:73; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.II, s.324, no:1932; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.V, s.19, no:8037; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.II, s.326; Ebû Avâne, *Müsned*, c.II, s.445, no:3766; İbnü'l-Ca'd, *Müsned*, c.I, s.84, no:475; Tahàvî, *Müşkilü'l-Âsâr*, c.XI, s.277, no:4470; İbn-i Asâkir, *Mu'cem*, c.I, s.14, no:14; Ebû Nuaym, *Ahbâr-ı Isfahan*, c.V, s.475, no:40139; Temmâmü'r-Râzî, *el-Fevâid*, c.I, s.93, no:208; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.II, s.169, no:2847; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.III, s.398; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.IV, s.109, no:1767; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.IV, s.194; Hz. Osman RA'dan.

Tirmizî, *Sünen*, c.V, s.175, no:2909; Dârimî, *Sünen*, c.II, s.528, no:3337; Bezzâr, *Müsned*, c.I, s.134, no:698; Kudàî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.II, s.227, no:1241; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.V, s.301; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.X, s.459, no:5628; Hz. Ali RA'dan.

Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.IV, s.18, no:1614; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

Bezzâr, *Müsned*, c.I, s.206, no:1157; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.II, s.191; Mizzî, *Tehzîbü'l-Kemâl*, c.V, s.290; Ukaylî, *Duafâ*, c.I, s.218, no:266; Sa'd ibn-i Ebî Vakkas RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.I, s.525, no:2351, 2353; *Keşfü'l-Hafâ,* c.I, s.393, no:1251; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XII, s.400, no:12178.

bir koşuşturma, gayret içinde olun, çalışmalar yapın! Çünkü ben de öğreniyorum." diyor.

Yakîn kelimesinin telâffuzuna dikkat edin! Bunun *î*'si uzun... Türkçe'deki uzağın zıttı, karşıtı olan *yakın* kelimesine benziyor ama, o değil. Uzun *î* ile olan *yakîn* kelimesi Arapça, şeksiz, şüphesiz, tereddütsüz, tam mânâsıyla, sapasağlam inanmak demek, inanç demek. Böyle tam mânâsıyla, tereddüt ve şek olmadan, aksamadan, iyice inanan kimseye de *mukîn*, yâni yakîn sahibi insan derler.

Yakîn'in üç mertebesi vardır, diye tasavvuf kitaplarında okumuşsunuzdur. "*İlme'l-yakîn, ayne'l-yakîn, hakka'l-yakîn*" diye biliyorsunuzdur. Hattâ Türkçe'de çok kullanılan bir tâbir var:

"—Ben o adamı yakînen biliyorum." derler.

Yâni "Şeksiz, şüphesiz bir şekilde biliyorum." mânâsına kullanıyoruz. Ama bazen yakın kelimesiyle karıştırılıyor, yakından tanıyorum mânâsına, yanlış olarak da kullanıyorlar.

Yakîn, sağlam iman demek. Peygamber Efendimiz, "Kur'an-ı Kerim'i öğrendiğiniz gibi sapasağlam, şeksiz, şüphesiz inanmayı da öğrenin!" buyuruyor. Demek ki, öğrenilecek şeyler bazen elle tutulur, gözle görülür, maddî varlıklar, nesneler olur; kalem, defter, masa, taş, ağaç, yaprak... gibi. Bunu herkes anlar. Anlamayana da gösterirsin, elinle tutarsın, işte bu budur dersin. Yâni müşahhas diyoruz, somut diyoruz, elle tutulur diyoruz. Böyle şeyleri anlatmak kolaydır. Tabiî öğrenmek de kolaydır.

"—Evlâdım kalem nedir?.."

"—Bilmiyorum."

"—İşte bak, buna kalem derler."

"—Evlâdım defter nedir?.."

"—Bilmiyorum."

"—İşte bak buna defter derler."

"—Kitap şudur, ev budur, saray budur... Atın küçüğüne tay derler, ineğin küçüğüne buzağı derler, tavuğun küçüğüne civciv derler..."

Maddî ve müşahhas, elle tutulur şeyleri böyle öğretebilirsiniz. Bunların öğrenilmesi, öğretilmesi kolaydır da, bir de mânevî şeyler vardır. Onların da öğrenilmesi lâzım!

Kur'an-ı Kerim, öğrenmemiz gereken bir bilgiler hazinesi, deryâsı; Kur'an-ı Kerim'i öğreneceğiz. Kur'an-ı Kerim'i açarız, okuruz. Okumayı öğrenmek var, harflerini öğrenmek var, ayetlerinin mânâlarını, tefsirlerini öğrenmek var, ahkâmını öğrenmek ve uygulamak var... Bunların hepsi lâzım, çünkü Kur'an-ı Kerim Allah'ın emirleri, şaka değil. Allah Peygamber Efendimize vahiy indirip, vahyedip bize buyurmuş, emirlerini bildirmiş. Biz de Allah'ın kulları olarak onun emrettiği şeyleri yapacağız, yasakladığı şeyleri bırakacağız.

Emrettiği şeyler bizim canımızı sıksa da, bize ağır gelse de, hoşumuza gitmese, keyfimizi kaçırsa da emrettiğini yapmamız lâzım.

"—İçki içmeyin!.."

"—İyi ama, içki çok tatlı, çok zevkli..."

Çok zevkli gelebilir bazı kimselere ama, içki içmeyecek.

"—Çalgı çalmayın, çalgı çaldırmayın, çalgı dinlemeyin!.."

"—İyi ama, ne kadar keyifli, zevkli, bu mûsikî, bu eğlence, bu rakkaseler, bu hânendeler, bu sâzendeler, şarkıcılar, türkücüler, saz şâirleri..."

Tabi mûsikînin, şiirin, sazın iyisi de var, kötüsü de var... Yâni yapmayın dediği şeyi, eğlence de olsa yapmayacak.

Kumar... Bazı insanlar kumarbaz, kumarı seviyorlar. Kumarhâneler çalışıyor, büyük paralar orada dönüyor. Kimisi kumar oynamağa Avrupa'ya, Amerika'ya gidiyor. Las Vegas'a gidiyor, bilmem Fransa'nın falanca meşhur şehrine gidiyor, Lüksemburg'a gidiyor, kumar oynuyor... E zevkli ki, bunu para kaybetmek pahasına yapıyor:

"—Oh ne heyecan... Şu kadar yutuldum, bu kadar yuttum." diyor, hoşuna gidiyor.

Bunlar Allah'ın hoşuna gitmeyen, Allah'ın sevmediği şeyler. Yasaklamış, senin hoşuna gitse bile yapılmayacak.

Allah'ın bazı emrettiği şeyler var, onlar da bazen hoşa gitmeyebilir: Kalk bakalım, sabah namazını kıl!.. Kalk bakalım, kazancından şu kadarını fakire zekât olarak ver!.. Kalk bakalım, yürü, Allah yolunda cihad edeceksin, vatanını kâfire karşı savunacaksın, mazluma yardım edeceksin filan...

"—E ağır, zor, zahmetli; ben şimdi keyfimi bırakacağım, savaşa, cihada gideceğim olur mu?.."

Olur! Çünkü Allah emrettiyse, hoşuna gitmese de yapacaksın. Allah'ın emirlerini, yasaklarını uygulayacaksın.

İnsan Kur'an-ı Kerim'i öğrenecek. Bunun gibi insanın demek bir de gözle görünmeyen şeyleri öğrenmesi lâzım. Bu hadis-i şerifte ne buyuruyor Peygamber Efendimiz: "Sağlam îmanı, tereddütsüz inanmayı, şeksiz şüphesiz îman getirmeyi de insanın öğrenmesi lâzım!" Bu gözle görülen bir şey değildir. Soyuttur, mücerrettir. Yâni elle tutulur değildir. İnsanın bunları da öğrenmesi lâzım!..

Meselâ tevekkül etmek, işini Allah'a ısmarlamak, Allah'a dayanmak... Bu da Allah'ın emri:

وَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ (الحزاب:٣)

(*Ve tevekkel ale'llàh*) "Allah'a tevekkül et!" (Ahzab, 33/3) diyor. Bunu da öğreneceğiz.

"—Tevekkül nasıl bir şeydir? Eni ne kadardır, boyu ne kadardır, kaç kilo gelir?.."

Bu böyle bir şey değil, tartılmaz, ölçülmez ama, bir mânevî kavramdır. İnsanın tevekkülü öğrenmesi lâzım, yakîni öğrenmesi lâzım! Meselâ, ayet-i kerime Peygamber Efendimiz'i methediyor:

آمَنَ الرَّسُولُ بِمَا أُنزِلَ إِلَيْهِ مِنْ رَبِّهِ وَالْمُؤْمِنُونَ (البقرة:٢٨٥)

(*Amene'r-rasûlü bimâ ünzile ileyhi min rabbihî ve'l-mü'minûn*) "Rasûlüllah Muhammed-i Mustafa SAS, Allah'ın kendisine indirmiş olduğu emirlere, ayetlere inandı ve mü'minler de inandılar." (Bakara, 2/285)

Önce Peygamber Efendimiz inanıyor. Çünkü kendisinin üzerinde dönen bir olay; kalbinde, aklında, algılarında, duygularında dönen bir olay. Rasûlüllah SAS kesin olarak, tereddüt etmeden inanıyor; Allah-u Teàlâ Hazretleri de onun bu inancını medhediyor.

Tabiî ilk zaman tereddüt ettiği oldu. Kendisine ilk defa Cebrâil AS geldiği zaman tereddüt etti. Eve geldi:

"—Beni sarıp sarmalayın, üşüyorum, titriyorum!" dedi.

Olayları anlattı:

"—Acaba ben hastalanıyor muyum? Cebrail'i gördüm, böyle bir şeyler gördüm." diye tereddüt etti.

O tereddüdü de son derece tabiî bir şey; çünkü ilk karşılaştığı şeyde insan bir tereddüt eder, çeşit çeşit ihtimalleri düşünür. "Acaba ben rüya mı görüyorum, acaba ben hayal mi görüyorum, acaba ben sayıklıyor muyum, acaba ben vehme mi düştüm?" der insan. Ama sonradan olayların çeşitli yönlerden kuvvetlendiğini görünce, sapasağlam bir şekilde:

"—Tamam, Allah bana melek gönderiyor, Allah'ın emirlerini ben bu şekilde alıyorum, bunları tebliğ edeceğim." dedi.

Rasûlüllah SAS'in bir kişi olarak, insan olarak, beşer olarak kendisinin bu husustaki gayretini de medhediyor Allah-u Teàlâ Hazretleri: "Rasûlüllah en sağlam bir şekilde, en şeksiz bir şekilde inandı." buyuruyor.

Peygamber Efendimiz bir olay hakkında anlattıktan sonra, dedi ki bir hadis-i şerifinde:

"—Ben bu olaya şeksiz inandım, Ebû Bekr-i Sıddîk da inandı." dedi.

Ama ashab-ı kiramdan bazıları, o olayın mahiyetini henüz Ebû Bekr-i Sıddîk kadar çabuk kavrayamamışlardı. Yâni ilkönce kavramak, derhal inanmak... Tabiî bu talim ede ede, taallüm ede ede, yapa yapa olan bir şey.

Tevekkül de yapa yapa olan bir şey. Güzel huyları işlemek, kötü huyları atmak; bu da bir çalışma sonucunda elde edilecek bir şey, onun da öğrenilmesi lâzım! Meselâ, insanın güzel bir huy olan sabrı öğrenmesi lâzım! Ağırbaşlılığı, vakàrı, teennîyi öğrenmesi lâzım!.. Meselâ, kötü bir huy olan aceleciliği bırakması lâzım!.. Bunlar da öğrenilecek şeyler.

Tabiî maddî şeyleri öğretmek kolay... İşte böyle direk gibi uzun olan harfe *elif* derler; tamam, bu kolay... Ama sabrı öğretmek, öğrenmek, veyahut şükrü öğretmek, veya vefâyı öğretmek; bunlar da lâzım!..

“—Bunlar nerede öğretilir, bunların üniversitesi neresi, bunların mekteb-i âlîsi neresi?..”

Bunların menbaı tasavvuf, tekkeler... Tasavvuf bu işi öğretmiş. Mevlâna KS Hazretleri öğretmiş, Hacı Bayram-ı Velî Hazretleri öğretmiş. Rahmetli Yunus Emre öğretmiş, şiirleriyle hâlâ öğretiyor. Zamanındaki insanlara öğretmiş, kendisi de uygulamış.

Şimdi bakın bunlar tarihte kaldı. Yâni deniliyor ki: Bilmem Kastamonu’da filânca şeyhin tekkesi, Yılanlı Dergâhı, veyahut İstanbul’daki falanca Kaşgàrî Tekkesi, Konya’daki Mevlevî Tekkesi, Hacı Bektaş-ı Velî’nin Kırşehir’deki, o malûm kasabadaki, Suluca Karahöyük denilen yerdeki tekkesi gibi... Bunlar tarihte kaldı.

“—Onlar tarihte kaldı da, biz güzel huyları nereden öğreneceğiz, kötü huylardan nasıl kurtulacağız, bunun müessesesi neresi, mektebi neresi?..”

Bunun mektebi tasavvuf, bunun da öğrenilmesi, öğretilmesi lâzım! O halde bunların da, kazanılmış tecrübelerin ışığında

çağdaş bir şekilde, Yirminci Yüzyıl'ın şartlarına uygun, canlı bir tarzda öğretilmesi lâzım!..

Bir büyüğümüz anlatmıştı; dekanlık filan yapmış, Yusuf Ziyâ Binatlı isimli büyüğümüz, meşhur ilim adamı:

"—Biz gençken, Beyazıt'ta bir arkadaşımızla tanıştığımız zaman, karşılaştığımız zaman, 'Mîrim, hangi dergâha mensubsunuz?' diye sorardık." diye hatıralarını tatlı tatlı anlatmıştı. Yâni, "Hangi dergâha devam ediyorsunuz, hangi tekkeden feyz alıyorsunuz, hangi tekkeden edep, ahlâk öğreniyorsunuz, usül erkân öğreniyorsunuz?" diye onları sorarlarmış. "Şimdikiler 'Hangi takımı tutuyorsun, Fenerbahçeli misin, Beşiktaşlı mısın?' diye soruyorlar." diyordu.

Tabii Fenerbahçe, Beşiktaş niye teşvik ediliyor; yâni gazetelerde dört sayfa, beş sayfa spor sayfası oluyor. Televizyon haberlerini arkasından spor haberlerine geçiliyor. Spor niye teşvik ediliyor?.. İnsanlar, gençler sağlıklı olsunlar diye... Spor insanı ruhen de geliştirir. Koş, fırla, temiz hava al!.. Bedenî kabiliyetleri gelişsin diye yapıyor.

Pekiyi, bedenin gelişmesi düşünülüyor da, ruhun gelişmesi nerede olacak?.. Ruhun gelişmesi için bir mektep yok mu? Olmalı değil mi, ihtiyaç değil mi?.. İşte bunların öğrenilmesi lâzım! Peygamber Efendimiz de emir buyuruyor:

"—Yakîni, yâni şeksiz şüphesiz tereddütsüz, inanmayı elde edin, öğrenin! Buna tam sahip oluncaya kadar, çalışın, çabalayın, yakîn sahibi olun, sapasağlam olsun îmanınız. Ben de bunu öğreniyorum." diyor.

Bu yakîni öğrenmek de, yine tekkelerde olur. Yâni, tasavvuf insana ne öğretir?.. Tahkîkî imanı öğretir, hakîkî imanı öğretir, yakîni öğretir, edebi, ahlâkı öğretir, nefsi terbiye etmeyi öğretir. Bunlar öğrenilmediği zaman, insanlar iyi insan olmaz, iyi işler yapmaz. Kötü insanlardan iyi işler çıkmaz.

Bir emir bu... Peygamber Efendimiz SAS'in hepimize emri. Başınızı iki elinizin arasına alın, derin derin düşünün:

"—Ben bu yakîni nasıl elde ederim, nasıl öğrenebilirim? Efendimiz de bunun için çalışmış, çabalamış. Ben de imanımı

şeksiz, şüphesiz sağlam bir iman haline getirmek için neler yapmalıyım?" diye düşünün!

Tabiî bu bir uzun yoldur, ince yoldur, çalışması zor olan bir yoldur. Ama sonucu çok tatlı olan bir yoldur. Tasavvuf bunu, yâni sağlam imana sahip olmayı zikirle, tasavvufî terbiyeyle, nefis terbiyesiyle, dervişe verilen bir takım görevlerin yapıla yapıla uygulanmasıyla sağlamıştır. Bu bakımdan, toplumumuzda büyük eksiklik var. O eksikliğin acısını her yerde çekiyoruz. Siyasette de çekiyoruz, idârede de çekiyoruz... Toplumun her kesiminde güzel huylu olmamanın sıkıntısını çekiyoruz. Çünkü eğitimi yapılmıyor. Eğitimi yapılmayan bir şeyin elbette sıkıntısı, yokluğu, çekilir, hissedilir, zararı görülür.

b. Atıcılığı ve Kur'an'ı Öğrenin!

İkinci bir şeyi tavsiye ediyor Peygamber Efendimiz bir başka hadis-i şerifte; Ebû Saîd Hazretleri'nden Deylemî'nin rivâyet ettiği hadis-i şerif:[141]

تَعَلَّمُوا الرَّمْيَ وَالْقُرْآنَ ، وَخَيْرُ سَاعَاتِ الْمُؤْمِنِ حِينَ يَذْكُرُ اللهَ عَزَّ وَجَلَّ (الديلمي عن أبي سعيد)

RE. 254/5 (*Teallemü'r-remye ve'l-kur'ân, ve hayru sâati'l-mü'mini hîne yezkürü'llàhe azze ve celle*)

Bakın küçücük bir cümle veyahut bir satırlık bir hadis-i şerif ama, deryalar kadar bilgiler var. Saatlerce konuşsak anlatılacak derin mânâsı var. Efendimiz buyuruyor ki bu ikinci emrinde, birinci emrinde olduğu gibi:

(*Teallemû*) "Öğrenin!" Birincide, "Yakîni öğrenin, şeksiz inanmayı öğrenin!" demişti, burada yine öğrenin diyor. Neyi

---

[141] Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.II, s.43, no:2244; Ebû Saîd el-Hudrî RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.IV, s.355, no:10871; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XI, s.296, no:10823.

öğreneceğiz?.. (*Teallemü'r-remye ve'l-kur'ân*) "Atıcılığı, silah atıcılığını ve Kur'an-ı Kerim'i öğrenin!"

Bakın birisi Kur'an-ı Kerim öğrenmek, ahirete ait bir şey. Yâni insan Kur'an'ı öğrendi mi ahireti kurtulur. Tabii, Kur'an-ı Kerim'in içindeki hükümler sadece âhirete ait değil, dünyaya ait hükümler de var.

"—İman bir inanç işidir, ahiret işidir, bir tarafa koyalım!.."

Hayır, koyamayız.

"—Lâiklik var..."

Lâikliği millet doğru düzgün anlayamıyor. Lâiklik devletin işi; kişi inançlı olur, lâik olmaz. Devlet lâik olur, kimsenin inancına karışmaz. Bu devirde, geçtiğimiz aylarda gördünüz, 'Ben lâikim!' diyen, 'Ben devrimciyim!' diyen insanların yaptıkları iş, çatır çatır lâikliği çiğnemek, lâikliği tepelemek... Çünkü başkasının inancına müdahale ediyor, onu engellemeğe çalışıyor, onu bastırmağa çalışıyor. Onu kendi keyfine getirmeğe çalışıyor. Onun inancına göre yaşamasına mâni olmağa çalışıyor... Bu lâiklik değil, lâikliğin tam aksi, bu zorbalık!.. Lâiklik nedir, devlet lâik olacak ne demek?.. Kimsenin inancına müdahale etmeyecek.

"—E hocam, kimsenin inancına müdâhale etmeyelim, o da, 'Benim inancım falanca adamın kafasını kesmektir.' diye eline kılıcı alsın, onun kafasını kessin; olur mu?.."

Olmaz; bir hürriyet, bir başka hürriyetin başladığı yerde biter, oraya kadardır. Başkasının hürriyetine kimse müdahale edemez. Devrimci de edemez, başkası da edemez. Herkesin insan hakları, hürriyetleri vardır. O haklarını, o hürriyetlerini İslâm zaten koruyor, gidip de birisinin kafasını kesin demiyor. Sınırsız bir hürriyet değil demek istiyorum.

Din hürriyeti; kişinin inancına göre ibadet edebilmesi, inancını söyleyebilmesi, inancını çoluk çocuğuna öğretebilmesi, inancına göre ticaretini yapabilmesi, inancına göre giyimini kuşamını yapabilmesi, yaşayışını sağlaması... Başkasına zarar vermedikten sonra, bunun rahatça yapılmasını sağlamak, lâik devletin görevi... Eğer devlet bir inanca tâbi olur, bir inancı taraf tutar, öteki inanç sahiplerini bastırırsa, lâiklik olmaz, o zaman aksi olur.

O bakımdan, bu günün lâikim diyen insanları lâikliği çiğniyorlar, yâni lâiklik diye diye lâikliği çiğniyorlar. Asıl lâiklik

inancı, inanca göre yaşayışı, söylemeyi, çalışmayı, düşünmeyi, serbest bırakmak... Bunu tek taraflı alıp da, öbür tarafa baskı olarak kullanmak, din düşmanlığı oluyor. O da lâikliğin tamamen zıddı oluyor.

Tabiî buraya nereden geldik? "Kur'an-ı Kerim'i öğrenin!" diyor bu hadis-i şerifte Peygamber Efendimiz; Kur'an'ı öğreneceğiz, tabiî uygulayacağız. Çünkü insanın bir şey öğrenmekten amacı, uygulamaktır. Kur'an-ı Kerim'i de öğreneceksiniz. Allah-u Teàlâ Hazretleri, "Ey îman edenler, içki içmeyin!" diyecek, sen de gidip içki içeceksin. Bu Allah'ın emrine aykırı... Buna Allah'a isyan derler. Allah'a isyan, devlete isyan gibi de değildir, insanın dünyası da âhireti de mahvolur. Tabiî insan öğrendiğini uygulayacak. Müslüman Kur'an'a göre yaşayacak.

Peygamber Efendimiz Kur'an'ın bilinmesini istiyor. Kur'an-ı Kerim'de dünyaya ait işler de var. Yâni, "İçki içme, zina etme, hırsızlık yapma, cana kıyma!" gibi… Bunlar büyük günahlar diye sıralamış. Zaten İslâm bunlardan korumak için gayret gösteriyor, emirleri bu... Ama Kur'an-ı Kerim'de âhirete âit emirler de var, bilgiler de var. Kur'an-ı Kerim'i öğrenmek dinî bir görev... Bunu öğrenin diyor.

Ama ondan önce Peygamber SAS Efendimiz hadis-i şerifinde bir söz söylemiş: (*Teallemü'r-remye ve'l-kur'ân*) Kur'an-ı Kerim'i öğrenmekten önce söylediği söz *remy*... *Remy* atmak, silah atmak demek... Yâni, "Kur'an ile beraber silah atmayı da öğrenin!" buyuruyor.

Herkes Kur'an-ı Kerim'i öğrenmek ister, her mü'min Kur'an-ı Kerim'i öğrenmek ister. Bu onun ilk vazifesi, Peygamber Efendimiz'in çok tavsiye buyurduğu bir husus ama, ondan evvel "Atıcılığı öğrenin!" diyor. Bu da İslâm'ın hem madde hem mânâ dini olduğunu, hem dünya hem ahiret dini olduğunu gösteren bir misâl...

Peygamber Efendimiz, "Silah atmayı da öğrenin!" diyor. Hattâ, "Çocuklarınıza da öğretin!" diye de başka hadis-i şerifler var. Demek ki silah atmayı da öğrenecek müslüman.

"—Pekiyi Peygamber SAS silah atmayı niye mü'minlere tavsiye buyuruyor?.."

“—Çünkü cihadda atıcılık önemli bir rol oynar.”

“—Pekiyi cihad niçin varolmuş, farz olmuş, niye cihad ediyor insanlar?.. Yâni sulh u sükûn içinde yaşamak varken insanlar niye cihad ediyorlar?..”

Tamam, cihad etmeyelim, kabul, biz sulhu seviyoruz.

وَالصُّلْحُ خَيْرٌ (النساء:١٢٨)

(*Ve’s-sulhu hayrun*) “Sulh anlaşma, barışma daha iyidir.” (Nisâ, 4/128) Daimâ selâmet, sükûnet, kimseyi üzmemek, incitmemek esastır. Pekiyi, ya düşman saldırırsa ne yapacaksın?.. Senin ülkene düşman saldırdı. Niye askerlik var, niye Millî Savunma Bakanlığı var, niye ordumuz var, niye tarih boyunca hep olmuş?.. Niye her milletin iç âsayişini sağlamak için âsayiş kuvvetleri olmuş, dış emniyetini sağlamak için ordusu olmuş?.. Bir tabiî ihtiyaç olduğu için...

Hattâ canlılar alemine baktığımız zaman, onlarda bile kendilerini savunacak cihazlarla cihazlandıklarını görüyoruz. Yâni her hayvanın yaşadığı ortamda kendi hayatını koruması ve

kendisini savunması için, Allah ona bir takım silahlar vermiş. Kimisine pençe vermiş, kimisine iğne vermiş, kimisine boynuz vermiş, kimisine diş vermiş, kimisine kanat vermiş, kimisine zehir vermiş... Bunların her birisi kendisini savunmak için birer silah... Demek ki yaşamak için, hayatını savunmak ihtiyacı olduğundan, bu olacak. Onun için cihadı kimse kötüleyemez.

Avrupalılar müslümanlığı cihad dolayısıyla kötülüyorlar:

"—İslâm'da cihad var!" diyorlar.

Pekiyi İslâm'da cihad var da, Hristiyanlık'ta yok mu? Niye haçlılar Haçlı Seferlerini yaptılar?.. Onlarda da var. Yâni İslâm ülkelerinde ordu var da, batı ülkelerinde ordu yok mu, Çin'de ordu yok mu, Amerika'da, İngiltere'de, Fransa'da, Almanya'da ordu yok mu?.. Hepsinde var. Hattâ onlar bu orduları, cihân harplerini çıkartmakta, cihânı birbirine katmakta kullandılar. Demek ki, onların hepsi birer kötüleme, karalama ama, kendisi de yaptığı halde karşı tarafı kötülüyor.

Cihad lâzım! Neden?.. Yaşamak için; hayatımızı, yurdumuzu, kendimizi savunmamız için... Cihad için de cihada hazırlanmak gerekiyor. Onun için de, cihadın her türlü alet ve edevâtını hazırlamakla beraber, o alet ve edevatın kullanılmasını da öğrenin diye, Efendimiz Kur'an-ı Kerim'in öğrenilmesinden önce onu koymuş:

(*Teallemü'r-remye ve'l-kur'ân*) "Atıcılığı öğrenin ve Kur'an'ı öğrenin!" buyurmuş. Önce Kur'an'ı söylememiş, atıcılığı söylemiş. Çünkü hürriyet olmayınca, düşman geldiği zaman, düşman saldırınca, insanın Kur'an okuması da mümkün olmuyor.

Az önce televizyonda seyrettik, İsrail'deki zavallı silahsız Filistinlilerin, nasıl pürsilâh, tepeden tırnağa mücehhez, tam teçhizatlı İsrail askerleri tarafından kurşunlanıp, öldürülüp, yerlerde nasıl vahşice sürüklendiğini gördük. Birisi tamamen silahsız, ötekisi pür silah, tepeden tırnağa müsellah… Zulmediyor, haksızlık ediyor, hakaret ediyor, hürriyetleri tahdit ediyor. Peygamber Efendimiz aleyhinde sözler söylemiş, saldırmış. Ülkeyi gasbetmiş, istilâ etmiş, işgal etmiş...

Tabiî bu atıcılık öğrenilecek, bu şart. Buna herkesin memnun ve müteşekkir olması lâzım! Tabiî, atıcılığı öğrenecek de, neyi atacağız meselesi geliyor. İsrail'de zavallı çocuklar taş atıyorlar veya ellerinde şişeler varsa içine biraz yakıt koyabilmişlerse, onu atıyorlar. Ama öbür taraf, çok daha güçlü silahlarla saldırıyor. Ne atacağız?.. Yâni, düşmanın silahı kadar silah edinmediği zaman, bir müslüman esaret altına düşüyor.

Ermeniler saldırdılar, Azerîlerin topraklarını istila ettiler. Ruslar saldırdılar, Çeçenlerin ülkesini mahvettiler. Sırplar saldırdılar, Boşnakların arazilerini, evlerini, ülkelerinin büyük bir kısmını elde ettiler, katliamlar yaptılar. Onları oralardan çıkardılar, asıl Saraybosna'nın arazisi büyük miktarda kayba uğradı, Sırpların eline geçti.

Demek ki atacağız, atıcılığı öğreneceğiz; iyi silahlar yapmayı da öğreneceğiz. Yâni silahın en iyisini yapmazsan, caydırıcı silahları yapamazsan, o zaman senin taş atmakla olan kahramanlığın sonuç vermiyor, zâlim zulmünü devam ettiriyor.

Demek ki, atışı öğrenirken, hem nişan alıp vurmayı öğrenmek, hem de atılacak şey nelerse, onların yapılmasını da öğrenmek

herhalde bahis konusu oluyor. Silah sanayii oluyor, silah sanayiinde en iyi usullerin, teknolojinin öğrenilmesi, yenilerinin bulunması söz konusu oluyor.

Biz yenilerini de buluruz. Ben her zaman sohbetlerimde arkadaşlarıma söylerim: Boş durmayın, bir şeyler icâd edin, bulun!.. İnsan aklını kullandı mı, durduğu yerden bir şeyler bulur. Ben de kendime göre oturduğum yerden bir şeyler icâd ediyorum, ortaya koyuyorum, arkadaşlara gösteriyorum. Çok basit bir şey olabilir ama, hakîkaten hoşa gidiyor. Meselâ, bir evin yapımında bir usül bulmak, pencerede bir usül bulmak, daha başka bir şey... İnsanın aklını çalıştırması lâzım!

Evet, "Atıcılığı öğrenin, atılacak şeylerin en güzelini yapmayı öğrenin! En üstün silahları yapmayı, onları en iyi kullanmayı öğrenin!.. Kur'an-ı Kerim'i de öğrenin!" diye Peygamber SAS emrediyor.

Devam ediyor hadis-i şerif burada durmuyor. Buradan tabi bir şeyi çok büyük takdirle gözlüyoruz, hayran kalıyoruz: Peygamber Efendimiz hem bize ahiret adamı olmayı emrediyor, hem de dünyada sağlam bir dünya adamı olmayı emrediyor. Yâni pısırık, ezilen, horlanan, zelil, âciz, nâçiz insanlar olmamamızı, gayretli olmamızı tavsiye ediyor. İslâm dini insanın hem dinini, hem dünyasını kurtarıyor. Hem dinine, hem dünyasına hitab ediyor, hem ahiretine hitab ediyor. Bu çok önemli bir husus... Her yönünden mükemmel, eksiksiz bir din olduğunu müşahede ediyoruz, hayran kalıyoruz.

c. Saatlerin Hayırlısı

Sonra öteki cümle önemli... Tabiî ben onu da bastıra bastıra size okumaktan zevk duyuyorum. Peygamber SAS Efendimiz:

وَخَيْرُ سَاعَاتِ الْمُؤْمِنِ ، حِينَ يَذْكُرُ اللهَ عَزَّ وَجَلَّ .

(*Ve hayru sâàti'l-mü'mini, hîne yezküru'llàhe azze ve cel*) "Mü'minin geçirdiği saatlerin en hayırlısı, yaşayarak sarf ettiği saatlerin en hayırlısı, Allah'ı zikrettiği zamanlardır." diyor.

Sen şimdi ey beni dinleyen aziz ve sevgili kardeşim, ey sevgili Akra dinleyicisi!.. Tamam, namazı kılıyorsun; kılmıyorsan kıl!.. Çünkü Allah'ın en büyük emirlerinden birisi namaz kılmak... Orucu tutuyorsundur. Ramazan tatlı oluyor bizim ülkemizde, el-hamdü lillâh camiler şenleniyor. Zekâtını veriyorsun, tamam. Namaz, oruç, zekât... Hacca da paran varsa gittin veya gitmeyi istiyorsun, "Emekli olursam gideceğim, parayı biriktirdiğim zaman gideceğim!" diyorsun. Pekiyi, Allah'ı zikirle durumun nasıl?..

(*Ve hayru sââti'l-mü'mini, hîne yezkürü'llàhe azze ve celle*) "Mü'minin saatlerinin en hayırlısı Azîz ve Celîl olan Allah'ı zikrettiği zamandır." buyruluyor. Demek ki en sevgili ibadet, en kıymetli ibâdet, en önemli ibadet Allah'ı zikretmektir.

Şimdi sen kendi kendine sor: Acep sen Allah'ı zikrediyor musun, Allah'ı zikretmeyi biliyor musun?.. Rasûlüllah SAS Efendimiz'in bu kadar hararetle işaret buyurduğu bu sahada, bu konuda durumun nasıl, çalışman nasıl?.. Diyeceksin ki; yâni tahmin ediyorum, bazıları şöyle diyecek:

"—Hocam, el-hamdü lillâh ben müslümanım!"

Tamam, Allah İslâm'ını mübarek eylesin, hayırlı olsun sana...

"—Namazımı kılarım, orucumu tutarım!"

Tamam, iyi ama Peygamber Efendimiz burada Allah'ı zikretmeyi harâretle tavsiye etmiş.

"—Hocam bu zikir meselesi biraz tarikatların işi, biraz dervişlerin işi diye, biraz da gazeteler buna ateş püskürdükleri için, Ramazanda da aleyhine bir sürü çalışmalar, programlar olduğundan, tasavvuf, zikir vs. yerden yere çalındığından, ben de bunu biraz kötü bir şey sanıyordum. Zikir deyince, benim biraz kaşıntılarım, allerjilerim başlıyor, saçlarım diken diken olmağa başlıyor."

Artık işte bak, kendinin hangi noktada olduğunu gör! Peygamber SAS Efendimiz Allah'ı zikretmeyi tavsiye buyuruyor ve Allah'ı zikretmekle geçirilen dakikaların, zamanların, harcanan vakitlerin en hayırlı vakitler olduğunu söylüyor.

İnsan gününü, zamanını nasıl geçirir?.. Düşünün, çağdaş insanları düşünelim: Bazıları çok iyi eğitim görmüş, kolejlerde

okumuş, Amerika'ya gitmiş, gelmiş... filân. Sabahın erken saatinde eşofmanını giyer, o lüks semtte, çınarların altında, deniz kenarında veya rıhtımda koşar. Neden?.. Çağdaş insanlar spor yapar, onun için eşofmanını giymek, spor yapmak lâzım!.. Hanım da yapıyor, hanım da eşofmanını giyiyor, bay-bayan yan yana, dıgıdık dıgıdık idman yapıyorlar, koşturuyorlar. Tamam bu çağdaşlık...

Geliyor bir duş alıyor. Tamam duş almak da çağdaş bir şey... Biz gusül alıyoruz, biz gerici oluyoruz; o duş alıyor, o ilerici oluyor. Sonra ne yapıyor?.. Dişlerini fırçalıyor. Tamam. Aynanın karşısına geçiyorlar ikisi fışır fışır, fışır fışır dişler fırçalanıyor. E biz de yaparız bunu, biz misvak kullanırız, dişlerimizi her zaman misvaklarız. Tabi diş fırçası da kullanırız, o da caiz. O olmadığı zaman ağzı çalkalamak veya parmakla dahi dişleri temizlemek, o da faydalı... Diş temizliğine dinimiz önem veriyor.

Sonra ne yapar?.. Kahvaltı eder, ondan sonra kalkar işine gider. Çalışmak kutsaldır, vazife mukaddestir... Tamam, vazife mukaddestir ama, mukaddes bir vazife öteki mukaddes vazifeyi engellemez. Bazıları, "Vazife mukaddestir, camiye gitmek yok!" diyor. Camiye gitmek de mukaddestir, namaz kılmak da mukaddestir. Vazife mukaddesmiş... Nereden çıkarttın, her vazife mukaddes değil! Kötü vazife yapıyorsan, günah olan bir işte çalışıyorsan, o zaman bu mukaddes bir vazife olmuyor, mülevves bir vazife oluyor.

Ondan sonra, bir güzel iş öteki güzel işi yapmayı engellemez. Yâni, "Ben dişlerimi fırçaladım, binâen aleyh ayaklarım pis pis kokabilir." diyemezsin!.. Ayaklarını da yıkayacaksın, her şey güzel olacak. "Elbisem kirli olabilir, vücudumu yıkadım." diyemezsin, her şey güzel olacak.

Çalışıyor, çalıştıktan sonra geliyor, arkadaşlarına gidiyor, kahveye gidiyor, bilardo oynuyor. Daha çağdaş, daha ilerici olanlar kulübe gidiyorlar, vakit geçiriyorlar... Gece oluyor, yatıyorlar. Yâni bu insanın yirmi dört saatini bir inceleyin, herkes kendisinin saatlerini incelesin!.. İnsanın saatleri geçiyor, yirmi dört saati geçiyor; bu saatler nereye gidiyor, ne kadarı hayra gidiyor?..

“—Ama hocam ben senin anlattığın gibi değil de, daha güzel şeylerle vakit geçiriyorum, ama sevabı kaçmasın diye söylemek istemiyorum. Sevaplı işler yapıyorum.”

“—Ne yapıyorsun?..”

“—İşte bir fakire gidiyorum yardım ediyorum, yoksulların imdâdına koşuyorum. Millî bir vazife yapıyorum, veyahut içtimaî bir takım hizmetlere koşturuyorum.”

Tamam vazifeler güzel olabilir ama, “Bu güzel saatlerin, güzel işlere harcanan saatlerin en güzeli Allah’ı zikretmeğe harcanan saatlerdir.” diyor, Peygamber SAS Efendimiz. Böylece Peygamber Efendimiz’in zikretmeyi de tavsiye ettiğini size söylemiş oldum.

Allah’ı zikretmek nasıl olur, ne sûretle olur?.. Nasıl olursa güzel olur?.. Zikrin mânâsı nedir, çeşitleri nedir?.. Bu da tasavvufun işidir. Görüyorsunuz tasavvuf, siz ne kadar istemeseniz de karşınıza çıkıyor, sizin için son derece önemli bir iş olarak görünüyor. Eğer dindarsanız, eğer Kur’an’a inanıyorsanız, hadis-i şerife inanıyorsanız, eğer müslümansanız; bakıyorsunuz, her noktada İslâm’a en güzel hizmet eden müessese tasavvuf müessesesi imiş.

d. İlmiyle Âmil Olmak

Üçüncü hadis-i şerif:

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuş ki:[142]

تَعَلَّمُوا مِنَ الْعِلْمِ مَا شِئْتُمْ ، فَوَاللهِ لاَ تُؤْجَرُوا بِجَمْعِ الْعِلْمِ حَتَّى تَعْمَلُوا (أبو الحسن علي بن أحمد في أماليه عن أنس)

RE. 254/2 (*Teallemû mine’l-ilmi mâ şi’tüm*) “İlimden istediğiniz kadar öğrenin! (*Feva’llàhi lâ tü’cerû bi-cem’i’l-ilmi hattâ ta’melû.*) Vallàhi onunla amel etmedikçe, ilim toplamaktan ecir kazanamazsınız.”

---

142 *Kenzü’l-Ummâl*, c.X, s.249, no:28719; *Câmiü’l-Ehàdîs*, c.XI, s.307, no:10851.

İlminizle âmil olmadıkça, ne kadar ilim öğrenirseniz öğrenin, kıymeti yok! İlminizi, yâni öğrendiklerinizi uygulayacaksınız.

“—Esad Hoca televizyonda güzel konuştu, radyoda güzel söyledi, ben de dinledim.”

Dinlemek yetmez. Dinlediğini insanın uygulaması lâzım, o zaman kıymeti oluyor, sevabı oluyor. Aksi takdirde sevaptan mahrum kalabilir insan. Sadece bilgi yetmiyor, bilgisini uygulaması lâzım!..

e. İlm-i Ensâb, Arapça ve İlm-i Nücûm

Üç tane hadis-i şerifi böylece sizlere nakletmiş oldum. Ama burada işaretlediğim bir hadis-i şerif var, biraz uzun da olsa, onu da işaretlediğim için okuyarak sohbetimi bitirmek istiyorum. Peygamber Efendimiz bir başka hadis-i şerifinde —bugünkü dördüncü hadis-i şerif oluyor— buyuruyorlar ki:[143]

تَعَلَّمُوا مِنْ أَنْسَابِكُمْ مَا تَصِلُونَ بِهِ أَرْحَامَكُمْ ، ثُمَّ انْتَهُوا ؛ وَتَعَلَّمُوا مِنَ الْعَرَبِيَّةِ مَا تَعْرِبُونَ بِهِ كِتَابَ اللهِ ، ثُمَّ انْتَهُوا ؛ وَ تَعَلَّمُوا مِنَ النُّجُومِ مَا تَهْتَدُونَ بِهِ في ظُلُماتِ البَرِّ والبَحْرِ ، ثُمَّ انْتَهُوا (هب. عن أبي هريرة)

RE. 254/3 (*Teallemû min ensâbiküm mâ tesılûne bihî erhàmeküm, sümme’ntehû; ve teallemû mine’l-arabiyyeti mâ ta’rabûne bihî kitâba’llàhi, sümme’ntehû; ve teallemû mine’n-nücûmi mâ tehtedûne bihî fi zulûmâti’l-berri ve’l-bahri, sümme’ntehû.*)

---

[143] Beyhakî, *Şuabü’l-İman*, c.II, s.268, no:1723; Ebû Hüreyre RA’dan. Deylemî, *Müsnedü’l-Firdevs*, c.II, s.43, no:2248; Abdullah ibn-i Ömer RA’dan. *Kenzü’l-Ummâl*, c.X, s.398, no:29162; *Câmiü’l-Ehàdîs*, c.XI, s.306, no:10849.

Bu o devre götüren, Peygamber Efendimiz'in zamanına sizi götürecek olan bir hadis-i şerif. Herhalde size oradan bir perde açmak, bir sahne göstermek tatlı gelecektir. Peygamber Efendimiz buyuruyor ki:

(*Teallemû min ensâbiküm*) "Neseb ilminizi öğrenin!"

Arapların ilm-i ensâbı vardı. Soylarını soplarını çok iyi takib ederlerdi. Birbirlerinin, kendilerinin soylarını çok iyi bilirlerdi. Yâni kaç göbek geriye kadar dedesini sayardı bir Arap. "Ben falanca oğlu, filanca oğlu, filanca oğlu, filanca oğlu, filanca oğlu, filanca oğlu, falanca oğlu, filanca oğlu, filanca oğlu filancayım." diye ne kadar geriye doğru sayabiliyorsa, o kadar öğünürdü. "Benim dedemin dedesi şöyle adammış, böyle adammış." diye böbürlenirdi ortaya çıktığı zaman.

Peygamber Efendimiz zamanında, bu ensâb ilmini en iyi bilenlerden birisi de Ebû Bekr-i Sıddîk RA imiş; Allah şefaatine erdirsin... Herkeste ilm-i ensâba rağbet var, herkes soyunu sopunu öğrenmek istiyor. Tabii "Ben falancalardanım!" diye öğünüyor. Peygamber Efendimiz diyor ki:

(*Teallemû min ensâbiküm*) "Soylarınızı, neseblerinizi öğrenin!" Ne kadar, ne miktar?.. (*Mâ tesilûne bihi erhàmeküm*) "Akrabalarınızı tanıyıp onları ziyaret etmek için, onları kayırmanız için, kollamanız için, sıla-i rahim yapmanız için... Yoksa böbürlenmek için değil."

"—Haa, falanca da benim amcazâdemmiş; gideyim, garibanı bir ziyaret edeyim. Çok fakirmiş, çok düşkünmüş yardımcı olayım!" demek için.

Yâni, insânî bir görev dolayısıyla diyor. Peygamber Efendimiz öğünmeyi uygun görmediğini, aksine bu bilgiyi insânî hizmetlerin îfâsı için kullanmak gerektiğini işaret buyurmuş oluyor.

Biz de soyumuzu sopumuzu bilelim, öğrenelim, akrabamızı tanıyalım! Sonra ne yapacağız? Onları ziyaret edeceğiz, onlarla ilgileneceğiz, sıla-i rahim yapacağız. Şaşıranları doğru yola çekmeğe çalışacağız, hasta olanlara ilaç götüreceğiz, yoksul olanlara yardımda bulunacağız, her türlü insanî, dinî görevleri yapmağa çalışacağız. Bu bir...

Sonra, etrafındakilere tavsiye buyurmuş: (*Sümme'ntehû*) "Sonra işi fazla aşırı götürmeyin!" Yâni ilm-i ensâba fazla dalıp da

birbirinizle çatışma, çekişme böbürlenme, karşılıklı havalı havalı konuşma, hava atma gibi şeyler yapmayın demek.

(*Ve teallemû mine'l-arabiyyeh, mâ ta'rabûne bihî kitâba'llàh*) "Arapça'nın dil bilgisi kaidelerini, lisan kaidelerini, kelime, lügat bilgilerini iyice öğrenin! Ama ne için?.. Bununla Kur'an-ı Kerim'i okuduğunuz zaman, iyice anlamanıza yardımcı olacak miktarda öğrenin! (*Sümme'ntehû*) Sonra işi fazla aşırı götürmeyin!"

Bu ne demek? Yâni, Arapça'yı öğreneceğim derken, "Şiirleri öğreneceğim, şarkıları öğreneceğim, türküleri öğreneceğim, o eski cahiliye devrinin böyle aşk maceralarını anlatan kasidelerini ezberleyeceğim..." filân demeyin!

Peygamber Efendimiz böyle şiirler hakkında buyurmuş ki:[144]

لَأَنْ يَمْتَلِئَ جَوْفُ أَحَدِكُمْ قَيْحاً ، خَيْرٌ لَهُ مِنْ أَنْ يَمْتَلِئَ شِعْراً

(ت. عن أبي هريرة)

---

[144] Buhàrî, *Sahîh*, c.V, s.2279, no:5802; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.39, no:4975; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.IX, s.424, no:5573; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XII, s.318, no:13229; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.X, s.244, no:20932; Dârimî, *Sünen*, c.II, s.384, no:2705; Buhàrî, *Edebü'l-Müfred*, c.I, s.301, no:870; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

Müslim, *Sahîh*, c.IV, s.1769, no:2258; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.II, s.1237, no:3760; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.V, s.281, no:26084; Taberî, *Tehzîbü'l-Âsâr*, c.II, s.405, no:523; Ebû Saîd el-Hudrî RA'dan.

Ebû Dâvud, *Sünen*, c.XIII, s.197, no:4356; Tirmizî, *Sünen*, c.X, s.72, no:2778; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.331, no:8357; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.XIII, s.95, no:5779; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.V, s.205, no:5090; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.VI, s.253; Tahàvî, *Şerhü'l-Maànî*, c.IV, s.296, no:6480; Taberî, *Tehzîbü'l-Âsâr*, c.II, s.403, no:521; Ebû Hüreyre RA'dan.

Tirmizî, *Sünen*, c.V, s.141, no:2852; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.I, s.177, no:1535; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.II, s.172, no:816; Bezzâr, *Müsned*, c.IV, s.14, no:1173; Tahàvî, *Şerhü'l-Maànî*, c.IV, s.295, no:6473; Taberî, *Tehzîbü'l-Âsâr*, c.II, s.399, no:517; Sa'd ibn-i Ebî Vakkas RA'dan.

Tahàvî, *Şerhü'l-Maànî*, c.IV, s.295, no:6472; Taberî, *Tehzîbü'l-Âsâr*, c.II, s.394, no:339; Temmâmü'r-Râzî, *el-Fevâid*, c.I, s.181, no:420, 421; Hz. Ömer RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.573, no:7954; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XVII, s.309, no:18243.

(*Leen yemtelie cevfü ehadiküm kayhan*) “Sizden birinizin karnını irinle doldurması, (*hayrun lehû min en yemtelie şi’ran*) böyle günah dolu şiirleri ezberleyip hafızasına, göğsüne doldurmasından daha hayırlıdır.”

Yâni her şeyin faydalısını öğrenmesi lâzım, faydasızını bırakması lâzım! Şiirin de faydalısını öğrenmesi lâzım, faydasızını bırakması lâzım!

Araplar şiiri öğrenirlerdi. “Arapça bilgimi kuvvetlendiriyorum.” diye şiirden kuvvet alırlardı. Tabii onlar, eski cahiliye devrinin şairlerinin günah maceralarını, içki maceralarını anlatan şiirlerini filân da öğrenirlerdi.

Meselâ ben hatırlıyorum, şâirin birisi kendisini medhetmek, öğünmek bâbında diyor ki:

“—Ooo, ben öyle sefalar sürmüşümdür ki, geçmiş zamanlarda öyle paralar harcamışımdır ki, içki satan meyhane çadırının bayrağını yukarıya çektirmişimdir.”

Yâni eskiden, o devirlerde, oralarda çadırlar kurulurmuş; küplerle, tulumlarla şarap satılırmış. Parası olan gelip o şarabı alırmış, sarhoş olurmuş. Ama içkisi bittiği zaman, adam yukarıya bayrak çekermiş. “Artık gelmeyin, içkim bitti!” mânâsına, uzaktan görsünler diye... Şâir, “Ben nice meyhane çadırının şarabını tüketmişim, bayrak çektirmişim.” diye öğünüyor. Yâni küplerle şarap içtiğini, tulumlarla şarap içtiğini medih yollu söylüyor.

Bunların kıymeti yok... Güzel şeyler öğrenilecek. Efendimiz SAS, “Tamam Arapça öğrenin, Kur’an’ı anlamanıza yardımcı olacak kadar... Ondan sonra öteki günah tarafına girmeyin!” diyor.

Sonra, yine devam buyuruyor:

وَتَعَلَّمُوا مِنَ النُّجُومِ ما تَهْتَدُونَ بِهِ فِي ظُلُمَاتِ الْبَرِّ وَالْبَحْرِ ، ثُمَّ انْتَهُوا.

(*Ve teallemû mine’n-nucûmi mâ tehtedûne bihî fî zulûmâti’l-berri ve’l-bahr*) “Yıldızları da öğrenin!” Yıldız ilmine, *ilm-i nücûm* derlerdi, gökyüzünü, yıldızları anlatan ilimler. Bunun ne kadarını öğrenin?.. “Karanlıkta çölde giderken yönünüzü bulmağa yardım edecek kadarını... Denizde giderken yahut çölde, karada giderken, ‘Haa, şu yıldız şu tarafta, demek ki kuzey taraf şurası, demek ki

güney burası, ben şu tarafa gideceğim!' diye yönünüzü tayin edecek kadar öğrenin! (*Sümme'ntehû*) Sonra gerisini karıştırmayın, kurcalamayın!"

Neden?.. Eskiden Araplar yıldızlardan meded umarlardı. Yağmur yağdığı zaman, "Falanca yıldıza kurban kestik de ondan yağdı, bu yağmur filanca yıldızdandır, onun hürmetinedir." gibi abuk sabuk, inanca aykırı, küfrü mucib laflar söylerlerdi. O yıldız falı gibi, saçma ilimlere dalmamak şartıyla, faydalı olanları öğrenin demiş oluyor.

Bu hadis-i şeriflerden anlıyoruz ki, her ilmin insana faydalı olan tarafını, Peygamber SAS Efendimiz tavsiye buyuruyor. Zararlı olan tarafına dalmaktan men ediyor. Peygamber SAS Efendimiz:

"—Soy sop ilmini öğrenin de akrabalarınızı tanıyın, insanî vazife yapın!.. Arapça öğrenin, ama işi zevzekliğe, günaha daldırmadan, Kur'an'ı iyi anlamakta kullanın!.. İlm-i nücûmu, yıldız ilmini öğrenin, ama işinize yarayacak, yönünüzü tâyin edecek şekilde kullanın; sonra günah olan, haram olan, efsane olan, safsata olan tarafa dalmayın!" diye ilmî olmayan taraflarını yasaklıyor.

Allah-u Teàlâ Hazretleri cümlemizi nevm-i gafletten ikàz eylesin, yâni gaflet uykusundan uyandırsın... Cümleye hakkı hak olarak görmeyi ve uymayı nasib etsin... Bâtılı bâtıl olarak görüp ondan korunmayı nasib etsin... Cümlenizi sevdiklerinizle, çoluk çocuğunuzla, dostlarınızla beraber iki cihan saadetine erdirsin... Cennetiyle, cemâliyle müşerref eylesin, aziz ve sevgili Akra dileyicileri!

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llàhi ve berekâtühû!..

04. 07. 1997 - Ludvigshafen / **ALMANYA**

29. YÖNETİCİNİN HAYIRLISI

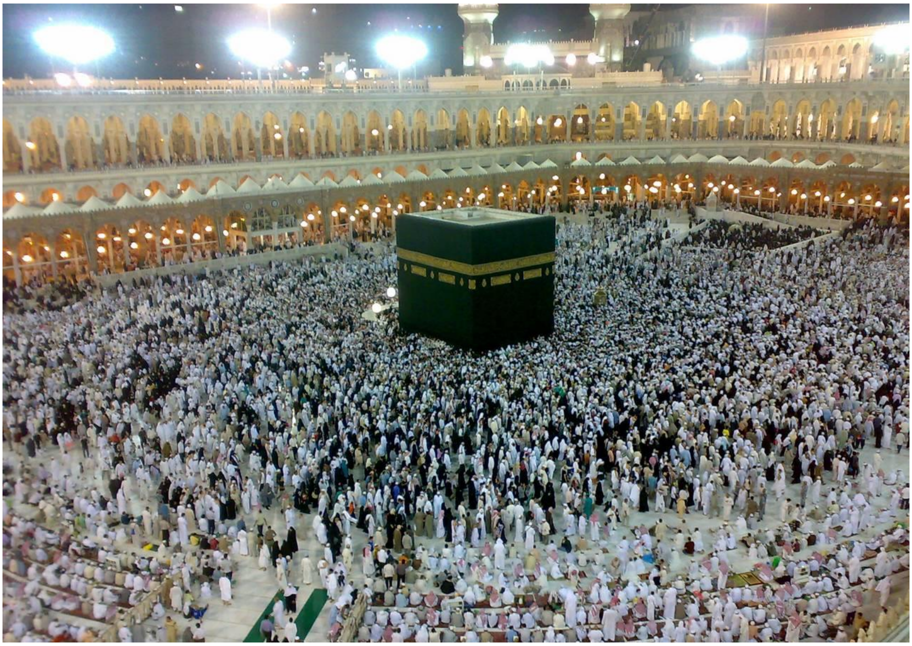
Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llàhi ve berekâtüh!..

Aziz ve sevgili Akra dinleyicileri!

Size bu sefer, dünyanın en güzel şehri olan Mekke-i Mükerreme'den, en mukaddes mahalden telefon ediyorum. Biraz gözünüzü, gönlünüzü şenlendirmek için açıklama yapayım:

Arkadaşlardan Allah râzı olsun... Aslında bizim burada, hacılar geldiği zaman kalsın diye tuttuğumuz bina var; ama arkadaşlarımız bize umreci arkadaşlarla geleceğiz diye, Harem-i Şerif'i gören bir otelden oda ayırtmışlar.

Ben de ömrümde bu kadar güzel manzara görmedim. Harem-i Şerif'e, yâni Mescid-i Haram'a, yâni Kâbe'nin ortasında bulunduğu, o mübarek Mekke'nin mescidine yukarıdan, pencereden bakıyoruz.

Kâbe-i Müşerrefe ortasında bir inci gibi duruyor ve karşı tarafında muhteşem dağlar, en arkalarında Hıra Dağı, çok haşmetli olarak o kadar güzel görünüyor ki, inşallah fotoğraflarını çekip, sizlere dergide yayınlatıp göstermek isterim. Hıra Dağı'nın başka hiç bir yerden bu kadar haşmetli görünüşü, bu kadar güzel görüntüsü yok… En güzel şekli böyle görünüyor.

Burada umre münasebetiyle ve bazı işlemlerimiz için geldik, bulunuyoruz. Allah ibadetlerimizi kabul etsin... Buraları görmeyen kardeşlerimize, sizlere, dinleyicilere, buralara umre maksadıyla, hac zamanında hac için ziyâretler yapmayı nasib etsin... Nice nice sevaplı, ecirli ibadetler yapmanızı nasib eylesin...

Bugünkü cuma sohbetimde, halkın idaresiyle ilgili, işlerin başına gelen, getirilen kimselerle ilgili üç hadis-i şerifi sizlere nakletmek istiyorum.

a. Sàlih Bir Yardımcının Önemi

Birinci hadis-i şerifi Ümmü'l-Mü'minîn, müslümanların vâlidesi, annesi Aişe Anamız RA, Peygamber SAS Efendimiz'den rivâyet etmiş. Efendimiz SAS buyurmuş ki:[145]

مَنْ وُلِّيَ مِنْكُمْ عَمَلاً ، فَأَرَادَ اللَّهُ بِهِ خَيْراً ، جَعَلَ لَهُ وَزِيراً صَالِحًا ؛

إِنْ نَسِيَ ذَكَّرَهُ ، وَإِنْ ذَكَرَ أَعَانَهُ (ن. ق. عن عائشة)

RE. 446/9 (*Men vülliye minküm amelen feerâda'llàhu bihî hayran ceale lehû vezîren sàlihan; izâ nesiye zekkerahû, ve in zekera eànehû.*) *Sadaka rasûlü'llàh, fî mâ kàl, ev kemâ kàl.*

Peygamber SAS Efendimiz burada buyuruyor ki:

---

[145] Neseî, *Sünen*, c.VII, s.159, no:4204; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VI, s.27, no:7402; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ,* c.X, s.111, no:20106; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.V, s.229, no:8752; İshak ibn-i Râhaveyh, *Müsned*, c.II, s.415, no:972; İbn-i Hibbân, *Mecrûhîn*, c.II, s.53; Hz. Aişe RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VI, s.20, no:14630; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XXII, s.9, no:24150.

(*Men vülliye minküm amelen*) “Ey müslümanlar, ey mü’minler! Sizden biriniz, bir resmî işin, hizmetin başına görevli olarak getirilirse...”

Bu *men*’den sonra gelen *vülliye* kelimesini sülâsi sigasıyla okuyarak, (*Men veliye minküm amelen*) diye de okumak mümkün. Harekesiz olduğu için iki türlü de okuyuşa da imkân ve ihtimal var o zaman: “Kim böyle bir resmî görevi yüklenirse, o görevin başına gelirse...” demek olur. Ama kendi kendine gelmek olmuyor. Birisi tarafından, daha yüksek makam tarafından, en yüksek makam tarafından getirildiği için, benim gözüme (*men vülliye*) diye tef’il bâbından mechul sigasıyla okumak daha uygun göründü.

(*Men vülliye minküm amelen*) “Kim müslümanların başına yönetimle ilgili, onların hizmetleriyle ilgili, devletin herhangi bir bölümündeki bir vazife ile ilgili bir görevin başına tâyin olur, getirilirse; (*feerâda’llàhû bihî hayran*) Allah o kulun hayrını murad ediyorsa, onu seviyorsa, yâni Allah sevmişse...” Allah insanın her şeyini, gönlünü, fikrini, niyetini, içini, dışını, geçmişini, geleceğini; her şeyin önünü, sonunu ve her kişinin durumunu biliyor. Tabii, içinde güzel duygular, iyi niyetler varsa, Allah o zaman sever, ona hayır ihsan eder. Allah eğer böyle bir işin başına getirilen kimsenin hayrını murad buyurursa, ne yapar? (*Ceale lehû vezîren sàlihâ*) “Ona sàlih bir muâvin, arkadaş, sorumlu kişi nasib eder.”

Vezir diyor; tabii biz vezir deyince, ille sadrâzamdan daha aşağı mevkide olan, bakanlık durumunda olan kimseleri düşünürüz ama, burada o değil. Herhangi bir görev olabilir. O görevdeki yardımcı, o görevin muavini demek olduğundan, *vezir* kelimesini muavin, yardımcı diye tercüme etmek burada daha uygun olur. (*Vezîren sàlihà*) “Onun hayrını murad ediyorsa, ona sàlih bir sorumlu, arkadaş, muâvin nasib eder.”

(*İzâ nesiye*) “Bu görevin başına getirilmiş müdür, emir, başkan, bakan veya reisicumhur; yâni bu resmî hizmete, insanlara hizmet, devlet görevini yönetme hizmetine gelen kimse, eğer yapması gereken hayırlı sevaplı işi unutursa; (*zekkerahû*) bu muavin ona unuttuğunu hatırlatır: ‘Efendim şöyle bir durum vardı, şöyle

yaparsak daha iyi olur, daha faydalı olur, daha kârlı olur, daha doğru olur, daha sevaplı olur, daha münasip olur.' der.

(*Ve in zekera eànehû*) Ama yöneten kişi zaten akıllı, uslu, dirâyetli, bâsîretli, tecrübeli bir kimse olup da hatırına zaten gelmişse o mesele; o zaman da o yardımcı, ona bu işin tahakkuku için, yürütülmesi için, icra edilmesi için yardımcı olur." Yardımcıyla yapılan iş, tek başına yapılan işten daha zahmetsiz olur, hayırlı olur. Demek ki Allah bir insanın hayrını isterse, sàlih yardımcılar, sàlih arkadaşlar, sàlih muavinler ihsan eder.

O halde, bizim ne yapmamız lâzım?.. Bir işe başladığımız zaman, kalbimize, niyetimize, hâlimize, durumumuza, düşüncemize, fikrimize çok dikkat etmemiz lâzım! Allah'ın seveceği bir durumda olmağa gayret etmeliyiz, kendimizi Allah'ın sevmediği durumlardan korumaya gayret etmeliyiz. Kendi kendimizi teftiş etmeliyiz, kontrol etmeliyiz ki Allah sevsin. Çünkü Allah fâsıkları sevmez, fâcirleri sevmez, zâlimleri sevmez, kötü niyetlileri sevmez, sàlih olmayan, fâsid olan kimseleri sevmez. Sevmeyince de iş ters gidecek olduğu için, Allah'ın sevdiği durumda olmağa gayret etmeliyiz.

Eh, buna mümkün olduğu kadar gayret ettik de, niyetimiz hâlis, dünya menfaâti peşinde değiliz, mevki makam peşinde değiliz, alkış peşinde değiliz, oy peşinde değiliz de; sırf Allah'ın rızâsını düşünüyoruz, Allah'ın rızâsını kazanmak istiyoruz müslümanlara hizmet etmek istiyoruz, insanların duasını almak istiyoruz, bir işin başına geçtik... O zaman da Allah'a yalvarmalıyız, el açıp, gözyaşı döküp, "Aman yâ Rabbî, bana hakkı göster! Bana sàlih arkadaşlar, yardımcılar ihsân eyle; ben unutursam bana hatırlatsınlar, hatırlarsam da icraâtında yardımcı olsunlar." diye dua etmeliyiz. Allah görevlilere yardımcı olsun...

b. İyi Yöneticinin Özellikleri

Konumuzun ikinci hadîs-i şerifi, Hakîm ve Deylemî'de İbn-i Abbas RA'dan rivâyet edilmiş bir hadis-i şerif. Üç hadis de devlet yönetimi ile ilgili olacak. Bugünlerde Türkiye'de yönetimle ilgili,

müzâkereler, münakaşalar çok olduğu için bunları seçtim, bunları sevdim, bunları tercih ettim, bunları anlatıyorum.

Peygamber SAS bu ikinci hadis-i şerifte buyurmuş ki:[146]

مَنْ وُلِّيَ مِنْ أُمُورِ الْمُسْلِمِينَ شَيْئًا ، فَحَسُنَتْ سَرِيرَتُهُ ؛ رُزِقَ الْهَيْبَتَ مِنْ قُلُوبِهِمْ ، وَ إِذَا بَسَطَ يَدَهُ لَهُمْ بِالْمَعْرُوفِ ، رُزِقَ الْمَحَبَّةَ مِنْهُمْ ؛ وَ إِذَا وَفَّرَ عَلَيْهِمْ أَمْوَالَهُمْ ، وَفَّرَ اللهُ عَلَيْهِ مَالَهُ ؛ وَ إِذَا أَنْصَفَ الضَّعِيفَ مِنَ الْقَوِيِّ ، قَوَّى اللهُ سُلْطَانَهُ ؛ وَ إِذَا عَدَلَ فِيهِمْ ، مُدَّ فِي عُمْرِهِ

(الحكيم ، والديلمي عن ابن عباس)

RE. 446/10 (*Men vülliye min umûri'l-müslimîne şey'â*) veyahut deminki hadîs-i şerifte söylediğim gibi, (*Men veliye min umûri'l-müslimîne şey'â*) diye de okunabilir. Bir mânâ şöyle olur: "Bir kimse müslümanların işlerinden birisinin başına tâyin olunursa..." veyâhut öteki okuyuşa göre: "Müslümanların işlerinden birisinin başına gelirse..." Ama ikisi de aynı kapıya çıkıyor, çok fark yok, telâşa lüzum yok.

"Müslümanların işlerinden birisinin başına, devlet vazifesine, ümmet vazifesine, hizmete birisi tâyin olursa, böyle bir hizmet kendisine gelirse, bir kimse böyle bir hizmeti alırsa, yüklenirse; (*fehasünet serîretühû*) eğer içi iyi olursa..."

Serîre, insanın gizli iç âlemi demek. Dışarıdan bakıldığı zaman görünen kısmına *âlâniye* denir; biz *alenen* de diyoruz, *alenî* olan kısmı diyoruz. Bir de görünmeyen kısmı var, kalbi var, içi var; orası da serîresi...

"Eğer gizli tarafı, içi güzel olursa, kalbi temiz, niyeti hâlis, muhlis, maddî menfaât peşinde değil, rüşvet almak istemiyor,

---

[146] Hakîm-i Tirmizî, *Nevâdirü'l-Usûl*, c.II, s.124; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.6, s.20, no:14631; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XXII, s.9, no:24149.

haksızlık hırsızlık yapmak istemiyor, hâlis temiz bir niyete sahip ise; (*ruzika'l-heybeh*) Allah onun dış tarafına, bir heybet nasib eder, heybetli olur. Başkaları onun karşısına geçtiği zaman, ona saygı duyar, heybetinin tesiri altında kalır. Yâni o alçak, hor olmaz, saygılı olur." Neden?.. Kalbi temiz olduğu için Allah onu nasib ediyor. (*Ruzikà'l-heybete min kulûbihim*) "Yönetilen halkın gönüllerinde ona bir heybet duygusu takınılır. Yâni herkes onu sayar."

Bunu kim yapıyor? Allah yapıyor. Neden yapıyor? Yönetim durumuna, yönetici durumuna getirilmiş kişinin içi güzelse, kalbi temizse, niyeti ışıl ışılsa, hâlisse, o zaman heybet ihsân olunuyor kendisine; heybetli oluyor, izzetli îtîbarlı oluyor.

(*Ve izâ beseta yedehû lehüm bi'l-ma'rûfi, ruzika'l-mahabbete*) "Eğer elini iyi işler konusunda, iyilik yapmak konusunda, bu ahâliye, yönetilen kimselere açarsa; yâni cömert davranırsa, onlara iyilik yapmaya çok dikkat ederse, fukaranın imdadına yetişirse, herkese yardımcı olursa, destekçi olursa; o zaman, (*ruzika'l-muhabbete minhüm*) yönetilenler onu severler."

Bazı insanlara karşı heybet duyulur da, sevilmez. "Ay, çok korkunç bir adam, heybetli bir adam..." filân derler ama, herkes sevmez. Burada bir kimseye karşı hem heybet duyulması var, hem de muhabbet duyulması var. Eğer iyilik yaparsa halkın muhabbetine de mazhar olur, aynı zaman da halk onu sever.

(*Ve izâ veffera aleyhim emvâlehüm, veffera'llàhu aleyhi mâlehû*) "Eğer yönettiği devlet dairesini, işletmeyi, müdürlüğü, bakanlığı, herhangi bir müesseseyi, iyi çalıştırır da kâra geçirirse, halkın mallarını zenginliklerini artırırsa... " Bakın, dinimiz bunu da şart koşuyor, halkın malî durumunu düzeltmek tarafına da işaret buyuruyor. "O zaman, (*veffera'llàhu aleyhi mâlehû*) Allah bu yöneticinin malına da bereket verir, onun da malını mülkünü arttırır." Çünkü halkın maddî menfaatini sağlamağa çalıştı, Allah da onun kendi maddî imkânlarını arttırıyor.

(*Ve izâ ensafe'd-daîfe mine'l-kaviy*) "Kavînin karşısında, kuvvetli, zorlu, güçlü, makamlı; etrafı, âyânı, ensârı, kabilesi olan kimsenin karşısında, zayıfa insafla, adaletle arka çıkabiliyorsa..." Yâni öteki zengin, güçlü, kuvvetli, kavmi kabilesi kalabalık,

itibarlı ama haksız; bu zayıf ama haklı... "O karşı tarafa iltifat etmeyip de zayıfa yardım ediyor ve haklı olduğu için zayıfın tarafını tutuyorsa; (*kavva'llàhu sultànehû*) Allah bu işin başına getirilmiş olan yöneticiye, saltanatı verir, saltanatını kuvvetlendirir." Yâni yönetimi kuvvetlenir, zayıf olmaz, tesirli olur, kuvvetli olur, güçlü olur.

Zayıf bile olsa haklıyı tutuyor, kuvvetli bile olsa haksıza karşı çıkabiliyor. Yâni tam adalet sahibi...

(*Ve izâ adele fihim, medde fî umrihî*) "Eğer yönettiği insanlara adaletle muamele ederse, haksızlık yapmazsa, âdil olursa, haklıya hakkını verip adaletle hareket ederse; o zaman ömrü arttırılır, uzun ömürlü olur."

Efendimiz SAS böylece, bu hadis-i şerifte bir takım müjdeler ifâde buyurmuşlar. Buradan ne gibi dersler çıkar diye düşünelim: Evet, bir insan herhangi bir yere, bir göreve tayin olursa; olabilir, getirilebilir, uygun bulunur, bir vazifenin başına getirilir. Bu küçük bir müdürlükten başlar, çok yüksek bakanlıklara kadar olabilir, hepsi mümkün... Belki bu şey devlet başkanlığına, belki ümmetin başkanlığına kadar gidebilir. Böyle bir duruma gelen bir insanın ne yapması lâzım?.. Bu hadîs-i şerifte sırayla onları görüyoruz. O güzel şeyleri yaptığı zaman da, ne gibi mükâfâtlara ereceğini yine bu hadîs-i şeriften anlıyoruz.

Bir kere kalbi temiz olacak, içi, niyeti güzel olacak; o zaman heybetli olur... Ondan sonra iyilik yapacak, iyiliği çok olacak, elini açacak, cömert olacak, kesesinin ağzını açacak, herkese iyilik yapacak; o zaman sevgi kazanır... Millete faydalı olacak, onların mallarını zâyî etmeyecek, onların mallarını arttıracak, hazineyi çalıp çırpmayacak, hazineyi biriktirecek, kalabalıklaştıracak, dolduracak; o zaman Allah da onun malını, mülkünü arttırır... Kavînin karşısında, kuvvetlinin, zorbanın karşısında haklı olan zayıfı tutarsa; o zaman Allah onun saltanatını, yâni yönetim kuvvetini arttırır... Eğer adalet yaparsa, ömrünü uzun eder.

Demek ki bu mükâfâtlara nâil olmak için, bu hadîs-i şerifte işaret edilen şekilde kendimizi düzenlemeğe çalışmalıyız. Yönetici olanlar da hareketlerini böyle yapmağa gayret etmeli!..

Tabii yönetim çok sorumlu bir görev, yöneticilik insanın fevkalâde sorumluluklar altına girmesine sebep oluyor. İslâm'a göre yöneticilik istenmez; ancak birisi tarafından, daha yukarıdan birisi uygun görür veya ümmet uygun görür veya şûrâ uygun görür, bir heyet uygun görür, öyle verilir. O zaman yapılırsa bereketli olur, kendisi tâlip olursa bereketi kaçar. Ama kendisi matlup, istenen olursa; "Ne olur şu işin başına geç de, çalış!" filân diye rica edilen kimse olursa, aranan, istenen kimse olursa; o zaman bereketli olur. Bu bir...

İkincisi: Eğer bu vazifeye tâyin olduğu zaman, vazifelerini güzel yapmazsa, dünyası âhireti mahvolur.

c. Kötü Yönetici

Onun için, bunu anlatan üçüncü hadis-i şerifi de bu arada okumak istiyorum. Bu üçüncü hadis-i şerif de yine aynı şekilde başlıyor:[147]

مَنْ وُلِّيَ مِنْ أَمْرِ النَّاسِ شَيْئًا ، فَأَغْلَقَ بَابَهُ دُونَ الْمِسْكِينِ ، أَوِ الْمَظْلُومِ ، أَوْ ذَوِي الْحَاجَةِ ؛ أَغْلَقَ اللَّهُ دُونَهُ أَبْوَابَ رَحْمَتِهِ عِنْدَ حَاجَتِهِ وَفَقْرِهِ أَفْقَرَ مَا يَكُونُ إِلَيْهِ (حم. كر. عن أبي الشماخ الأزدي عن ابن عم له من الصحابة)

RE. 446/8 (*Men vülliye min emri'n-nasî şey'en, feağleka bâbehû dûne'l-miskîni evi'l-mazlûmi ev zevi'l-haceh, ağleka'llàhu dûnehû ebvâbe rahmetihî inde hàcetihî ve fakrihî, efkara mâ yekûnü ileyh*) *Sadaka rasûlü'llàh, fî mâ kàl, ev kemâ kàl.*

---

[147] Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.III, s.480, no:15983; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VI, s.21, no:7384; Ebû Nuaym, *Ma'rifetü's-Sahàbe*, c.XXI, s.306, no:6501; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.LXVIII, s.94, no;13655; İbn-i Esir, *Üsdü'l-Gàbe*, c.I, s.1275; İbn-i Um RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VI, s.61, no:14751; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XXII, s.7, no:24143.

Müjdeli hadîs-i şerifi önce okuduk da, şimdi tehditli olan tarafı... İşin ters, aksi tarafını da en sonuncu hadîs-i şerifte okumak ve anlatmak icâb ediyor, sıralama öyle oldu:

"İnsanların yönetim işlerinden birinin başına getirilen bir kimse, bir vâlî, bir müdür, bir âmir, bir vezir bir bakan, bir başkan; eğer bu işin başına getirildikten sonra, (*feağleka bâbehû dûne'l-miskini evi'l-mazlûmi ev zevi'l-hàceh*) miskine karşı, zulme uğrayan kimseye karşı, ihtiyaç sahibi kimseye karşı kapıları kapatırsa, onların yanına gelmesine imkân sağlamazsa, kulaklarını onların feryatlarına tıkarsa, gözlerini onlardan çevirirse, onlarla ilgilenmezse, ihtiyacı olan kimseyi kapıdan döndürürse..."

"—Bugün git, yarın gel!.. Bugün git, yarın gel!.. Müdür evde yok... Müdür bey toplantıda, çok mühim toplantısı var!.."

Aslında yalan, içerde çay kahve höpürdetiyorlar, dışarıda adamlar bekleşiyorlar. Haa, böyle kapılarını kaparsa, ihtiyaç sahiplerinin ihtiyacını görmez, mazlumun ahını dinlemez, miskine, fakire yâr ve yardımcı olmazsa; —bu da bir idare çeşidi, böyleleri de yaşamış tarih boyunca, halâ da olabilir— yâni insan bir işin başına geçtikten sonra, ahlâkı iyi değilse, sorumluluk duygusu zayıfsa...

Tabii, böyle şeyler yapan kimseler de olabilir. Mevkiini, makamını kötüye kullanır, vazifelerini yapmaz, saltanat sürmeğe, keyif çatmağa bakar. Mevkiin, makamın kendisine sağladığı imkânları, yağları, kaymakları, balları, börekleri, çörekleri yutmağa, kesesini doldurmağa, çalıp çırpmağa, rüşvet almağa kalkışabilir... Dünyanın birçok yerlerinde böyle kötü yöneticileri gazeteler yazıyor, okuyoruz:

"—Falanca ülkede ihtilâl olmuş, falanca adam devrilmiş... Ooo, Amerika'da şu kadar milyar doları bankalarda duruyormuş..." vs.

Adam bu kadar parayı, oradaki yöneticiliği zamanında nasıl topladı?.. Çalarak, çırparak, hırsızlıkla, işi kötüye kullanarak... Buna görevini sûiistîmal etmek deniliyor, yüklendiği sorumluluğu, makâmın kendisine sağladığı imkânları kötüye kullanmak deniliyor. Böyle yaparsa ne olur?..

(*Ağleka'llàhu dûnehû ebvâbe rahmetihî*) "Allah da ona rahmetinin kapılarını kapatır." Yâni o adama Allah'ın rahmeti yok, Allah'ın rahmetine ermez o kimse... Allah ona kapılarını kapatır, duasını kabul etmez, rahmetine mazhar etmez. İnsan Allah'ın azabına, gazabına, kahrına maruz bir duruma düşer, kötü bir duruma düşer. Ne zaman?.. (*İnde hàcetihî ve fakrihî efkara mâ yekûnü ileyh*) "En çok muhtaç olduğu zamandaki muhtaçlığında, en çok ihtiyacı olduğu zamanda Allah ona kapısını kapatır, ihtiyacını görmez, duasını kabul etmez, muradını vermez." Neden?.. O görevdeyken fakirlere, miskinlere, mazlumlara, ihtiyaç sahiplerine kapısını kapatmıştı da, ceza olarak böyle oluyor.

"—Efendim, işte adam çok ağlıyor, çok yalvarıp yakarıyor, kurban kesiyor."

Şimdi hemen gidiyorlar Eyüb Sultan'a, kurban kesiyorlar, bilmem adak adıyorlar. Bilmem Telli Baba'ya Anadolu'daki, boğazdaki falanca velînin kabrine vs. İyi ama, sen o görevi yapmaya ilk başladığın zamanda, görevin gereğini yerine getirmedin, cezayı o zaman hak ettin, ceza kesinleşti. Şimdi cezanı çekeceğin zamanda pişman oluyorsun, iş işten geçtikten sonra kıymeti yok... Neden?.. Vakit geçti, cezayı hak ettin. Onun için, "Son pişmanlık fayda vermez!" demişler.

Tabii, son pişmanlık fayda vermez. Aziz ve sevgili Akra dinleyicileri, en son pişmanlık ne zamandır?.. Belki daha önceki hadis-i şeriflerden, sohbetlerden hatırınızda kalmıştır:[148]

شَرُّ النَّدَامَةِ يَوْمُ الْقِيَامَةِ (القضاعي عن عقبة بن عامر)

(*Şerrü'n-nedâmeti yevme'l-kıyâmeti*) "En kötü pişmanlık, kıyamet günündeki pişmanlıktır." Çünkü, mahşer yerinde bütün

---

[148] Kudàî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.II, s.269, no:1337; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.II, s.371, no:3659; Ukbetü'bnü Àmir RA'dan.

İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.XIII, s.296, no:35694; Abdullah ibn-i Mes'ud RA'dan.

İbn-i Asâkir, *Mu'cem*, c.I, s.343, no:702; Zeyd ibn-i Hàlid el-Cühenî RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XV, s.1367, no:43587, 43595, 44391; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.527, no:1541.

mücrimler, bütün kâfirler, bütün müşrikler, bütün dalavereciler, zâlimler, hırsızlar, arsızlar, yüzsüzler, edepsizler, dinsizler, imansızlar, inançsızlar, ateistler azâbı görünce, Allah'ın kahrını gazabını görünce, cehennemi görünce, hepsi çok pişman olacak amma, iş işten geçti.

Çünkü dünya hayatı bitti, imtihan kapandı, ahirette ceza devresi başladı. Ceza geldiği sırada artık yalvarıyorlar, yalvaracaklar. Cehenneme atılan da yalvaracak:

"—Yâ Rabbî, bizi buradan çıkar, bizi tekrar hayata döndür, bizi tekrar dünyaya gönder, eğer sana o zaman isyân edersek, ne yaparsan yap! Bizi şimdi affet de, çıkar!"

Ama o zaman, Allah-u Teàlâ Hazretleri onları azarlayacak:

"—Susun, benimle konuşmayın!" diyecek, cehennemde konuşamaz hâle getirecek.

Artık feryâd u figanları arasında, Allah'a da söz söyleyecek halleri kalmayacak. İş işten geçmiş olacak.

Onun için, aziz ve muhterem kardeşlerim! İnsan herhangi bir yerde bir görevle görevlenmişse, hükümette, belediyede veyahut iktisadî devlet teşekküllerinde, veya şurada burada, aklınıza gelen her türlü iş... Yâni, kendi şahsî işi değil de başkalarını da ilgilendiren, halkla ilişkili bir işin, görevin, memuriyetin başına gelmişse, onu güzel yapması lâzım!..

Bunun içine sadece âmirler girmiyor, memurlar da giriyor. Gidiyorsunuz tapu dairesine veyahut belediye idaresine, sular idaresine, elektrik idaresine; karşınıza bir muhatap çıkıyor. Hastaneye gidiyorsunuz, postaneye gidiyorsunuz... Oradaki görevli size güleç yüzle cevap veriyorsa, sizin işinizi kolaylaştırıyorsa, arzunuzu yerine getiriyorsa; o da sevap kazanır.

Eğer vazifesini yapmıyorsa... Arka tarafta bacak bacak üstüne atmış, arkadaşlarıyla masada çay içiyorlar. Sen bankın orada bekliyorsun, senin yüzüne bakmıyor. "Bekle!" diyor, bir o arkadaşa havale ediyor, bir öbür arkadaşa havale ediyor: "Üst kata çık, alt kata git!.." Siz merdivenlerden inerken, çıkarken mahvoluyorsunuz, yoruluyorsunuz, kahrediyorsunuz, lânet ediyorsunuz...

Tabii, bu memur da sorumlu, bu da bir çeşit işin başına getirilmiş kişi demek... Onun memuriyeti sahasında o da âmir,

kendisine yüklenmiş vazifenin sorumlusu, onun da o vazifeyi güzel yapması lâzım!

Aziz ve sevgili dinleyiciler! İşte görüyorsunuz, İslâm çok güzel bir nizam... İslâm'ın bahis konusu etmediği hiç bir konu yok... Bazıları sanıyorlar ki, İslâm sadece bir ibadet sistemidir; ibadet edilince tamam, iş bitiyor... Hayır! İslâm bir hayat nizamıdır, hayatın her yerinde vardır, olmalıdır. İslâm'a göre yaşam hayatın her devresinde vardır. Eğer kişi o anda, o yerde, o zamanda, o çağda o işi İslâm'a göre yapıyorsa, sevap kazanır; yapmıyorsa, günaha girer. İslâm her şeyi tanzim ediyor. İslâm her konuda, her işte güzel olanı öğretiyor.

Bakın, Peygamber SAS Efendimiz yönetimle ilgili ne kadar güzel tavsiyelerde bulunmuş da, biz binlerce tavsiyesinden sadece üç tanesini, biraz bu ara, devletin işleri intizama girsin, mü'min insanlar hadis-i şerifleri duysunlar, onlara göre kendilerine çeki düzen versinler; bu görevler, memurluklar, âmirlikler, mebusluklar, bakanlıklar hepsi birer sorumluluktur, bunları öğrensinler, akıllarını başlarına devşirsinler, Allah'ın rızasını kazanmağa çalışsınlar; haram ve günah işlere yanaşmasınlar, günahı yapmasınlar, vazifelerini ihmal etmesinler diye, Efendimiz'in mübarek tavsiyelerini, hadîs-i şeriflerini okuyoruz ki, nizam-ı âlem İslâm'a göre tertemiz güzel bir şekilde kurulsun... Her şey güzel olsun, ahlâka uygun olsun, âdâba uygun olsun, hakkàniyete uygun olsun; hiç bir şey yanlış olmasın, insan hakları çiğnenmesin, insan özgürlükleri engellenmesin, insanlar insanca yaşasın, mutlu yaşasın... Bunu sağlayanlara da hayır dualar etsinler, yaşadığı zamanca hayrını görsün...

Bu yönetici de heybet sahibi olsun, muhabbet sahibi olsun, malı da çok olsun, gücü kuvveti de çok olsun, ömrü de uzun olsun... Güzel davrandığı takdirde öyle olacak. Böyle yapmadığı zaman da, dünyada ahirette belâsını bulacak, cezasını çekecek.

İki paralık dünya hayatı için ebedi ahiret hayatını berbat etmek, akıllı insana, tahsilli insana yakışmaz diye, güncel olduğu için, önemli olduğu için, hatırlatma olsun diye bu konuları seçtik.

Biliyorsunuz, sözün mekâna ve zamana uygun olarak söylenmesi de çok önemlidir; buna *hikmet* diyorlar. Her şeyi yerli

yerince yapmak, uygun zamanda yapmak, tam zamanında yapmak, gerektiği zaman hakkı söylemek... Bu alimlerin vazifesidir. Bizden hatırlatmak, dinleyenlere de üzerine düşen sorumluluğu anlayıp yaptığı hizmeti de Allah rızâsı için yapmak, bunları kazanmak, mükâfâtlara ermek...

Allah-u Teàlâ Hazretleri cümlemizi rızâsına uygun yaşayanlardan, rızâsına uygun hareket edenlerden, rızâsına uygun güzel huylara sahip olanlardan, ömrünü hayırlı amellerle değerlendirenlerden eylesin... Cümlemize hayırlı uzun ömürler ihsân eylesin...

Rabbimiz cümlemizi Peygamber SAS Efendimiz'in yolunda yürütsün, ahirette komşusu eylesin... Rıdvân-ı ekberine vâsıl eylesin... Cennetiyle cemâliyle cümlemizi müşerref eylesin... Cennetin güzel nimetlerini görüp tatmayı cümlemize nâsib eylesin, aziz ve sevgili Akra dinleyicileri!..

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llàhi ve berekâtühû!..

11. 07. 1997 - Mekke

30. MA’RİFETULLAHI ÖĞRENİN!

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu’llàhi ve berekâtühû!..
Aziz ve sevgili Akra dinleyicileri!..

Allah-u Teàlâ Hazretleri sizi sevdiği kul eylesin... Dünyada da, ahirette de aziz ve bahtiyar kılsın... Cennetiyle cemâliyle müşerref eylesin...

Size Peygamberimiz Muhammed-i Mustafa SAS Efendimiz’in mübarek Medîne-i Münevvere’sinden hitâb ediyorum. Cumalarınız mübarek olsun!..

Bugünkü sohbetimde ilk hadis-i şerifi, Deylemî’nin kitabında yer alan, Hazret-i Ali Efendimiz’in —*radıya’llàhü anh ve kerrema’llàhü vecheh*— rivayet ettiği bir hadis-i şerif olarak seçtim. Hazret-i Ali Efendimiz’in rivâyet ettiği hadisleri özellikle seviyorum ve onları toplayıp, ayrı bir kitap halinde bile neşretmeyi düşünüyorum, alevî kardeşlerimiz okusunlar diye...

a. Cumaya Erken Gelmek

Hazret-i Ali Efendimiz, Allah’ın arslanı, Esedu’llàhi’l-gàlib Aliyyi'bni Ebî Tàlib RA’ın rivâyet ettiği bu hadis-i şerif, cuma ile ilgili... Kardeşimiz besmeleyle hadis kitabının sayfasını açınca, bu geldi. Onun için, bu müjdeli hadis-i şerifi okumakla başlıyorum:[149]

اَلتَّهْجِيرُ إِلَى الْجُمُعَةِ حَجُّ فُقَرَاءِ أُمَّتِي (الديلمي عن علي)

RE. 198/12 (*Et-tehcîru ile’l-cumuati haccu fukarâi ümmetî.*) buyurmuş Peygamber SAS Efendimiz.

Bunun mânâsı şöyle: (*Et-tehcîr*) Aslında birisini hicret ettirmek demek, yâni bir yerden bir yere sürmek demek... (*Et-tehcîru ile’l-cumuati*) “Cumaya sürmek, yâni insanın kendisini derleyip toparlayıp, cuma namazına vaktin çok evvelinden gitmesi” demek. Kendisini cuma namazının kılındığı yere evvelce,

---

[149] *Câmiü’l-Ehàdîs*, c.XI, s.411, no:11088.

çok erken saatlerde atmak, oraya götürmek, sürmek demek oluyor. Yâni kısacası, cuma namazına erken gitmek demek oluyor.

(*Et-tehcîru ile'l-cumuati*) "Cuma namazına erken gitmek, (*haccu fukarâi ümmetî*) benim ümmetimin fakirlerinin haccı gibidir." buyurmuş.

Biliyorsunuz, hac yapabilmek için insanın zengin olması lâzım, sıhhatli olması lâzım, yol emniyetinin olması lâzım, belli mevsimin gelmesi lâzım! O zamanda bu mübarek beldeye, şimdi bizim bulunduğumuz Mekke-i Mükerreme'ye, Medine-i Münevvere'ye gelip; belirli günlerde, belirli ibadetleri, çok anlamlı, çok derin ibadetleri yapmak lâzım!

Tabii zengin olmayana farz değil. Çünkü hac biraz da keseye dayanan bir ibadet... Uçak parasını toplayabilecek, borcu olmayacak insanın... Yolda ve gittiği yerde kalması için gerekli paraları olacak. Fakirlere hac farz değil, zenginlediği zaman farz oluyor.

Fakirler tabiî aşık-ı sâdık iseler, iyi müslüman iseler, ihlâslı müslüman iseler, hacılar hacca gittikleri zaman, veyahut umreye gidenleri filân görünce, fakirlerin şöyle bir boynu bükülür, yüreği bir cız yapar, yüreğinin yağı bir erir.

Aynı duyguları biz de yaşadık. Hocamız Mehmed Zâhid Kotku (Rh.A), —Allah-u Teàlâ Hazretleri makàmâtını daha a'lâ eylesin— böyle kafile halinde yola çıkarlardı. Karayolu ile bir kaç defa Hicaz'a gittiklerini hatırlıyorum.

Yirmi yedi araba, yirmi beş araba kafile halinde İstanbul'dan Ankara'ya gelirdi. Bendeniz kardeşiniz, o zaman Ankara'da, üniversitede görev yapmakta idim. Biz tabii Hocamız gelince, Allah'ın evliyâullahı, mübarek büyüğümüz geldi diye bayram yapardık, sevinirdik. Hacıbayram'a giderlerdi, herkes hoş geldin derdi.

Sonra bizdeki konaklamasını tâkiben, Ankara'daki günleri bittikten sonra, dualarla yola çıkarlardı. Hacıbayram Camii içerisinden, Hacı Bayram-ı Velî KS Efendimiz'in türbesinin önünden yola çıkılırdı. Ben hatırlıyorum, böyle nasıl yüreğimizin yağı erirdi. Onlar hacca doğru giderken, gidemeyenler arkada böyle boynu bükük kalırdık. Hem uğurlardık, hem ayrılığın

gözyaşları, hem de, “Ah benim de imkânım olsa, ben de gidebilsem!” gibi duygular içinde...

Hattâ rahmetli Necmeddin Yüceler amcamız vardı. İbrişim gibi ak sakallarını Hocamız çok severdi. Onun da Allah makàmını a’lâ eylesin; çok iyi insandı, evinde teravihler kıldırırdı, hayırlara koştururdu, vakfımıza hizmetleri, hayırları, bağışları çok... Bir seferinde hatırlıyorum, arabalardan birisinde boş yer varmış, hacca gidiyor kafile, arabanın boş yerine oturdu. Ondan sonra da çocuklarına dedi ki:

“—Arkamdan pasaportumu alın, vizeyi hazırlayın, hududa gidinceye kadar bana pasaportu yetiştirin, ben gidiyorum!” dedi.

Orada, oracıkta, hemen arabaya bindi rahmetli. Hatırlıyorum, tebessüm ederek, gözyaşlarıyla hac kafilesine katılmıştı.

Bunları niçin anlatıyorum?.. Hac ve umreye gidenleri uğurlayanların duygularına misâl olsun diye, sergilemek için anlatıyorum.

Tabiî gidemezse insanlar, “Ah benim de param olsa, zengin olsam, sıhhatli olsam, Allah imkân verse, ben de o güzel diyarları

görsem... Rasûlüllah Efendimiz'in gezdiği yerleri gezsem, büyüdüğü doğduğu yerleri görsem... Kâbe-i Müşerrefe'yi tavaf eylesem, Hacer-i Esved'i öpsem, zemzem suyundan kana kana içsem...” diye içi yanar.

Bizim mübarek Yunus'umuzun güzel ilâhileri var... Hepsi güzel, her birisi birbirinden güzel! Bir arkadaşımız böyle bestelenmiş şeklini güzel okur idi, biz de oradan ezberledik:

Delil yapışsa elime,
Lebbeyk öğretse dilime,
İhram bezini belime,
Sarsam ağlayı ağlayı... [150]

---

[150] Mustafa Tatçı, *Âşık Yunus*, Yunus Emre külliyatı, c.IV, s.175, şiir no:218, MEB yayınları, İstanbul, 2005. Şiirin tamamı şöyle:

Gani Mevlâm nasib etse,
Varsam ağlayı ağlayı.
Medine'de Muhammed'i,
Görsem ağlayı ağlayı...

Çevre yanı kesme kaya,
El kaldırıp âmin diye,
Arafat'daki Vakfe'ye
Dursam ağlayı, ağlayı...

Delil yapışsa elime,
Lebbeyk öğretse dilime,
İhram bezini belime,
Sarsam ağlayı ağlayı...

Hacılar deve katarlar,
Kum deryasına batarlar,
Şeytanı taşa tutarlar,
Atsam ağlayı ağlayı...

Hüccac döner yana yana,
Ciğerim döndü büryana,
Şol zemzemden kana kana,
İçsem ağlayı ağlayı...

Akıtırlar hayvan kanı,
Esirgemez kimse canı,

Böyle aşk ile şevk ile oralara gidip, “Aman Kâbe’m, canım Kâbe’m, varsam sana, yüzüm sürsem!” diye, aşk u şevk ile oralara gitmek isterler, temennî ederler ama, olmuyor. Tabi bu temennîlerin içinde sevap kazanma duygusu, arzusu da var; “Allah’ın emrini yerine getireyim, sevap kazanayım!” düşüncesi de var.

Pekiyi gidemeyenler ne olacak?.. Allah-u Teàlâ Hazretleri herkese gönlündeki niyetine göre, beslediği niyete göre mükâfat veriyor. Fakir gidemiyor ama, gitmeyi arzu edince Allah ona da büyük sevaplar veriyor. İşte burada da bir sevap yolunu, Peygamber SAS Efendimiz bize bildiriyor:

“—Cuma namazına erken gitmek, benim ümmetimin fukarasının haccı gibidir; yâni haccetmiş gibi Allah sevap verecek.” diye müjdelemiş oluyor.

Aziz ve sevgili kardeşlerim, sevgili dinleyiciler! Eğer siz de böyle haccetmek gibi, hac yapmak gibi bir sevap kazanmak istiyorsanız, Rasûlüllah Efendimiz’in bu rivâyetini göz önünde bulundurarak, bu cuma namazına erkenden gidin!..

Benim cuma ile ilgili bazı tenkitlerim, müşahedelerim oluyor. Müşahedelerde iyi olmayan şeyleri görünce, vazifemiz de olduğu için, biraz da tenkit etmemiz gerekiyor. Birisini ayıpladığımız için değil, ayıplamak İslâm’da yok. Yanlış yolda olan insana dua ederiz, düzelttiririz. Ayıplamak doğru değil ama, bir yanlışlığı söyleyip, yapılmamasını sağlamak da vazifemiz olduğu için söylüyorum.

Cuma günü, meselâ seyahatteyiz Anadolu’da; bir camiye geliyoruz, cuma namazı kılacağız. Güneşli bir gün, camiye geliyoruz. Bakıyoruz, namaza yarım saat var; hacı babaların hepsi

---

Şol meydanda koç kurbanı,
Kessem ağlayı ağlayı...

Derviş Yunus der can ile,
Kul olmuşum iman ile,
Dilim zikr ü Kur’ân ile,
Varsam ağlayı ağlayı...

caminin avlusunda... Meselâ, bir ağacı devirmişler şöyle duvarın dibine, kumrular gibi oraya oturmuşlar, bastonlarını önlerine dayamışlar, sohbet ediyorlar. Fesübhàna'llàh!..

"—*Es-selâmü aleyküm*!" diyoruz.

"—*Ve aleyküm selâm*..." diyorlar, yüzümüze bakıyorlar.

Biz caminin içine dalıyoruz. Neden?.. Bir an evvel camiye girmekte çok sevap var. Camide durduğu zaman, namazı beklerken bile insanın sevabı işliyor, namazdaymış gibi sevap kazanıyor. Dışarıda durulur mu?.. Cuma gününde, caminin avlusunda, dışarıda duruyorlar, güneşleniyorlar, sohbet ediyorlar; sarı öküzün küçük buzağısını sohbet konusu yapıyorlar. Böyle şey olmaz, bunu tenkit etmek lâzım!..

Bak, Peygamber SAS buyuruyor ki:

"—Cumaya erkenden gitmek, hicret etmek benim ümmetimin fakirlerinin haccı gibidir."

Hicret kelimesini kullanmış. Yâni evinden hicret et bakalım camiye... Dükkândan hicret et bakalım, kapat bakalım şurayı, camiye git!.. Biraz erken git!

Tam böyle namaz vaktini hesaplıyorlar, ezan okunurken camiye gidiyorlar. Olmaz!.. Seccadesini alıyor, en arkada kılıyor, farzı kıldıktan sonra hemen kaçıyor. Olur ama, olmaz!.. Yâni cuma namazının hepsini birden, âdâbına riayet ederek farzlarını, sünnetlerini yapmak lâzım, hutbeyi dinlemek lâzım!.. Hutbeden önce vaizler güzel güzel konuşmalar yapıyor, onları dinlemek lâzım! Kur'an okumak lâzım, Kehf Sûresi'ni okumak lâzım, Yâsin Sûresi'ni okumak lâzım, tesbih çekmek lâzım, sevap kazanmak lâzım!..

Tenkit ettiğim başka bir husus da, cuma namazında hatip hutbeye çıktı mı, şöyle bir yerine yerleşen, sırtını duvara dayayan, gözlerini kapatıyor, gece eksik kalmış olan uykusunu orada tamamlıyor. Olmaz, orası uyuma yeri değil veya uyuklama yeri değil veya keyif yapma, rehavete, gevşekliğe düşme yeri değil; orası uyanıklık yeri... Vaazı dinleyeceksin, hutbede konuşmayacaksın. Konuşursan, cumanın sevabı gider.

Hattâ misâl veriyor Peygamber SAS Efendimiz: Konuşan bir kimseye, "Sus konuşmak günahtır, hutbe okunurken

konuşulmaz!” diye söylemek dahi, senin sevabının gitmesine sebep olur. Yâni, “Sus!” demek dahi sevabı kaçırtıyor, can kulağıyla dinleyeceksin. Yâni imam konuşurken söylediği sözler ayettir, hadistir, dinin ahkâmıdır diye dikkatle dinleyecek.

Onun için sevgili kardeşlerim, biraz evden camiye hicret etmek lâzım! Dünyadan âhirete, iş yerinden mânevî sevapların kazanıldığı yere, erken gelmek lâzım! *Tehcîr* hicret ettirmek, insanın kendi kendisi oradan alıp buraya, bu güzel yere getirmesi...

Birinci hadis-i şerif bu...

Cumaya erken gidin bu sefer! Tabiî cumaya gitmeden önce bir insan, cuma için gusül abdesti alırsa, yâni başından tırnağına kadar, soyunup tam bir gusül abdesti, yıkanma, cuma guslü yaparsa, yedi günlük günahı üç gün ilâvesiyle affoluyor. Yâni, geçmiş on günlük günahı siliniyor.

Cuma guslünü, temizlenmesini terk etmeyin! En yeni elbiseleri, bayramlık elbiseleri giyin! Bayramlık elbiseler sadece Ramazan ve Kurban Bayramı’nda, Süleymaniye Camii’nde bayram namazı kılmak için giyilmez. Cumaları da, cumaya giderken de en cici elbiseleri giyin! Çoluk çocuğunuza da en güzel elbiselerini giydirin, ter temiz yıkayın! Bir de güzel kokularla kokulayın, mis gibi, gül gibi, sümbül gibi, karanfil gibi kokarak camiye öyle gelin!..

Bizi de duadan unutmayın! Size bu hadis-i şerifi naklettik, siz de o sevapları kazanmak için öyle yapınca, “Şu Esad Hoca’ya da Allah dünya ve ahiretin hayırlarını versin!” diye, bizi de duadan unutmayın!

Birinci hadis-i şerif bu...

b. Dînî Bilgileri Öğrenmek

İkinci hadis-i şerif, bu birinci konudan daha geniş bir konu. Deylemî Enes RA’dan rivâyet etmiş. Bu da çok kısa bir hadis-i şerif. İnşâallah elinizde kalem vardır, inşâallah bu hadis-i şerifleri hemen bir kaç kelimeden ibâret olduğu için yazıveriyorsunuzdur;

temennî ediyorum, tavsiye de ediyorum tabii. Peygamber SAS Efendimiz bu ikinci hadis-i şerifte:[151]

اَلتَّفَقُّهُ فِي الدِّينِ حَقٌّ عَلٰى كُلِّ مُسْلِمٍ (الديلمي عن أنس)

RE. 198/6 (*Et-tefakkuhü fi'd-dîni hakkun alâ külli müslimin*) buyurmuş.

Et-tefakkuh; bilgi sahibi olmak, dinin inceliklerini öğrenmek demek, fıkıh ilmini öğrenmek demek. Dinimizin ahkâmına, haramlara, helâllere, mubahlara, sevaplara, günahlara ait bilgileri, incelikleri, dinimizin bilgilerini öğrenmek...

(*Et-tefakkuhü fi'd-dîn*) "Bu dînî bilgileri öğrenmek, (*hakkun alâ külli müslimin*) her müslümanın üzerine haktır, bir vazifedir. Bunu yapmazsa hakkı işlememiş olur, üzerine düşen kulluk hakkını ödememiş olur, vazifesini yapmamış olur."

Şimdi aziz ve muhterem kardeşlerim! Bir tenkit daha burada söyleyelim; arkadaşlarımız hoş görerek, affederek dinlesin. Allah rızası için herkesin iyiliği için söylüyorum:

"—El-hamdü lillâh müslümanım! Annemiz hacı, babamız hacı, dedemiz hoca, büyük dedemiz müftü, falanca akrabamız vaiz... Zaten biz evimizde dindardık, küçükken babam beni yaz aylarında hocaya göndermişti, elif be'yi öğrenmiştik, namaz sûrelerini ezberlemiştik..."

Mâşâallah, mâşâallah, Allah mübarek etsin, çok güzel ama, bu kadarcık şey yetmez!.. Çok sıcak iklimde —şimdi Türkiye'de yaz ya, burada Medine-i Münevvere'de sıcaklar çok daha fazla— çok susamış bir insan düşünün. Şakaklarından dere gibi terler akıyor, çok susamış, Allah rızası için su arıyor. Siz de getiriyorsunuz ona, dikiş yüksüğünün içinde birazcık su veriyorsunuz, "Al sana su!" diyorsunuz. Bir yüksüğe bakar, bir size bakar. Yâni yüksük ne kadar, bir santimetreküp, nihayet iki santimetreküp su alır.

---

[151] Hatîb-i Bağdâdî, *el-Fakîh ve'l-Mütefakkıh*, c.I, s.178, no:160; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Câmiü'l-Ehâdîs, c.XI, s.406, no:11073.

"—Ya bu benimle alay mı ediyor, şaka mı yapıyor, lâtife mi yapıyor? Bu kadarcık, yüksük kadar suyla benim bu içimin yangını söner mi, bu harâret geçer mi?.."

Ne lâzım?.. Kocaman maşrapalarla içmek lâzım!..

Dün akşam, gece yatarken harâret basmıştı. Ben Zemzem suyundan koca bardaklarla, büyük bardaklarla, *double* diyorlar ya, çift bardak gibi yâni, üç bardak içtim. Besmeleyi çekerek;[152]

اَللّٰهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ عِلْمًا نَافِعًا ، وَرِزْقًا وَاسِعًا ، وَشِفَاءً مِنْ كُلِّ دَاءٍ وَسَقَمٍ (ك. قط. عن ابن عباس)

(*Allàhümme innî es'elüke ilmen nâfian ve rızkan vâsian ve şifâen min külli dâin ve sekam*) [Ey Allahım, senden faydalı ilim, geniş rızık, her türlü dertten ve hastalıktan şifâ istiyorum.] diyerek üç bardak içtim. Şişedeki su bitmeseydi daha içecektim. Demek ki, insan susadığı zaman daha çok istiyor.

O halde, dinî bilgiler de küçükken yüksük kadar, parmak ucu kadar, birazcık bilgi almakla, öğrenilmez. Yâni, İslâm'ın inceliklerini öğrenmesi için, tonlarla insanın su içmesi lâzım, fırınlarla ekmek yemesi lâzım ve onları uygulaması lâzım!..

Şimdi ne yapıyoruz Türkiye'de?.. Türkiye'nin yüzde doksan dokuzu el-hamdü lillâh müslüman... Tamam, Türkiye müslüman ama, Türkiye'nin müslümanlarının İslâm'dan haberi yok, İslâm'ı bilmiyor. İslâm'ın haram kıldığı şeyleri yapıyor, İslâm'ın emrettiği şeyleri yapmıyor. Biraz, "Böyle niye yapmıyorsun?" diye söylediğin zaman samîmî bir arkadaşa... Tabii kimseyi de üzmek istemiyor insan, dinde zorlama da yok diye; biraz da memlekette hürriyet var, günah yapma hürriyeti var, demokrasi var; insan istediği gibi gönlünce yaşayabilir, içki içebilir, faiz yiyebilir, şarap içebilir;

---

[152] Hàkim, *Müstedrek*, c.I, s.646, no:1739; Dâra Kutnî, *Sünen*, c.II, s.288, no:237; Abdü'r-Rezzâk, *Musannef*, c.V, s.113, no:3112; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

kumar oynayabilir... Kumarhàneler serbest, devlet destekli, döviz kazandırıyor memlekete, her şey serbest... Amma biraz da hakkı söylemek gerekirse, işte kıyıdan köşeden söylediğimiz zaman, diyor ki:

"—Benim kalbim temiz!.."

Öğrenmiş, birisi öğretmiş bunlara... Her halde İslâm'ı uygulatmamak için bir söz öğretmiş. Kalb temiz olunca yetermiş, Allah kalbin temizliğine bakıyormuş. Doğru, hadis-i şerifte var: Allah insanların kalblerinin temizliğine bakar. Yâni, kötü niyetle insan iyi bir şey yapsa bile kıymeti yok, kalbinin temiz olması önemli...

İyi ama, kalb temizliği nereden belli olacak?.. İcraâtından belli olacak. Günahları işliyor, sevapları ihmal ediyor. Sevapları ihmal edip yapmamak bir günah, günahları işlemek bir günah...

Şimdi bunları yapıyor, "Kalbim temiz!" diyor. Allah'ın emirlerinin tam aksini yapıyor, "Benim kalbim temiz!" diyor, "Allah gafurdur, rahimdir, affeder." diyor. Eder amma, Allah'ın affetmesi de var, cezalandırması da var, cenneti de var, cehennemi de var, hesap var, mahkeme-i kübrâ var...

Sen bir baba olarak, bir ebeveyn olarak, bir öğretmen olarak düşün, kendini öyle bir mevkiye koy. Öğrenci senin sözünü dinlemezse, ev ödevini yapmazsa, çocuğun senin sözünü dinlemezse... Meselâ, diyelim ki:

"—Ben çocuklarımı hür yetiştirmek istiyorum." diyorsun.

Hür yetiştirmek istiyorsun ama, sabahleyin:

"—Yüzünü yıka, yıkamazsan olmaz, ayıp!" diyorsun, yüzünü yıkamadığı zaman sert davranıyorsun.

Neden?.. Orada sert davranılabilir.

"—Dişini fırçala!" diyorsun, fırçalamadığı zaman sert davranılabilir diye düşünüyorsun, onu adet haline getiriyorsun. Hakikaten çocuk şimdi sabahleyin kalktığı zaman yüzünü yıkıyor, çünkü annesi babası kızacak... Dişini fırçalıyor. Tamam, televizyonda da öyle gördüğü için diş fırçasının üzerine solucan kadar macunu sıkıyor, "Gırç, gırç, gırç..." dişlerini fırçalıyor.

Tamam iyi ama, bu güzel adetleri alışsın diye öğretirken dini niye öğretmiyorsun? "Yalan söyleme evlâdım! Namazını ihmal

etme yavrum! Bak bu sıhhate zararlıdır, sakın bunları yeme, içme evlâdım!” niye demiyorsun?..

Biz Cidde’den Medine-i Münevvere’ye uçakla geldik. Medine-i Münevvere havaalanına indik, hoparlörle uyarı, —anons diyorlar ya— ihtar yaptılar. Uçakta zaten sigara içmek yasaktı amma, “Havaalanında da sakın sigara içmeyin, Suud havaalanlarında sigara içmek şiddetle yasaktır, aksini yapanlar, yâni sigara içenler, bu yasağı çiğneyenler şiddetle cezalandırılacaktır.” diye daha uçaktan inmeden, îkaz ediyor, yüksek sesle bunu bildiriyor.

Neden yapıyor bunu?.. Benim hoşuma gitti. Yâni insanların hürriyetlerini tahdit ediyor.

“—Bırak tahdidi, keyfini sürsün, sigarasını tellendirsin, dumanını savursun...”

İyi ama sıhhati bozuluyor, kılcal damarları tıkanıyor. Kılcal damarların tıkanması sonunda başka arızalara yol açıyor, genç yaşında vücudu tahrip oluyor. Bunu biz önceden gördüğümüz için, yapılmamasını istiyoruz. Sıhhatli olmasını istiyoruz. Bunun böyle yasaklanması benim hoşuma gidiyor.

مَمْنُوعُ التَّدْخِينَ !

(*Memnûu't-tedhîn*) diye yazıyor. *Tedhîn* dumanlama demek, yâni sigarayı tüttürmek demek, tellendirmek demek... "Sigara içmek yasak!" Hoşuma gidiyor.

Türkiye'de yasak değil... Türkiye'de de bir yasak kondu, hâlâ devam ediyor ama, bütün yasakların çiğnendiği gibi, o yasak da bol bol çiğneniyor. Her yerde, herkes yine sigarasını içiyor. Güya kapalı yerlerde içilmeyecekti. Biz birkaç defa îkaz ettiğimiz halde, bizi sakalımıza rağmen dinleyen olmadı. Türkiye'de kurallar çiğnenmek için konuluyor. Kurallar konuluyor, Karadenizli kardeşlerimizin titreye titreye oyun oynadığı gibi, üstüne çıkıp horon tepiyorlar. Kurallar, kanunlar, anayasa, babayasa, yavruyasa; hepsi çiğnensin diye… Trafik kuralları çiğnenir, kırmızı da geçer, onu hüner sanar.

Dinimizi tam bilmiyoruz. Bu kadar böyle lâtifeli şakalı tarafa kadar getirdik işi; dinimizi öğrenmemiz lâzım! Çünkü dinin inceliklerini öğrenmek her müslümanın boynuna haktır, borçtur. Bunu öğrenmediği zaman ne olur?

"—Anam bana öğretmemiş..."

Tamam, anne baba sorumlu olur. Evlât anne babasını mahkeme-i kübrâda, en büyük mahkemede dava edecek. Allah-u Teàlâ Hazretleri Kur'an-ı Kerim'de buyuruyor ki:

فَإِذَا نُفِخَ فِي الصُّورِ فَلاَ أَنسَابَ بَينَهُمْ (المؤمنون:١٠١)

(*Feizâ nüfiha fi's-sùri felâ ensâbe beynehüm*) "İnsanların arasında sûra üfürüldüğü zaman kıyâmet kopacağı zaman neseb bağlarının hükmü kalmayacak." (Mü'minûn, 23/101) Yâni babaymış, evlatmış, akrabaymış, torunmuş vs. kimse kimsenin gözünün yaşına bakmayacak, herkes davacı olacak. Baba evlâdından, koca karısından davacı olabildiği gibi, evlat da babasından davacı olacak.

İlk davacı olma sebebi ne olabilir?.. Çocuk meselâ cehennemlik olabilir. Allah saklasın, Allah hepimizi, çoluk çocuğumuzu cennetlik eylesin... Çocuk cehennemlik olunca, diyecek ki:

"—Yâ Rabbi, annem babam bana dinimi öğretmedi, onlardan davacıyım! Benim cehenneme düşmemin sebebi, babamın bana bu dini öğretmemesidir."

Tabii babası mahkemeye çekilecek, mahkeme-i kübrâda ifade verecek, cezasını çekecek. Allah Kur'an-ı Kerim'de:

قُوا أَنفُسَكُمْ وَأَهْلِيكُمْ نَاراً (التحريم:٦)

(*Kù enfüseküm ve ehlîküm nârâ*) "Kendinizi, çoluk çocuğunuzu cehennemden koruyun!" (Tahrim, 66/6) diye ebeveyne vazife vermiş, emretmiş.

Onun için, herkesin İslâm'ı öğrenmesi lâzım; çoluk çocuğuna küçük yaşta öğretmesi lâzım!.. Herkes Kur'an'ı bilmeli, İslâm'ı bilmeli, ahlâkı bilmeli, haramları, helâlleri bilmeli!..

Bilmiyor. Çok güzel tahsilli, konusunda uzman vatandaşlarımız var, çok güzel yetişmişler, bazıları bir kaç diploma sahibi, bazıları bir kaç doktora yapmış olabiliyor. Yâni, kimisi Dr. oluyor, kimisi Dr. Dr. oluyor, iki doktora yapmış; üç tane yapmışsa Dr. Dr. Dr. oluyor, çok uzman... Böyle şeyler olabiliyor, ama İslâm'ı bilmiyor.

"—Hocam, vallàhi nikâh kıydığım kişi gusül abdestini bilmiyor, kelime-i şehâdete dili dönmüyor." diyor.

Halbuki kelime-i şehâdet, "Allah birdir, Muhammed onun elçisidir." mânâsına gelen, imanın bel kemiği, temeli olan bir şey. Bunu bilecek de mü'min olacak; Allah'ın sevgisini, rızasını kazanacak. Bir insan mü'min olmadıkça cennete giremeyecek ki...

Ahiret saadetinin temeli olan şeyi bilmiyor. Dünya kadar şey biliyormuş; bilsin... Almanca, biliyormuş, İngilizce biliyormuş, Fransızca biliyormuş, ana dili gibi konuşuyormuş... filân. Sen onu bırak da Allah'ın istediği imâna sahip mi, değil mi; onu söyle!.. Onu bilmiyor. Onu bilmediği zaman da bir insanın öteki bilgileri işe yaramayacak, âhirette fayda etmeyecek. Dinini, ilmini,

âdâbını, ahlâkını öğrenmeyen insanların dünyada da faydalı olmadığını zaten tecrübeler gösteriyor.

Aziz ve muhterem kardeşlerim! Kendiniz İslâm'ı öğrenin, çoluk çocuğunuza, yakınlarınıza da öğretin! Çevrenize de İslâm'ı yaymağa çalışın!.. İslâm'ı herkese öğretmek, hepimizin görevi... Sahabe-i kirâm, Peygamber SAS'in mübarek ashabı, her birisi bir yere dağıldılar, İslâm'ı oralara yaydılar. Biz de öyle olalım!

c. Allah-u Teàlâ'nın Azametini Düşünmek

Gelelim üçüncü hadis-i şerife:[153]

اَلتَّفَكُّرُ فِي عَظَمَةِ اللهِ وَجَنَّتِهِ وَنَارِهِ سَاعَةً خَيْرٌ مِنْ قِيَامِ لَيْلَةٍ ؛ وَخَيْرُ النَّاسِ الْمُتَفَكِّرُونَ فِي ذَاتِ اللهِ ، وَشَرُّهُمْ مَنْ لاَ يَتَفَكَّرُ فِي ذَاتِ اللهِ

(أبو الشيخ ، عن ابن عباس)

RE. 198/5 (*Et-tefekkürü fî azameti'llâhi ve cennetihî ve nârihî sâaten hayrun min kıyâmi leyletin; ve hayru'n-nâsi el-mütefekkirûne fî zâti'llâh, ve şerruhüm men lâ yetefekkeru fî zâti'llâh.*) *Sadaka rasûlü'llàh, fî mâ kàl, ev kemâ kàl.*

Bu üçüncü hadis-i şerif Allah'ı bilmekle ilgili bir konuda… Biz hepimiz Allah'ın kullarıyız. Yeri göğü kim yarattı, bu kâinatın sahibi kim, âlemlerin rabbi kim?.. Allah-u Teàlâ Hazretleri... Bunu tanımamız lâzım! Bunu tanımıyor, bunu bilmiyor.

Biliyorsunuz, bir ülkede yaşayan herkes anayasayla bağımlıdır, kanunların yükümlülüğü altındadır. Kanunları bilmemek mazeret değildir.

"—Ben bu kanunu okumadım..."

Tamam, okumamış olabilirsin, Hukuk Fakültesi'nde okumadın. Kanunu çiğnersen cezayı yersin. Neden?.. Çünkü,

---

[153] *Kenzü'l-Ummâl*, c.III, s.209, no:5712; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XI, s.407, no:11074.

kanunları bilmemek mâzeret değildir. Allah'ı bilmemek de mazeret değildir.

"—Ben Allah'ı bilmiyorum, tanımıyorum. Bilememişim, tanımamışım, hiç vaktim olmadı. Amerika'da tahsil gördüm de, Almanya'ya gittim de, fabrikada çalıştım da... Ama Allah'ı tanımağa vaktim olmadı."

O zaman, kanunları bilmemek mazeret olmadığı gibi, Allah'ı bilmemek de mazeret değildir.

Her insanın önce kendisini yaratanını bilmesi lâzım! Kendisine hayatı vermiş, varlığı vermiş, aklı vermiş, İslâm'ı vermiş; göz, kulak, konuşma nîmetini, duygularını vermiş olan. Kendisine nîmetleri veren, güneşi doğduran, batıran, yağmurları yağdıran, otları bitiren, mahsulleri veren, alemlerin rabbi mün'im-i hakîkî, rezzâk-ı âlem, her şeyimizi bize veren, sahibimiz, Rabbimiz, Mevlâmız Allah-u Teàlâ Hazretleri'ni bilmek lâzım!..

Bir insan bunu bilmedi mi, sıfır alır; sıfır alınca da sınıfta kalır. Sınıfta kalmak, cehennemin dibine gitmek demek... Yâni, Allah'ı bilecek. Herkesin ilk vazifesi, Allah'ı bilmek...

Ama Allah'ı bilmek, üniversite diploması almak demek değil. Dağdaki çoban da Allah'ı biliyorsa, o da cennete girer. Yunus Emre —eğer rivâyet doğruysa— oduncuymuş, tekkeye kırk yıl odun taşımış. Ama Yunus'a canlar kurban, Yunus gibilerine canlar kurban... Yunus oduncuymuş ama, söylediği sözlerin hepsi ne kadar güzel, cevher, pırlanta gibi, gayet kıymetli gayet güzel şeyler... Yâni İslâm'da mühim olan, o duyguların derinliğidir.

İşte bu hadîs-i şerif o duyguların, o fikirlerin ne kadar kıymetli olduğunu gösteren bir hadîs-i şerif.

Peygamber Efendimiz buyuruyor ki:

(*Et-tefekkürü fî azameti'llâhi ve cennetihî ve nârihî sâaten hayrun min kıyâmi leyleh*) "Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin ululuğunu, azametini ve onun âhirette mü'min kullarına hazırladığı cennetini, cezalandıracağı kullarını sokacağı cehennemini şöyle bir miktar düşünmek, bir gece uyumayıp sabaha kadar ibadet etmekten daha hayırlıdır."

Bakın tefekkür ne kadar önemli, derin derin düşünmek ne kadar önemli... Bu hususta başka hadîs-i şerifler var. Bazı hadîs-i şeriflerde buyruluyor ki:

"—Bir saat böyle tefekkür, bir sene ibadetten hayırlıdır."

Bazı hadisler de var:

"—Bir saat tefekkür, altmış yıl ibadetten daha hayırlıdır." buyrulmuş.

Bu rakamlar niye değişiyor?.. Düşünülen şeyin önemine göre sevabı artıyor. İnsan güzel şeyler düşünürse, çok iyi bir insan durumuna gelebilir. Hatta bir mucit, bir kâşif, bir güzel buluşuyla dünyayı değiştirebiliyor. Onun için, tefekkürün cinsine göre sevabı da çok oluyor.

"Allah'ın azameti üzerinde, cenneti üzerinde, cehennemi üzerinde bir miktar tefekkür etmek, bütün gece uyumayıp ibadet etmekten hayırlıdır." Demek ki mütefekkir insan olacağız. Düşünen insan olacağız, duygulu insan olacağız, gözü yaşlı insan olacağız, kalbi nurlu insan olacağız, çalışkan insan olacağız.

(*Ve hayru'n-nâs, el-mütefekkirûne fî zâti'llâh*) "İnsanların en hayırlıları, Allah'ın zâtı üzerine düşünenlerdir." Yâni ma'rifetullahı elde etmek için düşünenlerdir. (*Ve şerrühüm*) "İnsanların en şerlileri, en kötüleri de, (*men lâ yetefekkeru fî zâti'llâh.*) Allah'ın zatı hakkında hiç düşüncesi olmayan insanlardır."

Aziz ve muhterem kardeşlerim! Meselâ, biz birisi yanımızda konuşulduğu zaman o insanı tanıyorsak:

"—Haa, o zâtı ben çok iyi tanıyorum, çok yakından tanıyorum. O benim çok iyi arkadaşımdır, o benim komşumdur, o benim çocukluk arkadaşımdır. Ben onu şu kadar zamandan beri bilirim, huyunu bilirim; tatlı dillidir, güleç yüzlüdür, temiz kalplidir." filân diyoruz.

Bir insanı tanımak gibi, asıl insanın Allah'ı tanıması lâzım. Allah'ı tanımanın adı *ma'rifetullah*'tır. Allah'ı tanımayı, yâni ma'rifetullahı öğreten din ilminin dalı da *tasavvuf*, *tarîkat*, tarikattaki eğitim... Ondan sonra, insan Yunus Emre gibi oluyor... Ondan sonra, insan Mevlânâ gibi oluyor... Ondan sonra, insan Hacı Bayrâm-ı Velî gibi oluyor... Ondan sonra, Eşrefoğlu Rûmî

gibi oluyor. Dünya bu insanların hayranı, sadece Türkler değil... Hani bizim kültürümüzde, bizim medeniyetimizde, irfânımızda büyük isimler diye biz seviyoruz; ama Avrupalı da seviyor. Niçin?.. Doğru insanlar, tatlı insanlar, sözleri güzel insanlar, eserleri çok kıymetli insanlar... İşte bu eğitim bununla oluyor.

Ma'rifetullah çok önemli, onun için Allah'ı bilme hususunda çok çalışmak lâzım, gayret etmek lâzım! Ben bu ilmi nerede öğrenebilirim diye araştırmak lâzım! Bunun üniversitesini bulmak lâzım! Bu hususta câhil kalmamak lâzım, ümmî olmamak lâzım, köylü olmamak lâzım, bilgisiz kalmamak lâzım!..

Yalnız burada bir noktaya daha işaret edeyim. Allah-u Teàlâ Hazretleri'ni düşünmek, zâtını düşünmek deyince; Peygamber Efendimiz bir başka hadîs-i şerifte:

"—Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin zâtı derken, şeklini düşünmeyin!" diyor.

Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin şeklini düşünmek insanı şaşırtır. Çünkü, Allah-u Teàlâ Hazretleri yaratılmışlara benzemez. (*Muhalefetün li'l-havadis*) Hadis olan, sonradan yaratılmış olan mahlûklara benzemez. Nasıldır, nicedir bilinmez. Eski edebiyatımızda birisinin dediği gibi:

Yücelerden yücesin,
Kimse bilmez nicesin![154]

Yanî Allah'ın niceliği bilinmez, mâhiyeti bilinmez, künhü bilinmez. Amma Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin şekli değil de ma'rifetullah, azameti, kudreti, hikmeti, cenneti, cehennemi, ibreti, yarattığı, yaptığı, etrafta olan olaylara bakış insanı yükseltir.

---

[154] Dede Korkut Hikâyeleri içinde, Deli Dumrul Hikâyesi'nde geçer:

Yücelerden yücesin,
Kimse bilmez nicesin!
Görklü Tanrı,
Çok cahiller seni gökte arar, yerde ister.
Sen hod müminlerin gönlündesin!

Meselâ Yunus Emre, sarı çiçekle ilgili şiir yazıyor. Dertli dolabın gıcır gıcır dönüp de, kuyudan su çekmesinden ibret çıkartıyor. Yâni olgun insan, arif insan her şeyden ibret çıkartır. Tamam, böyle olur ama, "Allah'ın şekli ne kadardır? Şeklen neye benzer?" gibi şeyler, insanı putperestliğe götürür, mücessimeye, yâni cisim gibi düşünmeye götürür. Onlar doğru değil.

Allah'ın şeklini değil de kudretini ve hilkatini, mahlûkàtını, ibretini düşünecek. Ma'rifetullaha tâlip olacak müslüman, ma'rifetullah ehli arif kul olmağa gayret edecek.

Bir insan arif kul oldu; Allah'ı biliyor, Allah'ın emirlerini biliyor, yasaklarını biliyor: "Böyle yaparsa Allah insanı kahreder, mahveder... Allah yalancıları sevmez, Allah hainleri sevmez... Allah kötü niyetlilerin bir gün belâsını verir, cezasını çektirir. Zàlime bir gün pişmanlık verdirtir..." Bunları biliyor. Ziyâ Paşa'nın dediği gibi:

Zàlimlere bir gün dedirir kudret-i Mevlâ:
Ta'llàhi lekad âsereke'llàhu aleynâ...[155]

Zâlim bir gün pişman olur. Yusuf AS'ın kardeşleri hani onu kuyuya attılar ya, sattılar ya... Sonradan pişman olmadılar mı, sonradan karşısına geçip özür dilemediler mi?.. Sonra o zamanın hürmet usulü üzere karşısında secde edip de af dilemediler mi?.. Nasıl sonunda pişman etti Allah, işte öyle yapar.

Aziz ve muhterem kardeşlerim, ma'rifetullaha tâlip olun, öğrenin, ma'rifet ehli olun, àrif olun. İnsan àrif olduktan sonra ne olur? Muhib olur, âşık olur. Ne demek *muhib*, Arapça seven demek. *Âşık* ne demek, sevgisi çok derin olan demek.

Ondan sonra, Allah'ı sevdiği zaman, her şeyini sever. Kaderini sever, kazâsını sever, hükmünü sever, haramını sever, helâlini sever, namazını sever, orucunu, Ramazan'ını, Kur'an'ını, her şeyini sever. Neden?.. Âşık olduğu için, âşık-ı sâdık olduğu için... Tabii mühim olan odur. En yüksek mertebe tasavvufta da aşk makamıdır, insanın Allah aşıkı olması. Ma'rifetullah'ın sonunda aşkullah hâsıl olur. O olduğu zaman da insan, o büyük aşık zâtlar

---

[155] "Allah'a and olsun, gerçekten Allah seni bize üstün kıldı." (Yusuf, 12/91)

gibi olur, büyük evliyâullah gibi olur. Bunu tavsiye ediyor Peygamber Efendimiz bu hadis-i şerifinde teşvik buyuruyor, siz de öyle olmağa çalışın!

d. Hayrı Sonraya Bırakmak

Dördüncü hadis-i şerif, bu hususta bir îkàzı gözünüzün önüne getirecek:[156]

التَّسْوِيفُ شُعَاعُ الشَّيْطَانِ ، يُلْقِيهِ فِي قُلُوبِ الْمُؤْمِنِينَ
(الديلمي عن عبد الرحمن بن عوف)

RE. 198/4 (*Et-tesvîfü şuàü'ş-şeytàni yulkîhi fî kulûbi'l-mü'minîn.*) Abdurrahman ibn-i Avf RA'dan rivayet olmuş. Aşere-i Mübeşşere'dendir, Allah şefaatine erdirsin...

Peygamber SAS Efendimiz buyuruyor ki:

(*Et-tesvîfü şuài'ş-şeytàn*) "Tesvîf şeytanın ışınıdır, (*yulkîhi fi kulûbi'l-mü'minîn.*) o ışını mü'minlerin gönüllerine tutar." Yâni lazer ışını gibi farz edelim. Mü'minin gönlüne tevcih eder, tahrip etmek için.

Tesvîf ne demek o zaman; şeytanın mü'minin gönlüne tuttuğu bu zehirli ışık, tehlikeli ışın, *tesvîf* ne demek?.. *Tesvîf*, bir şeyi tehir etmek, sonraya bırakmak demek. Yapacağı güzel şeyi yapmayıp, tembellenip de, "Canım yarın yaparım, sonra yaparım!" diye geriye atmak demek.

Bu yasak, İslâm'da böyle şey yok. İyi olan şeyi yapmak lâzım, tehir etmemek lâzım, geriye bırakmamak lâzım! Geriye bırakmaya *tesvîf* derler. Arapça'da *sevfe,* ileride yapacağım demek. *Tesvîf* de sonraya bırakmak mânâsına geliyor. Yâni (*sevfe efa'lü*), ileride yapacağım canım... Olmaz, ileriye atılır mı?..

Şeytan iyi bir şeyi niye ileriye attırır?..

---

[156] Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.II, s.75, no:2420, Abdurrahman ibn-i Avf RA'dan;

İbn-i Adiy*, el-Kâmil fî Duafâü'r-Racül*, c.1, s.305.

Meselâ, adam kalkacak, namaz kılacak veya kalktı cuma namazına gidecek. İçinden bir ses diyor ki:

"—Sen otur, daha vakit var, biraz sonra gidersin!"

O da düşünür:

"—Biraz daha çalışayım da sonra giderim." der.

İşte bu tesvîf... Şeytan tesvîfi niye yaptırıyor? Hayırlı işi o geriye attığı zaman, arada unutturup yaptırmaz. Adam cumaya gitmez.

"—Tamam, biraz daha vakit var, bir saat var, sonra giderim." der.

Oturur masasının başına, hesaplara bir dalar. Aaa!.. Başını bir kaldırır bakar ki, saat iki buçuk olmuş. Hadiii...

"—Hesaba dalmışım, cumayı kaçırdım, unutuverdim yâ..."

Unutursun tabiî, şeytan unutturdu. Şeytan senin gönlüne zehirli lazer ışını gibi, tehir etme duygusunu tuttu. Sen de erken gidecekken gitmedin; namazı kaçırttırdı. Tabii bu namaz iyi bir şey, onun için kaçırttırdı.

Şeytan başka iyi şeyleri de geriye bıraktırarak kaçırttırır. Kaçırttırmak için geriye bıraktırır, zaman kazanmak ister. Onun için hayırlı şeyleri tehir etmeyin, hemen yapın! Şeytanın oyununa düşmeyin!.. Kalbinize şeytanın zehirli ışınını tutturup da kalbinizi yaktırmayın, kalbinizi mahvetmeyin!..

O zaman, bundan önceki hadîs-i şerifle bağlantısını da kuruverelim. Mânevî bir bağlantı, bunlar böyle peş peşe sırayla gelmiş: Sen Allah aşıkı olmak istiyorsan, Allah'ı bilen ârif, muhib-i sâdık, âşık-ı sâdık bir kul olmak istiyorsan, bu işi tehir etme!..

"—Canım kırk yaşından sonra yaparım! Hocam, daha şimdi yirmi beş yaşındayım!"

"—Yapamazsın, tehir ettiriyor şeytan; şimdiden yap, şimdiden àrif ol! Genç yaşında arif ol, genç yaşında aşık-ı sàdık ol!.. Tertemiz müslüman ol, pırıl pırıl müslüman ol, ihlâslı müslüman ol, çalışkan müslüman ol!.."

İnsanın en verimli devresi, yirmi beş - otuz beş yaşı arasıdır. Ondan sonra çağı geçer, ihtiyarlar, ağrılar başlar, sızılar başlar, romatizma başlar, çoluk çocuk bastırır... vs. vs. Onun için, asıl güzel altın çağı kaçmış olur, geriye bırakmamak lâzım!

Demek ki, iyi şeyleri geriye bırakmayacağız. Ama iyi şeylerin en iyisi ma'rifetullahı elde etmek, arif kul olmak ise, onu da hiç geriye bırakmayacağız. Hemen başlamak lâzım!

"—E hocam madem sen bunu te'hir etme dedin, hemen başla diyorsun, o zaman nereden başlayım?.."

Hocamız Mehmed Zâhid Kotku Hazretleri'nin *Tasavvufi Ahlâk* kitabını okumaktan başla! *Nefsin Terbiyesi* kitabını okumaktan başla!.. Oradan göreceksin, bu meselelerin içine gireceksin. İşte sana elle tutulur bir çare... Hemen yapabileceğin, herkesin anlayabileceği bir tavsiye…

e. Gàzinin Tesbihi

Sonuncu hadis-i şerife geldik:[157]

اَلتَّسْبِيحُ مِنَ الْغَازِي سَبْعُونَ أَلْفَ حَسَنَةٍ ، وَالْحَسَنَةُ بِعَشْرِ أَمْثَالِهَا

(الديلمي عن معاذ)

RE. 198/3 (*Et-tesbîhu mine'l-gàzî seb'ùne elfe hasenetin, ve'l-hasenetü bi-aşri emsâlihâ*)

Muaz ibn-i Cebel RA'dan yine Deylemi'nin rivâyet ettiği, sohbetimizin beşinci ve son hadîs-i şerifi. Peygamber Efendimiz SAS buyuruyor ki:

(*Et-tesbîhu mine'l-gàzî*) "Gazâ yapan cihad yapan insanın ağzından çıkan bir tesbih, (*seb'ûne elfi hasenetin*) o gâziye yetmiş bin hasene kazandırır. Yetmedi; (*ve'l-hasenetü bi-aşri emsâlihâ*) haseneyi de Allah bire on mükâfatlandırır." O zaman Allah-u Teàlâ yetmiş bin hasene kazandırırsa, her haseneye de bire on veriyorsa, yetmiş binin on katı yedi yüz bin eder. Demek ki, gàzinin bir tesbihi, bir *Sübhàna'llàh* demesi, bir zikir sözü, yedi yüz bin hasene kazanmasına sebep olur.

---

[157] Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.II, s.76, no:2425, Muaz ibn-i Cebel RA'dan; *Kenzü'l-Ummâl*, c.IV, s.576, no:10797; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XI, s.405, no:11067.

“—Hocam bu hasene denilen şey nedir; ölçüsü nedir, nasıl bir şeydir, kaç kilodur, kaç metredir, kaç liradır?..”

Hasene, insanın iyi bir işi yapması üzerine Allah’ın verdiği mükâfâttır. Hasene, Medine’deki Uhud Dağı kadar kocaman bir şeydir. Çünkü Allah kuluna mükâfat verdi mi az vermez.

Sen şimdi birisine bir bahşiş verirsin... Gelir, “Allah rızâsı için!” der, elini açar; sen de cebindeki yıpranmış parayı verirsin. Para zaten yıpranmış, hoşuna gitmiyor, biraz örselenmiş; çıkartır onu verirsin. Sen o kadar verirsin ama Allah-u Teàlâ Hazretleri verdi mi, çok verir.

Eski hükümdarlardan birisine bir fakir gelmiş, bir şey istemiş. Hükümdar çıkartmış —ben rakamı unuttum ama, diyelim ki— on altın vermiş. Ondan sonra şehzâdeye gitmiş, istemiş; şehzade bin altın vermiş. Babası bunu duyunca,

“—Ya baksana bizim şehzâdeye; ben on altın veriyorum, bu tutmuş bin altın vermiş!” diye, kızmış.

Çağırmış onu, biraz da azarlayacak, kızgın kızgın:

“—Ya sen bin altın vermişsin, benim on altın verdiğim kimseye...” diye çıkışmış.

“—Babacığım gàyet tabiî! Çünkü ben kimin oğluyum? Senin oğlunum! Onun için, ben bu kadar çok vereceğim.” demiş.

Bu cevabı alınca, babasının da hoşuna gitmiş, kızmamış, vazgeçmiş.

Allah bir insana bir hasene verdi mi, azıcık bir şey vermez, yıpranmış azıcık küçük para gibi vermez, çok verir. Bir gàziye de bir *Sübhàna'llàh* dedi diye, yetmiş bin veriyor. O da on misli fazla, yedi yüz bin hasene... “Allaaah, gazâ olsa da, cihada gitsek de, cihadı da tesbihli yapsak da, bu yedi yüz bin, yedi yüz bin haseneleri doldursak!” diye, insan tabiî temennî ediyor.

Aziz ve muhterem kardeşlerim, cihadın sevabı bu kadar çok!.. Onun için, müslümanların bileğini kimse bükemiyor. Onun için, müslümanlar girdikleri savaşlardan geriye dönmemişler. Bir avuç mücahid müslüman, koca bir düşman ordusunu perişan edivermiş. Neden?.. İşte bu sevapları bildiği için, Allah'tan mükâfat umduğu için, gazânın sevabını bildiği için, bu işi aşk ile şevk ile yapmış ecdadımız... Biz de onların torunlarıyız, biz de mücahid oğlu mücahidiz, hepimiz gàzi oğlu gàziyiz Allah'ın izniyle... Onun için, bu cihadın ne kadar önemli olduğunu unutmayalım!..

Cihad, yâni savaş, yâni gazâ kime karşı olur?.. İslâm'ın düşmanlarına karşı olur. İslâm'ın en büyük düşmanı kimdir?.. İslâm'ın en büyük düşmanı insanın kendi içindeki kendisidir, nefsidir. İlk önce insanın kendi nefsi ile savaşması lâzım!.. Herkesi insanın kendi nefsi baştan çıkartır, kendi nefsi günahları işlettirir. İlk önce kendi nefsini yenmesi lâzım, irâdesine sahip olması lâzım!.. Önce nefisle cihad, cihad-ı ekber...

Sonra kiminle cihad?.. Şeytanla... Şeytan da gelir nefsi kışkırtır, fıs fıs fıs vesvese verir, insana kötü şeyleri yaptırır. O da düşman, onunla da çarpışacağız, onunla da savaşımız var.

Nefisle çarpışacağız, şeytanla çarpışacağız; sonra düşmanla çarpışacağız. İslâm'ın alenen düşmanı var, *Lâ ilâhe illa'llah*'ın karşısında, Allah'ın düşmanı, Rasûlüllah'ın düşmanı, Kur'an'ın düşmanı... Tabii onunla çarpışılacak. Müslümanların düşmanı...

Müslümanlara saldırıyor, asıyor, kesiyor, öldürüyor, toplu mezarlara diri diri gömüyor, derisini yüzüyor... filân. E tabiî düşmanla çarpışılacak; bu da cihad...

Sonra bir de düşmana yardakçılık eden, destekçilik yapan, içerideki dışı müslüman gibi olup, içi kâfir olanlar var; onlara da münâfık diyoruz. Münâfıklarla da uğraşmak lâzım!

Bunların sevabı çok... İnsan böyle bir şeyle mücadeleyi kendisine meslek edinirse, bu çalışmayı, cihadı kendisine vazife bilirse, gàzi olursa, o zaman bir *Sübhàna'llàh* demesine yedi yüz bin hasene alacak. Bir çok sevaplar kazanacak, Allah'ın rızâsına erecek.

Hiç bir zaman, İslâm düşmanlarını unutmayalım! Nefsin düşman olduğunu unutmayalım! Şeytanın etrafımızda, hattâ damarlarımızda dolaştığını unutmayalım!.. İslâm'ın düşmanlarıyla cihadı aklımızdan çıkartmayalım! Mücahid müslüman olalım ki, insanın hak müslümanlığı cihadıyla belli olur. Yoksa, cihad etmedikten sonra, müslümanlıktan ne anladım?..

Peygamber SAS Efendimiz'e birisi inandı, kelime-i şehadet getirdi, müslüman oldu. Ama bir ricâda bulundu Peygamber Efendimiz'den:

"—Yâ Rasûlallah, ben açıkça söylüyorum, korkak bir insanım! Ben müslüman oluyorum ama, sen bana cihadı emretme, beni cihaddan muaf tut!.. Bir de benim on tanecik devem var, çok kalabalık ailem var; bu on devenin sütlerini sağıyorum, ailemin gıdasını ancak sağlıyorum. Süt, peynir, yoğurt filân derken, bunlar ancak bana yetiyor. Ne olur beni cihadla görevlendirmediğin gibi, zekâtı da benden affet, ben zekât vermeyeyim!" dedi.

Çünkü insanın beş devesi olduğu zaman, onun için bir koyun zekât gerekiyor. On tane devesi olunca, ona göre zekâtı olacak. Zekâttan affını istedi, cihaddan affını istedi. Samîmî olarak pazarlık yaptı, Peygamber SAS Efendimiz'e ricâda bulundu:

"—Ben müslüman oluyorum, uzat elini, bey'at edeyim sana yâ Rasûlallah ama, beni cihaddan muaf eyle, ben cihad yapmayayım! Çünkü korkağım, korkuyorum, işin doğrusu bu; benden bir de zekât isteme!" dedi.

Peygamber SAS Hazretleri buyurdu ki:

"—Cihad olmazsa, zekât olmazsa, bu nasıl müslümanlık olur?.. Cihad olmazsa, zekât olmazsa, böyle müslümanlık mı olur?.. Cihad olmayan, zekât olmayan müslümanlık hiç müslümanlık olur mu?.." diye tekrar tekrar bu mealde sözler söylemeye başlayınca; adamcağız hatasını anladı, "Yâ ben yanlış yapıyorum, böyle şey olur mu? Allah'ın rızâsını kazanacağım, cennetini kazanacağım, bu pazarlık niye?" diye düşündü, dedi ki:

"—Yâ Rasûlallah! Uzat elini, hiç bir şart koşmuyorum, cihad da emretsen yapacağım, zekât da emretsen yapacağım, sana bey'at ediyorum!" dedi.

Hepimizin öyle olması lâzım, aziz ve muhterem kardeşlerim!..

Hepinizin gözlerinizden öperim... Medîne-i Münevvere'den hepinize, Allah'tan dünya ve âhiretin hayırlarını vermesini dilerim... Allah-u Teàlâ Hazretleri sizin gönüllerinizin murad-larını versin... Hepinizi cennetiyle, cemâliyle müşerref eylesin... İki cihanda aziz ve bahtiyar olun...

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llàhi ve berekâtühû!..

18. 07. 1997 - Medine-i Münevvere

31. SABIR, DUA VE ZAFER

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llàhi ve berekâtühû!..

Aziz ve sevgili Akra dinleyicileri!..

Geçen hafta size Mekke-i Mükerreme'den seslenmiştim, şimdi Medîne-i Münevvere'den sesleniyorum.

a. Medîne-i Münevvere'nin Görünümü

Medîne-i Münevvere'de konumu çok güzel olan bir otelde bulunuyoruz. Peygamber SAS Efendimiz'in mescidini yukarıdan, kuş bakışı gibi, yandan görüyoruz; eski kısım, Osmanlıların yaptırdığı minareler, ondan sonra yapılan minareler, bu en son genişlemede eklenen minareler, bütün mescid-i şerif önümüzde tepsi gibi, masa gibi bulunuyor. Mescidin hafif basık, yirmi yedi tane kubbesi var. Yeni yapılan kısmın bazı yerlerini kubbeli yapmışlar ve bu kubbeler bulunduğu yerlerden raylı olarak, kayarak altlarındaki kapattıkları kısmı bazen açabiliyorlar. Bunları hep görüyorum.

Bir de karşıda Peygamber SAS Efendimiz'in, kabr-i saadetinin olduğu el-Kubbetü'l-Hadrâ hemen gözümün önünde, çok duygulandırıcı bir manzara... Peygamber SAS Efendimiz'in türbesinin çatısı yeşil renkli olduğu için, Arapça'da yeşil mânâsına gelen *hadrâ* kelimesiyle sıfatlanıyor, *el-Kubbetü'l-Hadrâ* deniyor. Yâni yeşile boyalı kubbe, yeşil kubbe; Peygamber Efendimiz'in türbesinin üstü...

Biliyorsunuz, Osmanlı'da ve bizim şimdiki Türkiye'mizde bir Kubbe-i Hadrâ daha var, o da Konya'da... Mevlâna Celâleddîn-i Rûmî Hazretleri'nin, kümbet şeklinde yapılmış kubbesinin üstünün rengi de yeşil olduğu için, ona da her halde bu Peygamber Efendimiz'in türbesine sevgiden dolayı, yeşilliğinden dolayı *Kubbe-i Hadrâ* ismini vermişler.

Bu manzaralar gözümüzün önünde, Allah'a çok hamd-ü senâlar olsun. Böyle güzel şeyleri görmeyi nasib ediyor, el-hamdü

lillâh... Mescid-i Nebevî'nin böyle tepeden, eski ve yeni kısımlarını, her şeyini görmek mümkün oluyor.

Mescid-i Nebevî, Peygamber SAS Efendimiz'in mescidi... Kat kat, tekrar tekrar, asırlar boyunca büyütülmüş ve en son büyütülmesi de bu Suud hükümeti zamanında olmuş. Önleri, arkaları, çevre arazi de bahçe hâlinde istimlak edilmiş, binalar yıkılmış, dört kat kadar yerin altına garajlar filân yapılmış durumda... Arabalarımızı bazen o garajlara bıraktığımız oluyor, yürüyen merdivenlerle üste çıkıyoruz. Çok güzel bir genişletme tabii... Her taraf mermer döşeli, direkler mermer, gayet güzel... Gelenler bilir, gelmeyenlere Allah yakın zamanda buraları ziyaret etmeyi nasib etsin...

Odamızın bir penceresinden de meşhur, herkes tarafından bilinen, Medine-i Münevvere'nin Bakî' Kabristanı görünüyor. *Bakî'*; *be, kaf, ye* ve *ayın* ile; yâni bâkî, ebedî mânâsına gelen kelime değil de, ayın ile bakî'... Aslı *Bakîu'l-Garkad* Kabristanı'dır. Yalnız, *garkad* kelimesi bırakılarak *Cennetü'l-*

Bakî' deniliyor. *Cennet*, bahçe demek... Bakî' bahçesi, yâni Medine'de vefat eden mübareklerin gömüldüğü bahçelik gibi olan kabristan demek oluyor. Bakî' Kabristanı'nı da yukarıdan görüyoruz.

Tabii, Osmanlılar zamanında, buradaki meşhur kişilerin hem kabirlerinin neresi olduğu belli imiş, hem de kabirlerinin üstünde türbeler varmış. Hazret-i Osman Efendimiz'in türbesi, sahabeden meşhur kimselerin türbesi, Peygamber Efendimiz'in kızlarının, zevcelerinin türbeleri... her şey belliymiş. Şimdi yukarıdan, ağaçsız, dümdüz, bize göre çok yadırgadığımız bir şekilde, sadece kumluk gibi, etrafı duvarlarla çevrilmiş bir düzlük olarak görünüyor.

Halbuki biz, kabristan deyince hep böyle selvi ağaçları, yeşillikler, kabir taşları filân düşünürüz. Kabristan kelimesi zihnimizde böyle yerleşmiştir. Bu Bakî' Kabristanı'nda hiç böyle bir iz, alâmet yok. Bu biraz, buralardaki insanların, kabre karşı, türbeye karşı, kabir taşına karşı fikirleri olduğundan kaynaklanıyor.

Onların üstündeki türbeleri yıkmışlar, kabir taşlarını almışlar, dümdüz bir alan görünüyor. Tabii altında asırlar boyu buralarda yaşamış, vefat etmiş nice nice mübarek evliyâullah; sahabe-i kiramdan, Peygamber Efendimiz'in zevcelerinden, kızlarından, mübarek evlatlarından, nice nice mukarreb kullar var. Allah şefaatlerine erdirsin...

Yâni, bir camımızdan da burayı görüyoruz, boydan boya her tarafı görebiliyoruz. Peygamber Efendimiz'in mescidini görebiliyorum, hem de Cennetü'l-Bakî'nin her tarafını görebiliyorum.

Böyle bir güzel bir yerde, sizlere en güzel dileklerimizi, temennîlerimizi sunarız. Her şeyden önce Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin rızasına ermenizi dileriz. Peygamber SAS Efendimiz'in şefâatine nâil olmanızı dileriz. Buralara, haclar ve umreler yapmak üzere, sevaplı ibadetler yapmak üzere gelmenizi dileriz.

Çünkü, bu Peygamber Efendimiz'in mescidinde kılınan bir namaz, başka yerde kılınan bir namazdan bin kat daha sevaplı:[158]

---

[158] Buhàrî, *Sahîh*, c.I, s.398, no:1133; Müslim, *Sahîh*, c.II, s.1012, no:1394; Tirmizî, *Sünen*, c.II, s.147, no:325; Neseî, *Sünen*, c.5, s.213, no:2898; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.II, s.450, no:1404; İmam Mâlik (Rivâyet-i Yahya), *Muvatta'*, c.I, s.196, no:462; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.256, no:7475; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.IV, s.505, no:1625; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.II, s.164, no:1588; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.11, s.27, no:6165; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.III, s.484, no:4139; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.V, s.246, no:10056; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.II, s.390, no:3882; Dârimî, *Sünen*, c.1, s.388, no:1420; Abdü'r-Rezzak, *Musannef*, c.V, s.123, no:9142; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.I, s.343; İshak ibn-i Râhaveyh, *Müsned*, c.I, s.456, no:530; İbnü'l-Ca'd, *Müsned*, c.I, s.433, no:2950; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.371, no:7622; Hamîdî, *Müsned*, c.II, s.419, no:940; Taberânî, *Müsnedü'ş-Şâmiyyîn*, c.IV, s.119, no:2883; Ebû Hüreyre RA'dan.

Abdü'r-Rezzak, *Musannef*, c.V, s.12, no:9138; Katâde RA'dan.

Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.IV, s.5, no:16162; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.IV, s.499, no:1620; Tayâlisî, *Müsned*, c.I, s.195, no:1367; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.III, s.485, no:4142; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.V, s.246, no:10058; Bezzâr, *Müsned*, c.VI, s.156, no:2196; Heysemî, *Müsnedü'l-Hàris*, c.I, s.470, no:398; Abdullah ibn-i Zübeyr RA'dan.

Müslim, *Sahîh*, c.VII, s.156, no:2473; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.IV, s.322, no:1395; Neseî, *Sünen*, c.IX, s.331, no:2848; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.29,

صَلاَةٌ فِي مَسْجِدِي هٰذَا ، خَيْرٌ مِنْ أَلْفِ صَلاَةٍ فِيمَا سِوَاهُ ، إِلاَّ الْمَسْجِدَ الْحَرَامَ (خ. ت. حم. عن أبي هريرة)

(*Salâtün fî mescidî hâzâ, hayrun min elfi salâtin fîmâ sivâhu*) "Benim şu mescidimde kılınan bir namaz, başka mescidlerde kılınan bin namazdan daha hayırlıdır, daha sevaplıdır; (*ille'l-mescide'l-harâm*) ancak Mescid-i Haram müstesnâ..." diye Peygamber SAS Efendimiz bildiriyor.

b. Müslümanları Sevmek ve Yardımlaşmak

---

no:4838; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.X, s.163, no:5787; Tayâlisî, Müsned, c.I, s.251, no:1826; Dârimî, *Sünen*, c.I, s.388, no:1419; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.V, s.246, no:10057; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.II, s.390, no:3880; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.227, no:5510; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

Neseî, *Sünen*, c.IX, s.331, no:2849; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.VI, s.334, no:26878; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.23, s.424, no:1028; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.XIII, s.24, no:7113; Abdü'r-Rezzak, *Musannef*, c.V, s.121, no:9135; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.II, s.390, no:3881; İshak ibn-i Râhaveyh, *Müsned*, c.IV, s.228, no:2037-31; Meymûne RA'dan.

Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.VIII, s.146, no:4691; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.II, s.147, no:7516; İshak ibn-i Râhaveyh, *Müsned*, c.II, s.83, no:550; Hz. Aişe RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.IV, s.177, no:3908; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.288, no:6461; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.IV, s.80, no:16777; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.II, s.132, no:1558; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.XIII, s.335, no:7412; Tayâlisî, *Müsned*, c.I, s.128, no:950; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.9, no:3434; Cübeyr ibn-i Mut'im RA'dan.

İbn-i Mâce, *Sünen*, c.IV, s.323, no:1396; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.III, s.343, no:14735; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.III, s.486, no:4147; Tahàvî, *Şerhu Maànî*, c.III, s.127, no:4437; Câbir ibn-i Abdullah RA'dan.

Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.I, s.184, no:1605; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.II, s.112, no:774; Bezzâr, *Müsned*, c.I, s.216, no:1225; Tahàvî, *Şerhu Maànî*, c.III, s.126, no:4420; Sa'd ibn-i Ebî Vakkas RA'dan.

Heysemî, *Müsnedü'l-Hàris*, c.I, s.469, no:397; Hz. Ali RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XII, s.235, no: 34819-34822 ve s.257, no:34934; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.27, no:1605; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XIV, s.3, no:13642-13647; RE. 309/12.

Bu bin kat daha sevaplılığı noktaladıktan sonra, altını çizdikten sonra, ilk hadis-i şerifi size okumak istiyorum. Hakîm-i Tirmizî'nin rivayet ettiğine göre, Peygamber SAS Hazretleri şöyle buyurmuşlar:[159]

نَظَرُ الرَّجُلِ إِلٰى أَخِيهِ عَلٰى شَوْقٍ ، خَيْرٌ مِنْ اِعْتِكَافِ سَنَةٍ فِي مَسْجِدِي هٰذَا (الحكيم عن عمرو بن شعيب عن أبيه عن جده)

ME. 1280 (*Nazaru'r-racüli ilâ ahîhi alâ şevkın, hayrun min i'tikâfi senetin fî mescidî hâzâ.*)

Bakın, şimdi bu mescidde namaz kılmak bin misli sevaplıdır deyince, arkasından bu hadis-i şerifi ne kadar anlamlı bulacaksınız:

(*Nazaru'r-racüli ilâ ahîhi*) "Adamın kardeşine bakışı..." Buradaki adamdan maksat, müslüman olan kişi; kardeşten maksat da din kardeşi... Yâni bir müslümanın din kardeşine bakışı...

Nasıl bakış?.. Bakışlar çeşit çeşit olabilir. Sevgiyle olur, düşmanlıkla olur, kinle olur, dik dik olur, yan yan olur... Nasıl bir bakış: (*Nazaru'r-racüli ilâ ahîhi alâ şevkın*) "Şevk üzerine, yâni o kardeşini severek, ona sevgi ve muhabbet göstererek, yakınlık duygularıyla, İslâmî güzel duygularla bakışı..." Kendi mescidini işaret buyurarak: (*Hayrun min i'tikâfi senetin fî mescidî hâzâ*) "Benim bu mescidimde bir sene i'tikâf etmekten daha hayırlıdır." buyurmuş.

İ'tikâfı belki dinleyici olan bazı kardeşlerimiz bilmeyebilir. *İ'tikâf*; bir mescidde, ibadet etmek maksadıyla bir zaman kalmağa niyet etmeye ve kalmaya denir. Biliyorsunuz, sünnet olan i'tikâf

---

[159] Hakîm-i Tirmizî, *Nevâdirü'l-Usûl*, c.II, s.139; Amr ibn-i Şuayb babasından, o da dedesinden.

Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.IV, s.287, no:6847; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.IX, s.18, no:24682; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.1858, no:2860; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XXII, s.245. no:24774, 24775.

Ramazan'da... Ramazan'ın son on gününde mescide gelirler; bazı ibadete düşkün, sevap kazanmak isteyen, durumu müsâit olan müslümanlar gelirler, on gün mescidde kalırlar. Eve gitmek yok, geceleyin de mescidde kalırlar, ibadet ederler.

Ramazan'ın son on gününde böyle i'tikâf etmeye Peygamber SAS Efendimiz de riâyet etmiş. Peygamber Efendimiz'in sünnetidir, hem de kuvvetli bir sünnettir. Hem de bir beldede hiç kimse, o beldenin mescidinde böyle i'tikâf etmezse, bütün belde ahâlisi, "Niçin bu sünneti yerine getirmediniz?" diye sorumlu olur. Ama, bazıları yapınca; "Eh bu beldeden de, bu sünneti yapanlar oldu." diye ötekilerinden sorumluluk kalkar. Sünnet-i kifâye deniliyor.

İ'tikâf çok sevap, çünkü artık evini de bırakıyor insan, eşini de bırakıyor, dünya işlerini bir tarafa bırakıyor ve bütün gününü, yirmi dört saatini mescidde ibadetle geçiriyor. Tabii belli, münâsip zamanlarda istirahat etme hakkı var... Bu çok sevaplı, yâni Türkiye'deki bir mescidde de sevaplı, cuma namazı kılınan bir mescidde daha sevaplı... Mahalle mescidinde de olabilir.

Bir de düşünün; bu sevaplı güzel ibadetin Peygamber Efendimiz'in mescidinde olmasını... Peygamber Efendimiz'in mescidinde olunca namazlar bin misli sevaplı ise, her halde i'tikâflar da bin misli sevaplı olur.

Pekiyi, i'tikâf ne kadardır?.. Sünnet olan Ramazan'ın son on gününde, on günlük veya dokuz günlüktür; Ramazan'ın yirmi dokuz veya otuz çekmesine göre... Ama Peygamber Efendimiz burada diyor ki, hadis-i şerifindeki ifâde nasıl: (*Min i'tikâfi senetin*) "Bir sene i'tikâf etmekten..."

O zaman bayağı çok oluyor. Yâni, kamerî seneyi 350 küsür gün, 354 gün olarak kabul edersek; yirmi dokuz gün de çektiğini düşünürsek, 35-40 defa Ramazan i'tikâfı yapmak gibi sevap olacak.

Tekrar hadisin başına dönelim, hatırlayalım, nedir bu kadar sevap olan şey: Bir müslümanın, öteki müslüman kardeşinin yüzüne şevk ile, sevgi ile, merhametle, iyi duygularla, dostâne bir şekilde bakması... Buradan görüyorsunuz, müslümanın müslümanı sevmesi ne kadar sevap!..

Bunun karşılığında tabii, eski konuşmalarından dinleyen kardeşlerimiz hatırlarlar, başka hadis-i şerifler hatırlarına gelecektir; Kâbe-i Müşerrefe'nin ne kadar kıymetli, sevaplı, mukaddes, muazzam, heybetli olduğu belli... Ama bir müslümanın kalbini kırmak, Kâbe'yi yıkmaktan daha günah, daha tehlikeli!.. Onun için gönül yıkmamağa çalışmak lâzım, müslümanın müslümanı sevmesi lâzım!..

Buradan şu çok mühim noktaya ulaşıyoruz: Dinimizde müslümanın müslümanı sevmesi bir ibadettir, çok sevaplı ibadettir, çok kıymetlidir. Müslümanların birbirlerini böylece dinî duygularla, bu kadar candan sevmesi lâzım! Yâni ben müslümanım, Türkiye'de bulunuyorum, ama Bosna'daki kardeşimi de aynı muhabbetle severim, Özbekistan'daki, Kazakistan'daki kardeşlerimi de severim, İsveç'teki, Amerika'daki, Afrika'daki, Pakistan'daki, Malezya'daki, Avustralya'daki kardeşimi de aynı muhabbetle severim. Çünkü Allah'a inanmışız, Allah'ın birliğini kabul etmişiz, tevhid akidesine bağlıyız, "*Lâ ilâhe illa'llàh*" diyoruz, Peygamber SAS Efendimiz'e bağlıyız, bağlılığımızı ifâde ediyoruz.

إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ إِخْوَةٌ (الحجرات: ١٠)

(*İnneme'l-mü'minûne ihvetün*) [Müminler ancak kardeştirler.] (Hucurât, 49/10) Bütün müslümanlar kardeş oldukları için, kardeşâne birbirlerimizi sevmemiz lâzım!

Tabii, sevme bir kuru ifâdeden ibâret değildir. Seven insan sevdiği için her şeyi yapar, her iyiliği yapar, her ikrâmı yapar, her fedâkârlığı yapar, her yardımı yapar. Onun için, hepimizin bu kardeşlerimize yardım etmemiz lâzım! Yâni, dünyanın neresinden olursa olsun, zengin olsun, fakir olsun, zenci olsun, beyaz olsun, sarı olsun, çekik gözlü, yuvarlak yüzlü olsun, mavi gözlü olsun; bütün müslümanların düşünülmesi lâzım, yardımına koşulması lâzım!..

Somali'deyse, Somali'ye yardım gitmeli, Kongo'daysa Kongo'ya yardım gitmeli, Kamboçya'daysa, Kamboçya'ya yardım gitmeli, müslümanlar birbirleriyle ilgilenmeli... Sevginin tabii sonucu yardımlaşmadır, yardımına koşmaktır, dar zamanında imdâdına yetişmektir.

Aziz ve muhterem kardeşlerim, hepimiz Ramazan geldi mi tavrımızı değiştiririz; "Oruç geldi, mübarek, on bir ayın sultanı Ramazan geldi." deriz. Kandiller geldiği zaman sabahlara kadar uyumayız; camilerin avlularına seccadelerimizi yayarız, sabahlara kadar otururuz. Yâni dinin kıymetini biliyoruz, sevabı kazanmağa çalışıyoruz.

Burada da öyle, perşembe günü mescidler hemen kalabalıklaşıyor, cuma günü kalabalıklaşıyor. Neden?.. Sevap çok diye... Civar kasabalardan herkes cemselerine atlıyorlar; *cemse* dediğimiz burada askerî kamyon mânâsına değil, böyle minibüs şeklinde yüksek tekerlekli, kuvvetli arabalarla köylerinden kentlerinden, Riyad'dan, Dammam'dan atlayıp geliyorlar: "Şu cumamızı Peygamber Efendimiz'in mescidinde kılalım, bin misli sevap olsun!" veya "Mekke-i Mükerreme'ye gidelim, orada kılalım yüz bin misli sevap olsun!" diye koşuşuyor herkes... Sevabı biliyor ve sevabı kazamaya gayret ediyorlar. Bu gözle görülüyor. Yâni, caminin bir gün önceki kalabalığı ile bir gün sonraki kalabalıklığı

gözle görülür şekilde fark ediliyor ve konuşuyoruz aramızda arkadaşlarımızla burada...

Mâdem sevaba bu kadar düşkünüz, bütün müslümanlar düşkün, herkes maddî menfaati kadar mânevî menfaatini da düşünür. O halde müslümanlar birbirlerini sevecek ve yardımlaşacak!

Aziz ve muhterem kardeşlerim! Almanya'dayken beni bir cuma günü konuşturmuşlardı. Belki cuma değildi, herhangi bir gün de olabilir. Boşnak kardeşlerimizin camisinde konuşturmuşlardı. Ondan sonra da onların camide lokal gibi kullandıkları oturma yerlerine, dinlenme yerlerine geçmiştik. Orada Boşnak kardeşlerimiz bize dediler ki:

"—Harb varken müslüman kardeşlerimiz bizimle ilgileniyorlardı; harb bitti, ilgi bitti..."

Bu çok yazık, çok yanlış!.. O söz hâlâ zihnime saplandı, yüreğimi de kanattı, yaraladı. Yâni müslümanların müslümanlara her yerde, her zaman yardımcı olması lâzım!.. Hiç bir yerdeki müslümanın yardımsız kalmaması gerekiyor, imdâdına yetişilmesi gerekiyor. Bu bizim vazifemiz... Elinizden geldiğince nereyle ilgileniyorsanız, neresiyle ilginiz varsa, tarihî bağlarınız varsa, babanızdan dedenizden, veyahut işiniz bakımından hangi taraf size uygun düşüyorsa, müslümanların yardımına koşun!..

c. Evde Namaz ve Kur'an

İkinci hadis-i şerife geçmek istiyorum, sevgili kardeşlerim; Peygamber SAS buyurmuş ki:[160]

نَوِّرُوا مَنَازِلَكُمْ بِالصَّلاَةِ، وَقِرَاءَةِ الْقُرْآنِ (هب. عن أنس)

---

[160] Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.II, s.358, no:2033; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.IV, s.245, no:6726; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XV, s.626, no:41518; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XXII, s.286, no:24898.

ME. 1285 (*Nevvirû menâzileküm bi's-salâti, ve kırâeti'l-kur'ân.*)

Bu hadis-i şerif Enes RA'dan, kısa bir hadis-i şerif. Size bunu şu sebepten dolayı okuyorum, dinleyen kardeşlerimizin içinde sıhhî durumu, mâlî durumu buralara gelmeğe müsâit olmayan kimseler olabilir. Radyodan bizi dinliyorlardır, canları çekiyordur, istiyordur: "Ah biz de Mekke'ye gitsek, Medine'ye gitsek!" diye amma, sevap sadece Mekke'de, Medine'de değil. Bakın Peygamber Efendimiz bu hadis-i şerifte buyuruyor ki:

(*Nevvirû menâzileküm bi's-salâti ve kırâeti'l-kur'an*) "Evlerinizi namaz ile ve Kur'an-ı Kerim okuyarak nurlandırınız!" Yâni, insanın evinde de yapabileceği ibadetler var, onları yapmalı!.. Camide cemaatle namaz kılmak sevap, camide namazını kılar, sünneti evinde kılar; veyahut camide kılınacak namazları camide kılar, diğer bazı güzel namazlar var, sevabı çok olduğunu Peygamber SAS Efendimiz bildirmiş, onları da evinde kılar. Evini de kabristan gibi, ölüler diyârı gibi yapmaz; ibadetle nurlandırır, dinlendirir, canlandırır, güzelleştirir, zînetlendirir...

Meselâ evde kılınan namazlardan neler var?.. Geceleyin *teheccüd* namazı var. Teheccüd namazına kalkılır, teheccüd namazı kılınır, ev nurlanır, şenlenir, zînetlenir. Başka ne var?..

Meselâ *duhà namazı* var, SAS Efendimiz kılmış. Sabahla öğlenin arası geniş bir zaman; o arada 9'da, 10'da, 11'de, öğlene 40-50 dakika kalıncaya kadarki zamanda iki rekât, dört rekât, on iki rekâta kadar duhà namazı kılınabilir. Daha başka kaza namazları kılınır. Sevap olsun diye nafile namazlar kılınabilir. Abdest aldığı zaman *tecdîd-i vudù'* namazı kılınır... vs.

Demek ki, evlerimizi böyle namaz kılarak, bir de Kur'an-ı Kerim okuyarak ibadetlerle nurlandıracağız; Kur'an-ı Kerim'e çok çalışmalıyız, okunmasını bilmeliyiz, kıraatini bilmeliyiz. Anlamını bilmeliyiz, tefsirini bilmeliyiz. Ahkâmını bilmeliyiz, ahkâmına uymalıyız. Kur'an-ı Kerim'i öğrenmeliyiz, öğretmeliyiz. Hepimiz Kur'an-ı Kerim öğretmeni, hepimiz Kur'an-ı Kerim öğrencisi olmalıyız.

Çünkü insanlar iki çeşittir: Birisi ilim öğrenen, ötekisi ilim öğreten; gerisinde hayır yoktur! Onun için her ev Kur'an öğretilen, Kur'an öğrenilen yer olmalı... Çocuklarımızı akşam toplayalım: "Bu *elif*'tir, bu *be'*dir, bu *cim'*dir, bu *ayın'*dır..." diye harfleri öğretelim! Okumayı öğreterek, bu güzel kitabımızın okunmasından başlayarak, ev halkını anlamına, ahkâmına doğru bilgilendirmeliyiz. Tabii, ahkâmını öğrenince de ahkâmına uymalıyız, sevgili kardeşlerim!..

d. Mü'minin Silâhı: Sabır ve Dua

Üçüncü hadis-i şerif, Peygamber SAS Hazretleri'nden İbn-i Abbas RA tarafından rivâyet edilmiş. Biliyorsunuz, bu İbn-i Abbas'ın ismi Abdullah, yâni Abdullah ibn-i Abbas, Abbas'ın oğlu Abdullah... Bu da dört Abdullah'tan birisi, ashabın genç alimlerinden birisiydi, Allah şefaatine erdirsin...

Peygamber Efendimiz'in amcası Abbas'ın oğlu Abdullah rivâyet etmiş ki, Peygamber Efendimiz şöyle buyurmuş:[161]

---

[161] Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.IV, s.267, no:6787; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.272, no:6505; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.319, no:2815.

نِعْمَ سِلاَحُ المُؤْمِنِ: الصَّبْرُ ، وَالدُّعَاءُ (الديلمي عن ابن عباس)

ME. 1282 (*Ni'me silâhu'l-mü'min: Es-sabru, ve'd-duà'.*) *Ni'me* edâd-ı tahsin, yâni beğenme edatıdır, (*Ni'me silâhu'l-mü'min*) "Mü'minin ne güzel silahıdır, ne kadar hoş bir silahtır, ne kadar mükemmel bir silahtır..." diyor Peygamber Efendimiz. Neymiş o silah, acaba kaç kurşun alırmış, kaç metreye kadar tesirliymiş, nasıl bir silahmış?.. Buyuruyor ki: (*Es-sabru, ve'd-duà'*) "Sabretmek ve dua etmek mü'minin ne kadar güzel silahıdır." diyor Peygamber SAS Efendimiz.

Demek ki, mü'min sabrederse, elinde silah varmış da sanki o silahıyla düşmanına ateş ediyormuş gibi sevapları kazanır ve silahla nasıl zafer kazanıyorsa, düşmanı yeniyorsa; sabırla veyahut dua ile de öyle yener. Dua da mü'minin silahıdır, hem de çok kuvvetli bir silahtır. Mü'min çok aciz olabilir, hasta olabilir, zayıf olabilir, güçsüz olabilir; mevkîsiz, makamsız, rütbesiz, değersiz gibi görünen bir insan olabilir. Ama dua çok önemlidir. Dua ettiği zaman, Allah duasını kabul edince, mü'minin yardımına koşar, zâlimi de kahreder.

Dua gelmiş olan şeye de fayda eder, geleceğe de fayda eder. Yâni gelmiş olan belâyı kaldırmağa da yarar, gelecek olan belâyı durdurmaya da yarar. Gelmesin, dursun diye belânın durmasına da yarar. Onun için, size iki tane silah öğretmiş oluyoruz.

Niye öğretiyoruz?.. Çünkü müslümanların maalesef düşmanları çok, ülkeleri güzel, geniş, maddî imkânları var, petrolleri var, madenleri var, altınları var, uranyumları var... Gelişmiş ülkeler, gayrimüslim ülkeler bunları yağmalamak için çareler düşünüyorlar, tuzaklar düşünüyorlar, teşkilâtlar kuruyorlar, oyunlar ediyorlar... Müslümanlara sataşıyorlar, saldırıyorlar, harp çıkartıyorlar, katliam ediyorlar, topluca mezarlara gömüyorlar... Yerlerinden, yurtlarından sürüp çıkarmağa çalışıyorlar, fitne fesat çıkartıyorlar, birbirlerine düşürüyorlar, maalesef birbirleriyle savaştırıyorlar; Afganistan'da olduğu gibi... E o zaman demek ki, bu kadar düşmana karşı da müslümanın şöyle silahı olması lâzım; birisi sabır, birisi dua...

e. Sabır ve Zafer

Peygamber SAS Efendimiz, bir başka hadis-i şerifinde buyurmuş ki:[162]

النَّصْرُ مَعَ الصَّبْرِ ، وَالفَرَجُ مَعَ الْكَرْبِ ، وَإِنَّ مَعَ الْعُسْرِ يُسْراً

(خط. عن أنس)

ME. 1293 (*En-nasru mea's-sabri*) "Allah'ın zafer vermesi nusrete mazhar etmesi, insanları gàlip çıkarması sabır iledir." Yâni, "Kul sabrettiği zaman, sabrın sonunda zafere, galebeye, muzafferiyete, nusrete mazhar olur." demektir. Bu da bir müjde tabii... Şiddetli zamanlarda sabretmeli, sebat etmeli, Allah'a dayanmalı, "Allah sabredenlerle beraberdir." diye sabretmeli!

(*Ve'l-ferecü mea'l-kerbi*) "Sevinç de gam, keder, üzüntü, sıkıntıyla beraberdir, onunla beraber olur." Yâni insan sıkıntıya tahammül ederse,

الْفَرَجُ بَعْدَ الشِّدَّةِ

(*El-ferecü ba'de'ş-şiddeh*) dendiği gibi, bakarsın o sıkıntının arkasından, Allah bir ferahlık, bir rahatlık, bir şenlik, bir hoşluk

---

[162] Hatîb-i Bağdâdî, *Tarih-i Bağdad*, c.X, s.287, no:5411; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.IV, s.308, no:6903; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.V, s.320; Mizzî, *Tehzîbü'l-Kemâl*, c.I, s.465; İbn-i Hacer, *Lisânü'l-Mîzân*, c.III, s.415, no:1628; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.I, s.307, no:2804; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XI, s.123, no:11243; Beyhakî, *Şuabü'l-İmân*, c.II, s.27, no:1074; Kudâî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.I, s.434, no:745; Abd ibn-i Humeyd, *Müsned*, c.I, s.214, no:636; Hakîm-i Tirmizî, *Nevâdirü'l-Usûl*, c.I, s.242; Ziyâü'l-Makdîsî, *el-Ehàdîsü'l-Muhtâre*, c.IV, s.80, no:13; Cürcânî, *Târih-i Cürcân*, c.I, s.77, no:26; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.I, s.314; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.VII, s.61, no:1989; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.272, no:6506, 6519; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.316, no:2808; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XXII, s.308, no:24963.

ihsan eder. Onlar yan yanadır, peş peşedir, birisinin arkasından ötekisi gelecek demektir.

Bu, *Elem neşrah leke* Sûresi'nin sonunda da tekrar ediliyor:

فَإِنَّ مَعَ الْعُسْرِ يُسْرًا (الانشرح:٥)

(*Feinne mea'l-usri yüsran*) "Zorluğun yanında, muhakkak ki kolaylık da vardır." (İnşirah, 94/5)

Evet, darda olan müslümanlara müjdeler olsun ki, zorluğun arkasından kolaylık vardır, Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin yardımı yakındır! İnşâallah sabrettikleri takdirde, nusrete ve zafere nâil olacaklardır. Duayı unutmasınlar, sabırdan vazgeçmesinler; sabırsızlık gösterip, taşkınlık gösterip, edebe riâyet etmeyip, yakışıksız sözler söyleyerek Allah'ın mükâfâtını ellerinden kaçırmasınlar, yardımını geriye döndürmesinler! Sabr-ı cemîl ile sabretsinler, güzel dualar ile dua etsinler de Allah-u Teàlâ Hazretleri her türlü yardımlara mazhar eylesin...

Dilerim ki, Allah-u Teàlâ Hazretleri sizleri, dünyanın ve ahiretin her türlü hayırlarına erdirsin... Cennetiyle cemaliyle müşerref eylesin, aziz ve sevgili dinleyiciler!..

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llàhi ve berekâtühû!..

25. 07. 1997 - Medîne-i Münevvere

32. MÜSLÜMANLARIN İŞİYLE İLGİLENMEK

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llàhi ve berekâtühû!..

Aziz ve sevgili Akra dinleyicileri!..

Konuşmama başlamadan önce nereden konuştuğumu bildirmek adet gibi oldu. Dün akşam namazını ve yatsı namazını Medine-i Münevvere'de, Peygamber-i Zîşanımız'ın Mescid-i Saadetinde edâ etmek nasib olmuştu. Akşam saat onu geçerek, otelimizden hareket ettik. Sonuç itibariyle de bugün sabahleyin dokuz civarında —Almanya Türkiye'den bir saat geride oluyor— Frankfurt havaalanına indik. Oradan beş yüz kilometre yolculuk yaparak Hamburg'a geldik.

Yâni, Hicaz'ın kırk küsür derece sıcaklığı altında pırıl pırıl gökyüzü, yakıcı güneşi ile yaşarken, böyle yağmurlar altında, bulutlar altında, kâh yağarak, kâh bulutların arasından güneş çıkarak Hamburg'a ulaşmış olduk. İnsanoğlu, artık kuş misali demek de az geliyor. Çünkü kuş bu kadar mesafeyi, bu kadar zamanda alamaz. Size Hamburg'dan hitab ediyorum!

a. Müslümanların Dertleriyle Dertlenmek

Aziz ve sevgili Akra dinleyicileri, bugünkü birinci hadis-i şerifi tesâdüfen, dua ile, besmele ile ev sahibimizin açtığı sayfadan birinci hadis-i şerifi okuyarak başlıyorum. Huzeyfe RA'dan Taberânî rivâyet etmiş, kitabına almış. Peygamber SAS Efendimiz buyuruyor ki:[163]

مَنْ لاَ يَهْتَمُّ بِأَمْرِ الْمُسْلِمِينَ ، فَلَيْسَ مِنْهُمْ ؛ وَ مَنْ لَمْ يُصْبِحْ وَ يُمْسِي

[163] Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.VII, s.270, no:7473; Taberânî, *Mu'cemü's-Sağîr,* c.II, s.131, no:907; Ebû Nuaym, *Ahbâr-ı Isfahan*, c.VIII, s.68, no:1439; Huzeyfetü'bnü'l-Yeman RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.IX, s.70, no:24836; *Mecmaü'z-Zevâid*, c.I, s.264, no:294; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XXI, s.379, no:23770.

نَاصِحاً لِلّهِ ، وَلِرَسُولِهِ ، وَلِكِتَابِهِ ، وَلإِمَامِهِ ، وَلِعَامَّةِ الْمُسْلِمِينَ ، فَلَيْسَ مِنْهُمْ (طس. عن حذيفة)

RE. 447/1 (*Men lâ yehtemmü bi-emri'l-müslimîne, feleyse minhüm; ve men lem yusbih ve yümsî nâsıhan li'llâhi, ve li-rasûlihî, ve li-kitâbihî, ve li-imâmihî, ve li-àmmeti'l-müslimîne feleyse minhüm*) *Sadaka rasûlü'llàh.*

Kur'a ile çekildiğini özellikle belirtiyorum. Herhangi bir art niyet olmadan seçilmiş, mâsum bir konu... Kur'aya kalmış, mâsum bir şekilde tesbit edilmiş bir hadisi okumuş oldum. Peygamber SAS Efendimiz buyuruyor ki:

(*Men lâ yehtemmü bi-emri'l-müslimîne, feleyse minhüm*) "Müslümanların işiyle dertlenmeyen, uğraşmayan onlardan değildir. (*Ve men lem yusbih ve yümsî nâsıhan li'llâhi*) Sabahleyin sabahladığında, akşamleyin akşamladığında Allah'a karşı samîmî duygularla, kulluk bağlarıyla bağlı olmayan; (*ve li-rasûlihî*) Rasûlüne karşı çok içten duygularla, ümmetlik duygusuyla, saygılı, irtibatlı olmayan; (*ve li-kitâbihî*) Kur'an-ı Kerim'i, Allah'ın mukaddes kitabı karşısında ona sevgi duyup, ona içten, içindeki ahkâma candan bağlı olmayan; (*ve li-imâmihî*) müslümanların imâmına, önderine karşı samimi olmayan; (*ve li-àmmeti'l-müslimîne feleyse minhüm*) ve bütün müslümanların topluluğuna, toplumuna, àmmesine karşı samîmî olmayan onlardan değildir."

Bu hadis-i şerif uzun bir izâh gerektirir. İzâhına biz de besmele ile, Allah'ın adını anarak, Allah'tan yardım isteyerek, başlayalım:

Peygamber Efendimiz, bazı insanların, bazı sıfatlara sahip olmayınca müslüman olamayacağını, iyi müslüman olamayacağını önemle belirtiyor. Bu çok önemli... Çünkü el-hamdü lillâh Türkiye'de hepimiz, ahâlinin başka dinlere bağlı olanlar hariç, ki onlar %1 galiba... Türkiye'nin %99'u "Ben müslümanım!" der. Yâni namaz kılmasa da, ibadetlerini muntazam yapamasa da yine müslüman olduğunu, müslümanlığı sevdiğini, müslümanlığa candan, gönülden, yürekten, samîmî olarak bağlı olduğunu söyler.

"Ben müslümanım, ama ibadetimi yapamıyorum, Allah kusurumu affetsin!" der.

Benim üniversiteden çok sevdiğim öğretim üyesi kardeşlerim de vardı, böyle bu ifadeleri kullanırlardı. Hakikaten ben de altına imza atarım, samîmî olarak söylüyorlar. "Evet ibadetleri yapamıyoruz ama, namazı ve sâireyi muntazaman yürütemiyoruz ama, İslâm'a sevgimiz, saygımız, bağlılığımız tamdır." diyorlardı.

Peygamber Efendimiz bu hadis-i şerifte buyuruyor ki: "Bir kişi şu sıfatlara sahip olmazsa müslüman olamaz, müslümanlardan sayılmaz, onlardan değildir. Allah onlardan olduğuna kabul etmez. Onlardan oldum iddiası fayda vermez." diyor. Onun için bu çok önemli...

Bu kısa açıklamadan sonra, hadis-i şerifi bir daha okuyayım:

مَنْ لاَ يَهْتَمُّ بِأَمْرِ الْمُسْلِمِينَ ، فَلَيْسَ مِنْهُمْ ؛

(*Men lâ yehtemmü bi-emri'l-müslimîn, feleyse minhüm*) "Müslümanların işiyle ihtimam etmeyen, himmetlenmeyen, gamlanmayan, kederlenmeyen, meşgul olmayan, onlardan değildir."

Bu çok önemli... Bakın, İslâm'ın her zaman içtimaî yönü çok önemli, çok kuvvetli... İctimaî yöne çok değer veren bir din olduğunu her zaman söylerim. Bunu niçin söylerim?.. Bazı kimseler diyorlar ki:

"—Din kişisel bir iştir, şahsî bir iştir, kulla Allah'ı arasındadır, başkası bu işe karışmasın, başkasını ilgilendirmez, kişiseldir. Din bir duygu ona kimse karışmaz." diye, bizim ilkokul zamanında okuduğumuz şiirlerde böyle satırlar, mısralar hatırlıyorum ben.

Böyle değil! İslâm kişisel din olduğu kadar da içtimaî, toplumsal bir din. Bunun altını çizmek istiyorum. Bu çok önemli bir husus… Bir insan tek başına bir kenarda oturup "Ben müslümanım!" dediği zaman, müslümanlığı onun sandığı gibi tamam olmuyor. İslâm'da içtimaî hizmetler var, toplumsal hizmetler var. Topluma karşı insanların görevleri var. Bu çok önemli bir husus...

Toplum, insanların beraberce yaşamak için kurdukları bir düzen... Bu düzenin korunması İslâm'da çok önemli... Herkesin bu topluma karşı boynunun borcu olan görevleri, ödevleri var ve bunları yerine getirmesi lâzım! Getirmediği takdirde Allah sevmiyor; kusurlu oluyor, vazifesini yapmamış oluyor, ihmalkâr oluyor. Allah belki ondan dolayı, ihmalinden dolayı ona ceza verecek.

Biliyorsunuz, suçlar iki grupta toplanabilir, cins halinde iki sınıfa ayrılabilir:

1. Yapılmış olan bazı şeylerin aykırı şeyler olması dolayısıyla, kötü şeyler olması dolayısıyla suç. Yâni adam cam kırmış, birisinin canına, malına zarar vermiş. Adam şu kadar ziyana sebep olmuş. Ne olur o zaman?.. Yaptığı işten dolayı, kötü bir iş yaptığından dolayı cezâya müstehak olur. Muhakeme olunur, cezâsı neyse verilir. Yaptıklarından dolayı insanlar, yaptığı şeyler kötüyse cezâ alabilirler.

2. İkinci bir tür var, ikinci bir sınıf suçlar var, o da bazı şeyleri yapmamak... Meselâ, adamın görevi bir yeri beklemek... Ama o iyi beklememiş; o beklediği mal, bina veya eşya zarar görmüş. Bu sefer o görevini yapmadığı için cezâ alır. Askerin görevi nöbet zamanında uyanık olmak, uyumamak; meselâ, cephaneliği korumak… Uyumuş veya nöbet yerinde olmamış... Tabii komutanları hemen onun yakasına yapışır:

"—Sen niye nöbet yerinde değildin, niye uyudun, niye vazifeni ihmal ettin, vazifeni yapmadın, niye yapman gereken işi yapmadın?" derler.

Demek ki, yapılması gereken güzel şeyler yapılmazsa, o da suç oluyor. Yapılan şeyler kötüyse, suç oluyor; iyi şeyler yapılmazsa, o da suç oluyor. "Ben müslümanım!" diyen bir insan için de Peygamber Efendimiz diyor ki: "Şöyle yapmayan insan onlardan, müslümanlardan değildir. Görevi var, o görevi yapması lâzım, yapmadığı zaman suçludur." demek istiyor. Neymiş:

(*Men lâ yehtemmü bi-emri'l-müslimîn, feleyse minhüm*) "Müslümanların işiyle ihtimam etmeyen, ilgilenmeyen onlardan değildir."

İhtemme–yehtemmü–ihtimâm; Türkçe'de bir şeye özen göstermek demek. Arapça'da *hemme* kökünden geliyor, *himmet*

mânâsı da o kökten çıkıyor. *Hümûm*; gam, keder mânâsı da oradan çıkıyor. Bu fiilde, bir işi kendine dert edinmek, kendisine ondan dertlenmek, onu aklına koyma, onu kendisine dert edinmek, o işi yapmak için himmet ve gayret sarf etmek mânâsı var. Yâni, "Müslümanların işlerini kafasına koymayan, onlara hizmeti kafasına koymayan, onların işiyle ilgilenmeyen, müslümanlara iyilik yapma duygusu taşımayan. İslâm'ın bütününe karşı, müslümanların toplumuna karşı, toplumsal görevlerini ihmal eden onlardan değildir."

Acaba bu toplumsal görevler neler olabilir?.. Müslümanların işiyle ilgilenmeyen tasalanmayan, onlara ihtimam etmeyen, himmet sarf etmeyen, onlarla uğraşmayan müslüman olamıyor. Müslümanların işleri nelerdir?.. Bir milletin bir toplumun işleri sayılamayacak kadar çoktur. Şöyle bir kaç çarpıcı misalle söylemek gerekirse: Bir kere toplumun korunması çok önemli... Yâni toplumun içte ve dışta uğrayabileceği hücumlara karşı, zararlara karşı korunması, bu çok önemli... Bir müslüman, müslüman ama müslümanların korunmasıyla ilgilenmiyor. O zaman o müslüman değil, yâni kusurlu bir müslüman. Yâni Allah onu suçlu görüyor. Yâni Peygamber SAS Efendimiz, onun bu ilgilenmemesini ayıplıyor. Doğru bulmuyor ve ondan dolayı cezâya çarptırılacağını ifâde etmiş oluyor, onu göreve çağırmış oluyor. Yâni:

"—Ey müslüman, sen bir köşede durmakla iyi müslüman olamazsın! Müslümanlığın gereği, müslümanlara âit, İslâm'a âit meselelerle ilgilenmektir, onları candan tâkip etmektir. Yakından tâkip etmediğin takdirde, görevini ihmal ettiğin için suçlu olursun!" demiş oluyor.

Bu sözümüzü Türkiye'deki ve dünyadaki müslümanların davranışlarına getirecek olursak, bugün dünyadaki müslümanların davranışları ne, dünyada İslâm ile kim ilgileniyor, İslâm'ı kim koruyacak, İslâm'ın dertleriyle kim dertlenecek?..

Çin'de, Uyguristan'da, Uygurlu kardeşlerimiz, müslüman ve ırkdaşımız, kardeşlerimiz kurşuna diziliyor... Cezayir'de Fransız destekli hükümet ile halk arasında gerginlik ve çatışma var.

Kurulmuş özel birlikler, iki yüz tane müslümanı öldürmüş. Ne olacak?.. Bütün İslâm Alemi kavga gürültü içinde...

Afganistan'da Şah Mes'ud'un kuvvetleri Kàbil'e yaklaştılar, Tàliban kuvvetleri geriye çekildi. Şurayı topa tuttular, şu kadar insan yaralandı, bu kadar insan öldü. Peki bunları kim barıştıracak?.. Yâni bu müslümanların işleriyle kim ilgilenecek?..

Somali müslüman, %100 müslüman bir ülke. Biz %99 müslümanız, onlar %100 müslüman ülke ama, suyu yok, sanayii yok, eğitimi yok veya çok az, yardıma çok muhtaç; kim ilgilenecek?..

Dünyanın neresinde çatışma, çekişme varsa, müslümanlar mağdur... Yâni Ziyâ Paşa'dan beri böyle, edebiyata da intikal etmiş, aksetmiş. Ziyâ Paşa[164] da, o zamanki batıyı dolaşmış;

---

[164] Ziya Paşa (1829-1880): 1829 yılında İstanbul'da doğmuştur. Güçlü bir şair olmasının yanı sıra, başta saray kâtipliği olmak üzere; müfettişlik, mutasarrıflık ve vekillik gibi devlet kademelerinde görev yapmış bir devlet adamıdır.

19. yüzyılda Osmanlı Devleti'nin en önemli devlet adamlarından birisidir ve en çok eser veren Tanzimat çağı yazarlarındandır. Sultan Abdülaziz döneminde Avrupa'ya kaçarak Genç Osmanlılar arasına katılmış ve gazete çıkararak devrin

“Gezdim oraları, beldeler kâşâneler gördüm ama, İslâm ülkelerini de dolaştığım zaman, Osmanlı diyarında, her tarafı vîrânelik gördüm.” diye şiirine geçirmiş:

Diyar-ı küfrü gezdim, beldeler kâşâneler gördüm;
Dolaştım mülk-ü İslâm’ı, bütün virâneler gördüm.

Demek ki, o zamandan beri müslümanların sıkıntıları var. Toplumları zayıf, toplumları yardıma muhtaç...

Ben Cidde havaalanından uçağa bindim, Frankfurt havaalanına indim. Cidde havaalanında elimi yıkamak için lavaboya gitmiştim, Frankfurt havaalanında elimi yıkamak için lavaboya gittim. İkisi arasındaki farka baktım.

İslâm temizlik dini... Peygamber SAS Efendimiz:[165]

اَلطُّهُورُ شَطْرُ الْإِيمَانِ (حم. م. ت. عن أبي مالك الأشعري)

RE. 221/2 (*Et-tuhûru şatru’l-îmân.*) “Temizlik imanın yarısıdır.” buyuruyor.

Her şeyimizin tertemiz olması lâzım! Kafamızın, akîdemizin, inancımızın, imanımızın, kalbimizin, bedenimizin, saçımızın, dişimizin, koltuk altımızın, tırnağımızın, her şeyimizin tertemiz olması lâzım!..

---

hükümeti ile mücadele etmiştir. Sadrazam Ali Paşa'nın vefatından sonra, Sultan Abdülaziz'den affını istemiş, padişahın onu affetmesi üzerine tekrar yurda gelerek memuriyetine devam etmiştir. Çeşitli valiliklerde bulunmuş ve son görev yeri olan Adana'da hayatını yitirmiştir.

[165] Müslim, *Sahîh*, c.I, s.203, no:223; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.V, s.342, no:22953, 22960; Dârimî, *Sünen*, c.I, s.174, no:653; Taberânî, *Mu’cemü’l-Kebîr*, c.III, s.284, no:3424; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.I, s.14, no:37; Beyhakî, *Şuabü’l-İman*, c.I, s.45, no:12; Beyhakî, *Sünenü’l-Kübrâ*, c.I, s.42, no:185; Begavî, *Şerhü’s-Sünneh*, c.I, s.132; Ebû Avâne, *Müsned*, c.I, s.189, no:600; İbn-i Esir, Üsdü’l-Gàbe, c.I, s.1208; İbn-i Hacer, *el-İsâbe*, c.II, s.195, no:2043; İbn-i Sa’d, *Tabakàt*, c.IV, s.358; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.LIV, s.314; Deylemî, *Müsnedü’l-Firdevs*, c.II, s.462, no:3976; Ebû Mâlik el-Eş’arî RA’dan.

Kenzü’l-Ummâl, c.IX, s.487, no:25998; *Keşfü’l-Hafâ*, c.II, s.658, no:1669; *Câmiü’l-Ehàdîs*, c.XIV, s.156, no:14009.

“—Tertemiz olması lâzım ama, bu temizlik acaba parayla mı ilgili?..”

Hayır, parayla da ilgili değil. Bu bir eğitim meselesi, eğitimle ilgili. İslâm temizlik dini ama, temizlik eğitimi yapmazsanız kişiler temiz olmuyorlar. Çevrelerine dikkat etmiyorlar.

Ben uçakta kaç sefer lavaboya girdiysem, oraları temizledim sildim, kuruladım; harabe gibi olan şeyi, benden sonra gelen insana çiçek gibi bıraktım. Çok kötü kullanıyorlar, kullanan insanlar bizim kardeşlerimiz, Cidde’den uçağa binmiş olan Arap kardeşlerimiz. Çok kötü kullanmışlar. Kaç sefer girdiysem, benden sonra gelene temiz bir lavabo bırakmak için, tertemiz sildim, kuruladım, öyle bıraktım.

Bu bir görgü meselesi... Rahmetli Annem, bana bu temizlik görgüsünü aşılamış. Onlara aşılanmamış, her şeyi sağa, sola atıyorlar. Her şey perişan, doğru düzgün kullanmamışlar.

“—Elinizdeki kâğıtları, jilet makinesini, bardakları klozete atmayın!” diye yazı var orada; atmışlar.

Naylon atmışlar, muşamba atmışlar... vs.

Meselâ, Cidde havaalanında yüznumaraya gittim. Bir bakıcı var, ortalığı sildiği halde yerler fevkalâde ıslak. Ben böyle ıslanmasın diye paçalarımı kaldırarak, ihtimam ede ede yürüdüm. Yüznumaraya girdim, yüznumaranın teşkilatı bozuk. Halbuki zengin havaalanın yüznumarası... Suyu kaçıyordu, devamlı akıyordu, ben düzelttim, akmasını engelledim. Temizlik için, kurulanma için kâğıt aradım, yok; cebimden çıkarttım. Zengin bir ülke olan Suudî Arabistan’ın havaalanında o manzara...

Şimdi geldim Frankfurt’a, Frankfurt’ta da havaalanında yüznumaraya girdim. Kaç tane rulo kağıt orada duruyor. Yerler gayet kuru, son derece temiz. Demek ki bakılınca, yapılınca olabiliyor. Eğitimin güzel olması lâzım! İslâm temizlik dini ama temizliğe bazıları riayet etmeyebiliyor. O zaman, müslümanların ülkesi temiz olmayabiliyor.

Burada beş yüz kilometre yol esnasında sağıma soluma baktığımda, her tarafta bir emek, çalışma, temizlik, intizam gördüm. Bunları kendi ülkemizde de olsun istiyorum. Müslüman ülkelerinde de olsun. Her şey gönlümüzce olsun, her şey temiz olsun, her şey pırıl pırıl olsun, her şey güzel olsun... Sadece doğru

olması da benim gönlüme göre, benim düşünceme göre yeterli değil; bir şey hem doğru düzgün, gerçek ölçülerine uygun olması lâzım; hem de güzel olması lâzım! Ayrıca güzellik boyutu olması lâzım!..

Müslümanların işleri perişan, üstleri perişan, ülkeleri perişan, halleri perişan, terbiyeleri perişan...

Bir ayıbı daha ifade edeyim: Allah-u Teàlâ Hazretleri her yerde hàzır ve nâzır, hepimizi görüyor. Cidde havaalanında uçağa bindiğiniz zaman, bütün kadınlar örtülü, mantolu, uzun kıyafetli, saçları, başları örtülü, hattâ yüzleri örtülü, hattâ burunlarına kadar örtülü; sadece yüzleri görülüyor, her tarafı kapalı... Yâni, bu karşınızdaki kadın sizin yakınınız mı, tanıdığınız mı anlayamazsınız. O kadar güzel kapalı, tamam. İslâm kapanmayı emrettiği için güzelce örtünmüşler, Allah razı olsun...

Pekiyi, Frankfurt havaalanında uçaktan inerken, "Nerede bu örtülü hanımlar?" diye etrafa bakıyorsunuz; o hanımlardan hiç bir iz yok!.. Yerine *blue-jean* pantolonlu, kısa kollu bluzlu, başları açık, yüzleri boyalı, omuzundan askılı çantasıyla, yüksek topuklu ayakkabılarıyla, bir Avrupalı gibi, yâni hiç İslâm'la ilgisi olmayan, tesettür, örtünme, giyim, bazı yerlerini göstermeme gibi Allah'ın emirlerine uyma kaygısı taşımayan insanlar... Bunlar Cidde'de örtülüydü, aynı uçaktan Frankfurt havaalanında inerken açık...

Bu bir rezalettir, bu bir ayıptır. Bu insanlar müslümansa; ki müslüman, Cidde'den bindiler, belli... Bazılarının kocaları da uçakta namaz kıldılar ama, çoğu Frankfurt'ta uçaktan açık olarak indiler.

Frankfurt havaalanından Suud'a giderken de aynı şeyi görmüştük. Açık açık hanımlar hepsi uçağa girmişlerdi. Cidde Havaalanı'na geldiğimiz zaman baktık, herkes paketlerle yüznumaraya gidiyor, yüznumaradan dışarıya örtülü hanımlar çıkıyor. Yâni, içeride kıyafetler değişiyor. Olmaz!

İslâm'ın meseleleri çok, müslümanların meseleleri çok. Büyük meseleleri eğitimle ilgili... Bazı meseleleri yaşamla ilgili, bazı meseleleri hayatî ihtiyaçlarıyla ilgili... Açlıktan ölüyor, susuzluktan kavruluyor veyahut ahlâken bozuluyor. Müslüman çocuğu müslüman yetişmiyor.

Ama ben meselâ New York'ta, Bruklin'de —New York'un bir mahallesi, yahudilerin çok olduğu bir mahalle— son derece dindar yahudiler gördüm. Son derece kapalı giyinmişler, erkeklerin zülüfleri, sakalları, takkeleri vs. özel kıyafetleriyle yahudi oldukları hemen belli... Son derece dindarlar.

Bir yahudinin, yahudiliğinin dindarlığını yapması, onu yaşaması sevinilecek bir şey... Bir hristiyanın hristiyanlığının icabını yapması, dininin emirlerini tutması güzel... Müslümanın da müslümanlığını yapması güzel!..

Yapmıyor. Demek ki zaaf var, yâni zaafiyet var, yâni zayıflık var, yâni gevşeklik var, yâni şuursuzluk var. Bu da bir kusur... Bunun da düzelmesi lâzım, ahlâkının düzelmesi lâzım, ülkesinin düzelmesi lâzım!

Yönetim bozuk... İslâm ülkelerinde yönetimlerin çoğu mutlakıyet rejimi... Yâni birileri emrediyor, ötekiler ona uyuyor. Sıra yok, adalet yok, kanun vs. kişilere göre, keyiflere göre değişiyor. İşte bir tek —nazar değmesin— demokrasi ve cumhuriyetle idare edilen, halka seçme seçilme ve yönetime katılma hürriyeti verilen İslâm ülkesi olarak Türkiye parmakla gösteriliyor idi. Ona da gölge düşecek şeyler yapmamak lâzım!

Müslümanların çeşitli sıkıntıları var. Bunlarla bir müslüman ilgilenmiyor. Tamam, hacca gitmiş, umreye gitmiş; camide namaz kılarken aman safın hizası muntazam olsun diye özen gösteriyorlar. “Aman efendim ayaklar birbirine değsin!” diye, ayaklarını köprü gibi açıyorlar. Ama öbür tarafta çok mühim işlere dikkat etmiyorlar. Müslümanlarda hastalık var, müslümanlarda kusur var, hiç olmazsa bir kısmında... Bunların eğitilmesi lâzım!

Müslümanların savunmaya ihtiyacı var. Batı bloku, NATO, Amerika ve bunların ilgili kuruluşları... Şimdi Almanca dergiler, kitaplar önümde, ev sahibi kardeşimiz bazı kitaplardan bahsetti, onları benim önüme getirdi, resmen Avrupa, Amerika kuruluşlarında İslâm’ı bir tehlike olarak karşılarına alıyorlar.

Bu bir yanlışlık!.. Bir din karşıya alınmaz ki. Bu hak din, hristiyanlığın kardeşi olan bir din... Hazret-i İsâ’nın râzı olmayacağı bir şey bu... Hazret-i İsâ sağ olsaydı, “Olmaz, böyle şey yapmayın!” derdi. Hristiyan müslümana düşman ve onun için, İslam’ı düşman alarak entrikalar, askerî usuller, birlikler, NATO, Avrupa Birliği vs. kuruluşlarını harekete geçirerek, İslâm’la uğraşıyor. Bu yanlış, müslümanların aleyhine bir şey... Bunun düzeltilmesi lâzım, hakkından gelinmesi lazım!.. “Bu yanlıştır!” denilmesi lâzım!

Suriye teröristmiş de, Irak Saddam tarafından yönetiliyormuş da, Libya Kazzafi’nin hareketleri dolayısıyla şöyleymiş de... Tamam, onlar düşman olabilir ama, Türkiye senin müttefikin, Türkiye’nin içindeki müslüman senin niye düşmanın oluyor?.. Bu bir yanlışlıktır.

Irak’ta veyahut falanca ülkede, yönetimin mutlàkî idaresinin, yâni despotluğunun, zalimliğinin zararını çeken halk niye düşman olsun?.. İslâm’ın kendisi niye düşman olsun?.. Olsa olsa yöneticiler düşman olur, bu yönetimin değiştirilmesi lâzım!..

Ama onu yapmıyor, yönetimle işbirliği yapıyor, müslümanla uğraşıyor. Müslümanı, İslâm’ı yok etmeğe çalışıyor. Burada bir tezat var, haksızlık var, şeytanlık var, düşmanlık var, çifte standart var, ikili oynama var, ikiyüzlülük var... Çok büyük haksızlık ve zulüm var. Bu da bir mesele, bunun da düzeltilmesi lâzım!..

Demek ki, müslümanlar için kalbi çarpmağa başladı mı bir insanın, Allah'ın rızâsını kazanmak istediği zaman, bir sürü derdi var müslümanın... Öteki müslümanların bu dertlerle dertlenmesi lâzım, yanlışlıkları düzeltmeğe çalışması lâzım! Halkımızdan da, "Ben müslümanım!" diyen herkes İslâm'ı savunmalı, İslâm'ın menfaatine olan şeyleri etrafına anlatmalı!..

Bir görüşme kopukluğu var. *Diyalog* diyorlar ya, karşılıklı görüşme, konuşa konuşa anlaşma... Ülkemizde diyalog kopukluğu var. İkili konuşma, karşılıklı iki tarafın konuşup, konuşa konuşa anlaşması usulü yok; düşmanlık var. Gazeteler iki cins: İlerici, gerici, laiklik taraftarı; İslâm taraftarı... Partiler öyle, milletvekilleri öyle, aydınların bir kısmı öyle... Olmaz!

Denktaş ile Klerides el ele tutuşup ihtilafı düzeltmeye çalışıyorsa... Bize İstiklâl Harbi'nde saldırmış olan, varlığının ilk yıllarından itibaren bizden toprak alarak büyümüş olan, inatçı, uzlaşmaz Yunanistan'la birleşmemiz, bağdaşmamız için adımlar atılırken, uluslararası güçler tarafından attırılırken, yönlendirilirken ve istenirken; biz de "Komşularımızla iyi geçinelim!" diye bunu yapmağa çalışırken; bir kısım komşularla ezelî düşmanken dostluk yapıp, öteki komşularla ezelî dost iken düşmanlık yapmak olmaz! Bunlar birer kusurdur, bunların düzeltilmesi lâzım. Politikada, iç siyasette, dış siyasette, devlet işlerinde, halka hizmette birçok yapılacak şeyler var...

Bunlarla müslümanların ilgilenmesi lâzım! İlgilenmiyor, kendi başına kendi hayatını yaşıyor veyahut ters ilgileniyor, ters tarafı tutuyor, ters cepheyi tutuyor, yanlış tarafı destekliyor... Bu da olmaz! Yanlış tarafı destekleyince Allah gazab eder, kahreder, mahveder. Öyle şey olur mu?..

Bir tek kişi kalsa bile, insan daima doğruyu, hakkı destekleyecek. Hazret-i İbrâhim AS gibi olacak, Nemrud'a karşı olacak... Hazret-i Mûsâ AS gibi olacak, Firavun'a karşı olacak... Hakkı söyleyecek, hak neyse onu söyleyecek. Yasin Sûresi'nin ikinci sayfasında methedilen mübarek Habîbü'n-Neccâr gibi olacak;

قَالَ يَاقَوْمِ اتَّبِعُوا الْمُرْسَلِينَ (يس:٢٠)

(*Kàle yâ kavmi'ttebiu'l-mürselîn*) “Ey kavmim yapmayın, yanlış yapıyorsunuz, elçilere tâbî olun!” (Yâsin, 36/20) diyecek.

Şimdi millet onu yapmıyor, siyasî hesaplarla, iktisadî hesaplarla, seçim hesaplarıyla, istikbal hesaplarıyla, menfaat hesaplarıyla yanlışı tutuyor. Olmaz! Demek ki o zaman müslüman olmaz. Müslüman olmayınca ne olur?.. Allah sevmedi mi, insanın dünyası, ahireti mahvolur. (*Men lâ yehtemmü bi-emri'l-müslimîn*) “Müslümanların işleriyle ihtimam etmeyen, uğraşmayan, dertlenmeyen kimse, (*feleyse minhüm*) onlardan değildir.” Bitti.

Demek ki, her müslümanın canlı müslüman olması lâzım, ölü müslüman olmaması lâzım! Dertli müslüman olması lâzım; gamsız, vurdumduymaz müslüman olmaması lâzım! Kendi şahsî işleriyle ilgilenip, toplum işlerini ihmal etmemesi lâzım! Toplumla, müslümanlarla, hattâ uluslararası sahada İslâm ülkelerinin dertleriyle ilgilenmesi lâzım!..

Bütün müslümanlar birbirleriyle kardeşçe işbirliği yapsalar, bir buçuk milyarlık bir güç oluştururlar. Hem bir ticarî güç, hem bir iktisadî güç, hem bir siyasî güç, hem bir askerî güç, hem bir ilim, irfan, medeniyet gücü olacak. Gerçeklerin kabulüne yardımcı olacak. Böyle olması gerekiyor. Müslümanın “Ben müslümanım elhamdü lillâh, *Lâ ilâhe illa'llàh, muhammedün rasûlü'llà*h; tamam.” diye işi bitirdiğini sanıp, yan gelip yatmaması lâzım! Toplumsal olaylarla ilgilenmesi lâzım!

Ben bunu dergilerimde, dergilerdeki yazılarımda, neşredilen kitaplarımda, elimden geldiğince, dilim döndüğünce, kalemim yazdığınca ihtar ettim. Burada hadis-i şerifte de Peygamber SAS Efendimiz açıkça bildiriyor; bu büyük bir tehdittir. (*Feleyse minhüm*) “Böyle yapmayan müslüman değildir, onlardan değildir, onlardan saymam, onlar gibi görmem, müslüman gözüyle ona bakmam, ondan râzı olmam!” demek bu...

Rasûlüllah Efendimiz'in bu tehdidi çok büyük bir tehdit. Bu cümle çok önemli: “Müslümanların işiyle ilgilenmeyen, müslüman değildir, onlardan değildir.” Ne kadar önemli! Bunu yazalım inşâallah, hüsn-ü hat ile hattat kardeşlerimiz yazsın, yazdırsınlar. Hediye olarak derginin arasında yayınlansın!..

مَنْ لاَ يَهْتَمُّ بِأَمْرِ الْمُسْلِمِينَ، فَلَيسَ مِنْهُمْ؛

(*Men lâ yehtemmü bi-emri'l-müslimîn, feleyse minhüm*) *Râmûz el-Ehàdis*'in 447. sayfasının birinci hadis-i şerifi; bu cümleyi herkes bilsin!.. Yâni, eğer müslüman olmak için bir tasası varsa, Allah'tan korkusu varsa, Allah sevgisi varsa, Peygamber Efendimiz'e bağlılığı varsa; o zaman müslümanların işleriyle ilgilensin! Toplumla ilgilenen kişi olsun! Toplumuna hayır götürmeye çalışan, hayırları yaymağa çalışan, şerleri engellemeğe çalışan, atılımcı, katılımcı, faal, cevval, canlı, uyanık, aydın bir müslüman olsun!..

Düşmanların hareketlerine bakıyoruz. Geçen gün telefonla konuşurken, bir kardeşimiz öyle buyurmuşsunuz dedi. Bir toplulukta böyle İslâm düşmanlarını yaptıkları çok zahmetli hücumları konuşuyormuşuz. Ben, "Bak bunlar küfür yolunda, yanlış yolda, Allah'ın sevmediği yolda nasıl zahmet çekiyorlar, masraf ediyorlar, nasıl topluca ter dökerek İslâm aleyhinde çalışıyorlar. Onlar bâtılda böyle çalışıyorlar, biz hakta çalışmıyoruz." demişim, bu sözüm hacı kardeşimize tesir etmiş. "Hocam, o sözünüzü unutamıyorum." diyor.

Yâni bâtıl yolda yürüyenler, küfür ve şer cephesi, küfrü ve şerri yaymak için o kadar candan çalışırken, hak yolda yürüyenler, Allah'ın sevgili kulları müslümanlar, hakkı tutmak, desteklemek için çalışmazsa, gayret göstermezse olur mu?.. Hacı baba pelte gibi, lokum gibi oturursa; delikanlı futbol topunun peşinden koşup da İslâm'la ilgilenmezse; hanım çarşı, pazar, boya, giyim, kuşamdan başka bir şey düşünmezse; bu İslâm'ın derdini kim dertlenecek, İslâm'ın hizmetlerini kim yapacak?.. Amerika mı yapacak, Amerika'dan yardım mı gelecek?.. Avrupa Topluluğu bu iş için para mı ayıracak?.. Ne yapmamız lâzım? Hepimizi İslâm için hizmet ehli olmamız lâzım, canla başla çalışmamız lâzım!..

b. Samîmî Olmak

Hadis-i şerifin devamında bir ikinci husus var:

وَمَنْ لَمْ يُصْبِحْ وَيُمْسِي نَاصِحاً لِلّٰهِ ، وَلِرَسُولِهِ ، وَلِكِتَابِهِ ، وَ لِإِمَامِهِ ، وَلِعَامَّةِ الْمُسْلِمِينَ ، فَلَيْسَ مِنْهُمْ .

(*Ve men lem yusbih ve yümsî nâsıhan li'llâhi ve li-rasûlihî ve li-kitâbihî ve li-imâmihî ve li-àmmeti'l-müslimîn, feleyse minhüm.*) Yine, şöyle şöyle yapmayanlar müslüman değildir, müslümanlardan sayılmaz diyor. Bu da çok önemli bir husus... Peygamber SAS Efendimiz diyor ki:

(*Men lem yusbih ve yümsî*) "Sabaha sabahladığı zaman, akşamladığı zaman, akşama eriştiği zaman, Allah'a karşı Rasûlüne karşı, Kur'an'a karşı, müslümanların önderlerine karşı, müslümanların toplumlarına karşı samîmî, muslihàne, muhlisâne duygusu olmayan; sabah akşam bu duygular içinde yatıp kalkmayan, sabahlamayan, akşamlamayan, bu kaygılarla yaşamayan, bu tasaları taşımayan insan da müslümanlardan değildir." diye bildiriyor.

Aziz ve sevgili kardeşlerim, bu kelimeleri biraz açıklayalım. Sabahlamak, akşamlamak bunu açıkladık, âşikâr... Buradan şu anlaşılıyor ki, sabah akşam düşünecek, sabah işine giderken düşünecek, akşam evine geldiği zaman düşünecek... Gece uykusu kaçacak, gece yarısı düşünecek, yatakta bir o tarafa, bir o tarafa dönerek düşünecek... Kendi ticarî işi sıkıntıya uğradığı zaman, nasıl uykusu kaçıp da yatakta bir o tarafa, bir o tarafa dönüp de "Ah, vah!" ediyorsa, müslümanların işi için de öyle olacak. Hem sabahleyin gündüz iş hayatında, hem akşam eve gelip de sabaha kadar evdeki zamanda...

Sabah akşam nasıl olacakmış?.. (*Nâsıhan li'llâh*) Allah'a karşı nâsıh olacakmış. *Nâsıh* ne demek? Samîmî demek... Allah'a karşı içten duygularla bağlı olacak. Tabii bazıları, (*Ed-dînü en-nasîhatü*) hadis-i şerifinden de *nasihatı* öğüt sanıyorlar. Halbuki kul Allah'a öğüt veremez. Buradan anlaşılıyor ki, o kelime onların anladığı mânâya değil. (*Nâsıhan li'llâh*) demek, Allah'a karşı hâlisâne, muhlisâne duygularla, iyi kulluk bağlarıyla bağlı olmak demek. Allah'a öyle bağlı olacak.

Aziz ve sevgili kardeşlerim, kendinizi bu cümlelere göre yoklayın. Yâni ben sabah, akşam Allah'a karşı bağlılık yönünden nasılım, tam mânâsıyla bağlı mıyım, Allah'a bağlılık nasıl olur?..

"—Ben Allah'a bağlıyım!.."

Senin Allah'a bağlı olduğun nereden belli?.. Ne yapınca sen Allah'a bağlı oluyorsun da, ne yaparsan Allah'tan kopmuş oluyorsun?.. Bunun üzerinde derin derin düşünmeli!.. Tabii Allah'a bağlılık demek, Allah'ın emirlerini tutmak, Allah'ın rızâsını kazanmak istemek, onun için çalışmak demek... Aksi de Allah'ın emirlerini, yasaklarını hiçe saymak, bilmemek, onları uygulamamak ve onlara karşı gelmek... Demek ki, birisi Allah'a mutî kul olmak, ötekisi Allah'a âsi kul olmak. İki ihtimal var.

Müslüman nasıl olacak?.. Sabah, akşam Allah'a karşı itaatli olacak. Emirlerini tutmak, yasaklarından kaçınmak, emirlerini ve yasaklarını mer'î hale getirmek, uyulur hale getirmek için, ailesinde, toplumunda günahların yapılmasını engellemek, sevapların işlenmesini sağlamak hususunda çalışan olacak. Allah'a karşı bağlılığı bu...

(*Ve li-rasûlihî*) "Rasûlüne karşı da nâsih olacak." Yâni Rasûlüne karşı hâlis, muhlis, olacak. Sen Rasûlüllah Muhammed-i Mustafa *Aleyhi's-salâtü ve's-selâm*'a karşı nasılsın?

"—Nasılım, iyiyim işte, Rasûlüllah'ı seviyorum. *Allàhümme salli alâ seyyidinâ muhammed. Muhammed aleyhi's-selâm...*"

Yetmez! Rasûlüllah'a samîmî olarak bağlı olmak ne demektir? Sünnet-i seniyyesini okumak, öğrenmek, Peygamber Efendimiz'in tavsiyelerini tutmak demektir. Peygamber Efendimiz'in hayatı ortada... Yirmi üç yıllık peygamberlik hayatı var. Söylediği sözler yazılmış, râviler tarafından rivâyet edilmiş. Bunlara hadis-i şerif diyoruz. Peygamber SAS Efendimizin hadis kitapları, kütüphànelerimizin baş tacıdır. Pırıl pırıl ciltleriyle, dizi dizi, kalın kalın ciltlerle karşımızda durur, kütüphanemizde durur Rasûlüllah'ın sözleri... Ama müslümanlar okumuyor.

Halbuki o kitapların ailece okunması lâzım! Grup halinde akşamleyin, namazdan sonra, yemekten sonra, her akşam bir miktar okuma adeti olsun. Saat beş çayı adeti oluyor, akşam namazından sonra gezmeye gitme adeti oluyor. Cumartesi, pazarları tatil yapmak, kıra sefâya gitme adeti oluyor. Yaz

aylarında deniz kenarlarında, yazlıkta yazlıklama âdeti oluyor. Niye keyfimize uygun adetleri koymakta yıldırım gibi atik davranıyoruz da, güzel adetler de koymuyoruz?.. Bir de her akşam ayetlerden, hadislerden bir miktar okuma adeti koysak... Cumartesi, pazarları vaaza gitmek, kitapları dinlemek adeti koysak kendimize... "Yazın Kur'an için, dinimiz için şu kadar çalışacağım!" diye bir çalışma adeti koysak. Bağlılık öyle olur işte. Rasûlüne karşı samîmî bağlılığı böylece izah ettik.

(*Ve li-kitâbihî*) "Allah'ın kitabına karşı bağlılık..."

"—Allah'ın kitabına bağlıyım. Kur'an-ı Kerim'i öpüyorum başıma koyuyorum, önce ağzıma dudaklarıma, ondan sonra alnıma değdiriyorum; tamam... Bir de kalbimin üstüne koyuyorum, bir de iki elimle sarılıyorum, Kur'an-ı Kerim'i çok seviyorum."

Olmaz!.. Kur'an-ı Kerim'in cildini mi seviyorsun, yaldızını mı seviyorsun, meşinini mi seviyorsun, nakışını mı seviyorsun, yâni sen nesini seviyorsun?.. İçindeki anlamları anlayacaksın. Kur'an-ı Kerim bu şekilde baskılı olmadığı zaman, hattâ yazıya bile geçirilmediği zaman, hafızların, sahabe-i kiramın ezberinde olduğu zamanı düşün!.. Develerin kürek kemikleri üzerine, tahtaların üzerine yazdıkları zamanı düşün. Yâni mühim olan cildin güzelliği değil. İçindeki ahkâmın, Allah'ın emirlerinin güzelliği, onu öğreneceksin.

Kur'an ne demiş?..

"—Bilmiyorum!"

E niye okumuyorsun? Kur'an-ı Kerim'i oku, okuduktan sonra da uygula!.. Kur'an-ı Kerim "İçki içmeyin!" diyor, "Faiz yemeyin!" diyor, "Harama bakmayın!" diyor, "Gıybet etmeyin!" diyor, "Zekât verin!" diyor, "Namaz kılın!" diyor... Yâni ağır mı geliyor, "Okuduğum zaman sorumluluk altına gireceğim." diye mi korkuyorsun?..

"—Yok, korkmam hocam. Kur'an-ı Kerim'i severim, Allah'ı da severim, Rasûlüllah'ı da severim. Ne emri varsa tutmağa da hazırım."

Tamam, zaten hakîkî müslümanlığın vazgeçilmez şekli, şartı bu. O halde Allah'ın kitabını okuyacaksın!..

Muhterem kardeşlerim! Amerikalılardan, Avrupalılardan okuyanlar var; Kur'an-ı Kerim'i okuyor, müslüman oluyor. Sen de oku!.. Türkiye'de bir sürü aydın insan var, kolejlerden mezun; Avusturya Lisesi'ni bitirmiş, Almanca eğitim yapan İstanbul Erkek Lisesi'ni bitirmiş, Robert Koleji'ni bitirmiş, falanca Galatasaray Lisesi'ni bitirmiş... Fransızca eğitimi, Almanca eğitimi, İngilizce eğitimi... Amerikan kolejleri, Tarsus'ta, Kayseri'de... vs. Bir çok tahsiller yapmışlar. Amma Kur'an-ı Kerim okumasını bilmez ve Kur'an-ı Kerim'i hiç okumamış... İslâm ülkesinde yetişmiş, babası, dedesi müslüman; Kur'an'ı hiç bilmiyor.

Bak, Amerikalı zenci okuyor, müslüman oluyor; Amerikalı senatör okuyor, müslüman oluyor; Amerikalı gazeteci okuyor, müslüman oluyor; Amerikalı siyasetçi, elçi, konsolos okuyor, müslüman oluyor... Sen de oku! Bu Allah'ın kitabı... Papaz okuyor, tir tir titriyor, müslüman oluyor; piskopos okuyor, müslüman oluyor... Tarih boyunca olmuş, halen de oluyor.

Hayat için, dünya ve ahiret için bu kadar önemli bir kitabı okumuyorsun; senin Kur'an-ı Kerim'e samîmî bağlılığın, Allah'ın kitabına karşı hâlis muhlis durumda olman nasıl olacak?.. Ahkâmını okuyacaksın ve uygulayacaksın! Aziz ve sevgili kardeşim, başka çaresi yok!..

(*Ve li-imâmihî*) "Allah'ın imamına karşı samîmî olacak." İmam sözü, bugün Türkiye'de artık saygınlığını kaybetmiş. İmam deyince, dudak büker, ayağa kalkmaz, saygı duymaz. Ama farz edelim, profesör derse veyahut gazeteci derse, bazı meslekler böyle saygın, saygı topluyor. Konsolos derse, veyahut doktor, mühendis filân derse, veyahut müsteşar, bir yerin genel müdürü derse, herkes ayağa kalkıyor. Ama,"İmam mı, haa..." dudak kıvırıyor, önemsemiyor.

Arapça'da *imam,* önder demek. Meselâ, müslüman devletinin başkanının sıfatı nedir?.. *İmâmü'l-müslimîn*, müslümanların imamı, yâni önderi demek. *Emîrü'l-mü'minîn*, mü'minlerin komutanı, yâni emir ve komuta kendisinde olan yüksek kişisi demek. İmam bu.

(*Nâsıhan li'llâhi*) "Allah'a karşı hâlis, muhlis olacak. (*Ve li-rasûlihî*) *Rasûlihî*'nin sonundaki *hî* zamiri, lafza-i celâle gidiyor.

Yâni, (*rasûlü'llàh*) demek, Allah'ın Rasûlüne karşı samîmî olacak. (*Ve li-kitâbihî*) *Kitab* kelimesinin sonundaki *hî,* Allah'a gidiyor, (*ve li-kitabi'llâh*) demek; Allah'ın kitabına karşı samîmî olacak. (*Ve li-imâmihî*) Allah'ın imamına, salâhiyetli kıldığı müslümanların önderine karşı samîmiyetli olacak." Tabii Allah'ın imamı, imâmu'llah, yani imâmü'l-müslimin, müslümanların önderi. Bu oyuncak değildir, bu çok önemli bir mevkidir, çok önemli bir sıfattır.

Eskiden Osmanlı Devleti padişahları, hilâfeti almışlar. Müslümanların halifesi olduğu için, İstiklâl Harbi'nde Hindistan'daki, Pakistan'daki müslümanlar imama yardım olsun diye, imâmü'l-müslimîne yardım olsun, halife-i müslimîne yardım olsun diye, Rusya üzerinden tenekelerle altın göndermişler. O paralar İş Bankası'na sermâye yapılmış. O cihada yardım olarak gönderilen paralarla, Türk Tarih Kurumu kurulmuş, Türk Dil Kurumu kurulmuş, İş Bankası kurulmuş. Onlar aslında o kardeşlerimizin Türkiye'deki cihada yardım için gönderdiği paralar... Bu paraların bir partiye gitmemesi lâzım, Diyanet İşleri Başkanlığı'na verilmesi lâzım; çünkü dinî amaçlarla gönderilmiş.

Tabii siyasîler bunu takib etsinler, bunu, açıklasınlar. Diyanet İşleri Başkanlığı'na verilmesi lâzım!.. Bir siyasî partiye verilmesi haksızlık olur, çünkü siyasî partilerin hepsi eşittir. Eskiden de olsa, eski Halk Partisi'nin de hakkı değildi, o bir partidir. Aslında doğrudan doğruya devletin malı, devlete dinî amaçla verildiği için devlette kalması lâzım!.. Tabii ilgililer bu meseleyi ayrıca takip etsin.

Ama burada mühim olan, müslümanların imamı diye Hindistan'daki müslümanların, gelip bize yardım etmeleri... Meselâ, şimdi biz Libya deyince pek hoşlanmayız. Libya'daki bir çok kimse İstiklâl Harbi'de gelmiş, bizimle aynı cephede düşmanlara karşı çarpışmış. Bunları bilse saygı duyacak. "Haa, bu Libyalı kardeşlerim, benim kara günümde yardımıma gelmiş." diyecek. Amerika istemiyor, Avrupa istemiyor diye, Libya'ya kötü bakmayacak. Evet yönetimi bizim için üzücü şeyler söylemiş olabilir, ama halkı İstiklâl Harbi'nde bize yardım etmiş. Bizim bir eyaletimiz, vilayetimiz olarak bize bağlı bulunmuş. Demek ki, kardeşlik duygularıyla hareket etmiş.

İşte müslümanların önderi, imâmü'l-müslimin, yâni Allah'ın müslümanların başına tâyin ettiği kişi... Tabii bu kalkmış. Meselâ, "Hilâfeti ne yapalım?" diye düşünmüşler, "Büyük Millet Meclisinin şahsiyet-i mâneviyyesine verelim!" demişler. Hukukçuların hukuk tarihinde söylediği şeyler...

Ama bir de, müslümanların fiilen sözünü dinlediği mürşid-i kâmiller var, evliyâullah var. Onlar Allah'ın emirlerini kullarına bildiriyorlar. "Şöyle yapın sevaptır, böyle yapmayın günahtır." diye Allah'ın emirlerini söylüyorlar. Asıl önderler de onlar sayıldığı için, tarih boyunca evliyâullaha sultan demişler. *Hacı Bayram Sultan* demişler, *Emir Sultan* demişler, *Mevlânâ Celâleddîn-i Rûmî Hüdâvendigâr* demişler. *Hüdâvendigâr* da sultan demek... *Hünkâr Hacı Bektâş-ı Velî* demişler. *Hünkâr*, hükümdar demek... Yâni, bütün bunlar maneviyât aleminin sultanları diye, onlara önem vermişler. Padişahlar da gelmiş onların elini öpmüş, sözünü dinlemiş.

Büyükler:

"—Evlâdım zulmetme, hizmet et, halka hizmet çok sevaptır." demişler.

Padişahlar da:

"—Baş üstüne efendim, hay hay efendim, olur efendim, hizmet edelim efendim!" demişler.

Bir keresinde Mevlâna Celâleddîn-i Rûmî KS Efendimiz'in huzuruna bir komutan gelmiş. Ama adam çok zâlimmiş. Mevlâna Hazretleri, ne "Hoş geldin!" demiş, ne yüzüne bakmış, ne hal hatır sormuş, kaşlarını çatmış durmuş. Karşısındaki adam sıkılmış, terlemiş, utanmış vs. vs. Tabii Mevlâna Hazretleri'nin de heybeti var, kimseden korkusu yok... Allah adamı çünkü... Allah'ın imamı sıfatına layık insan, müslümanların mâneviyât sultanı, önderi... Susmuş.

Komutan en sonunda ıkına sıkına demiş ki:

"—Efendim, bu kadar oturdum, bana bir nasihat etseniz."

"—Evlâdım ben sana ne diyeyim?.. Seni Rahman yarattı, sen şeytana hizmet ediyorsun! Seni halka hizmetle görevlendirdi, sen halka eziyet ediyorsun!" demiş.

Ona ağır sözler söylemiş, epeyce nasihat etmiş. Adam hüngür, hüngür ağlamış. İşte bak, mânevî sultanlar böyle olur.

Demek ki, o manevî âlemin sultanlarına da sevgili, saygılı, hürmetkâr olmak lâzım! Bizim bu geçtiğimiz Ramazan ayında yaptıkları gibi, ver yansın tasavvufa, tasavvuf büyüklerine, evliyâullaha çatmamak lâzım, aziz ve muhterem kardeşlerim!..

Sonuncu kelimesi: (*Ve li-àmmeti'l-müslimîn*) "Müslümanların àmmesine, yâni tümüne, hepsine karşı, hàlis, muhlis niyetlerle bağımlı olacak, müslümanlara iyilik etmek niyetinde olacak." Bu çok önemli...

Ben bizim yöneticilere bakıyorum, halka bakışlarına bakıyorum; onların nazarında halk sinek gibi... Sinek kadar değer vermiyorlar. Halbuki halkın içinde àrifler var, alimler var, profesörler var, bilginler var, tepeden bakandan kat kat kıymetli kimseler var... Olmaz ki, müslümanların topunu sevmek lâzım! Genciyle, yaşlısıyla, kadınıyla, erkeğiyle, fakiriyle, zenginiyle, büyüğüyle, küçüğüyle, zayıfıyla, güçlüsüyle, akıllısıyla, aklı az saf olanıyla, hepsiyle ilgilenmek lâzım, hepsine karşı iyi duygular beslemek lâzım!..

Tepeden bakmakla, kibirle olmaz! Hizmet duygusu olmadan olmaz, aziz ve sevgili kardeşlerim! Nitekim olmadığını da Peygamber Efendimiz ifade buyuruyor: (*Feleyse minhüm*) "Onlardan, müslümanlardan sayılmaz." diyor.

Aziz ve sevgili kardeşlerim! Onun için hadis-i şerifin başına dönerek, bir kere daha özetlemiş olmak için söyleyelim:

"—Müslümanların işleriyle dertlenmeyen, işleriyle ilgilenmeyen, müslümanlardan değildir. Allah'a karşı, Allah'ın Rasûlüne karşı, Allah'ın kitabına karşı, Allah'ın kulları arasında vazifelendirdiği önderlere karşı ve bütün müslümanlara karşı hàlis, muhlis niyetli olmayan bir kimse; onlara candan hizmet etmek, güzel hizmetler yapmak düşüncesinde olmayan kimse müslümanlardan değildir." buyuruyor.

Allah-u Teàlâ Hazretleri hepimizi kabul ettiği güzel müslümanlığı anlayıp, uygulayan güzel müslümanlardan eylesin... Yoksa kendi kendimize, kendimizi müslüman sayıp da,

aslında Allah tarafından, Rasûlüllah tarafından müslüman sayılmama durumuna düşmek çok acı olur.

Allah-u Teàlâ Hazretleri hiç birimizi o duruma düşürmesin... Kur'an-ı Kerim'i seven, Allah'ın emirlerini, yasaklarını seven, müslümanları seven, müslümanların mânevî yöneticilerini seven, Kur'an-ı Kerim'i seven, Kur'an-ı Kerim'e hizmet etmek isteyen, Kur'an-ı Kerim'in okunmasını, tanınmasını, anlaşılmasını sağlamağa çalışan has müslümanlardan eylesin...

Hem dünyada hem ahirette, çok hayırlar yapmamızı; öldükten sonra da böylece çok sevapları kazanmaya devam etmemizi, Allah cümlemize nâsib eylesin... Cümlemizi cennetiyle, cemâliyle müşerref eylesin... Peygamber Efendimiz'e Firdevs-i A'lâ'da komşu eylesin... İki cihanda saadete erdirsin, aziz ve sevgili Akra dinleyicileri!..

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llàhi ve berekâtühû!..

01. 08. 1997 - Hamburg / ALMANYA

33. ZULMÜ ENGELLEMEK

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llàhi ve berekâtühû!..

Aziz ve sevgili Akra dinleyicileri!

Hepinize kucaklar dolusu dualar, hayır temmenîlerim, selâmlar, sevgiler, saygılar... Hamburg'dan telefon ediyorum. Telefonla vaazımız Hamburg'dan oluyor. Bugünkü hadis-i şeriflerin birincisinin konusu merhamet, acıma, şefkat üzerine...

a. Herkese Merhamet Etmek

Biliyorsunuz, Allah-u Teàlâ Hazretleri rabbimiz, mevlâmız, yaradanımız, *Erhamü'r-râhimîn*, merhametlilerin en merhametlisi... *Ve lehü'l-esmâü'l-hüsnâ;* en güzel sıfatlar Rabbimizindir, kemal sıfatlarıyla muttasıftır. Her türlü nakîsadan, noksandan, eksiklikten, kusurdan münezzehtir, yücedir. Rabbimiz teàlî ve ulûm sahibidir. Onun sıfatları en güzel sıfatlar olduğu için, herkesin de o sıfatları iyice öğrenmesi, ona göre kendisine çeki düzen vermesi lâzım! Onlardan bir nebze edinmeye, onlara sahip olmaya çalışması lâzım!..

Bu merhamet, acıma, şefkat, sevme, sevip de acıma, iyiliğini isteme, kötü durumunu görüce üzülme duygusu, çok yüksek bir duygudur, çok önemli bir duygudur. Dinimizde yeri çok büyük olan bir duygudur. Bir insan merhamet etmezse, merhametsizse, katı kalpliyse, duygusuzsa; merhamet edilecek durumda olan, acınacak durumda olan kimselere merhamet etmiyorsa, Allah da ona merhamet etmez:[166]

---

[166] Buhàrî, *Sahîh*, c.V, s.2235, no:5651; Müslim, *Sahîh*, c.IV, s.1808, no:2318; Ebû Dâvud, *Sünen*, c.IV, s.355, no:5218; Tirmizî, *Sünen*, c.IV, s.318, no:1911; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.228, no:7121; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.II, s.202, no:457; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.X, s.296, no:5892; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.391, no:7855; Abdü'r-Rezzâk, *Musannef*, c.XI, s.298, no:20589; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.VII, s.100, no:13960; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.VIII, s.64, no:7974; Temmâmü'r-Râzî, *el-Fevâid*, c.II, s.15, no:516; ; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.X, s.177, no:5316; İbn-i Esîr, *Üsdü'l-Gàbe*, c.I, s.68; İbn-i Hibbân, *Sikàt*, c.III, s.18, no:62; Ebû Hüreyre RA'dan.

مَنْ لاَ يَرْحَمُ، لاَ يُرْحَمُ (خ. م. طب. عن جابر ؛ حم. خ. م. د. ت. حب. عن أبي هريرة ؛ طب. عن ابن عمر ؛ أبو نعيم عن الأقرع بن حابس)

RE. 446/11 (*Men lâ yerham, lâ yürham*) “Merhamet etmeyen merhamet bulamaz, merhamete mazhar olamaz.”

Tabii bu mü’minin umumî evsafı arasında çok önemli bir yer tutuyor. Acıma duygusu, severek, herkesin iyiliğini isteyerek, kötü durumda olanların o durumdan kurtulmasını temennî ederek, şefkat, sevgi, acıma göstermek önemli bir duygu... Tabii bunun herkese yönelik olması lâzım! Çünkü Peygamber SAS Efendimiz, Ebû Hüreyre RA’ın bize rivâyet eylediğine göre buyurmuş ki:[167]

Buhàrî, *Sahîh*, c.V, s.2239, no:5667; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.IV, s.365, no:19264; Taberânî, *Mu’cemü’l-Kebîr*, c.II, s.333, no:2388; Ebû Nuaym, *Hilyetü’l-Evliyâ*, c.VIII, no:211; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XXVII, s.246, no:5803; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.XII, s.3, no:6351; Buhàrî, *Târih-i Kebir*, c.I, s.278, no:893; İbn-i Adiy, *Kâmil fi’d-Duafâ*, c.VI, s.409; İbn-i Hacer, *Lisânü’l-Mîzân*, c.VI, s.80, no:291; Cerîr ibn-i Abdullah RA’dan.

Ebû Dâvud, *Sünen*, c.II, s.777, no:5218; Akra’ ibn-i Hàbis RA’dan.

Hàkim, *Müstedrek*, c.IV, s.43, no:6825; Abdü’r-Rezzâk, *Musannef*, c.III, s.552, no:6672; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.III, s.62, no:12124; Beyhakî, *Şuabü’l-İman*, c.VII, s.241, no:10163; Taberânî, *Müsnedü’ş-Şâmiyyîn*, c.IV, s.177, no:3047; Abdurrahman ibn-i Avf RA’dan.

Buhàrî, *Edebü’l-Müfred*, c.I, s.47, no:95; Ebû Saîd el-Hudrî RA’dan.

Taberânî, *Mu’cemü’l-Kebîr*, c.XII, s.403, no:13488; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.221, no:5400; Abdullah ibn-i Ömer RA’dan.

İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.V, s.215, no:25367; Beyhakî, *Şuabü’l-İman*, c.VII, s.241, no:10164; Beyhakî, *Sünenü’l-Kübrâ*, c.IV, s.69, no:6943; Abd ibn-i Humeyd, *Müsned*, c.I, s.309, no:1006; Buhàrî, *Edebü’l-Müfred*, c.I, s.136, no:371; Begavî, *Şerhü’s-Sünneh*, c.III, s.91; İbn-i Sa’d, *Tabakàtü’l-Kübrâ*, c.I, s.138; İbn-i Hibbân, *Mecrûhîn*, c.II, s.246; Câbir ibn-i Abdullah RA’dan.

Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.28, no:3562; İmrân ibn-i Husayn RA’dan.

Ebû Nuaym, *Hilyetü’l-Evliyâ*, c.VI, s.341; İbn-i Hibbân, *Mecrûhîn*, c.II, s.93; Enes ibn-i Mâlik RA’dan.

Kenzü’l-Ummâl, c.III, s.166, no:5986; *Câmiü’l-Ehàdîs*, c.XXI, s.376, no:23762.

[167] Abd ibn-i Humeyd, *Müsned*, c.I, s.424, no:1454; Deylemî, *Müsnedü’l-Firdevs*, c.IV, s.368, no:7067; Ebû Hüreyre RA’dan.

Abdullah ibn-i Mübarek, *Zühd*, c.I, s.352, no:990; Hasan-ı Basrî Rh.A’ten.

وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ ، لاَ يَدْخُلُ الْجَنَّةَ إِلاَّ رَحِيمٌ. قَالُوا : كُلُّنَا رَحِيمٌ.
قَالَ: لاَ ، حَتَّى يَرْحَمَ الْعَامَّةَ (الحكيم عن أبي هريرة ، الحكيم
عن الحسن)

RE. 458/6 (*Ve'llezî nefsî bi-yedihî, lâ yedhulü'l-cennete illâ rahîmün. Kàlû: Küllünâ rahîmün. Kàle: Lâ, hattâ yerhame'l-àmmeh.*) *Sadaka rasûlü'llàh.*

Bu hadis-i şerifte Peygamber SAS Efendimiz, bir nebze açıkladığım merhamet duygusunu anlatıyor, buyuruyor ki: (*Ve'llezî nefsî bi-yedihî*) "Şu canım, şu nefsim, şu hayatım, elinde olan yaradana, Allah'a, alemlerin Rabbine yemin olsun ki..."

Peygamber Efendimiz'in canı, niye onun elinde?.. Yâni dilerse yaşatır, dilerse hayatına son verir. Ölmesini murad ederse, öldürür; yaşamasını murad ederse, hayat verir.

وَاللَّهُ يُحْيِي وَ يُمِيتُ (آل عمران:١٥٦)

(*Va'llàhu yuhyî ve yümît*) [Yaşatan da, öldüren de Allah'tır.] (Âl-i İmrân, 3/156) Allah dilediğini diriltir, dilediğini öldürür.

(*Ve'llezî nefsî bi-yedihî*) "Şu nefsim..." Buradaki nefisten maksad nefs-i emmâre değil. Yâni, "Şu varlığım, kendim, canım, vücudum elinde olan Allah'a yemin olsun ki.." diyor, Peygamber Efendimiz. "*Va'llàhi*" dese, düz bir yemin olacak, öyle demiyor: (*Ve'llezî nefsî bi-yedihî*) "Şu canımın elinde olduğunu bildiğim Rabbim, yaradanıma yemin olsun ki..." diye böyle bir yeminle başlıyor.

Bu çok önemli bir söz, yemin etmek çok önemli bir hareket... Peygamber SAS Efendimiz'in yemini, çok önemli bir şey söyleyeceğini gösterir ve hayatını ortaya koyarak ettiği bir yemin

---

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.310, no:5989; *Mecmaü'z-Zevâid*, c.VIII, s.283, no:13477; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XXII, s.397, no:25162; Hakîm-i Tirmizî, *Nevâdirü'l-Usûl*, c.IV, s.133.

bu... Yâni bu yeminden: “Bak ben biliyorum ki, beni yaşatan, vefatım geldiği zaman da öldürecek olan Allah; onun huzuruna gideceğini bilen, hesaba çekileceğini bilen bir insan olarak söylüyorum...” gibi mânâlar da anlayabiliriz.

Bu büyük yeminin arkasından Peygamber SAS Efendimiz buyuruyor ki:

(*Lâ yedhulü'l-cennete illâ rahîmün*) “Cennete ancak merhametli kişi girecek, merhameti olmayan girmeyecek. Ancak merhametli olan, rahîm olan, rahmet sahibi, şefkat sahibi, acıma duygusuna sahip kişi girecek.”

Tabii burada bir de, *rahîm* sıfat-ı müşebbehedir, hattâ mubalağa-yı ism-i fâil sîgasıdır. Yâni acıma duygusu biraz da fazlaca olacak, az değil, bir lokma değil. Şöyle bir göstermelik, nümûnelik miktar değil... Müslümanın bayağı merhametli olması lâzım, gözü yaşlı olması lâzım! İnsanları, mahlûkları sevmesi lâzım! Müslümanın herkese acıması lâzım!..

Peygamber SAS Efendimiz'in gözü yaşlıydı, Ebû Bekr-i Sıddîk Efendimiz'in gözü yaşlıydı. Bahadır Ömerü'l-Fâruk Efendimiz'in gözü yaşlıydı, gözlerinden akan yaşlardan yanaklarında izler kalmıştı. Çok ağlamalarıyla, çok gözyaşı dökmeleriyle tanınmış kimselerdi. Ama bunlar bir yeri acıdığından dolayı, bir ağrıdan sızıdan dolayı ağlama değil; ayet-i kerimenin kendisine ifade ettiği mânâdan dolayı, karşılaştığı muazzam bir ilâhî, ibretli, hikmetli olaydan dolayı; tefekkür edip, tefekkür edip tefekküründen hâsıl olan sonuçtan, kıssadan çıkan hisseden dolayı... Böyle çeşitli sebeplerden, duygusal, derin duygulu insanlar oldukları için ağlarlardı.

Peygamber Efendimiz bazan başkalarına Kur'an-ı Kerim okuturdu, dinlerken inci gibi gözyaşlarını dökerdi. Ebû Bekr-i Sıddîk Efendimiz evinin avlusunda ibadet edip ağlarken, mahallenin insanları avlunun dışından bakarlardı: “Niye ağlıyor, nasıl ağlıyor, nasıl bir insan?” diye, hayretle, merakla bakar ağlarlardı.

Rahîm sıfatını kesb edecek kadar merhametli olması lâzım insanın... Rahîm olanlar cennete girecek. Meselâ Allah-u Teàlâ

Hazretleri Kur'an-ı Kerim'de İbrâhim AS anlatılırken şöyle tavsif buyuruyor:

إِنَّ إِبْرَاهِيمَ لَأَوَّاهٌ حَلِيمٌ (التوبة:١١٤)

(*İnne ibrâhîme le-evvâhün halîm.*) "İbrâhim çok ah vah eden, çok gözü yaşlı bir kimseydi." (Tevbe, 9/114) diye methediyor.

İbrâhim AS gözü yaşlı, merhametli insandı. Peygamber Efendimiz gözü yaşlı, duygulu, merhametli insandı. Ya'kub AS Yusuf'u için ağladı, gözü yaşlı insandı. Yâni, iman insanı rikkatli, merhametli, şefkatli yapıyor, sevgili yapıyor; başka insanlara acıyor.

Şu Yâsin Sûresi'nde düşünün ki, kendisini öldüren insanlara Habîbü'n-Neccâr ne diyor; o mübareğe Allah tarafından cennetlik olduğu bildirildiği zaman:

قِيلَ ادْخُلْ الْجَنَّةَ ، قَالَ يَالَيْتَ قَوْمِي يَعْلَمُونَ. بِمَا غَفَرَ لِي رَبِّي وَجَعَلَنِي مِنْ الْمُكْرَمِينَ (يس:٢٦-٢٧)

(*Kîle'dhuli'l-cenneh*) "Haydi kulum, cennete gir!" diye, kendisine hitâb-ı ilâhîyle iltifat olunurken bile kavmini düşünüp ne diyor:

(Kàle yâ *leyte kavmî ya'lemûn.*) "Keşke benim kavmim benim haklı olduğumu, söylediklerimin doğru olduğunu bilselerdi. (*Bimâ gafera lî rabbî ve cealenî mine'l-mükramîn.*) Rabbimin beni afv ü mağfiret eylediğini, beni ikrama mazhar olanlardan kıldığını bilselerdi." (Yâsin, 36/26-27) diyor. Yâni, "O mürsellerin söylediği ilâhî hakîkatlerin gerçek olduğunu bilselerdi, keşke öyle cinayet işlemeselerdi." diyor. Bu ayet-i kerimeden, ahirette bile hâlâ onlara acıdığını anlıyoruz.

Aziz ve sevgili kardeşlerim! Demek ki, müslüman çok merhametli olacak. Hem de suç işleyenlere karşı bile, günah işleyenlere karşı bile:

"—Ah, günahı işlemeselerdi... Ah keşke günahın ne kadar kötü olduğunu anlasalardı... Keşke haksızlık etmeselerdi, keşke zulüm

yapmasalardı... Akıbetleri fenâ olacak, cehenneme düşecekler, cayır cayır yanacaklar, keşke yanmasalardı.” diyecek. Yâni, günahkârlara bile acıyacak, günahtan dönmelerini isteyecek.

Peygamber Efendimiz böyle yemin ederek, cennete ancak çok merhametli insanların, merhamet duygusu içine iyice yerleşmiş, şefkatli, merhametli, rikkatli insanların gireceğini söyleyince; (*kàlû*) dediler ki:

(Küllünâ rahîmün) “Yâ Rasûlallah, hepimiz merhametliyiz, sizin bu söylediğiniz, buyurduğunuz güzel duyguya sahibiz, hepimiz merhametliyiz.”

Peygamber Efendimiz onlara itiraz buyurdu. (*Kàle*) Dedi ki: (*Lâ, hattâ yerhame'l-âmmeh*) “Azıcık bir merhametle olmaz, herkese acıyacak.”

Çocuk düşmüş; “Ah yavrum!” diyor, acıyor. Atın, devenin yükü fazla gelmiş, burnundan soluyor; acıyor... (*Hattâ yerhame'l-âmmeh*) “Azıcık bir şey değil, herkese, umûma acıyacak.” *Amme*, umûm, herkes, genel olarak tüm toplum, tüm insanlar... Hepsine acıyacak, ayırım yapmaksızın, topluca herkesin iyiliğini isteyecek. “Herkesin iyiliğini istemedikçe rahîm sayılmaz.”

Demek ki, bir müslümanın topluma karşı merhameti olması lâzım, herkesin iyiliğini istemesi lâzım!..

Fakat burada bir noktaya işaret etmek istiyorum. Başka zaman konuşmalarımda da, yazılarımda da daima bu hususu açıklamağa çalıştım. Bu güzel hadis-i şerifleri dinleyen kimseler ve tabii Yunus Emre'yi, Mevlâna Hazretleri'ni, onların aşktan, sevgiden, şevkten bahseden sözlerini duyan kimseler diyorlar ki:

“—İslâm sevgi dini, şefkat dini, rikkat dini, hassaslık dini...”

İyi, güzel, doğru, yanlış değil amma, bir de dünyada azılı kötüler var, azılı zâlimler var, azılı kàtiller var... Ne kadar söylesen, gülüp geçiyor. Sen, “Allah CC böyle buyurdu, şöyle buyurdu...” diye ayet okuyorsun, imansız olduğu için, senin imanla dolu sözlerini kabul etmiyor.

Hani eski devirde inanmayan, inançsız, ateist kimselere *dehrî* derlerdi. Öyle bir kimseye mollanın birisi Kuran'dan ayetler getirip; (*Kàle'llàhu teàlâ*) “Allah-u Teàlâ Hazretleri şöyle buyurdu,

böyle buyurdu...” diye ikna etmeye çalışınca; o da cevabında kendi bölgesine ait şiveyle demiş ki:

“—Men özünü inkâr edirem, sen bana sözünü dirsen...”

Yâni, “Ben Allah’ın kendisini kabul etmiyorum, ateistim, onun varlığını anlayamamışım, kalın kafalıyım; sen Kur’an-ı Kerim’den ayet okuyorsun!” demiş.

Demek ki, öyle insanlar var ki, ne söylesen tesir etmiyor. Bilimsel gerçekleri söylüyorsun, ayetleri söylüyorsun; “Avrupa’da böyle diyorlar, Amerika’da ilim ilerlemiş, şöyle bir şey bulunmuş, bu Kur’an-ı Kerim’e falanca Amerikan senatörü inanmış, müslüman olmuş, filanca ilim adamı müslüman olmuş...” diyorsun, kalbi yumuşamıyor.

Yumuşasın yumuşamasın, o kendisine ait, kişisel, özel bir durum. Tamam, inançsız olduğu için, kâfir olduğundan ne olacaksa olacak... Ama onunla da kalmıyor, yâni kendi özel halinde kalmıyor, bir de başkalarına zulmü, haksızlığı, cevri, cefası devam ediyor. Öldürüyor, vuruyor, kırıyor, üzüyor, haksızlığı yapıyor, hırsızlığı yapıyor, arsızlığı, yüzsüzlüğü yapıyor... O zaman ne olacak?..

Tamam, Müslümanlık merhamet dini, şefkat dini, re’fet dini, yumuşaklık ünsiyet dini, saygı dini, hoşgörü dini ama; kötüye de hoşgörü var mı?.. Yâni T. C. kanunlarında hırsıza müsamaha var mı, katile merhamet var mı, veyahut dolandırıcıyı koruma var mı?.. Olmaz, hiç bir yerde olmaz. Neden?.. Suç kötüdür, o sevilmez, ama haksızlığı, suçu işleyen kişi belki iflah olabilir. O kötülük yapmağa devam ederse, sonu ya hapis olacak, ya darağacı olacak, ya da teneşir paklayacak, yıkılıp gidecek.

Şairin eski bir zâlim insana dediği gibi:[168]

Ne kendi eyledi rahat, ne halka verdi huzur;
Yıkıldı gitti cihandan, dayansın ehl-i kubûr!

[168] Sultan II. Mahmud devri devlet adamlarından Halet Efendi (1760-1823) için söylenmiştir.

Ahirette çekecek, ahirette durumu çok kötü olacak ama, biz onun dünyada kötülük yapmasına müsaade edemeyiz ki... Yâni bu yine merhamet duygusuna aykırı bir şey.

"—Bırakın, kötü kötülüğünü yapsın!"

Olmaz! Öteki insanlara kötülük yapıp dururken, bir zâlimin kötülük yapmasına müsâade etmek, merhametsizliktir, yanlış bir şeydir.

Onun için güzel ahlâk, yeri geldiği zaman iyi işleri yapmak; yeri geldiği zaman da suçluyu affetmek, bağışlamak, hoş görmek... Çocuğa da, "Bir daha yapma bakayam!" demek. Ama temerrüt varsa, inat varsa, ısrar varsa, uslanmazlık varsa, onu da durdurmak; kötülüğün kaynağını kurutmak, kötülüğü de yaptırmamak... O da önemli.

Bazıları bunu anlayamıyor. Bu, dünyanın her yerinde her zamanında şarttır, gerekmiştir. Onun için, suç olduğu yerde cezâ vardır. Cezâyı hak eden cezâyı yer. Peygamber SAS Efendimiz buyuruyor ki:

"—Kim suç işlemişse onun cezâsı verilmelidir. Aciz, nâçiz, halktan, vasıfsız sıradan insanlardan birisi suç işlediği zaman, kanunları uygulayıp da; eşraftan, âyandan, yüksek tabakadan bir insan suç işlediği zaman onu kıvırttırmak, cezâyı ona vermemek, hoş görmek, atlatmak, kayırmak, kollamak veya korkmak olmaz. Ona da cezâ verilecek. O hususta merhametliliğiniz tutmasın!"

وَلاَ تَأْخُذْكُمْ بِهِمَا رَأْفَةٌ فِي دِينِ اللَّهِ (النور:٢)

(*Ve lâ te'huzküm bihimâ re'fetün fî dîni'llâh*) "Allah'ın verdiği cezâda, onu uygulamada merhamet etmeyin!" (Nur, 24/2) Çünkü merhametten maraz olur, suça teşvik olur, kötülük yapanlar çoğalır, kötülük yapma arzusu çoğalır, kötülük yapmaktan korku kalmaz.

Demek ki, İslâm'ı iyi anlamak lâzım! Suçlu kurtarılmağa çalışılır ama, suç sevilmez. Kötü her zaman kötüdür, kötünün engellenmesine çalışılacak. İnsanın İslâm'da, hele hele topluma karşı büyük sorumluluğu vardır. İnsan àmmeye merhamet edecek, yâni umûma, halkın topuna, toplumun hepsine merhamet

edecek; topluma zarar verecek şeyleri de engellemeğe gayret edecek.

İslâm toplum dinidir, topluluğu koruma dinidir. Hem kişiyi koruyor, hem toplumu koruyor, hem ikisinin arasında bir denge kuruyor.

Kapitalizm kişiyi korumuştur, kişiye çok serbestlik vermiştir, patronun işçiyi ezmesine yol açmıştır. Sosyalizm, komünizm topluma önem vermiştir, kişinin haklarını küçümsemiştir, önemsememiştir. Toplumun lehine kişiye zulmetmiş, hürriyetlerini gasbetmiştir. Yâni bu rejimler dengesiz olmuştur. Bu idareler, insanın mutlu bir yaşam sürmesini sağlayamamıştır.

İnsana ve topluma, kişiye ve topluluğa hakları ölçülü şekilde verip, ne onu ezdiren, ne ötekisini bozduran en güzel sistem, en güzel nizam İslâm'dır. Onun için İslâm'ın bu kadar ölçülü, bu kadar olgun, bu kadar dengeli olduğunu çok güzel anlamak lâzım! Bir insan topluma merhamet edecek, herkese merhamet edecek. Suçluya da merhamet edebilir, suçluyu suçtan kurtarmak için çalışabilir.

Çok meşhurdur, Peygamber SAS Efendimiz bir seferinde buyurdu ki:[169]

---

[169] Buhàrî, *Sahîh*, c.II, s.863, no:2312; Tirmizî, *Sünen*, c.VIII, s.210, no:2181; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.III, s.99, no:11967; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.XI, s.571, no:5167; Taberânî, *Mu'cemü's-Sağîr*, c.I, s.346, no:576; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.VI, s.449, no:3838; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VI, s.101, no:7606; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.VI, s.94, no:11290; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.III, s.94; Heysemî, *Müsnedü'l-Hàris*, c.II, s.764, no:762; Abd ibn-i Humeyd, *Müsned*, c.I, s.411, no:1401; Kudàî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.I, s.375, s.646; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.V, s.83; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.VI, s.321; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.358, no:7458; İbn-i Asâkir, *Mu'cem*, c.I, s.122, no:229; Ebû Nuaym, *Ahbâr-ı Isfahan*, c.V, s.338, no:40057; Temmâmü'r-Râzî, *el-Fevâid*, c.III, s.93, no:1092; Hàris, *Müsned*, c.III, s.238, no:747; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.I, s.431, no:1757; Enes RA'dan.

İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.XI, s.570, no:5166; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.I, s.202, no:649; Hz. Aişe RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.I, s.210, no:679; Dârimî, *Sünen*, c.II, s.401, no:2753; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XIII, s.345; Câbir RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.414, no:7204, 7205; *Keşfü'l-Hafâ*, c.1, s.241, no:631; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.VII, s.76, no:5840; RE. 84/7.

اُنْصُرْ أَخَاكَ ظَالِمًا ، أَوْ مَظْلُومًا ! قِيلَ: يَا رَسُولَ اللّٰهِ ، نَصَرْتُهُ مَظْلُومًا ، فَكَيْفَ أَنْصُرُهُ ظَالِمًا ؟ قَالَ: تَمْنَعُهُ مِنَ الظُّلْمِ ، فَذٰلِكَ نَصْرُكَ (خ . ت. حم. حب. ع. هب. ق. عن أنس)

(*Ünsur ehàke zàlimen, ev mazlûmen*) "Müslüman kardeşin zàlim de olsa, mazlum da olsa ona yardımcı ol!"

(*Kîle*) Denildi ki: (*Yâ rasûla'llàh, nasartühû mazlûmen*) "Yâ Rasûlallah, mazlum olduğu zaman yardım etmeyi anlıyorum. Yâni birisi ona zulmediyor, gideyim yardımına koşayım, zulme uğramasın, zulümden kurtulsun…(*Fekeyfe ensuruhû zàlimen*) Ama zàlimken ona nasıl yardım edeyim, bu ne demek?"

(*Kàle*) O zaman Peygamber Efendimiz buyurdu ki: (*Temneuhû mine'z-zulmi*) "Zàlimi zulmünden alıkoyarsın, zulmü yapamaz duruma getirirsin, zulüm yapmasını engellersin; (*fezâlike nasruke*) bu da ona senin yardımındır."

Çünkü, zulüm yapmadığı zaman cezâ çekmeyecek, mahvolmayacak, kahrolmayacak; toplum da zarara uğramayacak.

Demek ki zàlime yardım, zulmü yapmamasını sağlamak; mazluma yardım, zulme uğradığı zaman imdâdına koşmak... Bu çok önemli, İslâm'ı böyle doğru anlamak lâzım! Bir de İslâm'ın tek tarafını anlayıp, İslâm merhamet dinidir deyip, kulağının üstüne yatıp, mazlumların feryadını duymamak da insanlık değil...

Burada televizyonun karşısına geçiyorum, Türk televizyon kanallarını izliyorum. İsrail'de hudutları kapatmışlar, müslüman işyerine gidemiyor, ticaret yok, pazarlar boş, halk sefil... Ailesinde on sekiz ferdi olan bir manav gösteriyor, aç kalmışlar; karpuz yiyorlar, kabuklarını kemiriyorlar, çekirdeklerini topluyorlar, atmıyorlar. Bu insanların suçu ne?.. Buraları onlarındı, yahudiler geldi, modern imkânlarla, çağdaş donanımlarla işgal ettiler. Ondan sonra da çalışma fırsatı vermiyor, zulmediyor, işkence ediyor, vuruyor, kırıyor, yâni güç kullanıyor. Acımak lâzım, bu haksızlığı durdurmak lâzım, yardımına koşmak lâzım! İşte merhamet bu...

"— Onun arkasında Amerika var, o zaman susalım!.."

Olmaz! Kimin arkasında kim olursa olsun. Amerika'da da aklı başında, vicdanı olan, dindar olan insanlar var. Yâni, zulüm her yerde hoş olmayan bir şey, onu sevmeyen insanlar var. Herkesin zâlime zulmü yaptırmamağa çalışması lâzım!.. O halde müslümanın da kulağının üstüne yatması, ilgilenmemesi doğru değildir. İlgilenecek, engelleyecek...

b. Günaha Yağcılık Yapmak

Şimdi Peygamber SAS Hazretlerinden bu konuda bir hadis-i şerif daha okumak istiyorum, Ebû Nuaym el-Isfahânî, Abdurrahman ibn-i Avf RA'dan rivâyet etmiş, Peygamber SAS buyuruyor ki:[170]

الْقِرَدَةِ وَالْخَنَازِيرِ ؛ بِمُدَاهَنَتِهِمْ فِي الْمَعَاصِي ، وَكَفِّهِمْ عَنِ النَّهْيِ وَهُمْ يَسْتَطِيعُونَ (أبو نعيم عن عبد الرحمن)

RE. 456/8 (*Ve'llezî nefsî bi-yedihî, leyahrucenne min ümmetî min kubûrihim fî sûreti'l-kıredeti ve'l-hanâzîr, bi-müdâhenetihim fi'l-meàsî, ve keffihim ani'n-nehyi ve hüm yestatîùn.*)

Bu hadis-i şerif çok önemli. Demin başladığımız konudaki müslümanların topluma karşı görevleri, mazluma karşı görevleri, zâlimin karşısına çıkması konusundaki sözlerimin bir destekçisi oluyor. Peygamber Efendimiz buyurmuş ki:

(*Ve'llezî nefsî bi-yedih*) "Nefsim, canım kudreti elinde olan yaradana, Allah'a, Rabbü'l-àlemîne yemin olsun ki..." Mühim bir şey söyleyeceğini bu yeminden anlıyoruz, pür dikkat dinliyoruz: (*Leyahrucenne*) "Muhakkak ve muhakkak çıkacaklar, (*min ümmetî*) ümmetimden bazı kimseler..." Nereden çıkacaklar? (*Min kubûrihim*) "Gömüldükleri kabirlerinden çıkacaklar..." Tabii

---

[170] Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.IV, s.366, no:7058; İbn-i Hacer, *Lisânü'l-Mîzân*, c.I, s.315, no:951; Abdurrahmân ibn-i Avf RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, no:169, no:5605; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XXII, s.414, no:25200.

insanlar gömüldükten sonra kabirlerinden ne zaman çıkacaklar?.. Kıyamet koptuktan sonra, sûra üfürüldükten sonra, mahşer yerine gidecekleri zaman... İsrâfil AS sûra üfürünce herkes kabrinden kalkacak. (*Vel ba'sü ba'de'l-mevti hakkun*) "Öldükten sonra dirilmek haktır." Ahiret haktır, mahşer günü haktır, mahkeme-i kübrâ haktır. İşte o zaman kalkacaklar, mahşer yerine gidecekler.

"Ümmetimden bazı kimseler muhakkak ve muhakkak kabirden çıkacak..." Herkes çıkacak, yemin çıkılacağı için edilmiyor. (*Fî sûreti'l-kıradeti ve'l-hanâzîr*) *Kırade* maymunlar demek, *hanâzîr* de hınzırlar demek... Yâni, "Ümmetimden bazı kimseler maymunların ve domuzların görünüşünde, sûretinde, şeklinde kabirlerinden kalkacak."

Mahşer günü, kıyamet koptuğu zaman, herkes kabirden kalkıp mahşer yerine gidip toplanacağı zaman; kabre insan olarak gömülmüştü, iki ayağı vardı, iki kolu vardı, başı vardı, insanlar arasında yaşadığı zamanki şekli belliydi, dış görünüşü insan gibiydi... "Ama kabirden kalkacakları zaman, kimisi (*fi sûreti'l-kıredeti*) maymunların şeklinde kalkacak; (*ve'l-hanâzir*) kimisi de hınzırların sûretinde, yâni domuzların şeklinde kalkacak. Allah-u Teàlâ Hazretleri, bazı kullarını cezâlandırmak için ahirette bu şekilleri verecek.

Hattâ bazı âyet-i kerîmelerde eski ümmetlerden bazı suçluların dünyadayken bile bu hâle, maymun şekline, domuz şekline döndürüldüğü rivâyet ediliyor. Bu hususta bazı âyet-i kerîmeler var.

"Ümmetimden bazı kimseler kabirlerinden maymunlar ve domuzlar şeklinde çıkacaklar". Bu bir cezâ, insan olma vasfını kaybetmiş olarak, insan sûretinde değil, insanlıktan artık tard edilmiş bir şekilde, maymun sûretinde, domuz sûretinde kabirlerinden kalkacak. Ne kadar korkunç bir cezâ!.. Neden?..

(*Bi-müdâhenetihim fi'l-meàsî*) *Meàsî*, masiyetler, isyanlar, günahlar... Allah emretmiş kul ona isyan etmiş, emrini tutmamış, emrine aykırı olarak günahı işlemiş; ona *ma'sıyet* derler, çoğulu *meàsî* geliyor. Kelime kök olarak *isyan* kökünden geliyor. İnsan günah işlediği zaman, kime isyan etmiş oluyor?.. Allah'a isyan etmiş oluyor. Neden?.. Allah "Yapmayın!" demiş, yapıyor da

ondan... Veya "Yapın!" dediği bir şeyi yapmıyor, o da isyan... Komutan, "Kalk, hücum et!" demiş, asker yatıyor; isyan... "Dur, gitme!" demiş, kalkmış gitmiş; isyan... Onun gibi... (*Bi-müdâhenetihim fi'l-meàsî*) "Allah'a karşı isyan olan günahlarda yağcılık yapmasından, yumuşak davranmasından, böyle günah işleyenlere karşı da hoş bir tutum içinde olmasından dolayı."

Müdâhene kelimesi, yaltaklanmak, yağcılık yapmak anlamına geliyor. Aslında *dühn,* yağ demek... Bu Türkçe'de de kullanılıyor, birisi birisine dalkavukluk yapıyarsa, yağcılık yapıyor derler. (*Bi-müdâhenetihim fi'l-meàsî*) "İsyanlarda günahlarda, müdâhene ettikleri için..." Yâni isyan eden kimseyi ayıplamıyor, "Yaptığın doğru değil!" demiyor, yağcılık yapıyor, alkış tutuyor, yüzüne gülüyor... Olmaz! Günahkâra iltifat, günahkâra tebessüm, suç işleyeni alkışlamak, kötü yolda gideni, yanlış iş yapanı desteklemek olmaz.

Öyle olursa ne olur?.. Günahlara müdâhene ettikleri için, yâni yağcılık ettiklerinden, alkış tuttuklarından, dalkavukluk yaptıklarından, maymun ve domuz sûretinde ba's olunacaklar.

(*Ve keffihim anin-nehy'i ve hüm yestatîùn.*) "Güçleri yettiği halde günahı engellemekten geri durdukları için..." Adamın aslında itibarı var, aslında sözü dinlenebilir. "Aslında söylese, hatırını ortaya koysa, veya sert bir şekilde yanlış olduğunu söylese, suçlu o günahı işlemeyecek ama; bu engellemeyi yapabileceği halde yapmadığından dolayı ve günah işleyenlere karşı da dalkavukça, müdâhene ederek, yağcılık yaparak, hoş bir tavır takındığından dolayı maymun ve domuz sûretinde kalkacaklar." diye bildiriliyor.

Tabii bu cezânın başlangıcı... Ahirette de, "Niye yapmaları gereken görevi yapmadılar?" diye, onun hesabı ayrıca sorulacak.

Bu konuda bir başka hadis-i şerifi nakledeyim:[171]

---

[171] Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XII, s.443, no:13610; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XVI, s.21, no:43758; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.II, s.92, no:967; RE. 21/7.

“Birisi kabre konulduğu zaman, derhal kabirdeki azab melekleri, azab etmeye başlayacaklar. Başına ateşten bir topuz vuracaklar, o vurdukları ateşten topuzdan dolayı kabrin içi duman ve ateşle dolacak. O da, canı çok yandığı için feryad ü figan edecek, bir taraftan da:

‘—Ben müslümanım, beni niye azablandırıyorsunuz? Kâfir değilim, niye bana bu kabir azabını yapıyorsunuz?’ diye azab meleklerine kendini anlatmağa çalıştığı sırada, melekler diyecek ki:

‘—Sen dünyadayken falanca gün, falanca mevkîde zàlimler, müşrikler, kâfirler birisine zulüm yapıyordu. Onların yanından geçtiğin zaman o zulmü engellemedin, o zulmü durdurmadın, o mazlûmu kurtarmadın, o zàlimlere engel olmadın. Kabirde bu cezâ bundan.’ diye azaba devam edecekler.”

Peygamber Efendimiz’in bildirdiğinden anladığımıza göre, demek ki, dünyadayken zâlimin karşısına çıkmayan, haksızlığı

engellemeğe çalışmayan bir insanın, kabre konulduğu zaman manevî cezâsı, azabı başlıyor.

Ondan sonra da, kabirden kalkarken maymun ve domuz sûretinde mahşer yerine gidecek, sonra mahkeme-i kübrâda muhakeme edilip, cezâsı neyse o cezâya çarptırılacak. Cezâ böyle devam ediyor.

Tabii işin bir de topluma olan tarafı var. Yâni, insanlar topluma karşı görevlerini yapmayınca, zàlimin karşısına dikilmeyince, haksızlığı karşı durmayınca, haklıyı desteklemeyince toplumun düzeni bozulur. Böyle toplumlar felâkete uğrarlar; dünyevî bakımdan da felâkete uğrarlar, yıkılırlar.

c. Emr-i Ma'ruf ve Nehy-i Münker

Üç hadis olmuş olsun diye, bu hususta bir hadis-i şerifi de okuyarak sözümü tamamlamak istiyorum. Sonuncu hadis-i şerif Huzeyfe Hazretleri'nden, Tirmizî tarafından rivâyet edilmiş, *hasen* diye de tavsif etmiş; yâni iyi bir rivâyet, güzel bir rivâyet... Peygamber SAS Efendimiz yine iki hadis-i şerifte izâh ettiğim şekilde, yeminle başlamış:[172]

وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ ، لَتَأْمُرُنَّ بِالْمَعْرُوفِ ، وَلَتَنْهَوُنَّ عَنِ الْمُنْكَرِ ، أَوْ لَيُوشِكَنَّ اللَّهُ أَنْ يَبْعَثَ عَلَيْكُمْ عِقَابًا مِنْ عِنْدِهِ ، ثُمَّ لَتَدْعُوا عَنْهُ ، فَلاَ يَسْتَجِيبُ لَكُمْ (حم . ت . حسن ، والسراج ، ض. عن حذيفة)

---

[172] Tirmizî, *Sünen*, c.IV, s.468, no:2169; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.V, s.388, no:23349; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VI, s.84, no:7558; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.X, s.93, no:19986; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.VII, s.276; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.IV, s.367, no:7059; Huzeyfetü'bnü'l-Yemân RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.68, no:5529; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XXII, s.402, no:25172.

RE. 459/7 (*Ve'llezî nefsî bi-yedihî*) "Canım nefsim kudret-i elinde olan Allah'a, alemlerin Rabbine yemin olsun ki, (*lete'mürunne bi'l-ma'ruf ve letenhevünne ani'l-münker*) ya emr-i ma'rufu muhakkak yaparsınız ve nehy-i münkeri muhakkak icrâ edersiniz; (*ev leyûşikenna'llàhu en yeb'ase aleyküm ikàben*) ya da, Allah'ın size emrettiği farz vazifeyi yerine getirmezseniz, Allah-u Teàlâ Hazretleri çok kuvvetle muhtemel ki başınıza bir ikàb, bir azap, bir cezâ gönderir. Göndermesi aşağı yukarı tahakkuk eder." Nereden?.. (*Min indihî*) "Kendi tarafından..."

Yâni insanın, bir toplumun başına dünyadayken bir felâket geliyor. Diyelim ki; zelzele, sel veya yangın veya kıtlık veya sarî hastalık veya fakr u zarûret veya düşman istilâsı veya çeşit çeşit, türlü türlü azaplar... Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin azapları çeşitlidir; kimisinin başına yıldırımlar yağdırmıştır, kimisini şiddetli esen kasırgalarla helâk etmiştir, kimisini Firavun gibi denize gark etmiştir... Allah'ın çeşit çeşit azapları, ikàbları vardır, azab melekleri vardır; topluma cezâyı gönderir... (*İkàben min indihî*) *İkàb,* tâkibat sonunda verilen cezâ demek, yapılan bir suçtan dolayı kişiye verilen cezâ demek.

"Emr-i ma'ruf, nehy-i münker yapmazsanız, o zaman Allah kendi yanındaki türlü türlü azaplardan bir azabı, aşağı yukarı size göndereceği kesinleşecek. (*Sümme leted'ù anhu*) Sonra siz 'Bu gelen belâ kalksın!' diye, onun aleyhine dua edeceksiniz. 'Yâ Rabbî, böyle bir belâ geldi, aman bizi koru, bizi kurtar, bu felâketi başımızdan defet, Aman ya Rabbî!..' dersiniz. Allah aslında mücîbü'd-deavâttır ama, (*felâ yestecîbu leküm*) sizin duanıza icâbet etmez."

Neden?.. Cezâlı durumdasınız, şu anda duanızı kabul etme durumu yok, cezâya uğramışşınız. Bu Allah'ın cezâsı, bu cezâyı Allah gönderdi, bu cezâyı hak ettiğiniz için, o anda dua edersiniz de duanız kabul olmaz. Allah duanızı kabul etmez, duanıza icâbet etmez. Halbuki;

وَقَالَ رَبُّكُمُ ادْعُونِي أَسْتَجِبْ لَكُمْ (المؤمن: ٦٠)

(*Ve kàle rabbekümü'd'ùnî estecib leküm*) [Rabbiniz şöyle buyurdu: Bana dua edin, duanızı kabul edeyim!] (Mü'min, 40/60) buyrulmuştur. Aslında, Allah duaları kabul edicidir ama bu durumda olanları kabul etmeyeceğini bildiriyor. Çünkü cezâyı hak etmiş, cezâyı gönderen kendisi...

Aziz ve sevgili kardeşlerim! Bu hadis-i şerifler bitti, kısa bir yorumumla sohbetimi tamamlamak istiyorum:

İslâm aleminin durumuna bakıyorum, tabii İslâm düşmanları var, tarih boyunca da, her zaman, her devirde olmuş, Kur'an'ın düşmanı, İslâm'ın düşmanı, imanın düşmanı, doğruluğun düşmanı, Allah'ın düşmanı insanlar, Allah'ın yarattığı çeşit çeşit mahlûklar olmuş... Hattâ şeytan var, o da bir müslümanı doğru yoldan aldatmağa çalışıyor, hepsi Allah'ın hikmeti...

İslâm düşmanları İslâm için tuzaklar kuruyor ve İslâm'ın aleyhine çalışıyor; olabilir, tamam onların vazifesi o... Her varlığın, her yaratığın, her maddenin özellikleri var, vazifeleri var; ateş yakar, su boğar... Amma müslümanların Allah'ın emirlerinden ne kadar uzak olduğunu, Kur'an-ı Kerim'i nasıl çiğnediklerini, Allah'ın haramlarını nasıl irtikàp ettiklerini çevremizde görüyoruz.

Sevgili dinleyiciler! Bakın, kendi çevrenizi bir mü'min gözüyle inceleyin; kendi ailenize bakın, çoluk çocuğunuza bakın, kendinize bakın!.. Hayatınız, davranışınız, yaptığınız işler Allah'ın emirlerine ne kadar uygun?.. Onları bir ölçün, İslâm terazisine koyun, İslâm tartısıyla bir tartın; Allah'ın yasaklarından kaçınıyor musunuz, emirlerini tutuyor musunuz, haramlara bulaşmış mısınız, bulaşmamış mısınız; Allah'ın sevaplı, mübarek işlerini yapıyor musunuz, yapmıyor musunuz?.. Büyük ölçüde yapılmıyor.

Meselâ ben iki üç hafta önce, Mekke-i Mükerreme'de, Medîne-i Münevvere'deydim. Oradaki insanları, ibadetleri görüyoruz. Tabii orada Kur'an-ı Kerim daha çok okunuyor, insanlar Kur'an-ı Kerim'in emirlerine daha çok uyacağız diye bir ihtimam gösteriyorlar, görüyorsunuz. Yâni dindar insanların yığıldığı, geldiği güzel ibadetler yaptıkları, gözyaşlarıyla tavaf ettikleri, Peygamber Efendimiz'in mescidini ziyaret ettikleri, ibadet

ettikleri yerler... Yâni hâlis, muhlis, Allah'ın rızâsına uygun İslâm bu...

Ülkelerimize bakın; bizim Türkiye'miz olsun, Mısır olsun, Hindistan, Pakistan, Malezya, herhangi bir İslâm ülkesini alın, orada İslâmî yaşantının Kur'an'a ve dinimizin ahkâmına ne derece uygun olduğuna bir bakın?.. Uyulmuyor. Namaz kılan az, haram yemeyen az, doğru düzgün güzel ahlâklı, olgun, tam, hakîkî müslüman olan az...

Pekiyi ne olur?.. O zaman toplum bir cezâya uğrar. Emr-i ma'ruf yapılmıyor, nehy-i münker yapılmıyor, zulüm boyu aşmış, zâlimler zulmünü icrâ ediyor, mazlumların yardımına koşulmuyor, haksızlıkların karşısında dur denilmiyor... Ne olur?.. Allah'ın cezâsı gelir, dua da edilse, o cezâ kalkmaz.

Sevgili kardeşlerim çare nedir?.. Yâni bunu, merhametli olmak gerektiği için söylemek durumundayız. Herkese merhamet ediyoruz, herkesin imana gelmesi lâzım, herkesin müslüman olması lâzım!.. Çünkü Allah'ın yarattığı insanlara teklifi:

"—Müslüman olun! Ben İslâm'dan başka bir yaşam tarzını sevmiyorum, tercih etmiyorum. Peygamber gönderdim, emirlerimi yasaklarımı bildirdim, ona uyun!" diyor.

Kısaca, dobra dobra mânâsı bu... Allah-u Teàlâ Hazretleri, "Ben sizin yalan söylemeyen, haksızlık yapmayan, kimsenin haksız yere malını almayan, çalmayan, çırpmayan, aldatmayan, tatlı dilli, merhametli, güleç yüzlü, sevimli, herkese iyilik yapan insanlar olmanızı istiyorum!" demiş oluyor. Kimse de onu dinlemiyor; dinlendiği çağlar geçmiş, dinlenmedik bir çağa gelmişiz.

O zaman acaba, İslam aleminin her yerindeki bu üzücü olaylar... Nereye baksan kan, savaş, baskı... Cezayir'de bilmem şu kadar insan öldürüldü, bu kadar insanın boynu kesildi... Cezayir'de öldüren ve ölenler, iki taraf da Cezayir halkı... İşte Ortadoğu'daki olaylar, bizim sınırlarımızın çevresinde olan olaylar... Bunların hepsi Allah'ın cezâsı olabilir diye korkuyorum, aziz ve sevgili kardeşlerim!.. Çare olarak da, hepimizin Kur'an-ı Kerim'e sarılmasını; sarılmayanlara da da emr-i ma'ruf, nehy-i münker yaparak, doğruları öğretmemizi Peygamber Efendimiz söylüyor, ben de nakllediyorum.

Herkes etrafındaki eşine, dostuna, akrabasına, yakınlarına, sevdiklerine İslâm'ı anlatacak, tebliğ edecek, sahabe gibi olacak... Kur'an-ı Kerim'in ehli olacak, bilecek, Kur'an-ı Kerim'i öğretecek, yanlış bilene doğruyu öğretecek, emr-i ma'ruf, nehy-i münker yapacak... İslâm alemi ile ilgilenecek, müslümanlarla ilgilenecek... Zâlimlerin zulmünü engelleme yollarını düşünecek, mazluma yardımın çarelerini düşünecek, ona iyilik yapacak; zulmünü engelleyerek ona da iyilik yapacak ki bu belâ kalksın... Böylece cezâdan kurtulacak...

Allah-u Teàlâ Hazretleri görevlerimizi güzel yapmayı, sonuç itibariyle sevdiği, razı olduğu kul durumuna erişmeyi nasib etsin... Sevmediği, razı olmadığı, kızdığı kul olmaktan Allah cümlemizi korusun...

حَفَظَنَا اللهُ وَ إِيَّا كُمْ

(*Hafazana'llàhu ve iyyâküm*) derler, Arapça cümlesi bu; "Allah bizi de, sizi de böyle bir duruma düçar olmaktan korusun..." Hem dünyada hem ahirette aziz ve bahtiyar eylesin... Aziz ve sevgili Akra dinleyicileri, cumanız mübarek olsun, bizleri duadan unutmayın!

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llàhi ve berekâtühû!..

08. 08. 1997 - Hamburg / **ALMANYA**

34. PEYGAMBER SAS EFENDİMİZ VE ÇOCUKLAR

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llàhi ve berekâtühû!..

Aziz ve sevgili Akra dinleyicileri!..

Allah cümlenizden râzı olsun, cumanız mübarek olsun... Almanya'nın Wuppertal diye, Köln'e yakın bir şehrinden size cuma konuşmasını yapıyorum.

Peygamber SAS Efendimiz'in hadis-i şeriflerinin metinleri, yâni Arapçaları elimde yok, mevcut kitapta Arapçalarını yazmamışlar. Sizlerden veyahut İstanbul'daki kardeşlerimizden, her zaman oturduğumuz semtteki kardeşlerimizden uzakta olmak bir hasretlik ama, bir ilim adamı için bir de kütüphanesinden, kitaplarından ayrı olmak ayrı bir hasretlik oluyor, bu da bir çeşit mahrumiyet oluyor. Çünkü aradığını bulma imkânı mahdutlaşıyor. Bana da, hadis-i şerifin kendi metni olmadan konuşmak biraz zor gelecek ama, bu sefer, bugünkü konuşmamızda Arapça metinleri okuma imkânımız yok...

Elimin altında *Hayâtü's-Sahàbe* isimli kitap var, neşredenlerden Allah râzı olsun! Ondan bazı hadis-i şerifleri size okumak istiyorum, Peygamber SAS Efendimiz'den, onun ahlâkından, davranışlarından bahsetmek istiyorum:

a. Ashabın SAS Efendimiz'e Hizmeti

Enes RA biliyorsunuz, Peygamber SAS Efendimiz'in hizmetinde olan kişilerden biriydi. Henüz on yaşlarında iken, erginlik çağına gelmemiş çocuk iken Rasûlüllah SAS Efendimiz'e hizmet ederdi. Peygamber Efendimiz Bedir'e hareket ettiğinde, Enes RA da onunla beraber gitmişti. Peygamber SAS Efendimiz'in Medîne-i Münevvere'de on yıl hizmetinde bulundu. Vefatında da yirmi yaşındaydı. Kendisine hizmet etmekle şeref bulanlardan birisi... Enes RA diyor ki:[173]

---

[173] Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.363, no:7511; Ziyâü'l-Makdîsî, el-*Ehàdîsü'l-Muhtâre*, c.II, s.488, no:2230; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

كَانَ عِشْرُونَ شَبَابًا مِنَ الْأَنْصَارِ يَلْزَمُونَ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِحَوَائِجِهِ ، فَإِذَا أَرَادَ أَمْرًا بَعَثَهُمْ فِيهِ (البزّار عن أنس)

(*Kâne işrûne şebâben mine'l-ensàri yelzemûne rasûlü'llàhi salla'llàhu aleyhi ve selem*) "Ensardan yirmi genç sürekli Rasûlüllah SAS'in yanında bulunurdu, onun hizmetini görürlerdi. (*Feizâ erâde emran beasehüm fîhi*) Efendimiz herhangi bir işi yaptırmak isterse, onlardan birisini o hizmete gönderirdi."

Abdurrahman ibn-i Avf RA, biliyorsunuz o da Aşere-i Mübeşşere'den... O da naklediyor:[174]

كَانَ لاَ يُفَارِقُ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، أَوْ بَابَ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَ سَلَّمَ ، خَمْسَةٌ أَوْ أَرْبَعَةٌ مِنْ أَصْحَابِهِ (البزار عن عبد الرحمن بن عوف)

(*Kâne lâ yüfâriku'n-nebiyye salla'llàhu aleyhi ve selem, ev bâbe'n-nebiyyi salla'llàhu aleyhi ve selem, hamsetün ev erbaatün min ashàbihî*) "Sahabeden en aşağı dört-beş kişi Rasûlüllah SAS'in yanından veya kapısından ayrılmazdı."

Hattâ bazen bazı kimseler kendisine ricâ ederlerdi. Meselâ, Ebû Zerr-i Gıfârî Hazretleri demiş ki:

"—Müsaade buyurun, bu gece sizin kapınızda ben bekleyeyim. Uyur kalırsam, bir ihtiyacınız olursa beni uyandırın, hizmeti ben yapayım!" demiş.

Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.VIII, s.588, no:14234; Kandehlevî, *Hayâtü's-Sahabe*, c.IV, s.73.

[174] Bezzâr, *Müsned*, c.I, s.183, no:1006; Abdurrahman ibn-i Avf RA'dan. Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.VIII, s.589, no:14235; Kandehlevî, *Hayâtü's-Sahabe*, c.IV, s.73.

Böyle ricâ ederlerdi, hizmeti şeref bilirlerdi. Tabii gerçekten de çok sevap, çok büyük bir şeref ve düşünün gençlerden yirmi kişi Peygamber SAS Efendimiz'in çevresinde... İşte hizmet böyle olur.

Düşünün ki, o zaman nüfus kalabalık değil... O beldeler şimdi bizim gittiğimiz hacda, umrede gördüğümüz zamanki kadar kalabalık yerler değil, küçük birer köy havasında küçük yerleşim yerleri ama, en aşağı yirmi kişi Efendimiz'in etrafında, yalnız bırakmıyorlar. Seferde yalnız bırakmıyorlar, hazerde yalnız bırakmıyorlar. *Hazer* ne demek? Sefer olmadığı zaman, insanın evinde olduğu zaman demek... Demek ki, bu da bir edeb... İnsanın kendisine bağlı olduğu kimseye karşı vazifesi, onu koruması, kollaması gayet güzel bir şey...

b. Çocuklara Şefkat ve İlgi

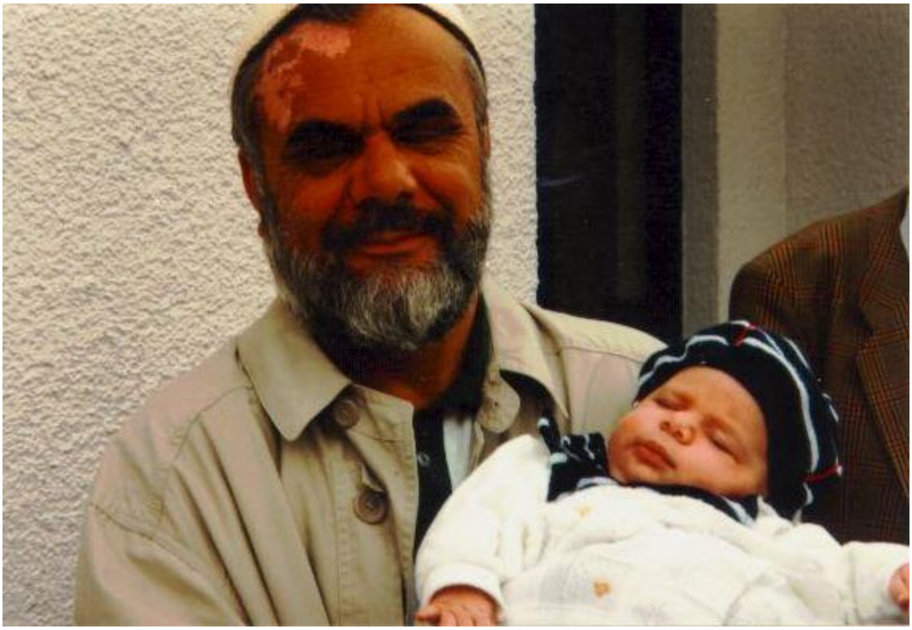
Peygamber SAS Efendimiz yolculuktan dönerken de, ta uzaklardan karşılarlardı. Meselâ, Abdullah ibn-i Ca'fer RA anlatıyor:[175]

كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، إِذَا قَدِمَ مِنْ سَفَرٍ ، تُلُقِّيَ بِصِبْيَانِ أَهْلِ بَيْتِهِ ، وَإِنَّهُ قَدِمَ مِنْ سَفَرٍ فَسُبِقَ بِي إِلَيْهِ ، فَحَمَلَنِي بَيْنَ يَدَيْهِ ، ثُمَّ جِيءَ بِأَحَدِ ابْنَيْ فَاطِمَةَ الْحَسَنِ ، أَوِ الْحُسَيْنِ رضي الله عنهم ، فَأَرْدَفَهُ خَلْفَهُ ، فَدَخَلْنَا الْمَدِينَةَ ثَلاَثَةً عَلَى دَابَّةٍ (م. ه. حم. ق. كر. عن عبد الله بن جعفر)

---

175 Müslim, *Sahîh*, c.XII, s.171, no:4455; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.XI, s.211, no:3763; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.I, s.203, no:1743; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.V, s.260, no:10675; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XXVII, s.258, no:5810, 5811; Abdullah ibn-i Ca'fer RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XIII, s.448, no:37165; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XXXV, s.407, no:38416; Kandehlevî, *Hayâtü's-Sahàbe*, c.IV, s.75.

(*Kâne'n-nebiyyi salla'llàhu aleyhi ve selem, izâ kadime min seferin*) "Peygamber Efendimiz SAS, yolculuktan döndüğü zaman, Medine'ye girmeden, (*tülukkıye bi-sıbyâni ehli beytihî*) yakınlarının çocukları tarafından karşılanırdı." diyor. Yâni, "Hoş geldin, uzaktaydın, sefâ getirdin!" diye karşılanırdı.

(*Ve innehû kadime min seferin fesübika bî ileyhi*) "Bir defasında sefer dönüşünde, herkesten önce karşılamağa ben götürülmüştüm. (*Fehamelenî beyne yedeyhi*) Beni aldı, bineğinin ön tarafına oturtturdu. (*Sümme cîe bi-ehadi'bney fâtımete'l-hasen evi'l-huseyni radıya'llàhu anhüm*) Az sonra torunlarından, Fâtıma'nın çocuklarından Hasan veya Hüseyin geldi, Allah onlardan razı olsun…(*Feerdefehû*) Onu da arka tarafına aldı. (*Fedühilnê'l-medînete selâseten alâ dâbbetin*) Üçümüz Medine'ye aynı bineğin üstünde geldik."

Bu Abdullah ibn-i Ca'fer, yanımda kütüphanem olmadığı için araştırma imkânım yok, sanıyorum Abdullah ibn-i Ca'fer-i Tayyar'dır. Yâni, Peygamber Efendimiz'in amcası oğlu Ca'fer'in oğludur. Böylece Peygamber SAS Efendimiz'in yeğeni olur. Tabii, Hazret-i Ca'fer'in cennetlik olduğunu, "Şehid olan Ca'fer'in

cennette uçtuğunu görüyorum.” diye Efendimiz bildirdiği için, *Ca'fer-i Tayyâr* adını almıştır. Allah şefaatine erdirsin... *Tayyâr,* uçan demek… Uçaklara *tayyâre* diyoruz.

Demek ki, Rasûlüllah SAS Efendimiz böyle karşılanırdı, hizmette de kusur edilmemeğe çalışılırdı. Tabii bu rivâyette Peygamber SAS Efendimiz'in çocuklara şefkatini, sevgisini, yakınlığını da izlemek mümkün oluyor.

Peygamber SAS Efendimiz, bir keresinde akrabalarının çocukları sokakta oynarken; Hazret-i Abbas'ın iki oğlu var, birisi Kusem, birisi Ubeydullah; onlar oynuyorlarmış. Ca'fer-i Tayyar'ın oğlu Abdullah da varmış, üçü oynuyorlar...

Bu arada bu Kusem hakkında da bilgi vereyim, Semerkand'a gittiğimiz zaman, orada çok güzel bir kabristanı ziyaret etmiştik. Semerkand'ın meşhur kabristanı, tuğlalardan, çinilerden yapılmış çok güzel türbeler vardı. Orada el-Kusem ibnü'l-Abbas, yâni Hazret-i Abbas'ın oğlu Kusem'in kabrini de ziyaret nasib oldu.

Kusem kaf'la ve peltek *se* ile yazılıyor. Bazıları bunu herhalde bilmiyorlar. Meselâ *Türk Edebiyatında İlk Mutasavvıflar* kitabının içinde, bunun “Kasim” filân diye yanlış yazıldığını görmüştüm. Harekesiz olduğu için doğru okuyamamışlar.

Hazret-i Abbas'ın oğlu, tabii Peygamber Efendimiz'in de amcası oğlu, yâni yeğeni... Demek ki, oynayanlar hep Peygamber Efendimiz'in başka başka amcası oğulları, ama hepsi yeğenleri; Abbas'ın iki oğlu Kusem ve Ubeydullah; Ca'fer'in bir oğlu Abdullah... Bunlar sokakta oynarken, Peygamber Efendimiz binek üzerinde geliyor. Bu Ca'fer-i Tayyar'ın oğlu Abdullah'ı göstererek:

“—Şunu bana verin!” demiş.

Bir ihtiyaç yok, sefer yok, bir şey yok ama, çocukların gönlünü yapmağa gayret ediyor, dikkat ediyor, yâni çocukları seviyor. Bizim için örnek...[176]

---

[176] Ziyâü'l-Makdîsî, *el-Ehàdîsü'l-Muhtâreh*, c.III, s.429, no:147; Heysemî, *Müsnedü'l-Hàris*, c.II, s.918, no:1007; Buhàrî, *Târih-i Kebîr*, c.VII, s.194, no:863; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XXVII, s.254, no:5807; Abdullah ibn-i Ca'fer RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XIII, s.446, no:37161; Kandehlevî, *Hayâtü's-Sahàbe*, c.IV, s.75.

Bu Abdullah anlatıyor:

"Beni ön tarafına oturttu, Kusem'i de göstererek, 'Şunu da kaldırın!' dedi, terkisine aldı." diyor. *Terki* atın arka tarafı veya devenin arkası demek. Yâni süvarinin bindiği yerin arkasına, terkisi denir. Onu da oraya almış. "Sonra da üç defa benim başımı okşayıp, her okşayışında da: 'Allah'ım Ca'fer'in çocuklarına sen sahip çık!' diye dua buyurdu." diyor.

Herhalde babaları şehid olduğu için, şehid oğlu olmaları dolayısıyla saçlarını okşayıp, üç defa böyle dua buyurmuş. Yâni sokakta oynuyorlar, bineğine alıyor, başlarını seviyor, dua ediyor.

Peygamber SAS Efendimiz'in şefkatine, ilgisine, sevgisine, merhametine bakın! Akrabasını kayırmasına kollamasına, şehidlerin çocuklarına bakmasına, rikkatine nazar edin, ibret alın!

Hz. Ömer RA anlatıyor:[177]

---

[177] Bezzâr, *Müsned*, c.I, s.73, no:293; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.II, s.362; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XIV, s.162; Hz. Ömer RA'dan.

رَأَيْتُ الْحَسَنَ وَالْحُسَيْنَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُمَا عَلَى عَاتِقَيِّ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَقُلْتُ: نِعْمَ الْفَرَسُ تَحْتَكُمَا ! فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: وَنِعْمَ الْفَارِسَانِ هُمَا ! (ع. عن عمر)

(*Raeytü'l-hasene ve'l-hüseyne radıya'llàhu anhümâ alâ àtıkayyi'n-nebiyyi salla'llàhu aleyhi ve selleme*) "Bir keresinde Peygamber SAS Efendimiz'i, iki omuzunda torunları Hazret-i Hasan ve Hazret-i Hüseyin'le gördüm.

(*Fekultü: Ni'me'l-feresü tahtekümâ*) "Aman, altınızdaki bineğiniz de ne kadar güzel!" dedim.

(*Fekàle'n-nebiyyü salla'llàhu aleyhi ve selleme*) Peygamber Efendimiz de buyurdu ki:

(*Ni'me'l-fârisâni hümâ*) "Bunların ikisi de ne şâhâne süvari!.."

Torunlarını medh ediyor, onların da güzel olduğunu söylüyor. Bunlar, Peygamber SAS Efendimiz'den güzel, ibretli hatıralar…

Ya'lâ ibn-i Mürre es-Sakafî RA şöyle anlatıyor:[178]

كُنَّا مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَدُعِينَا إِلَى طَعَامٍ ، فَإِذَا الْحُسَيْنُ

Kenzü'l-Ummâl, c.XIII, s.658, no:37670; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.IX, s.291, no:15078; *Câmiü'l-Ehàdîs*, e.XXVII, s.259, no:30018; Kandehlevî, *Hayâtü's-Sahabe*, c.IV, s.76.

[178] İbn-i Mâce, *Sünen*, c.I, s.165, no:141; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.IV, s.172, no:17597; Buhàrî, *Edebü'l-Müfred*, c.I, s.133, no:364; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.XV, s.428, no:6971; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.XII, s.102, no:32860; İbn-i Ebî Şeybe, *Müsned*, c.III, s.53, no:810; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.III, s.32. no:2586; Taberânî, *Müsnedü'ş-Şâmiyyîn*, c.III, s.184, no:2043; Ebû Nuaym, *Ma'rifetü's-Sahàbe*, c.XIX, s.315, no:6040; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XIV, s.150, no:3464; Ya'lâ ibn-i Mürre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XIII, s.662, no:37687; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XXXIII, s.362, no:36417; Kandehlevî, *Hayâtü's-Sahabe*, c.IV, s.77.

رَضِيَ اللهُ عَنْهُ يَلْعَبُ فِي الطَّرِيقِ مَعَ صِبْيَانٍ ، فَأَسْرَعَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَمَامَ الْقَوْمِ ، ثُمَّ بَسَطَ يَدَيْهِ ، فَجَعَلَ حُسَيْنٌ يَفِرُّ هٰهُنَا ، وَ هٰهُنَا ، وَيُضَاحِكُهُ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَتَّى أَخَذَهُ ، فَجَعَلَ إِحْدَى يَدَيْهِ فِي ذَقْنِهِ ، وَالْأُخْرَى بَيْنَ رَأْسِهِ وَأُذُنَيْهِ ، ثُمَّ اعْتَنَقَهُ وَقَبَّلَهُ ، ثُمَّ قَالَ: حُسَيْنٌ مِنِّي وَأَنَا مِنْهُ ، أَحَبَّ اللهُ مَنْ أَحَبَّهُ ، الْحَسَنُ وَالْحُسَيْنُ سِبْطَانِ مِنَ الْأَسْبَاطِ (طب. عن يعلى بن مرة)

(*Künnâ mea'n-nebiyyi salla'llàhu aleyhi ve selleme*) "Bir keresinde Peygamber SAS Efendimiz'le beraberdik. (*Fedüînâ ilâ taàmin*) Bir yemeğe davet edildik. (*Feize'l-hüseynü radıya'llàhu anhü yel'abü fi't-tarîkı mea sıbyânin*) Davet mahalline giderken, Hazret-i Hüseyin yolda çocuklarla oynuyordu. (*Feesraa'n-nebiyyü salla'llàhu aleyhi ve selleme emâme'l-kavmi, sümme besata yedeyhi*) Peygamber SAS Efendimiz kalabalığın önü sıra koşarak, kollarını açıp torunu Hazret-i Hüseyin'e doğru gitti."

(*Feceale hüseynün yefirru hâhünâ, ve hâhünâ*) "O da bir o tarafa, bir o tarafa kaçıyordu." Yâni torun, sevildiğini bildiği için, dedesi geliyor kendisini yakalayacak diye, bir o tarafa, bir o tarafa kaçıyor. (*Feyudàhikühû rasûlü'llah salla'llàhu aleyhi ve selleme*) "O kaçtıkça, Rasûlüllah SAS Efendimiz de gülüyordu. (*Hattâ ehazehû*) Derken Hazret-i Hüseyin'i yakaladı. (*Feceale ihdâ yedeyhi fî zaknihî*) Bir elini çenesinin altından tutttu, (*ve'l-uhrâ beyne re'sihî ve üzüneyhi*) diğer eliyle de başı ve kulakları arasından, ensesinden tuttu. (*Sümme'tenekahû ve kabbelehû*) Sonra boynuna sarıldı, öptü. (*Sümme kàle*) Sonra buyurdu ki:

(*Hüseynün minnî ve ene minhü*) "Hüseyin benden, ben de ondanım! (*Ehabba'llàhu men ehabbehû*) Onu seveni Allah sevsin! (*El-hasenü ve'l-hüseynü sıbtàni mine'l-esbâti*) Hasan ve Hüseyin, soy devam ettiren torunlardan iki torundur." diye medhetti.

Yâni etrafındakilere benimsediğini ifade ediyor. Biz de Rasûlüllah Efendimiz'in sevdiği, mübarek torunları diye Hazret-i Hasan'ı ve Hazret-i Hüseyin'i seviyoruz.

Tabii, bu sözümle herkes memnun olmuştur. Yâni ben bütün ahâlinin hoşuna gidecek bir söz söylemiş oluyorum. Türkiye'de sünnîler var, alevîler var... Sünnîler de memnun olmuştur, alevî kardeşlerimiz de memnun olmuştur, "Tamam, bu hoca Hazret-i Hüseyin Efendimiz'i seviyor." diye.

Elbette severiz, Peygamber Efendimiz'in torunu, sevmez miyiz, başımızın tâcı...

Hazret-i Hüseyin'i öldürenler Emevîler... Yâni Hazret-i Hüseyin'i şehid edenlerin acısını sünnîlerden çıkartmak doğru değil ki... Sünnîler de Peygamber Efendimiz'in torunu Hazret-i Hüseyin'in bağrı yanık aşıklısı, onun fedâisi... Bizim de o hadiseye yüreğimiz yanıyor, ciğerimiz parçalanıyor. Bu ayrılık gayrılığın mesnedi, esası yok, alevînin sünnîye düşman olmasına sebep yok... Herkes Kur'an-ı Kerim'in çizgisine gelmeli, Rasûlüllah SAS'in yoluna girmeli, sünnetine uymalı, öyle yürümeli!

Ne kadar güzel rivâyetler, ne kadar tatlı şeyler, işte bizim kitaplarımızda böyle yazılı... Biz Hazret-i Hüseyin Efendimiz'i severiz; dedemizdir, büyüğümüzdür, başımızın tâcıdır.

Peygamber Efendimiz SAS'in böyle çocuk kovalaması, kucağını açması, gülmesi; yâni sahneyi gözünüzün önüne getirebiliyor musunuz, bilmiyorum. Daha önceki konuşmalarımda da anlatmıştım, torunları bir keresinde yanına gelmişler de:

"—Komşunun devesi var, bizim devemiz yok!" demişler.

"—Ben sizin deveniz olayım!" demiş.

Torunların omuzlarına almış:

"—Ama onların devesi bağırıyor..." demişler.

O da deve taklidi yaparak:

"—Bak ben de bağırıyorum." demiş.

Yâni maksat, çocukların gönlünü almak... Her zaman söylediğim gibi, çocuklarımız istikbâlin hazineleri, onları istikbâle göre yetiştireceğiz. Peygamber Efendimiz bize, çocuklarımıza kerîm insan muamelesi yapmamızı tavsiye ediyor. *Kerîm* insan ne demek?.. Kerem sâhibi, asâletli, soylu insan demek.

Çocuklarımıza asâletli, soylu insan muamelesi yapacağız ki, asâletli, soylu olsunlar. Öyle bağırıp, çağırıp, söğüp, döğüp, itip, kakıp, onun kalbini kırıp, ahlâkını bozup, ters muamele etmememiz gerekiyor. İşte Rasûlüllah Efendimiz'in hayatından örnekler...

Peygamber Efendimiz'in böyle çocuklarla olan muamelesi, kendi çocukları veya şehid çocukları veya sıradan herhangi bir kimsenin çocuğuna, küçüklere karşı davranışları, belki tahmin etmediğiniz hususlar... Böyle yapacağını tahmin etmezdiniz. Bundan sonra, biz de inşâallah bunlara dikkat edelim!..

c. Hanımlara Güzel Muamele

Tabii, evli eşlerin birbirlerine karşı davranışlarında da Peygamber SAS Efendimiz'in tavsiyeleri var. Onların da üzerimizde hakkı olduğunu, onlara iyi davranmamız gerektiğini bildiriyor. Bunu da zaman zaman vaazlarımda, konuşmalarında

bildiriyorum. Çünkü bizde bir Anadoluluk havası var, bir kazaklık sözü var, kılıbıklık sözü var; kılıbık olunca adama kızılıyor.

Tabii ölçünün dışına çıkınca doğru değil; yâni hanımın dümen suyuna girip, ne söylerse yapmak doğru değil... Çünkü evin sorumlusu, kazancı getiren erkek...

الرِّجَالُ قَوَّامُونَ عَلَى النِّسَاءِ (النساء:٣٤)

(*Er-ricâlü kavvâmûne ale'n-nisâ'*) [Erkekler kadınlar üzerine hakimdirler.] (Nisâ, 4/34) Çocuklardan, hanımlardan sorumlu olan, onları koruyup kollayacak olan, dinî bakımdan geçimini sağlamakla mükellef olan erkek; tabii kılıbık olmayacak. Ama kılıbık olmayacak demek, kazak olacak demek değil... Vuracak, kıracak, hiç kadını dinlemeyecek ve ilgilenmeyecek demek değil... Öyle de anlamamak lâzım! İslâm bize daima güzel ahlâk, aşırılıktan uzak, orta yolu, itidalli yolu tavsiye ediyor.

Bunun iki misalini söyleyerek, anlatarak sohbetimi bu iki konuyla tamamlamak istiyorum. Yâni, Peygamber Efendimiz'in çocuklara karşı sevgisi muhabbeti, hanımlara iyi davranılmasını tavsiyesi... Tabii daha önce konuşmamın başında, bir de Rasûlüllah Efendimiz'in etrafında ashabının hâlelenmesi, halkalanması, onu koruması, başında, hizmetinde el pençe durması, geceleyin kapısında nöbetçi beklemesi, koruması ve sâireden bahsettik. Bunlar da ayrı konu sayılabilir. Yâni, nasıl muhabbetli bir ümmetiz el-hamdü lillâh...

Urvetü'bnü Zübeyr (Rh.A) şöyle rivayet ediyor:[179]

دَخَلَتْ امْرَأَةُ عُثْمَانَ بْنِ مَظْعُونٍ أَحْسِبُ اسْمَهَا خَوْلَةَ بِنْتَ حَكِيمٍ عَلَى

---

[179] Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.VI, s.226, no:25935; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.I, s.185, no:9; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.IX, no:8319; Abdürrezzak, *Musannef*, c.VI, s.167, no:10375; Hz. Aişe RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XVI, s.565, no:45887; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XLI, s.7, no:44171.

عَائِشَةَ ، وَهِيَ بَاذَّةُ الْهَيْئَةِ ، فَسَأَلَتْهَا : مَا شَأْنُكِ ؟ فَقَالَتْ: زَوْجِي يَقُومُ اللَّيْلَ ، وَيَصُومُ النَّهَارَ . فَدَخَلَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَذَكَرَتْ عَائِشَةُ ذَلِكَ لَهُ ؛ فَلَقِيَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عُثْمَانَ ، فَقَالَ: يَا عُثْمَانُ ! إِنَّ الرَّهْبَانِيَّةَ لَمْ تُكْتَبْ عَلَيْنَا ، أَفَمَا لَكَ فِيَّ أُسْوَةٌ ؟ فَوَاللهِ إِنِّي أَخْشَاكُمْ لِلَّهِ ، وَأَحْفَظُكُمْ لِحُدُودِهِ (حم. عن عروة)

(*Dehaleti'mreetü üsmâne'bni maz'ùnin ahsebü'smehâ havlete binte hakîmin alâ àişeh*) Bir gün Osman ibn-i Maz'un RA'ın hanımı, zannedersem ismi Havle bint-i Hakîm idi, Hazret-i Aişe RA'ın yanına geldi. (*Ve hiye bâzzetü'l-hey'eti*) O üzgün ve perişan bir haldeydi.

(*Feseelethâ: Mâ şe'nüki?*) Hz. Aişe "Nedir bu perişanlığın?" diye hayretle ona sordu.

(*Fekàlet: Zevcî yekùmü'l-leyle, ve yesùmü'n-nehâr*) O, "Ne yapayım, kocam geceleri namaz kılıyor, gündüzleri de oruç tutuyor." diye cevap verdi. Yâni, "Kendisini ibadete verdi, eve, işe, güce, kazanca, çarşıya, pazara, ziraata, ticarete pek aldırdığı yok! Tabii kazanç olmayınca da, evin hâli böyle perişan oluyor." demek istedi.

Tabii, orası Peygamber Efendimiz'in zamanında çok zengin bir ülke değildi ama anlaşıldığına göre, ölçülü orta bir kıyafet de vardı. Demek ki bu hanım, Hz. Aişe RA'nın yanına çok perişan, hırpâni, parça parça, dikkat çekici, eski püskü bir giyimle gelmiş.

(*Fedehale'n-nebiyyü salla'llàhu aleyhi ve selleme, fezekeret àişete zâlike lehû*) Peygamber SAS Hazretleri eve gelince, Hz. Aişe bunu, yâni Hz. Havle'nin halini ona anlattı. (*Felekıye rasûlü'llàh salla'llàhu aleyhi ve selleme usmâne, fekàle*) Daha sonra, Rasûlüllah SAS Osman ibn-i Maz'un RA'ı görünce, onu azarladı:

يَا عُثْمَانُ ! إِنَّ الرَّهْبَانِيَّةَ لَمْ تُكْتَبْ عَلَيْنَا ، أَفَمَا لَكَ فِيَّ أُسْوَةٌ ؟ فَوَاللَّهِ إِنِّي أَخْشَاكُمْ لِلَّهِ ، وَأَحْفَظُكُمْ لِحُدُودِهِ

(*Yâ usmânü*) “Ey Osman! (*İnne’r-rehbâniyyete lem tükteb aleynâ*) Muhakkak ki bize ruhbanlık yazılmamıştır. Bizim dinimizde rahiplik yoktur; yâni ibadete düşüp dünyayı terk etmek yoktur.”

(*E femâ leke fiyye üsvetün*) “Ben senin için örnek değil miyim, ben böyle mi yapıyorum? (*Fevallàhi innî ahşâküm li’llâhi*) Allah’a yemin ederim ki, ben Allah’tan sizin en çok korkanınızım, Allah’ı en çok bileninizim; (*ve ahfezuküm li-hudûdihî*) onun emirlerine, yasaklarına, kanunlarına en fazla riayet etmekte olanınızım!” buyurdu.

O zaman, Osman ibn-i Maz’un RA demiş ki:

“—Evet ya Rasûlallah, benim için en güzel örnek sensin! Allah beni sana kurban etsin...” diye cevap veriyor.

Yâni, o azarlamadan payını almış, dersi çıkartmış, “Baş üstüne!” demiş. Bu hadiseden sonra Havle RA, Peygamber Efendimiz’in yanına ne zaman gelse, düzgün kıyafetle gelirmiş. Hem de böyle güzel elbiseler giyinmiş olarak gelirmiş... Demek ki, ölçülü davranıp hanımları da kollamak, onları da üzmemek, mahrum bırakmamak gerekiyor. Bu onu gösteren bir olay...

Bu konuyla ilgili olduğu için bir başka olayı daha anlatalım:

Biliyorsunuz, zaman zaman râvilerin isimlerini söyleyince onlar hakkında bazı bilgiler de söylüyorum. Mısır’ı Amr ibnü’l-As RA fethetmişti. Bu daha sonra, hakem olayına da ismi giren bir sahabi... Bir de onun oğlu Abdullah vardı. Bu Abdullah ibn-i Amr ibnü’l-As RA, kabri Mısır’da, bize ziyaret nasip oldu; Allah şefaatine erdirsin, cennete buluştursun...

Dört Abdullah’tan birisi, yâni ashabın içinde genç olan ama, dinine, ibadetine bağlı, bilgisi yüksek dört tane meşhur Abdullah isminde kişi vardı. Yâni bir tane değil, iki tane değil, dört tane Abdullah... Birisini ötekisinden nasıl tanıyacağız, nasıl fark edeceğiz?.. Her birisi ayrı meziyetleri olan kimselerdi. Bu dört Abdullah’a (*Ebâdile-i Erbaa*) “Dört Abdullahlar” denilirdi. Birisi

bu Amr ibn-ül Âs'ın oğlu, birisi Peygamberimiz'in amcası Abbas'ın oğlu Abdullah ibn-i Abbas, bir tanesi de Abdullah ibn-i Mes'ud, birisi de Hazret-i Ömer'in oğlu Abdullah ibn-i Ömer ibni'l-Hattab RA...

Bu Amr ibnü'l-As, Kureyş'in ileri gelenlerinden idi. İtibarlı, akıllı, uslu, ferâsetli, gayretli, sohbeti dinlenen, görgülü, bilgili bir kimseydi. Mısır'ı da fethetmek ona nasib oldu. Oğlu Abdullah'ı Kureyş kâbilesinden, bir iyi aileden kadınla evlendirmiş. Fakat bu dört Abdullah'tan birisi olan Abdullah ibn-i Amr ibnü'l-As, namaza, oruca çok düşkünmüş. Mübarek, düğün olmuş dernek olmuş, evlilik olmuş, gerdek olmuş; namazdan oruçtan başını çekmiyor, hanımı ile pek ilişki içinde olmuyor.

Bir gün babaları Amr ibnü'l-As evlerine gelmiş, gelinine sormuş:

"—Kocanı nasıl buldun, nasılsınız?.." filân diye.

Gelin de kayın pederine şöyle bir îmâlı söz söylemiş:

"—İyi bir koca, ne örtümüzü açıyor, ne yatağımıza yaklaşıyor." demiş.

Kocasını methetmiş ama, bir taraftan da huyunu şikayet yollu söylemiş. Çünkü evlilikte karşılıklı haklar var, vazifeler var. Sonra evlilik insanın nesli devam etsin diyedir, Allah hayırlı evlâtlar versin diyedir. Onlar insanın semere-i fuâdıdır, yâni gönlünün meyvalarıdır. Elbette evlâtları olacak, soyu devam edecek, nesli genişleyecek. Bu sevaplı bir şey, kıymetli bir şey...

Peygamber Efendimiz:

"—Evlenin, çoluk çocuk sahibi olun, çoğalın; ben sizin çokluğunuzla iftihar edeceğim!" buyuruyor.

Aziz ve sevgili Akra dinleyicileri, yâni Peygamber Efendimiz doğum kontrolüne karşı... Vehbi Koç Vakfı ilgilileri ne kadar kızsalar da, işin doğrusu böyle...

"—İyi bir koca ama, ne örtümüzü açıyor, ne yatağımıza yaklaşıyor." diye cevap verince, Amr ibnü'l-As RA sinirlenmiş, oğluna ağzına geleni söylemiş, ağır ağır sözler söylemiş:

"—Ben sana gelin olarak Kureyş'ten soylu, soplu, itibarlı, kıymetli bir kadın alayım, sen de onun yanına yanaşma, namaz kıl, oruç tut..." filân diye epeyce bir kızdıktan sonra, Rasûlüllah

SAS Efendimiz'in yanına gelmiş. Oğlunun bu hâlini Peygamber Efendimiz'e şikâyet yollu anlatmış.

Siz olayın sonunu önceden tahmin etmeye çalışın! Yâni acaba Rasûlüllah Efendimiz, oruç tutuyor namaz kılıyor diye Abdullah ibn-i Amr ibnü'l-As'ı mı müdafaa edecek, ne olacak?..

Peygamber Efendimiz bu oruç ve namaz düşkünü mübarek sahabiyi, genç damat Abdullah'ı yanına çağırmış:

"—Gündüzleri hep oruç mu tutuyorsun?"

"—Evet..." demiş.

"—Geceleri hep namaz mı kılıyorsun?"

"—Evet..."

"—Ama ben bazen oruç tutuyorum, bazen tutmuyorum, yâni her gün oruç tutmuyorum. Geceleri de hem namaz kılıyorum, hem de bazen uyuyorum. Kadınlarıma da ilgi gösteriyorum. Kim benim yolumdan uzaklaşırsa, benden değildir. Benim gibi yap!" diye tavsiye buyurmuş.[180]

Sonra demiş ki:

"—Kur'an-ı Kerim'i her ay bir defa hatmet, yâni bir ayda Kur'an-ı Kerim'i oku bitir."

Tabii Kur'an-ı Kerim'in bir ayda bitmesi demek, günde bir cüz okunması demektir. Bakın, kendinizi bu söz karşısında tartın! Günde bir cüz okuyabiliyor musunuz, yoksa yılda bir hatim indirebiliyor musunuz, yoksa on yılda daha hatim indiremediniz mi?.. Kendinizi sorguya çekin!

Demiş ki:

"—Yâ Rasûlallah, ben kendimi bundan daha fazlasını yapabilecek kuvvette hissediyorum."

Peygamber Efendimiz:

"—Öyleyse on günde hatmet!" demiş.

Yâni önce, "Ayda bir hatmet" diye kolaylığı gösteriyor. On günde hatim edince, günde üç cüz okuyacak, yâni altmış sayfa okuyacak.

"—Ben bundan daha fazlasını da yapabilirim..." deyince:

---

[180] Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.I, s.285; Abdullah ibn-i Amr RA'dan. Kandehlevî, *Hayâtü's-Sahabe*, c.IV, s.79.

"—O halde üç günde hatmet."
Yâni günde on cüz okuyacak, üç günde bir hatim indirecek.

Sonra demiş ki:
"—Her aydan üç gün oruç tut!"
Kardeşlerimiz tasavvufî vazife alırken, benden zikir telkini, tarikata giriş dersi alırken, Efendimiz'in tavsiyelerini, ettiği zikirleri, tavsiye ettiği namazları, tavsiye ettiği oruçları söylüyorum. "Ramazan'ın dışında da, sünnet olan oruçları tutun!" diyorum. Peygamber Efendimiz nasıl yapardı?.. "Her ayın başında, ortasında oruç tutarsanız; üç gün oruç, on misli fazlasıyla bir ay oruç tutmuş gibi sevap olur." diye tavsiye ederdi.
Veyahut her ayın on üç, on dört, on beşi vardır, yâni mehtaplı gecelerin gündüzleri, *eyyâm-ı biyz* denir; Peygamber Efendimiz o günlerde oruç tutarlardı. *Eyyâm-ı biyz* orucunu kendisi hiç bırakmamış. O da üç gün eder, on misli sevap fazlasıyla gene otuz gün eder. Hafta içinde pazartesi, perşembe oruçlarını tutarlardı. Ama demiş ki:
"—Her ayda üç gün oruç tut!"
Amr ibnü'l-As'ın oğlu Abdullah, genç, dinç, ibadete kuvveti var, şevki var:
"—Ben bundan fazlasını yapabilirim." demiş.
Böyle dedikçe:
"—O zaman daha fazlasını tut, şu kadar tut, bu kadar tut... " demiş.
"—Daha fazlasını yapabilirim" deyince, en son noktaya gelmiş demiş ki:
"—Öyleyse bir gün oruç tut, bir gün oruç tutma, ye!"
Yenilmeyen güne o gün iftar etti deniliyor. Biz iftar deyince, orucun arkasından akşamleyin yenilen yemeği anlarız, Araplar bu mânâya da kullanırlar. Bir gün iftar etmek demek, yâni o gün oruç tutmamak demek:
"—Bir gün ye, bir gün tut! Bu oruçların en üstünüdür, kardeşim Dâvud Peygamber'in orucudur."
Savm-ı Dâvûdî derler, Dâvud AS bir gün yermiş, bir gün tutarmış. "Mâdem o kadar kuvvetlisin, bâri öyle yap, onun gibi yap! Ama her ibadetin bir rağbetli olduğu zaman vardır, bir de isteğin gevşekliği vardır. Yâni her rağbetin bir fetreti vardır, bir

zaman gelir yapmayacak duruma gelirsin. Bu sünnete uygun olması daha iyidir, aksi takdirde bid'at olur. Sünnete aykırı tarzda yapmamak lâzımdır." diye tavsiyede bulunmuş.

Yâni, sünnete uymayı tavsiye etmiş. *Sünnet* nedir?.. Peygamber SAS Efendimiz'in yolu... Tabii Peygamber Efendimiz'le konuştuğu zaman genç, yeni evlenmiş Abdullah böyle konuşmuş ama, yaşlandığı zaman bu oruçları tutamamağa, Kur'an-ı Kerim'i bu kadar çabuk okuyamamağa başlamış:

"—Keşke Rasûlüllah'ın verdiği müsaadeyi, yâni ruhsatı kabul etseydim de, keşke fazla arttır demeseydim de, şimdiki gibi yapamaz duruma düşmeseydim!" diye pişmanlık duyduğunu ifade etmiş.

Demek ki, ibadetlerde aşırılık uygun değil, ölçülülük ve devamlılık uygun... Yâni çok yapıp da, sonra bıkıp bırakmak vebal; ölçülü yapıp da devam etmek güzel... İbadetlere devam etmek lâzım! Tabii bu benim konuştuklarından sonra, tahmin ediyorum dinleyen kardeşlerimin zihninde bir izlenim meydana gelecek, belki şöyle diyecek olduklarını sezinler gibi oluyorum, hissediyorum:

“—Dinimiz ne kadar güzelmiş! Dinimiz benim tahmin ettiğim gibi değilmiş. Haa, ben İslâm’ın böyle olduğunu bilmiyordum. Peygamber SAS Efendimiz’in böyle olduğunu bilmiyordum.” diyecekler.

Aziz ve sevgili kardeşlerim! Kütüphanelerimizde çok güzel kitaplar var, gayet güzel ciltlenmiş, dizi dizi dizilmişler. O kitaplar bize bakıyorlar ama, biz o kitaplara bakmıyoruz. Onlar bize bakıyor, biz onları açmıyor, okumuyoruz. Ne kadar güzel basılmış, ne zahmetler çekilmiş. Allah’ın emirleri ne güzel anlatılmış, Peygamber Efendimiz’in hayatı ne güzel belirtilmiş, ne kadar geniş incelenmiş. Ama bizim dinimizden haberimiz yok. Hazineye sahibiz, hazinenin farkında değiliz.

Hindistanlı bir fakir varmış, tarlası taşlıymış. Ekin ektiği zaman mahsulü kıt verirmiş, az verirmiş. Fakr u zaruret çekmiş, para kazanayım, geçimimi sağlayayım diye terk-i diyar eylemiş, başka yerlere göçmüş... Ama sonradan anlaşılmış ki, o taşlı tarlasında elmas varmış. Orası sonradan elmas madeni olmuş, dünyanın en büyük elmasları, en kıymetli elmasları da oradan çıkmış diye, Dale Carnegie’nin bir kitabında okumuştum.

Yâni, tarlasında elmaslar olup da, fakirlik içinde ölen kimselerden olmamak lâzım! İslâm bir hazine, İslâm bir şifa kaynağı, İslâm bir feyiz kaynağı... İslâm bizim en kıymetli varlığımız, ama müslümanlar İslâm’dan, îmandan, ihlâstan, irfandan, ilimden, edebden, ahlâktan, İslâm’ın öğrettiği güzelliklerden habersiz... Millet yönünü Batıya dönmüş, “Batı... Batı... Batı... Batı...” diye batıp gidecekler.

Batının içindeyiz. Ben bu vaazı Wuppertal’dan yapıyorum, Almanya’dan yapıyorum. Gündüz biraz alış-verişe çıktık, ev sahibinin amcası diyor ki:

“—Bu mevsimde çarşıya, pazara çıkılmaz! Çünkü hava yaz olduğundan, bu herifler, bu kadınlar açık saçık gezerler.” diyor.

Görüyoruz ki, bizim bunlardan bir eksikliğimiz yok; bizim bunlara üstünlüklerimiz var, iman üstünlüğümüz var, ahlâk üstünlüğümüz var... Medeniyetimiz dünyanın en güzel medeniyeti, irfanımız en derin irfan, her şeyimiz güzel... Ama millet başını hep Batıya çevirmiş, doğuya bile çevirmiyor, güneye

hiç çevirmiyor, güneye çevirmekten ödü patlıyor. Ya kuzeye Rusya'ya çevirmiş, ya kuzeybatıya Avrupa'ya çevirmiş, batıdan başka bir şey bilmiyor...

Reisicumhur bir keresinde doğuya Honkong'a gitti de: "Yâ bunlar 21. Yüzyıl'a girmişler!" diye hayret etti. Nihayet orada da medeniyet olduğunu, oralarda da Batı medeniyetinden farklı medeniyetlere sahip insanların başarılı işler yaptığını, nihayet bizim halkımız fark eder gibi ama, bir kısmı hâlâ fark edememiş durumda... Kendisinin nimetlerinden, hazinelerinden habersiz; dışarının süflî hayatını hayat sanıyor, gàfillikle, câhillikle ömrünü geçiriyor. Allah cümlesini uyandırsın...

Tabii onlar da yalan yanlış yolda giderlerse sonunda pişman olurlar, perişan olurlar, çoluk çocuğunun hayrını görmezler, zararını görürler. O kötü yaşantılarının, içkilerinin, kumarlarının, dinden imandan uzak yaşayışlarının dünyada da, ahirette de cezâsını çekerler elbette... Onların da öyle olmasını istemiyoruz.

Allah cümleyi nevm-i gafletten îkàz eylesin, yâni gaflet uykusundan uyandırsın... Cümleye hakkı hak olarak görmeyi ve uymayı nasib etsin... Bâtılı bâtıl olarak görüp ondan korunmayı nasib etsin... Allah-u Teàlâ Hazretleri sevdiklerinizle, çoluk çocuğunuzla, dostlarınızla beraber iki cihan saadetine erdirsin... Cennetiyle, cemâliyle müşerref eylesin, aziz ve sevgili Akra dileyicileri...

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llàhi ve berekâtühû!..

15. 08. 1997 - Wuppertal / **ALMANYA**